

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ
ΜΕΤ' ΑΣΑΓΩΓΗΣ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ ΕΚΑΣΤΟΥ
ΕΝ ΤΩ ΚΕΙΜΕΝΩ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΩΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΗΘΙΚΗ

Ὑπὸ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Α. ΔΑΛΛΑ

Δ Φ. Καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐν Κερκύρᾳ Γυμνασίῳ.

ἐκδιδόντος

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΓΟΥΔΗ

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ:

κατὰ Μάιον 1901.

Τύποις Ι. Ναχαμούλη.

ΑΘΑΝΑΣΙΩ: ΤΕ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗ:
ΤΟΙΣ
ΦΙΛΑΤΟΙΣ ΓΟΝΕΥΣΙΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐν τῇ ἀνὰ χεῖρας ἐκδόσει, τὴν ὁποῖαν ἀποκλειστικῶς χάριν τῶν μαθητῶν παρεσκευάσαμεν, ἀπεφύγομεν τὸ κρατοῦν σύστημα τῶν ὑπὸ τὸ κείμενον ὑποσημειώσεων, καὶ τοῦτο διότι ἐκ πείρας ἐγνωρίσαμεν ὅτι οὔτε τόσοι βοηθητικαὶ τοῖς μαθηταῖς ἀποβαίνουν, ὅσον ἴσως νομίζεται, οὔτε καὶ ὠφέλιμοι, δι' οὓς λόγους πάντες γνωρίζουσιν.

Ἡ ὅλη ἡμῶν ἐργασία διήρηται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, τὸ κείμενον, τὸ λεξικὸν τῶν ἀπομνημονευμάτων καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν ἡθικὴν τοῦ Σωκράτους.

Καὶ ἐν μὲν τῇ εἰσαγωγῇ πρῶτον μὲν ἐπραγματεύθημεν, πρὸς τοῖς ἀφορῶσι καθόλου τὴν συγγραφά, καὶ περὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων ὅσα τὸ δυνατόν διὰ βραχυτάτων διεξήλθομεν· εἶτα ἐπειράθημεν νὰ ὑποτυπώσωμεν τὴν εἰκόνα τοῦ Σωκράτους, ἥς τοὺς κυρίους χαρακτῆρας ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπομνημονευμάτων δανειζόμεθα, ποιούμενοι ἅμα λόγον περὶ τῆς διαλεκτικῆς αὐτοῦ μεθόδου. Ἐκ δὲ τοῦ κειμένου, τὸ ὁποῖον εἶνε ὅμοιον τῷ τοῦ W. Gilbert, ἀπεκόψαμεν ὅσας φράσεις καὶ περιόδους νομίζομεν οὐχὶ συστατὰς πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς σχολείοις ἀμφοτέρων τῶν φύλων, τὰς ὁποίας, σὺν τῷ ἐπίσης ἀποκοπέντι 11^ῳ κεφαλαίῳ τοῦ 3 βιβλίου ἐσκοποῦμεν νὰ τάξωμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ κειμένου· τὸ ὁγκῶδες ὅμως τοῦ βιβλίου ἀπέτρεphen ἡμᾶς· πρὸ ἐκάστου δὲ κεφαλαίου ἐν τῷ κειμένῳ προετάξαμεν ἀνάλυσιν. Ἐν δὲ τῷ Λεξικῷ παρελάβομεν ἐκεῖνας μόνον τῶν λέξεων, ἃς κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν δυνατόν ν' ἀγνωσῶσιν οἱ μαθηταὶ καὶ ἡρμηνεύσαμεν τὰ δεόμενα ἐρμηνείας χωρὶς· ἱδίᾳ κατελέξαμεν, παραλαβόντες ἐκ τοῦ G. Sauppe (Lexilogus Xenophonteus), τὰς λέξεις τὰς ἁπλᾶς εἰρημένας, τὰς ἰωνικάς, τὰς

ποιητικές, τὰς θωρικές, τὰς ἀφισταμένας τοῦ ἔθνους τῶν ἀρίστων συγγραφέων ἢ κοινὰς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις. Οὐδεμίαν ὅμως παρελίπομεν λέξιν δηλωτικὴν πράγματος, περὶ οὗ συντόμως μὲν ἀλλ' ἀκριβῶς καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸ κείμενον ἐπραγματεύθημεν. Ἐν ἀρμοδίῳ τέλος ἄρθροις, κατεσπαρμένοις, κατελέξαμεν τύπους καὶ συντακτικὰ φαινόμενα ἴδια τοῖς ἀπομνημονεύμασιν.

Ἐν δὲ τῇ τελευταίῳ τμήματι προσεπαθήσαμεν, ὅση ὑμῖν δύναμις, ν' ἀναγάγωμεν εἰς σύστημα τὴν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν σωκρατικὴν διδασκαλίαν, τούτου δ' ἐτύχομεν συγκολλήσαντες ἐν δυνατῇ ἁρμονίᾳ, ἃν δὲν πλανώμεθα, τὰ διάφορα χωρία, καὶ ὑπαγαγόντες αὐτὰ ὑπὸ τρία τμήματα ἐπιγραφόμενα: τὰ περὶ τὸ Θεῖον, τὰ περὶ τὴν Πολιτείαν, καὶ τὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον, ἕκαστον τῶν ὁποίων ὑποδιήρυσαμεν εἰς κεφάλαια καὶ παραγράφους, ὅπως κατὰ χώραν φαίνεται.

Τοιαύτη ἡ ἐργασία ἡμῶν. Ὅτι ἐν αὐτῇ δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν ἀτέλειαι δὲν ἄρνούμεθα, θὰ ὁμολογῶμεν μάλιστα χάριτας εἰς τοὺς ὑποδεῖξοντας ἡμῖν τοιαύτας, ἵνα ἐν νεωτέρᾳ ἐκδόσει ἐπανορθώσωμεν ὅ,τι σφαλλόμενοι ἐπιστεύσαμεν. Τοῦτο μόνον ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ προσθέσωμεν, ἵνα ὑποβοηθήσωμεν τὴν ἐπισείκειαν αὐτῶν, ὅτι πρὸς σύνταξιν τοῦ Λεξικοῦ καὶ τοῦ τελευταίου παραρτήματος οὐδὲν ἀπολύτως βοήθημα ἔσχομεν, εἰμὶ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Kühner, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθημεν ὥς βάσιν μόνον τοῦ Λεξικοῦ.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως ἡμῶν ταύτης οὐδένα ἰδιοτελεῇ σκοπὸν ἐπεδιώξαμεν, οὔτε κέρδους οὔτε ἐπαίνου, ἀλλὰ μόνον τὸν τῆς ὠφελείας τῆς μαθητιώσης νεότητος, τῆς περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα πονούσης. Δι' αὐτῆς δὲν ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν ν' ἀνταγωνισθῶμεν πρὸς σχετικὰς σχολικὰς ἐκδόσεις ὑπὸ φιλοτιμοτάτων καὶ εὐπαιδευτοτάτων συναδέλφων συνταχθείσας,

ἀπλῶς μόνον εὐχόμεθα καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὑπηρετήσωμεν ἐπωφελῶς ταῖς ἀνάγκαις τῶν μαθητῶν. Τοῦτου κατορθωθέντος ἱκανοποιεῖται ἡ ἐλπίς, χάριν τῆς ὁποίας καὶ μόνῃς ἀφιερώσαμεν τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως ἡμῶν.

Διὰ τὰ ἐν τῷ λεξικῷ τυπογραφικὰ ἀβλεπτήματα, ὧν πολλὰ διορθοῦνται ἐν τέλει, δὲν εὐθυνόμεθα ἡμεῖς, ἐξαιτούμεθα ἐν τούτοις τὴν ἐπιείκειαν τῶν ἐντυγχανόντων τῷ βιβλίῳ.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 6 Δεκεμβρίου 1900

Σ π. Α. Δ ἄ λ λ α ς.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

αίτ — αίτιατική	ένν. — έννοείται.	οὐ, — οὐδέτερον.
αίτλ. — αίτιολογική	ἐπίρ. — ἐπίρρημα.	παθ, — παθητικόν.
ἀμτβ. — ἀμετάβατον	ἰδ. — ἰδέ.	πρκ, παραλείμενος.
ἀντθ. — ἀντιτίθεται	ἴσ. — ἴσος, η, ον.	πρτ. — παρατατικός,
ἀντθ. = ἀντίθετον.	ἰων — ἰωνική.	ποι. — ποιητική.
ἀντν — ἀντωνυμία	καλχ — καὶ ἀλλαχού.	πργμ, — πράγμα, —τος
ἀόρ. — ἀόριστος.	κπλχ — καὶ πολλαχού,	προσ. — πρόσωπον,
ἀπρμ. — ἀπαρέμφατος.	κτγρ — κατηγορηματική	προστ. — προστακτική
γεν. = γενική.	λ. — λέξις	ῥ, — ῥῆμα.
εἰδ — εἰδικός.	μλ, — μέλλων,	συγκρ. — συγκριτικόν.
ενεργ. — ενεργητική	μτβ, — μεταβατικόν	συνδ. — σύνδεσμος
έν. — ένεστώς.	μτφρ, — μεταφορικῶς,	† = ἅπαξ εἰρημένον,
έν — ένικός.	μτν μετωνυμικῶς,	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μεταξύ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἡδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσι τὸ ἡ-
θικὸν μεγαλεῖον τοῦ Σωκράτους καὶ νὰ υποτυπώσωσιν ἐν συγγρα-
φαῖς αὐτὸ, ἦτο καὶ Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου.

Ἐγεννήθη ἐν Ἐρχείᾳ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς, περὶ τὸ 431 π.χ.
κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμούς. * Δέκα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ἐγένε-
το ὁμιλητὴς ἐκ τῶν προσφιλεστάτων τοῦ Σωκράτους, ἐπιδράσαντος
ἀποτελεσματικῶς ἐπὶ τε τῆς μορφώσεως καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐ-
τοῦ. Κατὰ μαρτυρίαν παρὰ Διογένηι τῷ Λαερτίῳ ἐγένετο «αἰδῆμων
καὶ εὐειδέστατος εἰς ὑπερβολήν,» τὸ κάλλος δ' αὐτοῦ φαίνεται ὅτι
ἐκκληρονόμησαν καὶ οἱ υἱοὶ του παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς Διοσκού-
ρους. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θ' ἀποκτήσῃ τιμὰς, πλοῦτον καὶ δύναμιν,
πρὸς δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ γνωρίσῃ τὴν Ἀσίαν καὶ αὐξήσῃ
ἐντεῦθεν τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεών του, ἠκολούθησε προτραπείς ὑπὸ
τοῦ φίλου του Προξένου Κύρον τὸν νεώτερον εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἀδελ-
φοῦ Ἀρταξέρξου ἐκστρατεῖαν παρὰ τοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ τοὺς ἐκδη-
λωθέντας φόβους τοῦ Σωκράτους, μήπως ἡ ταιαύτη τοῦ Ξενοφῶντος
συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Κύρου προσπορίσῃ βλάβην τῇ πό-
λει τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις διατέλει τότε πρὸς τὴν Περσίαν φίλη. Μετὰ
τὴν ἀτυχῆ παρὰ τὰ Κούναξα ἔκθασιν τῆς μάχης, καθ' ἣν ὁ Ξενοφῶν
ἦτο τριάκοντα περίπου ἐτῶν, καὶ μετὰ τὸν διὰ δόλου φόνον τῶν
Ἑλλήνων στρατηγῶν, αἰρεθεὶς στρατηγὸς κατήγαγε μέχρι Βυζαντίου
τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Μυρίων, παραδοὺς τῷ Θίβρωνι. Ἡ περίστα-
σις ἐκεῖνη ἀνέδειξε τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ξενοφῶντος, διότι ἀνέπτυξε
πρὸς τῇ ψυχραμίᾳ ἐπὶ τῷ ἐφαστηκῷ κινδύνῳ ἀκαταπόνητον δρα-
στηριότητα, σύνεσιν καὶ μεγάλην στρατηγικὴν ἱκανότητα. Ἡ διά-
σωσις ὧν δὴ τῶν Μυρίων ἐκ τῆς ἀπειλούσης, αὐτοῦ ἀσυγκρίτῳ

(*) Ξεν., Ἀνάβ., 6, 4.25, 7, 3, 46, ἐνθα, κατὰ τὸ 401 π.χ., ἦν ἐτῶν καρίπου τριά-
κοντα,

τῇ λόγῳ υπερτέρας δυνάμειος τῶν Περσῶν, ἡ διδάσκει διὰ μέσου λαῶν ἐχθρικῶς διαχειμένων, διὰ χωρῶν ἀξένων, δι' ὁρέων ὑψηλῶν καὶ χιονοσκεπῶν καὶ ποταμῶν ὀρητικῶν καὶ ἀδιαδάτων, εἶνε κατόρθωμα ἀπαθανάτισαν τὸν Ξενοφῶντα.

Ἄν ἐπανήλθεν μὲν εἰς Ἀθήνας εἶνε ἀμφίβολον, βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι διὰ τὴν προΐουσαν ἐκδήλωσιν τῶν συμπαθειῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν Σπάρτην καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, οὗ ἐξέτιμα τὴν λιτότητα, τὴν στρατηγικὴν δεξιότητα καὶ τὴν πολιτικὴν σύνεσιν, καὶ διὰ τὴν ἀναφανδὸν κατὰ τῶν συμπολιτῶν στάσιν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐν Κορωνεῖᾳ μάχην τῇ 394 π. χ. φαίνεται ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατέγνωσαν αὐτοῦ φυγὴν. Οἱ δὲ Σπαρτιάται εὐγνωμονοῦντες ἀντήμειψαν τὸν ἄνδρα δωρησάμενοι μεγίστην ἔκτασιν γῆς ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἡλείας καὶ ἀπονείμαντες τὴν προξενίαν. Ἐκεῖ διέτριβε καλλιεργῶν, θηρῶν, συγγράφων. Μονίμως ὅμως δὲν κατέκχησεν ἐν Σκιλλοῦντι, διότι ἐξέπεσεν ὑπὸ τῶν Ἡλείων μετὰ τὴν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἔκτασιν τῆς ἐν Αεὺκτροις μάχης τῇ 371 π. χ. ἐντεθεὶν δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Ξενοφῶντα διάθεσις τῶν Ἀθηναίων κατέστη εὐνοῦς· δὲν ἐπανήλθεν ὅμως εἰς Ἀθήνας, δι' οὗς λόγους ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' ἐγκατέστη πρῶτον εἰς Λέπρεον καὶ εἶτα ἐν Κορίνθῳ. Ἐν τῇ περὶ Μαντίνειαν ἱππομαχίᾳ τῇ 363 π. χ. ὁ υἱὸς τοῦ Ξενοφῶντος Γρύλλος ὑπηρετῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ἀθηναίων, ἔπασσε μαχόμενος, ὃ δὲ θάνατος αὐτοῦ οὐ μόνον ὑπερεπλήρωσε λύπης τὴν ψυχὴν τοῦ γέροντος ἤδη πατρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐκίνησε τὴν συμπάθειαν τῶν Ἀθηναίων, διότι καὶ πολλὰ ἐγκώμια ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Γρύλλου ἐγράφησαν, μαρτυροῦντα ὅτι ὁ Ξενοφῶν περὶ τὸ τέλος τοῦ υἱοῦ ἀπέλαυε παρὰ τοῖς συμπολίταις του πολλῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης, καὶ ἐν τῇ ὑπὸ Εὐφράννορος γραφείῃ τῆς ἱππομαχίας εἰκὼν κατεῖχε τὴν ἐξέχουσαν θέσιν ὁ Γρύλλος. Ὁ Ξενοφῶν ἀπέθανεν ἐν Κορίνθῳ τῇ 355 π. χ. ἔξ καὶ ἑξομῆχοντα περίπου ἐτῶν

Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, ποικίλα ὄντα, φέρονται νῦν εἰς 37 βιβλία, διαιρούμενα εἰς φιλοσοφικὰ καὶ ἱστορικὰ. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τάξεως σφύζονται:

α.) Ἀπομνημονεύματα. Οἱ παλαιοὶ ἀπομνημονεύμα-

τα ἐκάλουν τὰ σημειώματα, ἃ ἔγραφον ἐξ ἀκροάσεως προχείρων ἢ συστηματικῶν λόγων τῶν φιλοσόφων. Τὴν ἔνοιαν ταύτην ἔχει καὶ ἡ φερώνυμος τοῦ Ξενοφῶντος συγγραφή.

Ταῦτα συνεγράφησαν οὐχὶ πρὸ τοῦ 393 π. χ. διαιροῦνται δὲ εἰς 4 βιβλία, ὧν τὸ μὲν πρῶτον εἰς ἐπτὰ κεφάλαια, τὸ δεύτερον εἰς δέκα, τὸ τρίτον εἰς δέκα καὶ τέσσαρα καὶ τὸ τέταρτον εἰς ὀκτώ. Καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα κεφάλαια, ἀνασκευάζοντα τὴν γραφὴν τῶν κατηγορίων, ἀποτελοῦσιν ἅμα εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ὅλην συγγραφήν. Τούτοις ἔπονται 36 διάφοροι διάλογοι τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων ἐπισυνάπτεται καθ' ἡμέτερον σύστημα ἐν τῇ τέλει τῆς ἐκδόσεώς μας ὑπὸ τὸν τίτλον «ἢ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι πρακτικῇ τοῦ Σωκράτους ἡθικῇ» διὰ δὲ τοῦ τελευταίου κεφαλαίου τοῦ τετάρτου βιβλίου πειρᾶται ὁ Ξενοφών, οὐχὶ ὁμῶς καὶ τόσον δεξιῶς, νὰ συγκεφαλαιώσῃ ὡς ἐν ἐπιλόγῃ τὰ τοῦ Σωκράτους, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐποιήσατο λόγον. Τὰ περιεχόμενα ἀντικείμενα εἰσὶ πραγματικά τοῦ Σωκράτους διαλέξεις, ἐν αἷς παρίστανται σαφῶς πολλαὶ ιδιότητες καὶ προτερήματα τοῦ ἀνδρὸς ἀναπτύσσονται δὲ διαλογικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον διεξοδικῶς.

Διὰ τῶν ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφών δὲν ἐσκόπει νὰ ὑποτυπώσῃ ἀκριβῶς τὸ φιλοσοφικὸν τοῦ Σωκράτους σύστημα, διότι, στερούμενος φιλοσοφικοῦ δόθους, ἦτο οὐχὶ καὶ τόσον ἐπιτήδειος πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ μόνον ν' ἀνασκευάσῃ τὰς ἀδίκους τῶν κατηγορίων κατηγορίας, καὶ ἐξαλείψῃ τὴν κατακεχυμένην δυσφημίαν, ἅμα δὲ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ θάνατος ἀνδρὸς δικαιοτάτου καὶ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ κατατρίψαντος εἰς βελτίωσιν τῶν ἐκυτοῦ συμπολιτῶν ἦτο οὐ μόνον σκληρὸς καὶ ἀδικος ἀλλὰ καὶ προσήπτε τοῖς Ἀθηναίοις αἵσχος· ἀκριβῶς δὲ χάριν τοῦ σκοποῦ τούτου καὶ μόνου οὔτε παρέστηκε τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ Σωκράτους ἀξίαν καὶ παρημέλησε πᾶσαν τεχνικὴν ἐξεργασίαν τοῦ ἔργου. Καὶ ὧντος τὰ ἀπομνημονεύματα σήγκναιται ἐκ παραθέσεως τμημάτων, τὰ ὅποια συμπληροῦσι μὲν ἀμοιβαίως ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ δὲν συμπλέκονται ἐν αὐτῷ συστήματι. Καὶ τὰ μὲν θέματα εἰσάγει αὐτὸς ὁ Ξενοφών, ὡς ταῦτα παρὰ τοῦ διδασκάλου ἤκουσεν, ἀπαξ δ' ὡς ἔμαθεν, ἢ δ' ἀνάπτυξις γίνεται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους τῇ

συμμετοχῇ προσώπων πραγματικῶν, ἐν οἷς ἅπαξ γίνεται μνεία καὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοφῶντος ὡς διαλεγομένου

β.) Συμπόσιον : Ἐν τούτῳ Καλλίας δ' Ἀθηναῖος ἐστιᾷ ἐν τοῖς Παναθηναίοις καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ νεαροῦ Αὐτολύκου τοῦ παγκρατιστοῦ τὸν Σωκράτη μετ' ἄλλων ἐπισήμων κεκλημένων. Μετὰ αὐλησιν ὄρχησιν καὶ κιθάραις ὑπὸ τινος Συρακοσίου πλάνητος, συνοδεύοντος δύο καλλίστας νεάνιδας, καὶ μετὰ τὰς ἀποπείρας Φιλίππου τοῦ γελωτοποιοῦ τοῦ νὰ προξενήσῃ γέλωτα, ἄρχεται διάλεξις, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν κεκλημένων λέγει ὅ,τι ἀγαθὸν πλείστου ἄξιον νομίζει. Τελευταῖος ἀναπτύσσει δ' Σωκράτης τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τῆς φύσεως τοῦ πνευματικοῦ ἔρωτος, ἐν μετὰ πολλῆς προσοχῆς διακρίνει τοῦ σωματικοῦ. Μεθ' ὃ περιγράφεται μιμικρὸς χορὸς, παριστάς τὴν συνάντησιν τοῦ Διονύσου μετὰ τῆς Ἀριάδνης.

γ.) Οἰκονομικός : περὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας, καὶ περὶ γεωργίας, ἐν ᾗ Ἰσχυόμαχος τις ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ Σωκράτους τίνα τρόπον κατῴρθωσεν ν' ἀποκτήσῃ τὴν φήμην συνετοῦ καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἱκανοῦ οἰκοδεσπότου, περιγράφει ἐν ζωηρότητι καὶ λεκτικῇ εὐτονίᾳ τὴν εὐτυχῇ ἔγγαμον συμβίωσιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν εὐημερίαν του.

δ.) Ἀπολογία Σωκράτους : ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀποδειχθεῖσα νύθος, καὶ οὖσα ἐράνισμα ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων καὶ ἐκ Πλατωνικῶν διαλόγων.

ε.) Ἰέρων : Ἀντιθέσις τυράννου καὶ πολίτου. Ἐν τούτῳ ἐν ἀφελεῖ διαλέξει Ἰέρων ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν καὶ Σιμωνίδης ὁ Κεῖος ἀναπτύσσουν παρατηρήσεις περὶ τοῦ τρόπου τοῦ κυβερνᾶν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ περὶ τῶν ἡδονῶν καὶ λυπῶν τῶν συμφυῶν τῷ τυράννῳ.

Τῆς δὲ δευτέρας τάξεως σφύζονται :

α.) Κύρου παιδεία : ἐν ὁκτὼ βιβλίοις, οὗσα μετάδοσις ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν εἰς τὰ ἱστορικά. Ἡ κατάπτωσις τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἕνεκα τῆς διαφθορᾶς τῆς ἀκολάστου δημοκρατίας, καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς Σπάρτης, ἕνεκα τοῦ αὐστηροῦ ὀλιγαρχικοῦ πολιτεύματος, ὃ, εὐκαιρίας ἐκάστοτε διδομένης, ὑπερεπαινεῖ ὁ Ξενοφῶν, ἐνέβαλον αὐτῷ τὴν γνώμην

νά ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν βασιλείαν, δι' ἧς καὶ μόνης δύνανται νά γίνωσιν ἰσχυροὶ καὶ ἐνδοξοὶ πάλιν. Ὑπετύπωσε λοιπὸν ἐν τῇ Κύρου παιδείᾳ τὸν ἰδεώδη τύπον βασιλέως ὄντος, διὰ τε τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς βασιλικῆς ἀγωγῆς, ἧς ἔτυχε, κα- τώρθωσεν οὐ μόνον νά ἰδρῦσῃ μέγα καὶ ἰσχυρὸν κράτος ἐν τῇ Ἀσίᾳ, παρασχὼν τὴν εὐδαιμονίαν τοῖς ὑπηκόοις, ἀλλὰ καὶ νά γίνῃ βασιλεὺς ἀγαπητὸς καὶ μακαριστός. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο εὐμοιρεῖ μὲν πολλῶν πλεονεκτημάτων, διότι καὶ ἡ διήγησις εὐφυῶς βαίνει καὶ ἡ γλῶσσα ἐναργῆς εἶνε, ἀλλὰ στερεῖται δραματικῆς συνοχῆς καὶ ζωηρότητος καὶ ζωντανῶν χαρακτήρων· ὅ,τι δὲ ἰδίᾳ κινεῖ τὸ διαφέρον τοῦ ἀνα- γνώστου εἶνε τερπναὶ τινες περιπέτειαι τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Κύ- ρου καὶ τὸ γλυκὺ ἐπείσπδιον τῆς ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἀγαπωμέ- νου συζύγου Ἀδραδάτου αὐτοκτονούσης Πανθείας.

β.) Κύρου ἀνάβασις: ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, ἐν οἷς περιγράφε- ται ἡ στρατεία Κύρου τοῦ νεωτέρου, ἧς συμμετέσχον 13 χιλ. Ἑλλή- νων· ἡ διάβασις αὐτῶν διὰ χωρῶν πλουσίων, διὰ πόλεων μεγάλων καὶ εὐδαιμόνων, διὰ παραδείσων χλοερῶν, διὰ ποταμῶν καλλιρρόων· ἡ παρὰ τὰ Κούναξα ἀτυχὴς ἔκβασις τῆς μάχης, ὃ διὰ δόλου φόνος τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν καὶ ἡ κάθοδος τῶν Μυρίων. Ἡ ποικιλία τῆς ὕλης, ἡ ἐπαγωγὸς διήγησις, ἡ ἐκ ταύτης προέουσα περιέργεια, αἱ χαρίεσαι περιγραφαί, ἡ ἀφελὴς καὶ γοητευοῦσα γλῶσσα κινου- σιν ἀδιάπτωτον τὸ διαφέρον τοῦ ἀναγνώστου.

γ.) Ἑλληνικά: ἐν ἑπτὰ βιβλίοις. Ἐν αὐτοῖς ἐξιστοροῦνται, ἀπὸ τοῦ σημείου, ἔθθα διακόπτεται τὸ ἔργον τοῦ Θεουκιδίδου, τὰ γεγονότα 50 ἔτων· ἄρχονται δὲ διὰ τῆς περιγραφῆς τῆς περὶ Ἀδυ- δον κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 411 καταναυμαχίσεως τοῦ στόλου τῶν Πελοποννησίων καὶ τελευτῶσιν εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην τῇ 362 π. χ. Ἐν αὐτοῖς ἡ ἀφήγησις τῶν γεγονότων γίνεται διὰ βραχέων· ἐνίοτε καὶ αὐτὰ τὰ δραματικώτερα μέρη ξηρῶς ἐκτίθενται. Σκοπὸς τῆς συγγραφῆς ἦτο νά ἱστορήσῃ τὴν σπαρτιατικὴν ἡγεμονίαν, καὶ νά καταδείξῃ ὅτι τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἡ Σπάρτη ὤφειλε τῇ πολιτεύ- ματι, τὸ ὅποιον ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κρατοῦσαν ἐν Ἀθήναις δι- χλοκρατίαν ὑπερεφίλει ὁ Ξενοφών.

δ.) Ἀγῆσιλάου ἐγκώμιον: } ἀμφότεραι αἱ συγγραφαὶ νύθαι.
ε.) Ἀθηναίων πολιτεία: }

ζ.) Λακεδαιμόνιων Πολιτεία: Περιγραφή μετ' ἐνθουσι-
ασμοῦ τοῦ πολιτεύματος τῆς Σπάρτης.

η.) Περὶ πόρων ἢ περὶ τῶν προσόδων: Ἐν τούτῳ ὁ Ξε-
νοφῶν θεωρῶν ὅτι συμφέρον τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἡ θεραπεία τοῦ ἐμπορίου
κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς μετὰ τῶν συμμάχων διαλλαγῆς.

θ.) Ἰππαρχικός: πραγματεύεται περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ
ἱππάρχου.

ι.) Περὶ ἱππικῆς: ὁμοία καὶ ταυτόχρονος σχεδὸν συγγραφὴ
ἐγένετο ὑπὸ Σίμωνος υἱος Ἀθηναίου. Ἴσως νόθος.

ια.) Κυνηγετικός: συγγραφὴ οὐχὶ ἄμειρος διαφέροντος.

Ὁ Ξενοφῶν ὥς ἄτομον εἶνε φιλαλήθης, γράφων μετ' ἀπλάντου
καλλαισθησίας ὅ,τι ἤκουσεν ἢ εἶδε· πεπειραμένος, ἀνακινούμενος ὅσα
αὐτὸς παρατήρησε· χρηστὸς, μετὰ πάθους καυτηριάζων μὲν τὰς ἀγα-
νεῖς πράξεις· ἐπαινῶν δὲ τὰς ἀγαθὰς· εὐσεβὴς, ἔχων βαθύ θρησκευτι-
κὸν συναίσθημα, ὃ ἐκδήλοι ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν γεγονότων, πιστεύων
ἀδιασείστως ὅτι τὸ θεῖον ἀναμείγνυται εἰς τὰ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου,
καὶ ὅτι ἀποκαλύπτει τὴν θέλησίν του ἐν ἐνυπνίοις καὶ διδασκαλίαις·
ψύχραμος, φρόνιμος, μεγαλόφρων, στρατηγὸς συνετὸς ἄμα καὶ μέγας.

Ὡς συγγραφεὺς καὶ εὐφυὴς εἶνε καὶ ὀρθὰς γνώμας ἔχει. Καὶ
τὴν μὲν ὕλην διαμορφῶ δραματικῶς, τὰ δὲ πρόσωπα μετ' ἀκριβείας
καὶ λεπτότητος περιγράφει. Ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν γεγονότων ἀπο-
πειρᾶται μὲν νὰ ὑποδηλώσῃ τὰ ἠθικὰ αἰτια, ἀποταγχάνει ὅμως, διό-
τι· στερεῖται φιλοσοφικοῦ βάθους καὶ πολιτικῆς δευδερκειᾶς.

Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, γεγραμμένα ἐν οὐχὶ καθαρᾷ ἁττικῇ, ὡς
μεστὰ λέξεων, τύπων καὶ φράσεων ἄλλων λεκτικῶν ἰδιωμάτων, μόνον
σκοπὸν ἔχουσι τὴν ὠφέλειαν τῶν νέων δι' ὑποθήκης γνωμῶν ὀρθῶν,
δι' ὧν προάγονται εἰς ἀρετὴν. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀποφεύγει μετ' ἐπι-
μελείας τὰς ἐξεζητημένας λέξεις, τὰ μεγαλεῖα ῥήματα,* τὰς περιτέ-

(*) Ἐν τῷ περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ Ἡρακλέους μύθῳ ἐπίτηδες χρῆται τῷ περιτέλῳ
λεκτικῷ τοῦ Προδίκου.

χινους περιόδους, αἱ ἡδονὴν μὲν κενὴν ἀπεργάζονται, ἀρετὴν δ' οὐδεμίαν. καὶ διὰ λέξεων φυσικῶν καὶ ἀδιόριστων, ὥς συμπλέκει εἰς φράσεις καὶ περιόδους οὐχὶ πρὸς μουσικὴν γοητείαν ἀλλὰ κατὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης, ζητεῖ νὰ λέγῃ τὰ ὁρθῶς ἐγνωσμένα, ὧν δέονται εἰς ἀρετὴν οἱ καλῶς πεπαιδευμένοι * κινῶν οὕτω τὸ διαφέρον καὶ γινόμενος ἀφελὴς ἅμα καὶ ἐναργὴς τὴν ἐκφράσιν, καλλιειπὴς ἐν πολλοῖς, ἡδὺς καὶ ἐπίχαρις.

Τὸ πρόσωπον τὸ κινεῖν πάντα τὰ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι ζητήματα, τὸ ἐμφυχοῦν καὶ προκαλοῦν τὸ ἐξ αὐτῶν διαφέρον, εἶνε Σωκράτης· ὁ Σωφρονίσκου καὶ Φαιναρέτης τῆς μαίης. Ἦτο τὴν ὕψιν δυσειδής· ὡς Σειληνός· διότι καὶ ἐξώφθαλμος ἦτο καὶ ῥίνα ἀνάσιμον εἶχε καὶ χεῖλη πλατέα καὶ ἐπικαίμενα, πρὸς δὲ καὶ μικρὸς καὶ προγαστρωρ καὶ πλαδαρὸς τὰς σάρκας. Ἐν τῇ δυσιόρφῳ ὅμως ἐκείνῳ καταστήματι ἐνέκει ψυχὴ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος καὶ νοῦς λεπτότατος καὶ δξύτατος. Καὶ πράγματι ὁ Σωκράτης εἶχεν ἐξιχθῆ εἰς ἡθικὸν μεγαλεῖον ἀπροσπλάστον· διότι πρῶτον μὲν ἢ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβεια αὐτοῦ ἦτο ἀπερίοριστος, οὐδὲν ἄνευ τῆς γνώμης αὐτῶν ποιῶν, ἢ δὲ περὶ τῆς προνοίας αὐτῶν πίστις τὰ μάλιστα ἀδιόριστος. Ἦτο τὸ ἦθος ἀγνότατος, σωφρονέστατος, ἐγκρατὴς γαστρὸς, οὐδέποτε προτιμῶν τὸ ἡδίων ἀντὶ τοῦ βελτίονος, λιτότατος, ζῶν ἀπ' ἐλαχίστων χρημάτων αὐταρκέστατα, ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων, φορῶν τὸ αὐτὸ ἱμάτιον χειμῶνος καὶ θέρους, καρτερικὸς πρὸς ψῦχος καὶ θάλλπος, χρηστότατος, προσφερόμενος πρὸς πάντας καὶ πάντοτε νομίμως τε καὶ μετ' ὠφελείας, τοσοῦτον δὲ δίκαιος, ὥστε οὐδένα μὲν οὐδέποτε ἔδλαφεν, ὠφέλησε δὲ τὰ μέγιστα πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ ὀπωσδήποτε συναναστραφέντας. Εἶτα ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἦτο θαυμασία· ἀνταλαμβάνετο δξύτατα καὶ διέκρινε λεπτότατα πάσας τὰς κινήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, εἰς τὰ μύχια τῆς ὁποίας πρῶτος εἰσέδυσεν· οὐδέποτε διημάρτανε κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χεῖρω, οὐδεὶς δ' οὐδέποτε ἐπὶ τούτῳ ἐλάμβανε τὴν ἀνάγκην, ἀλλ' ἐν τῇ μετὰ καταπλησσοῦσής

(*) Κυνηγετικὸς 13,5,

λεπτότητος εξετάσει τῶν ἠθικῶν προβλημάτων αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπήρκει· ἦτο ἱκανὸς καὶ διὰ τοῦ λόγου οὐ μόνον νὰ διεξέλθῃ καὶ διαστείλῃ καὶ καθορίσῃ τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ ἄλλους νὰ δοκιμάσῃ καὶ νὰ ἐλέγξῃ τοὺς ἀμαρτάνοντας καὶ νὰ προτρέψῃ ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν.

Τοιοῦτος ὢν ὁ Σωκράτης ἀφωσιώθη εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἑαυτοῦ συμπολιτῶν, ὑψηγούμενος τὴν ὁδὸν τοῦ ὀρθῶς ζῆν καὶ παρέχων ἑαυτὸν παράδειγμα βίου ἀγνοτάτου καὶ ἀμωμήτου, ὃν ἐπεράτωσε διὰ θανάτου μαρτυρικοῦ. Βλέπων δὲ ἄλλα δὴ τοὺς ἑαυτοῦ συμπολίτας διεφθαρμένους καὶ κακοδαίμονουσιν ἐνεκα τῆς διαστροφῆς, ἣν ἐπήνεγκον οἱ σοφισταὶ ἐν τῇ ἀντιλήψει τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων, ἀνέλαθεν ἀγῶνα διττὸν, τούτους μὲν νὰ καταπολεμήσῃ, ἐκείνους δὲ νὰ προαγάγῃ ἐν τῇ ἠθικῇ, καθαίρων τοὺς ῥύπους τῆς ἀμαθείας, τῆς μωρίας, τῆς ἀλαζονείας, τοῦ τύφου, τῆς ἀκρασίας, τῆς ἀδικίας, τῆς ἀστοργίας, καὶ ἐμβάλλων φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀγάπην. Ἀλλὰ πόθεν ἐπήγαγεν ἡ διαφθορὰ καὶ ποιοὶ τινες ἦσαν οἱ σοφισταί;

Μετὰ τὰ περσικὰ ἤρξαντο νὰ ἐκτυλίσσωνται ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ συνθήκαι, καὶ ν' ἀναπτύσσεται ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις, ἡ ἀνάγκη πολιτικῆς τινος προπαιδεύσεως, ἣν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ κυβερνῶσι τὸν λαὸν ἐπεδίωκον, ὅπως καταστῶσιν ἱκανοὶ ῥήτορες καὶ πολιτικοί. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ἐκηγγέλλετο ὅτι ἐθεράπευεν ἀντὶ μεγάλων τελῶν τὰς ἀνθρώπων, τῶν σοφιστῶν, ὅπως ἐκάλει αὐτοὺς τὸ πλῆθος καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς. Οἱ σοφισταὶ οὗτοι ἐμεγαλύνουν ὅτι εἶναι ἐπιστήμονες πάσης σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ ὅτι δύνανται νὰ διδάξωσιν αὐτὴν καὶ καταστήσωσιν οὕτω τοὺς συνόντας ἐπιτηδεύους νὰ διοικῶσι τὰ τοῦ οἴκου καὶ τὰ τῆς πολιτείας. Πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν, διαφημιζομένους ὅτι κατέχουσι τὰ μυστήρια τῆς ἐξόχου ταύτης ἐπιστήμης, καὶ προσκητῆσάμενους οὕτω κύρος, συνέρρεον οἱ πλείστοι τῶν νέων, τοὺς ὁποίους ἐδίδασκον ἀντὶ ἀδροτάτων μισθῶν γραμματικὴν καὶ ῥητορικὴν καὶ πολλὰ περὶ τὸ λέγειν τεχνάσματα, Βάσις τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἦτο ἡ δοξασία, ψευδὴς ἄλλως, ὅτι τὴν φύσιν πάντων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων γνωρίζομεν οὐχὶ διὰ τοῦ ὀρθῶς διαγοῖσθαι ἄλ-

λά διὰ τῶν αἰσθήσεων, ταύτην δὲ ἐφήρμοζον ἐν πᾶσι διὰ διαλεκτικῆς τινος τέχνης, ἥτις συνίστατο εἰς καλλιπεῖς μὲν ἀλλὰ κενοῦ λόγους καὶ εἰς τὴν διαστροφήν καὶ σύγχυσιν τῆς σημασίας· τῶν λέξεων, ἐπειρῶντο δὲ διὰ ταύτης ν' ἀποδεικνύωσι τὸ ἀληθὲς ὡς ψευδὲς καὶ τὸ ψευδὲς ὡς ἀληθὲς, καὶ οὕτω ἐθορύβουν τὸν νοῦν καὶ ἀπήμιδνον τὴν ψυχὴν τῶν συνόντων. Πρὸς τῇ γνώμῃ ταύτῃ ἐδόξαζον, ἐν τῇ ματαιότητι αὐτῶν ὅτι, ἀπόλυτος μὲν ἀλήθεια δὲν ὑφίσταται, ἀλλ' ὅτι ἀληθὲς εἶνε μόνον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἕκαστος φρονεῖ, καὶ ὅτι περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δύνανται νὰ ἐξενεχθῶσιν οὐ μόνον διάφοροι ἀλλὰ καὶ ἀντικρουόμεναι γνώμαι. Διὰ τῆς εὐτελεῖς δὲ ταύτης ἐπιστήμης αὐτῶν κατέρρευτον πᾶσαν ἀπόλυτον ἀλήθειαν καὶ προχωροῦντες διέσειον πᾶσαν πεποίθησιν περὶ τοῦ θείου καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου, διδάσκοντες ὅτι καὶ οἱ ἱθικοὶ νόμοι δὲν εἶνε αἰώνιοι καὶ οἱ θεοὶ εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας πλάσματα. Ἐνταῦθεν διὰ τῆς μωρᾶς διδασκαλίας αὐτῶν ἐλυμαίνοντο τὴν Ἑλλάδα, ἥσκειν ὁλεθριωτάτην ἐπ' αὐτῆς ἐπὶ ἥρσιαν, ὑπεκνέμευσον τὴν οἰκογένειαν, τὴν πολιτείαν, τὴν θρησκείαν, τὴν ἱθικὴν.

Ἐν τῇ πρὸς τοῦτους λοιπὸν ἀγωνίᾳ ὁ Σωκράτης ἐγένετο θεμελιωτῆς νέας φιλοσοφίας, ὅπως πρακτικῆς, σκοπούσης τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ οἱ πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλόσοφοι κατεγίνοντο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου τῆς δημιουργίας τοῦ σύμπαντος καὶ τῶν νόμων, καθ' οὓς ἕκαστα τῶν οὐρανίων γεννῶνται. Ἀλλ' οὐ μόνον οὐδαμῶς ἀλλήλοις συμφώνουν ἀλλὰ καὶ ἀντικρὺς ἀντεδόξουν· διότι ἄλλοι μὲν παρεδέχοντο ὅτι τὰ πάντα πάντοτε κινεῖνται, ἄλλοι δ' ὅτι οὐδὲν οὐδέποτε δύναται νὰ κινηθῇ· καὶ ἄλλοι μὲν ὅτι τὰ πάντα γεννῶνται καὶ ἀποθνήσκουσιν, ἄλλοι δ' ὅτι οὐδὲν οὐδέποτε οὔτε νὰ γεννηθῇ δύναται οὔτε νὰ ἀποθάνῃ. Ἄλλοι ἠσχοῦντο περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν θείων, ἀλλὰ καὶ τούτων αἱ δοξασταὶ ἦσαν ἴδιαι μαινεμένων, ἀφοῦ τινὲς μὲν παρεδέχοντο ἓν μόνον τὸ ὄν, τινὲς δὲ ἄπειρα τὸ πλῆθος. Τὴν ἐν ταῖς θέσεσι σφαλλομένην ταύτην φιλοσοφίαν οὐ μόνον εὕρισκεν ἀνεπιτήδειον νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς ἱθικὰς ἀνάγκας τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας καὶ προαγάγῃ αὐτὴν εἰς τὸ εὖ ζῆν ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῇ. ὡς γινώσκων

ἐνεκα τῶν ἀντιθέτων δοξασίων τῶν περὶ ταύτην ἀσχολουμένων φιλοσόφων τὸν ἐνδοιασμόν, τὴν ἀπιστίαν, τὴν καταφρόνησιν τῶν θεῶν, τὴν διαφθοράν, τὴν κακοδαμονίαν. Τοῦναντίον ὁ Σωκράτης ἀποδυσάμενος εἰς τὸν ἀγῶνα, τῆς τοιαύτης μὲν φιλοσοφίας κατεφρόνησεν, ἐκήρυξε δὲ μωροὺς καὶ μανικοὺς τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένους αὐτὸς δὲ ἐτράπη εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἡθικοῦ κόσμου, σκοπῶν τί εἴνε εὐσεβές, τί ἀσεβές, τί καλόν, τί αἰσχρὸν, τί δίκαιον, τί ἀδίκον, τί σωφροσύνη, τί μανία, τί ἀνδρεία, τί πόλις, τί πολιτικός, τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων καὶ περὶ τῶν λοιπῶν, τὰ ὅποια οἱ μὲν γνωρίζοντες ἐφρόνει ὅτι εἶνε τέλειοι ἄνθρωποι, οἱ δ' ἀγνοοῦντες ἀνδράποδα, ἔθηκε δ' οὕτω τὰ θεμέλια φιλοσοφίας ὕγιους καὶ προσηκούσης τοῖς ἀνθρώποις.

Ἡ μέθοδος δ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν ἡθικῶν τούτων προβλημάτων ἦτο ὅλως ἀντίθετος τῇ τῶν σοφιστῶν· διότι ἐν ᾧ ἐκεῖνοι γνώμονα ἐν ταῖς ἐρεύναις αὐτῶν εἶχον τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰς δοξασίας, ὁ Σωκράτης τοῦναντίον ἐζήτει τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων γνῶσιν διὰ τῆς σκέψεως καὶ τοῦ λόγου, δοξάζων ὅτι ὅ,τι εἶνε ἀληθές, τοῦτο ἀληθεύει παρὰ πᾶσιν ἀνεξαίρετως τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐπομένως πάντες περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁμοδοξώσι. Τὴν μέθοδον δὲ ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἀληθείας ἐκάλει μαίευσιν καὶ κήν. Καθὼς δηλαδὴ ἡ μαῖα διὰ δεξιῶν χειρισμῶν ἐξάγει εἰς τὸ φῶς τὸ λαμπρόν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς βρέφος, οὕτω ὁ Σωκράτης, αὐτὸς μὲν ὅ,τι θεώρει ἀληθές, δὲν ἐξεδήλου, ἀλλὰ διὰ καταλήλων ἐρωτήσεων ἐσπούδαζε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ νοῦ τοῦ μεθ' οὗ διελέγετο τὴν λαμπρὴν ἀλήθειαν, οὕτως ὥστε ὁ πνευματικῶς μαευόμενος ἐφαίνετο ὅτι αὐτὸς ἐξεῦρε τὸ πρᾶγμα. Αἱ τε ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις ἦσαν συνηθέστατα βραχεῖαι, οὐδέποτε δὲ προουχῶρει εἰς περαιτέρω τοιαύτας, ἂν μὴ πρότερον ὁ μεθ' οὗ διελέγετο διέκρινε σαφῶς, ὡμολόγει καὶ παρεδέχετο τὰ δι' αὐτῶν ἐρωτώμενα. Τούτων δὲ ὁμολογουμένων ἔβαινε πρὸς τὸ τέλος. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν, προκειμένου ν' ἀποδειχθῇ τι, συνήθως ἔφερε παραδείγματα ἢ πράγματα αὐταπόδεικτα, τὰ ὅποια ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἐκ τοῦ κύκλου τῶν δημιουργῶν, κναφῶν, τεκτόνων, σκυτίων κλπ. εἶτα,

γενομένου τούτου παραδεκτοῦ ὑπὸ τοῦ διαλεγομένου, προυχώνει ἐρωτῶν δι' ὁμοίων πραγμάτων ἢ ὁμοίων τοῖς ὁμολογημένοις παραδειγμάτων, μέχρις οὗ κατῴρθου νὰ ὁμολογήσῃ καὶ παραδεχθῇ ὁ ἕτερος τὸ περὶ οὗ πρόκειται πρᾶγμα. Καὶ συζητῶν μὲν μετὰ τῶν σοφιστῶν καὶ μετὰ πάντων τῶν πεφουσιωμένων καὶ κενὴν τινα περὶ ἑαυτῶν δόξαν δοξαζόντων μετεχειρίζετο λεπτήν τινα καὶ χαρίεσαν εἰρωνείαν, ὑποκρινόμενος ὅτι οὐδὲν ἐπίσταται, ὅτι θαυμάζει τὴν σοφίαν αὐτῶν καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ διδαχθῇ· δι' ἐρωτήσεων ὅμως ἀπατηλῶν ἐθορύβου τὸν νοῦν αὐτῶν, καὶ διὰ τῆς διαλεκτικῆς αὐτοῦ δεινότητος ὠδήγει καὶ ἠνάγκαζε τοὺς νομίζοντας ὅτι τὰ πάντα ἐπίστανται νὰ ὁμολογῶσιν ὅτι οὐδὲν ἐπίστανται, αὐτὸς δὲ πρᾶγματι οὕτως ἐδίδασκε τοὺς παρ' ὧν ἐζητεῖ νὰ διδαχθῇ. Τοὺς αἰκίους ὅμως καὶ φίλους, οὓς ἐγνώριζεν ὅτι ἐγένοντο ἀξιόλογοι, ἥκιστα δατάραττε δι' ἀμφιβάλλων ἐρωτήσεων, ἀλλ' ἀπλοῦστατα καὶ σαφέστατα ἐξηγεῖτο ὅσα ἐνόμιζεν ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ ἐπιτηδεύωσιν.

Ὁ ἀγὼν ὅμως τοῦ Σωκράτους κατὰ τῶν σοφιστῶν, κατὰ τῶν ματαίων καὶ γελοίων, τῶν ἱερέων, τῶν ὀλιγαρχικῶν, κατὰ πάσης τέλους τῆς διεφθαρμένης μερίδος τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ἐξηγείρεν ἐχθροὺς, οἵτινες κατεσκευαφάντησαν αὐτὸν παρὰ τῷ πλήθει, διακειμένη ἄλλως τε ὑπόπτως ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου ἔνεκα τῆς διαβολῆς τοῦ κωμικοῦ Ἀριστοφάνους, ὡς εἰσηγητὴν καινῶν θεῶν, καὶ ὡς διαφθορέα τῶν νέων. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀνύτου, Λύκωνος καὶ Μελήτου ἀπελογήθη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 399 π. χ. ἐνώπιον τῆς ἡλιαίας, ἀποδείξας οὐ μόνον τὸ ἀσύστατον τῆς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας ἀλλὰ καὶ περιφανῶς διδάξας ὅλον ἀγαθὸν προσεπόρισε τῇ πόλει ἢ ἀφροσύνης αὐτοῦ πρὸς βελτίωσιν τῶν ἑαυτοῦ συμπολιτῶν. Ἐκ τῶν 556 ἡλιαστῶν οἱ 271 ἐκήρυξαν τὸν Σωκράτη ἀθῶον, 285 δὲ ἔνοχον, κατὰ δὲ τὴν ἐπικαταλογὴν τῆς ποινῆς προσετέθησαν 80 ἔτι ἡλιασταὶ εἰς τοὺς καταγόντας αὐτοῦ θάνατον, ἐκλαβόντες αὐτὸν, δευτερολογήσαντα, ὡς ἀπαυθαδιζόμενον, καὶ οὕτω ὁ ὑπὲρ τὰ 70 ἔτη γεγονώς παρεδόθη εἰς τοὺς ἑνδεκά, τριάκοντα δὲ ἡμέρας βραδύτερον ἡρεμὸς ἐξέπτε τὸ κόνειον, ἀποθανὼν ὁ δίκαιος ἐν μέσῳ τῶν φιλάτων αὐτοῦ ὁπαδῶν.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Περιεχόμενον

Οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίδακσαν τὸν Σωκράτη εἰς θάνατον, διότι α)δὲν ἐπίστευε τοὺς θεοὺς, οὓς ἡ πόλις παρὰδέχεται, ἀλλ'εἰσηγε κινὰ δαιμόνια, καὶ β) διότι διέφθερε τοὺς νέους. Ἐν τῷδε τῷ κεφαλαίῳ ἀνακτεύζει ὁ Ξενοφῶν τὴν πρώτην κατηγορίαν διὰ τῶν ἐξῆς:

Ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς πίστις τοῦ Σωκράτους καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν θυσιῶν, ἃς οἴκοι τε καὶ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν ἐτέλει καὶ ἐκ τῆς χρήσεως τῆς μαντικῆς· ἡ διάδοσις δὲ ὅτι εἰσέφερε καινοὺς θεοὺς, ἡ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ Σωκράτους ὅτι τὸ δαιμόνιον ἀπέτρεπεν αὐτὸν ἀπὸ πάσης πράξεως μὴ ἀρεστῆς τοῖς θεοῖς, εἶναι παρὰνόησις· διότι καὶ ἡ ὑπό τοῦ δαιμονίου ἀποτροπὴ ἢ προτροπὴ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ εἶδος μαντικῆς [2-5]. Τεκμήριον μάλιστα τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς πίστεως αὐτοῦ εἶναι καὶ τὸ ὅτι οὐ μόνον ἐπραττε κατὰ τὰ κελεύσματα τοῦ δαιμονίου, ἀλλὰ καὶ προέτρεπε καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ποιῶσι κατ' αὐτὸ καὶ ἐπηλήθευσεν· ὥσάυτως τὸ ὅτι συνεβούλευε νὰ ἐρωτῶσι τοὺς θεοὺς οὐχὶ περὶ πραγμάτων γνώμῃ ἀρετῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ τῶν ἀδήλων τὴν ἐκβασιν καὶ δεομένων, ὡς εἰκός, μαντικῆς. Οἱ ἄλλως πράττοντες δαιμονῶσιν [6-10].

Ὅτι δὲ οὐδαμῶς οὔτε ἀσεβῆς οὔτε ἀνόσιος ἦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν ἀπὸ πρωῒας μέχρι νυκτὸς ἀναστροφῆς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐνθα τῶν μὲν σοφιστῶν κατεφρόνει, ὡς παραμελούντων τὴν γνῶσιν τῶν ἀνθρωπίνων καὶ ἀντιδοξούντων ἐν ταῖς περὶ γενέσεως τοῦ κόσμου συζητήσεσιν αὐτῶν, αὐτὸς δὲ διελέγετο σκοπῶν τὰ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἡθικῆς πράγματα, ὧν ἡ μὲν γνῶσις καθίστησι τὸν ἄνθρωπον καλὸν καγαθόν, ἡ δ' ἄγνοια ἀνδραποδῶδη [11-16]. Ταῦτα εἶδει νὰ λάβωσιν οἱ δι-

κασται ὑπ' ὄψιν· πρὸς δὲ καὶ τὸ εὖορκον αὐτοῦ, χάριν τοῦ ὁποῖου καὶ ὄργην καὶ ἀπειλὰς τοῦ δήμου περιεφρόνησε [11-18], διότι εἶχε συμμάχους τοὺς θεοὺς (19). Αἰσιπὸν ὁ οὕτω πολιτευόμενος εἶνε καὶ νομίζεται εὐσεβέστατος. (20).

Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἐπεισαν οἱ γρα- 1
ψάμενοι Σωκράτη ὥς ἀξίος εἶη θανάτου τῇ πόλει. ἡ μὲν γὰρ γρα-
φή κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν· ἀδικεῖ Σωκράτης οὐς μὲν ἡ πόλις νο-
μίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ
καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.

Πρῶτον μὲν οὖν ὥς οὐκ ἐνόμιζεν οὐς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς ποίῳ 2
ποτ' ἐχρήσαντο τακμηρίῳ; οὕων τε γὰρ φανερός ἦν πολλάκις μὲν
οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως δωμάτων, καὶ μαντικῇ
χρῶμενος οὐκ ἀφανής ἦν. διεταθρύλητο γὰρ ὥς φαίη Σωκράτης τὸ
δαιμόνιον ἑαυτῇ σημαίνειν· ὅθεν δὴ καὶ μάλιστα μοι δοκοῦσιν αὐ-
τὸν αἰτιέσασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. ὁ δ' οὐδὲν καινότερον εἰσέ- 3
φερε τῶν ἄλλων, ὅσοι μαντικὴν νομίζοντες οἰωνοὺς τε χρῶνται καὶ
φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. οὗτοί τε γὰρ ὑπολαμβάνουσιν οὐ
τοὺς ὀρνίθας οὐδὲ τοὺς ἀπαντῶντας εἰδέναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαν-
τευομένοις, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς διὰ τούτων αὐτὰ σημαίνειν, κἀκεῖνος δὲ
οὕτως ἐνόμιζεν. ἀλλ' οἱ μὲν πλείστοι φῶσιν ὑπὸ τε τῶν ὀρνίθων καὶ 4
τῶν ἀπαντῶντων ἀποτρέπεσθαι τε καὶ προτρέπεσθαι· Σωκράτης δ'
ὥσπερ ἐγίγνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν.
καὶ πολλοῖς τῶν συνόντων προηγόρευε τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ μὴ ποι-
εῖν, ὥς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος· καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ
συνέφερε, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις μετέμελε. καίτοι τίς οὐκ ἂν ὁμολο- 5
γήσειεν αὐτὸν βούλεσθαι μήτ' ἡλίθιον μήτ' ἀλαζδὸνα φαίνεσθαι τοῖς συ-
νοῦσιν; ἐδόκει δ' ἂν ἀμφότερα ταῦτα, εἰ προαγορευῶν ὥς ὑπὲρ θεοῦ
φαινόμενα [καὶ] ψευδόμενος ἐφαίνετο· ὁ δὲ ὅλον οὖν εἶπε οὐκ ἂν προέλεγεν,
εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλῃ πιστεύσειεν ἢ θε-
ῷ; πιστεύων δὲ θεοῖς πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν; ἀλλὰ μὴν ἐ- 6
πολεῖ καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους· τὰ μὲν γὰρ ἀνιγκὰ καὶ συνεβούλευε

- καὶ πράττειν, ὡς νομίζοιεν ἄριστ' ἂνπραχθῆναι· περὶ δὲ τῶν ἀδή-
 7 λων ὅπως ἀποβήσοιτο μαντευσομένους ἐπεμπεν, εἰ ποιητέα καὶ τοὺς
 μέλλοντας οἴκους τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκῆσειν μαντικῆς ἔφη προσ-
 δεῖσθαι· τεκτονικὸν μὲν γὰρ ἢ χαλκευτικὸν ἢ γεωργικὸν [ἢ ἀνθρώπων
 ἀρχικὸν] ἢ τῶν τοιούτων ἔργων ἐξεταστικὸν ἢ λογιστικὸν ἢ οἰκono-
 μικὸν ἢ στρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώ-
 8 που γνώμη αἰρετὰ ἐνόμιζεν εἶναι· τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις ἔφη
 τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλείπεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις·
 οὔτε γὰρ τῇ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένῳ δῆλον ὅστις καρπώσεται,
 οὔτε τῇ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησαμένῳ δῆλον ὅστις ἐνοικήσει, οὔτε τῇ
 στρατηγῇ δῆλον εἰ συμφέρει στρατηγεῖν, οὔτε τῇ πολιτικῇ δῆλον εἰ
 συμφέρει τῆς πόλεως προστατεῖν, οὔτε τῇ καλῇ γῆμαντι, ἵν' εὐφραί-
 νηται, δῆλον εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται, οὔτε τῇ δυνατοῦς ἐν τῇ πόλει
 9 κηδεστὰς λαδόντι δῆλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται τῆς πόλεως· τοὺς δὲ
 μηδὲν τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀν-
 θρωπίνης γνώμης, δαιμονῶν ἔφη· δαιμονῶν δὲ καὶ τοὺς μαντευσομένους
 ἂ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθοῦσι διακρίνειν, οἷον εἰ τις ἐπερω-
 τήῃ πότερον ἐπιστάμενον ἡνιοχεῖν ἐπὶ ζευγὸς λαβεῖν κρεῖττον ἢ μὴ
 ἐπιστάμενον, ἢ πότερον ἐπιστάμενον κυβερνᾶν ἐπὶ τὴν ναῦν κρεῖττον
 λαβεῖν ἢ μὴ ἐπιστάμενον, ἢ ἂ ἐξεστὶν ἀριθμῆσαντας ἢ μετρήσαντας
 ἢ στήσαντας εἰδέναι, τοὺς τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεῶν πυνθανομένους
 ἀθέμιτα ποιεῖν ἡγεῖτο. ἔφη δὲ δεῖν, ἂ μὲν μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν
 οἱ θεοί, μανθάνειν, ἂ δὲ μὴ δῆλα τοῖς ἀνθρώποις ἐστί, πειρασθαι διὰ
 μαντικῆς παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι· τοὺς θεοὺς γὰρ οἷς ἂν ὧσιν
 ἔλεφ σημαίνειν.
 10 Ἀλλὰ μὴν ἐκείνός γε αἶε μὲν ἦν ἐν τῇ φανερῇ· πρῶ τε γὰρ εἰς
 τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἦει καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἔκει φα-
 νερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν αἶε τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συν-
 ἔσεσθαι. καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀ-
 κοῦειν. οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε
 11 πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάν-
 των φύσεως ἤπερ τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι διελέγετο σκοπῶν ὅπως ὁ
 καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κῶσμος ἔχει· καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα

γίγνεται τῶν οὐρανίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μα-
 ραίνοντας ἀπεδείκνυε. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει πότερὰ ποτε¹²
 νομίσαντες ἱκανῶς ἤδη τὰνθρώπινα εἰδέναι ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν
 τοιούτων φροντίζειν, ἢ τὰ μὲν ἀνθρώπινα, παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκο-
 ποῦντες ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. ἐθαύμαζε δ' εἰ μὴ φανερόν¹³
 αὐτοῖς ἐστὶν ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὗρεῖν· ἐπεὶ καὶ τοὺς
 μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῇ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταῦτὰ δοξάζειν
 ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους. τῶν¹⁴
 τε γὰρ μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεῖνὰ δεδιέναι, τοὺς δὲ καὶ τὰ
 μὴ φοβερὰ φοβεῖσθαι, καὶ τοῖς μὲν οὐδ' ἐν ὄχλῳ δοκεῖν αἰσχροὺς εἶναι
 λέγειν ἢ ποιεῖν ὅτι οὐκ, ταῖς δὲ οὐδ' ἐξιτητέον εἰς ἀνθρώπους εἶναι δο-
 κεῖν, καὶ τοὺς μὲν οὐθ' ἱερὸν οὔτε θωμὸν οὐτ' ἄλλο τῶν θείων οὐδὲν
 τιμᾶν, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβασθαι·
 τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοῖς μὲν δοκεῖν
 ἐν μόνον τὸ ὄν εἶναι, τοῖς δ' ἅπαιρα τὸ πλήθος, καὶ τοῖς μὲν ἀεὶ
 πάντα κινεῖσθαι, τοῖς δ' οὐδὲν ἄν ποτε κινηθῆναι, καὶ τοῖς μὲν πάντα
 γίνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὐτ' ἄν γενέσθαι ποτὲ οὐδὲν εὖ
 τε ἀπολέσθαι. ἐσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τὰδε, ὥσπερ εἰ τὰνθρώ-¹⁵
 πεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ' ὅτι ἂν μάθωσιν ἑαυτοῖς τε καὶ τῶν
 ἄλλων ὅτι ἂν θούλωνται ποιήσιν, οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες νο-
 μίζουσιν, ἐπειδὴ γινώσκιν αἷς ἀνάγκαις ἕκαστα γίνεσθαι, ποιήσιν, ὅ-
 ταν θούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ ὅτι ἂν ἄλλου
 δέωνται τῶν τοιούτων, ἢ τοιούτον μὲν οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ
 δ' αὐτοῖς γινῶναι μόνον ἢ τῶν τοιούτων ἕκαστα γίνεσθαι περὶ μὲν οὖν¹⁶
 τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν· αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀν-
 θρωπείων ἀεὶ διελέγετο σκοπῶν τί εὐσεβές, τί ἀσεβές, τί καλόν, τί
 αἰσχρόν, τί δίκαιον, τί ἀδίκον, τί σωφροσύνη τί μανία, τί ἀνδρεία,
 τί δειλία, τί πόλις, τί πολιτικὸς, τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώ-
 πων καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότες ἡγεῖτο καλοὺς καγαθοὺς
 εἶναι, τοὺς δ' ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἀν δικαίως κεκληθῆναι.

“Ὅσα μὲν οὖν μὴ φανερὸς ἦν ὅπως ἐγίγνωσκεν οὐδὲν θαυμαστὸν¹⁷
 ὑπὲρ τούτων περὶ αὐτοῦ παραγινῶναι τοὺς δικαστάς· ὅσα δὲ πάντες
 ἤδεσαν, οὐ θαυμαστὸν εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν; βουλεύσας γάρ

ποτε καὶ τὸν βουλευτικὸν ἔρχον ὁμόσας, ἐν ᾧ ἦν κατὰ τοὺς νόμους βουλευσέιν, ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους [ἐννέα στρατηγοὺς] μιᾷ ψήφῳ τοὺς ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην ἀποκτείνει πάντας, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψη- 18 φρίσαι, ὀργιζομένου μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν ἀπειλούντων· ἀλλὰ περὶ πλείονος ἐποίησато εὐορκεῖν ἢ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ παρὰ τὸ δίκαιον καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας, καὶ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι θεοὺς ἐνόμιζεν ἀνθρώπων οὐχ ὅν τρόπον οἱ πολλοὶ νομί- 19 ζουσιν· οὗτοι μὲν γὰρ οἴονται τοὺς θεοὺς τὰ μὲν εἰδέναι, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι· Σωκράτης δὲ πάντα μὲν ἡγεῖτο θεοὺς εἰδέναι, τὰ τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ σιγῇ βουλευόμενα, πνυταχοῦ δὲ παρῆναι καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων.

Θαυμάζω οὖν ὥπως ποτὲ ἐπέσθησαν Ἀθηναῖοι Σωκράτη περὶ θε- 20 οὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδέν ποτε [περὶ τοὺς θεοὺς] οὐτ' εἰπόντα οὔτε πράξαντα, τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα [περὶ θεῶν] οἷά τις ἂν καὶ λέγων καὶ πράττων εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

Περὶ εὐχόμενον

Ἡ δευτέρα κατηγορία ὅτι ὁ Σωκράτης διέφθειρε τοὺς νέους ἀνασκευάζεται ὥδε:

Ἄνῃρ, οἷός ἐστι Σωκράτης ἐγκρατέστατος, καρτερικώτατος καὶ ἀπηλλαγμένος ἀναγκῶν, ἀδύνατον ἦτο νὰ καταστήσῃ ἄλλους ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρνόμους ἢ λίχους ἢ ἀκρατεῖς ἢ πρὸς τὸ πονεῖν μαλακοὺς· τούναντίον, διὰ τοῦ ἑαυτοῦ παρδεύματος ἐπαυσε πολλοὺς τούτων (1-4). Ἐπὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ ἥσκει αὐτήν· ἔπαυσε τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς τῶν χρημάτων, καὶ παρῆκεν ἀφιλοκερδῶς τὰς ἑαυτοῦ συμβουλὰς, θεωρῶν τοῦτο ἐλευθέριον ἡγανάκτει διὰ τοὺς ἐπὶ χρήμασιν ἐπαγγελλομένους· τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρετῆς καὶ ἐπίστευεν ὅτι οἱ ἀποδεχόμενοι ὅσα αὐτὸς ἥσκει θ' ἀποβῶσι καλοὶ καὶ χρητοί. Οὕτως ἄρα πολιτευόμενος δὲν διέφθειρε τοὺς νέους (5-8).

Ἄλλ' οὔτε ἐποίει τοὺς συνόντας αὐτῷ καταφρονητάς τῶν καθεστώτων καὶ βιαίους· διότι τοῦτο οὔτε αὐτῷ οὔτ' ἐκείνοις ἦτο συμφέρον(9-11).

Δὲν εὐθύνεται ὁ Σωκράτης διὰ τὰ κακὰ, ἀ ἐπραξαν δύο τῶν συνόντων αὐτῷ, ὁ Κριτίας καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης· διότι ἀμφοτέροι ἐρέχθησαν τῆς συναναστροφῆς ἐκείνου, ἔχι διότι ἐξήλουν τὸν βίον του καὶ ἤθελον νὰ ρυθμίσωσι κατ' ἐκείνον τὸν ἑαυτῶν, ἀλλὰ διότι ἐπεθύμουν νὰ γίνωσιν ἱκανώτατοι λέγειν τε καὶ πράττειν τὰ πολιτικά· τοῦτο δὲ ἀφ' οὗ κατὰ τὴν γνώμην των κατώρθωσαν ἀπεσκήρτησαν. Ἄλλ' οὐδὲ πρότερον ἐδίδασκεν ὁ Σωκράτης τὰ πολιτικά, ἀλλὰ τὴν σωφροσύνην· ἀμφοτέροι μάλιστα ἐσωφρονούν ἐφ' ὅσον συνεχεστρέφοντο ἐκείνῳ(12-18). Οὐδὲν ὁμῶς τὸ παράδοξον ὅτι ἀπὸ σωφρονικῶν ἐγένοντο ἀκρατεῖς, διότι παρημέλησαν ν' ἀσκήσωσι τὴν ἀρετὴν· γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, καὶ μάλιστα ἡ σωφροσύνη, μόνον διὰ τῆς ἀσκήσεως κρατύνεται(19-23)· ἄλλως τε αἱ κατόπιν πολιτικαὶ περιστάσεις, ἐν αἷς ἀμφοτέροι διέζων, καὶ ἡ ἐπαρσις ἔνεκα τῆς καταγωγῆς, τοῦ πλοῦτου, τῆς δυνάμεως, τῆς ὑπὸ τοῦ πλῆθους κολακείας, κατέστησαν αὐτοὺς τοιούτους· δὲν πρέπει ἄρα διὰ τοῦτο νὰ ψέγηται ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον νὰ ἐπαινῆται διὰ τὴν πρότερον ἐκείνων ἀρετὴν(24-28).

Ἄλλ' ἐκεῖνος οὐδ' ἐπῆνει τὸν Κριτίαν διὰ τε τὴν ἀκολασίαν καὶ τὰς ὁμὰς αὐτοῦ πράξεις· τοῦναντίον δημοσίᾳ ἤλεγχεν αὐτὸν εὐθαρσῶς· διὰ τοῦτο καὶ ἠπειλήθη καὶ διέτρεξε καὶ κίνδυνον ν' ἀποθάνῃ(29-38)· Ἐτέρα ἀπόδειξις ὅτι ἡ μετὰ τοῦ Σωκράτους ἀναστροφή ἀμφοτέρων ἐσκόπει μόνον τὴν εἰς τὰ πολιτικά παρὰ σκευὴν αὐτῶν εἶνε καὶ αἱ σοφιστικαὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου, παιδὸς ἔτι ὄντος, πρὸς τὸν Περικλέα συζητήσεις περὶ νόμων(39-46). Τῆς ὠφελείας, ἣν ὁ Σωκράτης παρείχε τοῖς συνοῦσιν, ἀπόδειξις εἶνε ἡ ὁμολογουμένως χρηστότης πολλῶν ἀνδρῶν(47-48).

Ἡ αἰτίασις τῶν κατηγορῶν ὅτι ὁ Σωκράτης ἐδίδασκε τοὺς νέους ν' ἀσεβῶσι καὶ ἀτιμάζωσι τοὺς τε γονεῖς καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς, καὶ νὰ μὴ ἀγαπῶσι τοὺς φίλους, εἶνε ψευδής· διότι ἐδίδασκεν ὅτι πᾶς τις ὠφείλει νὰ ᾗ ὠφελίμος τούτοις, ὅφ' ὧν ἐπιθυμεῖ νὰ τιμᾶται, εἴτε ὑπὸ πατρός εἴτε ὑπὸ ἀδελφοῦ εἴτε ὑπὸ οἰουδῆποτε ἄλλου(49-55). Ὡσαύτως καὶ ἡ ἄλλη αἰτίασις ὅτι

ἐκλεγόμενος ἐκ τῶν ποιητῶν ἔπη, καὶ ὡς ἐπιχειρήματα μεταχειρίζομενος αὐτὰ καθίστη τοὺς συνόντας κακούργους καὶ τυραννικούς· ἐλέγχεται γελοία· διότι τοιαύτη διδασκαλία ὄχι μόνον ἦτο αὐτῷ τῷ Σωκράτει ἀσύμφορος ἀλλὰ καὶ ἀφιλόνητος· ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐκείνος καὶ δημοτικός καὶ φιλόνητος καὶ ἀφιλοκερδής καὶ ὠφέλιμος καὶ κόσμημα τῆς πόλεως ἦτο· τοιοῦτος ὢν δὲν ἦτο ἄξιος θανάτου ἀλλὰ τιμῆς (56-64).

Θαυμαστὸν δὲ φαίνεται μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινος ὡς Σωκράτους 1
τοὺς νέους διέφθειρεν, ὃς πρὸς τοῖς εἰρημένοις πρῶτον μὲν... γαστροδὲς
πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν· εἴτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος
καὶ πάντας πόνους καρτερικώτατος, ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι
παιδευμένος οὕτως ὥστε πᾶν μικρὰ κεκτημένος πᾶν ῥαδίως ἐ-
χειν ἀρκοῦντα. πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἢ ἀσε- 2
βεῖς ἢ παρανόμους ἢ λήχνους· ἢ πρὸς τὸ πονεῖν, μαλακοὺς ἐποίησεν;
ἀλλ' ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς, ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν καὶ ἐλπίδα
παρασχών, ἃν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται, καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἔσεσθαι· καίτοι 3
γε οὐδεπώποτε ὑπέσχετο διδάσκαλος εἶναι τούτου, ἀλλὰ τῷ φανε-
ρὸς εἶναι τοιοῦτος ὢν ἐλπίζειν ἐποίει τοὺς συνδιατρίβοντας ἑαυτῷ 4
μιμουμένους ἐκείνον τοιοῦτους γενήσεσθαι, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σώμα-
τος αὐτός τε οὐκ ἡμέλει τοὺς τ' ἀμελοῦντας οὐκ ἐπὶ ἡγεῖν· τὸ μὲν οὖν
ὑπερεσθίοντα ὑπερπονεῖν ἀπεδοκίμαζε, τὸ δὲ, ὅσα ἡδέως ἢ ψυχῇ
δέχεται, ταῦτα ἱκανῶς ἐκπονεῖν ἐδοκίμαζε· ταύτην γὰρ τὴν ἕξιν
ὕγιεινῇ τε ἱκανῶς εἶναι καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν οὐκ ἐμποδίζειν 5
ἔφη. [ἀλλ' οὐ μὴν θρυπτικός γε οὐδὲ ἀλαζονικός ἦν οὐτ' ἀμπεχό-
νῃ οὐθ' ὑποδέσσει· οὔτε τῇ ἄλλῃ διαίτῃ.] οὐ μὴν οὐδ' ἐρασιχρημάτους
γε τοὺς συνόντας ἐποίει. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἔπαυσε, τοὺς 6
δὲ ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα. τούτου δὲ ἀπεχό-
μενος ἐνόμιζεν ἐλευθερίας ἐπιμελεῖσθαι· τοὺς δὲ λαμβάνοντας τῆς ὀμι-
λίας μισθὸν ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτοῖς
εἶναι διαλέγεσθαι παρ' ὧν [ἂν] λάβοιεν τὸν μισθόν· ἐθαύμαζε δ' εἴ τις ἀ 7
ρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πράττειτο καὶ μὴ νομίζει τὸ μέγι-
στον κέρδος ἕξιν φίλον ἀγαθὸν κτησόμενος, ἀλλὰ φοβοῖτο μὴ ὁ γε-

- 8 νόμενος καλὸς καὶ ἀγαθὸς τῷ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντι μὴ τὴν μεγίστην χάριν ἔξοι. Σωκράτης δὲ ἐπηγγέιλато μὲν οὐδενὶ πώποτε τοιοῦτον οὐδὲν, ἐπίστευε δὲ τῶν συνόντων ἑαυτῷ τοὺς ἀποδεξαμένους ἅπερ αὐτὸς ἐδοκίμαζεν εἰς τὸν πάντα βίον ἑαυτῷ τε καὶ ἀλλήλοις φίλους ἀγαθοὺς ἔσεσθαι. πῶς ἂν οὖν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπεμέλεια διαφθορά ἐστιν.
- 9 Ἄλλὰ νῆ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν καθεστώ- των νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μῶρον εἶη τοὺς μὲν τῆς πό- λεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθιστάναι, κυβερνήτη δὲ μηδὲνα ἐθέλειν χρῆσθαι κυαμευτῷ μηδὲ τέκτονι μηδ' αὐλητῇ μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα ἢ πολλῷ ἐλάττωνας βλάβας ἀμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πό- λιν ἀμαρτανομένων τοὺς δὲ τοιούτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέ- ους καταφρονεῖν τῆς καθεστῶσης πολιτείας καὶ ποιεῖν διαιούς. ἐγὼ δ' οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκούοντας καὶ νομίζοντας ἱκανοὺς ἔσεσθαι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας ἥκιστα γίνεσθαι διαιούς, ἐλ- δότας οὐτιτῇ μὲν βίᾳ πρόσσεισιν ἐχθραὶ καὶ κίνδυνοι διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φιλίας ταῦτα γίνεσθαι. οἱ μὲν γὰρ διασθέντες ὥς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν, οἱ δὲ πεισθέντες ὥς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν· οὕκουν τῶν φρόνησιν ἀσκούων τὸ διαίεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχυρὸν ἀνευ γνώμης ἐχόντων [τὰ τοιαῦτα πράττειν] ἐστίν, ἀλλὰ μὴν καὶ συμ- μάχων ὁ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν δύ- νάμενος οὐδενός· καὶ γὰρ μόνος ἤγοιτ' ἂν δύνασθαι πείθειν· καὶ φο- νεύειν δὲ τοῖς τοιούτοις ἥκιστα συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτείναι τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον ἢ ζῶντι πειθομένῳ χρῆσθαι;
- 12 Ἄλλ', ἔφη γε ὁ κατήγορος, Σωκράτει δμιλητὰ γενομένῳ Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησάτην. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων πλεονεκτίστατός τε καὶ διαιότατος [καὶ φονικώτατος] ἐγένετο, Ἀλκιβιάδης δὲ αὐτῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ
- 13 πάντων ἀκρατέστατός τε καὶ ὑβριστότατος [καὶ διαιότατος]. ἐγὼ δ', εἰ μὲν τι κακὸν ἐκείνῳ τὴν πόλιν ἐποίησάτην, οὐκ ἀπολογήσο- μαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτῃ συνουσίαν αὐτοῖν ὡς ἐγένετο διηγέσομαι.
- 14 ἐγενέσθην μὲν γὰρ δὴ τῷ ἄνδρι τούτῳ φύσει φιλοτιμοτάτῳ πάντων Ἀθηναίων, βουλομένῳ τε πάντα δι' ἑαυτῶν πράττεσθαι καὶ πάντων

ὀνομαστοτάτω γενέσθαι. ἤδεσαν δὲ Σωκράτῃ ἀπ' ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρκέστατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν ἐγκρατέστατον ὄντα, τοῖς δὲ διαλεγομένοις αὐτῷ πᾶσι χρώμενον ἐν τοῖς λόγοις ὅπως **15** δούλοιο. ταῦτα δὲ ὁρῶντε καὶ ὄντε οἷω προεῖρησθον, πότερόν τις αὐτῷ φῆ τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους ἐπιθυμήσαντε καὶ τῆς σωφροσύνης, ἣν ἐκεῖνος εἶχεν, ὁρέξασθαι τῆς δμιλίας αὐτοῦ, ἣ νομίσαντε, εἰ ὁ μιλησαίτην ἐκεῖνω, γενέσθαι ἂν ἱκανωτάτω λέγειντε καὶ πράττειν; ἐ **16** γὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, θεοῦ διδόντος αὐτοῖν ἣ ζῆν ὅλον τὸν βίον ὥσπερ ζῶντα Σωκράτῃ ἐώρων ἣ τεθνάναι, ἐλέσθαι, ἂν μᾶλλον αὐτῷ τεθνάναι. δῆλῳ δ' ἐγενέσθην ἐξ ὧν ἐπραξάτην· ὥς γὰρ τάχιστα κρείττονε τῷ συγγιγνομένων ἡγησάσθην εἶναι, εὐθὺς ἀποτηδύσαντε Σωκράτους ἐπραπτεύτην τὰ πολιτικά, ὥνπερ ἔνεκα Σωκράτους ὠρεχθήτην.

Ἴσως οὖν εἴποι τις ἂν πρὸς ταῦτα ὅτι ἐχρῆν τὸν Σωκράτῃ μὴ **17** πρότερον τὰ πολιτικά διδάσκειν τοὺς συνόντας ἢ σωφρονεῖν. ἐγὼ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐκ ἀντιλέγω· πάντας δὲ τοὺς διδάσκοντας ὁρῶ αὐτοὺς δεικνύντας τε τοῖς μαθηταῖσιν ἥπερ αὐτοὶ ποιοῦσιν ἃ διδάσκουσι καὶ τῷ λόγῳ προσδιόζοντας. οἶδα δὲ καὶ Σωκράτῃ δεικνύν· **18** τα τοῖς συνοῦσιν ἐαυτὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ὄντα καὶ διαλεγόμενον κάλλιστα περὶ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. οἶδα δὲ καὶ κακείνω σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην, οὐ φοβούμενω μὴ ζημιεῖντο ἢ παύοιντο ὑπὸ Σωκράτους, ἀλλ' ὁλομένω τότε κράτιστον εἶναι τοῦτο πράττειν.

Ἴσως οὖν εἴποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν ὅτι **19** οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἀδικος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώφρων ὑβριστής, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν μάθησίς ἐστιν ὁ μαθὼν ἀνεπιστήμων ἂν ποτε γένοιτο. ἐγὼ δὲ περὶ τούτων οὐχ οὕτω γινώσκω· ὁρῶ γὰρ ὥσπερ τὰ τοῦ σώματος ἔργα τοὺς μὴ τὰ σώματα ἀσχοῦντας οὐ δυναμένους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν ψυχὴν ἀσχοῦντας οὐ δυναμένους· οὔτε γὰρ ἃ δεῖ πράττειν οὔτε ὧν δεῖ ἀπέχεσθαι δύνανται. διὸ καὶ τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, καὶ ὡς σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἵργουσι, ὥς τὴν **20** μὲν τῶν χρηστῶν δμιλίαν ἀσκησιν οὕσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ὅ τε λέγων·

Ἐσθλὼν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξαι· ἦν δὲ κακοῖσι
 συμμίσγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ὄντα νόον,

καὶ ὁ λέγων·

Αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ' ἐσθλός.

21 καὶ γὰρ δὲ μαρτυρῶ τοῦτοις· ὁρῶ γὰρ ὥσπερ τῶν ἐν μέτρῳ πεποι-
 ημένων ἐπὶ τὸ μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομένους, οὕτω καὶ τῶν
 διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην ἐγγιγνομένην. ὅταν δὲ
 τῶν νοητικῶν λόγων ἐπιλάβηται τις ἐπιλέλησται καὶ ὧν ἡ
 ψυχὴ πᾶσχουσα τῆς σωφροσύνης ἐπεθύμει· τούτων δ' ἐπιλαθόμενον

22 οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ τῆς σωφροσύνης ἐπιλαθέσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ τοὺς
 εἰς φιλοποσίαν προαχθέντας... ἤττον δυναμένους τῶν τε δεόντων ἐ-
 πιμελεῖσθαι καὶ τῶν μὴ δεόντων ἀπέχεσθαι... πῶς οὖν οὐκ ἐνδέχεται

23 σωφρονήσαντα πρόσθεν αὖθις μὴ σωφρονεῖν καὶ δίκαια μὴ δυνη-
 θέντα πράττειν αὖθις ἀδυνατεῖν; πάντα μὲν οὖν ἔμοιγε δοκεῖ τὰ
 καλὰ καὶ τὰγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ ἥκιστα δὲ σωφροσύνη. ἐν τῇ
 γὰρ αὐτῇ σώματι συμπεφυτευμέναι τῇ ψυχῇ αἱ ἡδοναὶ πεῖθουσιν
 αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἑαυταῖς τε καὶ τῷ σώ-
 ματι χαρίζεσθαι.

24 Καὶ Κριτίας δὴ καὶ Ἀλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτει συνήστην,
 ἐδυνάσθη ἐκείνῳ χρωμένῳ συμμάχῳ τῶν μὴ καλῶν ἐπιθυμιῶν
 κρατεῖν· ἐκείνου δ' ἀπαλλαγέντε, Κριτίας μὲν φυγὼν εἰς Θετ-
 ταλίαν ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις ἀνομία μᾶλλον ἢ δικαιοσύνη χρωμένοις,
 Ἀλκιβιάδης δ' αὖ... διὰ δύναμιν μὲν τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς συμ-
 μάχοις ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν [κολακεύειν] ἀνθρώπων διαθρυ-
 πτόμενος, ὑπὸ δὲ τοῦ δήμου τιμώμενος καὶ βραδίῳ πρωτεύων,
 ὥσπερ οἱ τῶν γυμνικῶν ἀγῶνων ἀθλῆται βραδίως πρωτεύοντες ἀμε-

25 λούσι τῆς ἀσκήσεως, οὕτω καὶ ἐκεῖνος ἡμέλεσεν αὐτοῦ. τοιούτων δὲ
 συμβάντων αὐτοῖς, καὶ ὠγκωμένῳ μὲν ἐπὶ γένει, ἐπηρμένῳ δ' ἐπὶ
 πλούτῳ πεφυστημένῳ δ' ἐπὶ δυνάμει, διετεθρυμμένῳ δὲ ὑπὸ πολλῶν
 ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τοῦτοις [διεφθαρμένῳ] καὶ πολὺν χρόνον
 ἀπὸ Σωκράτους γεγονότε, τί θαυμαστὸν εἰ υπερηφάνῳ ἐγενέσθη;

26 εἴτα, εἰ μὲν τι ἐπλημμελησάτην, τούτου Σωκράτῃ ὁ κατήγορος
 αἰτιᾶται; ὅτι δὲ νέω ὄντε αὐτῷ, ἥνικα καὶ ἀγνωμονεστώ καὶ

ἀκρατεστάτω εἰκὸς εἶναι, Σωκράτης παρέσχε σῶφρονε, οὐδενὸς ἐπαίνου δοκεῖ τῷ κατηγόρῳ ἄξιος εἶναι ; οὐ μὴν τὰ γε ἄλλα οὐ-27
τω κρίνεται. τίς μὲν γὰρ αὐλητής, τίς δὲ καθαριστής, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος ἱκανοὺς ποιήσας τοὺς μαθητάς, ἐὰν πρὸς ἄλλους ἐλθόντες χεῖρους φανῶσιν, αἰτίαν ἔχει τούτου ; τίς δὲ πατήρ, ἐὰν ὁ παῖς αὐτοῦ συνδιατρίβων τῷ σωφρονῇ, ὕστερον δὲ ἄλλῃ τῷ συγγενόμενος πονηρὸς γένηται, τὸν πρόσθεν αἰτιᾶται, ἀλλ' οὐχ, ὅσῃ ἂν παρὰ τῷ ὑστέρῳ χείρων φαίνεται, τοσούτῃ μᾶλλον ἐπαινεῖ τὸν πρότερον ; ἀλλ' οἷ γε πατέρες αὐτοὶ συνόντες τοῖς υἱέ-28
σι, τῶν παιδῶν πλημμελούντων, οὐκ αἰτίαν ἔχουσιν, ἐὰν αὐτοὶ σω-
φρονῶσιν. οὕτω δὲ καὶ Σωκράτῃ δίκαιον ἦν κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι· εἰ δ' αὐτὸς σωφρονῶν διετέλει, πῶς ἂν δικαίως τῆς οὐκ ἐνούσης αὐτῷ κα-
κίας αἰτίαν ἔχῃ ;

Ἄλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φυχλα πρᾶτ-29
τοντας ὁρῶν ἐπήνει, δικαίως ἂν ἐπιτιμῆτο... ἐξ ὧν δὴ καὶ ἐμίσει τὸν
Σωκράτῃ ὁ Κριτίας, ὥστε καὶ ἕτε τῶν τριάκοντα ὧν νομοθέτης
μετὰ Χαρικλέους ἐγένετο, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς νό-
μοις ἔγραψε λόγων τέχνην μὴ διδάσκειν, ἐπηρεάζων ἐκείνῳ καὶ
οὐκ ἔχων ὅπῃ ἐπιλάβοιτο ἀλλὰ τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις ὑπὸ τῶν
πολλῶν ἐπιτιμώμενον ἐπιφέρων αὐτῷ καὶ διαβάλλων πρὸς τοὺς
πολλοὺς· οὐδὲ γὰρ ἔγωγε οὕτ' αὐτὸς τοῦτο πώποτε Σωκράτους
ἤκουσα οὕτ' ἄλλου του φάσκοντος ἀκηκοέναι ἡσθόμην. ἐδήλωσας32
δέ· ἐπεὶ γὰρ οἱ τριάκοντα πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν καὶ οὐ τοὺς
χειρίστους ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ προετρέποντο ἀδικεῖν, εἰπέ που
ὁ Σωκράτης ὅτι θαυμαστὸν οἱ δοκοῖν εἶναι, εἴ τις γενόμενος θεῶν
ἀγέλης νομεὺς καὶ τὰς θεοὺς ἐλάττους τε καὶ χείρους ποιῶν μὴ
ὁμολογῇ κακὸς βουκόλος εἶναι, ἔτι δὲ θαυμαστότερον, εἴ τις προ-
στάτης γενόμενος πόλεως καὶ ποιῶν τοὺς πολίτας ἐλάττους τε καὶ χεί-
ρους μὴ αἰσχύνεται μῆδ' οἶεται κακὸς εἶναι προστάτης τῆς πόλεως.33
ἀπαγγελέντος δὲ αὐτοῖς τούτου, καλέσαντε δ' τε Κριτίας καὶ ὁ Χαρι-
κλῆς τὸν Σωκράτῃ τὸν τε νόμον ἐδεικνύτην αὐτῷ καὶ τοῖς νέοις
ἀπειπέτην μὴ διαλέγεσθαι. ὁ δὲ Σωκράτης ἐπήρετο αὐτίῳ, εἰ ἐξεῖη

- πυν θάνεσθαι, εἰ τι ἀγνοοῖτο τῶν προαγορευομένων. τὸ δ' ἐφάτην.
- 34 Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, παρεσκευάσμαι μὲν πείθεσθαι τοῖς νόμοις· ὅπως δὲ μὴ δι' ἀγνοίαν λάθω τι παρανομήσας, τοῦτο ἐούλομαι σαφῶς μαθεῖν παρ' ὑμῶν, πότερον τὴν τῶν λόγων τέχνην σὺν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις εἶναι νομίζοντες ἢ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς ἀπέχεσθαι κελεύετε αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ σὺν τοῖς ὀρθῶς, δηλον ὅτι ἀφεκτέον ἂν εἴη τοῦ ὀρθῶς λέγειν· εἰ δὲ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς, δηλον ὅτι
- 358τι πειρατέον ὀρθῶς λέγειν. καὶ ὁ Χαρικλῆς ὀργισθεὶς αὐτῷ· Ἐπειδὴ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀγνοεῖς, τάδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα προαγορεύομεν, τοῖς νέοις ὅλως μὴ διαλέγεσθαι. καὶ ὁ Σωκράτης· Ἰνα τοίνυν, ἔφη, μὴ ἀμφίβολον ἦ [ὥς ἄλλο τι ποιῶ ἢ τὰ προηγούμενα], ὀρίσατέ μοι μέχρι πόσων ἑτῶν δεῖ νομίζειν νέους εἶναι τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ὁ Χαρικλῆς· Ὅσουπερ, εἶπε, χρόνου βουλευεῖν οὐκ ἔξεστιν, ὥς οὐπω φρονίμοις οὖσι· μηδὲ σὺ διαλέγου
- 36νεωτέροις τριάκοντα ἑτῶν. Μηδ' ἐάν τι ὠνῶμαι, ἔφη, ἣν πωλῇ νεώτερος τριάκοντα ἑτῶν, ἔρωμαι ὅπόσου πωλεῖ; Ναὶ τά γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς· ἀλλὰ τοι σύγε, ὦ Σώκρατες, εἰώθας εἰδῶς πῶς ἔχει τὰ πλεῖστα ἐρωτᾶν ταῦτα σὺν μὴ ἐρώτα. Μηδ' ἀποκρίνωμαι οὖν, ἔφη· ἂν τίς με ἐρωτᾷ νέος, ἐάν εἰδῶ, οἷον ποῦ οἰκεῖ Χαρικλῆς ἢ ποῦ ἐστι Κριτίας; Ναὶ τά γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς.
- 37δὲ Κριτίας· Ἀλλὰ τῶν δέ τοι σε ἀπέχεσθαι, ἔφη, δεήσει, ὦ Σώκρατες, τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων καὶ τῶν χαλκέων· καὶ γὰρ οἶμαι αὐτοὺς ἤδη κατατετρίφθαι διαθρυλουμένους ὑπὸ σοῦ. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῶν ἐπομένων τούτοις, τοῦ τε δικαίου καὶ τοῦ ὀσίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὁ Χαρικλῆς· καὶ τῶν βουκόλων γε· εἰ δὲ μὴ, φυλάττου ὅπως
- 38μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοὺς ποιήσης. ἔνθα καὶ δηλον ἐγένετο ὅτι ἀπαγγεληθέντος αὐτοῖς τοῦ περὶ τῶν βοῶν λόγου ὠργίζοντο τῷ Σωκράτει.

Οἷα μὲν οὖν ἡ συνουσία ἐγεγόνει Κριτία πρὸς Σωκράτη καὶ ὥς

39εἶχον πρὸς ἀλλήλους εἰρηται. φαίην δ' ἂν ἔγωγε μηδενὶ μηδεμίαν εἶναι παιδείυσιν παρὰ τοῦ μὴ ἀρέσκοντος. Κριτίας δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμίλησάτην ἐν χρόνον ὥμι-

λείτην αὐτῷ, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὠρμηκότε προεστάναι τῆς πόλεως. ἔτι γὰρ Σωκράτει συνόντες οὐκ ἄλλοις τισὶ μάλλον ἐπεχειρουν διαλέγεσθαι ἢ τοῖς μάλιστα πράττουσι τὰ πολιτικά. λέγεται γὰρ Ἀλκιβιάδην, πρὶν εἰκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ ἐπιτρόπῳ μὲν 40
 ὄντι ἑαυτοῦ, προστάτῃ δὲ τῆς πόλεως, τοιάδε διαλεχθῆναι περὶ νόμων. Εἰπέ μοι, φάναι, ὦ Περικλείς, ἔχουσιν ἂν με διδάξαι τί 41
 ἐστὶ νόμος; Πάντως δῆπου, φάναι τὸν Περικλέα. Δίδαξον δὴ πρὸς τῶν θεῶν, φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην· ὡς ἐγὼ ἀκούων τινῶν ἐπαινουμένων, ὅτι νόμιμοι ἄνδρες εἰσὶν, αἴμαι μὴ ἂν δικαίως τούτου τυχεῖν τοῦ ἐπαίνου τὸν μὴ εἰδότα τί ἐστὶ νόμος. Ἄλλ' οὐδέν τι χαλεποῦ 42
 πράγματος ἐπιθυμεῖς, ὦ Ἀλκιβιάδη, φάναι τὸν Περικλέα, βουλόμενος γινῶναι τί ἐστὶ νόμος; πάντες γὰρ οὕτω νόμοι εἰσὶν, οὓς τὸ πλῆθος συνελθὼν καὶ δοκιμάσας ἔγραψε, φράζον, ἃ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἃ μὴ. Πότερον δὲ τὰγαθὰ νομίσας δεῖν ποιεῖν ἢ τὰ κακὰ; Τὰγαθὰ νῆ Δία, φάναι, ὦ μεράκιον, τὰ δὲ κακὰ οὐ. Ἐάν δὲ μὴ τὸ πλῆθος, 43
 ἀλλ', ὥσπερ ἔπου ὀλιγαρχία ἐστίν, ὀλίγοι συνελθόντες γράψωσιν ὃ τι χρὴ ποιεῖν, τοῦτα τί ἐστι; Πάντα, φάναι, ὅσα ἂν τὸ κρατοῦν τῆς πόλεως βουλευσάμενον, ἃ χρὴ ποιεῖν γράψῃ, νόμος καλεῖται. Καὶν τύραννος οὖν κρατῶν τῆς πόλεως γράψῃ τοῖς πολίταις, ἃ χρὴ ποιεῖν, καὶ ταῦτα νόμος ἐστί; Καὶ ὅσα τύραννος ἀρχῶν, φάναι, γράφει, καὶ ταῦτα νόμος καλεῖται. Βία δέ, φάναι, καὶ ἀνομία 44
 τί ἐστίν, ὦ Περικλείς; ἄρ' οὐχ ὅταν δ κρείττων τὸν ἥττω μὴ πείσας, ἀλλὰ διασάμενος, ἀναγκάσῃ ποιεῖν ὃ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ; Ἐμοιγε δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα. Καὶ ὅσα ἄρα τύραννος μὴ πείσας τοὺς πολίτας ἀναγκάζει ποιεῖν γράφων, ἀνομία ἐστί; Δοκεῖ μοι, φάναι τὸν Περικλέα· ἀνατίθεμαι γὰρ τό, ὅσα τύραννος μὴ πείσας γράφει, νόμον εἶναι. Ὅσα δὲ οἱ ὀλίγοι τοὺς πολλοὺς μὴ πείσαντες 45
 ἀλλὰ κρατοῦντες γράφουσι, πότερον βίαν φῶμεν ἢ μὴ φῶμεν εἶναι; Πάντα μοι δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα, ὅσα τις μὴ πείσας ἀναγκάζει τινα ποιεῖν, εἴτε γράφων εἴτε μὴ, βία μάλλον ἢ νόμος εἶναι. Καὶ ὅσα ἄρα τὸ πᾶν πλῆθος κρατοῦν τῶν τὰ χρήματα ἐχόντων γράφει μὴ πείσαν, βία μάλλον ἢ νόμος ἂν εἴη; Μάλα τοι, φάναι τὸν Περικλέα, ὦ Ἀλκιβιάδη, καὶ ἡμεῖς τηλικούτοι ὄντες δεινοὶ τὰ τοιαῦτα

- 46 ἤμεν· τοιαῦτα γὰρ καὶ ἐμελετώμεν καὶ ἐσοφίζόμεθα οἷάπερ καὶ σὺ νῦν ἐμοὶ δοκεῖς μελετᾶν. τὸν δὲ Ἀλκιβιάδην φάναι· Ἔθηκε σοι, ὦ Περικλείς, τότε συνεγενόμην ὅτε δεινότατος ἑαυτοῦ [ταῦτα] ἦσθα.
- 47 Ἐπεὶ τοίνυν τάχιστα τῶν πολιτευομένων ὑπέλαβον κρείττονες εἶναι, Σωκράτει μὲν οὐκ ἐτι προσῆσαν· οὔτε γὰρ αὐτοῖς ἄλλως ἤρεσκεν, εἴ τε προσέλθοιεν, ὑπὲρ ὧν ἡμάρτανον ἐλεγχόμενοι ἦχθοντο· τὰ δὲ τῆς πόλεως ἔπραττον, ὧν περ ἔνεκεν καὶ Σωκρά-
- 48 τει προσῆλθον. ἀλλὰ Κρίτων τὸ Σωκράτους ἦν ὁμιλητὴς καὶ Χαιρεφῶν καὶ Χαιρεκράτης καὶ Ἑρμογένης καὶ Σιμμίας καὶ Κέβης καὶ Φαιδῶνδας καὶ ἄλλοι, οἳ ἐκεῖνῳ συνῆσαν, οὐχ ἵνα δημηγορικοὶ ἢ δικανικοὶ γένωντο, ἀλλ' ἵνα καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ γενέμενοι καὶ οἴκῳ καὶ οἰκέταις καὶ οἰκέοις καὶ φίλοις καὶ πόλει καὶ πολίταις δύναιντο καλῶς χρῆσθαι, καὶ τούτων οὐδεὶς οὔτε νεώτερος οὔτε πρεσβύτερος ὢν οὐτ' ἐποίησε κακὴν οὐδὲν οὐτ' αἰτίαν ἔσχεν.
- 49 Ἀλλὰ Σωκράτης γ', ἔφη ὁ κατήγορος, τοὺς πατέρας προηλαχίζειν ἐδίδασκε, πείθων μὲν τοὺς συνόντας ἐκυτῷ σοφωτέρους ποιεῖν τῶν πατέρων, φάσκων δὲ κατὰ νόμον ἐξεῖναι παρανοίας ἐλόντι καὶ τὸν πατέρα δῆσαι, τεκμηρίῳ τούτῳ χρώμενος, ὥς τὸν
- 50 ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σοφωτέρου νόμιμον εἶη δεδέσθαι. Σωκράτης δὲ τὸν μὲν ἀμαθίᾳ ἔνεκα δεσμεύοντα δικαίως ἂν καὶ αὐτὸν ᾔετο δεδέσθαι ὑπὸ τῶν ἐπισταμένων ἃ μὴ αὐτὸς ἐπίσταται· καὶ τῶν τοιούτων ἔνεκα πολλάκις ἐσκόπει, τί διαφέρει μανίᾳς ἀμαθίᾳ· καὶ τοὺς μὲν μαινομένους ᾔετο συμφερόντως ἂν δεδέσθαι καὶ ἑαυτοῖς
- 51 καὶ τοῖς φίλοις, τοὺς δὲ μὴ ἐπισταμένους· τὰ δέοντα δικαίως ἂν μανθάνειν παρὰ τῶν ἐπισταμένων. ἀλλὰ Σωκράτης γε, ἔφη ὁ κατήγορος, οὐ μόνον τοὺς πατέρας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς ἐποίει ἐν ἀτιμίᾳ εἶναι παρὰ τοῖς ἑαυτῷ συνοῦσι, λέγων ὡς οὔτε τοὺς κάμνοντας οὔτε τοὺς δικαζομένους οἱ συγγενεῖς ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἱ ἱατροὶ, τοὺς δὲ οἱ συνδικεῖν ἐπιστάμενοι.
- 52 ἔφη δὲ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτὸν λέγειν ὡς οὐδὲν ὄφελος εἶναι, εἴ μὴ καὶ ὠφελεῖν δυνήσονται· μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν ἀξίους εἶναι τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα καὶ ἐρμηνεύσαι δυνάμενους· ἀναπείθοντα οὖν τοὺς νέους αὐτὸν ὡς αὐτὸς εἶη σοφώ-

τατός τε καὶ ἄλλους ἱκανώτατος παιῆσαι σοφοῦς, οὕτω διατιθέναι τοὺς ἑαυτῷ συνόντας ὥστε μηδ' αὐτοῖς τοὺς ἄλλους εἶ-
 ναι πρὸς ἑαυτόν. ἐγὼ δ' αὐτὸν οἶδα μὲν καὶ περὶ πατέρων τε καὶ
 τῶν ἄλλων συγγενῶν [τε] καὶ περὶ φίλων ταῦτα λέγοντα· καὶ
 πρὸς τούτοις γε δὴ οὐ τῆς ψυχῆς ἐξεληούσης, ἐν ἣ μόνῃ γίγνε-
 ται φρόνησις, τὸ σῶμα τοῦ οἰκαιοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην
 ἐξενεγκόντες ἀφανίζουσιν· ἔλεγε δ' ὅτι καὶ ζῶν ἕκαστος ἑαυτοῦ,
 ἐν πάντων μάλιστα φιλεῖ, τοῦ σώματος ὅ τι ἂν ἀχρεῖον ἦ καὶ ἀ-
 νωφελές, αὐτός τε ἀφαιρεῖ καὶ ἄλλῃ παρέχει. αὐτοὶ τέ γε αὐτῶν
 ὄνυχας τε καὶ τρίχας καὶ τύλους ἀφαιροῦσι καὶ τοῖς ἰατροῖς πα-
 ρέχουσι μετὰ πόνων τε καὶ ἀλγηδόνων καὶ ἀποτέμνειν καὶ ἀπο-
 κῆσιν καὶ τούτου χάριν οἶονται δεῖν αὐτοῖς καὶ μισθὸν τίνειν· καὶ
 τὸ σῆμα ἐκ τοῦ στόματος ἀποπτύουσιν ὥς δύνανται πορρωτάτω,
 διότι ὠφελεῖ μὲν οὐδὲν αὐτοὺς ἐνόν, βλάπτει δὲ πολὺ μᾶλλον. ταῦ-
 τ' οὖν ἔλεγεν οὐ τὸν μὲν πατέρα ζῶντα κατορύττειν διδάσκων, ἐ-
 αὐτὸν δὲ κατατέμνειν, ἀλλ' ἐπιδεικνύων, ὅτι τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι,
 παρεκκλίνει ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ὥς φρονιμώτατον εἶναι καὶ ὠφελιμώ-
 τατον, ὅπως, ἐάν τε ὑπὸ πατρός ἐάν τε ὑπὸ ἀδελφοῦ ἐάν τε ὑπ' ἄλ-
 λου τινὸς βούληται τιμᾶσθαι, μὴ τῷ οἰκεῖος εἶναι πιστεύων ἀμελεῖ,
 ἀλλὰ πειράται, ὅφ' ὧν ἂν βούληται τιμᾶσθαι, τούτοις ὠφέλιμος
 εἶναι.

Ἐφη δ' αὐτὸν ὁ κατήγορος καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιητῶν ἐκ-
 λεγόμενον τὰ πονηρότατα καὶ τούτοις μαρτυρίαις χρώμενον διδά-
 σκειν τοὺς συνόντας κακοῦργους τε εἶναι καὶ τυραννικούς, Ἡσιό-
 δου μὲν τὸ

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος·

τοῦτο δὴ λέγειν αὐτὸν ὥς ὁ ποιητὴς κελεύει μηδενὸς ἔργου μήτ' ἀ-
 δίκου μήτ' αἰσχροῦ ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ποιεῖν ἐπὶ τῷ κέρ-
 δει. Σωκράτης δ' ἐπεὶ διομολογήσαιο τὸ μὲν ἐργάτην εἶναι ὠφέλι-
 μόν τε ἀνθρώπῳ καὶ ἀγαθόν εἶναι, τὸ δὲ ἀργὸν βλαβερόν τε καὶ
 κακόν, καὶ τὸ μὲν ἐργάζεσθαι ἀγαθόν, τὸ δ' ἀργεῖν κακόν, τοὺς
 μὲν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἐργάζεσθαι τε ἔφη καὶ ἐργάτας [ἀγα-
 θοὺς] εἶναι, τοὺς δὲ κυβεύοντας ἢ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ ἐπιζη-

μιον ποιούντας ἀργούς ἀπεκάλει. ἐκ δὲ τούτων ὁρθῶς ἂν ἔχοι τὸ

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος.

58 τὸ δὲ Ὅμηρου, ἔφη ὁ κατήγορος, πολλάκις αὐτὸν λέγειν ὅτι Ὀδυσσεὺς

ὄντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἑξοχὸν ἄνδρα κιχείη,

τὸν δ' ἄγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·

δαίμόνι· οὐ σε ἔοικε κακὸν ὧς δειδίσσεσθαι,

ἀλλ' αὐτὸς τε κάθησο καὶ ἄλλους ἴδρου λαοὺς.

ὅν δ' αὖ δῆμου τ' ἄνδρα ἴδοι βοῶντά τ' ἐφεύροι,

τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ·

δαίμόνι, ἀτρέμας ἦσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε·

οἷ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπιτόλεμος καὶ ἀναλκις,

οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος οὔτ' ἐνὶ βουλῇ.

ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὥς ὁ ποιητὴς ἐπαινοῖν παῖσθαι τοὺς

59 δημότας καὶ πένητας. Σωκράτης δ' οὐ ταῦτ' ἔλεγε· καὶ γὰρ ἑαυ-

τὸν οὕτω γ' ἂν ᾔετο δεῖν παῖσθαι· ἀλλ' ἔφη δεῖν τοὺς μῆτε λόγῳ

μῆτ' ἔργῳ ὠφελίμους ὄντας μῆτε στρατεύματι μῆτε πόλει μῆτε

αὐτῷ τῷ δῆμῳ, εἴ τι δέοι, βοηθεῖν ἱκανοὺς, ἄλλως τ' ἂν πρὸς τού-

τῳ καὶ θρασεῖς ὦσι, πάντα τρόπον κωλύεσθαι, καὶ πάνυ πλούσιοι

60 τυγχάνωσιν ὄντες. ἀλλὰ Σωκράτης γε τὰναντία τούτων φανερὸς

ἦν καὶ δημοτικὸς καὶ φιλόανθρωπος ὢν. ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἐπι-

θυμητάς καὶ ἀστούς καὶ ξένους λαβὼν οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς

συνουσίας ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως ἐπήρκει τῶν ἑαυτοῦ.

ὢν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες πολλοῦ τοῖς

ἄλλοις ἐπώλουν, καὶ οὐκ ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί· τοῖς γὰρ

61 μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. ἀλλὰ Σω-

κράτης γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει

παρεῖχε, πολλῷ μᾶλλον ἢ Αἰχας τῇ Λακεδαιμονίῳ, ὅς ὀνομαστὸς

ἐπὶ τούτῳ γέγονε. Αἰχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαιδαῖς τοὺς ἐπιδη-

μοῦντας ἐν Λακεδαιμονίῳ ξένους ἐδείκνυε, Σωκράτης δὲ διὰ παντὸς

τοῦ βίου τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν τὰ μέγιστα πάντας τοὺς βουλομένους

ὠφέλει· βελτίους γὰρ ποιῶν τοὺς συγγιγνομένους ἀπέπεμπεν.

62 Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης τοιοῦτος ὢν ἐδόκει τιμῆς ἄξιος εἶναι

τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. καὶ κατὰ τοὺς νέμους δὲ σκοπῶν ἂν

τις τοῦθ' εὐροι. κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, ἐάν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδίζομενος ἢ ἱεροσυλῶν, τοῦτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζημία· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον ἀπείχετο. ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε⁶³ οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο· οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν οὔτε κακοῖς περιέδραλεν, ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς πώποτ' ἔσχε] πῶς οὖν ἂν ἐνοχος εἴη τῇ γραφῇ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν⁶⁴ θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγέγραπτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς· μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθεῖρειν τοὺς νέους, οἱ δὲ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ἡτιᾶτο, φανερός ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ἣ πόλεις τε καὶ οἰκοὶ εὐ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμεῖν· ταῦτα δὲ πράττων πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

Περιεχόμενον.

Ὁ Σωκράτης οὐ μόνον αὐτὸς ἐποίησε τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς συμφώνως τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις παρήκει [1]. ἐν μὲν ταῖς πρὸς αὐτοὺς εὐχαῖς ἐζήτησε ἀπλῶς τὰ γαθὰ, ὡς τῶν θεῶν κάλλιστα εἰδότην ὅποια ἀγαθὰ ἐστὶ [2]. ἐν δὲ ταῖς θυσίαις οἱ θεοὶ, εἰλεγ, χεῖρουσι μάλιστα ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων προσφερομέναις, 'χωρὶς νὰ ἀποβλέπωσιν εἰς τὰς μεγάλαις καὶ πολυτελεῖς [3]. Ὅτι δ' ἐποίησε ἦν σύμφωνα τῇ παρὰ τῶν θεῶν συμβουλῇ, ἣν προὔτιμα τῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων (4). Σίτου καὶ ποτοῦ καὶ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν οὐ μόνον αὐτὸς ἐγκρατέστατος ἦν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ν' ἀσκῶσιν ἐγκράτειαν παρήκει. (5-15).

Ὡς δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τοὺς συνόντας τὰ μὲν ἔργα ¹ δεικνύων ἑαυτὸν οἷος ἦν, τὰ δὲ καὶ διαλεγόμενος, τούτων δὴ γρά-

- ψω ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τοὺς θεοὺς φανεροὺς ἦν καὶ ποιῶν καὶ λέγων ἥπερ ἡ Πυθία ἀποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι πῶς δεῖ ποιεῖν ἢ περὶ θυσίας ἢ περὶ προγόνων θεραπειᾶς ἢ περὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων· ἢ τε γὰρ Πυθία νόμφ πόλεως ἀναιρεῖ ποιοῦντας εὐσεβῶς ἂν ποιεῖν, Σωκράτης τε οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήγει, τοὺς δὲ ἄλλως πως ποιοῦντας
- 2 περιέρχους καὶ ματαίους ἐνόμιζεν εἶναι. καὶ ἤρχετο δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τὰ γαθὰ διδόναι, ὥς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας ἐποῖα ἀγαθὰ ἐστὶ· τοὺς δ' εὐχόμενους χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ τυραννίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδὲν διάφορον ἐνόμιζεν εὐχέσθαι ἢ εἰ κυδεῖαν ἢ μάχην ἢ ἄλλο τι εὐχοῖντο τῶν φανερώς ἀδελῶν ὅπως ἀποβήσοιτο.
- 2 θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ μικρῶν οὐδὲν ἡγεῖτο μειοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων. οὔτε γὰρ τοῖς θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον· πολλάκις γὰς ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν εἶναι κεχαρισμένα· οὗτ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν, εἰ γὰρ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἦν κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν· ἄλλ' ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλιστα χαίρειν. ἐπαινέτης δ' ἦν καὶ τοῦ ἔπους τούτου·

- Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
καὶ πρὸς φίλους δὲ καὶ ξένους καὶ πρὸς τὴν ἄλλην δίαίταν καλὴν
- 4 ἔφη παρκίνεσιν εἶναι τὴν Καδδύναμιν δ' ἔρδειν. εἰ δέ τι δόξειεν αὐτῷ σημαίνεσθαι παρὰ τῶν θεῶν, ἤττον ἂν ἐπείσθη παρὰ τὰ σημαινόμενα ποιῆσαι ἢ εἰ τις αὐτὸν ἐπειθεν ὁδοῦ λαθεῖν ἡγεμόνα τυφλὸν καὶ μὴ εἰδότα τὴν ὁδὸν ἀντὶ βλέποντος καὶ εἰδότος· καὶ τῶν ἄλλων δὲ μωρίαν κατηγόρει, οἵτινες παρὰ τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν σημαινόμενα ποιοῦσιν τι, φυλαττόμενοι τὴν καρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀδοξίαν· αὐτὸς δὲ πάντα τὰνθρώπινα ὑπερεώρα πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν συμβουλίαν.

- 5 Διαιτὴ δὲ τὴν τε ψυχὴν ἐπαίδευσε καὶ τὸ σῶμα ἢ χρώμενος ἂν τις, εἰ μὴ τι δαιμόνιον εἴη, θαρραλέως καὶ ἀσφαλῶς διάγοι καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης. οὕτω γὰρ εὐτελὴς ἦν,

ὥστ' οὐκ οἶδ' εἴ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα. σίτῃ μὲν γὰρ τοσοῦτῃ ἐ; ῥῆτο, ὅσον ἡδέως ἤσθιε, καὶ ἐπὶ τοῦτο οὕτω παρεσκευασμένος ἦει ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὅψον αὐτῷ εἶναι· ποτὲν δὲ πᾶν ἡδὺ ἦν αὐτῷ διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῶν. εἰ δὲ ποτε κληθεῖς ἐθελήσει 6
 ἐν ἐπὶ δεῖπνον ἔλθειν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν ἐστιν, ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν κόρον ἐμπύμπλασθαι, τοῦτο ῥαδίως πάνυ ἐφυλάττετο. τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις τοῦτο ποιεῖν συνεβούλευε φυλάττεσθαι τὰ πείθοντα μὴ παινῶντας ἐσθίειν μηδὲ διψῶντας πίνειν· καὶ γὰρ τὰ λυμαινόμενα γαστέρας καὶ κεφαλᾶς καὶ ψυχᾶς ταῦτ' ἔφη εἶναι. οἶεσθαι δ' ἔφη ἐπισκώπτων καὶ τὴν Κίρκην ὥς ποιεῖν 7
 τοιοῦτοις πολλοῖς δειπνίζουσιν· τὸν δὲ Ὀδυσσεῖα Ἑρμοῦ τε ὑπόβη μοσύνη καὶ αὐτὸν ἐγκρατῇ ὄντα καὶ ἀποσχόμενον τοῦ ὑπὲρ τὸν κόρον τῶν τοιούτων ἄπτεσθαι, διὰ ταῦτα οὐ γενέσθαι ὕν' τοιαῦτα μὲν περὶ τούτων ἔπαιζεν ἅμα σπουδάζων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4

Περὶ εὐχόμενον.

Θαυμάζομεν τοὺς ἐργάτας τῶν ἐξόχων ἐργῶν τῆς τέχνης, πολὺ δὲ μᾶλλον τὸν ἐργάτην τῶν ἐμψύχων, καὶ δὴ τῶν ἐπ' ὠφελείᾳ ὑπὸ δημιουργικοῦ νοῦ γενομένων. (2-4) Δημιουργικὸς εἶνε ὁ νοῦς ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον μετὰ σοφίας καταπληρσοῦσης· ἐργὸν δὲ θεῖας προνοίας εἶνε ἡ σωφροσύνη καὶ πελυδαῖδαλος κατασκευὴ τῶν ὀρθολογῶν, τῶν ὧτων, τῆς βίτης, τοῦ στόματος· ὁ ἔμφυτος ἔρως τῆς τεκνοποιΐας, τῆς ἐκτροφῆς, τῆς ζωῆς, ὁ ἔμφυτος φόβος τοῦ θανάτου (5-7). Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καθ' ὃν τρόπον συνέστηκεν ἐκ μικροῦ μέρους πάντων, πολλῶν ὄντων, οὕτως ἔχει καὶ νοῦν, ὑπάρχοντά του, ἀφροσύνη δὲ εἶνε νὰ ἰσχυρίζηται τις ὅτι τὰ ὑπερμεγέθη καὶ πλῆθος ἄπειρα κατὰ τὸ πλῆθος οὐράνια σῶματα εὐτάκτως ἔχουσιν ἐκ τύχης, ἐπειδὴ δὲν βλέπει τὸν δημιουργὸν αὐτῶν· διότι ἕκαστος ἐν ᾧ δὲν βλέπει καὶ τὴν ψυχὴν, οὐδὲν κυρίαν τοῦ σώματος, ἐν τούτοις οὐδέποτε δισχυρίζεται ὅτι πάσης πράξεως αὐτοῦ αἰτία

εἶνε ἡ τύχη καὶ ὄχι ὁ λόγος· (8-10). Τὸ Θεῖον λοιπὸν τὸ ὁποῖον, καίπερ ὃν μεγαλοπρεπέστατον, φροντίζει περὶ ἡμῶν πρέπει ἐξ ὅχως νὰ τιμῶμεν, βλασφημία δ' εἶνε νὰ νομίζωμεν ὅτι δὲν φροντίζει περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἐμψυχα ἐπλασεν οὕτως ὥστε νὰ εὐδαιμονῇ, καὶ, ὅπερ σπουδαιότερον, ἐνέβαλεν αὐτῷ τὴν ψυχὴν κρατίστην· ἀποδείξεις ὅτι μόνη ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ, καὶ μόνη αὕτη ἐδημιούργησε κοινωνίαν, τέχνας, ἐπιστήμας (11-13). Ἐὰν δὲ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἶχεν ἀλλοίαν κατασκευὴν καὶ τὴν ψυχὴν ἀκόμῃ ἂν διετήρει, θὰ ἦτο ἀνεπιτήδειον πρὸς πρόοδον (14). Ἐντεῦθεν ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ Θεῖον φροντίζει περὶ ἡμῶν, πάντες δ' εἴμεθα περὶ τούτου ἀπολύτως πεπεισμένοι, οὐδέποτε δ' ἡ ἀνθρωπότης δισχυρίσθη ὅτι εὐρίσκεται ἐν πλάνῃ· ἀποδείξεις ἡ ἀπόλυτος θεοσέβεια πάντων τῶν σοφωτάτων ἔθνων καὶ τῶν φρονηματώτων ἀνθρώπων (15-16). Καθὼς λοιπὸν τὸ ἀνθρώπινον σῶμα κυβερνᾷ ὁ ἐνυπάρχων αὐτῷ νοῦς, οὕτω καὶ τὸ σύμπαν κυβερνᾷ νοῦς· τὰ πάντα ὁρῶν, τὰ πάντα ἀκούων καὶ πανταχοῦ παρῶν, ὅπως δοκιμάζοντες, δυνάμεθα νὰ μάθωμεν (17-18). Διὰ τοιούτων λόγων κατάρθου ν' ἀπέχωνται οἱ συνόντες τῶν αἰσχωρῶν, ἐν οἷχθήποτε περιστάσει εὐρισκόμενοι, ἐνεκα τῆς πεποιθήσεως ὅτι τὰ πάντα ὁρῶσιν οἱ θεοί. (19).

Εἰ δέ τινες Σωκράτη νομίζουσιν, οἷς ἔνιοι γράφουσί τε καὶ λέγουσι περὶ αὐτοῦ τεχμαιρόμενοι, προτρέπεισθαι μὲν ἀνθρώπους ἐπ' ἀρετὴν κράτιστον γεγονέναι, προαγαγεῖν δ' ἐπ' αὐτὴν οὐχ ἱκανόν, σχεψάμενοι μὴ μόνον ἃ ἐκεῖνος κολαστηρίου ἕνεκα τοὺς πάντ' οἰομένους εἰδέναι ἐρωτῶν ἡλεγχεν, ἀλλὰ καὶ ἃ λέγων συνημέρευε τοῖς συνδιατρίδουσι, δοκιμαζόντων εἰ ἱκανὸς ἦν βελτίους ποιεῖν τοὺς συνόντας. λέξω δὲ πρῶτον ἃ ποτε αὐτοῦ ἤκουσα περὶ τοῦ δαιμονίου διαλεγομένου πρὸς Ἀριστόδημον τὸν μικρὸν ἐπικαλούμενον. καταμαθὼν γὰρ αὐτὸν οὔτε θύοντα τοῖς θεοῖς οὔτε μαντικῇ χρώμενον ἀλλὰ καὶ τῶν ποιούντων ταῦτα καταγελῶντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀριστόδημε, ἔστιν οὐσίνας ἂν 2 θρόπους τεθαύμαχας ἐπὶ σοφίᾳ; ἔγωγ' ἔφη καὶ ὅς· Δέξον ἡμῖν, ἔφη,

τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἐπὶ μὲν τοίνυν ἐπὼν ποιήσει Ὅμηρον ἔγω-
γε μάλιστα θαυμάμακα, ἐπὶ δὲ διθυράμβῳ Μελανικπίδην, ἐπὶ
δὲ τραγῳδίᾳ Σοφοκλέα, ἐπὶ δὲ ἀνδριαντοποιίᾳ Πολύκλειτον, ἐπὶ
δὲ ζωγραφίᾳ Ζεῦξιν. Πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ ἀπεργαζόμενοι εἶδω- 4
λα ἄφρονά τε καὶ ἀκίνητα ἀξιοθαυμαστότεροι εἶναι ἢ οἱ ζῶα ἔμ-
φρονά τε καὶ ἐνεργά; Πολὺ νῆ Δία οἱ ζῶα, εἴπερ γε μὴ τύχη
τινί, ἀλλ' ὑπὸ γνώμης ταῦτα γίνεται. Τῶν δὲ ἀτεκμάρτως ἐχόντων
ἔτου ἕνεκά ἐστι καὶ τῶν φανερώς ἐπ' ὠφελείᾳ ὄντων πότερα τύχης
καὶ πότερα γνώμης ἔργα κρίνεις; Πρέπει μὲν τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ γιγνόμενα
γνώμης ἔργα εἶναι. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ἀνθρώπους 5
ἐπ' ὠφελείᾳ προσθεῖναι αὐτοῖς δι' ὧν αἰσθάνονται ἕκαστα, ὀφθαλμοὺς
μὲν ὥστ' ὄραν τὰ ὀρατά, ὅτα δὲ ὥστ' ἀκούειν τὰ ἀκουστά; ὁσμῶν
γε μὴν, εἰ μὴ ῥίνες προσετέθησαν, τί ἂν ἤμιν ὄφελος ἦν; τίς δ' ἂν
αἰσθησις ἦν γλυκέων καὶ ὀσμίων καὶ πάντων τῶν διὰ στόματος
ἡδέων, εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμων ἐνεργάσθη; πρὸς δὲ τού-
τοις οὐ δοκεῖ σοι καὶ τάδε προνοίας ἔργοις εἰσκέναι, τό, ἐπεὶ 6
ἀσθενὴς μὲν ἐστὶν ἡ ὄψις, βλεφάροις αὐτὴν θυρῶσαι, ἃ, ὅταν
μὲν αὐτῇ χρῆσθαι τι δέη, ἀναπατάννυται, ἐν δὲ τῇ ὕπνῳ συγ-
κλείεται, ὥς δ' ἂν μὴδὲ ἄνεμοι ἐλάπτωσιν, ἡθμὸν βλεφαρίδας ἔμ-
φῦσαι, ὀφρύσι τε ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων, ὥς μὴδ' ὁ
ἐκ τῆς κεφαλῆς ἰδρώς κακουργῇ· τὸ δὲ τὴν ἀκοὴν δέχεσθαι μὲν
πάσας φωνάς, ἐμπύμπλασθαι δὲ μήποτε καὶ τοὺς μὲν πρόσθεν ὁ-
δόντας πᾶσι ζῴοις οἶους τέμνειν εἶναι, τοὺς δὲ γομφίους οἶους πα-
ρὰ τούτων δεξαμένους λαλῖναι· καὶ στόμα μὲν, δι' οὗ ὧν ἐπιθυμεῖ
τὰ ζῶα εἰσπύμπεται, πλησίον ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν καταθεῖναι,
ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσχερῆ, ἀποστρέψαι, τοὺς τούτων ὁ-
χετοὺς [καὶ ἀπενεγκεῖν] ἢ δυνατόν προσωτάτω ἀπὸ τῶν αἰσθή-
σεων ταῦτα οὕτω προνοητικῶς πεπραγμένα ἀπὸρρῆς πότερα τύχης
ἢ γνώμης ἔργα ἐστίν; Οὐ μὰ τὸν Δι', ἔφη, ἀλλ' οὕτω γε σκοπου- 7
μένῳ πάντῃ ἔοικε ταῦτα σοφοῦ τινος δημιουργοῦ καὶ φιλοζφου τε-
χνήμασι. Τὸ δὲ ἐμφῦσαι, μὲν ἔρωτα τῆς τεκνοποιίας, ἐμφῦσαι δὲ
ταῖς γειναμέναις ἔρωτα τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τραφεῖσι μέγιστον
μὲν πόθον τοῦ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τοῦ θανάτου; Ἀμείλει καὶ

- ταῦτα ἔοικε μηχανήμασί τινος ζῆα εἶναι βουλευσαμένου. Σὺ δ' ἐν
 8 σαρτῇ φρόνιμόν τι δοκεῖς ἔχειν ; Ἐρώτα γοῦν καὶ ἀποκρινοῦμαι.
 Ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν οἶει φρόνιμον εἶναι ; καὶ ταῦτ' εἰδὼς
 ὅτι γῆς τε μικρὸν μέρος ἐν τῇ σώματι πολλῆς οὐσῆς ἔχεις καὶ
 ὑγροῦ βραχὺ πολλοῦ ὄντος καὶ τῶν ἄλλων δῆπου μεγάλων ὄντων
 ἐκάστου μικρὸν μέρος λαβόντι τὸ σῶμα συνήρμωσται σοι· νοῦν δὲ
 μόνον ἄρα οὐδαμοῦ ὄντα σε εὐτυχῶς πῶς δοκεῖς συναρπάσαι, καὶ
 τάδε τὰ ὑπερμεγέθη καὶ πλῆθος ἀπειρα δι' ἀφροσύνην τινὰ οὕτως
 9 οἶει εὐτάκτως ἔχειν ; Μὰ Δι' οὐ γὰρ ὁρῶ τοὺς κυρίους, ὥσπερ
 τῶν ἐνθάδε γιγνομένων τοὺς δημιουργοὺς. Οὐδὲ γὰρ τὴν σαυτοῦ
 σύγχε ψυχὴν ὁρᾷς, ἢ τοῦ σώματος κυρία ἐστίν ὥστε κατὰ γε τοῦτο
 ἔξεστί σοι λέγειν, ὅτι οὐδὲν γνῶμη, ἀλλὰ τύχη πάντα πράττεις.
 10 καὶ ὁ Ἀριστοδῆμος· Οὗτοι, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, ὑπερορῶ τὸ
 δαιμόνιον, ἀλλ' ἐκεῖνο μεγαλοπρεπέστερον ἡγοῦμαι· ἢ ὡς τῆς ἐμῆς
 θεραπείας προσδεῖσθαι. Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσῃ μεγαλοπρεπέστερον ὂν
 ἀξίει σὲ θεραπεύειν, τοσούτῃ μᾶλλον τιμητέον αὐτό. Εὐ ἴσθι, ἔφη,
 11 ὅτι, εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φροντίζειν, οὐκ ἂν ἀμελοῖην
 αὐτῶν. Ἐπειτ' οὐκ οἶει φροντίζειν ; οἷ' πρῶτον μὲν μόνον τῶν
 ζῶων ἀνθρώπων ὀρθὸν ἀνέστησαν· ἢ δὲ ὀρθότης καὶ προσρᾶν πλέον
 ποιεῖ δύνασθαι καὶ τὰ ὑπερθεῖν μᾶλλον θεᾶσθαι καὶ ἤττον κακοπαθεῖν·
 [καὶ ὄψιν καὶ ἀκοὴν καὶ στόμα ἐνεποίησαν]· ἔπειτα τοῖς μὲν ἄλ-
 λοις ἐρπετοῖς πόδας ἐδωκαν, οἷ' τὸ πορεύεσθαι μόνον παρέχουσιν,
 ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας προσέθεσαν, αἷ' τὰ πλεῖστα οἷς εὐδαιμονέ-
 12 στεροι· ἐκείνων ἐσμέν ἐξεργάζονται. καὶ μὴν γλῶττάν γε πάντων
 τῶν ζῶων ἐχόντων, μόνῃν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν οἷαν ἄλ-
 λοτε ἀλλαχῇ φαύουσαν τοῦ στόματος ἀρθροῦν τε τὴν φωνὴν
 13 καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλήλοις ἃ βουλόμεθα.... οὐ τοίνυν μόνον ἤρκε-
 σε τῇ θεῇ τοῦ σώματος ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ' ὅπερ μέγιστόν ἐστι, καὶ τὴν
 ψυχὴν κρατίστην τῇ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε. τίνας γὰρ ἄλλου ζῴου ψυχὴ
 πρῶτα μὲν θεῶν τῶν τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συνταξάντων
 ἤρθηται ὅτι εἰσί ; τί δὲ φύλον ἄλλο ἢ ἀνθρώποι θεοὺς θεραπεύουσι ;
 ποῖα δὲ ψυχὴ τῆς ἀνθρωπίνης ἱκανώτερα προφυλάττεσθαι ἢ λιμὸν
 ἢ δίψος ἢ ψυχὴ ἢ θάλη, ἢ νόσοις ἐπικουρήσαι, ἢ ῥώμην ἀσκήσαι,

ἡ πρὸς μάθησιν ἐκπονήσαι, ἡ ὅσα ἂν ἀκούσῃ ἡ ἰδῇ ἡ μάθῃ ἱκανωτέρα
 ἐστὶ διακειμένησθαι; οὐ γὰρ πάνυ σοι κατὰδῆλον ὅτι παρὰ τὰλλα¹⁴
 ζῶα ὥσπερ θεοὶ ἄνθρωποι βιοτεύουσιν, φύσει καὶ τῷ σώματι καὶ
 τῇ ψυχῇ κρατιστεύοντες; οὔτε γὰρ βοὸς ἂν ἔχωνσῶμα, ἀνθρώπου
 δὲ γνώμην ἐδύνατ' ἂν πράττειν ἃ ἐβούλετο, οὐθ' ὅσα χεῖρας ἔχει,
 ἄφρονα δ' ἐστὶ, πλέον εὐδὲν ἔχει. σὺ δ' ἀμφοτέρων τῶν πλείστου
 ἀξίων τετυχηκώς οὐκ οἶε σοῦ θεοῦ ἐπιμελεῖσθαι; ἀλλ' ἔταν τί ποι-
 ῆσωσι, νομίζεις αὐτοῦς σοῦ φροντίζειν; Ὅταν πέμπωσιν, ὥσπερ
 σοὶ σὺ φῆς πέμπειν αὐτοῦς, συμβούλους ὅ τι χρὴ ποιεῖν καὶ μὴ¹⁵
 ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναῖοις, ἔφη, πυκθανομένοις τι διὰ μαντικῆς
 φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν αὐτούς, οὐδ' ἔταν τοῖς Ἑλ-
 λησι τέρατα πέμποντες προσημαίνωσιν, οὐδ' ἔταν πᾶσιν ἀνθρώποις,
 ἀλλὰ μόνον σὲ ἐξαίρουντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται; οἶε δ' ἂν
 τοῦς θεοῦς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμφῦσαι ὥς ἱκανοὶ εἰσιν εὐ καὶ¹⁶
 κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν, καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατωμένους
 τὸν πάντα χρόνον οὐδέποτε ἂν αἰσθέσθαι; οὐχ ὁρᾷς, ὅτι τὰ πο-
 λυχροنیωτάτα καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη,
 θεοσεδέστατά ἐστι, καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι θεῶν ἐπιμελέ-
 σταται; ὦγαθέ, ἔφη, κατὰμαθε ὅτι καὶ ὁ σὸς νοῦς ἐνὼν τὸ σὸν¹⁷
 σῶμα ὅπως βούλεται μεταχειρίζεται. οἴεσθαι οὖν χρὴ καὶ τὴν ἐν
 τῷ παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα, ὅπως ἂν αὐτῇ ἡδὺ ᾖ, οὕτω τίθεσθαι,
 καὶ μὴ τὸ σὸν μὲν ὅμμα δύνασθαι ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι, τὸν
 δὲ τοῦ θεοῦ ὀφθαλμὸν ἀδύνατον εἶναι ἅμα πάντα ὁρᾶν, μηδὲ τὴν
 σὴν μὲν ψυχὴν καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ
 ἐν Σικελίᾳ δύνασθαι φροντίζειν, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ φρόνησιν μὴ ἱκανὴν
 εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι. ἦν μέντοι, ὥσπερ ἀνθρώπους θερα-¹⁸
 πύων γίγνωσκεις τοῦς ἀντιθεραπεύειν ἐθέλοντας καὶ χαριζόμενος
 τοῦς ἀντιχαριζομένους καὶ συμβουλευόμενος καταμανθάνεις τοῦς
 φρονίμους, οὕτω καὶ τῶν θεῶν πείραν λαμβάνης θεραπεύων, εἰ τί
 σοι θελήσουσι περὶ τῶν ἀδῆλων ἀνθρώποις συμβουλεύειν, γνώσει
 τὸ θεῖον ὅτι τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν ὥσθ' ἅμα πάντα ὁρᾶν
 καὶ πάντα ἀκούειν καὶ πανταχοῦ παρῆναι καὶ ἅμα πάντων ἐπι-
 μελεῖσθαι, ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα λέγων οὐ μόνον τοῦς συνόντας¹⁹

ἰδόναι ποιεῖν, ὅποτε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὀφόντο, ἀπέχεσθαι τῶν ἐνοσίων τε καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχροῦν, ἀλλὰ καὶ ὅποτε ἐν ἔρημίᾳ εἶεν, ἐπείπερ ἡγήσαιντο μηδὲν ἂν ποτε ὦν πράττοιεν θεοὺς διαλαθεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περιεχόμενον.

Ὁ ἀκρατής οὔτε ἐαυτῷ οὔτε τοῖς ἄλλοις εἶνε ὠφέλιμος, ἐν πᾶσι δ' εἶνε ἀνάξιος ἐμπιστοσύνης. (1-3) Ἡ ἐγκράτεια εἶνε κρηπίς τῆς ἀρετῆς, ταύτην δ' ὀφείλομεν νὰ θεμελιώμεν πρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν ἀγαθὸν ἀξιολόγως δυνατόν τις νὰ μάθῃ ἢ νὰ ἀσκήσῃ (4-5). Ὁ Σωκράτης οὐ μόνον λόγῳ αὐτὴν προήγαγεν, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐγκρατέστατος ἦν (6). Ἴδε καὶ βιβλ. 2. κεφ. I καὶ βιβλ. 4. κεφ. 5.

- 1 [Εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν ἀνδρὶ κτήμᾳ ἐστίν, ἐπισκεψώμεθα εἴ τι προυδίδασκε λέγων εἰς ταύτην τοιαύδε·] ὦ ἄνδρες, εἰ πολέμου ἡμῖν γενομένου βουλοίμεθα ἐλῆσθαι ἄνδρα, ὅφ' οὐ μάλιστα ἂν αὐτοὶ μὲν σφῆζοίμεθα, τοὺς δὲ πολεμίους χειροίμεθα, ἄρ' ὄντινα αἰσθανοίμεθα ἥττω γαστρὸς ἢ οἴνου..... [ἢ πόνου] ἢ ὕπνου, τοῦτον ἂν αἰροίμεθα; καὶ πῶς ἂν οἰηθείημεν τὸν τοιοῦτον ἢ ἡμᾶς σῶσαι ἢ τοὺς
- 2 πολεμίους κρατῆσαι; εἰ δ' ἐπὶ τελευταίῃ τοῦ βίου γενόμενοι βουλοίμεθα τῷ ἐπιτρέψαι ἢ παιδας ἄρρενας παιδεῦσαι ἢ θυγατέρας παρθένους διαφυλάξαι ἢ χρήματα διασῶσαι, ἄρ' ἀξιόπιστον εἰς ταῦθ' ἡγήσάμεθ' ἂν τὸν ἀκρατῆ; δοῦλῳ δ' ἀκρατεὶ ἐπιτρέψαιμεν ἂν ἢ δοσκήματα ἢ ταμεία ἢ ἔργων ἐπιστάσιαν; διακονον δὲ καὶ ἀγοραστήν τοιοῦτον ἐθελήσαιμεν ἂν προῖκα λαβεῖν; ἀλλὰ μὴν εἴ
- 3 γε μηδὲ δοῦλον ἀκρατῆ δεξάμεθ' ἂν, πῶς οὐκ ἄξιον αὐτόν γε φυλάσσειν τοιοῦτον γενέσθαι; καὶ γὰρ οὐχ ὥσπερ οἱ πλεονέχται τῶν ἄλλων ἀφαιρούμενοι χρήματα ἑαυτοὺς δοκοῦσι πλουτίζειν, οὕτως ὁ ἀκρατής τοῖς μὲν ἄλλοις βλαβερός, ἑαυτῷ δ' ὠφέλιμος, ἀλλὰ κακοῦργος μὲν τῶν ἄλλων, ἑαυτοῦ δὲ πολὺ κακοῦρ-

γότερος, εἴ γε κακουργότατόν ἐστι μὴ μόνον τὸν οἶκον τὸν ἑαυ-
 τοῦ φθείρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. [ἐν συνουσίᾳ 4
 δὲ τίς ἂν ἡσθεῖν τῷ τοιοῦτῳ, ὃν εἰδῇ τῷ ὄψῳ τε καὶ τῷ οἴνῳ
 χαίροντα μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις;.... ἄρᾳ γε οὐ χρὴ πάντα ἄνδρα,
 ἡγησάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπίδα, ταύτην πρῶτον
 ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι; τίς γὰρ ἂν ἄνευ ταύτης ἢ μάλιστα 5
 θοι τι ἀγαθὸν ἢ μελετήσειεν ἀξιολόγως; ἢ τίς οὐκ ἂν ταῖς
 ἡδοναῖς δουλεύων αἰσχροῶς διατεθείη καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν;]
 ἔμοι μὲν δοκεῖ νῆ τὴν Ἥραν [ἐλευθέρῳ μὲν ἀνδρὶ εὐκτὸν εἶναι
 μὴ τυχεῖν δούλου τοιοῦτου,] δουλεύοντα [δὲ] ταῖς τοιαύταις
 ἡδοναῖς ἱκετευτέον τοὺς θεοὺς δεσποτῶν ἀγαθῶν τυχεῖν· οὕτω
 γὰρ ἂν μόνως ὁ τοιοῦτος σωθεῖη. [τοιαῦτα δὲ λέγων ἔτι ἐγκρα- 6
 τέστερον ταῖς ἔργοις ἢ τοῖς λόγοις ἑαυτὸν ἐπεδείκνυσεν· οὐ γὰρ
 μόνον τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν ἐκράτει, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ
 τῶν χρημάτων, νομίζων τὸν παρὰ τοῦ τυχόντος χρήματα λαμ-
 βάνοντα δεσπότην ἑαυτοῦ καθιστάναι καὶ δουλεύειν δουλείαν οὐ-
 δεμιᾶς ἥττον αἰσχράν].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6

Περὶ εὐχόμενον.

Τρεῖς διάλογοι τοῦ Σωκράτους πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστήν.

1. Ὁ Ἀντιφῶν φλυῖζων τὸ λιτόν τῆς δίκης καὶ τὴν ἀφιλοκέρδειν τοῦ Σωκράτους δισχυρίζεται ὅτι προτρέπων τοὺς μαθητὰς εἰς μίμησιν γίνεται διδάσκαλος κκοδαιμονίας, οὐχὶ δὲ εὐδαιμονίας, ἣν ἀπεργάζεται ἡ φιλοσοφία. (1-3). Πρὸς ταῦτα ὁ Σωκράτης ἀποκρίνεται: Ὁ μὴ λαμβάνων μὲν ἀργύριον, ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἀναδέχεται ὑποχρέωσιν, δύναται νὰ διαλέγηται ἐλευθέρως ὅτινι ἂν βούληται· ἡ δὲ λιτὴ δίαιτα καὶ γλυκυτέρα εἶνε καὶ ἀπὸ ἀναγκῶν ἀπαλλάττει, ἅτε ἀντὶ ἐλαχίστης δαπάνης παρασκευαζομένη, καὶ μείζονα ἰσχὺν παρέχει (4-5), ὅπως καὶ τὸ αὐτὸ ἐνδυμα χειμῶνος καὶ θέρους φορούμενον, εἶνε ὑγιεινότερον διότι ἐθίζει καὶ καθίστησι τὸ σῶμα κερταρικὸν πρὸς τὰς ἐπαλ-

λασσοῦσας τοῦ ἔτους ἐποχάς (6-7). Ὡσαύτως μέζονος ἀπολαύ-
 ει ὑγιείας, ὁ μὴ εὐκαίρων νὰ χαρίζηται τῇ γαστρὶ, τῷ ὕπνῳ
 καὶ ταῖς διὰ τοῦ σώματος ἡδοναῖς, ἀλλὰ διατρίβῃ εἰς διάφορα
 τούτων, δηλ. εἰς τὸ νὰ ποιῇ ἑαυτὸν βελτίονα καὶ νὰ κτᾶται φίλους·
 ἡ ἀσχολία δ' αὕτη οὐ μόνον παρέχει ἡδονὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλπίδα
 ὅτι θὰ ὠφελήσῃ. Καθόλου δὲ ὁ λιτοδίαιτος, μὴ περισπώμενος ὑ-
 πὸ βιωτικῶν ἀναγκῶν εὐκαίρει μᾶλλον καὶ νὰ ὠφελῇ καὶ τοὺς
 φίλους καὶ τὴν πατρίδα (8-9.) Δὲν εἶνε εὐδαίμων ὁ τρυφῶν καὶ
 ὁ πολυτελεῶς ζῶν, ἀλλὰ προσεγγίζει τὸ θεῖον μόνον ὁ ἔχων ἐλα-
 χίστας ἀνάγκας (10).

2. Τοῦ Ἀντιφῶντος εἰπόντος, ὅτι οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει ἡ σοφία
 τοῦ Σωκράτους, ἀφ' οὗ οὐδ' αὖτις λαμβάνει δι' αὐτὴν ἀργύριον,
 ἀποκρίνεται ὅτι ἡ ἐπὶ χρήμασι μετὰδοσις τῆς σοφίας εἶνε ἀνῆθι-
 κος· τότε δ' ἔχει ἀξίαν καὶ εἶνε ὠφέλιμος, ὅταν δι' αὐτῆς ποι-
 ῇται τις τοὺς πολίτας φίλους ἀγαθοὺς. (11-14).
3. Μείζονα τῇ πατρὶδι ὑπηρεσίαν προσφέρει ὁ ἐπιμελούμενος τοῦ
 νὰ ὦσιν ὅσῳ τὸ δυνατόν πλείστοι ἱκανοὶ νὰ πολιτεύωνται (15).

- 1 Ἄξιον δ' αὐτοῦ καὶ ἂ πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστὴν διελέ-
 χθη μὴ παραλιπεῖν. ὁ γὰρ Ἀντιφῶν ποτε βουλόμενος τοὺς συνου-
 σιαστὰς αὐτοῦ παρελέσθαι προσελθὼν τῷ Σωκράτει παρόντα αὐ-
- 2 τῶν ἔλεξε τάδε· ὦ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ᾔμην τοὺς φιλοσοφοῦντας
 εὐδαιμονεστεροὺς χρῆναι γίνεσθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς
 φιλοσοφίας ἀπολελυκέναι. ζῆς γοῦν οὕτως ὥς οὐδ' ἂν εἰς δοῦλος
 ὑπὸ δεσπότῃ διαιτῶμενος μένεις. σιτία τε σιτεῖ καὶ ποτὰ πίνει τὰ
 φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ
 αὐτὸ θέρου· τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων δια-
- 3 τελεῖς. καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἂ καὶ κτωμένους εὐ-
 φραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον παιεῖ ζῆν.
 εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθη-
 τὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας
 διαθήσεις, νόμιζε κακὸν δαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. καὶ ὁ Σωκράτης
- 4 πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπεληφέναι με οὕτως
 ἀνακρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ ἐλέσθαι ἢ

ζῆν ὥσπερ ἐγώ. ἴθι οὖν ἐπισκεψώμεθα τί χαλεπὸν ἦσθῃσαι
 τοῦμοῦ βίου. πότερον ὅτι τοῖς μὲν λαμβάνουσιν ἀργύριον ἀναγκαί- 5
 ὢν ἐστὶν ἀπεργάζεσθαι τοῦτο ἐφ' ᾧ ἂν μισθὸν λάβωσιν, ἐμοὶ δὲ
 μὴ λαμβάνοντι οὐκ ἀνάγκη διαλέγεσθαι ᾧ ἂν μὴ βούλωμαι; ἢ τὴν
 διαίτην μου φαυλίζεις ὥς ἤττον μὲν ὑγιεινὰ ἐσθίοντος ἐμοῦ ἢ
 σοῦ, ἤττον δὲ ἰσχύον παρέχοντα; ἢ ὥς χαλεπώτερα πορίσασθαι
 τὰ ἐμὰ διαιτήματα τῶν σῶν διὰ τὸ σπανιώτερά τε καὶ πολυ-
 τελέστερα εἶναι; ἢ ὥς ἡδίων σοι ἢ σὺ παρασκευάζει ὄντα ἢ
 ἐμοὶ ἢ ἐγώ; οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν ἡδιστα ἐσθίων ἡκιστα ὄψου
 δεῖται, ὁ δὲ ἡδιστα πίνων ἡκιστα τοῦ μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ πο-
 τοῦ; τὰ γε μὴν ἱμάτια οἶσθ' ὅτι οἱ μεταβαλλόμενοι ψύχους καὶ 6
 θάλπους ἕνεκα μεταβάλλονται, καὶ ὑποδήματα ὑποδοῦνται, ὅπως
 μὴ διὰ τὰ λυποῦντα τοὺς πόδας κωλύωνται πορεύεσθαι· ἤδη
 οὖν ποτε ἦσθου ἐμὲ ἢ διὰ ψυχὸς μᾶλλον τοῦ ἐνδον μένοντα
 ἢ διὰ θάλπος μαχόμενόν τῃ περὶ σκιᾶς, ἢ διὰ τὸ ἀλγεῖν τοὺς
 πόδας οὐ βαδίζοντα ὅποι ἂν βούλωμαι; οὐκ οἶσθ' ὅτι οἱ φύσει 7
 ἀσθενέστατοι τῷ σώματι μελετήσαντες τῶν ἰσχυροτάτων ἀμελη-
 σάντων κρείττους τε γίνονται πρὸς ἃ ἂν μελετήσωσι καὶ ῥᾶον
 αὐτὰ φέρουσιν; ἐμοὶ δὲ ἄρα οὐκ οἶει, τῷ σώματι αἰεὶ τὰ συντυγ-
 χάνοντα μελετῶντι καρτερεῖν, πάντα ῥᾶον φέρειν σοῦ μὴ μελε-
 τῶντος; τοῦ δὲ μὴ δουλεύειν γαστρὶ μηδ' ὕπνῳ.... οἶει τι ἄλλο αἰ- 8
 τιώτερον εἶναι ἢ τὸ ἕτερα ἔχειν τούτων ἡδίων, ἢ οὐ μόνον ἐν
 χρειᾷ ὄντα εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδας παρέχοντα ὠφελήσειν αἰεὶ;
 καὶ μὴν τοῦτό γε οἶσθα, ὅτι οἱ μὲν οἰόμενοι μὴδὲν εὖ πράττειν οὐκ
 εὐφραίνονται, οἱ δὲ ἡγούμενοι καλῶς προχωρεῖν ἑαυτοῖς ἢ γεωργίαν
 ἢ ναυκληρίαν ἢ ἄλλ' ὅ τι ἂν τυγχάνωσιν ἐργαζόμενοι ὥς εὖ πράτ-
 τοντες εὐφραίνονται· οἶει οὖν ἀπὸ πάντων τούτων τσαούτην ἡδονὴν 9
 εἶναι ὅσην ἀπὸ τοῦ ἑαυτὸν τε ἡγῆσθαι βελτίῳ γίνεσθαι καὶ φί-
 λους ἀμείνους κτᾶσθαι; ἐγὼ τοίνυν διατελῶ ταῦτα ναμίζων. ἐάν
 δὲ δὴ φίλους ἢ πόλιν ὠφελεῖν δέῃ, ποτέρῳ ἢ πλείων σχολῇ τού-
 των ἐπιμελεῖσθαι, τῷ ὥς ἐγὼ νῦν ἢ τῷ ὥς σὺ μακκρίζεις διαιτω-
 μένω; στρατεύατο δὲ πότερος ἂν ῥᾶον, ὁ μὴ δυνάμενος ἄνευ πο-
 λυτελοῦς διαίτης ζῆν ἢ ᾧ τὸ παρὸν ἀρκοίη; ἐκπολιορκηθεὶς δὲ πό-

τερος ἂν θάττον, ὁ τῶν χαλεπωτάτων εὐρεῖν δεόμενος, ἢ ὁ τοῖς ῥάστοις ἐντυγχάνειν ἀρκούντως χρώμενος; ἔοικας, ὦ Ἀντιφῶν, τὴν
 10 εὐδαιμονίαν οἰομένην τρυφήν καὶ πολυτέλειαν εἶναι· ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μὲν μηδενὸς δέεσθαι θεῖον εἶναι, τὸ δ' ὡς ἐλαχίστων ἐγγυτάτω τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ μὲν θεῖον κράτιστον, τὸ δ' ἐγγυτάτω τοῦ θεοῦ ἐγγυτάτω τοῦ κράτιστου.

11 Πάλιν δέ ποτε ὁ Ἀντιφῶν διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει· Ὁ Σωκράτες, ἐγὼ τοί σε δίκαιον μὲν νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδ' ἐπωσισοῦν. δοκεῖς δέ μοι καὶ αὐτὸς τοῦτο γινώσκειν· οὐδένα γοῦν τῆς συνουσίας ἀργύριον πράττει· καίτοι τό γε ἱμάτιον ἢ τὴν οἰκίαν ἢ ἄλλο τι ὧν κέκτηται νομίζων ἀργυρίου ἄξιον εἶναι οὐδενὶ ἂν μὴ ὅτι προῖκα δοίης, ἀλλ' οὐδ' ἐλαττον τῆς ἀξίας λαθών. ὅηλον δὴ ὅτι εἰ

12 καὶ τὴν συνουσίαν ᾧου τινὸς ἀξίαν εἶναι, καὶ ταύτης ἂν οὐκ ἐλαττον τῆς ἀξίας ἀργύριον ἐπράττου· δίκαιος μὲν οὖν ἂν εἴης, ὅτι οὐκ ἐξαπατᾷς ἐπὶ πλεονεξίᾳ, σοφὸς δὲ οὐκ ἂν, μηδενὸς γε ἀξία ἐπι-

13 στάμενος. ὁ δὲ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπεν· Ὁ Ἀντιφῶν, παρ' ἡμῖν νομίζεται τὴν... σοφίαν ὁμοίως μὲν καλὸν, ὁμοίως δὲ αἰσχροὺν διατίθεσθαι εἶναι.... τὴν γὰρ σοφίαν τοὺς μὲν ἀργυρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν, ὅστις δέ, ὅν ἂν γνῶ εὐφυᾶ ὄντα, διδάσκων, ὅ τι ἂν ἔχη ἀγαθόν, φίλον ποι-
 εῖται, τοῦτον νομίζομεν, ἃ τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ πολίτῃ προσήκει,

14 ταῦτα ποιεῖν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς ὦ Ἀντιφῶν, ὥσπερ ἄλλος τις ἢ ἱππῶ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἡδεται, οὕτω καὶ ἐτι μᾶλλον ἡδομαι φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἂν τι ἔχω ἀγαθὸν διδάσκω, καὶ ἄλλοις συνίστημι παρ' ὧν ἂν ἡγῶμαι ὠφελήσεσθαι τι αὐτοὺς εἰς ἀρετήν· καὶ τοὺς θησαυροὺς τῶν πάσαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν διδλίοις γράψαντες, ἀνελλίττων καινῇ σὺν τοῖς φίλοις διέρχομαι, κἂν τι ὀρώμεν ἀγαθόν, ἐκλεγομεθα· καὶ μέγα νομίζομεν κέρδος, ἂν ἀλλήλοις φίλοι γινώμεθα. ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντι ἐδόκει αὐτὸς τε μακάριος εἶναι καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ καλοκαγαθίαν ἀγειν.

15 Καὶ πάλιν ποτὲ τοῦ Ἀντιφῶντος ἐρομένου αὐτὸν, πῶς ἄλλους μὲν ἡγοῖτο πολιτικούς ποιεῖν, αὐτὸς δ' οὐ πράττει τὰ πολιτικά,

εἵπερ ἐπίστατο· Ποτέρως δ' ἂν, ἔφη, ὦ Ἀντιφῶν, μᾶλλον τὰ πολιτικά πράττομι, εἰ μόνος αὐτὰ πράττομι ἢ εἰ ἐπιμελομένην τοῦ ὥς πλείστους ἱκανοὺς εἶναι πράττειν αὐτά;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7

Περὶ ἐχόμενον.

Εἰς ὃ τι θέλει τις νὰ φαίνεται ὡρέλιμος, κατὰ τοῦτο ὀφείλει καὶ νὰ γίνη· ἂν ὅμως ἀναλάβῃ ἔργον τι, ὃ δὲν ἐπίσταται, οὐ μόνον θὰ ἐλεγχθῇ γελοῖος καὶ ἀνθρωπος ἀλαζών, ἀλλὰ καὶ θ' ἀποβῇ βλαβερὸς, καὶ καταφρονούμενος, θὰ περστώσῃ κακῶς τὸν βίον. (1-5).

Ἐπισκεψόμεθα δὲ εἰ καὶ ἀλαζονείας ἀποτρέπων τοὺς συνόντας 1 ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν· αἰεὶ γὰρ ἔλεγεν, ὥς οὐκ εἴη καλίων ὁδὸς ἐπ' εὐδοξίαν, ἢ δι' ἧς ἂν τις ἀγαθὸς τοῦτο γένοιτο, ὃ καὶ δοκεῖν δοῦλοιο. ὅτι δ' ἀληθῆ ἔλεγεν, ὥδ' ἐδίδασκεν· Ἐν- 2 θυμώμεθα γάρ, ἔφη, εἰ τις μὴ ὦν ἀγαθὸς αὐλητῆς δοκεῖν δοῦλοιο, τί ἂν αὐτῷ ποιητέον εἴη. ἄρ' οὐ τὰ ἔξω τῆς τέχνης μμητέον τοὺς ἀγαθοὺς αὐλητάς; καὶ πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκείνοι σκευὴν τε καλὴν κέκτηνται καὶ ἀκολούθους πολλοὺς περιάγονται, καὶ τούτῳ ταῦτα ποιητέον· ἔπειτα, ὅτι ἐκείνους πολλοὶ ἐπαινοῦσι, καὶ τούτῳ πολλοὺς ἐπαινέτας παρασκευαστέον. ἀλλὰ μὴν ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον, ἢ εὐθύς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὦν καὶ οὐ μόνον αὐλητῆς κακός, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπος ἀλαζών. καίτοι πολλὰ μὲν δαπανῶν, μὴδὲν δ' ὠφελούμενος, πρὸς δὲ τοῦτοις κακοδοξῶν πῶς οὐκ ἐπιπόνως τε καὶ ἄλυσιτελῶς καὶ καταγελάστως διώσεται; ὥς δ' αὐτως εἰ 3 τις δοῦλοιο στρατηγὸς ἀγαθὸς μὴ ὦν φαίνεσθαι ἢ κυβερνήτης, ἐννοώμεν, τί ἂν αὐτῷ συμβαίνοι. ἄρ' οὐκ ἂν, εἰ μὲν ἐπιθυμῶν τοῦ δοκεῖν ἱκανὸς εἶναι ταῦτα πράττειν μὴ δύναίτο πεῖθειν, τοῦτ' εἴη λυπηρόν, εἰ δὲ πείσειεν, ἔτι ἀθλιώτερον; ὅθλον γὰρ ὅτι κυβερνᾶν κατασταθεὶς ὁ μὴ ἐπιστάμενος ἢ στρατηγεῖν ἀπολέσειεν ἂν οὐς ἥκιστα δοῦλοιο καὶ αὐτὸς αἰσχροῦς ἂν καὶ κακῶς ἀπαλλάξειεν.

- 4 ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πλούσιον καὶ τὸ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ἰσχυρὸν μὴ
δοκεῖν ἀλυσιτελὲς ἀπέφαινε· προστάττεσθαι γὰρ αὐτοῖς ἔφη
μεῖζω ἢ κατὰ δύναμιν, καὶ μὴ δυναμένους ταῦτα ποιεῖν, δοκοῦντας
5 ἱκανοὺς εἶναι, συγγνώμης οὐκ ἂν τυγχάνειν. ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει
οὐ μικρὸν μὲν οὐδ' εἴ τις ἀργύριον ἢ σκεῦος παρά του πειθοῖ
λαδὼν ἀποστεροίη, πολὺ δὲ μέγιστον ἔστις μηθενὸς ἄξιος ὢν ἐξ-
ηπατήκοι πείθων ὡς ἱκανὸς εἴη τῆς πόλεως ἡγεῖσθαι. [ἂμοι μὲν
οὖν ἐδόκει καὶ τοῦ ἀλαζονεύεσθαι ἀποτρέπειν τοὺς συνόντας τοιά-
δε διαλεγόμενος.]
-

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

Π α ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν .

Βάσις τοῦ κεφαλαίου τούτου ὑπόκειται ἡ σωφροσύνη. Δῖλα δὴ οἰκδῆποτε τάξις ἀνθρώπων, ἀρχόντων, ἀρχομένων, δούλων κ λ π πρέπει νὰ ᾗ ἀπηλλαγμένη πάσης ἀκολασίας. Τὴν γνώμην ταύτην ἀναπτύσσει ὁ Σωκράτης διὰ μακρῶν μετὰ τοῦ Ἀριστιππου, ἀνδρὸς ἀκολάστου καὶ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἄρξῃ. Καὶ πρῶτον ὁμολογεῖ ὁ Ἀρίστιππος ἐξανγκιζόμενος ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὅτι ὁ βουλούμενος ν' ἄρχῃ πρέπει νὰ κρατῇ σίτου, ποτοῦ, ὕπνου, τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν· γὰρ μὴ ἀποφεύγῃ τοὺς πόνους, ν' ἀναλαμβάνῃ αὐτοὺς ἐκουσίως, νὰ μανθάνῃ διὰ τίνων δύναται νὰ κρατῇ τῶν ἀντιπάλων του (1-3). διότι ὁ χαριζόμενος ταῖς διὰ τοῦ σώματος ἡδοναῖς οὐ μόνον παρὰμελεῖ τῶν τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ οὐδ' αὐτῶς διαφέρει τῶν κτηνῶν, ἅτινα ὑπὸ τῆς ἀλόγου ὁρμῆς φερόμενα περιπίπτουσιν εἰς ὄλεθρον (4-5). Πρὸς τούτοις πρέπει νὰ ᾗ γεγυμνασμένος πρὸς ψύχην καὶ θάλαπην ὁ οὕτω ἡσυχμένος δύναται νὰ ταχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχεῖν δυναμένων· τοῦναντίον δὲ ὁ ὑπὸ τῶν παθῶν τούτων κατεχόμενος κατὰ φυσικὸν λόγον πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχομένων (6-7). Εἶτα, δεκτοῦ τούτου γενομένου ὁ Σωκράτης ἐλέγχει πλαγίως τὸν Ἀρίστιππον ὡς ἀκόλαστον, διὰ τῆς ἐρωτήσεως εἰς ποτέρην τῶν τάξεων τούτων τάσσει ἑαυτόν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀρίστιππος ἡττᾶται, ὁμολογεῖ μὲν ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἄρχῃ, δὲν προβάλλει ὅμως ὡς αἰτίαν τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ εἰς τὸ κρατεῖν τῶν ἡδονῶν, ἀλλ' ἄλλα τινά, ἐκτὸς τῶν ὁμολογημένων κείμενα, πρὸς δὲ ἀποφεύγει νὰ τάξῃ ἑαυτόν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχομένων, ἀλλ' εἰς τῶν βουλομένων νὰ ζῶσι ῥῆστα τε καὶ ἡδιστα (8-9). Ὁ Σωκράτης ὅμως ἐπανάγει αὐτόν εἰς τὸ ζήτημα ὅτι καὶ ἡ τάξις τῶν ἀρχομένων δέον νὰ κρατῇ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν πρὸς τοῦτο δ' ἤρκεσεν ἡ ἀπλὴ ἀνάμνησις τοῦ ὀνόματος τῶν ἀρχομένων

ἔθνων τῆς Ἀσίας, τῆς Εὐρώπης, ἃ ὡς ἐκ τῆς ἀκολασίας αὐτῶν περιπεσόντα εἰς δουλείαν διῆγον βίον ἄθλιον(10). Ἐξαναγκάζεται δ' οὕτως ὁ Ἀρίστιππος νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι καὶ ἡ τῶν ἀρχομένων τάξις δέον νὰ σωφρονῇ. Ἐπειδὴ ἡμῶς πλαγίως πάλιν ἐλέγχεται ὡς ἀρχόμενος, ἀφ' οὗ ἀπεκλήρυξε τὴν τάξιν τῶν ἀρχόντων, σπεύδει νὰ δηλώσῃ τῷ Σωκράτει ὅτι τρέπεται μέσσην τινὰ ὁδόν, οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας φέρουσιν (11-12) ἀλλὰ διὰ πικρᾶς εἰρωνείας ἀποδεικνύεται τῷ Ἀριστίππῳ ὅτι ὡς ἄνθρωπος δέον νὰ ἐκλέξῃ ἢ νὰ ἀρχῇ ἢ νὰ ἀρχηται· εἰς ὁποτέρην δ' ἂν ἀνήκῃ τάξιν πρέπει νὰ ἢ σώφρων ἂν δ' οὐδετέρην προτιμᾷ δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν δούλων. Ἐντεῦθεν λαμβάνει ἀφορμὴν ὁ Σωκράτης ν' ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ἡ τάξις τῶν δούλων πρέπει νὰ ἢ ἀπηλλοχμένη πάσης ἀκολασίας (13-16). Διὰ νὰ ἐξάρῃ δ' ὁ Σωκράτης τὴν χρησιμότητα τῶν σωφρόνων ἐν τῇ κοινῇ εἰσάγει τὸν Ἀρίστιππον καταφεύγοντα εἰς σοφίσματα. Διςχυρίζεται δηλὰ δὴ ὁ Ἀρίστιππος ὅτι οἱ τε ἀρχοντες, οἱ ἐκουσίως τοιούτας στερήσεις καὶ τοιούτους πόνους ἀναλαμβάνοντες, καὶ οἱ δοῦλοι οἱ ἐκουσίως ὑπιστάμενοι ταῦτά, οὐδεμίαν διαφορὰν ἔχουσιν, ἀμφοτέρω δ' εἶνε δυστυχεῖς. ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἀποδεικνύει ἀκαταμυχήτως ὅτι οὐ μόνον τὸ ἀντίθετον συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκουσίως πονοῦντες τυγχάνουσι τῆς γενικῆς ἐκτιμήσεως, ἐπαινοῦνται καὶ ζηλοῦνται ὑπὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ οἱ ῥᾶστα καὶ ἀκολάστως ζῶντες οὔτε εὐερίαν ἔχουσι καὶ ἀνὴρτοι γίνονται. Πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐπιφέρει ὁ Σωκράτης γνώμας τοῦ Παιδοῦ, Ἐπιχάρμου (17-20), καὶ τελευταῖον τὸν περὶ Ἡρακλέους μῦθον τοῦ Προδίκου, ἐν ᾧ δείκνυται ὅτι μόνον διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῶν πόνων ἐφικνεῖται τις τῆς εὐδαιμονίας (21-34)

- 1 [Ἐδίδκει δέ μοι καὶ ταιαῦτα λέγων προτρέπειν τοὺς συνόντας ἀσκεῖν ἐγκράτειαν πρὸς ἐπιθυμίαν ὀρεῶτοῦ καὶ ποτοῦ.... καὶ ὕπνου καὶ ῥίγους καὶ θάλπους καὶ πόνου.] γνοὺς δέ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχοντα [πρὸς τὰ ταιαῦτα]. Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀρίστιππε, εἰ δέοι σε παιδεύειν παραλαβόντα δύο τῶν νέων, τὸν μὲν, ὅπως ἱκανὸς ἔσται ἀρχειν, τὸν δ' ὅπως μὴδ' ἀντιποιήσεται

ἀρχῆς, πῶς ἂν ἐκάτερον παιδεύοις ; δοῦλει σκοπῶμεν, ἀρξάμενοι
 ἀπὸ τῆς τροφῆς ὡς περ ἀπὸ τῶν στοιχείων ; καὶ ὁ Ἀρίστιππος
 ἔφη· Δοκεῖ γοῦν μοι ἡ τροφή ἀρχὴ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ζῷη γ' ἂν
 τις εἰ μὴ τρέφοιτο. Οὐκοῦν τὸ μὲν δοῦλεσθαι σίτου ἅπτεσθαι,
 ὅταν ὥρα ᾖ, ἀμφοτέροις εἰκὸς παραγίγνεσθαι ; Εἰκὸς γάρ, ἔφη.
 Τὸ οὖν προαιρεῖσθαι τὸ κατεπεῖγον μᾶλλον πράττειν ἢ τῇ γαστρὶ
 χαρίζεσθαι πότερον ἂν αὐτῶν ἐθίζοιμεν ; Τὸν εἰς τὸ ἄρχειν, ἔφη,
 νῆ Δία παιδεύομενον, ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γίγνηται
 παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ὅταν πιεῖν βούλων-
 ται, τὸ δύνασθαι διψῶντα ἀνέχεσθαι τῷ αὐτῷ προσθετόν ; Πάνυ
 μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ ὕπνου ἐγκρατὴ εἶναι, ὥστε δύνασθαι καὶ δ- 3
 ψὲ κοιμηθῆναι καὶ πρὸ ἀναστῆναι καὶ ἀγρυπνήσαι, εἰ τι δέοι, πο-
 τέρῳ ἂν προσθεῖμεν ; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ.... Τί δέ ; τὸ μὴ
 φεύγειν τοὺς πόνους, ἀλλ' ἐθέλοντὴν υπομένειν ποτέρῳ ἂν προσ-
 θεῖμεν : Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ ἄρχειν παιδευομένῳ. Τί δέ ; τὸ
 μαθεῖν, εἰ τι ἐπιτήδειόν ἐστι μάθημα πρὸς τὸ κρατεῖν τῶν ἀντι-
 πάλων, ποτέρῳ ἂν προσθεῖναι μᾶλλον πρέποι ; Πολὺ νῆ Δι',
 ἔφη, τῷ ἄρχειν παιδευομένῳ· καὶ γὰρ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὄφελος
 ἄνευ τῶν τοιούτων μαθημάτων. [Οὐκοῦν ὁ οὕτω πεπαιδευμένος 4
 ἦτορ ἂν δοκεῖ σοι ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἢ τὰ λοιπὰ ζῶα ἀλί-
 σκεσθαι ; τούτων γὰρ δήπου τὰ μὲν γαστρὶ δελεαζόμενα, καὶ μά-
 λα ἕκτα δυσωπούμενα, ὅμως τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγόμενα
 πρὸς τὸ δέλεαρ ἀλίσκεται, τὰ δὲ ποτῷ ἐνεδρεύεται. Πάνυ μὲ οὖν,
 ἔφη..... Τὸ δὲ εἶναι μὲν τὰς ἀναγκαιοτάτας πλείστας πράξεις τοῖς 6
 ἀνθρώποις ἐν ὑπαίθρῳ, ὅσον τὰς τε πολεμικὰς καὶ τὰς γεωργικὰς
 καὶ τῶν ἄλλων οὐ τὰς ἐλαχίστας, τοὺς δὲ πολλοὺς ἀγυμνάσας
 ἔχειν πρὸς τε ψυχὴν καὶ θάλην οὐ δοκεῖ σοι πολλὴ ἀμέλεια εἶναι ;
 Συνέφη καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι τὸν μέλλοντα ἄρχειν ἀσκεῖν
 δεῖν καὶ ταῦτα εὐπετῶς φέρειν ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.] Οὐκοῦν 7
 εἰ τοὺς ἐγκρατεῖς τούτων ἀπάντων εἰς τοὺς ἀρχικοὺς τάττομεν,
 τοὺς ἀδυνάτους ταῦτα ποιεῖν εἰς τοὺς μὴδ' ἀντιποιοισμένους τοῦ
 ἄρχειν τάξομεν ; Συνέφη καὶ τοῦτο. Τί οὖν ; ἐπειδὴ καὶ τούτων
 ἑκατέρου τοῦ φύλου τὴν τάξιν οὖσα, ἥδη ποτ' ἐπεσκέψω, εἰς πο-

- 8 τέραν τῶν τάξεων τούτων σαυτὸν δικαίως ἀντάττοις, Ἐγώ, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος· καὶ οὐδαμῶς γε τάττω ἑμαυτὸν εἰς τὴν τῶν ἄρχειν βουλομένων τάξιν· καὶ γὰρ πάνυ μοι δοκεῖ ἄφρονος ἀνθρώπου εἶναι τό· μαγάλου ἔργου ὄντος τοῦ ἑαυτῷ τὰ δέοντα παρασκευάζειν, μὴ ἀρκεῖν τοῦτο, ἀλλὰ προσαναθέσθαι τὸ καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις ὧν δέονται πορίζειν· καὶ ἑαυτῷ μὲν πολλὰ ὧν βούλεται ἐλλείπειν, τῆς δὲ πόλεως προεστῶτα, ἐὰν μὴ πάντα ὅσα ἡ πόλις βούλεται καταπράττει, τούτου δίκην ὑπέχειν, τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστὶ ; καὶ γὰρ ἀξιοῦσιν αἱ πόλεις τοῖς ἀρχουσιν ὥσπερ ἐγὼ τοῖς οἰκέταις χρῆσθαι· ἐγὼ τε γὰρ ἀξιῶ τοὺς θεράποντας ἑμοὶ μὲν ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια παρασκευάζειν, αὐτοὺς δὲ μηδενὸς τούτων ἄπτεσθαι, αἱ τε πόλεις οἶονται χρῆναι τοὺς ἀρχοντας ἑαυταῖς μὲν ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ πορίζειν, αὐτοὺς δὲ πάντων τούτων ἀπέχεσθαι· ἐγὼ οὖν τοὺς μὲν βουλομένους πολλὰ πράγματα ἔχειν αὐτοὺς τε καὶ ἄλλοις παρέχειν οὕτως ἂν παιδεύσας εἰς τοὺς ἀρχικοὺς καταστήσασμαι· ἑμαυτὸν γε μέντοι τάττω εἰς τοὺς βουλομένους ἢ ῥᾶστα τε καὶ ἥδιστα διοτεύειν· καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Βούλει οὖν καὶ τοῦτο σκεψόμεθα, πότεροι ἥδιον ζῶσιν, οἱ ἀρχοντες ἢ οἱ ἀρχόμενοι ; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη· Πρῶτον μὲν τοίνυν τῶν ἐθνῶν ὧν ἡμεῖς ἴσμεν ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ Πέρσαι μὲν ἀρχουσιν, ἀρχονται δὲ Σύροι καὶ Φρύγες καὶ Λυδοί· ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ Σκύθαι μὲν ἀρχουσι, Μαιῶται δὲ ἀρχονται· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Καρχηδόνιοι μὲν ἀρχουσι, Αἴθιοες δὲ ἀρχονται· τούτων οὖν ποτέρους ἥδιον οἶε ζῆν ; ἢ τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς εἶ, πότεροί σοι δοκοῦσιν ἥδιον,
- 11 οἱ κρατοῦντες ἢ οἱ κρατούμενοι, ζῆν ; Ἀλλ' ἐγὼ τοι, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, οὐδὲ εἰς τὴν δουλείαν ἑμαυτὸν τάττω, ἀλλ' εἶναι τίς μοι δοκεῖ μέση τούτων ὁδὸς ἣν πειρῶμαι βαδίζειν, οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας, ἀλλὰ δι' ἐλευθερίας, ἥπερ μάλιστα πρὸς εὐδαιμονίαν,
- 12 ἄγει· Ἀλλ' εἰ μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει, οὔτω μηδὲ δι' ἀνθρώπων, ἴσως ἂν τι λέγοις· εἰ μέντοι ἐν ἀνθρώποις ὧν μήτε ἀρχεῖν ἀξιῶσαις μήτε ἀρχεσθαι μηδὲ τοὺς ἀρχοντας ἐκὼν θεραπεύσεις, οἶμαί σε ὁρᾶν, ὡς ἐπίστανται οἱ κρείττονες τοὺς ἥττονες καὶ κοινῇ καὶ
- Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἰδίᾳ κλάοντας καθιστάντες δούλοις χρησθαι. ἢ λανθάνουσί σε οἱ 13
 ἄλλων σπειράντων καὶ φυτευσάντων τόν τε σῖτον τέμνοντες καὶ
 δενδροκοποῦντες καὶ πάντα τρόπον πολιορκοῦντες τοὺς ἥττονας καὶ
 μὴ θέλοντας θεραπεύειν, ἕως ἂν πείσωσιν ἐλῆσθαι δουλεύειν ἀντὶ
 τοῦ πολεμεῖν τοῖς κρείττοσι ; καὶ ἰδίᾳ αὖ οἱ ἄνδρες οἱ καὶ δυνατοὶ
 τοὺς ἀνάνδρους καὶ ἀδυνάτους οὐκ οἶσθ' ὅτι καταδουλωσάμενοι
 καρποῦνται ; ' Ἀλλ' ἐγὼ τοι, ἔφη, ἵνα μὴ πάσχω ταῦτα, οὐδ' εἰς
 πολιτείαν ἑμαυτὸν κατακλείω, ἀλλὰ ξένος πάνταχοῦ εἼμι. καὶ 14
 Σωκράτης ἔφη· Τοῦτο μέντοι ἤδη λέγεις δεινὸν πάλαισμα. τοὺς
 γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὃ τε Σίνις καὶ ὁ Σκίρων καὶ ὁ Προκρούστης
 ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς
 πατρίσι καὶ νόμους τίθενται, ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλους πρὸς
 τοῖς ἀναγκαίοις καλουμένοις ἄλλους κτῶνται δοθηοὺς, καὶ ταῖς πό-
 λεσιν ἐρύματα περιβάλλονται, καὶ ἔπλα κτῶνται· οἷς ἀμύνονται
 τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ πρὸς τοῦτοις ἄλλους ἔξωθεν συμμάχους κατα-
 σκευάζονται, καὶ οἱ μὲν ταῦτα πάντα κεκτημένοι ὅμως ἀδικοῦνται, 15
 σὺ δὲ οὐδὲν μὲν τούτων ἔχων, ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς, ἐνθα πλείστοι
 ἀδικοῦνται, πολὺν χρόνον διατρίβων, εἰς ὅποιαν δ' ἂν πόλιν ἀφί-
 κῃ, τῶν πολιτῶν πάντων ἥττων ὢν καὶ τοιοῦτος, οἷσις μάλιστα
 ἐπιτίθενται οἱ βουλόμενοι ἀδικεῖν, ὅμως διὰ τὸ ξένος εἶναι οὐκ
 ἂν οἶε ἀδικηθῆναι ; ἢ διότι αἱ πόλεις σοι κηρύττουσιν ἀσφάλειαν
 καὶ προσιόντι καὶ ἀπιόντι, θαρρεῖς ; ἢ διότι καὶ δοῦλος ἂν οἶε
 τοιοῦτος εἶναι οἷος μηδενὶ δεσπότῃ λυσιτελεῖν ; τίς γὰρ ἂν ἐθέ-
 λοι ἄνθρωπον ἐν οἰκίᾳ ἔχειν πονεῖν μὲν μηδὲν ἐθέλοντα, τῇ δὲ 16
 πολυτελεστάτῃ διαίτῃ χαίροντα ; σκεψώμεθα δὲ καὶ τοῦτο, πῶς
 οἱ δεσπότες τοῖς τοιοῦτοις οἰκέταις χρῶνται. Ἄρα οὐ.... κλέπτειν...
 κωλύουσιν ἀποκλείοντες ὅθεν ἂν τι λαβεῖν ἦ ; τοῦ δὲ δραπετεύειν
 δεσμοῖς ἀπεργουσι ; τὴν ἀργίαν δὲ πληγαῖς ἐξαναγκάζουσιν ; ἢ
 σὺ πῶς ποιεῖς, ὅταν τῶν οἰκετῶν τινα τοιοῦτον ὄντα καταμανθάνῃς ;
 Κολάζω, ἔφη, πᾶσι κακοῖς, ἕως ἂν δουλεύειν ἀναγκάσω. ἀλλὰ γὰρ, 17
 ὦ Σώκρατες, οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδευόμενοι, ἣν δοκεῖς
 μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι, τί διαφέρουσι τῶν ἐξ ἀνάγκης
 κακοκαθόντων, εἰ γε πεινήσουσι καὶ διψήσουσι καὶ ριγώ-

σουσι καὶ ἀγρυπνήσουσι καὶ τὰλλα πάντα μοχθήσουσιν ἐκόν-
τες ; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι διαφέρει τὸ αὐτὸ δέρμα ἐκόν-
τα ἢ ἄκοντα μαστιγοῦσθαι [ἢ ὅπως τὸ αὐτὸ σῶμα πᾶσι τοῖς τοι-
οῦτοις ἐκόντα ἢ ἄκοντα πολιορκεῖσθαι] ἄλλο γε ἢ ἀφροσύνη

18 πρὸς ἐστι τῷ θέλοντι τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν. Τί δέ, ὦ Ἀρίστιππε ;
ὁ Σωκράτης ἔφη, οὐ δοκεῖ σοι τῶν ταιούτων διαφέρειν τὰ ἐκού-
σια τῶν ἀκουσίων, ἢ ὁ μὲν ἐκὼν πεινῶν φάγοι ἂν ὅποτε βούλοιο
καὶ ὁ ἐκὼν διψῶν πίοι καὶ τὰλλα ὡσαύτως, τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης
ταῦτα πᾶσχοντι οὐκ ἔξεστιν ὅποτε βούληται παύεσθαι ; ἔπειτα
ὁ μὲν ἐκουσίως ταλαιπωρῶν ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι πονῶν εὐφραίνεται,
οἷον οἱ τὰ θηρία θηρῶντες ἐλπίδι τοῦ λήψεσθαι ἡδέως μοχθοῦσι·

19 καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἄθλα τῶν πόνων μικροῦ τινοῦ ἀξία ἐστὶ, τοὺς
δὲ πονοῦντας, ἵνα φίλους ἀγαθοὺς κτήσωνται, ἢ ὅπως ἐχθροὺς
χειρώσωνται, ἢ ἵνα δυνατοὶ γενόμενοι καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς
ψυχαῖς καὶ τὸν ἑαυτῶν οἶκον καλῶς οἰκῶσι καὶ τοὺς φίλους εὖ
ποιῶσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετῶσι, πῶς οὐκ οἶσθαι χρή τούτους
καὶ πονεῖν ἡδέως εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ ζῆν εὐφραίνομένους, ἀγαμέ-
νους μὲν ἐκυτοὺς, ἐπαινουμένους δὲ καὶ ζηλουμένους ὑπὸ τῶν ἄλ-
20 λων ; ἔτι δὲ αἱ μὲν ῥαδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρήμα ἡδοῖναι οὐ-
τε σώματι εὐεξίαν ἵκαναί εἰσιν ἐνεργάζεσθαι, ὥς φασιν οἱ γυμνα-
σταί, οὔτε ψυχῇ ἐπιστήμην ἀξιόλογον οὐδεμίαν ἐμποιοῦσιν, αἱ δὲ
διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαί τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι
ποιοῦσιν, ὥς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. λέγει δὲ πού καὶ Ἡσίοδος·

Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἱλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι

ῥηιδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.

τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν

ἄθᾶντοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν

καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,

ῥηιδίῃ δὴ ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ εἴουσα.

μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἑπίχαρμος ἐν τῷδε·

Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰ γὰθ' οἱ θεοί.

καὶ ἐν ἄλλῃ δὲ [τόπῳ φησίν]·

Ὡς πονηρὲ, μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχης·

καὶ Πρόδικος δὲ ὁ σοφὸς ἐν τῷ συγγράμματι τῷ περὶ Ἡρακλέους, 21
 ὅπερ δὴ καὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται, ὡσαύτως περὶ τῆς ἀρετῆς
 ἀποφαίνεται, ὡδὲ πῶς λέγων, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι. φησὶ γάρ Ἡ-
 ρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παίδων εἰς ἦδην ὥρματο. ἐν ἣ οἱ νέοι ἦδη αὐ-
 τοκράτορες γιγνόμενοι δηλοῦσιν εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέφονται
 ἐπὶ τὸν βίον εἴτε τὴν διὰ κακίας, ἐξελθόντα εἰς ἡσυχίαν καθῆ-
 σθαι ἀποροῦντα ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται· καὶ φανῆναι αὐτῷ 22
 δύο γυναικῶν προσεῖναι μεγάλας, τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν
 καὶ ἐλευθέριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν χρῶμα καθαρότητι,
 τὰ δὲ ὅμματα αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ,
 τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα,
 κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυ-
 θροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν
 ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι, τὰ δὲ ὅμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα,
 ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ἡ ὥρα διαλάμπει· κατασκοπεῖσθαι
 δὲ θαμὰ ἑαυτὴν, ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾷται,
 πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν. ὥς δὲ ἐγένον· 23
 το πλεῖστον τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἰέναι
 τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν δ' ἑτέραν φθάσαι βουλομένην προσδραμεῖν
 τῷ Ἡρακλεῖ καὶ εἰπεῖν· Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα ποί-
 αν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη. ἐάν οὖν ἐμὲ φίλην ποιησάμενος, ἐπὶ
 τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥᾶστην ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν
 οὐδενὸς ἄγευστός ἐσει, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαδιώσει. πρῶ· 24
 τον μὲν γὰρ οὐ πολέμων οὐδὲ πραγμάτων φροντιεῖς, ἀλλὰ σκο-
 πούμενος + διέσει τί ἂν κεχαρισμένον ἢ σιτίον ἢ ποτὸν εὐροις,
 ἢ τί ἂν ἰδῶν ἢ ἀκούσας τερφθεῖης, ἢ τίνων ἂν ὀσφραινόμενος ἢ
 ἀπτόμενος ἡσθεῖης;... καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς
 ἂν ἀπονώτατα τούτων πάντων τυγχάνοις. ἐὰν δέ ποτε γένηται τις 25
 ὑποψία σπάνεως ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα, οὐ φόβος μὴ σε ἀγάγῃ ἐπὶ
 τὸ πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα
 πορίζεσθαι, ἀλλ' αἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργάζωνται, τούτοις σὺ χρήσει,
 οὐδενὸς ἀπεχόμενος ὅθεν ἂν δυνατὸν ἢ τι κερδᾶναι. πανταχόθεν γὰρ
 ὠφελεῖσθαι τοῖς ἐμοὶ συνοῦσιν ἐξουσίαν ἐγὼ παρέχω. καὶ ὁ Ἡρα- 26

κλῆς ἀκούσας ταῦτα· Ὡ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστίν ; ἡ δὲ· Οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ μισοῦντές
 27 με [ὑποκοριζόμενοι] ὀνομάζουσι Κακίαν. καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπε· Καὶ ἐγὼ ἤκω πρὸς σέ, ὦ Ἡράκλεις, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ παιδείᾳ καταμαθοῦσα, ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποις, σφόδρ' ἂν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν ἀγαθῶν ἐργάτην γενέσθαι καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμωτέραν καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε προοιμίους ἡδονῆς, ἀλλ' ἥπερ οἱ θεοὶ διέ-
 28 θεσαν τὰ ὄντα διηγῆσομαι μετ' ἀληθείας. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας οἱ θεοὶ διδόνασιν ἀνθρώποις, ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ὕλεως εἶναι σοὶ βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεοὺς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον, εἴτε ὑπὸ τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελητέον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν, εἴτε γῆν βούλει σοὶ καρποὺς ἀφθόνους φέρειν, τὴν γῆν θεραπευτέον, εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἶε δεῖν πλουτίζεισθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον, εἴτε διὰ πολέμου ὀρμῆς αὐξέσθαι καὶ βούλει δύνασθαι τοὺς τε φίλους ἐλευθεροῦν καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν ἐπισταμένων μαθητέον καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον· εἰ δὲ καὶ τῇ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα καὶ γυμναστέον σὺν πόνοις
 29 καὶ ἰδρώτι. καὶ ἡ Κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν, ὥς φησι Πρόδικος· Ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὥς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνὴ σοὶ αὕτη διηγεῖται ; ἐγὼ δὲ ῥαδίαν καὶ βραχεῖ-
 30 αν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε. καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν· Ὡ τλημον, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις ; ἢ τί ἡδὺ οἶσθα μὴδὲν τούτων ἐνεκα πράττειν ἐθέλουσα ; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις, ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι πάντων ἐπιμίπλασαι, πρὶν μὲν πεινῆν ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν πίνουσα, ἵνα μὲν ἡδέως φάγης, ὕσποιάς μηχανωμένη, ἵνα δὲ ἡδέως πῖνῃς. οἶνους τε πολυτελεῖς παρασκευάζει καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς, ἵνα δὲ καθυπνώ-

σης ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς, ἀλλὰ καὶ [τὰς κλί-
 νας καὶ] τὰ ὑπόδαθρα ταῖς κλίναις παρασκευάζει· οὐ γὰρ διὰ τὸ
 πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὃ τι ποιῆς ὑπνου ἐπιθυμεῖς... οὐ-
 τω γὰρ παιδεύεις τοὺς ἑαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα,
 τῆς δ' ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον κατακοιμίζουσα· ἀθάνατος δὲ 31.
 οὖσα ἐκ θεῶν μὲν ἀπέρριψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτι-
 μάζει· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος, ἐπαίνου σεαυτῆς,
 ἀνῆκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεάματος ἀθέατος· οὐδὲν γὰρ
 πώποτε σεαυτῆς ἔργον καλὸν τεθέασται. τίς δ' ἂν σοι λεγοῦσῃ
 τι πιστεύσεις; τίς δ' ἂν δεομένη τινὸς ἐπαρκέσεις; ἢ τίς ἂν εὖ
 φρονῶν τοῦ σοῦ θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἱ νέοι μὲν ὄντες τοῖς
 σώμασιν ἀδύνατοι· εἰσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι ταῖς ψυχαῖς ἀ-
 νόητοι, ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος τρεφόμενοι, ἐπιπόνως δὲ
 αὐχμηροὶ διὰ γήρως περῶντες, τοῖς μὲν πεπραγμένοις αἰσχυρόμε-
 νοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι, τὰ μὲν ἡδέα ἐν τῇ νεότητι
 διαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀποθέμενοι· ἐγὼ δὲ σύνειμι
 μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὐτε 32
 θεῶν οὔτ' ἀνθρώπων χωρὶς ἐμοῦ γίνεται. τιμῶμαι δὲ μάλιστα
 πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις οἷς προσήκει, ἀγαπη-
 τῇ μὲν συνεργῶς τεχνίταις, πιστῇ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπότης, εὐμε-
 νῆς δὲ παραστάτης οἰκέταις, ἀγαθῇ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ
 πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας
 κοινωνός· ἔστι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φίλοις ἡδεῖα μὲν καὶ ἀπράγμων 33
 σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται γὰρ ἕως ἂν ἐπιθυμήσωσιν
 αὐτῶν. ὕπνος δ' αὐτοῖς πάρεστιν ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε
 ἀπολείποντες αὐτὸν ἀχθονται· οὔτε διὰ τοῦτον μεθίσσι τὰ θέοντα
 πράττειν· καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνους χαίρου-
 σιν, οἱ δὲ γεραίτεροι τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται· καὶ ἡ-
 δέως μὲν τῶν παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἡ-
 δονται πράττοντες, δι' ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φί-
 λοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν· ἔταν δ' ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ
 μετὰ λήθης ἄτιμοι κείνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν αἰὶ χρόνον
 ὑμνούμενοι θάλλουσι· τοιαυτὰ σοι, ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν Ἡράκλεις,
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἔξεστι διαπονησαμένῳ τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῆσθαι.
 34 οὕτω πως + δίδωκε Πρὸδικος τὴν ὑπ' Ἀρετῆς Ἑρακλέους παιδεύ-
 σιν· ἐκόσμησε μέντοι τὰς γνώμας ἐτι μεγαλειότεροις ῥήμασιν ἢ
 ἐγὼ νῦν. σοὶ δ' οὖν ἄξιον, ὦ Ἀρίστιππε, τούτων ἐνθυμουμένῳ
 πειρᾶσθαι τι καὶ τῶν εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον τοῦ βίου φροντί-
 ζειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν .

Ἐν τούτῳ διαλέγεται ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Λαμ-
 προκλέα περὶ τῆς ὀφειλομένης πρὸς τοὺς γονεῖς εὐσεβείας.

Καλοῦνται καὶ εἰσιν ἀχάριστοι οἱ εὐεργετηθέντες καὶ μὴ
 ἀνταποδιδόντες, ἐν ᾧ δύνανται, εὐεργεσίαν. Οἱ τριούτοί εἰσιν
 ἄδικοι (1-2). Ὁ μειζόνων εὐεργεσιῶν τυχὼν καὶ μὴ ἀποδιδούς,
 εἶναι ἀδικώτερος· οἱ γονεῖς εἰσιν οἱ μεγαλύτεροι εὐεργέται, ἰδίᾳ
 ἡ μήτηρ (3-6), ἣν υἱὸς εὐσεβής, καὶ δύστροπον καὶ τραχεῖαν τοὺς
 λόγους οὖσαν, ὀφείλει νὰ τιμᾷ καὶ περιποιῇται, διότι ἡ αὐστη-
 ρότης αὕτη σκοπεῖ τὴν εὐτυχίαν τῶν τέκνων (7-12). Τοὺς ἀ-
 χάριστους υἱοὺς καὶ ἡ πόλις τιμωρεῖ. Ὁ υἱὸς λοιπὸν, ὁ σώνει-
 δὼς ὅτι ἀδικ-ῇ, ἀσεβῶν καὶ ἀχάριστος γενόμενος, πρέπει νὰ ἱκετεύ-
 σῃ τὸν μὲν θεὸν νὰ συγχωρήσῃ αὐτόν, νὰ φυλαχθῇ δὲ μήπως κα-
 ταφρονηθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ εὐρεθῇ ἐρημος φίλων. (13-14)

- 1 Αἰσθόμενος δὲ ποτε Λαμπροκλέα τὸν πρεσβύτατον υἱὸν αὐτοῦ
 πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα· Εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ παῖ, οἶσθά
 τινας ἀνθρώπους ἀχάριστους καλουμένους; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ νεα-
 νίσκος. Καταμεμάρηκας οὖν τοὺς τί ποιούντας τὸ ὄνομα τοῦτο
 ἀποκαλεῖσιν; Ἐγώ γ', ἔφη· τοὺς γὰρ εὖ παθόντας, ὅταν δυνάμε-
 νοι χάριν ἀποδοῦναι μὴ ἀποδώσιν, ἀχάριστοι καλοῦσιν. Οὐκοῦν
 δοκοῦσί σοι ἐν ταῖς ἀδίκαις καταλογίζεσθαι τοὺς ἀχάριστους; Ἐ-
 2 μοιγε, ἔφη. Ἦδη δέ ποτ' ἐσκέψω εἰ ἄρα, ὥσπερ τὸ ἀνδραποδίζε-
 σθαι τοὺς μὲν φίλους ἀδικὸν εἶναι δοκεῖ, τοὺς δὲ πολεμίους δίκαιον,

οὕτω καὶ τὸ ἀχαριστεῖν πρὸς μὲν τοὺς φίλους ἀδικόν ἐστι, πρὸς
 δὲ τοὺς πολεμίους δίκαιον ; Καὶ μάλα, ἔφη· καὶ δοκεῖ μοι, ὅφ' οὐ
 ἂν τις εὖ παθὼν εἴτε φίλου εἴτε πολεμίου μὴ πειρᾶται χάριν
 ἀποδιδόναι, ἀδικος εἶναι. Οὐκοῦν, εἰ γ' οὕτως ἔχει τοῦτο, εἰλικρι- 3
 νῆς τις ἂν εἴη ἀδικία ἢ ἀχαριστία ; συνωμολόγει. Οὐκοῦν ἔσφ' ἂν
 τις μείζω ἀγαθὰ παθὼν μὴ ἀποδιδῶ χάριν, τοσούτῳ ἀδικώτερος ἂν
 εἴη ; συνέφη καὶ τοῦτο. Τίνας οὖν, ἔφη, ὑπὸ τίνων εὐροίμεν ἂν
 μείζω εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων ; οὓς οἱ γονεῖς ἐκ μὲν
 οὐκ ὄντων ἐποίησαν εἶναι, τσαῦτα δὲ καλὰ ἰδεῖν καὶ τοσούτων
 ἀγαθῶν μετασχεῖν, ὅσα οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις· ἃ δὴ
 καὶ οὕτως ἡμῖν δοκεῖ παντὸς ἀξία εἶναι, ὥστε πάντες τὸ κατα-
 λιπεῖν αὐτὰ πάντων μάλιστα φεύγομεν καὶ αἱ πόλεις ἐπὶ τοῖς
 μεγίστοις ἀδικήμασι ζημίαν θάνατον πεποιήκασιν ὥς οὐκ ἂν μεί-
 ζονος κακοῦ φόβῳ τὴν ἀδικίαν παύσαντες...καὶ ὁ μὲν γε ἀνὴρ τὴν 5
 τε γυναῖκα αὐτοῦ τρέφει καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι παισὶ προ-
 παρασκευάζει πάντα, ὅσα ἂν οἴηται συνοίσειν αὐτοῖς πρὸς τὸν βί-
 ον, καὶ ταῦτα ὥς ἂν δύνηται πλεῖστα· ἡ δὲ γυνή... τρέφει τε καὶ
 ἐπιμελεῖται, οὔτε προπεπονθυῖα οὐδὲν ἀγαθὸν οὔτε γιγνώσκον τὸ
 βρέφος, ὅφ' ἔτου εὖ πάσχει, οὐδὲ σημαίνειν δυνάμενον ἔτου δεῖται,
 ἀλλ' αὕτη στοχαζομένη τά τε συμφέροντα καὶ τὰ κεχαρισμένα πει-
 ρᾶται ἐκπληροῦν καὶ τρέφει πολὺν χρόνον καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὑπο-
 μένουσα πονεῖν, οὐκ εἰδυῖα τίνα τούτων χάριν ἀπολήψεται. καὶ οὐκ 6
 ἀρκεῖ θρέψαι μόνον, ἀλλὰ καί, ἐπειδὴν δόξωσιν ἱκανοὶ εἶναι οἱ παῖ-
 δες μανθάνειν τι, ἃ μὲν ἂν αὐτοὶ ἔχωσιν οἱ γονεῖς ἀγαθὰ πρὸς τὸν
 βίον, διδάσκουσιν, ἃ δ' ἂν οἴωνται ἄλλον ἱκανώτερον εἶναι διδάξαι,
 πέμπουσι πρὸς τοῦτον δαπανῶντες καὶ ἐπιμελοῦνται πάντα ποιούν-
 τες ὅπως οἱ παῖδες αὐτοῖς γένωνται ὥς δυνατόν βέλτιστοι. πρὸς 7
 ταῦτα ὁ νεανίσκος εἶπεν· Ἄλλὰ τοι εἰ καὶ πάντα ταῦτα πεποίη-
 κε καὶ ἄλλα τούτων πολλαπλάσια, οὐδεὶς ἂν δύναίτο αὐτῆς ἀνασχέσθαι
 τὴν χαλεπότητα. καὶ ὁ Σωκράτης· Πότερα δέ, ἔφη, οἷε θηρίου
 ἀγριότητά δις φορὸν εἶναι ἢ μητρὸς ; Ἐγὼ μὲν εἰμαι, ἔφη,
 μητρὸς τῆς γε τοιαύτης. Ἦδη πρόποτε οὖν ἠδρακοῦσα κακὸν τί σοι ἔδω-
 κεν ἢ λακτίσασα, οἷα ὑπὸ θηρίων ἤδη πολλοὶ ἔπαθον ; Ἀλλὰ νῆ Δία, 8

- ἔφη, λέγει ἃ οὐκ ἂν τις ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ βούλοιοτο ἀκοῦσαι. Σὺ δὲ πόσα, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἶσι ταύτῃ [δυσάνεκτα] καὶ τῇ φωνῇ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκ παιδίου δυσκολαίνων καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς πράγματα παρασχεῖν, πόσα δὲ λυπῆσαι κάμων ; 'Ἄλλ' οὐδεπώποτε αὐτήν, ἔφη, οὐτ' εἶπα οὐτ' ἐποίησα οὐδὲν ἐφ' ᾧ
- 9 ἡσχύνθη. Τί δ' ; οἶσι, ἔφη, χαλεπώτερον εἶναί σοι ἀκοῦειν ὧν αὕτη λέγει· ἢ τοῖς ὑποκριταῖς, ὅταν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἀλλή-
λως τὰ ἔσχατα λέγωσιν ; 'Ἄλλ', αἶμαι, ἐπειδὴ οὐκ οἴονται τῶν λεγόντων οὐτε τὸν ἐλέγχοντα ἐλέγχειν ἵνα ζημιώσῃ οὐτε τὸν ἀπει-
λοῦντα ἀπειλεῖν ἵνα κακὸν τι ποιήσῃ, ῥαδίως φέρουσι. Σὺ δ' εὖ εἰδώς, ὅτι ἃ λέγει σοι ἡ μήτηρ οὐ μόνον οὐδὲν κακὸν νοοῦσα λέγει, ἀλλὰ καὶ βουλομένη σοι ἀγαθὰ εἶναι ὅσα οὐδὲν ἄλλω, χαλεπαίνεις ; ἢ νομίζεις κακόνουν τὴν μητέρα σοι εἶναι ; Οὐ δῆτα, ἔφη· τοῦτό
- 10 γε οὐκ οἶμαι. καὶ ὁ Σωκράτης· Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ ταύτην, εὖ-
νουν τέ σοι οὖσαν καὶ ἐπιμελομένην ὥς μάλιστα δύναται κάμνοντος ὅπως ὑγιανεῖς τε καὶ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδεὶς ἐνδεής ἔσει, καὶ πρὸς τούτοις πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην [ἀγαθὰ] ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐχὰς ἀποδιδούσαν, χαλεπὴν εἶναι φής ; ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἰ τοιαύτην μὴ δύνασαι φέρειν μητέρα, τὰγαθὰ σε οὐ δύνασθαι
- 11 φέρειν. εἰπέ δέ μοι, ἔφη, πότερον ἄλλον τινὰ οἶσι δεῖν θεραπεύειν ; ἢ παρεσχεύασαι μηδὲν ἀνθρώπων πειράσθαι ἀρέσκειν μηδὲ πεί-
θεσθαι μήτε στρατηγῷ μήτε ἄλλω ἄρχοντι ; Ναι μὰ Δι' ἔγωγε,
- 12 ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῷ γείτονι βούλει σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοι καὶ πῦρ ἐνάυῃ, ὅταν τούτου δέῃ, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλλήπτωρ ἅν τι σφαλλόμενος τύχῃς, εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοι ; 'Εγωγε, ἔφη. Τί δέ ; συνοδοιπόρον ἢ σύμπλουν, ἢ εἰ τῷ ἄλλω ἐντυγχάνοις, οὐδὲν ἂν σοι διαφέροι φίλον ἢ ἐχθρὸν γενέσθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἶσι δεῖν ἐπιμελεῖσθαι ; 'Εγωγε, ἔφη. Εἴτα τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι παρεσχεύασαι, τὴν δὲ μητέρα τὴν πάντων μάλιστα σε φιλοῦσαν οὐκ οἶσι δεῖν θερα-
πεύειν ; οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς
- 13 ἐπιμελεῖται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὖ πεπονθότας χά-
ριν οὐκ ἀποδιδόντας, ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπείῃ, τούτῳ δι-

κην τε ἐπιτίθῃσι καὶ ἀποδοκιμάζουσιν οὐκ ἐξ ἄρχαιν τοῦτον, ὥς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως τούτου θύοντος οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τούτου πράξαντος; καὶ νῆ Δία ἐάν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμήῃ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις. σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἐάν σωφρονῇς, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ¹⁴ συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητρός, μὴ σε καὶ οὗτοι νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι οὐκ ἐθελήσωσιν εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξει μὴ σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντας ἀτιμάσωσιν, εἴτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῇς. εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονεῖς ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

Περὶ εὐχόμενον.

Συνίστησιν ὁ Σωκράτης ὁμόνοιαν μεταξὺ τῶν ἐριζόντων ἀδελφῶν Χαιρεφῶντος καὶ Χαιρεκράτους, ὧδε:

Ι. Ὁ ἀδελφός ἐστίν χρησιμώτερος τῶν χρημάτων. (1) διότι ἡ κτήσις χρημάτων ἄνευ φίλων καὶ συμμάχων εἶναι ἐπισφαλής (23). ἀσφελέστατος φίλος εἶναι ὁ ὑπὸ τῆς φύσεως δεδομένος, ὁ ἀδελφός· διότι πρῶτον μὲν πέφυκεν αὐτοῖς ἀμοιβαία ἀγάπη, εἴτα οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τοὺς συνκδέλφους ὄντας τιμῶσιν ἢ τοὺς ἀνκδέλφους, καὶ ἤττον αὐτοῖς ἐπιτίθενται (4).

11 Ἐντεῦθεν τοῦ ἀδελφοῦ, καίτερ δυσμενοῦς ὄντος, ὀφείλει τις ἡπίως νὰ προσελύσῃ τὴν καρδίαν δι' εὐπροσηγορίας καὶ εὐεργεσιῶν πρότερος (5-14) ὅταν εἶναι μάλιστα νεώτερος, κατὰ τὰ κρατοῦντα παρὰ πᾶσιν ἐθιμ. Ὅσῳ δὲ μᾶλλον φιλότιμος καὶ ἐλευθέριος εἶναι ὁ ἐχθρός ἀδελφός τοσοῦτῳ μᾶλλον ἄλωτός διὰ τῆς εὐεργεσίας γίνεται (15-17).

111. Οἱ ἀδελφοὶ πεφύκασιν ἐπ' ὀφελείᾳ ἀλλήλων καὶ οὐχὶ ἐπὶ βλάβῃ.

Χαιρεφῶντα δὲ ποτε καὶ Χαιρεκράτη, ἀδελφῶ μὲν ὄντε ἀλλήλοιον, ἑαυτῇ δὲ γνωρίμῳ, αἰσθόμενος διαφερομένῳ, ἰδὼν τὸν

- Χαιρεκράτη· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαιρέκρατες, οὐ δῆπου καὶ σὺ εἰ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, οἳ χρησιμώτερον νομίζουσι χρήματα ἢ ἀδελφούς ; καὶ ταῦτα τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων, τοῦ δὲ φρονίμου, καὶ τῶν μὲν βοηθείας δεομένων, τοῦ δὲ βοηθεῖν δυναμένου, καὶ
- 2 πρὸς τούτοις τῶν μὲν πλειόνων ὑπαρχόντων, τοῦ δὲ ἐνός· θαυμαστὸν δὲ καὶ τοῦτο, εἴ τις τοὺς μὲν ἀδελφούς ζημίαν ἡγεῖται, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν κέκτηται, τοὺς δὲ πολίτας οὐχ ἡγεῖται ζημίαν, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν πολιτῶν ἔχει· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν δύνανται λογίζεσθαι, ὅτι κρεῖττον σὺν πολλοῖς οἰκοῦντα ἀσφαλῶς τάρκουντα ἔχειν ἢ μόνον διαιτῶμενον τὰ τῶν πολιτῶν ἐπικινδύνως πάντα κεκτῆσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀ-
- 3 γνοῦσι· καὶ οἰκέτας μὲν οἱ δυνάμενοι ὠνοῦνται, ἵνα συνεργούς ἔχωσι, καὶ φίλους κτῶνται, ὡς βοηθῶν δεόμενοι, τῶν δ' ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους. καὶ μὴν πρὸς φιλίαν μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φύναι, μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι, ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντροφῶν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τιμῶσί τε μᾶλλον τοὺς συναδέλφους ὄντας
- 5 τῶν ἀναδέλφων καὶ ἦττον τούτοις ἐπιτίθενται· καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἄλλ' εἰ μὲν, ὦ Σώκρατες, μὴ μέγα εἴη τὸ διάφορον, ὥς ἂν δέοι φέρειν τὸν ἀδελφὸν καὶ μὴ μικρῶν ἕνεκα φεύγειν· ἀγαθὸν γάρ, ὥσπερ καὶ σὺ λέγεις, ἀδελφὸς ὢν ὅσον δεῖ· ὁπότε μέντοι παντὸς ἐνδέοι καὶ πᾶν τὸ ἐναντιώτατον εἴη, τί
- 6 ἂν τις ἐπιχειροῇ τοῖς ἀδυνάτοις ; καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Πότερα δέ, ὦ Χαιρέκρατες, οὐδενὶ ἀρέσαι δύναται Χαιρεφῶν, ὥσπερ οὐδὲ σοί, ἢ ἔστιν οἷς καὶ πάνυ ἀρέσκει ; Διὰ τοῦτο γάρ ται, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄξιόν ἐστιν ἐμοὶ μισεῖν αὐτόν, ὅτι ἄλλοις μὲν ἀρέσκειν δύναται, ἐμοὶ δὲ ὅπου ἂν παρῇ πανταχοῦ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ζημία μᾶλλον ἢ ὠφέλειά ἐστιν. Ἄρ' οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ
- 7 ἵππος τῷ ἀνεπιστήμονι μὲν, ἐγχειροῦντι δὲ χρῆσθαι, ζημία ἐστίν, οὕτω καὶ ἀδελφός, ὅταν τις αὐτῷ μὴ ἐπιστάμενος ἐγχειρῇ χρῆσθαι,
- 8 ζημία ἐστὶ ; Πῶς δ' ἂν ἐγώ, ἔφη ὁ Χαιρεκράτης, ἀνεπιστήμων εἶην ἀδελφῷ χρῆσθαι, ἐπιστάμενός γε καὶ εὖ λέγειν τὸν εὖ λέγον·

τα καὶ εὖ ποιεῖν τὸν εὖ ποιοῦντα ; τὸν μέντοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ
 πειρώμενον ἐμὲ ἀνῆλθ' οὐκ ἂν δυναίμην οὗτ' εὖ λέγειν οὗτ' εὖ ποιεῖν,
 ἀλλ' οὐδὲ πειράσομαι. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Θαυμαστά γε λέγεις, 9
 ὦ Χαιρέκρατες, εἰ κύνα μὲν, εἰ σοι ἦν ἐπὶ προβάτοις ἐπιτήδειος
 ὢν καὶ τοὺς μὲν ποιμένας ἡσπάζετο, σοὶ δὲ προσιόντι ἐχαλέπαιναν,
 ἀμελήσας ἂν τοῦ ὀργίζεσθαι ἐπειρῶ εὖ ποιήσας πραῦναι αὐτόν,
 τὸν δὲ ἀδελφὸν φῆς μὲν μέγα ἀγαθὸν εἶναι ὄντα πρὸς σὲ οἷον δεῖ,
 ἐπίστασθαι δὲ ὁμολογῶν καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ λέγειν οὐκ ἐπιχειρεῖς
 μηχανᾶσθαι ὅπως σοι ὡς δέλτιστος ἦ. καὶ ὁ Χαιρέκρατης· Δε-10
 δοικα, ἔφη, ὦ Σώκρατες, μὴ οὐκ ἔχω ἐγὼ τσαύτην σοφίαν ὥστε
 Χαιρεφῶντα παιῆσαι πρὸς ἐμὲ οἷον δεῖ. Καὶ μὴν οὐδέν γε ποικί-
 λον, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ καινὸν δεῖ ἐπ' αὐτόν, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ,
 μηχανᾶσθαι, αἷς δὲ καὶ σὺ ἐπίστασαι αὐτὸς οἶομαι ἂν αὐτὸν ἁ-
 λόντα περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι σε. Οὐκ ἂν φθάνοις, ἔφη, λέγων, 11
 εἴ τι ἤσθησάι με φίλτρον ἐπιστάμενον ὃ ἐγὼ εἰδῶ ; λέληθα ἐμαυ-
 τόν. Λέγε δὴ μοι, ἔφη, εἴ τινα τῶν γνωρίμων βούλοιο κατερ-
 γάσασθαι, ὁπότε θύοι, καλεῖν σε ἐπὶ δεῖπνον, τί ἂν ποιοῖς ;
 Δῆλον ὅτι κατάρχοιμ' ἂν τοῦ αὐτοῦ, ὅτε θύοιμι, καλεῖν ἐκεῖνον.
 Εἰ δὲ βούλοιο τῶν φίλων τινὰ προτρέψασθαι, ὁπότε ἀποδημοῖς, 12
 ἐπιμελεῖσθαι τῶν σῶν, τί ἂν ποιοῖς ; Δῆλον ὅτι πρότερος ἂν
 ἐγχειροῖην ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐκείνου, ὁπότε ἀποδημοῖ. Εἰ δὲ βού- 13
 λοιο ξένον ποιῆσαι ὑποδέχεσθαι σεαυτὸν, ὁπότε ἔλθοις εἰς τὴν
 ἐκείνου, τί ἂν ποιοῖς ; Δῆλον ὅτι καὶ τοῦτον πρότερος ὑποδε-
 χοίμην ἂν, ὁπότε ἔλθοι Ἀθήναζε· καὶ εἴ γε βουλοίμην αὐτὸν προ-
 θυμεῖσθαι διαπράττειν μοι ἐφ' ᾧ ἤκοιμι, δῆλον ὅτι καὶ τοῦτο δέ- 14
 οἰ ἂν πρότερον αὐτὸν ἐκεῖνον ποιεῖν. Πάντ' ἄρα σύγε τὰ ἐν ἂν 14
 ἰσχύς φίλτρα ἐπιστάμενος πάλα ἀπεκρύπτου· ἦ ὀκνεῖς, ἔφη,
 ἄρξαι, μὴ αἰσχροῦ φανῆς, ἐὰν πρότερος τὸν ἀδελφὸν εὖ ποιῆς ;
 καὶ μὴν πλείστου γε δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὅς ἂν φθά-
 νῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὖ ἐργετῶν.
 εἰ μὲν οὖν ἐδόκει μοι Χαιρεφῶν ἡγεμονικώτερος εἶναι σοῦ πρὸς
 τὴν φιλίαν ταύτην, ἐκεῖνον ἂν ἐπειρώμην πείθειν πρότερον ἐγ-
 χειρεῖν τῷ σὲ φίλον ποιεῖσθαι· νῦν δὲ μοι σὺ δοκεῖς ἡγούμενος

- 15 μᾶλλον ἂν ἐξεργάσασθαι τοῦτο. καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἀτο-
πα λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ, ὅς γε κελεύεις
ἐμὲ νεώτερον ὄντα καθηγεῖσθαι· καίτοι τούτου γε παρὰ πᾶσιν
ἀνθρώποις τάναντία νομίζεται, τὸν πρεσβύτερον ἡγεῖσθαι παντὸς
- 16 καὶ λόγου καὶ ἔργου. Πῶς ; ἔφη ὁ Σωκράτης· οὐ γὰρ καὶ ὁδοῦ
παραχωρῆσαι τὸν νεώτερον πρεσβυτέρῳ συντυγχάνοντι πανταχοῦ
νομίζεται καὶ καθήμενον ὑπαναστῆναι καὶ κοίτη μαλακῇ τιμῆσαι
καὶ λόγων ὑπεῖξαι ; ὦγαθέ, μὴ ἔκνει, ἔφη, ἀλλ' ἐγχείρει τὸν
ἄνδρα καταπραΰνειν, καὶ πάνυ ταχύ σοι ὑπακούσεται· οὐχ ὁρᾷς
ὥς φιλότιμός ἐστι καὶ ἐλευθέριος ; τὰ μὲν γὰρ πονηρὰ ἀνθρώπια
οὐκ ἂν ἄλλως μᾶλλον ἔλοις ἢ εἰ δοίης τι, τοὺς δὲ καλοὺς κά-
γαθοὺς ἀνθρώπους προσφιλῶς χρώμενος μάλιστα ἂν κατεργάσαιτο.
- 17 καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ὅτι ἂν ἐμοῦ ταῦτα ποιοῦντος ἐκεῖνος
μηδὲν βελτίων γίγνηται ; Τί γὰρ ἄλλο, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἢ κιν-
δυνεύσεις ἐπιδειξαι σοὺ μὲν χρηστός τε καὶ φιλάδελφος εἶναι, ἐ-
κείνος δὲ φαῦλός τε καὶ οὐκ ἄξιος εὐεργεσίας ; ἀλλ' οὐδὲν οἶμαι
τούτων ἔσεσθαι· νομίζω γὰρ αὐτόν, ἐπειδὴν αἰσθηταί σε προκα-
λούμενον ἑαυτὸν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, πάνυ φιλονικῆσειν ὅπως
- 18 περιγένηται σου καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ εὖ κοιῶν. νῦν μὲν γὰρ οὕ-
τως, ἔφη, διάκεισθον, ὥσπερ εἰ τῷ χεῖρε, ὅς ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ συλ-
λαμβάνειν ἀλλήλοιν ἐποίησεν, ἀφεμένω τούτου τράποιντο πρὸς τὸ
διακωλύειν ἀλλήλῳ, ἢ εἰ τῷ πόδε θεῖα μοῖρα πεποιημένῳ πρὸς
τὸ συνεργεῖν ἀλλήλοιν, ἀμελήσαντε τούτου ἐμποδίζοιεν ἀλλήλῳ.
- 19 οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη καὶ κακοδαίμονία τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ πε-
ποιημένοις ἐπὶ βλάβῃ χρῆσθαι ; καὶ μὴν ἀδελφῷ γε, ὡς ἐμοὶ
δοκεῖ, ὁ θεὸς ἐποίησεν ἐπὶ μείζον· ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν ἢ χεῖρέ τε
καὶ πόδε καὶ ὀφθαλμῷ καὶ ἑτέροις ὅσα ἀδελφὰ ἔφυσεν ἀνθρώποις·
χεῖρες μὲν γάρ, εἰ δέοι αὐτάς τὰ πλέον ὀργυιᾶς διέχοντα ἅμα ποιῆσαι,
οὐκ ἂν δύναιντο· πόδες δὲ οὐδ' ἂν ἐπὶ τὰ ὀργυιᾶν διέχοντα ἔλθοιεν
ἅμα, ὀφθαλμοὶ δὲ εἰ δοκοῦντες ἐπὶ πλεῖστον ἐξικνεῖσθαι οὐδ' ἂν
τῶν ἔτι ἐγγυτέρῳ ὄντων τὰ ἔμπροσθεν ἅμα καὶ τὰ ὀπίσθεν ἰδεῖν
δύναιντο· ἀδελφῷ δὲ φίλῳ ὄντι καὶ πολὺ διεστώτι πράττετον
ἅμα ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4

Περίεχόμενον.

Οἱ πολλοὶ ἐπιμελοῦνται πικρὸς μᾶλλον ἢ περὶ κτήσεως φίλων, ἐν ᾧ οὐδὲν κτῆμα οὕτω πᾶγχρηστον καὶ παρκαμόνιμον ἔστιν ὅσῳ φίλος εὐλικρινὴς καὶ ἀγαθός (1-5). Διότι ὁ τοιοῦτος οὐ μόνον ἐπικουρεῖ πάσῃ τοῦ φίλου ἐλλείψει, μέτοχος γενόμενος τῆς τε εὐτυχίας καὶ δυστυχίας ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ τῶν τοῦ φίλου μᾶλλον φροντίζει ἢ τῶν τοῦ ἑαυτοῦ (6-7).

Ἦκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου ἐξ ὧν 1
 ἔμοιγε ἐδόκει μάλιστα' ἂν τις ὠφελεῖσθαι πρὸς φίλων κτήσιν τε
 καὶ χρεῖαν. τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη ἀκούειν, ὥς πάντων
 κτημάτων κράτιστον [ἂν] εἴη φίλος σαφὴς καὶ ἀγαθός· ἐπιμελο-
 μένους δὲ παντὸς μᾶλλον ὁρᾶν ἔφη τοὺς πολλοὺς ἢ φίλων κτή-
 σεως. καὶ γὰρ οἰκίας καὶ ἀγροὺς καὶ ἀνδράποδα καὶ βοσκήμα- 2
 τα καὶ σκευὴ κτωμένους τε ἐπιμελῶς ὁρᾶν ἔφη καὶ τὰ ὄντα σφί-
 ζειν πειρωμένους, φίλον δέ, ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι φασιν, ὁρᾶν
 ἔφη τοὺς πολλοὺς οὔτε ὅπως κτήσωνται φροντίζοντας οὔτε ὅπως
 οἱ ὄντες αὐτοῖς σφίζονται· ἀλλὰ καὶ καμινόντων φίλων τε καὶ 3
 οἰκετῶν ὁρᾶν τινὰς ἔφη τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἱατροῖς εἰσάγοντας
 καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασχευάζοντας, τῶν δὲ
 φίλων ὀλιγορῶντας, ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων ἐπὶ μὲν τοῖς οἰ-
 κέταις ἀχθομένους τε καὶ ζημίαν ἡγουμένους, ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις
 οὐδὲν οἰομένους ἐλαττοῦσθαι, καὶ τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων οὐδὲν
 ἔδῶντας ἀθεράπευτον οὐδ' ἀνεπίσχεπτον, τῶν δὲ φίλων ἐπι-
 μελείας δεομένων ἀμελοῦντας. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὁρᾶν ἔφη τοὺς 4
 πολλοὺς τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων καὶ πάνυ πολλῶν αὐτοῖς ὄντων
 τὸ πλῆθος εἰδότες, τῶν δὲ φίλων ὀλίγων ὄντων οὐ μόνον τὰ πλῆ-
 θος ἀγνοοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς πυνθανομένοις τοῦτο καταλέγειν
 ἐγχειρήσαντας, οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἔθεσαν, πάλιν τούτους ἀνατί-
 θεσθαι· τοσοῦτον αὐτοὺς τῶν φίλων φροντίζειν. καὶ τοι πρὸς ποῖ- 5
 ον κτῆμα τῶν ἄλλων παραβαλλόμενος φίλος ἀγαθός οὐκ ἂν πολ-
 λῷ κρείττων φανεῖται· ποῖος γὰρ ἵππος ἢ ποῖον ζεύγος οὕτω χρή-

σιμον ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος ; ποῖον δὲ ἀνδράποδον οὕτως εὖ-
 νουν καὶ παραμόνιμον ; ἢ ποῖον ἄλλο κτῆμα οὕτω πάγχρηστον ;
 6 ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἐλλείπον τῷ φί-
 λῳ καὶ τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς καὶ τῶν κοινῶν πράξεων, καὶ
 τέ τινα εὖ ποιῆσαι δέη, συνεπισχύει, ἐάν τέ τις φόβος ταραττή,
 συμβοηθεῖ, τὰ μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων, καὶ τὰ μὲν
 συμπεῖθων, τὰ δὲ διαζόμενος, καὶ εὖ μὲν πράττοντας πλείστα εὖ-
 7 φραίνων, σφαλλομένους δὲ πλείστα ἐπανορθῶν. ἃ δὲ αἶ τε χεῖρες
 ἐκάστω ὑπηρετοῦσι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ προορῶσι καὶ τὰ ὅτα προα-
 κοῦουσι καὶ οἱ πόδες διανύτουσι, τούτων φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς
 λείπεται· πολλάκις δὲ ἃ πρὸ αὐτοῦ τις ἢ οὐκ ἐξεργάσατο ἢ οὐκ
 εἶδεν ἢ οὐκ ἤκουσεν ἢ οὐκ διήνυσσε, ταῦθ' ὁ φίλος πρὸ τοῦ φίλου
 ἐξήρκεσεν. ἀλλ' ὅμως ἔνιοι δένδρα μὲν πειρῶνται θεραπεύειν τοῦ
 καρποῦ ἕνεκεν, τοῦ δὲ παμφωρωτάτου κτήματος, ὃ καλεῖται φί-
 λος, ἀργῶς καὶ ἀνεμμένως οἱ πλείστοι ἐπιμέλονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περὶ εὐχόμενον.

Ὅφειλε τις νὰ ἐξετάζῃ ἑαυτὸν κατὰ πόσον εἶναι ἄξιος τοῖς
 φίλοις, καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ εἶνε ὡς πλείστου ἄξιος:

- 1 Ἦκουσα δὲ ποτε καὶ ἄλλον αὐτοῦ λόγον, ὃς ἐδόκει μοι προ-
 τρέπειν τὸν ἀκούοντα ἐξετάζειν ἑαυτὸν ὑπόσου τοῖς φίλοις ἄξιος
 εἶη. ἰδὼν γὰρ τινα τῶν συνόντων ἀμελοῦντα φίλου πενίᾳ πιεζομένου,
 ἤρετο Ἀντισθένη ἐναντίον τοῦ ἀμελοῦντος αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολ-
 2 λῶν. Ἄρ', ἔφη, ὦ Ἀντίσθενης, εἰσὶ τινες ἀξίαι φίλων, ὥσπερ
 οἰκετῶν ; τῶν γὰρ οἰκετῶν ὁ μὲν που δυοῖν μναῖν ἀξίός ἐστιν, ὁ
 δὲ [οὐδ'] ἡμιμναίου, ὁ δὲ πέντε μνῶν, ὁ δὲ καὶ δέκα· Νικίας δὲ
 ὁ Νικηράτου λέγεται ἐπιστάτην εἰς τὰργύρεια πρίασθαι ταλάντου·
 σκοποῦμαι δὴ τοῦτο, ἔφη, εἰ ἄρα, ὥσπερ τῶν οἰκετῶν οὕτω καὶ
 3 τῶν φίλων εἰσὶν ἀξίαι. Ναὶ μὰ Δι', ἔφη ὁ Ἀντισθένης· ἐγὼ γοῦν

βουλομένην ἂν τὸν μὲν τινα φίλον μοι εἶναι μᾶλλον ἢ δύο μνᾶς, τὸν δ' οὐδ' ἂν ἡμιμναίου προτιμησαίμην, τὸν δὲ καὶ πρὸ δέκα μνῶν ἐλοίμην ἂν, τὸν δὲ [πρὸ] πάντων χρημάτων καὶ πόνων πριαίμην ἂν φίλον μοι εἶναι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ γε ταῦτα τοιαῦτά ἐστι, 4
καλῶς ἂν ἔχοι ἐξετάζειν τινὰ ἑαυτόν, πόσου ἄρα τυγχάνει τοῖς φίλοις ἄξιος ὢν, καὶ πειρᾶσθαι ὥς πλείστου ἄξιος εἶναι, ἵνα ἤττον αὐτὸν οἱ φίλοι προδιδῶσιν. ἐγὼ γάρ τοι, ἔφη, πολ-
λάκις ἀκούων τοῦ μὲν ὅτι προῦδωκεν αὐτὸν φίλος ἀνὴρ, τοῦ δ' ὅτι 5
μνᾶν ἀνθ' ἑαυτοῦ μᾶλλον εἴλετο ἀνὴρ, ὃν ᾔετο φίλον εἶναι καὶ τὰ τριαῦτα πάντα, σκοπῶ, μὴ, ὥσπερ + ὅταν τις οἰκέτην πονηρὸν
πωλῇ καὶ ἀποδῶται τοῦ εὐρίντος, οὕτω καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν ἐξῇ τὸ πλεόν τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ἢ ἀποδίδοσθαι.
τοὺς δὲ χρηστοὺς οὕτε οἰκέτας πάνυ τι πωλεσμένους ὁρῶ οὕτε φίλους προδιδομένους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν.

- 1 Ὁ πρὸς ὃν θὰ συνάψωμεν φιλίαν πρέπει νὰ ἦ ἐγκρατής, αὐτάρκης, ἀφιλοχρήματος, εὐκόλος· ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἄλλους συναλλαγαῖς, ἀμιλλώμενος ἐν τῷ ἀνταποδιδόναι τὰς εὐεργεσίας (1-5).
- 11 Πρὸς δὲ τούτοις πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τίνι τρόπῳ ἐχρή-
το τοῖς πρότερον φίλοις (6).
- 111 Τούτου γενομένου, πρέπει πρῶτον μὲν νὰ συμβουλευώμεθα τὸ θεῖον, ἂν ὠφελῇ ἡμῖν ἢ μετὰ τούτου φιλίᾳ (8), εἴτα διὰ λόγων καὶ ἔργων νὰ δηλώμεν αὐτῷ τὴν ἀγάπην ἡμῶν (9-13). Ἡ φιλίᾳ δὲ μόνον μεταξὺ τῶν χρηστῶν εὐδοκιμεῖ (14-16). Πολλάκις ὅμως ἀναφέρεται καὶ μεταξὺ τῶν χρηστῶν ἔρις, ὀργή, ἐχθρα· τούτο δὲ συμβαίνει ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, ἣν ἔχουσι πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ τύχῃσι τῶν αὐτῶν πραγμάτων, ἃ θεωροῦσι καλὰ καὶ ἡδέα· ἡ φιλίᾳ ὅμως, ἂν οἱ ἐρίζοντες ὥσιν ἀγαθῆς φύ-
σεως, διχθυομένη συνάπτει αὐτούς, διότι ἡ ἀρετὴ, ἐφ' ἧς καὶ μόνος ἐδράζεται ἡ φιλίᾳ, πρᾶναι καὶ συνέχει τὰς διεγειρο-

σας τὴν ἔχθραν ἐπιθυμίας, ὑπάγει δ' αὐτὰς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς συνέσεως. (17-28)

- 111 Ὁ τι πρέπει νὰ προσελκύῃ τὴν φιλίαν εἶνε οὐχὶ ἡ τοῦ σώματος καλλονή, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τὸ ὑπέροχον (29-32), διότι ἡ φιλία ἀναπτύσσεται ἐκ τῆς γοητείας τῶν ἀρετῶν (33). αὕτη δὲ ἐμπνέει τὴν εὐνοικν (34) καὶ κατορθοῖ νὰ συνδέσῃ ἡμᾶς μετὰ τοῦ φίλου διὰ πάντων τῶν καθηκόντων (35). Βάσις τῆς φιλίας εἶνε μόνῃ ἡ ἀρετὴ (36-38). Ἐντεῦθεν συντομωπάτη καὶ ἀσφαλესτάτη καὶ καλλίστη ὁδὸς πρὸς φιλίαν εἶνε νὰ προσπαθῇ τις νὰ γίγηται πρὸς τὸν φίλον τοιοῦτος οἷος ἐπιθυμεῖ παρ' ἐκείνου νὰ νομίζεται.

- 1 Ἐδόκει δέ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν φίλους ὁποίους ἄξιον κτᾶσθαι φρενοῦν τοιάδε λέγων· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἂν ἐπιχειροίμεν σκοπεῖν; Ἄρα πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅστις ἄρχει γαστρός τε καὶ φιλοποσίας... καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας; ὁ γὰρ ὑπὸ τούτων κρατούμενος οὐτ' αὐτὸς ἑαυτῷ δύναται ἂν οὔτε φίλῳ τὰ δέοντα πράττειν. Μὰ Δι' οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου ἀφεκτέον δοκεῖ σοι εἶναι;
- 2 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τί γάρ; ἔφη, ὅστις δαπανηρὸς ὢν μὴ αὐτάρκης ἐστίν, ἀλλ' αἰ τῶν πλησίων δεῖται, καὶ λαμβάνων μὲν μὴ δύναται ἀποδιδόναι, μὴ λαμβάνων δὲ τὸν μὴ διδόντα μισεῖ, οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι; Πάνυ γ', ἔφη. Οὐκοῦν ἀφεκτέον καὶ τούτου; Ἀφεκτέον μέντοι, ἔφη. Τί γάρ; ὅστις χρη-
- 3 ματίζεσθαι μὲν δύναται, πολλῶν δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσσύμβολος ἐστὶ, καὶ λαμβάνων μὲν ἡδεται, ἀποδιδόναι δὲ μὴ θούλεται; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, οὗτος ἐστὶ πονηρότερος ἐκείνου εἶναι. Τί δ'; ὅστις διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ χρηματίζεσθαι μηδὲ πρὸς ἕν ἄλλο σχολὴν ποιεῖται ἢ ὁπόθεν αὐτὸς τι κερδανεῖ; Ἀφεκτέον καὶ τούτου, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ· ἀνωφελὲς γάρ ἂν εἴη τῷ
- 4 χρωμένῳ. Τί δέ; ὅστις στασιώδης τέ ἐστι καὶ θέλων πολλοὺς τοῖς φίλοις ἐχθροὺς παρέχειν; Φευκτέον νῆ Δία καὶ τούτον. Εἰ δέ τις τούτων μὲν τῶν κακῶν μηδὲν ἔχει, εὖ δὲ πάσχω ἀνέχεται,

μηδὲν φροντίζων τοῦ ἀντευεργετεῖν ; Ἀνωφελὴς ἂν εἴη καὶ οὗτος. ἀλλὰ ποῖον, ὦ Σώκратες, ἐπιχειρήσομεν φίλον ποιεῖσθαι ; Οἱ- 5
μαι μὲν, ὅς ἂν τὰναντία τούτων ἐγκρατὴς μὲν ἦ τῶν τοῦ σώ-
ματος ἡδονῶν, εὖοικος δὲ καὶ εὐσύμβολος ὢν τυγχάνῃ καὶ φιλό-
νικος πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὐ ποιῶν τοὺς εὐεργετοῦντας αὐτόν,
ὥστε λυσιτελεῖν τοῖς χρωμένοις. Πῶς οὖν ἂν ταῦτα δοκιμάσαιμεν, 6
ὦ Σώκратες, πρὸ τοῦ χρησθαι ; Τοὺς μὲν ἀνδριαντοποιαίους, ἔφη,
δοκιμάζομεν οὐ τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαιρόμενοι, ἀλλ' ὅν ἂν ὀ-
ρῶμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας καλῶς εἰργασμένον, τούτῳ πι-
στεύομεν καὶ τοὺς λοιποὺς εὐ ποιήσῃ. Καὶ ἄνδρα δὴ λέγεις, ἔφη, 7
ὅς ἂν τοὺς φίλους τοὺς πρόσθεν εὐ ποιῶν φαίνεται, δῆλον εἶναι
καὶ τοὺς ὑστερον εὐεργετήσοντα ; Καὶ γὰρ ἵπποις, ἔφη, ὅν ἂν ὀρῶ
τοῖς πρόσθεν καλῶς χρώμενον, τοῦτον καὶ ἄλλοις αἶμαι καλῶς
χρησθαι. Εἶεν, ἔφη. ὅς δ' ἂν ἡμῖν ἀξίος φιλίας δοκῇ εἶναι, πῶς 8
χρὴ φίλον τοῦτον ποιεῖσθαι ; Πρῶτον μὲν, ἔφη, τὰ παρὰ τῶν
θεῶν ἐπισκαπτέον, εἰ συμβουλεύουσιν αὐτὸν φίλον ποιεῖσθαι. Τί
οὖν ; ἔφη, ὅν ἂν ἡμῖν τε δοκῇ καὶ οἱ θεοὶ μὴ ἐναντιῶνται, ἔχεις
εἰπεῖν ὅπως οὗτος θηρατὸς ; Μὰ Δί', ἔφη, οὐ κατὰ πόδας ὦ- 9
σπερ ὁ λαγῶς οὐδ' ἀπάτῃ ὥσπερ αἱ ὄρνιθες οὐδὲ βίᾳ ὥσπερ οἱ
κάπροι· ἄκοντα γὰρ φίλον ἐλεῖν ἐργῶδες· χαλεπὸν δὲ καὶ δῆσαν-
τα κατέχειν ὥσπερ δοῦλον· ἐχθροὶ γὰρ μᾶλλον ἢ φίλοι γίγνον-
ται οἱ ταῦτα πάσχοντες. Φίλοι δὲ πῶς ; ἔφη. Εἶναι μὲν τινάς 10
φασιν ἐπιφθᾶς, ἃς οἱ ἐπιστάμενοι ἐπάθοντες οἷς οἱ ἂν δούλωνται
φίλους αὐτοὺς ποιοῦνται· εἶναι δὲ καὶ φίλτρα, οἷς οἱ ἐπιστάμενοι
πρὸς οὓς ἂν βούλωνται χρώμενοι φιλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. Πῶθεν οὖν,
ἔφη, ταῦτα μάθοιμεν ἂν ; Ἄ μὲν αἱ Σειρήνες ἐπῆδον τῷ Ὀδυσσεῖ, 11
ἤκουσας Ὀμήρου, ὃν ἐστὶν ἀρχὴ τοιαύδε τις.

Δεῦρ' ἄγε δὴ, πολύβαι· Ὀδυσσεῦ, μέγα κῦδος· Ἀχαιῶν
Ταύτην οὖν, ἔφη, τὴν ἐπιφθῆν, ὦ Σώκратες, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀν-
θρώποις αἱ Σειρήνες ἐπάδουσαι κατέχον, ὥστε μὴ ἀπιέναι ἀπ' αὐ-
τῶν τοὺς ἐπαθθέντας ; Οὐκ ἀλλὰ τοῖς ἐπ' ἀρετῇ φιλοτιμουμέ-
νοις οὕτως ἐπῆδον. Σχεδόν τι λέγεις τοιαῦτα χρῆναι ἐκάστη ἐ-
πάδειν, οἷα μὴ νομιεῖ ἀκούων τὸν ἐπαινοῦντα καταγελῶντα λέγειν

- Οὕτω μὲν γὰρ ἐχθίων τ' ἂν εἴη καὶ ἀπελαύναι τοὺς ἀνθρώπους
 ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ τὸν εἰδότα ὅτι μικρὸς τε καὶ αἰσχροὺς καὶ ἀσθε-
 νῆς ἐστὶν ἐπαινοῖη λέγων ὅτι καλὸς τε καὶ μέγας καὶ ἰσχυρὸς
 12 **ἴστιν.** Ἄλλας δὲ τινὰς οἶσθα ἐπωδᾶς ; Οὐκ, ἀλλ' ἤκουσα μὲν
 ὅτι Περικλῆς πολλὰς ἐπίσταιτο, ὥς ἐπᾶδων τῇ πόλει ἐποίει αὐτὴν
 φιλεῖν αὐτόν. Θεμιστοκλῆς δὲ πῶς ἐποίησε τὴν πόλιν φι-
 λεῖν αὐτόν ; Μὰ Δι' οὐκ ἐπᾶδων, ἀλλὰ περιάψας τι ἀγα-
 θὸν αὐτῇ. Δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὡς εἰ μέλλομεν ἀγα-
 θὸν τινα κτήσεσθαι φίλον, αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγαθοὺς δεῖ γενέσθαι λέγειν
 τε καὶ πράττειν. Σὺ δ' ὄρου, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἷόν τ' εἶναι καὶ πονηρὸν
 15 **ὄντα** χρηστοὺς φίλους κτήσεσθαι ; Ἐώρων γάρ, ἔφη ὁ Κριτόδου-
 λος, ρήτοράς τε φαύλους ἀγαθοὺς δημηγόροις φίλους ὄντας, καὶ
 στρατηγεῖν οὐχ ἱκανοὺς πάνυ στρατηγικοῖς ἀνδράσιν ἐταίρους.
 16 Ἄρ' οὖν, ἔφη, καί, περὶ οὗ διαλεγόμεθα, οἶσθα τινὰς οἱ ἀνωφε-
 λεῖς ὄντες ὠφελίμους δύνανται φίλους ποιεῖσθαι ; Μὰ Δι' οὐ δεῖ,
 ἔφη, ἀλλ' εἰ ἀδύνατόν ἐστι πονηρὸν ὄντα καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς φίλους
 κτήσεσθαι, ἐκεῖνο ἤδη μέλει μοι, εἴ ἐστιν αὐτὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν
 γενόμενον ἐξ ἐτοίμου τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς φίλον εἶναι. Ὁ ταράτ-
 17 **τει** σε, ὦ Κριτόδουλε, ὅτι πολλάκις ἀνδρας καὶ τὰ καλὰ πράτ-
 τοντας καὶ τῶν αἰσchrῶν ἀπεχομένους ὁρᾷς ἀντὶ τοῦ φίλους εἶναι
 στασιάζοντας ἀλλήλοις καὶ χαλεπώτερον χρωμένους τῶν μηδεὶος
 18 **ἀξίων** ἀνθρώπων. Καὶ οὐ μόνον γ', ἔφη ὁ Κριτόδουλος, οἱ ἰδιῶται
 τοῦτο ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ πόλεις αἱ τῶν τε καλῶν μάλιστα ἐπι-
 μελόμεναι καὶ τὰ αἰσchrὰ ἥκιστα προσιέμεναι πολλάκις πολεμικῶς
 19 **ἔχουσι** πρὸς ἀλλήλας. Ἄ λογιζόμενος πάνυ ἀθύμως ἔχω πρὸς τὴν
 τῶν φίλων κτῆσιν· οὔτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὁρῶ φίλους ἀλλήλοις
 δυναμένους εἶναι· πῶς γὰρ ἂν ἡ ἀχάριστοι ἢ ἀμελεῖς ἢ πλεονέκται
 ἢ ἀπιστοι ἢ ἀκρατεῖς ἀνθρωποὶ δύναιντο φίλοι γενέσθαι ; οἱ μὲν
 20 **φίλοι** πεφυκέναι. ἀλλὰ μήν, ὥσπερ σὺ λέγεις, οὐδ' ἂν τοῖς χρη-
 στοῖς οἱ πονηροὶ ποτε συναρμόσειαν εἰς φιλίαν· πῶς γὰρ οἱ τὰ
 πονηρὰ ποιοῦντες τοῖς τὰ τοιαῦτα μισοῦσι φίλοι γένοιντ' ἂν ; εἰ
 δὲ δὴ καὶ οἱ ἀρετὴν ἀσχοῦντες στασιάζουσιν τε περὶ τοῦ πρωτεύειν

ἐν ταῖς πόλεσι καὶ φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους, τίνες
 ἔτι φίλοι· ἔσονται καὶ ἐν τίσιν ἀνθρώποις εὖνοια καὶ πίστις ἔσται ;
 Ἄλλ' ἔχει μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ποικίλως πως ταῦτα, ὦ Κριτό-21
 βουλε· φύσει γὰρ ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν φιλικὰ· δέονται τε
 γὰρ ἀλλήλων καὶ ἐλεοῦσι καὶ συνεργοῦντες ὠφελοῦσι καὶ τοῦτο
 συνέντες χάριν ἔχουσιν ἀλλήλοις· τὰ δὲ πολεμικὰ· τὰ τε γὰρ
 αὐτὰ καλὰ καὶ ἡδέα νομίζοντες ὑπὲρ τούτων μάχονται καὶ διχο-
 γνωμονοῦντες ἐναντιοῦνται· πολεμικὸν δὲ καὶ ἔρις καὶ ὀργή· καὶ
 δυσμενὲς μὲν ὁ τοῦ πλεονεκτεῖν ἔρως, μισητὸν δὲ ὁ φθόνος. ἀλλ' 22
 ὅμως διὰ τούτων πάντων ἡ φιλία διαδυομένη συνάπτει τοὺς καλοὺς
 τε καγαθοὺς. διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν αἰροῦνται μὲν ἄνευ πόνου τὰ
 μέτρια κεκτῆσθαι μᾶλλον ἢ διὰ πολέμου πάντων κυριεῦειν, καὶ δύναν-
 ται πεινῶντες καὶ διψῶντες ἀλύπως σίτου καὶ ποτοῦ κοινωνεῖν...
 δύνανται δὲ καὶ χρημάτων οὐ μόνον τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι 23
 νομίμως κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις· δύνανται δὲ καὶ
 τὴν ἔριν οὐ μόνον ἀλύπως, ἀλλὰ καὶ συμφερόντως ἀλλήλοις διατί-
 θεσθαι καὶ τὴν ὀργὴν κωλύειν εἰς τὸ μεταμελησόμενον προΐεναι·
 τὸν δὲ φθόνον παντάπασιν ἀφαιροῦσι, τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀγαθὰ τοῖς
 φίλοις οἰκεῖα παρέχοντες, τὰ δὲ τῶν φίλων ἑαυτῶν νομίζοντες. πῶς
 οὐκ οἶκός τοὺς καλοὺς καγαθοὺς καὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν μὴ 24
 μόνον ἀδλαθεῖς, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμους ἀλλήλοις κοινωνοὺς εἶναι; οἱ μὲν
 γὰρ ἐπιθυμοῦντες ἐν ταῖς πόλεσι τιμᾶσθαι τε καὶ ἄρχειν, ἵνα ἐξουσίαν
 ἔχωσι χρήματά τε κλέπτειν καὶ ἀνθρώπους διάξασθαι καὶ ἡδυναθεῖν,
 ἀδικοὶ τε καὶ πονηροὶ ἂν εἶεν καὶ ἀδύνατοι ἄλλῃ συναρμόσαι. εἰ δέ
 τις ἐν πόλει τιμᾶσθαι βουλόμενος, ὅπως αὐτός τε μὴ ἀδικῇται καὶ 25
 τοῖς φίλοις τὰ δίκαια βοηθεῖν δύνῃται, καὶ ἄρξας ἀγαθόν τι ποιεῖν τὴν
 πατρίδα κειράται, διὰ τί ὁ τοιοῦτος ἄλλ' ὅτι τοιοῦτον οὐκ ἂν δύ-
 ναιτο συναρμόσαι; πότερον τοὺς φίλους ὠφελεῖν μετὰ τῶν καλῶν
 καγαθῶν ἥττον δυνήσεται; ἢ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν ἀδυνατώτερος
 ἔσται καλοὺς καγαθοὺς ἔχων συνεργούς; ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς γυ-26
 μνικοῖς ἀγῶσι δῆλόν ἐστιν, ὅτι, εἰ ἐξῆν τοῖς κρατίστοις συνθεμέ-
 νους ἐπὶ τοὺς χείρους ἵεναι, πάντας ἂν τοὺς ἀγῶνας οὗτοι ἐνίκων
 καὶ πάντα τὰ ἀθλα οὗτοι ἐλάμβανον. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἐ-

- ὡσι ταῦτο ποιεῖν, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς, ἐν οἷς οἱ καλοὶ καγαθοὶ κρατιστεύουσιν, οὐδεὶς κωλύει μεθ' οὗ ἂν τις βούληται τὴν πόλιν εὐεργετῆν, πῶς οὐ λυσιτελεῖ τοῖς βελτίστοις φίλοις κτησάμενον πολιτεύεσθαι, τοῦτοις κοινωνοῖς καὶ συνεργοῖς τῶν πράξεων μᾶλλον ἢ ἀνταγωνισταῖς χρώμενον; ἀλλὰ μὴν κακῆνο δῆλον, ὅτι καὶ πο-
- 27λεμῇ τίς τινι, συμμάχων δεῖσεται, καὶ τούτων πλείωνων, ἐὰν καλεῖς καγαθοῖς ἀντιτάττεται· καὶ μὴν οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι, ἔν' ἐθέλωσι προθυμεῖσθαι· πολὺ δὲ κρεῖττον τοῖς βελτίστοις ἐλάττωνας εὖ ποιεῖν ἢ τοῖς χείρονας πλείονας ὄντας· εἰ γὰρ πονηροὶ πολὺ πλείωνων εὐεργεσιῶν ἢ οἱ χρηστοὶ δέονται.
- 28ἀλλὰ θαρρῶν, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, πειρῶ ἀγαθὸς γίνεσθαι, καὶ τοιοῦτος γενόμενος θηρᾶν ἐπιχείρει τοὺς καλοὺς τε καγαθοὺς. ἴσως δ' ἂν τί σοι κατῷ συλλαβεῖν εἰς τὴν τῶν καλῶν τε καγαθῶν θήραν· ἔχοιμι διὰ τὸ ἐρωτικὸς εἶναι· δεινῶς γάρ, ὣν ἂν ἐπιθυμῇσιν ἀνθρώπων, ὅλος ὥρμημαι ἐπὶ τὸ φίλων τε αὐτοὺς ἀντιφιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν καὶ ποθῶν ἀντιποθεῖσθαι καὶ ἐπιθυμῶν συνεῖ-
- 29ναι [καί] ἀντεπιθυμεῖσθαι τῆς συνουσίας· ὁρῶ δὲ καὶ σοὶ τούτων δεῖσιν, ὅταν ἐπιθυμήσης φιλίαν πρὸς τινος ποιεῖσθαι· μὴ οὖν ἀποκρύπτου με οἷς ἂν βούλοιο φίλος γενέσθαι· διὰ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ἀρέσαι τῷ ἀρέσκοντί μοι οὐκ ἀπείρως εἶμαι ἔχειν πρὸς θήραν 30ἀνθρώπων. καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη· Καὶ μὴν, ὦ Σώκратες, τούτων ἐγὼ τῶν μαθημάτων πάλαι ἐπιθυμῶ, ... Ὅταν οὖν, ὦ Κριτόβουλε, φίλος τινὶ βούλῃ γενέσθαι, ἐχσεις με κατεπειν σου πρὸς αὐτὸν ὅτι ἀγασαί τε αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμεῖς φίλος αὐτοῦ εἶναι; Κατηγό-
- 34ρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδένα γὰρ οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας· Ἐὰν δέ σου προσκατηγορήσω, ἔφη, ὅτι διὰ τὸ ἀγασθαι αὐτοῦ καὶ εὐνοϊκῶς ἔχεις πρὸς αὐτόν, ἄρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ' ἐμοῦ; Ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μοι ἔφη ἐγγίγνεται εὐνοια πρὸς οὓς ἂν ὑπολάβω εὐνοϊκῶς ἔχειν πρὸς ἐμέ. Ταῦτα μὲν δὴ, ἔφη ὁ Σωκράτης,
- 35ἔξεται μοι λέγειν περὶ σοῦ πρὸς οὓς ἂν βούλῃ φίλους ποιήσασθαι ἐὰν δέ μοι ἐτι ἐξουσίαν ὀψὲ λέγειν περὶ σοῦ ὅτι ἐπιμελήσῃς τε τῶν φίλων εἰ καὶ οὐδενὶ οὕτω χαίρεις ὥς φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐπὶ τε τοῖς καλοῖς ἔργοις τῶν φίλων ἀγάλλῃς οὐχ ἥττον ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυ-

τοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν φίλων χαίρεις οὐδὲν ἡττόν ἢ ἐπὶ
 τοῖς ἑαυτοῦ, ὥπως τε ταῦτα γίνηται τοῖς φίλοις οὐκ ἀποκρίνεις
 μηχανώμενος, καὶ ὅτι ἔγνωκας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι νικᾶν τοὺς
 μὲν φίλους εὖ ποιοῦντα, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, πάνυ ἂν αἰμαί
 σοι ἐπιτῆδειον εἶναι με σύνηθρον τῶν ἀγαθῶν φίλων. Τί οὖν, ἔφη³⁶
 ὁ Κριτόβουλος, ἐμοὶ τοῦτο λέγεις, ὥσπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ ὂν ὅ τι
 ἂν βούλῃ περὶ ἐμοῦ λέγειν; Μὰ Δι' οὐχ, ὦ, ποτε ἐγὼ Ἀσπασίας
 ἤκουσα· ἔφη γάρ τὰς ἀγαθὰς προμνηστρίδας μετὰ μὲν ἀληθείας
 τῶν ἀγαθῶν διαγγελλούσας δεινὰς εἶναι συνάγειν ἀνθρώπους εἰς κηδεί
 αν, ψευδομένας δ' οὐκ ἐθέλειν ἐπαινεῖν· τοὺς γὰρ ἐξαπατηθέντας
 ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε καὶ τὴν προμνησμένην. Ἄ δὴ καὶ ἐγὼ
 πεισθεὶς ὁρθῶς ἔχειν ἡγοῦμαι οὐκ ἐξεῖναι μοι περὶ σοῦ λέγειν ἐπαι
 νοῦντι οὐδὲν ὅ τι ἂν μὴ ἀληθεύω. Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ Κριτόβου
 λος, τοιοῦτός μοι φίλος εἶ, ὦ Σώκратες, εἰς ἃν μὲν τι αὐτὸς³⁷
 ἔχω ἐπιτῆδειον εἰς τὸ φίλους κτήσασθαι, συλλαμβάνειν μοι· εἰ
 δὲ μὴ, οὐκ ἂν ἐθέλοις πλάσας τι εἰπεῖν ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὠφελείᾳ. Πό
 τερα δ' ἂν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Κριτόβουλε, δοκῶ σοι μάλλον
 ὠφελεῖν σε τὰ ψευδῆ ἐπαινῶν ἢ πείθων πειρᾶσθαι σε ἀγαθὸν ἂν³⁸
 ὄρα γενέσθαι; εἰ δὲ μὴ φανερόν οὕτω σοι, ἐκ τῶνδε σκέψαι· εἰ
 γάρ σε βουλόμενος φίλον ποιῆσαι ναυκλήρῳ ψευδόμενος ἐπαινοῖν,
 φάσκων ἀγαθὸν εἶναι κυβερνήτην, ὁ δέ μοι πεισθεὶς ἐπιτρέψει σοι
 τὴν ναῦν μὴ ἐπισταμένῳ κυβερνᾶν, ἔχεις τινὰ ἐλπίδα μὴ ἂν σκυ
 τόν τε καὶ τὴν ναῦν ἀπολέσται; ἢ εἰ σοι πείσαιμι κοινῇ τὴν
 πόλιν ψευδόμενος ὥς ἂν στρατηγικῷ τε καὶ δικαστικῷ καὶ πο
 λιτικῷ ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι, τί ἂν οἶε σεαυτὸν καὶ τὴν πόλιν ὑπὸ
 σοῦ παθεῖν; ἢ εἰ τινας ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν πείσαιμι ψευδόμενος ὥς
 ὄντι οἰκονομικῷ τε καὶ ἐπιμελεῖ τὰ ἑαυτῶν ἐπιτρέψαι, ἄρ' οὐκ ἂν
 πείραν διδούς ἅμα τε βλαβερός εἴης καὶ καταγέλαστος φαίνοιο;
 ἀλλὰ συντομωτάτη τε καὶ ἀσφαλεστάτη καὶ καλλίστη ὁδός, ὥ³⁹
 Κριτόβουλε, ὅ τι ἂν βούλῃ δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο καὶ γενέ
 σθαι ἀγαθὸν πειρᾶσθαι· ὅσαι δ' ἐν ἀνθρώποις ἀρεταὶ λέγονται,
 σκοπούμενος εὐρήσεις πάσας μαθήσει· τε καὶ μελέτη αὐξανομένης.
 ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κριτόβουλε, αἰμαὶ δεῖν ἡμᾶς οὕτως ποιεῖν εἰ δὲ

σύ πως ἄλλως γινώσκεις, δίδασκε. καὶ ὁ Κριτόβουλος. 'Ἄλλ' αἰσχυροίμην ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀντιλέγων τούτοις· οὔτε γὰρ καλὰ οὔτε ἀληθῆ λέγοιμ' ἄν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

Περίεχόμενον.

Ὁ ἐλευθερίως πεπαιδευμένος καὶ εἰς ἀπορίαν μεταπεσὼν δὲν εἶναι αἰσχρὸν νὰ ἐργάζεται, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νὰ νομίζῃ ὅτι διὰ τὴν ἐλευθέριον ἀγωγὴν, ἧς ἔτυχεν, οὐδὲν ἄλλο ὀρεῖται νὰ πράττῃ ἢ ἀργὸς μένων νὰ ἐσθίῃ καὶ νὰ καθεύδῃ. Καὶ εἰς τὰς γυναικας οὐ μόνον πρέπει νὰ παρέχωμεν ἐργασίαν ἀλλὰ καὶ νὰ διδάσκωμεν ταύτας τὴν ἐκ ταύτης ὠφέλειαν. Πᾶσα ἐργασία ἐντιμὸς εἶναι χρήσιμος· διότι ἐξευγενίζει καὶ ποιεῖ ἡμᾶς ἀξιοπρεπεῖς, πλουσίους, μεγαλοπρεπεῖς, ὥστε θαπνῶντες καὶ τὴν πατρίδα ὠφελοῦμεν καὶ τιμῶμεν· ἀναπτύσσει ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ἐκτίμησιν, παρέχει ἀφθονὰ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ προξενεῖ ἰλαρότητα καὶ χαρὰν.

- 1 Καὶ μὴν τὰς ἀπορίας γε τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειράτω γνώμῃ ἀκαῖσθαι, τὰς δὲ δι' ἐνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν. ἐρῶ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἃ συνοῖδα αὐτῷ. Ἀρίσταρχον γὰρ ποτε ὁρῶν σκυθρωπῶς ἔχοντα· Ἔοικας, ἔφη, ὦ Ἀρίσταρχε, θαρέως φέρειν τι. χρή δὲ τοῦ θάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις· ἴσως γάρ ἄν τί σε καὶ ἡμεῖς κουφίσαιμεν. καὶ ὁ Ἀρίσταρχος· Ἀλλὰ
- 2 μὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν πολλῇ γέ εἰμι ἀπορίᾳ. ἐπεὶ γὰρ ἐστιασίασεν ἡ πόλις, πολλῶν φυγόντων εἰς τὸν Πειραιᾶ, συνελθούθουσιν ὥς ἐμὲ καταλελειμμένοι ἀδελφαί τε καὶ ἀδελφιδαὶ καὶ ἀνεψιαὶ τοσαῦται ὥστ' εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ τέτταρας καὶ δέκα τοὺς ἐλευθέρους, λαμβάνομεν δὲ οὔτε ἐκ τῆς γῆς οὐδέν· οἱ γὰρ ἐναντίοι κρατοῦσιν αὐτῆς· οὔτ' ἀπὸ τῶν οἰκιῶν· ὀλιγανθρωπία γὰρ ἐν τῇ ἁσται γέγονε. τὰ ἐπιπλά δὲ οὐδεὶς ὠνεῖται· οὐδὲ δανείσασθαι οὐδαμόθεν ἔστιν ἀργύριον, ἀλλὰ πρότερον ἂν τίς μοι δοκεῖ ἐν τῇ

ὁδῷ ζητῶν εὐρεῖν ἢ δανειζόμενος λαβεῖν. χαλεπὸν μὲν οὖν ἐστίν,
 ὃ Σώκρατες, τοὺς οἰκίους περιορᾷ ἀπολλυμένους, ἀδύνατον δὲ
 τοσούτους τρέφειν ἐν τοιούτοις πράγμασιν. ἀκούσας οὖν ταῦτα ὁ 3
 Σωκράτης. Τί ποτέ ἐστίν, ἔφη, ὃ τι Κεράμων μὲν πολλοὺς τρέ-
 φων οὐ μόνον ἑαυτῷ τε καὶ τούτοις τὰ ἐπιτήδεια δύναται παρέ-
 χειν, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα ὥστε καὶ πλουτεῖν, σὺ δὲ
 πολλοὺς τρέφων δέδοικας μὴ δι' ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἅπαντες
 ἀπόλῃσθαι; Ὅτι νῆ Δί'. ἔφη, ὁ μὲν δούλους τρέφει, ἐγὼ δ' ἐλευ-
 θέρους. Καὶ πότερον, ἔφη, τοὺς παρὰ σοὶ ἐλευθέρους οἶσι βελτίους
 εἶναι ἢ τοὺς παρὰ Κεράμωνι δούλους; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, τοὺς
 παρ' ἐμοὶ ἐλευθέρους. Οὐκοῦν, ἔφη, αἰσχρὸν τὸν μὲν ἀπὸ τῶν
 πονηροτέρων εὐπορεῖν, σὲ δὲ πολλῷ βελτίους ἔχοντα ἐν ἀπορίᾳ
 εἶναι; Νῆ Δί', ἔφη, ὁ μὲν γὰρ τεχνίτας τρέφει, ἐγὼ δ' ἐλευ-
 θερίως πεπαιδευμένους. Ἄρ' οὖν, ἔφη, τεχνίται εἰσιν οἱ χρήσιμόν 5
 τι ποιεῖν ἐπιστάμενοι; Μάλιστα γ', ἔφη. Οὐκοῦν χρήσιμά γ' ἄλ-
 φιτα; Σφόδρα γε. Τί δ' ἄρτοι; Οὐδὲν ἤττον. Τί γάρ; ἔφη, ἱ-
 μάτιά τε ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα καὶ χιτωνίσκοι καὶ χλαμύδες καὶ
 ἔξωμίδες; Σφόδρα γ', ἔφη, καὶ πάντα ταῦτα χρήσιμα. Ἐπειτα,
 ἔφη, οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται ποιεῖν; Πάντα μὲν 6
 οὖν, ὡς ἐγὼμαι. Εἰτ' οὐκ εἶσθα ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν τούτων, ἀλφίτο-
 ποιίας, Ναυσικύδης οὐ μόνον ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς οἰκέτας τρέφει,
 ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ὅς πολλὰς καὶ βοῦς, καὶ περιποιεῖται το-
 σαῦτα ὥστε καὶ τῇ πόλει πολλάκις λειτουργεῖν, ἀπὸ δὲ ἀρτοποιίας
 Κύρηβος τὴν τε οἰκίαν πᾶσαν διατρέφει καὶ ζῇ δαψιλῶς, Δημέας
 δ' ὁ Κολλυτεὺς ἀπὸ χλαμυδουργίας, Μένων δ' ἀπὸ χλανιδοποιίας,
 Μεγαρέων δ' οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμιδοποιίας διατρέφονται; Νῆ Δι' ἔφη,
 οὕτως μὲν γὰρ ὠνούμενοι βαρβάρους ἀνθρώπους ἔχουσιν, ὥστ' ἀ-
 ναγκάζειν ἐργάζεσθαι ἃ καλῶς ἔχει, ἐγὼ δ' ἐλευθέρους τε καὶ
 συγγενεῖς. Ἐπειτ', ἔφη, ὅτι ἐλεύθεροί τ' εἰσὶ καὶ συγγενεῖς σοι, 7
 οἶσι χρῆναι αὐτοὺς μηδὲν ἄλλο ποιεῖν ἢ ἐσθίειν καὶ καθεύδειν;
 πότερον καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθέρων τοὺς οὕτω ζῶντας ἄμεινον διά-
 γοντας ὁρᾷς καὶ μᾶλλον εὐδαιμονίζεις ἢ τοὺς, ἃ ἐπίστανται χρή-
 σιμα πρὸς τὸν βίον, τούτων ἐπιμελομένους; ἢ τὴν μὲν ἀργίαν καὶ

- τὴν ἀμέλειαν αἰσθάνει τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τε τὸ μαθεῖν, ἃ προσήκει ἐπίστασθαι, καὶ πρὸς τὸ μνημονεύειν, ἃ ἂν μάθῃσι καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν τε καὶ ἰσχύειν τοῖς σώμασι καὶ πρὸς τὸ κτήσασθαι τε καὶ σφίξειν τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ὠφέλιμα ὄντα, τὴν δ' ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν οὐδὲν χρήσιμα; ἔμαθον δέ, ἃ φῆς αὐτὰς ἐπίστασθαι, πότῃρον ὥς οὔτε χρήσιμα ὄντα πρὸς τὸν βίον οὔτε ποιήσουςαι αὐτῶν οὐδέν, ἢ τοῦναντίον ὥς καὶ ἐπιμελησόμεναι τούτων καὶ ὠφελησόμεναι ἀπ' αὐτῶν; ποτέρως γὰρ ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι σωφρονοῖεν, ἀργοῦντες ἢ τῶν χρησίμων ἐπιμελόμενοι; ποτέρως δ' ἂν δικαιοτέροι εἴεν, εἰ ἐργάζονται ἢ εἰ ἀργοῦντες βουλευόμενοι περὶ τῶν ἐπιτηδεύων; ἀλλὰ καὶ νῦν μὲν, ὥς ἐγὼμαι, οὔτε σὺ ἐκείνας φιλεῖς οὔτ' ἐκείναι σέ, σὺ μὲν ἡγούμενος αὐτὰς ἐπιζημίους εἶναι σεαυτῷ, ἐκείναι δὲ σέ ὀρώσται ἀχθόμενον ἐφ' ἑαυταῖς· ἐκ δὲ τούτων κίνδυνος μέλλω τε ἀπέχθειαν γίνεσθαι καὶ τὴν προγεγονοῦσαν χάριν μειοῦσθαι. ἔαν δὲ προστατῆσης ὅπως ἐνεργοὶ ᾖσι, σὺ μὲν ἐκείνας φιλήσεις, ὄρων ὠφελίμους σεαυτῷ οὔσας, ἐκείναι δὲ σέ ἀγαπήσουσιν, αἰσθόμεναι χαίροντα αὐτοῖς, τῶν δὲ προγεγονυῖων εὐεργεσιῶν ἡδίων μεμνημένοι τὴν ἀπ' ἐκείνων χάριν αὐξήσετε, καὶ ἐκ τούτων φιλικιώτερόν τε καὶ οἰκαιοτέρον
- 10 ἀλλήλοις ἔξετε. εἰ μὲν τοίνυν αἰσχρόν τι ἔμελλον ἐργάσεσθαι, θύνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον ἦν· νῦν δὲ ἃ μὲν δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστατα γυναικὶ εἶναι ἐπίστανται, ὥς ἔοικε· πάντες δὲ ἃ ἐπίστανται ῥᾶστα τε καὶ τάχιστα καὶ κάλλιστα καὶ ἡδίστα ἐργάζονται. μὴ οὖν ὅκνει, ἔφη, ταῦτα εἰρηγεῖσθαι αὐταῖς, ἃ σοὶ τε λυσιτελήσει κακείναις· καὶ, ὥς εἰκός, ἡδέως ὑπακούσονται. Ἀλλὰ
- 11 νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη ὁ Ἀρίσταρχος, οὕτω μοι δοκεῖ καλῶς λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὥστε πρόσθεν μὲν οὐ προσιέμην δανείσασθαι, εἰδὼς ὅτι ἀναλῶσας ὃ ἂν λάβω οὐχ ἔξω ἀποδοῦναι, νῦν δέ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομενεῖν αὐτὸ ποιῆσαι.
- 12 Ἐκ τούτων δὲ ἐπορίσθη μὲν ἀφορμὴ, ἐωνίβη δὲ ἔρια καὶ ἐργαζόμεναι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδδείπνουν, ἱλαραὶ δὲ ἀντὶ σκυθρωπῶν ἦσαν· καὶ ἀντὶ ὑφωρωμένων ἑαυτοὺς ἡδέως ἀλλήλους ἑώρων, καὶ αἱ μὲν ὥς κηδεμόνα ἐφίλουν, ὁ δὲ ὥς ὠφελίμους ἡ-

γάπα. τέλος δὲ ἔλθων πρὸς τὸν Σωκράτη χαίρων διηγείτο ταῦ-
τά τε καὶ ὅτι αἰτιῶνται αὐτὸν μόνον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀργὸν ἐ-13
σθίειν καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Εἴτα οὐ λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς
λόγον; φασὶ γάρ, ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῷα, τὴν οἶν πρὸς τὸν
δεσπότην εἰπεῖν· Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὅς ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ ἑριά
σαι καὶ ἄρνας καὶ τυρὸν παρεχούσαις οὐδὲν δίδως ὅ τι ἂν μὴ ἐκ
τῆς γῆς λάδωμεν, τῷ δὲ κυνί, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει,
μεταδίδως οὐπὲρ αὐτὸς ἔχεις σίτου. τὸν κύνα οὖν ἀκούσαντα14
εἰπεῖν· Ναὶ μὰ Δί· ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ καὶ ὑμεῖς αὐτάς σφῶν ὥσ-
τε μῆτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι μῆτε ὑπὸ λύκων ἀρπάζεσθαι·
ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμεῖς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι
δύναισθε, φοβούμεναι μὴ ἀπόλησθε. οὕτω δὴ λέγεται καὶ τὰ πρό-
θατα συγχωρῆσαι τὸν κύνα προτιμᾶσθαι. καὶ σὺ οὖν ἐκείναις λέγε
ὅτι ἀντὶ κυνὸς εἰ φύλαξ καὶ ἐπιμελητής, καὶ διὰ σέ οὐδ' ὑπ' ἐ-
νὸς ἀδικούμεναι ἀσφαλῶς τε καὶ ἡδέως ἐργαζόμεναι ζῶσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8

Περὶ εὐχόμενον.

Τὸν Εὐθέρου, ἀποβελόντα τὰ ἐκτός· τῆς Ἀττικῆς κτήματα
αὐτοῦ καὶ ζητοῦντα διὰ τῆς σωματικῆς ἐργασίας νὰ πορίζηται
τὰ πρὸς τὸ ζῆν, συμβουλεύει ὁ Σωκράτης νὰ εὕρῃ ἐργασίαν,
ἣτις, παρχμόνιμος οὖσα, ν' ἀποδίδῃ αὐτῷ καὶ κατὰ τὸ γῆρας
τὰ ἐπιτηδεῖα· τοιαύτη δ' ἐργασία εἶνε ἡ παρὰ πλουσίῳ τινὶ ἐ-
πιττασίᾳ κτημάτων. Τοῦ Εὐθήρου θεωροῦντος τοῦτο δουλο-
πρεπές, ὁ Σωκράτης λέγει ὅτι περὶ παντὸς ἔργου, ὃ τις ἀναλαμ-
βάνει, ὑπέχων εὐθύνας, ὀφείλει νὰ δίδῃ λόγον.

* Ἄλλον δὲ ποτε ἀρχαῖον ἑταῖρον διὰ χρόνου ἰδὼν· Πόθεν, ἔφη, 1
Εὐθέρη, φαίνει; Ὑπὸ μὲν τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου, ἔφη, ὃ
Σώκρατες, ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυνὶ μέντοι αὐτόθεν. ἐπεὶ γὰρ ἀ-
φηρέθημεν τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα, ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ὁ πα-
τήρ μοι οὐδὲν κατέλιπεν, ἀναγκάζομαι νῦν ἐπιδημήσας τῷ σώματι

- ἐργαζόμενος τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι. δοκεῖ δέ μοι τοῦτο κρεῖττον εἶναι ἢ δέεσθαι τινος ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ μηδὲν ἔχοντα
- 2 ἐφ' ὅτῳ ἂν διναιζοίμην. Καὶ πόσον ἂν χρόνον οἶει σοι, ἔφη, τὸ σῶμα ἱκανὸν εἶναι μισθοῦ τὰ ἐπιτήδεια ἐργάζεσθαι; Μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐ πολὺν χρόνον. Καὶ μὴν, ἔφη, ὅταν γε πρεσβύτερος γένη, δηλὸν ὅτι δαπάνης μὲν δεῖται, μισθὸν δὲ οὐδεὶς σοι θελήσει τῶν τοῦ σώματος ἔργων διδόναι. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐ.
- 3 κοῦν, ἔφη, κρεῖττόν ἐστιν αὐτόθεν τοῖς τοιοῦτοις τῶν ἔργων ἐπιτίθεσθαι ἢ καὶ πρεσβυτέρῳ γενομένῳ ἐπαρκέσει, καὶ προσελθόντι τῶν πλείονα χρήματα κεκτημένων, [τῷ] δεομένῳ τοῦ συνεπιμελησομένου, ἔργων τε ἐπιστατοῦντα καὶ συγκομιζόντα καρποὺς καὶ συμφυλάττοντα τὴν οὐσίαν, ὠφελοῦντα ἀντωφελεῖσθαι. Χα-
- 4 λεπῶς ἂν, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, δουλείαν ὑπομείναιμι. Καὶ μὴν οἷ γε ἐν ταῖς πόλεσι προστατεύοντες καὶ τῶν δημοσίων ἐπιμελούμενοι οὐ δουλοπρεπέστεροι ἕνεκα τούτου, ἀλλ' ἐλευθεριώτε-
- 5 ροι νομίζονται. Ὅλως, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ ὑπαίτιον εἶναι τι νὺν οὐ πάνυ προσίεμαι. Καὶ μὴν, ἔφη, Εὐθῆρε, οὐ πάνυ γε ῥᾶδιόν ἐστιν εὑρεῖν ἔργον ἐφ' ᾧ οὐκ ἂν τις αἰτίαν ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν, χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντα μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν· ἐπεὶ καὶ οἷς νῦν ἐργάζεσθαι φη; θυμάζω εἰ ῥᾶδιόν ἐστιν ἀνέγκλητον διαγίγνεσθαι.
- 6 χρή οὖν πειρᾶσθαι τοὺς φιλαίτιους φεύγειν καὶ τοὺς εὐγνώμονας διώκειν, καὶ τῶν πραγμάτων ἕσα μὲν δύνασαι ποιεῖν ὑπομένειν, ἕσα δὲ μὴ δύνασαι φυλάττεσθαι, ὅ τι δ' ἂν πράττης, τούτου ὡς κάλλιστα καὶ προθυμότετα ἐπιμελεῖσθαι. οὕτω γὰρ ἥκιστ' ἂν μὲν σε οἶμαι ἐν αἰτίᾳ εἶναι, μάλιστα δὲ τῇ ἀπορίᾳ δοῖσθαι εὑρεῖν, ῥᾶστα δὲ καὶ ἀκινδυνότατα ζῆν καὶ εἰς τὸ γῆρας διαρκέστατα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9.

Περὶ εὐχόμενον.

Εἰς τὸν Κρέτωνα, πλούσιον Ἀθηνῆσιον, παραπονύμενον ὅτι ὁ ἐν Ἀθήναις βίος εἴη χαλεπὸς ἕνεκα τῶν συκοφαντῶν, συνί-

στησιν ὁ Σωκράτης τὸν Ἀρχέδημον, ἄνδρα πτωχὸν μὲν, ἀλλὰ χρηστὸν καὶ τοῦ δικαίου εἰδήμονα, ὃς διὰ τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις καταδιώξεω, τῶν συκοφαντῶν ἡδύνατο τὰ παρέχει τῷ Κρίτῳ ἀσφάλειαν. Λυσιτελοῦς ἀποδειχθεὶς τῆς φιλίας τοῦ Ἀρχεδήμου, καὶ ἄλλοι τῶν φίλων τοῦ Κρίτωνος ἐνεπιστεύθησαν τὰ συμφέροντα αὐτῶν εἰς τὴν χρηστότητα ἐκείνου. Ἐντεῦθεν ὁ Ἀρχέδημος οὐ μόνον ὠφελῶν ὠφελεῖτο ἀλλὰ καὶ ἐν πολλῇ τιμῇ ἦν παρὰ πᾶσι.

Οἶδα δὲ ποτε αὐτὸν καὶ Κρίτωνος ἀκούσαντα, ὥς χαλεπὸν δ 1
βίος Ἀθήνησιν εἴη ἀνδρὶ βουλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. Νῦν γάρ, ἔφη, ἐμέ τινας εἰς δίκας ἄγουσιν, οὐχ οὐ ἀδικοῦνται ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι νομίζουσιν ἥδιον ἂν με ἀργύριον τελέσαι ἢ πράγματα ἔχειν. καὶ ὁ Σωκράτης· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κρίτων, κύνας δὲ 2
τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι ; Καὶ μάλα, ἔφη· μάλλον γάρ μοι λυσιτελεῖ τρέφειν ἢ μὴ. Οὐκ ἂν οὖν θρέψαις καὶ ἄνδρα, ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύναιτο σοῦ ἀπερύκειν τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν σε ; Ἡδέως γ' ἂν, ἔφη, εἰ μὴ φο- 3
βοίμην ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο. Τί δ' ; ἔφη, οὐχ ὀρᾷς ὅτι πολλῶν ἥδιόν ἐστι χαριζόμενον οἷῳ σοὶ ἀνδρὶ ἢ ἀπεχθόμενον ὠφελεῖσθαι ; εὖ ἴσθ' ὅτι εἰσὶν ἐνθάδε τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ πά-
νυ ἂν φιλοτιμηθεῖεν φίλῳ σοὶ χρῆσθαι.

Καὶ ἐκ τούτων ἀνευρίσκουσιν Ἀρχέδημον, πάνυ μὲν ἱκανὸν εἰ 4
πεῖν τε καὶ πρᾶξιαι, πένητα δέ· οὐ γὰρ ἦν οἷος ἀπὸ παντὸς κερ-
δαίνειν, ἀλλὰ φιλόχρηστός τε καὶ ἔφη ῥᾶστον εἶναι ἀπὸ τῶν συ-
κοφαντῶν λαμβάνειν. τούτῳ οὖν ὁ Κρίτων, ὅποτε συγχομίζοι ἢ σῖτον ἢ ἔλαιον ἢ οἶνον ἢ ἔρια ἢ τι ἄλλο τῶν ἐν ἀγρῷ γιγνομέ-
νων χρησίων πρὸς τὸν βίον, ἀφελῶν ἂν ἔδωκε· καὶ ὅποτε θύ-
οι, ἐκάλει, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελεῖτο. νομίσας δὲ ὁ Ἀρ- 5
χέδημος ἀποστροφὴν οἰ τὸν Κρίτωνος οἶκον μάλα περιεῖπεν αὐ-
τόν. καὶ εὐθύς του τῶν συκοφαντούντων τὸν Κρίτωνα ἀνευρίσκει
πολλὰ μὲν ἀδικήματα, πολλοὺς δ' ἐχθρούς. καὶ προσεκαλέσατο
εἰς δίκην δημοσίαν, ἐν ἣ αὐτὸν ἔδει κριθῆναι ὃ τι δεῖ παθεῖν

- 6 ἡ ἀποτίσαι. ὁ δὲ συνειδῶς αὐτῷ πολλὰ καὶ πονηρὰ πάντ' ἐποίει ὥστε ἀπαλλαγῆναι τοῦ Ἀρχιδήμου. ὁ δὲ Ἀρχέδημος οὐκ ἀ-
 7 πηλλάττετο, ἕως τὸν τε Κρίτωνα ἀφῆκε καὶ αὐτῷ χρήματα ἔδωκεν. ἐπεὶ δὲ τοῦτό τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὁ Ἀρχέδημος διεπράξατο, ἤδη τότε, ὥσπερ, ἔταν νομεῦς ἀγαθὸν κῦνα ἔχῃ, καὶ οἱ ἄλλοι νομεῖς θούλονται πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀγέλας ἰστάναι, ἵνα τοῦ κυνὸς ἀπολαύωσιν, οὕτω δὴ καὶ Κρίτωνος πολλοὶ τῶν φίλων
 8 ἐδέοντο καὶ σφίσι παρέχειν φύλακα τὸν Ἀρχέδημον. ὁ δὲ Ἀρχέδημος τῷ Κρίτῳ ἡδέως ἐχαρίζετο, καὶ οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ αἱ φίλοι αὐτοῦ. εἰ δέ τις αὐτῷ τούτων οἷς ἀπήχθετο θυνεῖδιζοι ὥς ὑπὸ Κρίτωνος ὠφελούμενος κολακεύοι αὐτόν. Πότερον οὖν, ἔφη ὁ Ἀρχέδημος, αἰσχρὸν ἐστὶν εὐεργετούμενον ὑπὸ χρηστῶν ἀνθρώπων καὶ ἀντευεργετοῦντα τοὺς μὲν τοιοῦτους φίλους ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς διαφέρεισθαι, ἢ τοὺς μὲν καλοὺς καγαθοὺς ἀδικεῖν πειρώμενον ἐχθροὺς ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς συνεργοῦντα πειρᾶσθαι φίλους ποιεῖσθαι καὶ χρῆσθαι τούτοις ἀντ' ἐκεῖνων; ἐκ δὲ τούτου εἰς τε τῶν Κρίτωνος φίλων Ἀρχέδημος ἦν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Κρίτωνος φίλων ἐτιμᾶτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

Περὶ ἐχόμενων.

Παραίνει ὁ Σωκράτης τὸν φίλον αὐτοῦ Διόδωρον, ὄντα πλούσιον, νὰ ἐλθῇ ἀρωγὴ τῷ Ἑρμογένει, ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ ὑπὸ τῆς πενίης πιεζομένῳ. Ἄλλως τε, διδάσκει, ἔχομεν καθῆκον νὰ μὴ παρίδωμεν φίλον ἀγαθὸν ν' ἀπολεσθῇ ὑπὸ τῆς πενίης, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον ὁ Ἑρμογένης θὰ ἡσυχύνετο ὠφελούμενος νὰ μὴ ἀνταποδίδῃ τὰς ὠφελείας. Καὶ δὴ διὰ μικρᾶς δαπάνης ὁ Διόδωρος ἐκτήσατο φίλον, ὅστις μόνον τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν χαρὰν ἐκείνου εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν.

Οἶδα δὲ καὶ Διοδώρῳ αὐτὸν ἐτάρῳ ὄντι τοιάδε διαλεχθέντα·
 Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Διόδωρε, ἂν τίς σοι τῶν οἰκετῶν ἀποδρᾷ, ἐ-

πιμελεῖ ὅπως ἀναστήσει ; Καὶ ἄλλους γε νῆ Δι', ἔφη, παρακαλῶ, 2
 σῶτρα τοῦτου ἀνακηρύττων. Τί γάρ ; ἔφη ἐὰν τ'ς σοι κάμνη
 τῶν οἰκετῶν, τοῦτου ἐπιμελεῖ καὶ παρακαλεῖς ἱατροῦς, ὅπως μὴ
 ἀποθάνῃ ; Σφόδρα γ', ἔφη, Εἰ δέ τίς σοι τῶν γνωρίμων, ἔφη,
 πολὺ τῶν οἰκετῶν χρησιμώτερος ὢν κινδυνεύει δι' ἔνδειαν ἀπολέ- 3
 σθαι, οὐκ οἶμαι σοι ἄξιον εἶναι ἐπιμεληθῆναι ὅπως διασωθῇ ; καὶ μὴν
 οἶσθ' ὅτι οὐκ ἀγνώμων ἐστὶν Ἑρμογένης, αἰσχύνοιτο δ' ἂν,
 εἰ ὠφελούμενος ὑπὸ σοῦ μὴ ἀντωφελοῖν σε· καίτοι τὸ ὑπέρτερον
 ἐκόντα τε καὶ εὖνουν καὶ παραμόνιμον [καὶ τὸ κελεύμενον ἱκανὸν
 ποιεῖν] ἔχειν καὶ μὴ μόνον τὸ κελεύμενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν,
 ἀλλὰ θυνάμενον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρήσιμον εἶναι καὶ προνοεῖν καὶ
 προβουλεύεσθαι πολλῶν οἰκετῶν οἷμαι ἀντάξιον εἶναι. οἱ μὲντοι ἀ- 4
 γαστοὶ οἰκονόμοι, ὅταν τὸ πολλοῦ ἄξιον μικροῦ ἐξῇ πρίασθαι,
 τότε φασὶ θεῖν ὠνεῖσθαι· νῦν δὲ διὰ τὰ πράγματα εὐνοιοτάτους
 ἐστὶ φίλους ἀγαθοὺς κτήσασθαι. καὶ ὁ Διδώωρος· Ἀλλὰ καλῶς 5
 γε, ἔφη, λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ κέλευσεν ἔλθειν ὡς ἐμὲ τὸν
 Ἑρμογένη. Μὰ Δι', ἔφη, οὐκ ἔγωγε· νομίζω γάρ οὔτε σοὶ κάλ-
 λιον εἶναι τὸ καλέσαι ἐκεῖνον τοῦ αὐτὸν ἔλθειν πρὸς ἐκεῖνον οὔτ'
 ἐκεῖνον μεῖζον ἀγαθὸν τὸ πρᾶχθῆναι ταῦτα ἢ σοί. οὕτω δὲ ὁ Δι- 6
 δώωρος ὄψετο πρὸς τὸν Ἑρμογένη· καὶ οὐ πολὺ τελέσας ἐκτίστα-
 το φίλον, ὃς ἔργον εἶχε σκοπεῖν ὅτι ἂν ἢ λέγων ἢ πράττων ὠ-
 φελοῖν τε καὶ εὐφραίνει· Διδώωρον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

Περίεχόμενον.

Ὁ βουλόμενος ἐν τῇ πόλει στρατηγεῖν ἀνάγκη νὰ μάθῃ τὴν στρατηγικὴν τέχνην, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσον ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις ἡ πόλις ἐπιτρέπει αὐτὴν ὅλην τῷ στρατηγῷ, ἐκ δὲ τῶν κατορθωμάτων ἢ τῶν ἀμαρτημάτων ἐκείνου ἐπόμενον εἶνε νὰ συμβαίνωσιν αὐτῇ μεγάλα τὰ ὠφελήματα ἢ τὰ κακὰ. (1-3). Ὁ μεμαθηκὼς ταύτην τὴν τέχνην, καὶ ἂν μὴ ἐκλεγῇ, εἶνε πράγματι στρατηγός (4). Ἡ διδασκαλία τῆς τακτικῆς, οὗσης καλῆς μὲν, ἀλλὰ πολλοστοῦ μέρους τῆς στρατηγίας, δὲν ἀποτελεῖ τὸν ἀγαθὸν στρατηγόν, ὅς πρὸς ταύτῃ πρέπει νὰ ᾖ περὶ ἀρκευαστικός τῶν εἰς τὸν πόλεμον, ποριστικός τῶν ἐπιτηδείων, μηχανικός, ἐργατικός, ἐπιμελής, καρτερικός, ἀγχίνους, φιλόφρων, ὤμος, ἄπλοος, ἐπίβουλος, φυλακτικός, προετικός, ἄρπυξ, φιλόδορος, πλεονέκτης, ἀσφαλής, ἐπιθετικός, νὰ διχηγνῶσκη τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς στρατιώτας, νὰ τάττῃ αὐτοὺς καὶ μεταχειρίζηται ὅπῃ καὶ ὅπως δεῖ (5-11)

- 1 Ὅτι δὲ τοὺς ὀρεγομένους τῶν καλῶν ἐπιμελεῖς ὧν ὀρέγοντο ποιεῖν ὠφέλει, νῦν τοῦτο διηγῆσομαι. ἀκούσας γάρ ποτε Διονυσόδωρον εἰς τὴν πόλιν ἦκειν ἐπαγγελλόμενον στρατηγεῖν διδάξειν, ἔλεξε πρὸς τινὰς τῶν συνόντων, ὃν ἡσθάνετο βουλόμενον τῆς τι-
- 2 μῆς ταύτης ἐν τῇ πόλει τυχεῖν· Αἰσχρὸν μέντοι, ὦ νεανία, τὸν βουλόμενον ἐν τῇ πόλει στρατηγεῖν, ἐξὸν τοῦτο μαθεῖν, ἀμελῆσαι αὐτοῦ. καὶ δικαίως ἂν οὗτος ὑπὸ τῆς πόλεως ζημιόσθῃ
- 3 πολὺ μᾶλλον ἢ εἴ τις ἀνδριάντας ἐργολαβὴν μὴ μεμαθηκὼς ἀνδριαντοποιεῖν. ὅλης γάρ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις ἐπιτρεπομένης τῷ στρατηγῷ, μεγάλα τὰ τε ἀγαθὰ κατορθοῦντος

αὐτοῦ καὶ τὰ κακὰ διαμαρτάνοντος εἰκὸς γίγνεσθαι. πῶς οὖν οὐκ
 ἂν δικαίως ὁ τοῦ μὲν μανθάνειν τοῦτο ἀμελῶν, τοῦ δὲ αἰρεθῆναι
 ἐπιμελούμενος ζημιόιτο ; τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων ἐπεισεν αὐτὸν ἐλ-
 θόντα μανθάνειν. ἐπεὶ δὲ μεμαθηκὼς ἦκε, προσέειπεν αὐτῷ λέγων· 4
 Οὐ δοκεῖ ἔμιν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ Ὅμηρον τὸν Ἀγαμέμνονα
 γεραρὸν ἔφη εἶναι οὕτω καὶ ὅδε στρατηγεῖν μαθὼν γεραρώτερος
 φαίνεσθαι ; καὶ γὰρ, ὥσπερ ὁ κιθαρίζειν μαθὼν καὶ ἂν μὴ κιθα-
 ρίζῃ, καθαριστὴς ἐστι, καὶ ὁ μαθὼν ἰᾶσθαι, κἂν μὴ ἰατρεύῃ, ὁ-
 μος ἰατρός ἐστιν, οὕτω καὶ ὅδε ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ
 στρατηγὸς ὢν, κἂν μηδεὶς αὐτὸν ἔλῃται. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος
 οὔτε στρατηγὸς οὔτε ἰατρός ἐστιν, οὐδ' ἂν ὑπὸ πάντων ἀνθρώ-
 πων αἰρεθῇ. ἀτάρ, ἔφη, ἵνα καί, ἂν ἡμῶν τις ἢ ταξιαρχῇ ἢ 5
 λοχαγῇ σοι, ἐπιστημονέστεροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λέξον ἡμῖν
 πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. καὶ ὅς· Ἐκ τοῦ
 αὐτοῦ, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἐτελεύτα. τὰ γὰρ τακτικὰ ἐμὲ γε καὶ
 ἄλλ' οὐδὲν ἐδίδαξεν. Ἀλλὰ μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοῦτό γε πολ- 6
 λοστὸν μέρος ἐστὶ στρατηγίας, καὶ γὰρ παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν
 πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρή καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδεῶν τοῖς
 στρατιώταις καὶ μηχανικὸν καὶ ἐργαστικὸν καὶ ἐπιμελῆ καὶ καρ-
 τερικὸν καὶ ἀγχίνου καὶ φιλόφρονά τε καὶ ὠμὸν καὶ ἀπλοῦν τε
 καὶ ἐπίβουλον καὶ φυλακτικὸν τε καὶ κλέπτῃν καὶ προετικὸν καὶ
 ἄρπαγα καὶ φιλόδωρον καὶ πλεονέκτην καὶ ἀσφαλῆ καὶ ἐπι-
 θετικόν, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ φύσει καὶ ἐπιστήμῃ δεῖ τὸν εὖ
 στρατηγήσοντα ἔχειν. καλὸν δὲ καὶ τὸ τακτικὸν εἶναι· πολὺ γὰρ 7
 διαφέρει στράτευμα τεταγμένον ἀτάκτου, ὥσπερ λίθοι τε καὶ πλίν-
 θοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως μὲν ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσι-
 μά ἐστιν, ἐπειδὴν δὲ ταχθῇ κάτω μὲν καὶ ἐπιπολῆς τὰ μήτε
 σηπόμενα μήτε τηρόμενα, εἰ τε λίθοι καὶ ὁ κέραμος, ἐν μέσῳ δὲ
 αἱ τε πλίνθοι καὶ τὰ ξύλα, ὥσπερ ἐν οἰκοδομίᾳ συντίθεται, τότε
 γίγνεται πολλοῦ ἄξιον κτῆμα, οἰκία. Ἀλλὰ πάνυ, ἔφη ὁ νεανί- 8
 σκος, ὁμοιον, ὦ Σώκρατες, εἴρηκας. καὶ γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς
 τε πρῶτους ἀρίστους δεῖ τάττειν καὶ τοὺς τελευταίους, ἐν μέ-
 σῳ δὲ τοὺς χειρίστους, ἵνα ὑπὸ μὲν τῶν ἄγωνται, ὑπὸ δὲ τῶν 9

ὠθῶνται. Εἰ μὲν τοίνυν ἔφη, καὶ διαγιγνώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος ὧν ἔμαθες ; οὐδὲ γὰρ εἴ σε ἀργύριον ἐκέλευσε πρῶτον μὲν καὶ τελευταῖον τὸ κάλλιστον τάττειν, ἐν μέσῳ δὲ τὸ χεῖριστον, μὴ διδάξας διαγιγνώσκειν τό τε καλὸν καὶ τὸ κίθδηλον, οὐδὲν ἂν σοι ὄφελος ᾔην. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἐδίδαξεν. ὥστε αὐτοὺς ἂν ἡμᾶς δέ-
 10οι τοὺς τε ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς κρίνειν. Τί οὖν οὐ σκοποῦμεν, ἔφη, πῶς ἂν αὐτῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν ; Βούλομαι, ἔφη δὲ νεανίσκος. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν ἀργύριον δέοι ἀρπάζειν τοὺς φιλαργυρωτάτους πρῶτους καθιστάντες ὁρθῶς ἂν τάττοιμεν ; Ἐμοιγε δοκεῖ. Τί δὲ τοὺς κινδυνεύειν μέλλοντας ; ἄρα τοὺς φιλοτιμοτάτους προτακτέον ; Οὗτοι γοῦν εἰσιν, ἔφη, οἱ ἔνεκα ἐπαίνου κινδυνεύειν ἐθέλοντες. οὐ τοίνυν οὗτοί γε ἄδηλοι, ἀλλ' ἐπι-
 11φανεῖς πανταχοῦ ὄντες εὐεύρετοι ἂν εἴεν. Ἀτάρ, ἔφη, πότερά σε τάττειν μόνον ἐδίδαξεν, ἢ καὶ ὅπη καὶ ὅπως χρηστέον ἐκάστη τῶν τάξεων ; Οὐ πάνυ, ἔφη. Καὶ μὴν πολλὰ γ' ἐστὶ πρὸς αὐτοὺς τάττειν οὔτε ἄγειν ὡσαύτως προσήκει. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐ διεσαφηνίζε ταῦτα. Νῆ Δι', ἔφη, πάλιν τοίνυν ἐλθὼν ἐπανερῶτα ᾔην γὰρ ἐπίστηται καὶ μὴ ἀναιδῆς ᾔη, αἰσχυνεῖται ἀργύριον εἰληφῶς ἐνδεᾶ σε ἀποπέμψασθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

Περὶ ἐξιχνίου.

Ἀγαθὸν στρατηγὸς εἶνε τὸ νὰ ᾧσι σώοι οἱ στρατιῶται καὶ ἔχωσι τὰ ἐπιτήδεια καὶ χραιστῶντες τῶν πολέμων νὰ ᾧσιν ἐν δαμονέστεροι (1-2). Οὐδ' ἄρκει μόνος ὁ στρατηγὸς ν' ἀγωνίζεται καλῶς πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ πρέπει νὰ παρὰσκευάσῃ καὶ τὸν στρατὸν ὅλον εἰς τοῦτο (3-4).

- 1 Ἐντυχὼν δὲ ποτε στρατηγεῖν ἡρημένῳ τῷ· Τοῦ ἔνεχεν, ἔφη, Ὅμηρον οἶσι τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορεύσαι ποιμένα λαῶν ;

ἀρά γε ὅτι, ὥσπερ τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶαί τε ἔσονται αἱ αἰεὶ καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν καί, οὐ ἔνεκα τρέφονται, τοῦτο ἔσται, οὕτω καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶοί τε αἱ στρατιῶται ἔσονται καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν καί, οὐ ἔνεκα στρατεύονται, τοῦτο ἔσται ; στρατεύονται δέ, ἵνα κρατοῦντες τῶν πολεμίων εὐδαιμονέστεροι ᾦεν. ἢ τί δήποτε οὕτως ἐπήνεσε τὸν Ἀγαμέμνονα εἰπών·

2

Ἀμφότερον, βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής ;

ἀρά γε ὅτι αἰχμητής τε κρατερός ἂν εἴη, οὐκ εἰ μόνος αὐτὸς εὐ ἀγωνίζοιτο πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλ' εἰ καὶ παντὶ τῷ στρατοπέδῳ τούτου αἴτιος εἴη, καὶ βασιλεὺς ἀγαθός, οὐκ εἰ μόνον τοῦ ἑαυτοῦ θίβου καλῶς προσεσθήκει, ἀλλ' εἰ καί, ὧν βασιλεύει, τούτοις εὐδαιμονίας αἴτιος εἴη ; καὶ γὰρ βασιλεὺς αἰρεῖται οὐχ ἵνα ἑαυτοῦ καλῶς ἐπιμελῇται, ἀλλ' ἵνα καὶ αἱ ἐλόμενοι δι' αὐτὸν εὐ πράττωσι· καὶ στρατεύονται δὲ πάντες, ἵνα ὁ θίβος αὐτοῖς ὡς βέλτιστος ᾦ, καὶ στρατηγούς αἰροῦνται τούτου ἔνεκα, ἵνα πρὸς τοῦτο αὐτοῖς ἡγεμόνες ᾦσι. δεῖ οὖν τὸν στρατηγούοντα τοῦτο πα- 4
ρασκευάζειν τοῖς ἐλομένοις αὐτὸν στρατηγόν· καὶ γὰρ οὔτε κἄλλιον τούτου ἄλλο ῥῆδιν εὑρεῖν οὔτε αἵσχιον τοῦ ἐναντίου. καὶ οὕτως ἐπισκοπῶν τίς εἴη ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀρετὴ τὰ μὲν ἄλλα περιῆρει, κατέλιπε δὲ τὸ εὐδαιμόνας ποιεῖν ὧν ἂν ἡγήται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

Π ε ρ ι ε χ ὀ μ ε ν ο ν .

Ὁ ἱππρχος καὶ τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἵππεϊς ὀρεῖται νὰ παρκαυάζῃ ἐπιτηδεύουσιν τῇ δὲ περὶ τῶν ἵππων φροντίδᾳ αὐτὸς ὀρεῖται νὰ ἀνελθάβῃ (1-4). Ἴππεϊς ἄριστα θὰ γυμνάζῃ ἐὰν ποιῇ αὐτοὺς ἀναβατικωτέρους ἐπὶ τοὺς ἵππους, ἀσκήσῃ εἰς τόπους, ἐν οἷσιν περ οἱ πολέμιοι γίνονται, γυμνάζῃ νὰ βάλλωσιν ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ θήγῃ τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ παροργίῃ πρὸς τοὺς πολεμίους (5-8). Πρὸς τούτοις ἐὰν φροντίζῃ νὰ

παίθωνται αὐτῷ, κακοῖσι δὲ τοῦτο, ἂν φαίνεται μὲν ὅτι ἐπίσταται τοῦτο, ὃ πρέπει νὰ ποιῇ, ἅμα δὲ διδάσκει αὐτοὺς ὅτι τὸ παθεῖσθαι εἶναι σωτηρία αὐτῶν (9-10) τ. λευταῖον διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου ἂν ἐμποιῇται; ψυχαῖς τῶν ἰππέων τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν σπουδὴν τῆς δόξης, προτρέπη δ' αὐτοὺς σφόδρα ἐπὶ ταῦτα, ἅφ' ὧν καὶ οὗτος θὰ ὤρεληθῇ καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται δι' αὐτόν (11-15)

- 1 Καὶ ἰππαρχεῖν δέ τινη ἡρημένῳ οἷδ' ἀ ποτε αὐτὸν τοιάδε διαλεχθέντα· Ἐχοις ἄν, ἔφη, ὦ νεανία, εἰπεῖν ἡμῖν ὅτου ἔνεκα ἐπεθύμησας ἰππαρχεῖν ; οὐ γὰρ δὴ τοῦ πρώτος τῶν ἰππέων ἐλαύνειν· καὶ γὰρ οἱ ἰπποτοξόται τούτου γε ἀξιῶνται· προσελάνουσι γοῦν καὶ τῶν ἰππάρχων. Ἀληθῇ λέγεις ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ γνωσθῆναι γε· ἐπεὶ καὶ οἱ μαινόμενοί γε ὑπὸ πάντων
- 2 γινώσκονται. Ἀληθές, ἔφη, καὶ τοῦτο λέγεις. Ἀλλ' ἄρα ὅτι τὸ ἰππικὸν αἶετ' ἐπὶ πόλει βέλτιον ἂν ποιήσας παραδοῦναι καὶ, εἴ τις χρεῖα γίγνοιτο ἰππέων, τούτων ἡγούμενος ἀγαθοῦ τινος αἷτιος γενέσθαι τῇ πόλει ; Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ ἔστι γε νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, καλόν, ἐὰν δύνη ταῦτα ποιῆσαι· ἡ δὲ ἀρχή που ἔφ' ἧς ἡρῆσαι ἰππων τε καὶ ἀμβατῶν ἐστίν. Ἔστι γὰρ οὖν, ἔφη Ἰθι δὴ λέξον ἡμῖν τοῦτο πρῶτον, ὅπως διανοεῖ τοὺς ἰππους βελτίους ποιῆσαι καὶ ὅς. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔφη, οὐκ ἐμὸν εἶμαι τὸ
- 4 ἔργον εἶναι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον δεῖν τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου ἐπιμελεῖσθαι. Ἐὰν οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης παρέχωνταί σοι τοὺς ἵππους οἱ μὲν οὕτω κακὸποδας ἢ κακοσκελεῖς ἢ ἀσθενεῖς, οἱ δὲ οὕτως ἀτρόφους, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀκολουθεῖν, οἱ δὲ οὕτως ἀναγώγους ὥστε μὴ μένειν ὅπου ἂν σὺ τάξης, οἱ δὲ οὕτω λακτιστὰς ὥστε μὴδὲ τάξει δυνατὸν εἶναι, τί σοι τοῦ ἰππικοῦ ὄφελος ἔσται ; ἢ πῶς δυνήσεται τοιούτων ἡγούμενος ἀγαθὸν τι ποιῆσαι τῇ πόλει ; καὶ ὅς. Ἀλλὰ καλῶς τε λέγεις, ἔφη, καὶ πειράσομαι τῶν
- 5 ἵππων εἰς τὸ δυνατὸν ἐπιμελεῖσθαι. Τί δέ, τοὺς ἰππέας οὐκ ἐπιχειρήσεις, ἔφη, βελτίονας ποιῆσαι ; Ἐγώ γ', ἔφη. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν ἀναδατικωτέρους ἐπὶ τοὺς ἵππους ποιήσεις [αὐτοὺς] ; Δεῖ γοῦν,
- 6 ἔφη· καὶ γὰρ εἴ τις αὐτῶν καταπῶσι μᾶλλον ἂν οὕτω σώζοιτο. Τί γάρ;

ἂν που κινδυνεύειν δέη πότερον ἐπάγειν τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὴν
 ἄμμον καλεῦσαι, ἐνθαπερ εἰώθατε ἱππεύειν, ἢ πειράσει τὰς μελέ-
 τας ἐν τοιούτοις ποιεῖσθαι χωρίοις ἐν οἷσιν περ οἱ πολέμιοι γίγνονται;
 Βέλτιον γοῦν, ἔφη. Τί γάρ; τοῦ βάλλειν ὡς πλείστους ἀπὸ τῶν ἱπ- 7
 πων ἐπιμέλειάν τινα ποιήσει; Βέλτιον γοῦν, ἔφη, καὶ τοῦτο. Θήγειν
 δὲ τὰς ψυχὰς τῶν ἱππέων καὶ ἐξοργίζειν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἄ-
 περ ἀλκιμωτέρους ποιεῖ διανενόησαι; Εἰ δὲ μή, ἀλλὰ νῦν γε πει-
 ράσομαι, ἔφη. Ὅπως δέ σοι πείθονται οἱ ἱππεῖς πεφρόνητάς τι; 8
 ἄνευ γάρ δὴ τούτου οὔτε ἱππων οὔτε ἱππέων ἀγαθῶν καὶ ἀλκίμων
 οὐδὲν ὄφελος. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη· ἀλλὰ πῶς ἂν τις μάλιστα, ὦ
 Σώκратες, ἐπὶ τοῦτο αὐτοὺς προτρέψαιτο; Ἐκεῖνο μὲν δήπου 9
 εἶσθαι, ὅτι ἐν παντὶ πράγματι οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέ-
 λουσι πείθεσθαι οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι. καὶ γάρ ἐν
 νόσῳ, ὃν ἂν ἡγῶνται ἱατρικώτατον εἶναι, τούτῳ μάλιστα πείθονται,
 καὶ ἐν πλοίῳ [οἱ πλείοντες], ὃν ἂν κυβερνητικώτατον, καὶ ἐν
 γεωργίᾳ, ὃν ἂν γεωργικώτατον. Καὶ μάλ᾽, ἔφη. Οὐκοῦν εἰκός,
 ἔφη, καὶ ἐν ἱππικῇ, ὃς ἂν μάλιστα εἰδᾶς φαίνεται ἂ δὲ ποιεῖν,
 τούτῳ μάλιστα ἐθέλειν τοὺς ἄλλους πείθεσθαι. Ἐὰν οὖν, ἔφη, 10
 ἐγώ, ὦ Σώκратες, βέλτιστος ὢν αὐτῶν δηλὸς ὦ, ἀρκέσει μοι τοῦ-
 το εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἐμοί; Ἐὰν γε πρὸς τούτῳ, ἔφη, δι-
 δάξῃς αὐτοὺς ὡς τὸ πείθεσθαί σοι κάλλιον τε καὶ σωτηριώτερον αὐ-
 τοῖς ἔσται. Πῶς οὖν, ἔφη, τοῦτο διδάξω; Πολὺ νῆ Δί', ἔφη, ῥῆ-
 ον ἢ εἰ σοι δέοι διδάσκειν ὡς τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν ἀμείνω καὶ
 λυσιτελέστερά ἐστι. Λέγεις, ἔφη, σὺ τὸν ἱππαρχον πρὸς τοῖς ἄλ- 11
 λοῖς ἐπιμελεῖσθαι δεῖν καὶ τοῦ λέγειν δύνασθαι; Σὺ δ' ᾧ, ἔφη,
 χρῆναι σιωπῇ ἱππαρχεῖν; ἢ οὐκ ἐντεθύμῃσαι, ὅτι, ὅσα τε
 νόμῳ μεμαθήκαμεν κάλλιστα ὄντα, δι' ὧν γε ζῆν ἐπιστάμεθα,
 ταῦτα πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν, καὶ εἴ τι ἄλλο καλὸν μανθάνει
 τις μάθημα, διὰ λόγου μανθάνει, καὶ οἱ ἄριστα διδάσκοντες μάλ-
 ιστα λόγῳ χρῶνται καὶ οἱ τὰ σπουδαῖότατα [μάλιστα] ἐπι-
 στάμενοι κάλλιστα διαλέγονται; ἢ τότε οὐκ ἐντεθύμῃσαι, ὡς, 12
 ὅταν γε χορὸς εἰς ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως γίγνηται, ὥσπερ ὁ εἰς
 Δῆλον πεμπόμενος, οὐδεὶς ἄλλοθεν οὐδαμῶθεν τούτῳ ἐφάμιλλος

- γίγνεται οὐδὲ εὐανδρία ἐν ἄλλῃ πόλει ὁμοία τῇ ἐνθάδε συνάγε-
13ται ; Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὔτε εὐφωνία τοσοῦτον δια-
φέρουσιν Ἀθηναῖοι τῶν ἄλλων οὔτε σωμαίων μεγέθει καὶ ῥώμῃ,
ὅσον φιλοτιμία, ἥπερ μάλιστα παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἐντι.
14μα. Ἀληθές, ἔφη, καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν οἶει, ἔφη, καὶ τοῦ ἱππικῶ
τοῦ ἐνθάδε εἰ τις ἐπιμεληθείη, [ὥς] πολὺ ἂν καὶ τοῦτο διενεγ-
κεῖν τῶν ἄλλων ὕπλων τε καὶ ἱππων παρασκευῇ καὶ εὐταξίᾳ,
καὶ τῷ ἐτοίμως κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους, εἰ νομίσειαν
15ταῦτα ποιοῦντες ἐπαίνου καὶ τιμῆς τεύξεσθαι ; Εἰκός γε, ἔφη.
Μὴ τοίνυν ὄκνει, ἔφη, ἀλλὰ πειρῶ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ταῦτα προ-
τρέπειν, ἅψ' ὧν αὐτός τε ὠφελήσῃ καὶ οἱ ἄλλοι πολιταὶ διὰ σέ.
Ἀλλὰ νῆ Δία πειράσομαι, ἔφη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

Περὶ εὐχόμενον.

Εἰς τὸν Νικομαχίδην, ἄνδρα κατατετριμμένον ἐν τοῖς στρα-
τιωτικοῖς καὶ πολλὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων λαβόντα τραύματα,
παρκαπονόμενον ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐξελέξαντο αὐτὸν κατὰ
τὰς ἀρχαιεσιὰς στρατηγόν, ἀλλ' Ἀντισθένην τινά, οὐδὲν ἄλλο
ἐπιστάμενον ἢ χρήματα συλλέγειν, ὁ Σωκράτης πειρᾶται ν' ἀ-
ποδείξῃ ὅτι ἡ ἐπιτηδεύουσι τοῦ πορίζειν χρήματα εἶνε ἀγαθόν, ὅ-
τι ἡ ἀγάπη τῆς νίκης εἶνε προσὸν τοῦ στρατηγοῦ, τοιαύτην
δ' ἐκτόσατο ὁ Ἀντισθένης, ὅσῳ ἐγένετο χορηγός, καὶ ὅτι
ταύτης τὰς ἀρετὰς ἐπὶ μᾶλλον θ' ἀσκήσῃ πρὸς ὄφελος τῆς πό-
λεως πάσης (1-5). Καθόλου, ἔάν, ὅτου ἂν προστατεύῃ τις, γι-
γνώσκῃ τίνων ἔχει ἀνάγκην καὶ δύνηται νὰ προμηθεύηται ταῦ-
τα, εἶνε ὠφέλιμος προστάτης, εἴτε οἴκου, εἴτε πόλεως, εἴτε
στρατεύματος προστατεύει. Δὲν πρέπει ἐπομένως νὰ κατα-
φρονῇ τις τῶν οἰκονομικῶν ἀνδρῶν, διότι ἡ τῶν ἀτομικῶν αὐ-
τῶν ὑποθέσεων ἐπιμέλεια διχφέρει τῆς τῶν δημοσίων μόνον
κατὰ τὸ πλῆθος, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ εἶνε παρὰ πλεονέκτημα.

- 1** Ἰδὼν δὲ ποτε Νικομαχίδην ἐξ ἀρχαιεσιῶν ἀπὸντα ἤρετο· Τί-

νες, ὦ Νικομαχίδη, στρατηγοὶ ἡρηνται ; καὶ ὅς· Οὐ γάρ, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες, τοιοῦτοί εἰσιν Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐμὲ μὲν οὐχ εἰλοντο,
 ὅς ἐκ καταλόγου στρατευόμενος κατατέτριμμαι καὶ λοχαγῶν καὶ
 ταξιαρχῶν καὶ τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τσαυῖτα ἔχω — ἅμα
 δὲ καὶ τὰς οὐλὰς τῶν τραυμάτων ἀπογυμνούμενος ἐπεδείκνυσεν —
 Ἀντισθένη δέ, ἔφη, εἰλοντο τὸν οὕτε ὀπλίτην πω στρατευσάμε-
 νον ἔν τε τοῖς ἱππεῦσιν οὐδὲν περίδλεπτον ποιήσαντα ἐπιστά-
 μενόν τε ἄλλο οὐδὲν ἢ χρήματα συλλέγειν ; Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σω- 2
 κράτης, τοῦτο μὲν ἀγαθόν, εἰ γε τοῖς στρατιώταις ἱκανὸς ἔσται τὰ
 ἐπιτήδεια πορίζειν ; Καὶ γὰρ οἱ ἔμποροι, ἔφη ὁ Νικομαχίδης, χρή-
 ματα συλλέγειν ἱκανοὶ εἰσιν. ἀλλ' οὐχ ἕνεκα τούτου καὶ στρατη-
 γεῖν δύνανται ἄν. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ἀλλὰ καὶ φιλόνομος Ἀντισθένης 3
 ἐστίν, ὃ στρατηγῷ προσεῖναι ἐπιτήδειόν ἐστιν· οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ δσά-
 κισ κεχορήγηκε πᾶσι τοῖς χοροῖς νενίκηκε ; Μὰ Δι', ἔφη ὁ Νικομαχι-
 δης, ἀλλ' οὐδὲν ὁμοῖόν ἐστι χοροῦ τε καὶ στρατεύματος προσεσάναι.
 Καὶ μὴν, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ φῶδες γε ὁ Ἀντισθένης οὐδὲ χο- 4
 ρῶν διδασκαλίας ἔμπειρος ὢν ὁμοῦς ἐγένετο ἱκανὸς εὑρεῖν τοὺς
 κρατίστους ταῦτα. Καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ οὖν, ἔφη ὁ Νικομαχίδης,
 ἄλλους μὲν εὐρήσει τοὺς τάξοντας ἀνθ' ἑαυτοῦ, ἄλλους δὲ τοὺς
 μαχουμένους. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐάν γε καὶ ἐν τοῖς πολε- 5
 μικοῖς τοὺς κρατίστους ὥσπερ ἐν τοῖς χορικοῖς, εἰςεύρισκῃ τε καὶ
 προαιρήται, εἰκότως ἂν καὶ τούτου νικηφόρος εἴη· καὶ δαπανᾷν
 δ' αὐτὸν εἰκὸς μᾶλλον ἂν ἐθέλειν εἰς τὴν σὺν ὅλῃ τῇ πόλει τῶν
 πολεμικῶν νίκην ἢ εἰς τὴν σὺν τῇ φυλῇ τῶν χορικῶν. Λέγεις σύ,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι χορηγεῖν τε καλῶς 6
 καὶ στρατηγεῖν ; Λέγω ἔγωγ', ἔφη, ὡς, ὅτου ἂν τις προστατεύ-
 η, ἐὰν γινώσκῃ τε ὢν δεῖ καὶ ταῦτα πορίζεσθαι δύνηται, ἀγαθὸς
 ἂν εἴη προστάτης, εἴτε χοροῦ εἴτε οἴκου εἴτε πόλεως εἴτε στρα-
 τεύματος προστατεύοι. καὶ ὁ Νικομαχίδης· Μὰ Δι', ἔφη, ὦ Σώ- 7
 κράτες, οὐκ ἂν ποτε ὦμην ἐγὼ σοῦ ἀκοῦσαι ὡς οἱ ἀγαθοὶ οἰκο-
 νόμοι ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ἂν εἴεν. Ἰθι δὴ, ἔφη, ἐξετάσωμεν τὰ ἐρ-
 γα ἑκατέρου αὐτῶν, ἵνα εἰδῶμεν πότερον τὰ αὐτὰ ἐστὶν ἢ διαφέρει
 τι. Πάνυ γε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν τοὺς ἀρχομένους κατη- 8

- κούς τε καὶ εὐπειθεῖς ἑαυτοῖς παρασκευάζειν ἀμφοτέρων ἐστὶν ἔργον ; Καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ ; τὸ προστάττειν ἕκαστα τοῖς ἐπιτηδεύουσιν πράττειν ; Καὶ τοῦτ', ἔφη. Καὶ μὴν τὸ τοὺς κακοὺς κολλάζειν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς τιμᾶν ἀμφοτέροις οἶμαι προσήκειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ τοὺς ὑπηκόους εὐμενεῖς ποιῆσθαι πῶς οὐ καλὸν ἀμφοτέροις ; Καὶ τοῦτ', ἔφη. Συμμάχους δὲ καὶ βοηθεῖς προσάγεσθαι δοκεῖ σοι συμφέρειν ἀμφοτέροις ἢ οὐ ; Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Ἀλλὰ φυλακτικούς τῶν ὄντων οὐκ ἀμφοτέρους εἶναι προσήκει ; Σφόδρα γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἐπιμελεῖς καὶ φιλοπόνους ἀμφοτέρους εἶναι προσήκει περὶ τὰ αὐτῶν ἔργα ; Ταῦτα μὲν, ἔφη,
- 10πάντα ὁμοίως ἀμφοτέρων ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μάχεσθαι οὐκέτι ἀμφοτέρων. Ἀλλ' ἐχθροὶ γε τοὶ ἀμφοτέροις γίνονται ; Καὶ μάλα, ἔφη,
- 11τοῦτό γε. Οὐκοῦν τὸ περιγενέσθαι τούτων ἀμφοτέροις συμφέρει ; Πάνυ γ', ἔφη· ἀλλ' ἐκαίνο παριεῖς, ἂν δέῃ μάχεσθαι, τί ὠφελήσει ἡ οἰκονομική ; Ἐνταῦθα δὴπου καὶ πλεῖστον, ἔφη. ὁ γὰρ ἀγαθὸς οἰκονόμος, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν οὕτω λυσιτελές τε καὶ κερδαλέον ἐστίν, ὥς τὸ μαχόμενον τοὺς πολεμίους νικᾶν, οὐδὲ οὕτως ἀλυσιτελές τε καὶ ζημιῶδες ὥς τὸ ἡττᾶσθαι, προθύμως μὲν τὰ πρὸς τὸ νικᾶν συμφέροντα ζητήσει καὶ παρασκευάζεται, ἐπιμελῶς δὲ τὰ πρὸς τὸ ἡττᾶσθαι φέροντα σκέψεται καὶ φυλάσσει, ἐνεργῶς δ', ἂν τὴν παρασκευὴν δρᾷ νικητικὴν οὖσαν, μαχεῖται οὐχ ἡκιστα δὲ τούτων, ἔαν ἀπκ-
- 12ράσκειτο ἢ, φυλάσσεται συνάπτειν μάχην. μὴ καταφρόνει, ἔφη, ὧ Νικομαχίδῃ, τῶν οἰκονομικῶν ἀνδρῶν· ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν, τὰ δὲ ἄλλα παραπλήσια ἔχει [τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι οὔτε ἄνευ ἀνθρώπων οὐδετέρα γίνεται οὔτε δι' ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια πράττεται, δι' ἄλλων δὲ τὰ κοινά]. οὐ γὰρ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμελόμενοι χρῶνται ἢ οἷσπερ οἱ τὰ ἴδια οἰκονομοῦντες· οἷς οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσιν, οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι ἀμφοτέρωθι πλημμελοῦσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν.

Διαλέγεται ὁ Σωκράτης τῷ υἱῷ τοῦ πάνυ Περικλέους, περὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ δύνανται ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων νὰ γένηται ἀμείνων καὶ ἐνδοξότερα (1). Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ τὸ πληθος καὶ τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις καὶ τὴν φιλοτιμίαν καὶ φιλοφροσύνην καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς προγόνους μεγαλοφροσύνην εἰσὶν πολλῷ ὑπέρτεροι τῶν Βοιωτῶν· ἀλλ' ἡ ἐπὶ Λεβηδείᾳ καὶ ἡ ἐπὶ Δηλῷ συμφορὰ κατέβηκε μὲν τὸ φρόνημα αὐτῶν, κατέστησεν ὅμως προσεκτικωτέρους, εὐπειθεστέρους καὶ εὐτακτοτέρους (2-6), τοιοῦτοι δὲ γενόμενοι δύνανται νὰ ἀνεκασθῶσι τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς καὶ εὐκλείας καὶ εὐδαιμονίας (7), ἂν ἔχωσιν ὑπ' ὅψιν πρῶτον μὲν ὅτι ἐκ παλαιοῦ προσήκει αὐτοῖς νὰ ἐπιμελῶνται τούτου, ἀναμιμνησκομένοις τῶν εὐκλειῶν τῶν προγόνων κατορθωμάτων (8-13), εἶτα ὅτι ἐπειδὴ κατεργασθῆσαν, ἐκλιναν ἐπὶ τὸ χεῖρον, καὶ ὅτι τοὺς προγόνους ἐὰν μιμῶνται ἢ τοὺς νῦν πρωτεύοντας Λακεδαιμονίους καὶ τὰ τούτων χρηστὰ ἦθῃ ἂν ἐπιτηδεύωσι, δύνανται νὰ ἀποβῶσι κρείττονες (14-18). Πρὸς τούτοις, ἂν ἐπιμελῶνται μὲν τῶν στρατιωτικῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ ἐκλέγωσι τοὺς ἐπιτηδείους στρατηγοὺς (19-25), ἐμύνωνται δὲ ἐπὶ τῶν φύσει ὀχυρῶν ὀρίων τῆς Ἀττικῆς τοὺς πολεμίους.

Περικλεῖ δέ ποτε τῷ τοῦ πάνυ Περικλέους υἱῷ διαλεγόμενος· 1
 Ἐγὼ τοι, ἔφη, ὦ Περικλείς, ἐλπίδα ἔχω σοῦ στρατηγήσαντος ἀμείνω τε καὶ ἐνδοξοτέραν τὴν πόλιν εἰς τὰ πολεμικὰ ἔσεσθαι καὶ τῶν πολεμίων κρατήσῃν. καὶ ὁ Περικλῆς· Βουλόμην ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἃ λέγεις· ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' ἄν, οὐ δύναμαι γινῶναι. Βούλει οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν ὅπου ἤδη τὸ δυνατόν ἐστι· Βούλομαι, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθα, ἔφη, ὅτι πλῆθει μὲν οὐδὲν μείους εἰσὶν Ἀθηναῖοι 2
 Βοιωτῶν· Οἶδα γάρ, ἔφη. Σώματα δὲ ἀγαθὰ καὶ καλὰ πότερον ἐκ Βοιωτῶν οἶει πλείω ἂν ἐκ' ἐχθῆναι ἢ ἐξ Ἀθηναίων· Οὐδὲ ταύτῃ μοι δοκοῦσι λείπεσθαι Εὐμενεστέρους δὲ ποτέρους ἑαυ-

- τοῖς εἶναι νομίζεις; Ἀθηναίους ἔγωγε· Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολλοὶ πλεονεκτούμενοι ὑπὸ Θηβαίων δυσμενῶς αὐτοῖς ἔχουσιν, Ἀ-
 3 θήνῃσι δὲ οὐδὲν ὁρῶ τοιοῦτον. Ἀλλὰ μὴν φιλοτιμύτατοί γε καὶ μεγαλοφρονέστατοι πάντων εἰσὶν· ἅπερ οὐχ ἥκιστα παροξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος. Οὐδὲ ἐν τούτοις Ἀθη-
 ναῖοι μεμπτοί. Καὶ μὴν προγόνων γε καὶ καλὰ ἔργα οὐκ ἔστιν οἷς μεῖζω καὶ πλείω ὑπάρχει ἢ Ἀθηναίοις· ὅ πολλοὶ ἐπαιρόμενοι προτρέ-
 4 πονταὶ τε ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄλκιμοι γίγνεσθαι. Ταῦτα μὲν ἂν ληθῇ λέγεις πάντα, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὁρᾷς, ὅτι, ἀφ' οὗ ἡ τε σὺν Τολμίδῃ τῶν χιλίων ἐν Λεδαδαίᾳ συμφορὰ ἐγένετο καὶ ἡ μεθ' Ἱπποκράτους ἐπὶ Δηλίῳ, ἐκ τούτων τεταπεινῶνται μὲν ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς, ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων φρόνημα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ὥστε Βοιωτοὶ μὲν, οἱ πρόσθεν εὐδ' ἐν τῇ ἐαυτῶν τολμῶντες Ἀθηναίους ἄνευ Λακε-
 δαιμονίων τε καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων ἀντιτάττεσθαι, νῦν ἀπειλοῦσιν αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν, Ἀθη-
 ναῖοι δέ, οἱ πρότερον [ὅτε Βοιωτοὶ μόνοι ἐγένοντο] πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν, φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν. καὶ
 5 ὁ Σωκράτης. Ἀλλ' αἰσθάνομαι μὲν, ἔφη, ταῦτα οὕτως ἔχοντα· δοκεῖ δέ μοι ἀνδρὶ ἀγαθῷ ἄρχοντι νῦν εὐαρεστοτέρως διακείσθαι ἢ πόλεις. τὸ μὲν γὰρ θάρρος ἀμέλειάν τε καὶ βραθυμίαν καὶ ἀπειθειαν ἐμβάλλει, ὁ δὲ φόβος προσεκτικωτέρους τε καὶ εὐπει-
 6 θεστέρους καὶ εὐτακτοτέρους ποιεῖ. τεκμήριοι δ' ἂν τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν· ἔταν μὲν γὰρ δῆπου μηδὲν φοβῶνται, μεστοὶ εἰσιν ἀταξίας· ἔστ' ἂν δὲ ἡ χειμῶνα ἢ πολέμιους δέισω-
 7 συν, οὐ μόνον τὰ κελεύόμενα πάντα ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ σιγῶσι παραδοχοῦντες τὰ προσταχθησόμενα, ὥσπερ χορευταί. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη ὁ Περικλῆς, εἴ γε νῦν μέλιστα πείθονται, ὥρα ἂν εἴη λέγειν πῶς ἂν αὐτοὺς προτρεψαίμεθα πάλιν ἀνερασθῆναι τῆς ἀρ-
 8 χείας ἀρετῆς τε καὶ εὐκλείας καὶ εὐδαιμονίας. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ μὲν ἐβουλόμεθα χρημάτων αὐτοὺς ὧν οἱ ἄλλοι εἶχον ἀντιποιεῖσθαι, ἀποδεικνύντες αὐτοῖς ταῦτα πατρῷά τε ὄντα καὶ προσήκοντα μέλιστα· ἂν οὕτως αὐτοὺς ἐξωρῶμεν ἀντί-

χεσθαι τούτων· ἐπεὶ δὲ τοῦ μετ' ἀρετῆς πρωτεύειν αὐτοὺς ἐπι-
μελεῖσθαι βουλόμεθα, τοῦτ' αὖ δεικτέον ἐκ παλαιοῦ μάλιστα προσ-
ήκον αὐτοῖς, καὶ ὡς τούτου ἐπιμελόμενοι πάντων ἂν εἶεν κράτι-
στοι. Πῶς οὖν ἂν τοῦτο διδάσκοιμεν; Οἶμαι μὲν, εἰ τοὺς γε 9
παλαιτάτους ὧν ἀκούομεν προγόνους αὐτῶν ἀναμνησκόμεν αὐ-
τοὺς ἀκηκοτάς ἀρίστους γεγονέναι. Ἄρα λέγεις τὴν τῶν θεῶν 10
κρίσιν, ἣν οἱ περὶ Κέκροπα δι' ἀρετὴν ἔκριναν; Λέγω γάρ, καὶ
τὴν Ἑρεχθέως γε τροφὴν καὶ γένεσιν, καὶ τὸν πόλεμον τὸν
ἐπ' ἐκείνου γενόμενον πρὸς τοὺς ἐκ τῆς ἑχομένης ἡπείρου πά-
σης, καὶ τὸν ἐφ' Ἑρακλειδῶν πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πάν-
τας τοὺς ἐπὶ Θηρῆας πολεμηθέντας, ἐν αἷς πᾶσιν ἐκεῖνοι δῆλοι γεγό-
νασι τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἀριστεύσαντες· εἰ δὲ βούλει, 11
ὕστερον οἱ ἐκείνων μὲν ἀπόγονοι, οὐ πολὺ δὲ πρὸ ἡμῶν γεγο-
νότες ἔπραξαν, τὰ μὲν αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς
κυριεύοντας τῆς τε Ἀσίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης μέχρι Μακεδο-
νίας καὶ πλείστην τῶν προγεγονότων δύναμιν καὶ ἀφορμὴν κε-
κτημένους καὶ μέγιστα ἔργα κατεργασμένους, τὰ δὲ καὶ μετὰ
Πελοποννησίων ἀριστεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν·
οἳ δὴ καὶ λέγονται πολὺ διενεγκεῖν τῶν καθ' αὐτοὺς ἀνθρώπων.
Λέγονται γάρ, ἔφη. Τοιγαροῦν πολλῶν μὲν μεταναστάσεων ἐν 12
τῇ Ἑλλάδι γεγονυῖαν διέμειναν ἐν τῇ ἑαυτῶν, πολλοὶ δὲ ὑπὲρ
δικαίων ἀντιλέγοντες ἐπέτρεπον ἐκείνοις, πολλοὶ δὲ ὑπὸ κρειττό-
νων ὑβρίζόμενοι κατέφευγον πρὸς ἐκείνους. καὶ ὁ Περικλῆς· Καὶ 13
θαυμάζω γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖ-
ρον ἔκλινεν. Ἐγὼ μὲν, ἔφη, οἶμαι, ὁ Σωκράτης, ὥσπερ καὶ ἀ-
θληταὶ τινες διὰ τὸ πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατιστεῦσαι καταρ-
ραθυμῆσαντες ὑστερίζουσι τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ Ἀθηναῖους
πολὺ διενεγκόντας ἀμελεῖσαι ἑαυτῶν καὶ διὰ τοῦτο χείρους γε-
γονέναι. Νῦν οὖν, ἔφη, τί ἂν ποιοῦντες ἀναλάβοιεν τὴν ἀρχαί· 14
αν ἀρετὴν; καὶ ὁ Σωκράτης· Οὐδὲν ἀπόκρυφον δοκεῖ μοι
εἶναι, ἀλλ' εἰ μὲν ἐξευρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα μη-
δὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων γε-
νέσθαι· εἰ δὲ μή, τοὺς γε νῦν πρωτεύοντας μιμούμενοι καὶ τού-

- τοῖς τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι οὐδὲν ἄν χείρους ἐκείνων εἶεν, εἰ δ' ἐπιμελέστερον, καὶ θελτίους.
- 15 Ἀέγεις, ἔφη, πόρρω που εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκαγαθίαν. πότε γάρ οὕτως Ἀθηναῖοι ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι ἢ πρεσβυτέρους αἰδέσονται, οἳ ἀπὸ τῶν πατέρων ἄρχονται καταφρονεῖν τῶν γεραιτέρων, ἢ σωμασκήσουσιν οὕτως, οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας
- 16 ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελομένων καταγελῶσι; πότε δὲ οὕτω πείσονται τοῖς ἄρχουσιν, οἳ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν τῶν ἀρχόντων; ἢ πότε οὕτως ὁμονήσουσιν; οἳ γε ἀντὶ μὲν τοῦ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέροντα ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις καὶ φθονοῦσιν ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, μάλιστα δὲ πάντων ἐν τε ταῖς ἰδίαις συνόδοις καὶ ταῖς κοιναῖς διαφέρονται καὶ πλείστας δίκας ἀλλήλοις δικάζονται καὶ προαιροῦνται μᾶλλον οὕτω, κερδαίνειν ἀπ' ἀλλήλων ἢ συνωφελοῦντες αὐτούς, τοῖς δὲ κοινοῖς ὥσπερ ἄλλοτρίοις χρώμενοι περὶ τούτων αὐτὸ μίχονται καὶ ταῖς
- 17 εἰς τὰ τοιαῦτα δυνάμεσι μάλιστα χαίρουσιν; ἐξ ὧν πολλὴ μὲν ἀτηρία καὶ κακία τῇ πόλει ἐμφύεται, πολλὴ δὲ ἔχθρα καὶ μίσος ἀλλήλων τοῖς πολίταις ἐγγίγνεται, δι' ἃ ἔγωγε μάλα φοβοῦμαι αἰεὶ, μή τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πό-
- 18 λει συμβῆ. Μηδαμῶς, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Περικλεῖς, οὕτως ἡγοῦ ἀνηκέστῳ πονηρίᾳ νοσεῖν Ἀθηναίους. οὐχ ὀρθῶς, ὥς εὐτακτοὶ μὲν εἰσιν ἐν τοῖς ναυτικοῖς, εὐτάκτως δ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι πείθονται τοῖς ἐπιστάταις, οὐδένων δὲ καταδεέστερον
- 19 ἐν τοῖς χοροῖς ὑπηρετοῦσι τοῖς διδασκάλοις; Τοῦτο γάρ τοι, ἔφη, καὶ θαυμαστὸν ἐστὶ, τὸ τοῖς μὲν τοιοῦτους πειθαρχεῖν τοῖς ἐφεστῶσι, τοὺς δὲ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἵππεῖς οἳ δοκοῦσι καλοκαγαθία προκακρίσθαι τῶν πολιτῶν, ἀπειθεστάτους εἶναι πάντων. καὶ ὁ
- 20 Σωκράτης ἔφη· Ἡ δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή, ὦ Περικλεῖς, οὐκ ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθίσταται; Καὶ μάλα ἔφη. Οἴσθα οὖν τινας ἔφη, κάλλιον ἢ νομιμώτερον ἢ σεμνότερον ἢ δικαιότερον τάς τε δίκας δικάζοντας καὶ τἄλλα πάντα πράττοντας; Οὐ μέφομαι, ἔφη, τούτοις. Οὐ τοίνυν, ἔφη, δεῖ ἄθυμεν ὥς οὐκ εὐτάκτων
- 21 ὄντων Ἀθηναίων. Καὶ μὴν ἐν γε τοῖς στρατιωτικοῖς, ἔφη, ἐνθα μάλιστα

λιστα δεῖ σωφρονεῖν τε καὶ εὐτακτεῖν καὶ πειθαρχεῖν, οὐδενὶ τού-
 των προσέχουσιν. Ἴσως γάρ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐν τούτοις οἱ
 ἥκιστα ἐπιστάμενοι ἄρχουσιν αὐτῶν. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι κιθαριστῶν
 μὲν καὶ χορευτῶν καὶ ὀρχηστῶν οὐδὲ εἰς ἐπιχειρεῖ ἄρχειν μὴ
 ἐπιστάμενος, οὐδὲ παλαιστῶν οὐδὲ παγκρατιαστῶν ; ἀλλὰ πάντες
 οἱ τούτων ἄρχοντες ἔχουσι δεῖξαι ὀπίθεν ἔμαθον ταῦτα ἐφ' οἷς
 ἐφροσύνησιν τῶν δὲ στρατηγῶν οἱ πλεῖστοι αὐτοσχεδιάζουσιν. οὐ²²
 μέντοι σέ γε τοιοῦτον ἐγὼ νομίζω εἶναι, ἀλλ' οἶμαι σε οὐδὲν ἦτ-
 τον ἔχειν εἰπεῖν ὅποτε στρατηγεῖν ἢ ὅποτε παλαίειν ἤρξω μαν-
 θάνειν. καὶ πολλὰ μὲν οἶμαι σε τῶν πατρῶων στρατηγημάτων
 παρειληφῶτα διασφύζειν, πολλὰ δὲ πανταχόθεν συνηχέαι, ὀπό-
 θεν εἰδὼν τε ἦν μαθεῖν τι ὠφέλιμον εἰς στρατηγίαν. οἶμαι δέ σε πολ-
 λὰ μεριμνᾶν, ὥπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν τι τῶν εἰς στρα-
 τηγίαν ὠφελίμων, καὶ ἕαν τι τοιοῦτον αἴσθῃ σεαυτὸν μὴ εἰδῶτα,²³
 ζητεῖν τοὺς ἐπισταμένους ταῦτα, οὔτε δώρων οὔτε χαρίτων φει-
 δόμενον, ὥπως μάθῃς παρ' αὐτῶν ἢ μὴ ἐπίστασαι καὶ συνεργοὺς
 ἀγαθοὺς ἔχῃς. καὶ ὁ Περικλῆς· Οὐ λανθάνεις με, ὦ Σώκρατες,²⁴
 ἔφη, ὅτι οὐδ' οἰόμενός με τούτων ἐπιμελεῖσθαι ταῦτα λέγεις,
 ἀλλ' ἐγχειρῶν με διδάσκειν, ὅτι τὸν μέλλοντα στρατηγεῖν τούτων
 ἀπάντων ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. ὁμολογῶ μέντοι καγὼ σοι ταῦτα. Τοῦ²⁵
 το δ', ἔφη, ὦ Περικλῆς, κατανενόηκας, ὅτι πρόκειται τῆς χώ-
 ρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα, καθήκοντα ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν, δι' ὧν εἰς
 τὴν χώραν εἰσδοὶ στεναί τε καὶ προσάντεις εἰσί, καὶ ὅτι μέση
 διέξωσται ὄρεσιν ἐρυμνοῖς ; Καὶ μάλα, ἔφη, τί δέ ; ἐκεῖνο ἀκή-²⁶
 κοας, ὅτι Μυσταὶ καὶ Πισιδαὶ ἐν τῇ βασιλείᾳς χώρα κατέχοντες
 ἐρυμνὰ πᾶν χωρὶα καὶ κούφως ὠπλισμένοι δύνανται πολλὰ μὲν
 τὴν βασιλείᾳς χώραν καταθέοντες κακοποιεῖν, αὐτοὶ δὲ ζῆν ἐλεύ-
 θεροι ; Καὶ τοῦτο γ', ἔφη, ἀκούω. Ἀθηναίους δ' οὐκ ἂν οἶαι,²⁷
 ἔφη, μέχρι τῆς ἐλαφρᾶς ἡλικίας ὠπλισμένους κουφοτέροις ὅπλοις
 καὶ τὰ προκείμενα τῆς χώρας ὄρη κατέχοντας βλαβεροὺς μὲν
 τοῖς πολεμίοις εἶναι, μεγάλην δὲ προβολὴν τοῖς πολίταις τῆς χώ-
 ρας κατεσκευάσθαι ; καὶ ὁ Περικλῆς· Πάντ' οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώ-
 κρατες, καὶ ταῦτα χρήσιμα εἶναι. Εἰ τοίνυν, ἔφη ὁ Σωκράτης,²⁸

ἀρέσκει σοι ταῦτα, ἐπιχειρεῖ αὐτοῖς, ὦ ἄριστε· ὃ τι μὲν γὰρ ἂν τούτων καταπράξης, καὶ σοὶ καλὸν ἔσται καὶ τῇ πόλει ἀγαθόν· ἐάν δέ τι αὐτῶν ἀδυνατῇς, οὔτε τὴν πόλιν βλάψεις οὔτε σαυτὸν καταισχυνεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6.

Περὶ ἐχόμενων.

Ὁ Σωκράτης ἀποδαικνύει τῷ Γλαύκωνι τῷ Ἀρίστωνος, ὅς ἐπεθύμει νὰ προστατεύῃ τῆς πόλεως οὐδέπω εἰκασιν ἔτη γεγονώς, πρῶτον μὲν ὅτι εἶνε ἀμαθὴς πάντων τῶν τὴν πολιτικὴν τέχνην συνιστῶντων, εἶτα ὅτι ὁ ἀντιποιοῦμενος τοῦ προστατεύειν τῆς πατρίδος οὔτε τὴν πατρίδα δύναται νὰ σώσῃ καὶ εὐδαίμονα καταστήσῃ, οὔτε αὐτός νὰ εὐδοκιμήσῃ, ἂν μὴ ἄριστα συνειδῇ τὰ πράγματα αὐτῆς.

- 1 Γλαύκωνα δὲ τὸν Ἀρίστωνος, ὅτ' ἐπεχειρεῖ δημηγορεῖν, ἐπιθυμῶν προστατεύειν τῆς πόλεως οὐδέπω εἰκασιν ἔτη γεγονώς, τῶν ἄλλων οἰκείων τε καὶ φίλων οὐδεὶς ἐδύνατο παῦσαι ἐλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ καταγέλαστον ὄντα· Σωκράτης δέ, εὖνους ὢν αὐτῷ διὰ τε Χαρμίδην τὸν Γλαύκωνος καὶ δ' Ἀπλάτωνα, μόνος ἔπαυσεν. ἐντυχὼν γὰρ αὐτῷ πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἐθέλῃσαι ἀκοῦειν τοιάδε λέξας κατέσχευ· Ὁ Γλαύκων, ἔφη, προστατεύειν ἡμῖν διανενόησαι τῆς πόλεως ; Ἐγώ γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. Νῆ Δί', ἔφη, καλὸν γάρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἐν ἀνθρώποις. δῆλον γὰρ ὅτι, ἐάν τοῦτο διαπράξῃ, δυνατός μὲν ἔσται αὐτὸς τυγχάνειν ὅτου ἂν ἐπιθυμῇς, ἱκανὸς δὲ τοὺς φίλους ὠφελεῖν, ἐπαρεῖς δὲ τὸν πατρίων οἶκον, αὐξήσεις δὲ τὴν πατρίδα, ὀνομαστός δ' ἔσται πρῶτον μὲν ἐν τῇ πόλει, ἔπειτα ἐν τῇ Ἑλλάδι. Ἴσως δ', ὥσπερ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις· ὅπου δ' ἂν ᾖς, πανταχοῦ περί·
- 2 β'· επτος ἔσει. ταῦτ' οὖν ἀκούων ὁ Γλαύκων ἐμεγαλύνετο καὶ ἡδέως παρέμενε. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης· Οὐκοῦν, ἔφη, τοῦτο μὲν, ὦ Γλαύκων, δῆλον, ὅτι, εἴπερ τιμᾶσθαι δοῦλαι, ὠφελήτεά σοι

ἡ πόλις ἐστί; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πρὸς θεῶν, ἔφη, μὴ τοίνυν ἀποκρύψῃ,
 ἀλλ' εἴπον ἡμῖν ἐκ τίνος ἄρξει τὴν πόλιν εὐεργετεῖν, ἐπεὶ δὲ ὁ Γλαύ-
 κων διεσιώπησεν, ὥς ἂν τότε σκοπῶν ὁπέθεν ἄρχοιτο. Ἄρ', ἔφη ὁ
 Σωκράτης, ὥσπερ φίλου αἶκον εἰ αὐξῆσαι βούλει, πλουσιώτερον
 αὐτὸν ἐπιχειροῦνς ἂν ποιεῖν, οὕτω καὶ τὴν πόλιν πειράσει πλου-
 σιωτέραν ποιῆσαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν πλουσιωτέρα **5**
 γ' ἂν εἴη προσόδων αὐτῇ πλειόνων γενομένων; Εἰκὸς γοῦν, ἔφη.
 Λέξον δὴ, ἔφη, ἐκ τίνων νῦν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει καὶ πόσαι τι-
 νές εἰσι; ὁ γὰρ ὅτι ἔσκεψαι, ἴνα, εἰ μὲν τινες αὐτῶν ἐνδε-
 ῶς ἔχουσιν, ἐκπληρώσῃς, εἰ δὲ παραλείπονται, προσπορίσῃς. Ἄλ-
 λά μὰ Δί', ἔφη ὁ Γλαύκων, ταῦτά γε οὐκ ἐπέσκεμμαι. Ἄλλ' εἰ
 τοῦτο, ἔφη, παρέλιπες, τάς γε δαπάνας τῆς πόλεως ἡμῖν εἰπέ. **6**
 ὁ γὰρ ὅτι καὶ τούτων τὰς περιττὰς ἀφαιρεῖν διανοεῖ. Ἄλλὰ
 μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐδὲ πρὸς ταῦτά πω ἐσχόλασα. Οὐκοῦν, ἔφη,
 τὸ μὲν πλουσιωτέραν τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλούμεθα· πῶς γὰρ
 οἷόν τε μὴ εἰδότες γε τὰ ἀναλώματα καὶ τὰς προσόδους ἐπιμελη-
 θῆναι τούτων; Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Γλαύκων, δυνατόν ἐστι
 καὶ ἀπὸ πολεμίων τὴν πόλιν πλουτίζειν. Νῆ Δία σφόδρα γ', ἔ-
 φη ὁ Σωκράτης, ἐάν τις αὐτῶν κρείττων ᾖ. ἤττων δὲ ὢν καὶ τὰ
 ὄντα προσποδᾶλοι ἂν. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸν γε **8**
 βουλευσόμενον, πρὸς οὐστυνας δεῖ πολεμεῖν, τὴν τε τῆς πόλεως
 δύναμιν καὶ τὴν τῶν ἐναντίων εἰδέναι δεῖ, ἵνα ἐὰν μὲν ἡ τῆς
 πόλεως κρείττων ᾖ, συμβουλεύῃ ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ, ἐὰν δὲ
 ἤττων τῶν ἐναντίων, εὐλαβεῖσθαι πείθῃ. Ὅρθως λέγεις, ἔφη. Πρῶτον **9**
 μὲν τοίνυν, ἔφη, λέξον ἡμῖν τῆς πόλεως τὴν τε περὶ κλῆν καὶ τὴν
 ναυτικὴν δύναμιν, εἴτα τὴν τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί', ἔ-
 φη, οὐκ ἂν ἔχοιμί σοι οὕτω γε ἀπὸ στόματος εἰπεῖν. Ἄλλ' εἰ
 γέγραπται σοι, ἐνεγκε, ἔφη· πάνυ γὰρ ἡδέως ἂν τοῦτο ἀκούσαι-
 μι. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί' ἔφη, οὐδὲ γέγραπται μοί πω. Οὐκοῦν, **10**
 ἔφη, καὶ περὶ πολέμου συμβουλεύειν τὴν γε πρώτην ἐπισχῆσομεν·
 ἴσως γὰρ καὶ διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἄρτι ἀρχόμενος τῆς προ-
 στατείας οὕτω ἐξήτακας. ἀλλὰ τοι περὶ γε φυλακῆς τῆς χώρας
 οἶδ' ὅτι ἤδη σοι μεμέληκε καὶ οἶσθα ὁπόσαι τε φυλακαὶ ἐπικάι-

- ροί εἰσι καὶ ὀπόσαι μὴ, καὶ ὀπόσοι τε φρευροὶ ἱκανοὶ εἰσι καὶ ὀπόσοι μὴ εἰσι. καὶ τὰς μὲν ἐπικάρους φυλακὰς συμβου-
- 11 λεύσεις μείζονας ποιεῖν, τὰς δὲ περιττὰς ἀφαιρεῖν. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Γλαύκων, ἀπάσας μὲν οὖν ἔγωγε, ἕνεκά γε τοῦ οὕτως αὐτὰς φυλάττεσθαι ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας. Ἐὰν δέ τις ἀφέλῃ γ', ἔφη, τὰς φυλακὰς, οὐκ οἶει καὶ ἀρπάζειν ἐξουσίαν ἔσεσθαι τῷ βουλομένῳ; ἀτάρ, ἔφη, πότερον ἐλθὼν αὐτὸς ἐξήτα-
τακας τοῦτο, ἢ πῶς οἶσθα ὅτι κακῶς φυλάττονται; Εἰκάζω, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ τούτων, ὅταν μηκέτι εἰκάζωμεν, ἀλλ' ἦδη εἰδῶμεν, τότε συμβουλευόμεν; Ἴσως, ἔφη ὁ Γλαύκων, βέλτιον.
- 12 Εἰς γε μὴν, ἔφη, τὰργύρεα οἶδ' ὅτι οὐκ ἀφίξει, ὥστ' ἔχειν εἰπεῖν διότι νῦν ἐλάττω ἢ πρόσθεν προσέρχεται αὐτόθεν. Οὐ γὰρ οὖν ἐλήλυθα, ἔφη. Καὶ γὰρ νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, λέγεται βαρὺ τὸ χωρίον εἶναι, ὥστε, ὅταν περὶ τούτου δέῃ συμβουλευεῖν, αὐτῇ σοι ἢ πρόφασις ἀρκέσει. Σκώπτομαι, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ἀλλ' ἐκεῖνου
- 13 γέ τοι, ἔφη, οἶδ' ὅτι οὐκ ἡμέληκας, ἀλλ' ἔσκεψαι, πόσον χρόνον ἱκανὸς ἐστὶν ὁ ἐκ τῆς χώρας γιγνόμενος σῖτος διατρέφειν τὴν πόλιν, καὶ πόσου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν προσδέεται, ἵνα μὴ τρυτὸ γε λάθῃ σέ ποτε ἡ πόλις ἐνδεῆς γενομένη. ἀλλ' εἰδὼς ἔχῃς ὑπὲρ τῶν ἀναγκαιῶν συμβουλευὼν τῇ πόλει βοηθεῖν τε καὶ σφῆζειν αὐτήν. Λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων, παμμέγεθες πρᾶγμα, εἰ γε καὶ τῶν τοι-
- 14 ούτων ἐπιμελεῖσθαι δεήσει. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδ' ἂν τὸν ἐκυτοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις οἰκήσειεν, εἰ μὴ πάντα μὲν εἴσεται ὧν προσδέεται, πάντων δὲ ἐπιμελόμενος ἐκπληρώσει. ἀλλ' ἐπεὶ ἡ μὲν πόλις ἐκ πλειόνων ἢ μυρίων οἰκῶν συνέστηκε χα-
λεπὸν δ' ἐστὶν ἅμα τοσούτων οἰκῶν ἐπιμελεῖσθαι, πῶς οὐχ ἕνα τὸν τοῦ θεοῦ πρῶτον ἐπειράθῃς αὐξῆσαι; δέεται δέ. καὶ μὲν τοῦ-
τον δύνη, καὶ πλείουσιν ἐπιχειρήσεις· ἕνα δὲ μὴ δυνάμενος ὠφελῆ-
σαι πῶς ἂν πολλοὺς γε δυνηθεῖς; ὥσπερ, εἰ τις ἐν τάλαντον μὴ δύνατο φέρειν, πῶς οὐ φανερόν ὅτι πλείω γε φέρειν οὐδ' ἐπιχει-
ρητέον αὐτῷ; Ἀλλ' ἔγωγ' ἔφη ὁ Γλαύκων, ὠφελούην ἂν τὸν τοῦ θεοῦ οἶκον, εἰ μοι ἐθέλοι πείθεσθαι. Εἶτα, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸν θεὸν οὐ δυνάμενος πείθειν, Ἀθηναίους πάντας μετὰ τοῦ θεοῦ γο-

μίξεις δυνήσεσθαι πειθεσθαι σοι ; φυλάττου, ἔφη, ὦ Γλαύκων, ὅπως μὴ τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τοῦναντίον ἔλθῃς. ἢ οὐχ ὀρθῶς, ὥς σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἷδ' ἐτις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν ; ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλλων, ἔσους οἷσθα τοιοῦτους, οἷοι φαίνονται καὶ λέγοντες ἃ μὴ ἴσασι καὶ πράττοντες, πότερά σοι δοκοῦσιν ἐπὶ τῆς τοιούτου ἐπίνου μᾶλλον ἢ ψόγου τυγχάνειν καὶ πότερον θαυμάζεσθαι μᾶλλον ἢ καταφρονεῖσθαι· ἐνθυμοῦ δὲ 17 καὶ τῶν εἰδόντων ὅτι τε λέγουσι καὶ ὅτι ποιοῦσι· καί, ὥς ἐγὼ νομίζω, εὐρήσεις ἐν πᾶσιν ἔργοις τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντάς τε καὶ θαυμάζομένους ἐκ τῶν μάλιστα ἐπισταμένων ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντάς τε καὶ καταφρονουμένους ἐκ τῶν ἀμαθεστάτων. εἰ οὖν 18 ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσασθαι ὥς μάλιστα τὸ εἰδέναι, ἃ βούλει πράττειν· ἐάν γάρ τούτῳ διενεγκῶν τῶν ἄλλων ἐπιχειρῇς τὰ τῆς πόλεως πράττειν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι εἰ πάνυ ῥαδίως τύχοις ὧν ἐπιθυμεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν.

Χαρμίδης· ὁ Γλαύκωνος, δεινὸς μὲν ὢν τὰ πολιτικά, ἀφίστάμενος ὁμῶς αὐτῶν ἐξ ὅκνου, ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, λέγοντος ὅτι ὁ τοιοῦτος εἶνε δειλός (1-2). Τὴν πολιτικὴν δεινότητα ἐκείνου κατεῖδεν ὁ Σωκράτης ἐν ταῖς μετὰ τῶν πολιτευομένων κατ' ἰδίαν συνουσίαις, ἐναῖς ὀρθῶς ὁ Χαρμίδης συνεβούλευεν (3). ὁ κατ' ἰδίαν δὲ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύουσιν εἰς τὰ πολιτικά ὀρθῶς συμβουλευόντων δύναται καὶ ἐνώπιον τοῦ δήμου ἀριστὰ τοῦτο νὰ πράξῃ (4-5). πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος τὴν ἐξ ἀμαθῶν στοιχείων συνισταμένην ἐκκλησίαν, οὐδὲ φοβούμενος μὴ ὑπὸ τοιούτων καταγελασθῇ (6-9). Ὁ ἔχων ἐπομένως τὴν συνειδήσιν τῆς ἀξίας αὐτοῦ ὀρεῖται ἐπ' ἀγαθῶ καὶ τῆς πατριδος καὶ αὐτοῦ νὰ μὴ ἀφιστῇται μηδὲ ν' ἀμελῇ τῶν πολιτικῶν (10).

Χαρμίδην δὲ τὸν Γλαύκωνος ὁρῶν ἀξιόλογον μὲν ἄνδρα ὄντα καὶ 1

- πολλῷ δυνατώτερον τῶν τὰ πολιτικά τότε πραττόντων, ὁκνοῦντα δὲ προσιέναι τῷ δήμῳ καὶ τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι·
- Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, εἴ τις, ἱκανὸς ὢν τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾶν καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸς τε τιμᾶσθαι καὶ τὴν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν, μὴ θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποῖόν τινα τοῦτον νομίζοις ἂν τὸν ἄνδρα εἶναι ; Ἀηλον ὅτι, ἔφη, μα' ἀκόν
- 2 τε καὶ δειλόν. Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατὸς ὢν τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελόμενος τὴν τε πόλιν αὖξιν καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο τιμᾶσθαι, ὁκνοίῃ δὴ τοῦτο πράττειν, οὐκ ἂν εἰκότως δειλὸς νομίζοιτο ; Ἰσως, ἔφη· ἀτὰρ πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς ; Ὅτι, ἔφη, οἶμαί σε δυνατὸν ὄντα ὁκνεῖν ἐπιμελεῖσθαι καὶ ταῦτα ὧν ἀνάγκη σοι μετ-
- 3 ἔχειν πολίτῃ γε ὄντι. Τὴν δὲ ἐμὴν δύναμιν, ἔφη ὁ Χαρμίδης, ἐν ποίῳ ἔργῳ καταμαθὼν ταῦτά μου καταγιγνώσκεις ; Ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, ἃς σῦναι τοῖς τὰ τῆς πόλεως πράττουσι· καὶ γὰρ ὅταν τι ἀνακοινῶνταί σοι, ὁρῶ σε καλῶς συμβουλευόντα, καὶ ὅταν
- 4 τι ἀμαρτάνωσιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶντα. Οὐ ταῦτόν ἐστιν, ἔφη ὁ Σώκρατες, ἰδίᾳ τε διαλέγεσθαι καὶ ἐν τῷ πλήθει ἀγωνίζεσθαι. Καὶ μὴν, ἔφη, ὃ γε ἀριθμεῖν δυνάμενος οὐδὲν ἤττον ἐν τῷ πλήθει ἢ μόνος ἀριθμεῖ, καὶ οἱ κατὰ μόνους ἀριστα καθαρίζοντες οὗτοι
- 5 καὶ ἐν τῷ πλήθει κρατιστεύουσιν. Αἰδῶ δὲ καὶ φόβον, ἔφη, οὐχ ὀρᾷς ἔμφυτά τε ἀνθρώποις ὄντα καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς ὄχλοις ἢ ἐν ταῖς ἰδίαις ὀμιλίαις παριστάμενα ; Καὶ σέ γε διδάξων, ἔφη, ὦρμημαι, ὅτι οὔτε τοὺς φρονιμωτάτους αἰδούμενος οὔτε τοὺς ἰσχυροτάτους φοβούμενος ἐν ταῖς ἀφρονεστάτοις τε καὶ ἀσθενε-
- 6 στάτοις αἰσχύνην λέγειν. Πότερον γὰρ τοὺς γυναιεῖς αὐτῶν ἢ τοὺς σκυτεῖς ἢ τοὺς τέκτονας ἢ τοὺς χαλκείας ἢ τοὺς γεωργοὺς ἢ τοὺς ἐμπόρους ἢ τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους καὶ φροντίζοντας ὃ τι ἐλάττονος πριάμενοι πλείονος ἀποδῶνται αἰσχύνην ;
- 7 Ἐκ γὰρ τούτων ἀπάντων ἡ ἐκκλησία συνίσταται. τί δὲ εἰς διαφέρειν ὃ σὺ ποιεῖς ἢ τῶν ἀσκητῶν ὄντα κρείττω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι ; σὺ γὰρ τοῖς πρωτεύουσιν ἐν τῇ πόλει, ὧν ἔνιοι καταφρονοῦσί σου, ῥαδίως διαλεγόμενος καὶ τῶν ἐπιμελομένων τοῦ τῇ πόλει διαλέγεσθαι πο' ὑ περιῶν ἐν τοῖς μηδεπώποτε φροντίσσαι

τῶν πολιτικῶν μηδὲ σοῦ καταπεφρονηκόσιν ὀκναῖς λέγειν, δεδιώς μὴ καταγελασθῇς. Τί δ'; ἔφη, οὐ δοκοῦσί σοι πολλάκις οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελαῖν; Καὶ γὰρ οἱ ἕτεροι, ἔφη· διὸ καὶ θαυμάζω σου, εἰ, ἐκείνους, ὅτεν τοῦτο ποιῶσι, βράδιως χειρούμενος, τούτοις μηδένα τρόπον οἶει δυνήσεσθαι προσενεχθῆναι ὡγαθέ, μὴ ἀγνόει σεκυτόν, μηδὲ ἀμάρτανε ἃ οἱ πλεῖστοι ἀμαρτάνουσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ ὠρμηκότες ἐπὶ τὸ σκοπεῖν τὰ τῶν ἄλλων πράγματα οὐ τρέπονται ἐπὶ τὸ ἑαυτοὺς ἐξετάζειν, μὴ οὖν ἀπορραθῦμαι τούτου, ἀλλὰ διατρίνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προτέχειν. καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως, εἰ τι δυνατόν ἐστι διὰ σέ βέλτιον ἔχειν· τούτων γὰρ καλῶς ἐχόντων οὐ μόνον οἱ ἄλλοι πολιταί, ἀλλὰ καὶ οἱ σοὶ φίλοι καὶ αὐτὸς σὺ οὐκ ἐλάχιστα ὠφελήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν .

Οὐδὲν εἶνε οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν ἀπολύτως, ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς ὃ εἶνε ὠφέλιμον ἢ βλαβερὸν (1-3). 'Ωταχύστως οὐδὲν εἶνε οὔτε καλὸν οὔτε αἰσχρὸν ἀπολύτως, ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς ὃ εἶνε ὠφέλιμον ἢ βλαβερὸν. 'Εντεῦθεν τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ὠφέλιμον οὐδεμίαν διχορράν ἔχουσιν (4-10).

- 1 'Αριστίππου δὲ ἐπιχειροῦντος ἐλέγχειν τὸν Σωκράτη, ὥσπερ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου τὸ πρότερον ἠλέγχετο, βουλόμενος τοὺς συνόντας ὠφελεῖν ὁ Σωκράτης ἀπεκρίνατο οὐχ ὥσπερ οἱ φυλαττόμενοι μὴ πῇ ὁ λόγος ἐκαλλαχθῇ, ἀλλ' ὥς ἂν πεπεισμένος μάλιστα
- 2 πράττειν τὰ δέοντα. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἤρετο, εἰ τι εἰδείη ἀγαθόν, ἴνα, εἰ τι εἴποι τῶν τοιούτων, οἶον ἢ σιτίον ἢ ποτόν ἢ χρήματα ἢ ὑγίειαν ἢ ῥώμην ἢ τόλμαν, δεικνύοι δὴ τοῦτο κακὸν ἐνίοτε ὄν. ὁ δὲ εἰδώς, ὅτι ἂν τι ἐνοχλῇ ἡμᾶς δεόμεθα τοῦ παύσοντος, ἀπεκρίνατο ἥπερ καὶ ποιεῖν κράτιστον· 'Αρὰ γε, ἔφη, ἐρωτᾷς με, εἰ τι οἶδα πυρετοῦ ἀγαθόν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. 'Αλλ' ὀφθαλμίας; Οὐδὲ τούτο· 'Αλλὰ λιμοῦ; Οὐδὲ λιμοῦ. 'Αλλὰ μῆν, ἔφη

εἴ γ' ἐρωτᾷς με, εἴ τι ἀγαθὸν οἶδα ὃ μηδενὸς ἀγαθὸν ἐστίν, οὐτ' οἶδα, ἔφη, οὔτε δέομαι.

- 4 Πάλιν δὲ τοῦ Ἀριστίππου ἐρωτῶντος αὐτόν, εἴ τι εἰδείη καλόν· Καὶ πολλά, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἔφη, πάντα ὅμοια ἀλλήλοις ; Ὡς οἶόν τε μὲν οὖν, ἔφη, ἀνομοιότατα ἔνια. Πῶς οὖν, ἔφη, τὸ τῷ καλῷ ἀνόμοιον καλὸν ἂν εἴη ; Ὅτι νῆ Δί', ἔφη, ἐστὶ μὲν τῷ καλῷ πρὸς δρόμον ἀνθρώπῳ ἄλλος ἀνόμοιος καλὸς πρὸς πάλην, ἐστὶ δὲ ἀσπίς καλὴ πρὸς τὸ προβάλλεσθαι ὥς ἐνὶ ἀνομοιοτάτῃ τῷ ἀκοντίῳ, καλῷ πρὸς τὸ σφόδρα τε καὶ ταχὺ φέρεσθαι. Οὐδὲν διαφερόντως, ἔφη, ἀποκρίνεις μοι ἢ ὅτε σε ἠρώτησα εἴ τι ἀγαθὸν εἰδείης. Σὺ δ' οἶσι, ἔφη, ἄλλο μὲν ἀγαθόν, ἄλλο δὲ καλὸν εἶναι ; οὐκ οἶσθ' ὅτι πρὸς ταῦτά πάντα καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ ἐστὶ ; πρῶτον μὲν γάρ ἡ ἀρετὴ οὐ πρὸς ἄλλα μὲν ἀγαθόν, πρὸς ἄλλα δὲ καλόν ἐστίν, ἔπειτα οἱ ἄνθρωποι τὸ αὐτὸ τε καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ λέγονται, πρὸς τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ φαίνεται, πρὸς ταῦτά δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα οἷς ἄνθρωποι χρῶνται καλὰ τε ἀγαθὰ νομίζεται, πρὸς
- 6 ἅπερ ἂν εὐχρησता ᾖ. Ἄρ' οὖν, ἔφη, καὶ κόφινος κοπροφόρος καλὸν ἐστὶ ; Νῆ Δί' ἔφη, καὶ χρυσὴ γε ἀσπίς αἰσχρόν, ἐὰν πρὸς τὰ ἑαυτῶν ἔργα ὁ μὲν καλῶς πεποιημένος ᾖ, ἡ δὲ κακῶς. Λέγεις σύ, ἔφη, καλὰ τε καὶ αἰσχρὰ τὰ αὐτὰ εἶναι ; Καὶ νῆ Δί', ἔγωγ',
- 7 ἔφη, ἀγαθὰ τε καὶ κακὰ· πολλάκις γάρ τό τε λιμοῦ ἀγαθὸν πυρετοῦ κακόν ἐστὶ καὶ τὸ πυρετοῦ ἀγαθὸν λιμοῦ κακόν ἐστὶ· πολλάκις δὲ τὸ μὲν πρὸς δρόμον καλὸν πρὸς πάλην αἰσχρόν, τὸ δὲ πρὸς πάλην καλὸν πρὸς δρόμον αἰσχρόν· πάντῃ γὰρ ἀγαθὰ μὲν καὶ καλὰ ἐστὶ πρὸς ἃ ἂν εὖ ἔχη, κακὰ δὲ καὶ αἰσχρὰ πρὸς ἃ ἂν κακῶς.
- 8 Καὶ οἰκίας δὲ λέγων τὰς αὐτὰς καλὰς τε εἶναι καὶ χρησίμους παιδεύειν ἔμοιγ' ἐδόκει, οἷός τις χρή, οἰκοδομεῖσθαι. ἐπεσκόπει δὲ ὧδε· Ἄρά γε τὸν μέλλοντα οἰκίαν, οἷαν χρή, ἔχειν τοῦτο δεῖ μηχανᾶσθαι, ὥπως ἡδίστη τε ἐνδiciaτᾶσθαι καὶ χρησιμωτάτῃ ἔσται ;
- 9 τοῦτου δὲ ἐμολογουμένου· Οὐκοῦν ἡδὺ μὲν θέρους ψυχρινὴν ἔχειν ἡδὺ δὲ χειμῶνος ἀλεεινὴν ; ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο συμφαίεν· Οὐκοῦν

ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν ὀλεπούσαις οἰκίαις τοῦ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς παστάδας ὑπολάμπει, τοῦ δὲ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει. αὐκοῦν, εἴ γε καλῶς ἔχει ταῦτα οὕτω γίνεσθαι, οἰκοδομεῖν δεῖ ὑψηλότερα μὲν τὰ πρὸς μεσημβρίαν, ἵνα ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀποκλείηται, χαμαλώτερα δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἵνα οἱ ψυχροὶ μὴ ἐμπίπτωσιν¹⁰ ἀνεμοί· ὥς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ὅποι πάσας ὥρας αὐτὸς τε ἀν ἡδίστα καίναφεύγοι καὶ τὰ ὄντα ἀσφαλέστατα τιθοῖτο, αὕτη ἀν εἰκότως ἡδίστη τε καὶ καλλίστη οἰκησις εἴη· γραφαὶ δὲ καὶ ποι-
κιλῖαι πλείονας εὐφροσύνας ἀποστεροῦσιν ἢ παρέχουσι. — ναοῖς γε μὴν καὶ θωμοῖς χώραν ἔφη εἶναι περπωδεστάτην ἥτις ἐμφα-
νεστάτη οὕτα ἀστυδεστάτη εἴη· ἡδὺ μὲν γὰρ ἰδόντας προσεῦξα-
σθαι, ἡδὺ δὲ ἀγνώως ἔχοντας προσιέναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9.

Περίεχόμενον.

Οἱ ἄνθρωποι μὲν κατὰ τὴν ἀνδρείαν φύσει ἀλλήλων διαφέρου-
σι· πᾶσα ὁμῶς φύσις μαθήσεται καὶ μελέτη πρὸς ἀνδρείαν αὐξά-
νεται (1-3).

Ἡ Σοφία καὶ ἡ Σωφροσύνη οὐδαμῶς διαφέρουσι(4).

Ἡ Δικαιοσύνη καὶ πᾶσα ἀρετὴ εἶνε σοφία (5).

Τῇ σοφίᾳ ἀντιτίθεται ἡ μανία· ἡ ἀνεπιστημοσύνη ὁμῶς δὲν εἶνε μανία (6-7).

Ὁ Φθόρος εἶνε λύπη τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς εὐπραξίας τῶν φίλων παρερχομένη (8).

Σχολὴ ἢ εἶνε ἀποχὴ ἀπὸ πάσης ὥρᾳ μίμου ἐργασίας (9).

Ἄρχων εἶνε ὁ ἐπιστάμενος ἄρχειν (10-13).

Κράτιστον ἐπ' τήδευμα εἶνε ἡ Εὐπραξία, δηλαδὴ τὸ μετὰ γνώ-
σεως καὶ μελέτης ὁρθῶς τι ποιεῖν. Εὐπραξία δὲ καὶ Εὐτυ-
χία διαφέρουσιν, ὥς πρᾶξις καὶ τύχη.

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος ἡ ἀνδρεία πότερον εἴη διδακτὸν ἢ φυσι-
κόν· Οἶμαι μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς

- τοὺς πόνοὺς φύεται, οὕτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐρρωμενεστέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι· ὁρῶ γὰρ ἐν ταῖς αὐτοῖς νέμοις τε καὶ
- 2 ἔθετι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμῃ· νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ μελέτῃ πρὸς ἀνδρείαν αὖξεσθαι· δηλον μὲν γὰρ ὅτι Σκύθαι καὶ Θράκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανερόν δ' ὅτι Λα-
- 3 κεδαιμόνιοι οὐτ' ἂν Θραξὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὔτε Σκύθαις τόξοις ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι· ὁρῶ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελεῖσθαι πολὺ ἐπιδιδόντας. ἐκ δὲ τούτων δηλόν ἐστιν ὅτι πάντας χρῆ καὶ τοὺς εὐφροστεροὺς καὶ τοὺς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν ἐν εἰς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μανθάνειν καὶ μελετᾶν.
- 4 Σοφίαν δὲ καὶ σωφροσύνην οὐ διωρίζεν, ἀλλὰ τῇ τὰ μὲν καλὰ τε καγαθὰ γινώσκοντα χρῆσθαι αὐτοῖς καὶ τῇ τὰ αἰσχροὶ εἰδόμενα εὐλαβεῖσθαι σοφόν τε καὶ σῶφρονα ἔκρινε. προσερωτώμενος δέ, εἰ τοὺς ἐπισταμένους μὲν ἂ δεῖ πράττειν, ποιοῦντας δὲ τὰναντία σοφοὺς τε καὶ ἀκρατεῖς εἶναι νομίζοι· Οὐδέν γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀσόφους τε καὶ ἀκρατεῖς· πάντας γὰρ εἶμαι προαιρουμένους ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, ἃ οἶονται συμφορώτατα αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα πράττειν· νομίζω οὖν τοὺς μὴ ὁρθῶς πράττοντας οὔτε σοφοὺς οὔτε σῶφρο-
- 5 νας εἶναι, ἔφη δὲ καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν σοφίαν εἶναι. τὰ τε γὰρ δίκαια καὶ πάντα ὅσα ἀρετῇ πράττεται καλὰ τε καγαθὰ εἶναι· καὶ οὐτ' ἂν τοὺς ταῦτα εἰδόμενος ἄλλο ἀντὶ τούτων οὐδὲν προσελέσθαι οὔτε τοὺς μὴ ἐπισταμένους δύνασθαι πράττειν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν· εὕτω [καὶ] τὰ καλὰ τε καγαθὰ τοὺς μὲν σοφοὺς πράττειν, τοὺς δὲ μὴ σοφοὺς οὐ δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν. ἐπεὶ οὖν τὰ τε δίκαια καὶ ἄλλα καλὰ τε καγαθὰ πάντα † ἀρετῇ πράττεται, δηλον εἶναι ὅτι καὶ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ σοφία ἐστὶ. μανίαν γε μὴν ἐναντίον μὲν ἔφη εἶναι σοφίᾳ, οὐ μέντοι γε τὴν ἀνεπιστημοσύνην μανίαν ἐνόμιζε· τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν καὶ, ἂ μὴ οἶδε, δοξάζειν τε καὶ οἶεσθαι γινώσκειν ἐγγυτάτω μανίας ἐλογίζετο εἶ-

ναι. τοὺς μέντοι πολλοὺς ἔφη, ἃ μὲν οἱ πλείστοι ἀγνοοῦσι, τοὺς 6
 διημαρτηκότας τούτων οὐ φάσκειν μαίνεσθαι, τοὺς δὲ διημαρτηκό-
 τας ὧν οἱ πολλοὶ γινώσκουσι μαινομένους καλεῖν· ἐάν τε γὰρ τις
 μέγας οὕτως αἰῆται εἶναι ὥστε κύπτειν τὰς πύλας τοῦ τείχους διὰ 7
 ξιῶν, ἐάν τε οὕτως ἰσχυρὸς ὥστ' ἐπιχειρεῖν οἰκίας αἵρεσθαι ἢ ἄλ-
 λω τῇ ἐπιθέσθαι τῶν πᾶσι δῆλων ὅτι ἀδύνατά ἐστι, τοῦτον μαίνε-
 σθαι φάσκειν [τοὺς δὲ μικρὸν διαμαρτάνοντας οὐ δοκεῖν τοῖς πολ-
 λοις μαίνεσθαι, ἀλλ', ὥσπερ τὴν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἔρωτα καλοῦ-
 σιν, οὕτω καὶ τὴν μεγάλην παράνομιαν μανίαν αὐτοὺς καλεῖν].

Φθόρον δὲ σκοπῶν, ὃ τι εἶη, λύπην μὲν τινα ἐξηύρισκεν αὐτὸν 8
 ὄντα, οὔτε μέντοι τὴν ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις οὔτε τὴν ἐπ' ἐχθρῶν
 εὐτυχίαις γιγνομένην, ἀλλὰ μόνους ἔφη φθονεῖν τοὺς ἐπὶ ταῖς
 τῶν φίλων εὐπραξίαις ἀνιωμένους. θαυμαζόντων δὲ τινων εἰ τις
 φίλων τινα ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ αὐτοῦ λυποῖτο, ὑπεμίμησκειν, ὅτι
 πολλοὶ οὕτω πρὸς τινας ἔχουσιν, ὥστε κακῶς μὲν πράττοντας μὴ
 δύνασθαι περιορᾶν, ἀλλὰ δοθεῖν ἀτυχοῦσιν, εὐτυχούντων δὲ λυπεῖ-
 σθαι· τοῦτο μέντοι φρονίμῳ μὲν ἀνδρὶ οὐκ ἂν συμβῆναι, τοὺς ἡλι-
 θίους δὲ αἰεὶ πάσχειν αὐτό.

Σχολὴν δὲ σκοπῶν, τί εἶη, κοινοῦντας μὲν τι τοὺς πλείστους εὐ- 9
 ρίσκειν ἔφη· καὶ γὰρ τοὺς πεττεύοντας καὶ τοὺς γελωτοποιοῦντας
 ποιεῖν τι· πάντας δὲ τούτους ἔφη σχολάζειν· ἐξεῖναι γὰρ αὐτοῖς ἴε-
 ναι πράξοντας τὰ βελτίω τούτων. ἀπὸ μέντοι τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ
 χεῖρω ἰέναι οὐδένα σχολάζειν· εἰ δὲ τις ἴοι, τοῦτον ἀσχολίας αὐτῇ
 οὔσης κακῶς ἔφη τοῦτο πράττειν.

Βασιλεῖς δὲ καὶ ἄρχοντας οὐ τοὺς τὰ σκήπτρα ἔχοντας ἔφη 10
 εἶναι οὐδὲ τοὺς ὑπὸ τῶν τυχόντων αἰρεθέντας οὐδὲ τοὺς κλήρω λα-
 χόντας οὐδὲ τοὺς βιασαμένους οὐδὲ τοὺς ἐξαπατήσαντας, ἀλλὰ
 τοὺς ἐπισταμένους ἄρχειν· ὁπότε γὰρ τις ὁμολογήσειε τοῦ μὲν ἄρ- 11
 χοντος εἶναι τὸ προστάττειν ὃ τι χρὴ ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ
 πείθεσθαι, ἐπεδείκνυεν ἓν τε νηὶ τὸν μὲν ἐπιστάμενον ἄρχοντα,
 τὸν δὲ ἀνύκληρον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας πει-
 θεμένους τῷ ἐπιστάμενῳ, καὶ ἐν γεωργίᾳ τοὺς κεκτημένους ἀ-
 γροῦς, καὶ ἐν νόσῳ τοὺς νοσοῦντας, καὶ ἐν σωμεικίᾳ τοὺς σω-

- μασκοῦντας; καὶ τοὺς ἄλλους πάντας οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι—· εἰ δὲ μή, τοῖς ἐπισταμένοις οὐ μόνον παροῦσι πειθόμενους, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας μεταπεμπομένους, ὅπως ἐκαίνοις πειθόμενοι τὰ δέοντα πράττωσιν· ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυνεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρή ταλασιουργεῖν,
- 12 τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι· εἰ δέ τις πρὸς ταῦτα λέγοι, ὅτι τῷ τυράννῳ ἔξεστι μὴ πείθεσθαι τοῖς ὀρθῶς λέγουσι· Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, ἔξειη μὴ πείθεσθαι, ἐπικειμένης γε ζημίας, ἐάν τις τῷ εὖ λέγοντι μὴ πείθεται; ἐν ᾧ γὰρ ἂν τις πράγματι μὴ πείθεται τῷ εὖ λέγοντι, ἀμαρτή-
- 13 σεται δὴπου, ἀμαρτάνων δὲ ζημιωθήσεται· εἰ δὲ φαίη τις τῷ τυράννῳ ἔξεῖναι καὶ ἀποκτείνειν τὸν εὖ φρονούντα· Τὸν δὲ ἀποκτείναντα, ἔφη, τοὺς κρατίστους τῶν συμμάχων οἶει ἀζήμιον γίνεσθαι ἢ ὡς ἔτυχε ζημιοῦσθαι; πότερά γὰρ ἂν μᾶλλον οἶει σφῆζεσθαι τὸν τοῦτο ποιοῦντα ἢ οὕτω καὶ τάχιστ' ἂν ἀπολέσθαι;
- 14 Ἐρομένου δὲ τινος αὐτόν, τί δοκοῖη αὐτῷ κράτιστον ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα εἶναι, ἀπεκρίνατο εὐπραξίαν. ἐρομένου δὲ πάλιν, εἰ καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐπιτήδευμα νομίζοι εἶναι· Πᾶν μὲν οὖν τοῦναντίον ἔγωγ', ἔφη, τύχην καὶ πράξιν ἡγοῦμαι· τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητοῦντα ἐπιτυχεῖν τινι τῶν δεόντων εὐτυχίαν οἶμαι εἶναι, τὸ δὲ μαθόντα τε καὶ μελετήσαντά τι εὖ ποιεῖν εὐπραξίαν νομίζω, καὶ οἱ τοῦτο
- 15 ἐπιτηδεύοντες δοκοῦσί μοι εὖ πράττειν. καὶ ἀρίστους δὲ καὶ θεοφιλεστάτους ἔφη εἶναι ἐν μὲν γεωργίᾳ τοὺς τὰ γεωργικὰ εὖ πράττοντας, ἐν δ' ἱατρείᾳ τοὺς τὰ ἱατρικά, ἐν δὲ πολιτείᾳ τοὺς τὰ πολιτικά· τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα οὔτε χρήσιμον οὐδὲν ἔφη εἶναι οὔτε θεοφιλῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

Περὶ εὐχόμενον.

Ἡ γραφικὴ δὲν εἶνε εἰκασίᾳ μόνον τῶν ὁρωμένων (1), ἀφ' οὗ, δυσκόλου ὄντος νὰ περιτύχωμεν ἐνὶ ἀνθρώπῳ ἀμεμπτα πάντα ἔχοντι, ζωγραφῶμεν τὰ σώματα ὥστε νὰ φαίνωνται καλὰ, ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἐκάστου κάλλιστα (2), ἀλλὰ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ μίμησις τοῦ ἥθους τῆς ψυχῆς, ἐκδηλουμένου διὰ τῶν ὀρθαλμῶν, τοῦ προσώπου, τῶν σχημάτων καὶ ἐστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων (3-5). Ὡσαύτως ἡ ἀνδριαντοποιεῖα δέον νὰ μιμῆται οὐ μόνον τὰς κινήσεις τοῦ σώματος ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς νὰ προτεικάζῃ τῷ εἶδει (6-8).

Ἡ εὐρυθμία τῶν θωράκων κεῖται οὐχὶ ἐν τῷ ἀκριβῶς ἀρμόττειν ἀλλ' ἐν τῷ μὴ λυπεῖν ἐν τῇ χρήσει (9-15).

Ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας ἔχόντων καὶ ἐργασίας 1
 ἕνεκα χρωμένων αὐταῖς διαλέγοιτό τι, καὶ τούτοις ὠφέλιμος ἦν. εἰσελθὼν μὲν γάρ ποτε πρὸς Παρράσιον τὸν ζωγράφον καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ. Ἄρα, ἔφη, ὦ Παρράσιε, ἡ γραφικὴ ἐστὶν εἰκασία τῶν ὀρωμένων; τὰ γοῦν κοῖλα καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινὰ καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ μαλακὰ καὶ τὰ τραχέα καὶ τὰ λεῖα καὶ τὰ νέα καὶ τὰ παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων ἀπεικάζοντες ἐκμιμεῖσθε. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Καὶ μὴν τὰ 2
 γε καλὰ εἶδη ἀφομοιοῦντες, ἐπειδὴ οὐ ῥᾶδιον ἐνὶ ἀνθρώπῳ περιτυχεῖν ἄμεμπτα πάντα ἔχοντι, ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἐκάστου κάλλιστα οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι. Ποιοῦμεν γάρ, ἔφη, οὕτω. Τί γάρ; ἔφη, τὸ πιθανώτατον καὶ ἡδιστον καὶ φιλικώτατον καὶ ποθεινώτατον καὶ ἐρασμιώτατον ἀπομιμεῖσθε τῆς ψυχῆς ἥθος; ἢ οὐδὲ μιμητὸν ἐστὶ τοῦτο; Πῶς γάρ ἂν, ἔφη, μιμητὸν εἶη, ὦ Σώκρατες, ὃ μήτε συμμετρίαν μήτε χρῶμα μήτε ὦν σὺ εἶπας ἄρτι μηδὲν ἔχει μηδὲ ὅλως ὁρατὸν ἐστὶν; Ἄρ' οὖν, ἔφη, γίγνεται ἐν ἀνθρώπῳ τό τε φιλοφρόνως καὶ τὸ 4
 ἐχθρῶς βλέπειν πρὸς τινάς; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦτό γε μιμητὸν ἐν τοῖς ὅμμασι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἐπὶ δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς ὁμοίως σοι δοκοῦσιν ἔχειν τὰ πρόσωπα οἳ τε φροντίζοντες καὶ οἳ μὴ; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. ἐπὶ μὲν γάρ τοῖς ἀγαθοῖς παιδοί, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ γίγνονται. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ταῦτα δυνατὸν ἀπεικάζειν; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον καὶ τὸ σωφρονικόν τε καὶ φρόνιμον

καὶ τὸ ὕβριστικὸν τε καὶ ἀπειρόκαλον καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ ἐστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων διαφαίνει. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα μιμητά; Καὶ μάλα, ἔφη. Πότερον οὖν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὄρξιν τοῖς ἀνθρώποις δι' ὧν τὰ καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ καὶ ἀγαπητὰ ἦθῃ φαίνεται ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχρὰ τε καὶ πονηρὰ καὶ μισητά; Πολὺ νῆ Δί', ἔφη, διαφέρει, ὦ Σώκρατες.

6 Πρὸς δὲ Κλείτωνα τὸν ἀνδριαντοποιὸν εἰσελθὼν ποτε καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ. Ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ Κλείτων, καλοί, οὓς ποιεῖς ὁρμοεῖς τε καὶ παλαιστὰς καὶ πύκτας καὶ παγκρατιαστάς, ὁρῶ τε καὶ οἶδα· ὃ δὲ μάλιστα ψυχαγωγεῖ διὰ τῆς ὀψεως τοῖς ἀνθρώποις, τὸ ζωτικὸν φαίνεσθαι, πῶς τοῦτο ἐνεργάζει τοῖς ἀνδρῶσιν;

7 ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ Κλείτων οὐ ταχὺ ἀπεκρίνατο Ἄρ', ἔφη, τοῖς τῶν ζώωντων εἶδесιν ἀπεικάζων τὸ ἔργον ζωτικωτέρους ποιεῖς φαίνεσθαι τοῖς ἀνδράντας; Καὶ μάλα ἔφη. Οὐκοῦν τὰ τε ὑπὸ τῶν σχημάτων κατασπώμενα καὶ τὰνκσπώμενα ἐν τοῖς σώμασι καὶ τὰ συμπιεζόμενα καὶ τὰ διελκόμενα καὶ τὰ ἐντεινόμενα καὶ τὰ ἀνέμενα ἀπεικάζων ὁμοιότερὰ τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ πιθανώτερα ποιεῖς

8 φαίνεσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν ποιούντων τι σωμάτων ἀπομιμεῖσθαι οὐ ποιεῖ τινα τέρψιν τοῖς θεωμένοις; Εἰκὸς γοῦν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀπειλητικὰ τὰ ὅμματα ἀπεικαστέον, τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραϊνόμενων ἢ ὀψις μιμητέα; Σφόδρα γ', ἔφη. Δεῖ ἄρα, ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς τῷ εἶδει προσεικάζειν.

9 Πρὸς δὲ Πιστίαν τὸν θωρακοποιὸν εἰσελθὼν, ἐπιδείξαντος αὐτοῦ τῷ Σωκράτει θώρακας εὖ εἰργασμένους· Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη, καλὸν γε, ὦ Πιστία, τὸ εὖρημα τὸ τὰ μὲν δεόμενα σκέπῃς τοῖς ἀν-

10θρώπου σκεπάζειν τὸν θώρακα, ταῖς δὲ χερσὶ μὴ κωλύειν χρῆσθαι. ἀτὰρ, ἔφη, λέξον μοι, ὦ Πιστία, διὰ τί οὐτ' ἰσχυροτέρους οὔτε πολυτελεστέους τῶν ἄλλων ποιῶν τοῖς θώρακας πλείονος πωλεῖς; Ὅτι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὐρυθυμότερους ποιῶ. Τὸν δὲ βυθμόν, ἔφη, πότερα μέτρω ἢ σταθμῷ ἀποδεικνύων πλείονος τιμῆ; οὐ γὰρ δὴ ἴσους γε πάντας οὐδὲ ὁμοίους οἰμαί σε ποιεῖν, εἴγε ἀρμόττοντας

ποιεῖς. Ἀλλὰ νῆ Δί, ἔφη, ποιῶ· οὐδὲν γὰρ ὄφελός ἐστι θώρακος
 ἄνευ τούτου. Οὐκοῦν, ἔφη, σώματά γε ἀνθρώπων τὰ μὲν εὐρυθμά1
 ἐστι, τὰ δὲ ἄρρυθμα; Πένυ μὲν εὖν, ἔφη. Πῶς εὖν, ἔφη, τῷ ἀρ-
 ρύθμῳ σώματι ἀρμόττοντα τὸν θώρακα εὐρυθμον ποιεῖς; Ὡς περ
 καὶ ἀρμόττοντα, ἔφη· ὁ ἀρμόττων γὰρ ἐστὶν εὐρυθμος. Δοκεῖς μοι,12
 ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὐρυθμον οὐ καθ' ἑαυτὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς
 τὸν χρώμενον, ὥς περ ἂν εἰ φαίης ἀσπίδα, ᾧ ἂν ἀρμόττῃ, τούτῳ
 εὐρυθμον εἶναι, καὶ χλαμύδα, καὶ τὰλλα ὡσαύτως ἔοικεν ἔχειν τῷ
 σῶ λόγῳ. Ἰσως δὲ καὶ ἄλλο τι οὐ μικρὸν ἀγαθὸν τῷ ἀρμόττειν13
 πρόσσεστι. Δίδασκον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἴ τι ἔχεις. Ἦτιον, ἔφη τῷ
 βράει πιέζουσιν οἱ ἀρμόττοντες τῶν ἀναρμόστων τὸν αὐτὸν σταθμὸν
 ἔχοντες· οἱ μὲν γὰρ ἀνάρμοστοι ἢ ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων κρεμάμενοι
 ἢ καὶ ἄλλο τι τοῦ σώματος σφόδρα πιέζοντες δύσφοροι καὶ χαλε-
 ποι γίνονται· οἱ δὲ ἀρμόττοντες, διειλημμένοι τὸ δάρος τὸ μὲν
 ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ ἐπωμίδων, τὸ δ' ὑπὸ τῶν ὤμων, τὸ δὲ ὑπὸ
 τοῦ στήθους, τὴ δὲ ὑπὸ τοῦ νώτου, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς γαστροῦς, ὁλί-
 γου δεῖν οὐ φορῆματι, ἀλλὰ προσθήματι εἰκόσιν. Εἴρηκας, ἔφη,14
 αὐτὸ δι' ὅπερ ἔγωγε τὰ ἐμὰ ἔργα πλείστου ἄξια νομίζω εἶναι· ἐνιοι
 μέντοι τοὺς ποικίλους καὶ τοὺς ἐπιχρύσευς θώρακας μᾶλλον ὠνοῦν-
 ται. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, εἴ γε διὰ ταῦτα μὴ ἀρμόττοντας ὠνοῦνται,
 κακὸν ἔμοιγε δοκοῦσι ποικίλον τε καὶ ἐπίχρυσον ὠνεῖσθαι. ἀτάρ,15
 ἔφη, τοῦ σώματος μὴ μένοντος, ἀλλὰ τοτὲ μὲν κυρτουμένου, τοτὲ
 δὲ ὀρθουμένου, πῶς ἂν ἀκριβεῖς θώρακες ἀρμόττειν; Οὐδαμῶς, ἔφη.
 Λέγεις, ἔφη, ἀρμόττειν οὐ τοὺς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ τοὺς μὴ λυποῦντας
 ἐν τῇ χρεῖᾳ. Αὐτός, ἔφη, ταῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ πάνυ
 ὀρθῶς ἀποδέχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12

Περιεχόμενον.

Οἱ μὲν ἀμελοῦντες τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων διατρέχουσι

τοὺς ἐσχάτου, περὶ τῆς ζωῆς κινδύνους ἐν τε εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ, οἱ δ' ἐπιμελούμενοι αὐτῶν τὸν κινδύνον ἀπολαύουσι τῶν ἀρίστων. Δῆλα δὴ οἱ ἀσκούμενοι οὐ μόνον τὰ σώματα ὑγιαίνει καὶ ἰσχυρὰ ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους κρείττον ὑφίστανται καὶ τὰς τοῦ βίου συμφορὰς ἐπιεικέστερον φέρουσι καὶ τῇ πατρίδι καὶ τοῖς φίλοις ὠφέλιμοι γίνονται. Ἐντεῦθεν οἱ τοιοῦτοι καὶ χάριτος ἀξιοῦνται καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται καὶ τιμῶν καλλίστων τυγχάνουσι καὶ τοῖς πικρὰ καλλίους ἀπορμας εἰς τὸν βίον καταλείπουσιν (1-4). Πρὸς πάντα τέλος, ὅσα οἱ ἄνθρωποι πράττουσι χρήσιμον εἶνε τὸ ὑγιές σῶμα, καὶ ἐν αὐτῷ δὴ τῷ διακονεῖται (5-8).

- Ἐπιγένη δὲ τῶν συνόντων τινὰ νέον τε ὄντα καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἔχοντα ἰδὼν· Ὡς ἰδιωτικῶς, ἔφη, τὸ σῶμα ἔχεις, ὦ Ἐπίγε-
 νες καὶ ὅς· Ἰδιώτης γάρ, ἔφη, εἰμί, ὦ Σώκρατες. Οὐδέν γε μᾶλλον,
 1 ἔφη, τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ μελλόντων ἀγωνίζεσθαι· ἢ δοκεῖ σοι μικρὸς
 εἶναι ὁ περὶ τῆς ψυχῆς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγών, ὃν Ἀθηναῖοι
 θήσασιν, ὅταν τύχῃσι; καὶ μὴν οὐκ ὀλίγοι μὲν διὰ τὴν τοῦ σώ-
 ματος καχεξίαν ἀποθνήσκουσι· τε ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις καὶ
 2 αἰσchrῶς σφύρονται· πολλοὶ δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο ζῶντες τε ἀλίσκον-
 ται καὶ ἀλόντες ἦτοι δουλεύουσι τὸν λοιπὸν βίον, ἐὰν οὕτω
 τύχῃσι, τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν ἢ εἰς τὰς ἀνάγκας τὰς ἀλγει-
 νοτάτας ἐμπεσόντες καὶ ἐκτίσαντες ἐνίοτε πλεῖον τῶν ὑπαρχόντων
 αὐτοῖς τὸν λοιπὸν βίον ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων ὄντες καὶ κακο-
 παθοῦντες διαζῶσι· πολλοὶ δὲ δόξαν αἰσchrᾶν κτῶνται διὰ τὴν τοῦ
 3 σώματος ἀδυναμίαν δοκοῦντες ἀποδειλιάειν. ἢ καταφρονεῖς τῶν ἐ-
 πιτιμιῶν τῆς καχεξίας τούτων, καὶ βραδίως ἀν οἷε φέρειν τὰ τοι-
 αῦτα; καὶ μὴν οἶμά γε πολλῷ βῆμα καὶ ἡδῖον τούτων εἶναι, ἢ δεῖ
 ὑπομένειν τὸν ἐπιμελόμενον τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας. ἢ ὑγιεινό-
 τερόν τε καὶ εἰς ἄλλα χρησιμώτερον νομίζεις εἶναι τὴν καχεξίαν
 τῆς εὐεξίας, ἢ τῶν διὰ τὴν εὐεξίαν γιγνομένων καταφρονεῖς; καὶ
 4 μὴν πάντα γε τὰναντία συμβαίνει τοῖς εὖ τὰ σώματα ἔχουσιν ἢ
 τοῖς κακῶς. καὶ γὰρ ὑγιαίνουν οἱ τὰ σώματα εὖ ἔχοντες καὶ

ἰσχύουσι· καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων
 σφύζονται τε εὐσχημόνως καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι, πολλοὶ
 δὲ φίλοις τε βοηθοῦσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετοῦσι καὶ διὰ ταῦτα
 χάριτός τε ἀξιοῦνται καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται καὶ τιμῶν καλ-
 λίστων τυγχάνουσι καὶ [διὰ ταῦτα] τὸν τε λοιπὸν βίον ἡδίων καὶ
 κάλλιον διαζῶσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν παισὶ καλλίους ἀφορμὰς εἰς τὸν
 βίον καταλείπουσιν. οὗτοι χρή, ὅτι οὐκ ἀσχεῖ δημοσίᾳ ἢ πόλιν 5
 τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο καὶ ἰδίᾳ ἀμελεῖν, ἀλλὰ μηδὲν
 ἤττον ἐπιμελεῖσθαι. εὖ γὰρ ἴσθι ὅτι οὐδὲ ἐν ἄλλῃ οὐδενὶ ἀγῶνι
 οὐδὲ ἐν πράξει οὐδεμιᾷ μετὸν ἕξεις διὰ τὸ βέλτιον τὸ σῶμα παρε-
 σκευάσθαι· πρὸς κἀντα γὰρ ὅσα πράττουσιν ἄνθρωποι χρήσιμον
 τὸ σῶμά ἐστιν· ἐν πάσαις δὲ ταῖς τοῦ σώματος χρεαῖς πολὺ δια-
 φέρι ὡς βέλτιστα τὸ σῶμα ἔχειν· ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ δοκεῖ ἐλαχίστη 6
 σώματος χρεῖα εἶναι, ἐν τῇ διανοεῖσθαι, τίς οὐκ αἰδεν ὅτι καὶ ἐν
 τούτῳ πολλοὶ μεγάλα σφάλλονται διὰ τὸ μὴ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα;
 καὶ λήθη δὲ καὶ ἀθυρία καὶ δυσκολία καὶ μανία πολλάκις πολλοῖς
 διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν εἰς τὴν διάνοιαν ἐμπίπτουσιν οὐ-
 τως ὥστε καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐκβάλλειν. τοῖς δὲ τὰ σώματα εὖ 7
 ἔχουσι πολλὴ ἀσφάλεια καὶ οὐδεὶς κίνδυνος διὰ γε τὴν τοῦ σώμα-
 τος καχεξίαν τοιοῦτόν τι παθεῖν, εἰκὸς δὲ μᾶλλον πρὸς τἀναντία
 τῶν διὰ τὴν καχεξίαν γιγνομένων [καὶ] τὴν εὐεξίαν χρήσιμον
 εἶναι· καίτοι τῶν γε τοῖς εἰρημένοις ἐναντίων ἕνεκα τί οὐκ ἂν
 τις νοῦν ἔχων ὑπομείναιεν; αἰσχρὸν δὲ καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμέλειαν 8
 γηράναι, πρὶν ἰδεῖν ἑαυτὸν ποῖος ἂν κάλλιστος καὶ κράτιστος τῷ
 σώματι γένοιτο. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ἀμελοῦντα· οὐ γὰρ ἐ-
 θέλει αὐτόματα γίνεσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13.

Περὶ εὐχόμενον.

Πρέπει τις νὰ λυπῇται ἐπὶ τῷ ἀγροικότερως τὴν ψυχὴν δι-
 κειμένῳ, καθὼς πρέπει νὰ ὀργίζεται ἐπὶ τῷ ἔχοντι κάκιον τὸ
 σῶμα (1).

Ἄριστον κατὰ τοῦ ἀηδῶς ἐσθίειν φάρμακόν ἐστιν ἢ πείναι(2).

Ὡς πρὸς τὴν τροφήν καὶ τὸ ποτόν δὲν πρέπει νὰ εἶνε τις ιδιότροπος(3).

Ἐαυτὸν πρότερον πρέπει τις νὰ ἐξετάζῃ ἂν εἶνε ἀνάπλευς κακῶν πρὸ τοῦ κολάσῃ διὰ τοιαῦτα δούλον(4).

Ὁ ὅλην ἡμέραν οἴκοι περιπατῶν, δύναται, ἐκτείνας τοὺς περιπάτους, μακρὰν πορείαν νὰ κάμῃ. Προτιμότερον εἶνε νὰ σπεύδῃ τις ἐν τῇ ὁρμῇ ἢ ἐν τῇ ὁδῷ (5).

Τὸ δύνασθαι ἤττον τοῦ δούλου πονεῖν εἶνε αἰσχρὸν καὶ ἀναισχρήτου ἀνδρός ἴδιον. (6).

- 1 Ὁργιζομένου δὲ ποτὲ τινος, ὅτι προσειπὼν τινα χαίρειν οὐκ ἀντιπροσπερρήθη· Γελοῖον, ἔφη, τό, εἰ μὲν τὸ σῶμα κάκιον ἔχοντι ἀπήνητης τῇ, μὴ ἂν ὀργίζεσθαι, ὅτι δὲ τὴν ψυχὴν ἀγροικότερως διακειμένῳ περιέτυχες, τοῦτό σε λυπεῖ.
- 2 Ἄλλου δὲ λέγοντος, ὅτι ἀηδῶς ἐσθίει· Ἀκουμένος, ἔφη, τοῦτου φάρμακον ἀγαθὸν διδάσκει. ἐρομένου δὲ· Ποῖον; Παύσασθαι ἐσθίοντα ἔφη· καὶ ἡριὸν τε καὶ εὐτελέστερον καὶ ὑγιεινότερον διαῶν παύσασθαι.
- 3 Ἄλλου δ' αὖ λέγοντος, ὅτι θερμὸν εἶη παρ' ἑαυτῷ τὸ ὕδωρ ὃ πίνει· Ὅταν ἄρ', ἔφη, βούλῃ θερμῷ λούσασθαι, εἰσιμιον ἔσται σοι· Ἀλλὰ ψυχρόν, ἔφη, ἐστὶν ὥστε λούσασθαι. Ἄρ' οὖν, ἔφη, καὶ οἱ οἰκέται σου ἄχθονται πίνοντές τε αὐτὸ καὶ λούμενοι αὐτῷ; Μὰ τὸν Δί' ἔφη· ἀλλὰ καὶ πολλάκις τεθαύμακα ὡς ἡδέως αὐτῷ πρὸς ἀμφοτέρω ταῦτα χρῶνται. Πότερον δέ, ἔφη, τὸ παρὰ σοὶ ὕδωρ θερμότερον πιεῖν ἐστὶν ἢ τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ; Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἔφη. Πότερον δὲ λούσασθαι ψυχρότερον τὸ παρὰ σοὶ ἢ τὸ ἐν Ἀμφιαράου; Τὸ ἐν Ἀμφιαράου, ἔφη. Ἐνθυμοῦ οὖν, ἔφη, ὅτι κινδυνεύεις δυσαρεστότερος εἶναι τῶν τε οἰκετῶν καὶ τῶν ἀρρωστούντων.
- 4 Κολάσαντος δὲ τινος ἰσχυρῶς ἀκλόουθον, ἤρετό τι χαλεπαίνει τῷ θεράποντι. Ὅου, ἔφη, ὀψοφαγίστατός τε ὢν βλακώτατός ἐστι καὶ φιλαργυρώτατος ὢν ἀργότατος. Ἦδη ποτὲ οὖν ἐπεσκέψω, πό-τερος πλειόνων πληγῶν δεῖται, οὐ ἢ ὁ θεράπων;

Φοβούμενου δὲ τινος τὴν εἰς Ὀλυμπίαν ὁδόν. Τί, ἔφη, φοβεῖ τὴν πορείαν ; οὐ καὶ οἴκοι σχεδὸν ἔλην τὴν ἡμέραν περιπατεῖς καὶ ἔκείσε πορευόμενος περιπατήσας ἀριστήσεις, περιπατήσας δειπνήσεις καὶ ἀναπαύσει ; οὐκ οἶσθα ὅτι, εἰ ἐκταίναις τοὺς περιπάτους, οὓς ἐν πέντε ἢ ἑξ ἡμέραις περιπατεῖς, ῥαδίως ἂν Ἀθήνηθεν εἰς Ὀλυμπίαν ἀφίκοιο : χαριέστερον δὲ καὶ προεξορμᾶν ἡμέρᾳ μιᾷ μᾶλλον ἢ ὑστερίζειν. τὸ μὲν γὰρ ἀναγκάζεσθαι περαιτέρω τοῦ μετρίου μηχανεῖν τὰς ὁδοὺς χαλεπόν, τὸ δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ πλείονος πορευθῆναι πολλὴν ῥαστώνην παρέχει. κρεῖττον οὖν ἐν τῇ ὁρμῇ σπεύδειν ἢ ἐν τῇ ὁδῷ.

Ἄλλου δὲ λέγοντος, ὥς παρετάθη μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς, ἡ- 6
ρετο αὐτόν, εἰ καὶ φορτίον ἔφερε. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη, ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον. Μόνος δ' ἐπορεύου, ἔφη, ἢ καὶ ἀκόλουθός σοι ἡκολούθει ; Ἡκολούθει, ἔφη. Πότερον κενός, ἔφη, ἢ φέρων τι ; Φέρων νῆ Δί', ἔφη, τὰ τε στρώματα καὶ ἄλλα σκεύη. Καὶ πῶς [τι], ἔφη, ἀπῆλλαχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ ; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, βέλτιον ἔμοῦ. Τί οὖν, ἔφη, εἰ τὸ ἐκείνου φορτίον ἔδει σε φέρειν, πῶς ἂν οἶε διατεθῆναι ; Κακῶς νῆ Δί', ἔφη· μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν ἐδυνήθην κομίσαι. Τὸ οὖν τρυσούτω ἥττον τοῦ παιδὸς δύνασθαι πονεῖν πῶς ἡσυχιμένου δοκεῖ σοι ἀνδρὸς εἶναι ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν .

Ὁ Σωκράτης συνίστησι τὴν λιτότητα. Ἐν τοῖς συμφορητοῖς δειπνοῖς κατάρθωσεν ὥστε οὐδεὶς νὰ ὑπερβάλῃ ἄλλον κατὰ τὴν ἀφθονίαν τῆς τροφῆς (1).

Ὁ φορτῆς καλεῖται ὁ ἄνευ τοῦ σίτου αὐτὸ τὸ ὄψον ἡδονῆς ἔνεκεν ἐσθίων, ὡσπύτως δὲ καὶ ὁ ἐπὶ μικρῷ σίτῳ πολὺ ὄψον ἐπεσθίων (2-4).

Ὁ ἐπὶ ἐνὶ ψωμῷ πικνοδακῶν ἡδυσμάτων γευόμενος οὐ μόνον καταλύει τὴν τέχνην τῶν ὀψοποιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν πολὺ μὴ πικρῶσιν ὄψα, μειονεκτεῖ, ποθῶν τὸ σύνηδες (5-8).

Εὐωχέσθαι λέγεται τὸ ἐσθίειν ὅσα οὔτε τὴν ψυχὴν λυποῦσι οὔτε δυσεύρετα εἶνε. (7).

- 1 Ὅποτε δὲ τῶν συνιόντων ἐπὶ δεῖπνον οἱ μὲν μικρὸν ὄψον, οἱ δὲ πολὺ φέροιεν, ἐκέλευεν ὁ Σωκράτης τὸν παῖδα τὸ μικρὸν ἢ εἰς τὸ κοινὸν τιθέναι ἢ διανέμειν ἐκάστῳ τὸ μέρος. οἱ οὖν τὸ πολὺ φέροντες ἡσχύνοντο τό τε μὴ κοινωνεῖν τοῦ εἰς τὸ κοινὸν τιθεμένου καὶ τὸ μὴ ἀντιτιθέναι τὸ ἑαυτῶν· ἐτίθεσαν οὖν καὶ τὸ ἑαυτῶν εἰς τὸ κοινόν, καὶ ἐπεὶ οὐδὲν πλέον εἶχον τῶν μικρὸν φερόμενων, ἐπαύοντο πολλοὺ ὀψωνοῦντες.
- 2 Καταμαθὼν δὲ ποτε τῶν συνδειπνούντων τινὰ τοῦ μὲν σίτου πεπαυμένον, τὸ δὲ ὄψον αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐσθίωντα, λόγου ὄντος περὶ ὀνομάτων, ἐφ' οἷῳ ἔργῳ ἕκαστος εἴη· Ἐχαιμεν ἄν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν, ἐπὶ ποίῳ ποτὲ ἔργῳ ἄνθρωπος ὀψοφάγος καλεῖται ; ἐσθίουσι μὲν γὰρ δὴ πάντες ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄψον, ὅταν παρῇ· ἀλλ' οὐκ οἶμαι πῶ ἐπὶ τούτῳ γε ὀψοφάγοι καλοῦνται.
- 3 Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη τις τῶν παρόντων. Τί γάρ ; ἔφη, ἔάν τις ἄνευ τοῦ σίτου τὸ ὄψον αὐτὸ ἐσθίῃ, μὴ ἀσκήσεως, ἀλλ' ἡδονῆς ἕνεκα, πότερον ὀψοφάγος εἶναι δοκεῖ ἢ οὐ ; Σχολῇ γ' ἄν, ἔφη, ἄλλος τις ὀψοφάγος εἴη. καὶ τις ἄλλος τῶν παρόντων· Ὁ δὲ μικρῷ σίτῳ, ἔφη, πολὺ ὄψον ἐπεσθίων ; Ἐμοὶ μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ οὗτος δοκεῖ δικαίως ἄν ὀψοφάγος καλεῖσθαι· καὶ ὅταν γε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοῖς θεοῖς εὐχωνται πολυκαρπίαν,
- 4 εἰκότως ἄν οὗτος πολυοψίαν εὐχοίτο. ταῦτα δὲ τοῦ Σωκράτους εἰπόντος, νομίσας ὁ νεανίσκος εἰς αὐτὸν εἰρησθαι τὰ λεχθέντα τὸ μὲν ὄψον οὐκ ἐπαύσατο ἐσθίων, ἄρτον δὲ προσέλαβε. καὶ ὁ Σωκράτης καταμαθὼν· Παρατηρεῖτ', ἔφη, τοῦτον οἱ πλησίον, ὁπότερα τῷ σίτῳ ὄψῳ ἢ τῷ ὄψῳ σίτῳ χρῆσεται.

Ἄλλον δὲ ποτε τῶν συνδείπνων ἰδὼν ἐπὶ τῷ ἐν ψωμῷ πλείονων ὄψων γευόμενον. Ἄρα γένοιτ' ἄν, ἔφη, πολυτελεστέρα ὀψοποιία ἢ μάλλον τὰ ὄψα λυμαινομένη, ἢ ἣν ὀψοποιεῖται ὁ [ἅμα πολλὰ ἐσθίων καὶ] ἅμα παντοδαπὰ ἡδύσματα εἰς τὸ στόμα λαμβάνων ; πλείω μὲν γε τῶν ὀψοποιῶν συμμιγνύων πολυτελεστέρα ποιεῖ· ἃ

δὲ ἐκεῖνοι μὴ συμμιγνύουσιν, ὥς οὐχ ἀρμόττοντα, ὁ συμμιγνύων, εἴπερ ἐκεῖνοι ὀρθῶς ποιοῦσιν, ἀμαρτάνει τε καὶ καταλύει τὴν τέχνην αὐτῶν· καίτοι πῶς οὐ γελοῖόν ἐστι παρασκευάζεσθαι μὲν ὀψοποιούς τοὺς ἄριστα ἐπισταμένους, αὐτὸν δὲ μὴδ' ἀντιποιούμε- 6
 νεν τῆς τέχνης ταύτης τὰ ὑπ' ἐκείνων ποιούμενα μετατιθέναι ; καὶ ἄλλο δέ τι προσγίγνεται τῷ ἅμα πολλὰ ἐπεσθίειν ἐθισθέντι· μὴ παρόντων γὰρ πολλῶν μειονεκτεῖν ἂν τι δοκοίη ποθῶν τὸ σύνηθες· ὁ δὲ συνεθισθείς τὸν ἕνα ψωμὸν ἐνὶ ὄψῳ προπέμπειν, ὅτε μὴ πα-
 ρεΐη πολλὰ, δύναιτ' ἂν ἀλύπως τῷ ἐνὶ χρῆσθαι.

Ἐλεγε δὲ καί, ὥς τὸ εὐωχεῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθίειν καλεῖτο· τὸ δὲ εὖ προσκεῖσθαι ἔφη ἐπὶ τῷ ταῦτα ἐσθίειν, ἃ μήτε τὴν ψυχὴν μήτε τὸ σῶμα λυποίη μηδὲ δυσεύρετα εἶη· ὥστε καὶ τὸ εὐωχεῖσθαι τοῖς κοσμίως διαιτωμένοις ἀντίθεται.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν .

Οὐ μόνον ἡ μετὰ τοῦ Σωκράτους διατριβὴ ἦτο ὠφέλιμος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάμνησις ἐκείνου. Ἔλεγε δὲ συνήθως ὅτι ἡγάπη τοὺς νέους ἐκείνους, ὧν αἱ ψυχαὶ εὖ πρὸς ἀρετὴν ἐπεφύκεσιν (1 2). τούτων δὲ τοὺς μὲν νομίζοντας ὅτι εἰσι φύσει ἀγαθοὶ, κατὰ φρονούντας δὲ μαθήσεως, ἐδίδασκεν ὅτι αἱ ἀρίστη φύσεις μάλιστα παιδεύει δέοντα (3-4), τοὺς δὲ μέγα φρονούντας ἐπὶ τῷ πλούτῳ καὶ νομίζοντας ὅτι διὰ τούτου τὰ πάντα θὰ κτήσωνται, ἐνουθέτει λέγων ὅτι δι' οὐδενὸς ἄλλου ἢ διὰ μαθήσεως ἐν πᾶσι θὰ εὐδοκμήσωσιν (5).

- 1 Οὕτω δὲ Σωκράτης ἦν ἐν παντὶ πράγματι καὶ πάντα τρόπῳ ὠφέλιμος, ὥστε σκοπούμενῳ τῷ καὶ μετρίως αἰσθανομένῳ φανερόν εἶναι ὅτι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἦν τοῦ Σωκράτει συνεῖναι καὶ μετ' ἐκείνου διατρίβειν ὅπου οὖν καὶ ἐν ὅτῳ οὖν πράγματι· ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνου μεμνησθαι μὴ παρόντος οὐ μικρὰ ὠφέλει τοὺς εἰσθότας· τε αὐτῷ συνεῖναι καὶ ἀποδεχομένους ἐκείνον· καὶ γὰρ παίζων οὐδὲν ἤττον ἢ σποῦδάζων ἐλυσσιτέλει ταῖς συνδιατρίβουσι.
- 2 πολλάκις γὰρ ἔφη μὲν ἂν τις ἐρᾶν, φανερὸς δ' ἦν οὐ τῶν τὰ σώματα πρὸς ὥραν, ἀλλὰ τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν εὖ πεφυκότων ἐφιέμενος. ἐτεκμαίρετο δὲ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχύ τε μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν αὐτά· μάθοιεν καὶ ἐπιθυμεῖν τῶν μαθημάτων πάντων δι' ὧν ἔστιν οἰκίαν τε καλῶς οἰκεῖν καὶ πόλιν καὶ τὸ ἔλῃν ἀνθρώποις τε καὶ ταῖς ἀνθρωπίνους πράγμασιν εὖ χρῆσθαι· τοὺς γὰρ τοιούτους ἡγάετο παιδευθέντας οὐκ ἂν μόνον αὐτοὺς τε εὐδαίμονας εἶναι καὶ τοὺς ἑαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ καὶ
- 3 ἄλλους ἀνθρώπους καὶ πόλεις δύνασθαι εὐδαίμονας ποιεῖν. οὐ τὴν

αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ἔχει, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἰομένους φύ-
 σει ἀγαθοῦς εἶναι, μαθήσεως δὲ καταφρονοῦντας ἐδίδασκεν ὅτι
 αἱ ἀρίσται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις· μάλιστα παιδείας δέονται, ἐπι-
 δεικνύων τῶν τε ἵππων τοὺς εὐφυστάτους, θυμαιοδεῖς τε καὶ
 σφοδροὺς ὄντας, εἰ μὲν ἐκ νέων δαμασθεῖεν, εὐχρηστοτάτους καὶ
 ἀρίστους γιγνομένους, εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιτο, δυσκαθεκτοτάτους
 καὶ φαυλοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφυστάτων, φιλοπόνων
 τε οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθεΐσας
 ἀρίστας γίγνεσθαι πρὸς τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας, ἀναγώγους
 δὲ γιγνομένης ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπαιθεστάτας. ὁ-
 μοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφυστάτους ἐρρωμενεστάτους 4
 τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξεργαστικωτάτους ὧν ἂν ἐγχειρῶσι,
 παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας, ἃ δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ
 ὠφελιμωτάτους γίγνεσθαι· πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐρ-
 γάζεσθαι· ἀποιδεύτους δὲ καὶ ἀμαθεῖς γενομένους κακίστους τε
 καὶ βλαβερωτάτους γίγνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους, ἃ
 δεῖ πράττειν, πολλάκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους
 δὲ καὶ σφοδροὺς ὄντας· δυσκαθέκτους τε καὶ δυσapoτρέπτους εἶ-
 ναι, διὸ πλεῖστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι. τοὺς δ' ἐπὶ πλούτῳ 5
 μέγα φρονοῦντας καὶ νομίζοντας οὐδὲν προσδεῖσθαι παιδείας, ἐξαρκέ-
 σειν δὲ σφίσι τὸν πλοῦτον οἰομένους πρὸς τὸ διαπράττεσθαι· τε ὅ
 τι ἂν βούλωνται καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐφφρένουλέγων, ὅτι
 μῶρος μὲν εἶη, εἴ τις οἶται μὴ μαθὼν τὰ τε ὠφέλιμα καὶ τὰ
 βλαβερὰ τῶν πραγμάτων διαγνώσκειν, μῶρος δ', εἴ τις μὴ δια-
 γινώσκων μὲν ταῦτα, διὰ δὲ τὸν πλοῦτον ὅ τι ἂν βούληται πο-
 ριζόμενος οἶται δυνήσεσθαι τὰ συμφέροντα πράττειν, ἡλίθιος δ', εἴ
 τις μὴ δυνάμενος τὰ συμφέροντα πράττειν εὖ τε πράττειν οἶται
 καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον αὐτοῦ [ἢ καλῶς ἢ] ἱκανῶς παρεσκευάσθαι,
 ἡλίθιος δὲ καί, εἴ τις οἶται διὰ τὸν πλοῦτον, μηδὲν ἐπιστάμενος
 δόξειν τι ἀγαθὸς εἶναι ἢ, μηδὲν ἀγαθὸς εἶναι δοκῶν, εὐδοκί-
 μήσειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

Περὶ εὐχόμενον.

Ὁ Σωκράτης διδάσκει τὸν Εὐθύδημον, νέον νομίζοντα μὲν ὅτι διὰ τὴν συναγωγὴν πολλῶν συγγραμμάτων διαφέρει τῶν ἡλικιωτῶν κατὰ τὴν σοφίαν, ἐλπίζοντα δὲ ν' ἀποβῇ διὰ τοῦτο ἱκανώτατος εἰς τὸ πολιτεύεσθαι, ὅτι ἄνευ παιδείας, δι' ἧς καὶ μόνης κατορθοῦται ἡ γνώσις τῶν πραγμάτων, ἀδύνατον νὰ γίνῃ τις ὑπέροχος.

Εὐθύδης εἶνε, λέγει, τὸ νομίζειν ὅτι ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰς ἐχούσας μικρὰν ἀξίαν τέχνας μόνον διὰ διδασκάλων ἱκανῶν δύνανται τις νὰ γίνῃ σπουδαῖος, τὸ δὲ προσεσθῆναι πόλει, ὃ ἐστὶ ἔργον μέγιστον πάντων, ὅτι αὐτομάτως γίνεται τοῖς ἀνθρώποις (1-2). Ὡς οὖν εὐθύδης εἶναι τὸ νὰ προφυλάττῃται τις μὴ φανῇ τῷ πλήθει ὅτι ἐμαθὲ τι παρὰ τινος ἢ ὅτι ἐζήτησε ν' ἀναστραφῇ μετὰ ἱκανῶν εἰς τὸ πολιτεύεσθαι ἢ ὅτι ἔτυχεν ἱκανοῦ τινος διδασκάλου (3-5). Ἀποπον εἶνε τὸ νὰ νομίζῃ τις ὅτι ἡ ἱκανότης εἰς τὸ διοικεῖν τὴν πολιτείαν δύνανται ἄνευ παρασκευῆς καὶ ἐπιμελείας νὰ προσγένῃται, ἐν ᾧ οἱ τοῦτου ἐπιμέμενοι πλείονος καὶ ἰσχυροτέρως ἐπιμελείας δεόνται (6-7). Ὁ προκίρου-μενος ν' ἀποκτήσῃ θησαυροὺς σοφίας μᾶλλον ἢ χρυσοῦ εἶνε ἄξιος ἐπὶ κέρους (8), ὁ ἐπιμέμενος ν' ἀποβῇ σοφός ἵνα κυβερνᾷ τὴν πολιτείαν ἐφίεται τῆς καλλίστης τέχνης, ἥτις ἐστὶ τῶν βασιλέων· ἀλλὰ μόνον ὁ δίκαιος δύνανται ν' ἀποβῇ ἱκανός πρὸς τοῦτο (9-11). Ἴνα δ' ἀπαλλύξῃ τὸν Εὐθύδημον τῆς ἀμαθίας καὶ ματαιοφροσύνης, ἀναγκάζει αὐτὸν διὰ σοφιστικοῦ διαλόγου νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἐκυτοῦ ἀγνοίαν περὶ τοῦ δικαίου καὶ τὴν ἀμυχανίαν πῶς ν' ἀποβῇ βέλτιον (12-23). Ἐξακολουθῶν δ' ὁ Σωκράτης τὴν διδασκαλίαν λέγει ὅτι πᾶς ἄνθρωπος εἶνε ὑπόχρεως νὰ γινώσκῃ ἐκυτὸν· πλήρη δὲ συνείδησιν τῆς ἐκυτοῦ δυνάμεως ἔχει ὁ ἐπισκεψάμενος ἐκυτὸν ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρεῖαν (24-26). Ὁ γινώσκων ἐκυτὸν εἶνε εὐτυχέστατος, ὁ δ' ἀγνοῶν ἐκυτὸν, δυστυχέστατος· διότι ὁ μὲν γινώσκων ἐκυτὸν οὐ μόνον γνωρίζει καὶ ὅσα ὠφελοῦσιν αὐτὸν καὶ ὅ τι πρέπει νὰ πράττῃ, ἀλλὰ καὶ εὐδοκίμων ἐπὶ τούτῳ καὶ τίμιος γενόμενος προσελκύει καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων τὴν

ἀγάπην, ἐπιθυμούντων νὰ γίνωνται ἄρχοντες αὐτῶν οὗτοι δὴ ὃ δ' ἀγνοῶν ἐκυτόν οὐ μόνον ἀγνοεῖ τίνος ἔχει ἀνάγκην καὶ τί πρέπει νὰ πράττῃ ἀλλὰ καὶ ἀποτυγχάνων οἷς ἂν ἐπιχειρήσῃ κακοδοξεῖ καὶ γίνεται καταγέλαστος καταφρονούμενος καὶ ἀτιμαζόμενος ἐφ' ὅσον ζῇ (27-30). Ἵνα δέ τις ἀρξήται ἐξετάζων ἐκυτόν, πρέπει νὰ γινώσκῃ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ. Ταῦτα δ' εἶνε τοιαῦτα ὅταν δὲν συναρμολογῶνται ἐξ ἀμφιβόλων ἀγαθῶν. Οὕτω τὸ ὑγιαίνειν τότε εἶνε ἀγαθόν, ὅταν γίνηται αἴτιον ἀγαθοῦ καὶ τὸ νοσεῖν τότε εἶνε κακόν, ὅταν γίνηται αἴτιον κακοῦ· καὶ ἡ σοφία ἡ διὰ τοῦ μύθου τοῦ Δικιδάλου καὶ Παλαμήδους διερμηνευομένη, εἶνε κακόν, ὅταν ἐξ ἀμφιβόλων ἀγαθῶν ἀποτελῇται, καὶ ἡ εὐδαιμονία ὡσαύτως εἶνε κακόν, ὅταν ἐξ ἀμφιλόγων ἀγαθῶν συντελῇ, οἷον κἄλλους, ἰσχύος, πλούτου, δόξης καὶ λοιπῶν (31-36). Τελευταῖον ὁ Εὐθύδημος φωρᾷται ἀγνοῶν τί ἐστὶ δημοκρατία καὶ ὁμολογεῖ ὅτι οὐδὲν γινώσκει σχεδόν (37-39). Ἐπειδὴ δ' ὁ Εὐθύδημος ἐθεώρησεν ἐκυτόν ἀληθῶς ἀνδράποδον, ἐνεκὰ τῆς ἀμαθείας καὶ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ν' ἀναστρέφεται τὸν Σωκράτη καὶ ἐνωτιζήται τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, ἵνα γίνῃ ἀνὴρ ἀξιόλογος, ὁ Σωκράτης ἦκιστα πλέον διετάρχτεν αὐτόν, ἀπλούστατα δὲ καὶ σαφέστατα ἐξηγεῖτο, ὅσα ἐνόμιζεν ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ καὶ ὅτι εἶνε κράτιστα νὰ ἐπιτηδεύῃ (40).

Τοῖς δὲ νομίζουσι παιδείας τε τῆς ἀρίστης τετυχηκέναι καὶ 1
μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ ὥς προσεφέρετο, νῦν διηγήσομαι. κατα-
μαθὼν γὰρ Εὐθύδημον τὸν καλὸν γράμματα πολλὰ συνειλεγμέ-
νον ποιητῶν τε καὶ σοφιστῶν τῶν εὐδοκίμωτάτων καὶ ἐκ τού-
των ἤδη τε νομίζοντα διαφέρειν τῶν ἡλικιωτῶν ἐν σοφίᾳ καὶ
μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντα πάντων δισίοσιν τῷ δύνασθαι λέγειν τε
καὶ πράττειν, πρῶτον μὲν, αἰσθανόμενος αὐτ'ν διὰ νεότητα οὐ-
πω εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσιόντα, εἰ δέ τι βούλοιο διαπράξασθαι,
καθίζοντα εἰς ἡμισιοποιεῖν τι τῶν ἐγγύς τῆς ἀγορᾶς, εἰς τοῦτο καὶ
αὐτὸς ἦει τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τινος ἔχων. καὶ πρῶτον μὲν πυνθα- 2
νομένου τινός, πότερον Θεμιστοκλῆς διὰ συνουσίαν τινὸς τῶν σο-

φῶν ἢ φύσει τοσούτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν, ὥστε πρὸς ἐκεί-
νον ἀποδίδειν τὴν πόλιν, ὁπότε σπουδαίου ἀνδρὸς δειθείη,
ὁ Σωκράτης βουλόμενος κινεῖν τὸν Εὐθύδημον εὐθὺς ἔφη εἶναι
τὸ εἶσθαι τὰς μὲν διόλου ἀξίας τέχνας μὴ γίνεσθαι σπουδαίους
ἄνευ διδασκάλων ἱκανῶν, τὸ δὲ προεστάναι πόλεως, πάντων
ἔργων μέγιστον ὄν, ἀπὸ τυτομάτου παραγίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις·

3 πάλιν δὲ ποτε παρόντος τοῦ Εὐθύδημου, ὁρῶν αὐτὸν ἀποχωροῦντα
τῆς συνεδρίας καὶ φυλαττόμενον μὴ δόξῃ τὸν Σωκράτη θαυμάζειν
ἐπὶ σοφίᾳ· "Οὐ μὲν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, Εὐθύδημος οὕτως ἐν ἡλικίᾳ
γενόμενος, τῆς πόλεως λόγον περὶ τινος προτιθείσης, οὐκ ἀφέ-
ξεται τοῦ συμβουλευεῖν, εὐδελὸν ἐστὶν ἐξ ὧν ἐπιτηδεύει. δοκεῖ
δὲ μοι καλὸν προόμιον τῶν δημηγοριῶν περὶ σκευάσθαι φυλατ-
τόμενος μὴ δόξῃ μανθάνειν τι παρὰ τοῦ. δῆλον γὰρ ὅτι λέγειν
ἀρχόμενος ὥδε προοιμιάσεται· «Παρ' οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὦ ἄν-

4 δρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἔμαθον, οὐδ' ἀκούων τινὰς εἶναι λέγειν τε
καὶ πράττειν ἱκανοὺς ἐζήτησα τούτοις ἐντυχεῖν, οὐδ' ἐπεμελή-
θην τοῦ διδάσκαλόν τινά μοι γενέσθαι τῶν ἐπισταμένων, ἀλλὰ
καὶ τάναντία· διατετέλεκα γὰρ φεύγων οὐ μόνον τὸ μανθάνειν τι
παρὰ τινος, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι. ὅμως δὲ ὁ τι ἂν ἀπὸ τυτομάτου

5 ἐπὶ μοι συμβουλεύσω ὑμῖν.» ἀρμόσειε δ' ἂν οὕτω προοιμιάζεσθαι
καὶ τοῖς βουλευμένοις παρὰ τῆς πόλεως ἱατρικὸν ἔργον λαθεῖν.
ἐπιτηδεῖόν γ' ἂν αὐτοῖς εἴη τοῦ λόγου ἀρχεσθαι ἐντεῦθεν. «Παρ'
οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἱατρικὴν τέχνην
ἔμαθον, οὐδ' ἐζήτησα διδάσκαλον ἑμαυτῷ γενέσθαι τῶν ἱατρῶν οὐ-
δένα· διατετέλεκα γὰρ φυλαττόμενος οὐ μόνον τὸ μαθεῖν τι παρὰ
τῶν ἱατρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι μεμαθηκέναι τὴν τέχνην ταύτην.
ὅμως δὲ μοι τὸ ἱατρικὸν ἔργον δότε. πειράσσομαι γὰρ ἐν ὑμῖν ἀ-
ποκινδυνεύων μανθάνειν.» πάντες οὖν οἱ παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ

6 τῇ προομίῳ· ἐπεὶ δὲ φανερὸς ἦν ὁ Εὐθύδημος ἤδη μὲν οἷς ὁ
Σωκράτης λέγει προσέχων, ἔτι δὲ φυλαττόμενος αὐτὸς τι φθέγ-
γεσθαι καὶ νομίζων τῇ σιωπῇ σωφροσύνης δόξαν κερδύλλεσθαι,
τότε ὁ Σωκράτης βουλόμενος αὐτὸν παῦσαι τούτου· θαυμα-
στὸν γάρ, ἔφη, τί ποτε οἱ βουλόμενοι κίθαρίζειν ἢ αὐλεῖν

ἢ ἰππεύειν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἱκανοὶ γενέσθαι πειρῶνται
ὥς συνεχέστατα ποιεῖν, ὃ τι ἂν δοῦλωνντι δυνατόι γενέσθαι,
καὶ οὐ καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἀρίστοις δοκοῦσιν εἶναι,
πάντα ποιοῦντες καὶ ὑπομένοντες ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἄνευ τῆς
ἐκείνων γνώμης ποιεῖν, ὥς οὐκ ἂν ἄλλως ἀξιόλογοι γανόμενοι·
τῶν δὲ βουλομένων δυνατῶν γενέσθαι λέγειν τε καὶ πράττειν τὰ
πολιτικὰ νομίζουσι· τινες ἄνευ παρασκευῆς καὶ ἐπιμελείας αὐτό-
ματοι ἐξαίρνης δυνατοὶ ταῦτα ποιεῖν ἔσεσθαι. καίτοι γε τοσοῦτῳ 7
ταῦτα ἐκείνων δυσκατεργαστότερα φαίνεται, ὅσῳ περ πλειόνων
περὶ ταῦτα πραγματευομένων ἐλάττω· οἱ κατεργαζόμενοι γίγνον-
ται. δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἐπιμελείας δεόντι· πλείονος καὶ ἰσχυροτέ-
ρας οἱ τούτων ἐφίεμενοι ἢ οἱ ἐκείνων· κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀκούον- 8
τος Εὐθυδήμου τοιούτους λόγους ἔλεγε Σωκράτης· ὥς δ' ἦσθετο
αὐτὸν ἐτοιμότερον ὑπομένοντα, ὅτε διαλέγοιτο, καὶ προθυμότερον
ἀκούοντα, μόνος ἦλθεν εἰς τὸ ἡμιποιεῖον, παρακαθεζομένου δ' αὐ-
τῷ τοῦ Εὐθυδήμου· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, τῷ ὄντι, ὥσπερ
ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα συνήχας τῶν λεγομένων σοφῶν
ἀνδρῶν γεγονέναι; καὶ ὁ Εὐθύδημος· Νῆ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Σώκρα-
τες· καὶ ἔτι γε συνάγω, ἔως ἂν κτήτωμαι ὥς ἂν δύνωμαι πλεῖ-
στα. Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀγαμαί γε σου, διότι οὐκ 9
ἀργυρίου καὶ χρυσίου προείλου θησαυροῦς κεκτησθαι μᾶλλον ἢ
σοφίας· δῆλον γὰρ ὅτι νομίζεις ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐδὲν βελτί-
ους ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους, τὰς δὲ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας ἀρετῇ
πλουτίζειν τοὺς κεκτημένους· καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων
ταῦτα, νομίζων δοκεῖν τῷ Σωκράτει ὁρθῶς μετιέναι τὴν σοφίαν·
ὁ δὲ καταμαθὼν αὐτὸν ἡσθάντα τῷ ἐπαίνῳ ταύτῳ· Τί δὲ δὴ βου- 10
λέμενος ἀγαθὸς γενέσθαι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, συλλέγεις τὰ γράμ-
ματα; ἐπεὶ δὲ διεσιώπητεν ὁ Εὐθύδημος σκοπῶν ὃ τι ἀποκρί-
ναιτο, πάλιν ὁ Σωκράτης· Ἄρα μὴ ἱατρός; ἔφη· πολλὰ γὰρ καὶ
ἱατρῶν ἐστὶ συγγράμματα. καὶ ὁ Εὐθύδημος· Μὰ Δί', ἔφη, οὐκ
ἔγωγε. Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων δοῦλει γενέσθαι; γνωμονικοῦ
γὰρ ἀνδρὸς καὶ τοῦτο δεῖ. Οὐκ οὖν ἔγωγ', ἔφη. Ἀλλὰ μὴ γεωμέ-
τρης ἐπιθυμεῖς, ἔφη, γενέσθαι ἀγαθός, ὥσπερ ὁ Θεόδωρος; Οὐ-

- δὲ γεωμέτρης, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ ἀστρολόγος, ἔφη, βούλει γενέσθαι ; ὥς δὲ καὶ τοῦτο ἡρνεῖτο Ἀλλὰ μὴ βραψφῶδης ; ἔφη· καὶ γὰρ τὰ Ὀμήρου σέ φασιν ἔπη πάντα κεκτῆσθαι. Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγ', ἔφη· τοὺς γὰρ τοὶ βραψφῶδους οἶδα τὰ μὲν ἔπη ἀκριβοῦντας, αὐτοὺς
- 11 δὲ πᾶν ἡλιθίους ὄντας. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη. Οὐ δὴπου ὦ Εὐθύδημε, ταύτης τῆς ἀρετῆς ἐφίσσαι, δι' ἣν ἄνθρωποι πολιτικοὶ γίνονται καὶ οἰκονομικοὶ καὶ ἄρχειν ἱκανοὶ καὶ ὠφέλιμοι τοῖς τε ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ ἑαυτοῖς; καὶ ὁ Εὐθύδημος· Σφόδρα γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ταύτης τῆς ἀρετῆς δέομαι. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐφίσσαι τέχνης· ἔστι γὰρ τῶν βασιλέων αὕτη καὶ καλεῖται βασιλική. ἀτάρ, ἔφη, κατανενόηκας, εἰ οἷόν τέ ἐστι μὴ ὄντα δίκαιον ἀγαθὸν ταῦτα γενέσθαι ; Καὶ μάλα, ἔφη· καὶ οὐχ οἷόν τέ γε ἄνευ δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην
- 12 γενέσθαι. Τί οὖν ; ἔφη, σὺ δὴ τοῦτο κατείργασαι ; Οἶμαί γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐδενὸς ἂν ἤττον φανῆναι δίκαιος. Ἀρ' οὖν, ἔφη, τῶν δικαίων ἐστὶν ἔργα ὥσπερ τῶν τεκτόνων ; Ἔστι μέντοι, ἔφη. Ἀρ' οὖν, ἔφη, ὥσπερ οἱ τέκτονες ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα ἐπιδείξαι, οὕτως οἱ δίκαιοι τὰ αὐτῶν ἔχουσιν ἂν ἐξηγγέσασθαι ; Μὴ οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ δύναμαι ἐγὼ τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα ἐξηγγέσασθαι; καὶ νῆ Δί' ἔγωγε τὰ τῆς ἀδικίας· ἐπεὶ οὐκ ὀλίγα ἐστι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν. Βούλει οὖν,
- 13 ἔφη ὁ Σωκράτης, γράψωμεν ἐνταυθοῖ μὲν δέλτα, ἐνταυθοῖ δὲ ἄλφα, εἶτα ὅ τι μὲν ἂν δοκῇ ἡμῖν τῆς δικαιοσύνης ἔργον εἶναι, πρὸς τὸ δέλτα τιθῶμεν, ὅ τι δ' ἂν τῆς ἀδικίας, πρὸς τὸ ἄλφα ; Εἰ
- 14 τί σοι δοκεῖ, ἔφη, προσδεῖν τούτων, ποιεῖ ταῦτα. καὶ ὁ Σωκράτης γράψας ὥσπερ εἶπεν· Οὐκοῦν, ἔφη, ἐστὶν ἐν ἀνθρώποις ψεύδεσθαι ; Ἔστι μέντοι, ἔφη. Ποτέρωσε οὖν, ἔφη, θῶμεν τοῦτο ; Δηλον ὅτι, ἔφη, πρὸς τὴν ἀδικίαν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ἐξαπατᾶν ἐστι; Καὶ μάλα, ἔφη. Τοῦτο οὖν ποτέρωσε θῶμεν ; Καὶ τοῦτο δηλον ὅτι, ἔφη, πρὸς τὴν ἀδικίαν. Τί δὲ τὸ κλέπτειν ; Καὶ τοῦτο, ἔφη. Τὸ δὲ ἀνδραποδιῆσθαι ; Καὶ τοῦτο. Πρὸς δὲ τῇ δικαιο-
- 15 σύνη οὐδὲν ἡμῖν τούτων κείσεται, ὦ Εὐθύδημε ; Δεινὸν γὰρ εἶη, ἔφη. Τί δ' ; ἐάν τις στρατηγὸς αἰρεθεῖς ἀδικόν τε καὶ ἐ-

χθράν πόλιν ἐξανδραποδίσηται, φήσομεν τοῦτον ἀδικεῖν ; Ὡς δὲ
 τα, ἔφη. Δίκαια δὲ ποιεῖν οὐ φήσομεν ; Καὶ μάλα. Τί δ' ἐάν
 ἐξαπατᾷ πολεμῶν αὐτοῖς ; Δίκαιον, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ἐάν δὲ κλέ-
 πτη τε καὶ ἀρπάζῃ τὰ τούτων, οὐ δίκαια ποιήσει ; Καὶ μάλα
 ἔφη· ἀλλ' ἐγὼ σε τὸ πρῶτον ὑπελάμβανον πρὸς τοὺς φίλους
 μόνον ταῦτα ἐρωτᾷν. Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσα πρὸς τῇ ἀδικίᾳ ἐθήκαμεν,
 ταῦτα καὶ πρὸς τῇ δικαιοσύνῃ θετέον ἂν εἴη ; Ἐπεικεν, ἔφη. Βού-
 λει οὖν, ἔφη, ταῦτα οὕτω θέντες διορισώμεθα πάλιν πρὸς μὲν 16
 τοὺς πολεμίους δίκαιον εἶναι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, πρὸς δὲ τοὺς φί-
 λους ἀδικον, ἀλλὰ δεῖν πρὸς γε τούτους ὡς ἀπλοῦστατον εἶναι ;
 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Τί οὖν ; ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐ-
 άν τις στρατηγὸς ὁρῶν ἀθύμως ἔχον τὸ στράτευμα ψευδόμενος
 φήσῃ συμμέχους προσίεναι καὶ τῷ ψεύδει τούτῳ παύσῃ τῆς ἀ-
 θυμίας τοὺς στρατιώτας, ποτέρωθι τὴν ἀπάτην ταύτην θήσομεν ;
 Δοκεῖ μοι, ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ἐάν δέ τις εἶδὼν ἑαυτοῦ δε-
 ὄμενον φαρμακείας καὶ μὴ προσιέμενον φάρμακον ἐξαπατήσας ὡς
 σιτίον τὸ φάρμακον δῶ καὶ τῷ ψεύδει χρῆσάμενος οὕτως ὑγιᾶ
 ποιήσῃ, ταύτην αὐτὴν ἀπάτην ποῖ θετέον ; Δοκεῖ μοι, ἔφη, καὶ
 ταύτην εἰς τὸ αὐτό. Τί δ' ; ἐάν τις, ἐν ἀθυμίᾳ ὄντος φίλου, δείσας
 μὴ διαχρήσῃται ἑαυτόν, κλέψῃ ἢ ἀρπάξῃ ἢ ξίφος ἢ ἄλλο τι τοι-
 οῦτον, τοῦτο αὐτὸ ποτέρωσε θετέον ; Καὶ τοῦτο νῆ Δί', ἔφη, πρὸς
 τὴν Δικαιοσύνην. Λέγεις, ἔφη, σὺ οὐδὲ πρὸς τοὺς φίλους ἅπαν- 13
 τα δεῖν ἀπλοῦζεσθαι ; Μὰ Δί' οὐ δητ', ἔφη· ἀλλὰ μετατίθεμαι τὰ
 εἰρημέναι, εἴπερ ἔξεστι. Δεῖ γέ τοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξεῖναι πολὺ
 μᾶλλον ἢ μὴ ὀρθῶς τιθέσθαι. τῶν δὲ δὴ τοὺς φίλους ἐξαπατώντων 19
 ἐπὶ βλάβῃ, ἵνα μὴδὲ τοῦτο παραλίπωμεν ἄσχετον, πότερος ἀδι-
 κώτερός ἐστιν, ὁ ἐκὼν ἢ ὁ ἄκων ; Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκέτι
 μὲν ἔγωγε πιστεύω εἰς ἀποκρίνομαι· καὶ γὰρ τὰ πρόσθεν πάντα
 νῦν ἄλλως ἔχειν δοκεῖ μοι, ἢ ὡς ἐγὼ τότε ᾔμην· ὅμως δὲ εἰ-
 ρῆσθω μοι ἀδικώτερον εἶναι τὸν ἐκόντα ψευδόμενον τοῦ ἄκοντος·
 Δοκεῖ δέ σοι μάθῃσις καὶ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου εἶναι ὥσπερ τῶν 20
 γραμμάτων ; Ἐμοιγε. Πότερον δὲ γραμματικώτερον κρίνεις, ὅς
 ἂν ἐκὼν μὴ ὀρθῶς γράφῃ καὶ ἀναγινώσκῃ ἢ ὅς ἂν ἄκων ; Ὅς

- ἂν ἐκὼν, ἔγωγε· δύναιτο γὰρ ἄν, ὁπότε βούλοιτο, καὶ ὁρθῶς αὐ-
 τὰ ποιεῖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἐκὼν μὴ ὁρθῶς γράφων γραμματικῶς
 ἂν εἴη, ὁ δὲ ἄκων ἀγράμματος; Πῶς γὰρ οὐ; Τὰ δίκαια δὲ πό-
 τερον ὁ ἐκὼν ψευδόμενος καὶ ἐξαπατῶν οἶδεν ἢ ὁ ἄκων; Ἀγλὸν
 ὅτι ὁ ἐκὼν. Οὐκοῦν γραμματικώτερον μὲν τὸν ἐπιστάμενον
 γράμματα τοῦ μὴ ἐπισταμένου φῆς εἶναι; Ναί. Δικαιό-
 τερον δὲ τὸν ἐπιστάμενον τὰ δίκαια τοῦ μὴ ἐπισταμένου;
 Φαίνεμαι· δοκῶ δέ μοι καὶ ταῦτα οὐκ οἶδ' ὅπως λέγειν.
- 21 Τί δὲ δῆ, ὅς ἂν βουλόμενος τάληθῃ λέγειν μηδέποτε ταῦ-
 τὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγῃ, ἀλλ' ὁδόν τε φράζων τὴν αὐτὴν τοτὲ
 μὲν πρὸς ἔω, τοτὲ δὲ πρὸς ἐσπέραν φράζῃ, καὶ λογισμὸν ἀπο-
 φαινόμενος τὸν αὐτὸν τοτὲ μὲν πλείω, τοτὲ δ' ἐλάττω ἀποφαί-
 νηται, τί σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος; Ἀγλὸς νῆ Δί' εἶναι ὅτι ἂ ᾔετο εἶ-
 22 δέναι οὐκ οἶδεν. Οἶσθα δὲ τινὰς ἀνδραποδῶδεις καλουμένους; Ἐγω-
 γε. Πότερον διὰ σοφίαν ἢ δι' ἀμαθίαν; Ἀγλὸν ὅτι δι' ἀμαθίαν.
 Ἄρ' οὖν διὰ τὴν τοῦ χαλκεύειν ἀμαθίαν τοῦ ὀνόματος τούτου τυγ-
 χάνουσιν; Οὐ δῆτα. Ἀλλ' ἄρα διὰ τὴν τοῦ τεκταίνεσθαι; Οὐ
 δὲ διὰ ταύτην. Ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ σκυτεῦν; Οὐδὲ δι' ἐν τούτων
 ἔφη, ἀλλὰ καὶ τοῦ νυκτεῖν· οἱ γὰρ πλείστοι τῶν γε τὰ τοιαῦτα
 ἐπισταμένων ἀνδραποδῶδεις εἰσίν. Ἄρ' οὖν τῶν τὰ καλὰ καὶ ἂ
- 23 γαθὰ καὶ δίκαια μὴ εἰδόντων τὸ ὄνομα τοῦτ' ἐστίν; Ἐμοιγε δο-
 καῖ, ἔφη. Οὐκοῦν δεῖ παντὶ τρόπῳ διατειναμένους φεύγειν ὅπως
 μὴ ἀνδράποδα ὦμεν. Ἀλλὰ νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὧ Σώκρατες,
 πᾶντο ᾧμην φιλοσοφεῖν φιλοσοφίαν δι' ἧς ἂν μάλιστα ἐνόμι-
 ζον παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ καλοκαγαθίας ὁρεγο-
 μένῳ· νῦν δὲ πῶς οἶμαι με ἀθύρως ἔχειν, ὁρῶντα ἑμαυτὸν
 διὰ μὲν τὰ προπεπονημένα οὐδὲ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι
 δυνάμενον ὑπὲρ ὧν μάλιστα χρὴ εἰδέναι, ἄλλην δὲ ὁδὸν οὐδεμίαν
- 24 ἔχοντα ἣν ἂν πορευόμενος βελτίων γενοίμην; καὶ ὁ Σωκράτης·
 Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε· εἰς Δελφοὺς δὲ ἦδη πρόποτε ἀφίκου;
 Καὶ δῖς γε νῆ Δί', ἔφη. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναφί που γε-
 γραμμένον τὸ Γνωθὶ σεαυτὸν; Ἐγωγε. Πότερον οὖν οὐδέν σοι
 τοῦ γράμματος ἐμέλησεν ἢ προσέσχες τε καὶ ἐπεχείρησας σεαυτὸν

ἐπισκευαίνει ὅστις εἴη ; Μὰ Δί', οὐ δῆτα, ἔφη· καὶ γὰρ δὴ πάν-
 τοῦτό γε ᾔμην εἰδέναι· σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλο τι ᾗδῃ, εἴ γε μὴδ' ἐ-
 μαυτὸν ἐγίγνωσκον. Πότερα δέ σοι δοκεῖ γινώσκειν ἑαυτὸν, ὅστις²⁵
 τοῦνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ ὅστις, ὥσπερ οἱ τοὺς ἵππους
 ὠνούμενοι οὐ πρότερον οἶονται γινώσκειν ὃν ἂν βούλωνται γινῶναι
 πρὶν ἂν ἐπισκέψωνται, πότερον εὐπειθές ἐστιν ἢ δυσπειθές, καὶ
 πότερον ἰσχυρὸς ἢ ἀσθενής, καὶ πότερον ταχὺς ἢ βραδύς, καὶ
 τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν τοῦ ἵππου χρεῖαν ἐπιτήδειά τε καὶ ἀνεπιτή-
 δεια ὅπως ἔχει, οὕτως ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος, ὁποῖός ἐστι πρὸς
 τὴν ἀνθρωπίνην χρεῖαν, ἔγνωκε τὴν αὐτοῦ δύναμιν ; (ὣτως ἔμοιγε
 δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν ἑαυτόν. Ἐκεῖνο
 δὲ οὐ φανερόν, ἔφη, ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ἑαυτοὺς πλεῖστα ἀ-
 γαθὰ πάσχουσιν ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ ἐψεῦσθαι ἑαυτῶν πλεῖστα
 κακὰ ; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτοὺς τὰ τε ἐπιτήδεια ἑαυτοῖς ἴσασι
 καὶ διαγιγνώσκουσιν ἃ τε δύνανται καὶ ἃ μὴ· καὶ ἃ μὲν ἐπίσταν-
 ται πράττοντες πορίζονται τε ὧν δέονται καὶ εὖ πράττουσιν, ὧν
 δὲ μὴ ἐπίστανται ἀπεχόμενοι ἀνχημάρτητοι γίνονται καὶ διαφεύ-
 γουσι τὸ κακῶς πράττειν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώ-
 πους δυνάμενοι δοκιμάζειν καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρεῖας τὰ τε
 ἀγαθὰ πορίζονται καὶ τὰ κακὰ φυλάττονται. οἱ δὲ μὴ εἰδότες,
 ἀλλὰ διεψευσμένοι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως πρὸς τε τοὺς ἄλλους ἀν-²⁷
 θρώπους καὶ τᾶλλα ἀνθρώπινα πράγματα ὁμοίως διέχονται, καὶ
 οὔτε ὧν δέονται ἴσασιν οὔτε ὃ τι πράττουσιν οὔτε οἷς χρῶνται,
 ἀλλὰ πάντων τούτων διαμαρτάνοντες τῶν τε ἀγαθῶν ἀποτυγχά-
 νουσιν καὶ τοῖς κακοῖς περιπίπτουσι. καὶ οἱ μὲν εἰδότες ὃ τι
 ποιοῦσιν, ἐπιτυχάνοντες ὧν πράττουσιν, εὐδοχοῖ τε καὶ τίμιοι²⁸
 γίνονται· καὶ οἱ τε ὅμοιοι τούτοις ἡδέως χρῶνται. οἱ τε ἀποτυγ-
 χάνοντες τῶν πραγμάτων ἐπιθυμοῦσι τούτους ὑπὲρ αὐτῶν βουλευέ-
 σθαι καὶ προῖστασθαι γε αὐτῶν τούτους, καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἀ-
 γαθῶν ἐν τούτοις ἔχουσι, καὶ διὰ [πάντα] ταῦτα πάντων μάλιστα
 τούτους ἀγαπῶσιν. οἱ δὲ μὴ εἰδότες ὃ τι ποιοῦσι, κακῶς τε²⁹
 αἰρούμενοι καὶ οἷς ἂν ἐπιχειρήσωσιν ἀποτυγχάνοντες, οὐ μόνον
 ἐν αὐτοῖς τούτοις ζημιοῦνται τε καὶ κολάζονται, ἀλλὰ καὶ ἀδοξοῦ-

- σι διὰ ταῦτα καὶ καταγέλαστοι γίνονται· καὶ καταφρονούμενοι καὶ ἀτιμαζόμενοι ζῶσιν. ὁρᾷς δὲ καὶ τῶν πόλεων ὅτι ἔσαι ἀγνοήσασαι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν κρείττοσι πολεμήσωσιν, αἱ μὲν ἀνάστατοι
- 30 γίνονται, αἱ δ' ἐξ ἐλευθέρων δοῦλαι. καὶ ὁ Εὐθύδημος· Ὡς πάνυ μοι δοκοῦν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, περὶ πολλοῦ ποιητέον εἶναι τὸ ἑαυτὸν γινώσκειν, οὕτως ἴσθι· ὁπόθεν δὲ χρὴ ἄρξασθαι ἐπισκοπεῖν ἑαυτόν, τοῦτο πρὸς σὲ ἀποδλέπω, εἴ μοι ἐβέλῃσαις ἂν ἐξηγήσαι.
- 31 ἴσθαι· Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ὁποῖά ἐστι πάντως πῶς γινώσκεις; Νῆ Δί', ἔφη, εἰ γὰρ μὴδὲ ταῦτα εἶδα καὶ τῶν ἀνδραπόδων φαυλότερος ἂν εἴην. Ἴθι δὴ, ἔφη, καὶ ἐμοὶ ἐξηγήσαι αὐτά. Ἄλλ' οὐ χαλεπὸν, ἔφη πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ὑγιαίνειν ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νοσεῖν κακόν· ἐπειτα καὶ τὰ αἷτια ἑκατέρου αὐτῶν καὶ ποτὰ καὶ ὅρωτά καὶ ἐπιτηδεύματα τὰ μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν φέροντα ἀγα-
- 32 θὰ, τὰ δὲ πρὸς τὸ νοσεῖν κακὰ. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, ἔταν μὲν ἀγαθοῦ τινος αἷτια γίνηται, ἀγαθὰ ἂν εἴη, ἔταν δὲ κακοῦ κακὰ. Πότε δ' ἂν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακοῦ αἷτιον γένοιτο, τὸ δὲ νοσεῖν ἀγαθοῦ; Ὅταν νῆ Δί', ἔφη στρατείας τε αἰσχυρᾶς καὶ ναυτιλίας θλαθερᾶς καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν διὰ βῶμην μετασχόντες ἀπόλωνται, οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολειφθέντες σωθῶσιν. Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι καὶ τῶν ὠφελίμων οἱ μὲν διὰ βῶμην μετέχουσιν, οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολείπονται. Ταῦτα οὖν, ἔφη, ποτὲ μὲν ὠφελοῦντα, ποτὲ δὲ βλάπτοντα, τί μᾶλλον ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἐστίν; Οὐδὲν μὰ Δία
- 33 φαίνεται κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον. Ἄλλ' ἢ γέ τι σοφία, ὦ Σώκρατες, ἀναμφισβητήτως ἀγαθόν ἐστι· ποῖον γὰρ ἂν τις πρᾶγμα οὐ θέλτιον πράττοι σοφὸς ὢν ἢ ἀμυθής; Τί δέ; τὸν Δαίδαλον, ἔφη, οὐκ ἀκήκοας ὅτι ληφθεὶς ὑπὸ Μίνω διὰ τὴν σοφίαν ἦνα γκάζετο ἐκείνῳ δουλεύειν, καὶ τῆς τε πατρίδος ἅμα καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐστερήθη καὶ ἐπιχειρῶν ἀποδιδράσκειν μετὰ τοῦ υἱοῦ τὸν τε παῖδα ἀπώλεσε καὶ αὐτὸς οὐκ ἐδυνήθη σωθῆναι, ἀλλ' ἀπενεχθεὶς εἰς τοὺς βαρβάρους πάλιν ἐκεῖ ἐδούλευε; Λέγεται νῆ Δί', ἔφη, ταῦτα. Τὰ δὲ Παλαμήδους οὐκ ἀκήκοας πάθῃ; τοῦτον γὰρ

δὴ πάντες ὕμνουσιν ὡς διὰ σοφίαν φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως
 ἀπόλλυται. Λέγεται καὶ ταῦτα, ἔφη. Ἄλλους δὲ πόσους οἶε διὰ
 σοφίαν ἀνασπάστους πρὸς βασιλέα γεγονέναι καὶ ἐκεῖ δουλεύειν ;
 Κινδυνεύει, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀναμφιλογώτατον ἀγαθὸν εἶναι τὸ 34
 εὐδαιμονεῖν. Εἴ γε μὴ τις αὐτό, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἐξ ἀμφιλόγων
 ἀγαθῶν συντιθείη. Τί δ' ἂν, ἔφη, τῶν εὐδαιμονικῶν ἀμφίλογον εἴη;
 Οὐδέν, ἔφη, εἴ γε μὴ προσθήσομεν αὐτῷ κάλλος ἢ ἰσχὺν ἢ πλοῦ-
 τον ἢ δόξαν ἢ καὶ τι ἄλλο τῶν τοιούτων. Ἄλλὰ νῆ Δία προσ-
 θέσομεν, ἔφη· πῶς γὰρ ἂν τις ἄνευ τούτων εὐδαιμονοίῃ; Νῆ Δί', 35
 ἔφη, προσθήσομεν ἄρα, ἐξ ὧν πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμβαίνει τοῖς
 ἀνθρώποις· πολλοὶ μὲν γάρ... διὰ τὴν ἰσχὺν μείζουσιν ἔργοις ἐπιχει-
 ροῦντες οὐ μικροῖς κακοῖς περιπίπτουσι, πολλοὶ δὲ διὰ τὸν πλοῦτον
 διαθρυπτόμενοί τε καὶ ἐπιδουλεύμενοι ἀπόλλυνται, πολλοὶ δὲ διὰ δό-
 ξαν καὶ πολιτικὴν δυνάμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασι. Ἄλλὰ μήν, 36
 ἔφη, εἴ γε μὴδὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐπαίων ὀρθῶς λέγω, ὁμολογῶ
 μὴδ' ὅ τι πρὸς τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι χρὴ εἰδέναι. Ἄλλὰ ταῦτα
 μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἴσως διὰ τὸ σφόδρα πιστεῦειν εἰδέναι οὐδ'
 ἔσκεψαι· ἐπεὶ δὲ πόλεως δημοκρατουμένης παρασκευάζει προεστά-
 ναι, δηλονότι δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι. Πάντως δῆπου, ἔ- 37
 φη. Δοκεῖ οὖν σοι δυνατόν εἶναι δημοκρατίαν εἰδέναι μὴ εἰδότα
 δῆμον; Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε. Καὶ δῆμον ἄρ' οἶσθα τί ἐστιν; Οἶμαι
 ἔγωγε. Καὶ τί νομίζεις δῆμον εἶναι; Τοὺς πένητας τῶν πολιτῶν
 ἔγωγε. Καὶ τοὺς πένητας ἄρα οἶσθα; Πῶς γὰρ οὐ; Ἄρ' οὖν
 καὶ τοὺς πλουσίους οἶσθα; Οὐδέν γε ἤττον ἢ καὶ τοὺς πένητας.
 Ποίους δὲ πένητας καὶ ποίους πλουσίους καλεῖς; Τοὺς μὲν, οἶ-
 μαι, μὴ ἱκανὰ ἔχοντας εἰς τὰ δεῖ τελεῖν πένητας, τοὺς δὲ πλείω
 τῶν ἱκανῶν πλουσίους. Καταμεμάθηκας οὖν ὅτι ἐνόησιν μὲν πάνυ 38
 ὀλίγα ἔχουσιν οὐ μόνον ἀρκεῖ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ περιποιῶνται ἀπ'
 αὐτῶν, ἐνόησιν δὲ πάνυ πολλὰ οὐχ ἱκανὰ ἐστι; Καὶ νῆ Δί', ἔφη
 ὁ Εὐθύδημος, ὀρθῶς γάρ με ἀναμνήσκεις, οἶδα καὶ τυράννους
 τιγὰς, οἳ δι' ἐνδειαν ὥσπερ οἱ ἀπορώτατοι ἀναγκάζονται ἀδικεῖν.
 Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἴ γε ταῦτα οὕτως ἔχει, τοὺς μὲν 39
 τυράννους εἰς τὸν δῆμον θήσομεν, τοὺς δὲ ὀλίγα κεκτημένους,

ἐάν οικονομικοὶ ᾖσιν, εἰς τοὺς πλουσίους· καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔφη· Ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν ὅτι ἡ ἐμὴ φαυλότης· καὶ φροντίζω μὴ κράτιστον ἢ μοι σιγᾶν· κινδυνεύω γὰρ ἀπλῶς οὐδὲν εἰδέναι. καὶ πάνυ ἀθύμως ἔχων ἀπῆλθε καὶ καταφρονήσας
 40 ἑαυτοῦ καὶ νομίσας τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι πολλοὶ μὲν οὖν τῶν οὕτω διατεθέντων ὑπὸ Σωκράτους οὐκέτι αὐτῷ προσῆσαν, οὗς καὶ βλακωτέρους ἐνόμιζεν· ὁ δὲ Εὐθύδημος ὑπέλαβεν οὐκ ἂν ἁλ-
 λως ἀνὴρ ἀξιόλογος γενέσθαι, εἰ μὴ ὅ τι μάλιστα Σωκράτει συ-
 νείη καὶ οὐκ ἀπελείπετο ἔτι αὐτοῦ, εἰ μὴ τι ἀναγκαῖον εἴη· ἔνια δὲ καὶ ἐμμεῖτο ὧν ἐκαίνος ἐπετιθήδευεν· ὁ δ', ὡς ἔγνω αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, ἥκιστα μὲν διατάραττεν, ἀπλούστατα δὲ καὶ σαφέστατα ἐξηγγεῖτο ὅ τε ἐνόμιζεν εἰδέναι· δεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν κράτιστα εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

Περὶ εὐχόμενον.

Διδάσκει ὅτι ἡ πρὸς τοῦ θεοῦ σωφροσύνη πρέπει νὰ προ-
 ηγήται πάσης διδασκαλίας τοῦ πολιτεύεσθαι· περὶ τοῦτου πρᾶγ-
 ματεύεται ὡς ἑξῆς. (1-2). Ἡ τῶν θεῶν πρόνοια περὶ τοῦ ἀν-
 θρωπίνου γένους καταρτίζεται ἐκ τε τῆς δημιουργίας πάντων
 ἐν γένει ὧν οἱ ἄνθρωποι δέονται, μὴδὲ τῶν ζώων αὐτῶν ἐξι-
 ρουμένων, ἃ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπλάσθησαν (3-10),
 καὶ ἐκ τῶν πεφυκότων ἡμῖν αἰσθήσεων, δι' ὧν ἀπολαύομεν
 πάντων τῶν ἀγαθῶν πρὸς, δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐμπεφυκότος ἡμῖν
 λογισμοῦ, δι' οὗ λογιζόμενοι περὶ ὧν αἰσθηνόμεθα καταμνηθά-
 νομεν ὅ τι συμφέρει ἡμῖν· καὶ ἐκ τῆς γλώττης, δι' ἣς μεταδί-
 δομεν ἀλλήλοις πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ διδάσκοντες κοινοποι-
 οῦμεν καὶ νόμους τιθέμεθα καὶ πολιτευόμεθα πρὸς, δὲ καὶ ἐκ
 τῆς μηχανῆς, δι' ἣς τὸ ἄδηλον μέλλον μνησθάνομεν (11-13).
 Τοὺς οὕτω περὶ τῶν ἀνθρώπων προνοοῦντας θεοὺς διὰ τῶν ἡμε-
 τέρων ὀφθαλμῶν ἀδύνατον νὰ ἴδωμεν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων αὐ-
 τῶν καταμνησθάνομεν· ἐπειδὴ δ' εἶνε ἀόρατοι, δεῖν πρέπει νὰ
 καταφρονῶμεν, ἀλλὰ νὰ τιμῶμεν αὐτοὺς κατὰ τὸ μέτρον τῶν
 ἡμετέρων δυνάμεων.

Τὸ μὲν οὖν λεκτικὸς καὶ πρακτικὸς [καὶ μηχανικὸς] γί- 1
 γνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾔετο
 χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. τοὺς γὰρ ἄνευ τοῦ σω-
 φρονεῖν ταῦτα δυναμένους ἀδικωτέρους τε καὶ δυνατωτέρους κα-
 κουργεῖν ἐνόμιζεν εἶναι. κρῶτον μὲν δὴ περὶ θεοῦ ἐπειράτο σώ- 2
 φρονας ποιεῖν τοὺς συνόντας. [ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους
 οὕτως ἠμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγούντι· ἐγὼ δέ ὅτε πρὸς Εὐ-
 θύδημον τοιαύδε διελέγετο, παρεγενόμην.] Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐ 3
 θύδημε, ἦδη ποτέ σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι, ὥς ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ
 ὦν οἱ ἄνθρωποι δέονται κατασκευάσασθαι ; καὶ ὅς· Μὰ τὸν Δί', ἔ-
 φη, οὐκ ἔμοιγε. Ἄλλ' οἷσθά γ', ἔφη, ὅτι πρῶτον μὲν φωτὸς δε-
 όμεθα, ὃ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι ; Νῆ Δί', ἔφη, ὃ γ' εἰ μὴ εἴχο-
 μεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἐνεκὰ γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλ-
 μῶν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀναπαύσεώς γε δεόμενοις ἡμῖν νύκτα πα-
 réχουσι, κάλλιστον ἀναπαυτήριον. Πάνυ γ', ἔφη, καὶ τοῦτο χά-
 ριτος ἄξιον. Οὐκοῦν καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὦν τάς 4
 τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ τὰλλα πάντα σαφηνίζει, ἡ δὲ νύξ
 διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι ἀσαφεσιτέρα ἐστίν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀ-
 νέφηναν, ἃ ἡμῖν τῆς νυκτὸς τὰς ὥρας ἐμφανίζει, καὶ διὰ τοῦτο
 πολλὰ ὦν δεόμεθα πράττομεν ; Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν
 ἢ γε σελήνη οὐ μόνον τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ καὶ τοῦ μηνὸς τὰ μέρη
 φανερά ἡμῖν ποιεῖ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δ', ἐπεὶ τροφῆς δεό 5
 μεθα, ταύτην ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς ἀνχοιδόναι καὶ ὥρας ἀρμοττεύσας πρὸς
 τοῦτο παρέχειν, αἱ ἡμῖν οὐ μόνον ὦν δεόμεθα πολλὰ καὶ παντοῖα
 παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς εὐφρανόμεθα ; Πάνυ, ἔφη, καὶ
 τοῦτα φιλόανθρωπα. Τὸ δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέχειν οὕτω πολλοῦ 6
 ἄξιον, ὥστε συμφέειν τε καὶ συναύξειν τῇ γῇ καὶ ταῖς ὥραις
 πάντα τὰ χρήσιμα ἡμῖν, συντρέφειν δὲ καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς καὶ μι-
 γνόμενον πᾶσι τοῖς τρέφουσιν ἡμᾶς εὐκατεργαστότερα τε καὶ ὠ-
 φελιμώτερα καὶ ἡδῶν ποιεῖν αὐτά, καὶ ἐπειδὴ πλείστου δεόμεθα
 τούτου, ἀφρονέστατον αὐτὸ παρέχειν ἡμῖν ; Καὶ τοῦτο ἔφη προνο-
 ητικόν. Τὸ δὲ καὶ τὸ πῦρ πορίσαι ἡμῖν ἐπίκουρον μὲν ψύχους,
 ἐπίκουρον δὲ σκότους, συνεργὸν δὲ πρὸς πᾶσαν τέχνην καὶ πάν-

- τα ὅσα ὠφελείας ἕνεκα ἄνθρωποι κατασκευάζονται ; ὥς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν οὐδὲν ἀξίολογον ἄνευ πυρὸς ἄνθρωποι τῶν πρὸς τὸν θίον χρησίμων καταςκευάζονται. Ὑπερβάλλει, ἔφη, καὶ τοῦτο φι-
- 8 λανθρωπίᾳ. Τὸ δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὴ ἐν χειμῶνι τράπηται, προσιέναι τὰ μὲν ἀδρύνοντα, τὰ δὲ ξηραίνοντα, ὧν καιρὸς διελήλυθε, καὶ ταῦτα διαπραξάμενον μηκέτι ἐγγυτέρω προσιέναι, ἀλλ' ἀποτρέπεσθαι φυλαττόμενον μή τι ἡμᾶς μᾶλλον τοῦ δέοντος θερμαίνων βλάβῃ, καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιδὼν γένηται, ἔνθα καὶ ἡμῖν δηλὸν ἐστὶν ὅτι, εἰ πρωτέρω ἅπεισιν, ἀποπαγησόμεθα ὑπὸ τοῦ ψύχους, πάλιν αὖ τρέπεσθαι καὶ προσχωρεῖν, καὶ ἐνταῦθα τοῦ οὐρανοῦ ἀναστρέφεσθαι ἔνθα ὧν μάλιστ' ἂν ἡμᾶς ὠφελείῃ; Νῆ τὸν Δί', ἔφη, καὶ ταῦτα παντάπασιν ἔοικεν ἀνθρώπων ἕνεκα γιγνομένων.
- 9 τοῖς. Τὸ δ', ἐπειδὴ καὶ τοῦτο φανερόν ἐστι οὐκ ἂν ὑπενέγκοιμεν οὔτε τὸ καῦμα οὔτε τὸ ψῦχος, εἰ ἑξαπίνης γίγνοιτο, οὕτω μὲν κατὰ μικρὸν προσιέναι τὸν ἥλιον, οὕτω δὲ κατὰ μικρὸν ἀπιέναι, ὥστε λανθάνειν ἡμᾶς εἰς ἑκάτερα τὰ ἰσχυρότατα καθισταμένους; Ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τοῦτο σκοπῶ, εἰ ἄρα τί ἐστὶ τοῖς θεοῖς ἔργον ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν· ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐμποδίζει με, ὅτι καὶ τἄλλα ζῶα τούτων μετέχει. Οὐ γὰρ καὶ τοῦτ', ἔφη
- 10 ὁ Σωκράτης, φανερόν ἐστι καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἕνεκα γίγνεται τε καὶ ἀνατρέφεται; τί γὰρ ἄλλο ζῶον αἰγῶν τε καὶ οἰῶν καὶ βοῶν καὶ ἵππων καὶ ὄνων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει ὅσα ἄνθρωποι; ἔμοι μὲν γὰρ δοκεῖ, πλείω ἢ τῶν φυτῶν· τρέφονται γοῦν καὶ χρηματίζονται οὐδὲν ἥττον ἀπὸ τούτων ἢ ἀπ' ἐκείνων· πολὺ δὲ γένος ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἐκ τῆς γῆς φυομένοις εἰς τροφήν εὐχρηται, ἀπὸ δὲ βοσκημάτων γάλακτι καὶ τυρῷ καὶ κρέαςι τρεφόμενοι ζῶσι· πάντες δὲ τιθασεύοντες καὶ θαμάζοντες τὰ χρήσιμα τῶν ζῴων εἰς τε πόλεμον καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ συνεργοῖς χρώνται. Ὁμογνωμονῶ σοι καὶ τοῦτ' ἔφη· ὁρῶ γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ πολὺ ἰσχυρότερα ἡμῶν οὕτως ὑποχείρια γιγνόμενα τοῖς ἀνθρώποις ὥστε χρῆσθαι αὐτοῖς ὅ τι ἂν βούλωνται. Τὸ δ', ἐπειδὴ πολλὰ μὲν κα-
- 11 λὰ καὶ ὠφέλιμα, διαφέροντα δὲ ἀλλήλων ἐστί, προσθεῖναι τοῖς ἀνθρώποις αἰσθήσεις ἀρμοττοῦσας πρὸς ἕκαστα, δι' ὧν ἀπολαύομεν

πάντων τῶν ἀγαθῶν τὸ δὲ καὶ λογισμὸν ἡμῖν ἐμφύσαι, ᾧ περὶ
 ὧν αἰσθανόμεθα λογιζόμενοι τε καὶ μνημονεύοντες καταμανθάνομεν,
 ὅπη ἕκαστα συμφέρει, καὶ πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τῶν τε ἀ-
 γαθῶν ἀπολαύομεν καὶ τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα· τὸ δὲ καὶ ἐρμηνεύειν¹²
 δοῦναι, δι' ἧς πάντων τῶν ἀγαθῶν μεταζίδομέν τε ἀλλήλοις διδά-
 σκοντες καὶ κοινωνοῦμεν καὶ νόμους τιθέμεθα καὶ πολιτευόμεθα ;
 Παντάπασιν εἰκόασιν, ὧ Σώκρατες, οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν ἀνθρώπων
 ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ καί, ἥ ἀδυνατοῦμεν τὰ συμφέροντα
 προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν μελλόντων, ταύτῃ αὐτοὺς ἡμῖν συνεργεῖν, διὰ
 μηχανικῆς τοῖς πυνθανομένοις φράζοντας τὰ ἀποδιδόμενα καὶ διδά-
 σκοντας ἥ ἂν ἄριστα γίνοιτο ; Σοὶ δ', ἔφη ὁ Σώκρατες, εἰκόασιν
 εἶτι φιλικώτερον ἢ τοῖς ἄλλοις χρησθαι, εἰ γε μὴδὲ ἐπερωτώμενοι
 ὑπὸ σοῦ προσημαίνουσί σοι ἅ τε χρὴ ποιεῖν καὶ ἅ μὴ· Ὅτι δέ γε ἀλη-¹³
 θῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει, ἂν μὴ ἀναμένης ἕως ἂν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν
 ἴδῃ; Ἄλλ' ἐξαρκεῖ σοι τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντι σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς
 θεοὺς· [ἐννόει δὲ ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ οὕτως ὑποδεικνύουσιν· οἱ τε γὰρ
 ἄλλοι ἡμῖν τάχαθ' ἀποδόντες οὐδὲν τούτων εἰς τοῦμπανὲς ἰόντες δι-
 δόασιν, καὶ ὁ τὸν ὅλον κόσμον συντάττων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ
 πάντα καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἐστί καὶ ἀεὶ μὲν χρωμένοις ἀτρίβῃ τε καὶ ὕγιᾳ
 καὶ ἀγῆρατα παρέχων, θᾶπτον δὲ νοήματος ὑπηρετοῦντα ἀναμαρ-
 τήτως, οὗτος τὰ μέγιστα μὲν πράττων ὁρᾶται, τάδε δὲ οἰκονομῶν
 ἀόρατος ἡμῖν ἐστίν.] ἐννόει δ' ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανερὸς δοκῶν¹⁴
 εἶναι ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾶν, ἀλλ',
 ἂν τις αὐτὸν ἀναιδῶς ἐγχειρῇ θεῶσασθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται.
 καὶ τοὺς ὑπηρέτας δὲ τῶν θεῶν εὐρήσεις ἀφανεῖς ὄντας. κεραυ-
 νός τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται, δῆλον, καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐν-
 τύχῃ πάντων κρατεῖ, ὁρᾶται δ' οὕτ' ἐπιὼν οὕτ' ἐγκατασκήψας
 οὔτε ἀπὶ ὧν καὶ ἄνεμι αὐτοὶ μὲν οὐχ ὁρῶνται, ἅ δὲ ποιοῦσι φα-
 νερὰ ἡμῖν ἐστί, καὶ προσιόντων αὐτῶν αἰσθανόμεθα. ἀλλὰ μὴν
 καὶ ἀνθρώπου γε ψυχῇ, ἥ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων,
 τοῦ θεοῦ μετέχει, ὅτι μὲν θασιλεύει ἐν ἡμῖν φανερόν, ὁρᾶται δὲ
 οὐδ' αὐτή. ἅ χρὴ κατανοοῦντα μὴ καταφρονεῖν τῶν ἀοράτων, ἀλλ'
 ἐκ τῶν γιγνομένων τὴν δύναμιν αὐτῶν καταμανθάνοντα τιμᾶν τὸ

15 δαίμονιον. [Ἐγὼ μὲν, ὦ Σωκράτης, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι μὲν οὐδὲ μικρὸν ἀμελήσω τοῦ δαιμονίου, σαφῶς οἶδ'· ἐκεῖνο δὲ ἄθυ· μῶ, ὅτι μοι δοκεῖ τὰς τῶν θεῶν εὐεργεσίας οὐδ' ἂν εἰς ποτε ἀν-
 16 θρώπων ἀξίας χάρισιν ἀμείβεσθαι. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο ἀθύρει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε· ὁρᾷ γὰρ ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς θεός, ὅταν τις αὐτὸν ἐπερωτᾷ πῶς ἂν τοῖς θεοῖς χαρίζοιτο, ἀποκρίνεται Νόμῳ πόλεως· νόμος δὲ δήπου πανταχοῦ ἐστὶ κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοῖς ἀρέσκεισθαι. πῶς οὖν ἂν τις κάλλιον καὶ εὐτεβεστέρον τιμῇ θεοῦ ἢ, ὥς αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω ποιῶν; ἀλλὰ χρὴ τῇ μὲν δυνάμει μὴδὲν
 17 ὑφίστασθαι· ὅταν γὰρ τις τοῦτο ποιῇ, φανερόν· δήπου ἐστὶ τότε οὐ τιμῶν θεοῦ. χρῆσθ' οὐ μὴδὲν ἐλλείποντα κατὰ δύναμιν τιμᾶν τοὺς θεοῦ; θαρρεῖν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ· οὐ γὰρ παρ' ἄλλων γ' ἂν τις μείζω ἐλπίζων σωφρονούῃ ἢ παρὰ τῶν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυναμένων, οὐδ' ἂν ἄλλως μᾶλλον ἢ εἰ τούτοις ἀρέσκει· ἀρέσκει δὲ πῶς
 18 ἂν μᾶλλον ἢ εἰ ὥς μάλιστα πείθοιτο αὐτοῖς;] τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων τε καὶ αὐτὸς ποιῶν εὐτεβεστέρους τε καὶ σωφρονεστέρους τοὺς συνόντας παρεσκεύαζεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν.

Οὐ μόνον λόγῳ ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐδείκνυν ὁ Σωκράτης τοῖς ἑαυτῶ συνοῦσι τὴν περὶ τὴν δικαιοσύνην σωφροσύνην· διότι καθ' ὅλην τὴν ζωὴν καὶ δικαιοσύνην ἦν καὶ τοῖς νόμοις εὐπειθέστατος. Δικλεγόμενου δὲ ποτε αὐτοῦ πρὸς τινος ὅτι, ἔάν τις βούληται νὰ διδάξῃ ἢ υἱὸν ἢ οἰκέτην τὸ δίκαιον, δὲν γνωρίζει ποῦ ἐλθὼν θὰ τύχῃ διδασκάλου, περχαυχῶν Ἰππίας· ὁ Ἡλείος κατερωμένους αὐτοῦ ὅτι πάντοτε τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὅτι οὗτος δύναται περὶ τοῦ δικαίου κινῶν, τι καὶ ἀπροσμάχητον νὰ λέγῃ. Ὅπως δὲ περὶ τούτου ἐφρόνει ὁ Σωκράτης καὶ πῶς ἤσκει τὴν δικαιοσύνην καταφαίνεται ὧδε (1-9). Τὸ ἀσκεῖν τὴν δικαιοσύνην εἶνε ἀξιοτακμαρτότερον ἢ τὸ νὰ λέγῃ τις περὶ αὐτῆς· διότι πολλοὶ δίκαια λέγοντες, ποιοῦσιν ἄδικα, δίκαια δ' ἂν τις πράττῃ ἀδύνατον νὰ ᾖ ἄδικος (10-11) δίκαιον δ' εἶνε τὸ νόμιμον, καὶ δίκαιος ὁ πολιτευόμενος κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος.

ἄδικος δ' ὁ παραβκίνων αὐτούς· νόμοι δ' εἰσὶν, ἃ οἱ πολῖται συνθέμενοι ἃ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ὧν ἀπέχσθαι ἐγράψαντο (12-13). Ἄριστοι δ' εἰσὶν ἄρχοντες, οἵτινες ἐνεργάζονται τοῖς πολίταις τὴν τοῖς νόμοις ὑπακοήν, καὶ ἡ πόλις, ἥς οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἄριστα διαίχει καὶ ἀκταχώνιστος εἶνε (14-15). Ἐκ τῆς εἰς τοὺς νόμους ὑπακοῆς ἐγγενᾶται τοῖς πολίταις ἡ ὁμόνοια, ἥ οὐ μόνον συμπάσῃ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ ἐκάστῳ μέγιστον εἶνε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλέστατον τῆς εὐδαιμονίας· θεμέλιον (16-18). Ἐκτὸς δὲ τῶν νόμων τούτων ὑπάρχουσι παντὶ καὶ νόμοι ἄγραφοι, ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐμπερυτευμένοι, οὓς οὐδεὶς ἀτιμωρητὴ δύναται νὰ διαφύγῃ (19-24). Ἐπειδὴ δὲ οἱ θεοὶ μόνον δικαίους νόμους νομοθετοῦσιν, ἐπαταῖ ὅτι καὶ τοῖς θεοῖς τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ νόμιμον εἶναι ἀρέσκει (25).

Ἄλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἡν εἶχε 1 γνῶμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο, ἰδίᾳ τε πᾶσι νομίμως τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος καὶ κοινῇ ἄρχουσί τε ἃ οἱ νόμοι προστάττειεν πειθόμενος καὶ κατὰ πόλιν καὶ ἐν ταῖς σιραταίαις οὕτως ὥστε δικάδῃλος εἶναι παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτῶν, καὶ ὅτε 2 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιστάτης γενόμενος οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφίσασθαι, ἀλλὰ σὺν ταῖς νόμοις ἡναντιώθη τοιαύτῃ ὁρμῇ τοῦ δήμου, ἣν οὐκ ἂν εἶμαι ἄλλον οὐδένα ἀνθρώπον ὑπομείναι· καὶ ὅτε οἱ τριάκοντα προσέταττον αὐτῷ παρὰ τοὺς 3 νόμους τι, οὐκ ἐπέθετο· τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι καὶ προσταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν τινα ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπέστη, διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους αὐτῷ προστάττεσθαι· καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ Μελέτρου 4 γραφὴν ἔφρευγε, τῶν ἄλλων εἰωθότων ἐν ταῖς δικαστηρίαις πρὸς χάριν τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι καὶ κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα πολλῶν πολλάκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιεμένων, ἐκεῖνος οὐδὲν ἡθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῇ δικαστηρίᾳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ βραδίως ἂν ἀφαιθείς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίη-

- σε, προείλετο μάλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρα-
 5 νομῶν ζῆν. καὶ ἔλεγε δὲ οὕτως καὶ πρὸς ἄλλους μένπολ-
 λάκις, εἶδα δὲ ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Ἰππίαν τὸν Ἠλείον περὶ τοῦ
 δικαίου τοιᾶδε διαλεχθέντα· διὰ χρόνου γὰρ ἀφικόμενος ὁ Ἰππί-
 ας Ἀθήναζε παρεγένετο τῷ Σωκράτει· λέγουσι πρὸς τινὰς ὡς
 θαυμαστὸν εἶη τό, εἰ μὲν τις βούλοιο σκυτέα διδάξασθαι τινα
 ἢ τέκτονα ἢ χαλκέα ἢ ἵππεια, μὴ ἀπορεῖν ὅποι ἂν πέμψας τού-
 του τύχοι [φασὶ δὲ τινες καὶ ἵππον καὶ βούν τῷ βουλομέ-
 νῳ δικαίους παιήσασθαι πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδασκόντων] ἐάν
 6 δέ τις βούληται ἢ αὐτὸς μαθεῖν τὸ δίκαιον ἢ υἱὸν ἢ οἰκέτην δι-
 δάξασθαι, μὴ εἰδέναι ὅποι ἂν ἐλθὼν τύχοι τούτου· καὶ ὁ μὲν Ἰπ-
 πίας ἀκούσας ταῦτα ὥσπερ ἐπισκώπτων αὐτόν· Ἔτι γὰρ σύ, ἔ-
 φη, ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις ἃ ἐγὼ πάλαι ποτέ σου
 ἤκουσα; καὶ ὁ Σωκράτης· Ὁ δέ γε τούτου δεινότερον, ἔφη ὦ
 Ἰππία, οὐ μόνον αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν
 7 σὺ δ' ἴσως διὰ τὸ πολυμαθὴς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν οὐδέποτε τὰ
 αὐτὰ λέγεις· Ἀμέλει, ἔφη, πειρῶμαι καινόν τι λέγειν αἰεὶ. Πότε-
 ρον, ἔφη, καὶ περὶ ὧν ἐπίστασαι; ὅσον περὶ γραμμάτων ἐάν τις
 ἔρηται σε, πόσα καὶ ποῖα Σωκράτους ἐστὶν ἄλλα μὲν πρότερον
 ἄλλα δὲ νῦν πειρᾶ λέγειν; ἢ περὶ ἀριθμῶν τοῖς ἐρωτῶσιν, εἰ τὰ
 δις πέντε δέκα ἐστίν, οὐ τὰ αὐτὰ νῦν ἢ καὶ πρότερον ἀποκρίναι;
 Περὶ μὲν τούτων, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ σύ, καὶ ἐγὼ αἰεὶ τὰ
 αὐτὰ λέγω· περὶ μέντοι τοῦ δικαίου πάνυ οἶμαι νῦν ἔχειν εἰπεῖν,
 8 πρὸς ἃ οὔτε σὺ οὗτ' ἂν ἄλλος οὐδεὶς δύναται ἀντειπεῖν. Νῆ τὴν Ἥ-
 ραν, ἔφη, μέγα λέγεις ἀγαθὸν ἡρώρηκεναι, εἰ παύσσονται μὲν οἱ δι-
 κασταὶ δίχα ψηφίζόμενοι, παύσσονται δ' οἱ πολῖται περὶ τῶν δικαί-
 ων ἀντιλέγοντές τε καὶ ἀντιδικούντες καὶ στασιάζοντες, παύσσονται
 9 δ' αἱ πόλεις διαφερόμεναι περὶ τῶν δικαίων καὶ πολεμοῦσαι. καὶ ἐ-
 γὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἀπολειφθῇν σου πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τηλι-
 χούτων ἀγαθὸν ἡρώρητος. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἀκούσει πρὶν γ'
 ἂν αὐτὸς ἀπορήνῃ, ὅτι νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι. ἀρκεῖ γάρ, ὅτι
 τῶν ἄλλων καταγελαῖς ἐρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δ'
 οὐδενὶ ἐθέλων ὑπέχειν λόγον οὐδὲ γνώμην ἀποφαίνεσθαι περὶ

οὐδενός. Τί δέ, ὦ Ἰππία; ἔφη, οὐκ ᾔσθησαι, ὅτι ἐγὼ ἂν δοκεῖ10
 μοι δίκαια εἶναι οὐδὲν παύομαι ἀποδεικνύμενος; Καὶ ποῖός δὴ σοι,
 ἔφη, οὗτος ὁ λόγος ἐστίν; Εἰ δὲ μὴ λῶγῃ, ἔφη, ἀλλ' ἔργῳ ἀ-
 ποδείκνυμαι· ἢ οὐ δοκεῖ σοι ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ
 ἔργον εἶναι; Πολύ γε νῆ Δί', ἔφη· δίκαια μὲν γὰρ λέγοντες πολ-
 λοὶ ἄδικοι ποιοῦσι, δίκαια δὲ πράττων οὐδ' ἂν εἰς ἄδικος εἴη.
 Ἦισθησαι οὖν πῶποτε μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦν-11
 τος ἢ φίλους ἢ πόλιν εἰς στάσιν ἐμβάλλοντος ἢ ἄλλο τι ἄδικον
 πράττοντος; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ δὲ τῶν ἀδίκων ἀπέχεσθαι οὐ
 δίκαιον ἡγεί; Δηλὸς εἰ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ νῦν διαφεύγειν
 ἐγχειρῶν τὸ ἀποδείκνυσθαι γνώμην, ὅτι νομίζεις τὸ δίκαιον οὐ
 γὰρ ἂν πράττουσιν οἱ δίκαιοι, ἀλλ' ἂν μὴ πράττουσι ταῦτα λέ-
 γεις. Ἀλλ' ὦμην ἔγωγ', ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ μὴ θέλειν ἀδικεῖν12
 ἱκανὸν δικαιοσύνης ἐπιδείγμα εἶναι. εἰ δέ σοι μὴ δοκεῖ, σκέψαι, ἐάν
 τόδε σοι μᾶλλον ἀρέσκη· φημί γὰρ ἐγὼ τὸ νόμιμον δίκαιον εἶναι.
 Ἄρα τὸ αὐτὸ λέγεις, ὦ Σώκρατες, νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι;
 Ἐγώ γε, ἔφη. Οὐ γὰρ αἰσθάνομαι σου μᾶλλον ὁποῖον νό-13
 μιμον ἢ ποῖον δίκαιον λέγεις. Νόμους δὲ πόλεως, ἔφη, γινώσκεις;
 Ἐγώ γε, ἔφη. Καὶ τίνας τούτους νομίζεις; Ἄ οἱ πολλοίται, ἔφη,
 συνθέμενοι ἃ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ὧν ἀπέχεσθαι ἐγράψαντο. Οὐκοῦν,
 ἔφη, νόμιμος μὲν ἂν εἴη ὁ κατὰ ταῦτα πολιτευόμενος, ἄνομος δὲ ὁ
 ταῦτα παραβαίνων; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ δίκαια μὲν ἂν
 πράττοι ὁ ταῦτοις πειθόμενος, ἄδικα δ' ὁ τούτοις ἀπειθῶν; Πά-
 νυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν τὰ δίκαια πράττων δίκαιος ὁ δὲ τὰ
 ἄδικα ἄδικος; Πῶς γὰρ οὐ; Ὁ μὲν ἄρα νόμιμος δίκαιός ἐστιν,
 ὁ δὲ ἄνομος ἄδικος. καὶ ὁ Ἰππίας· Νόμους δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες,14
 πῶς ἂν τις ἡγήσαιο σπουδαῖον πρᾶγμα εἶναι ἢ τὸ πείθεσθαι
 αὐτοῖς, οὓς γε πολλάκις αὐτοὶ οἱ θέμενοι ἀποδοκιμάσαντες μετα-
 τίθενται; Καὶ γὰρ πόλεμον, ἔφη ὁ Σωκράτης, πολλάκις ἀράμε-
 ναι αἱ πόλεις πάλιν εἰρήνην ποιοῦνται. Καὶ μάλα, ἔφη. Διάφορον
 οὖν τι οἶε ποιεῖν, ἔφη, τοὺς τοῖς νόμοις πειθομένους φαυλίζων,
 ὅτι καταλυθεῖεν ἂν εἰ νόμοι, ἢ εἰ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτα-
 κτοῦντας φέγοις, ὅτι γένεαι' ἂν εἰρήνη; ἢ καὶ τοὺς ἐν τοῖς πολέ-

- μοις ταῖς πατρίσι πρόθυμως βοηθοῦντας μέμφει ; Μὰ Δι' οὐκ ἔ-
- 15 γωγ', ἔφη. Λυκοῦργον δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καταμεμάθηκας ὅτι οὐδὲν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνεργάσατο αὐτῇ ; τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἶσθα ὅτι, εἴτινες ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώταται ὥστε τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι, οὗτοι ἄριστοί εἰσι, καὶ πόλις, ἐν ᾗ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διαίγει καὶ ἐν πολέμῳ ἀ-
- 16 νουπόστατος ἐστίν ; ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστον τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἷ τε γερούσιαι καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρκαλεῦνται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν, καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοῦς πολίτας ὁμνύναι ὁμονοήσκειν, καὶ πανταχοῦ ὁμνύουσι τὸν ὅρκον τοῦτον· οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς αὐλητὰς ἐπακινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἰρῶνται, οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδῶνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθονται. τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ πόλεις ἰσχυρόταται τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίνονται, ἄνευ δὲ ὁ-
- 17 μονοίας οὔτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη. ἰδίᾳ δὲ πῶς μὲν ἂν τις ἦττον ὑπὸ πόλεως ζῆμιόητο, πῶς δ' ἂν μᾶλλον τιμῆτο, ἢ εἰ τοῖς νόμοις πείθοιτο ; πῶς δ' ἂν ἦττον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡττήτο ἢ πῶς ἂν μᾶλλον νικήη ; τίνοι δ' ἂν τις μᾶλλον πιστεύσειε παρακαταθέσθαι ἢ χρήματα ἢ υἱοὺς ἢ θυγατέρας ; τίνα δ' ἂν ἡ πόλις ἔλῃ ἀξιοπιδίωτον ἢ γήσαιο τοῦ νομίμου ; παρὰ τίνος δ' ἂν μᾶλλον τῶν δικαίων τύχοιεν ἢ γονεῖς ἢ οἰκεῖοι ἢ οἰκέται ἢ φίλοι ἢ πολῖται ἢ ξένοι ; τίνοι δ' ἂν μᾶλλον πολέμοι πιστεύσειαν ἢ ἀνοχὰς ἢ σπονδὰς ἢ συνθήκας περὶ εἰρήνης ; τίνοι δ' ἂν μᾶλλον ἢ τῷ νομίμῳ σύμμαχοι ἐθέλοιεν γίνεσθαι ; τῷ δ' ἂν μᾶλλον οἱ σύμμαχοι πιστεύσειαν ἢ ἡγεμονίαν ἢ φρουραρχίαν ἢ πόλεις ; τίνα δ' ἂν τις εὐεργετήσας ὑπολάβοι χάριν κομίσεσθαι μᾶλλον ἢ τὸν νόμιμον ; ἢ τίνα μᾶλλον ἂν τις εὐεργετήσκειν ἢ παρ' οὗ χάριν ἀπολήψεσθαι νομίζει ; τῷ δ' ἂν τις δοῦλοιο μᾶλλον φίλος εἴημι ἢ τῷ τοιούτῳ, ἢ τῷ ἦττον ἐχθρὸς ;

τῷ δ' ἂν τις ἤττον πολεμήσειεν ἢ ὃ μάλιστα μὲν φίλος· εἶναι
 βούλοιο, ἥκιστα δ' ἐχθρός, καὶ ὃ πλείστοι μὲν φίλοι καὶ
 σύμμαχοι βούλοιντο εἶναι, ἐλάχιστοι δ' ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι ;
 ἔγω μὲν οὖν, ὦ Ἰππία, τὸ αὐτὸ ἀποδείκνυμαι νόμιμόν τε καὶ
 δίκαιον εἶναι· σὺ δ' εἰ τάναντία γιγνώσκεις, διδάσκει. καὶ
 ὁ Ἰππίας· Ἀλλὰ μὲν τὸν Δί', ἔφη, ὦ Σώκратες, οὐ μοι δοκῶ
 τάναντία γιγνώσκειν οἷς εἴρηκας περὶ τοῦ δικαίου. Ἀγράφους
 δέ τινας οἶσθα, ἔφη, ὦ Ἰππία νόμους ; Τούς γ' ἐν πάσῃ, ἔφη,¹⁹
 χώρα κατὰ ταῦτά νομιζομένους. Ἐχοις ἂν οὖν εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ
 ἄνθρωποι αὐτοὺς ἔθεντο ; Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, οἷ γὰρ οὕτως συναλθεῖν
 ἅπαντες ἂν δυνηθεῖεν οὔτε ὁμόφωνοί εἰσι ; Τίνας οὖν, ἔφη, νομίζεις
 τεθεικέναι τοὺς νόμους τούτους ; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, θεοὺς εἶμαι
 τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι· καὶ γὰρ παρὰ πᾶσιν
 ἀνθρώποις πρῶτον νομίζεται θεοὺς σέβειν. Οὐκοῦν καὶ γονέας τι-²⁰
 μᾶν πανταχοῦ νομίζεται ; Καὶ τοῦτο, ἔφη... Οὐκέτι μοι δοκεῖ, ἔ-
 φη, ὦ Σώκратες, οὗτος θεοῦ νόμος εἶναι. Τί δὴ ; ἔφη· Ὅτι, ἔ-
 φη, αἰσθάνομαι τινας παραβαίνοντας αὐτόν. Καὶ γὰρ ἄλλα πολλά,²¹
 ἔφη, παρανομοῦσιν· ἀλλὰ δίκην γέ τοι διδῶσιν οἱ παραβαίνοντες
 τοὺς ὑπὸ τῶν θεῶν κειμένους νόμους, ἣν οὐδενὶ τρόπῳ δυνατόν
 ἀνθρώπῳ διαφυγεῖν, ὥσπερ τοὺς ὑπ' ἀνθρώπων κειμένους νόμους
 ἔνιοι παραβαίνοντες διαφεύγουσι τὸ δίκην διδόναι, οἱ μὲν λανθάν-
 οντες οἱ δὲ βιαζόμενοι..... Τί δέ ; τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀντευεργετῆιν²⁴
 οὐ πανταχοῦ νόμιμόν ἐστι ; Νόμιμον, ἔφη· παραβαίνεται δὲ καὶ
 τοῦτο. Οὐκοῦν καὶ οἱ τοῦτο παραβαίνοντες δίκην διδῶσι, φίλων
 μὲν ἀγαθῶν ἔρημοι γιγνόμενοι, τοὺς δὲ μισοῦντας ἑαυτοὺς ἀναγκα-
 ζόμενοι διώκειν ; ἢ οὐχ οἱ μὲν εὖ ποιοῦντες τοὺς χρημένους ἑ-
 αυτοῖς ἀγαθοὶ φίλοι εἰσίν, οἱ δὲ μὴ ἀντευεργετοῦντες τοὺς τοιού-
 τους διὰ μὲν τὴν ἀχαριστίαν μισοῦνται ὑπ' αὐτῶν, διὰ δὲ τὸ μάλ-
 ιστα λυσitelεῖν τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι τοῖς μάλιστα διώκουσι ;
 Νῆ τὸν Δί', ὦ Σώκратες, ἔφη, θεοῖς πάντα ταῦτα ἔοικε· τὸ γὰρ
 τοὺς νόμους αὐτοὺς τοῖς παραβαίνουσι τὰς τιμωρίας ἔχειν δελτί-
 ονος ἢ κατ' ἀνθρώπον νομοθέτου δοκεῖ μοι εἶναι. Πότερον οὖν, ὦ²⁵
 Ἰππία, τοὺς θεοὺς ἡγεῖ τὰ δίκαια νομοθετῆν ἢ ἄλλα τῶν δικαίων ;

Οὐκ ἄλλα μὰ Δι', ἔφη· σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλος γέ τις τὰ δίκαια νομοθετήσειεν, εἰ μὴ θεός. Καὶ τοῖς θεοῖς ἄρα, ὦ Ἰππία, τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον εἶναι ἀρέσκει.

Τοιαῦτα λέγων τε καὶ πράττων δικαιότερους ἐποίει τοὺς πλησιέζοντας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περίεχόμενον.

Ἐν τούτῳ διαλέγεται πρὸς τὸν Εὐθύδημον περὶ τῆς ἐγκρατείας, ἣν ἐθεώρει βάσιν παντός ἀγαθοῦ καὶ ἧς πικράδειγμα λόγῳ τε καὶ ἔργῳ παρῆχεν ἑαυτὸν (1-2). Ἐλεγε δὲ ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν ἀρχόμενος εἶνε ἀνελεύθερος, διότι ἡ ἐλευθερία ἐγκτεται ἐν τῷ δύνασθαι πράττειν τὰ βέλτιστα (3), ἐν ᾧ οἱ ἀκρατεῖς οὐ μόνον κωλύονται νὰ πράττωσι τὰ κάλλιστα, ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζονται νὰ ποιῶσι τὰ αἰσχίστα, ὄντες δοῦλοι τῶν κακίστων δεσποτῶν, τῶν ἡδονῶν (4-5). Ἡ ἀκρασία ἀπείργει τῶν ἀνθρώπων τὴν σοφίαν καὶ συγγέουσα τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ ποιεῖ αὐτοὺς νὰ προτιμῶσι τὸ χειρόν ἀντὶ τοῦ βελτίονος, ἐν ᾧ ἡ ἐγκράτεια οὐ μόνον εἶνε αἰτία τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ καὶ μόνη ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους νὰ αἰσθάνωνται ἄξιαν ἡδονὴν (6-10). Ὁ ἐγκρατὴς ἐπομένως μόνος εἶνε ἐλεύθερος νὰ ἐξετάζῃ τὰ κράτιστα τῶν πραγμάτων, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ διαλέγων κατὰ γένη, τὰ μὲν ἀγαθὰ νὰ προκρίηται, τῶν δὲ κακῶν ν' ἀπέχρηται (11-12).

- 1 [Ὡς δὲ καὶ πρακτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας ἑαυτῷ, νῦν αὖ τοῦτο λέξω. νομίζω γὰρ ἐγκράτειαν ὑπάρχειν ἀγαθὸν εἶναι τῷ μέλλοντι καλὸν τι πράξειν, πρῶτον μὲν αὐτὸς φανερός ἦν τοῖς συνοῦσιν ἡσυχῶς αὐτὸν μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, ἔπειτα διαλεγόμενος προετρέπετο πάντων μάλιστα τοὺς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν·
- 2 αἰεὶ μὲν οὖν περὶ τῶν πρὸς ἀρετὴν χρησίων αὐτός τε διετέλει μεμνημένος καὶ τοὺς συνόντας πάντας ὑπομνηστικῶν·] οἶδα δέ ποτε αὐτὸν καὶ [πρὸς Εὐθύδημον] περὶ ἐγκρατείας τοιᾶδε διαλεχθέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄρα καλὸν καὶ μεγαλεῖον

νομίζεις εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ πόλει κτῆμα ἐλευθερίαν ; Ὡς οἶόν τέ γε μάλιστα ἔφη. Ὅστις οὖν ἄρχεται ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ σώματος 3 ἡδονῶν καὶ διὰ ταύτας μὴ δύναται πράττειν τὰ βέλτιστα, νομίζεις τοῦτον ἐλεύθερον εἶναι ; Ἦκιστα, ἔφη. Ἴσως γὰρ ἐλευθέριον φαίνεται σοι τὸ πράττειν τὰ βέλτιστα, εἴτα τὸ ἔχειν τοὺς κωλύσοντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀνελεύθερον νομίζεις ; Παντάπασιν γ', ἔφη. Παντάπασιν ἄρα σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς ἀνελεύθεροι εἶναι ; Ἡ 4 τὸν Δί' εἰκότως. Πότερα δέ σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς κωλύεσθαι μόνον τὰ κάλλιστα πράττειν ἢ καὶ ἀναγκάζεσθαι τὰ αἰσχιστα ποιεῖν ; Οὐδὲν ἦττον ἔμοιγ', ἔφη, δοκοῦσι ταῦτα ἀναγκάζεσθαι ἢ ἐκεῖνα κωλύεσθαι. Ποίους δέ τινας δεσπότας ἡγεῖ τοὺς τὰ μὲν 5 ἄριστα κωλύοντας, τὰ δὲ κάκιστα ἀναγκάζοντας ; Ὡς δυνατὸν νῆ Δί', ἔφη, κακίστους. Δουλείαν δὲ ποῖαν κακίστην νομίζεις εἶναι ; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, τὴν παρὰ τοῖς κακίστοις δεσπόταις. Τὴν κακίστην ἄρα δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσιν. Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Σοφίαν δὲ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν οὐ δοκεῖ σοι ἀπείργουσα τῶν ἀνθρώπων 6 ἢ ἀκρασία εἰς τὸναντίον αὐτοὺς ἐμβάλλειν ; ἢ οὐ δοκεῖ σοι προσέχειν τε τοῖς ὠφελοῦσι καὶ καταμανθάνειν αὐτὰ κωλύειν, ἀφελουσα ἐπὶ τὰ ἡδέα, καὶ πολλάκις αἰσθανομένους τῶν ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν ἐκπλήξασα ποιεῖν τὸ χεῖρον ἀντὶ τοῦ βελτίονος αἰρεῖσθαι ; Γίνεται τοῦτ', ἔφη. Σωφροσύνης δέ, ὦ Εὐθύδημε, τί 7 νὶ ἂν φαίμεν ἦττον ἢ τῇ ἀκρατεῖ προσήκειν ; αὐτὰ γὰρ δῆπου τὰ ἐναντία σωφροσύνης καὶ ἀκρασίας ἔργα ἐστίν. Ὁμολογῶ καὶ τοῦτο, ἔφη. [Τοῦ δ' ἐπιμελεῖσθαι ὧν προσήκει οἷε τι κωλυτικώτερον εἶναι ἀκρασίας ; Οὐκ οὖν ἔγωγ', ἔφη.] Τοῦ δὲ ἀντὶ τῶν ὠφελούντων τὰ βλάπτοντα προαιρεῖσθαι ποιούντος καὶ τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι, ἐκείνων δὲ ἀμελεῖν πείθοντος καὶ τοῖς σωφρονοῦσι τὰ ἐναντία ποιεῖν ἀναγκάζοντος οἷε τι ἀνθρώπῳ κάκιον εἶναι ; Οὐδὲν, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν ἐγκράτειαν τῶν ἐναντίων ἢ τὴν ἀκρασίαν εἰκὸς 8 τοῖς ἀνθρώποις αἰτίαν εἶναι ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν ἐναντίων τὸ αἷτιον εἰκὸς ἄριστον εἶναι ; Εἰκὸς γάρ, ἔφη. Ἐοικεν ἄρ', ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄριστον ἀνθρώπῳ ἐγκράτεια εἶναι ; Εἰκότως γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Ἐκαίνο δὲ ὦ Εὐθύδημε ἤδη πώ-

- ποτε ἐνεθυμήθης ; Ποῖον ; ἔφη. "Οτι καὶ ἐπὶ τὰ ἡδέα, ἐφ' ἧπερ μόνον δοκεῖ ἡ ἀκρασία τοὺς ἀνθρώπους ἄγειν, αὐτὴ μὲν οὐ δύναται ἄγειν, ἡ δ' ἐγκράτεια πάντων μάλιστα ἡδεσθαι ποιεῖ. Πῶς ; ἔφη. Ἡ μὲν ἀκρασία οὐκ ἔωσα καρτερεῖν οὔτε λιμὸν οὔτε δίψας .. οὔτε ἀγρυπνίαν, δι' ὧν μόνων ἔστιν ἡδέως μὲν φαγεῖν τε καὶ πιεῖν... ἡδέως δ' ἀναπαύσασθαι τε καὶ κοιμηθῆναι περιμείναντας καὶ ἀνασχομένους, ἕως ἂν ταῦτα ὡς ἐν ἡδίστα γένηται, κωλύει τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τε καὶ συνεχεστάτοις ἀξιολόγως ἡδεσθαι· ἡ δ' ἐγκράτεια μόνον ποιοῦσα καρτερεῖν τὰ εἰρημένα μόνον καὶ ἡδεσθαι ποιεῖ ἄξιως μνήμης ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις. Παντάπασι, ἔφη, 10 ἄλλῃθι λέγεις. Ἀλλὰ μὴν τοῦ μαθεῖν τι καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ τοῦ ἐπιμεληθῆναι τῶν τοιούτων τινός, δι' ὧν ἂν τις καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα καλῶς διοικήσειε καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καλῶς οἰκονομήσειε καὶ φίλοις καὶ πόλει ὠφέλιμος γένοιτο καὶ ἐχθροῦς κρατήσειεν, ἀφ' ὧν οὐ μόνον ὠφέλεια, ἀλλὰ καὶ ἡδοναὶ μέγιστα γίνονται, οἱ μὲν ἐγκρατεῖς ἀπολαύουσι πράττοντες αὐτά, οἱ δ' ἀκρατεῖς οὐδὲ νὸς μετέχουσι. τῷ γὰρ ἂν ἦττον φήσαιμεν τῶν τοιούτων προσήκειν, ἢ τῷ ἥκιστα ἔξεστι ταῦτα πράττειν, κατεχομένῳ ἐπὶ τῷ σπουδᾷ 11 ζεῖν περὶ τὰς ἐγγυτάτας ἡδονάς; καὶ ὁ Εὐθύδημος· Δοκεῖς μοι, ἔφη, ὦ Σώκратες, λέγειν ὡς ἀνδρὶ ἦττον τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν ἀμπαν οὐδεμιᾶς ἀρετῆς προσήκει. Τί γὰρ διαφέρει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄνθρωπος ἀκρατὴς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου; ὅστις γὰρ τὰ μὲν κράτιστα μὴ σκοπεῖ, τὰ ἡδίστα δ' ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν, τί ἂν διαφέρει τῶν ἀφρονεστάτων βοσκοκημάτων; ἀλλὰ τοῖς ἐγκρατέσι μόνους ἔξεστι σκοπεῖν τὰ κράτιστα τῶν πραγμάτων, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ μὲν ἀγαθὰ προαιρεῖσθαι, 12 τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι. καὶ οὕτως ἔφη ἀρίστους τε καὶ εὐδαιμονεσιτάτους ἄνδρας γίνεσθαι καὶ διαλέγεσθαι δυνατωτάτους· ἔφη δὲ καὶ τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ συνιδόντας κοινῇ βουλεύεσθαι διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα. [θεῖν οὖν πειρᾶσθαι ὅτι μάλιστα πρὸς τοῦτο ἑαυτὸν ἔτοιμον παρασκευάζειν καὶ τούτου μάλιστα ἐπιμελεῖσθαι· ἐκ τούτου γὰρ γίνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν.

Ὁ Σωκράτης ἐποίει τοὺς συνόντας αὐτῷ ἐπιτηδαιότερους· καὶ διαλέγωνται, καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόξ' αὖτις ὅτι ὁ ἔχων ἀκριβῆ καὶ ὠρισμένην γνῶσιν ἐκάστου τῶν ὄντων δύναιται καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐξηγηταὶ αὐτῶν, ἐν ᾧ ὁ μὴ εἰδὼς οὐ μόνον αὐτὸς σφάλλεται ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖ καὶ σφάλλωνται (1). Περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τινῶν ἐκ τῶν ὄντων οὕτως ἐσκόπει:

α). εὐσέβεια εἶνε ἡ γνῶσις τῶν περὶ τοὺς θεοὺς νομίμων καὶ ἡ κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος θεραπεία αὐτῶν (26).

β). δικαιοσύνη εἶνε ἡ γνῶσις τῶν περὶ τοὺς ἀνθρώπους νομίμων καὶ ἡ κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος ἄσκησις αὐτῆς (5-6).

γ). σοφία εἶνε ἡ γνῶσις τούτου ὃ τις ἐπίσταται (7).

δ). ἀγαθὸν εἶνε τὸ ὠφέλιμον, πρὸς ὃ ἂν ᾗ ὠφέλιμον καλὸν δ' εἶνε τὸ χρήσιμον πρὸς ὃ ἂν ᾗ χρήσιμον (8-9).

ε). ἀνδρεία εἶνε ἡ γνῶσις τοῦ χρῆσθαι καλῶς τοῖς δεινοῖς καὶ ἐπικινδύνοις (10-11).

ζ). βασιλεία εἶνε ἡ ἀρχὴ, ἡ ἐκόντων τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος καθεστῶσα τυραννίς, ἡ ἐκόντων τῶν ἀνθρώπων καὶ πρὸς τοὺς νόμους ἀριστοκρατία, ἡ πολιτεία ἐν ᾗ αἱ ἀρχαὶ ἐκ τῶν τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων καθίστανται· πλουτοκρατία, ἐν ᾗ ἐκ τῶν τιμημάτων αἱ ἀρχαὶ καθίστανται, καὶ δημοκρατία ἐν ᾗ ἐκ πάντων (12).

Ἐπιφέρονταί τινα περὶ τοῦ τρόπου τῆς διλεκτικῆς καὶ τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους (13-15).

Ως δὲ καὶ διαλεκτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας, πειράσκει καὶ τοῦτο λέγειν. Σωκράτης γὰρ τοὺς μὲν εἰδότας τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγηῆσθαι δύνασθαι· τοὺς δὲ μὴ εἰδότας οὐδὲν ἔφη θαυμαστὸν εἶναι αὐτοὺς τε σφάλλεσθαι καὶ ἄλλους σφάλλειν· ὧν ἕνεκα σκοπῶν σὺν τοῖς συνοῦσι, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, οὐδέ ποτε ἔληγε. πάντα μὲν οὖν ἢ διωρίζετο πολὺ ἔργον ἂν εἴη διεξελθεῖν· ἐν ἑσοῖς δὲ τὸν τρόπον τῆς ἐπισκέψεως δηλώσειν αἶμαι, τσαυτὰ λέξω. πρῶτον δὲ περὶ τῆς εὐσεβείας ὥδε 2

- πως ἐσκόπει. Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ποῖόν τι νομίζεις εὐσεβ-
 εῖαν εἶναι; καὶ ὅς· Κάλλιστον νῆ Δι', ἔφη. Ἐχεις οὖν εἰπεῖν ὁ-
 ποῖός τις ὁ εὐσεβής ἐστιν; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, ὁ τοὺς θεοὺς τι-
 μῶν. Ἐξεστὶ δὲ ὃν ἂν τις βούληται τρόπον τοὺς θεοὺς τιμᾶν;
- 3 Οὐκ, ἀλλὰ νόμοι εἰσὶ καθ' οὓς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν. Οὐκοῦν ὃ τοὺς
 νόμους τούτους εἰδὼς εἰδείη ἂν ὥς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν; Οἶμαι
 ἔγωγ', ἔφη Ἄρ' οὖν ὁ εἰδὼς ὥς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν οὐκ ἄλλως
 οἶεται δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ὥς οἶδεν; Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Ἄλλως
- 4 δέ τις θεοὺς τιμᾷ ἢ ὥς οἶεται δεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ
 περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς νομίμως ἂν τοὺς θεοὺς τιμῇ; Πάνυ
 μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὃ γε νομίμως τιμῶν ὥς δεῖ τιμᾶ; Πῶς γὰρ οὐ;
 Ὁ δέ γε ὥς δεῖ τιμῶν εὐσεβής ἐστι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁ ἄ-
 ρα τὰ περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς ὀρθῶς ἂν ἤμην εὐσεβὴς ὠρι-
 σμένος εἴη; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ.
- 5 Ἀνθρώποις δὲ ἄρα ἐξεστὶν ὃν ἂν τις τρόπον βούληται χρῆσθαι;
 Οὐκ, ἀλλὰ περὶ τούτους [ὁ εἰδὼς ἄ] ἐστὶ νόμιμα, καθ' ἃ δεῖ [πρὸς
 ἀλλήλους χρῆσθαι, νόμιμος ἂν εἴη]. Οὐκοῦν οἱ κατὰ ταῦτα χρώ-
 μενοι ἀλλήλοις ὥς δεῖ χρώνται; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν οἳ γε ὥς
 δεῖ χρώμενοι καλῶς χρώνται; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἳ γε
 τοῖς ἀνθρώποις καλῶς χρώμενοι καλῶς πράττουσι τὰνθρώπεια
 πράγματα; Εἰκός γ', ἔφη. [Οὐκοῦν οἱ τοῖς νόμοις πειθόμενοι
- 6 δίκαια οὗτοι ποιοῦσι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη] Δίκαια δὲ οἶσθα, ἔφη,
 ὅποια καλεῖται; Ἄ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἔφη. Οἱ ἄρα ποιοῦντες
 ἃ οἱ νόμοι κελεύουσι δίκαιά τε ποιοῦσι καὶ ἃ δεῖ; Πῶς γὰρ οὐ;
 Οὐκοῦν οἳ γε τὰ δίκαια ποιοῦντες δίκαιοί εἰσιν; Οἶμαι ἔγωγ', ἔ-
 φη. Οἶσι οὖν τινες πείθεσθαι τοῖς νόμοις μὴ εἰδότας ἃ οἱ νόμοι
 κελεύουσιν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Εἰδότας δὲ ἃ δεῖ ποιεῖν οἶσι τινὰς
 οἶεσθαι δεῖν μὴ ταῦτα ποιεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Οἴσθα δέ τινας
 ἄλλα ποιοῦντας ἢ ἃ οἴονται δεῖν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Οἱ ἄρα τὰ
 περὶ ἀνθρώπους νόμιμα εἰδότες οὗτοι τὰ δίκαια ποιοῦσι; Πάνυ μὲν
 οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἳ γε τὰ δίκαια ποιοῦντες δίκαιοί εἰσι; Τίνες
 γὰρ ἄλλοι; ἔφη. Ὅρθῶς ἂν ποτε ἄρα ὀριζοίμεθα ὀριζόμενοι δικαίους
 εἶναι τοὺς εἰδότας τὰ περὶ ἀνθρώπους νόμιμα; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

Σοφίαν δὲ τί ἂν φησαιμεν εἶναι ; εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦ· 7
 σιν οἱ σοφοί, ἃ ἐπίστανται, ταῦτα σοφοὶ εἶναι ἢ εἰσὶ τινες ἃ μὴ ἐ-
 πιστάνται σοφοί ; Ἄ ἐπίστανται δῆλον ὅτι, ἔφη· πῶς γὰρ ἂν τις
 ἃ γε μὴ ἐπίσταίτο, ταῦτα σοφὸς εἴη ; Ἄρ' οὖν οἱ σοφοὶ ἐπιστή-
 μη σοφοὶ εἰσι ; Τίτι γὰρ ἂν, ἔφη, ἄλλω τις εἴη σοφός, εἴ γε μὴ
 ἐπιστήμη ; Ἄλλο δέ τι σοφίαν οἶσι εἶναι ἢ ὅ σοφοὶ εἰσιν ; Οὐκ
 ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν ; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ
 σοι ἀνθρώπῳ δυνατόν εἶναι τὰ ὅντα πάντα ἐπίστασθαι ; Οὐδὲ μὰ
 Δί' ἔμοιγε πολλοστὸν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ εἶδν
 τε ἀνθρώπον εἶναι ; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. Ὁ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος,
 τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν ; Ἐμοιγε δοκεῖ.

Ἄρ' οὖν, ὦ Εὐθύδημε, καὶ τὰ γαθὸν οὕτω ζητητέον ἐστί ; Πῶς ; 8
 ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι ; Οὐκ ἔμοιγε. Τί
 δέ ; τὸ ἄλλω ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλω βλαβερὸν εἶναι ;
 Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ' ἂν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλι-
 μον ; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθὸν ἐστίν ὅτε ἂν
 ὠφέλιμον ᾖ ; Δοκεῖ μοι, ἔφη.

Τὸ δὲ καλὸν ἔχομεν ἂν πῶς ἄλλως εἰπεῖν ; ἢ ἐστὶν ὁ ὀνομά- 9
 ζεις καλὸν ἢ σῶμα ἢ σκευὸς, ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν, ὃ οἶσθα πρὸς πάντα
 καλὸν ὄν ; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Ἄρ' οὖν, πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον
 χρήσιμον ᾖ, πρὸς τοῦτο ἑκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι ; Πάνυ μὲν
 οὖν ἔφη. Καλὸν δὲ πρὸς ἄλλο τί ἐστὶν ἕκαστον, ἢ πρὸς ὃ ἐκά-
 στῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι ; Οὐδὲ πρὸς ἓν ἄλλο, ἔφη. Τὸ χρήσι-
 μον ἄρα καλὸν ἐστὶ πρὸς ὃ ἂν ᾖ χρήσιμον ; Ἐμοιγε δοκεῖ ἔφη.

Ἀνδρείαν δέ, ὦ Εὐθύδημε, ἄρα τῶν καλῶν νομίζεις εἶναι ; 10
 Κάλλιστον μὲν οὖν ἔγωγ', ἔφη. Χρήσιμον ἄρα οὐ πρὸς τὰ ἐλάχι-
 στα νομίζεις τὴν ἀνδρείαν ; Νῆ Δί', ἔφη, πρὸς τὰ μέγιστα μὲν
 οὖν. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι πρὸς τὰ ἐπικίνδυνα χρήσιμον εἶναι τὸ
 ἀγνοεῖν αὐτά ; Ἡκιστα γ', ἔφη. Οἱ ἄρα μὴ φοβούμενοι τὰ τοι-
 αῦτα διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τί ἐστὶν οὐκ ἀνδρεῖοι εἰσι ; Νῆ Δί', ἔφη,
 πολλοὶ γὰρ ἂν οὕτω γε τῶν τε μαινομένων καὶ τῶν δειλῶν ἀνδρεῖ-
 οὖ εἴεν. Τί δὲ οἱ καὶ τὰ μὴ δεινὰ δεδουκότες ; Ἐτι γε νῆ Δί' ἤτ-
 τον, ἔφη. — Ἄρ' οὖν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς πρὸς τὰ δεινὰ καὶ ἐπι-

- 11 κίνδυνα ὄντας ἀνδρείους ἡγεῖ εἶναι τοὺς δὲ κακοὺς δειλοὺς ; Πά-
 νυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀγαθοὺς δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα νομίζεις ἄλλους
 τινάς ἢ τοὺς δυναμένους αὐτοῖς καλῶς χρῆσθαι ; Οὐκ ἄλλὰ τού-
 τους, ἔφη. Κακοὺς δὲ ἄρα τοὺς οἷους τούτοις κακῶς χρῆσθαι ;
 Τίνας γάρ ἄλλους ; ἔφη. Ἀρ' οὖν ἕκαστοι χρῶνται ὡς οἴονται
 δεῖν ; Πῶς γάρ ἄλλως ; ἔφη. Ἀρ' οὖν οἱ μὴ δυνάμενοι καλῶς
 χρῆσθαι ἴσασιν ὡς δεῖ χρῆσθαι ; Οὐ δήκου γε, ἔφη. Οἱ ἄρα εἰ-
 δότες, ὡς δεῖ χρῆσθαι, οὗτοι καὶ δύνανται ; Μόνοι γ', ἔφη. Τί
 δέ ; οἱ μὴ διημαρτηκότες ἄρα κακῶς χρῶνται τοῖς τοιοῦτοις ; Οὐκ
 οἶμαι, ἔφη. Οἱ ἄρα κακῶς χρώμενοι διημαρτήκασιν ; Εἰκός γ',
 ἔφη. Οἱ μὲν ἄρα ἐπιστάμενοι τοῖς δεινοῖς τε καὶ ἐπικινδύνους κα-
 12 κῶς χρῆσθαι ἀνδρεῖοί εἰσιν, οἱ δὲ διαμαρτάνοντες τούτου δειλοί ;
 Ἔμοιγε δοκοῦσιν, ἔφη.

Βασιλείαν δὲ καὶ τυραννίδα ἀρχὰς μὲν ἀμφοτέρας ἡγεῖτο εἶ-
 ναι, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων ἐνόμιζε· τὴν μὲν γὰρ ἐκόντων τε τῶν
 ἀνθρώπων καὶ κατὰ νόμους τῶν πόλεων ἀρχὴν βασιλείαν ἡγεῖτο,
 τὴν δὲ ἀκόντων τε καὶ μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ' ὅπως ὁ ἄρχων δοῦ-
 λοιτο, τυραννίδα· καὶ ὅπου μὲν ἐκ τῶν τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων
 αἱ ἀρχαὶ καθίστανται, ταύτην μὲν τὴν πολιτείαν ἀριστοκρατίαν
 ἐνόμιζεν εἶναι, ὅπου δ' ἐκ τιμημάτων, πλουτοκρατίαν, ὅπου δ' ἐκ
 πάντων, δημοκρατίαν.

- 13 Εἰ δέ τις αὐτῷ περὶ τοῦ ἀντιλέγοι μηδὲν ἔχων σαφὲς λέγειν,
 ἀλλ' ἄνευ ἀποδείξεως ἤτοι σφώτερον φάσκων εἶναι, ὃν αὐτὸς
 λέγοι, ἢ πολιτικώτερον ἢ ἀνδρειότερον ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων,
 ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανήγεν ἂν πάντα τὸν λόγον ὧδέ πως· Φῆς
 14 ὅδ' ἀμείνω πολίτην εἶναι ὃν σὺ ἐπαινεῖς ἢ ὃν ἐγώ ; Φημί γάρ οὖν.
 Τί οὖν οὐκ ἐκεῖνο πρῶτον ἐπεσκεψάμεθα, τί ἐστιν ἔργον ἀγαθοῦ
 πολίτου ; Ποιῶμεν τοῦτο. Οὐκοῦν ἐν μὲν χρημάτων δικαιοκρα-
 τείᾳ ἂν ὁ χρήμασιν εὐπορωτέραν τὴν πόλιν ποιῶν ; Πάνυ μὲν
 οὖν. Ἐν δὲ γε πολέμῳ ὁ καθυπερέτερον τῶν ἀντιπάλων ; Πῶς
 γὰρ οὐ ; Ἐν δὲ πρεσβεΐᾳ ἂρ' ὅς ἂν φίλους ἀντὶ πολεμίων παρα-
 σκευάζῃ ; Εἰκός γε. Οὐκοῦν καὶ ἐν δημηγορίᾳ ὁ στάσεις τε παύ-
 ων καὶ ὁμόνοιαν ἐμποίων ; Ἐμειγς δοκεῖ. οὕτω δὲ τῶν λόγων

ἐπαναγομένων καὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς φανερόν ἐγίγνετο τῷ-
 ληθές ὅποτε δὲ αὐτὸς τι τῷ λόγῳ διεξίει, διὰ τῶν μάλιστα ὁμο-15
 λογουμένων ἐπορεύετο, νομίζων ταύτην τὴν ἀσφάλειαν εἶναι λόγου.
 τοιγαροῦν πολὺ μάλιστα ὧν ἐγὼ οἶδα, ὅτε λέγοι, τοὺς ἀκούοντας
 ὁμολογοῦντας παρείχε. ἔφη δὲ καὶ Ὀμηρον τῷ Ὀδυσσεὶ ἀναθεῖναι
 τὸ ἀσφαλῆ ῥήτορα εἶναι, ὡς ἱκανὸν αὐτὸν ὄντα διὰ τῶν δοκούντων
 τοῖς ἀνθρώποις ἄγειν τοὺς λόγους

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν.

Ἐπεμελεῖτο νὰ ὦσιν οἱ συνόντες αὐτῷ αὐτάρκει· ἐν ταῖς
 προσηκούσαις πράξεσιν. Ἐδίδασκε δὲ τίνα πράγματα καὶ μέχρι
 τίνος πρέπει ὁ καλὸς καγαθὸς νὰ γινώσκῃ· οἷον γεωμετρίαν
 ἐκέλευε νὰ γινώσκωσι τόσῃ ὅση ἀρκεῖ εἰς τὰς βιωτικὰς ἀνάγκ-
 ας· τοῦ ἀνθρώπου· ὡσπύτως καὶ ἀστρολογίαν. Ἡ πέραν τού-
 των μᾶθης οὐ μόνον εἶνε ἀπώλεια χρόνου, (1-5) ἀλλὰ καὶ
 οἱ ταῦτα ζητοῦντες καὶ ἐναντία αὐτοῖς λέγουσι καὶ τοῖς θεοῖς
 οὐχὶ ἀρεστὰ πράττουσι (6-7). Ἐκέλευεν ὡσπύτως καὶ λογι-
 σμοὺς νὰ μανθάνωσιν, ἀποφεύγοντες τὴν μάταιον πραγματεῖαν,
 καὶ τῆς ὑγείας νὰ ἐπιμελῶνται· ὁ δὲ βουλόμενος νὰ ὠρελῇται
 μείζον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν, νὰ ἐπιμελῇται τῆς μαν-
 τικῆς (8-19).

Ὅτι μὲν οὖν ἀπλῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνετο Σωκρά- 1
 τής πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας αὐτῷ, δοκεῖ μοι δῆλον ἐκ τῶν εἰρημέ-
 νων εἶναι· ὅτι δὲ καὶ αὐτάρκει ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσιν
 αὐτοῦ εἶναι ἐπεμελεῖτο, νῦν τοῦτο λέξω. πάντων μὲν γὰρ ὧν
 ἐγὼ οἶδα μάλιστα ἔμελεν αὐτῷ εἰδέναι, ὅτε τις ἐπιστήμων εἴη
 τῶν συνόντων αὐτῷ· ὧν δὲ προσήκει ἀνδρὶ καλῷ καγαθῷ εἰδέ-
 ναι, ὅ τι μὲν αὐτὸς εἰδῇ, πάντων προθυμότεα ἐδίδασκεν· ὅτε
 δὲ αὐτὸς ἀπειρότερος εἴη, πρὸς τοὺς ἐπισταμένους ἦγεν αὐτούς.
 ἐδίδασκε δὲ καὶ μέχρι ὅτε δέοι ἔμπειρον εἶναι ἐκάστου πρὸς 2

- γματος τὸν ὀρθῶς πεπαιδευμένον. αὐτίκα γεωμετρίαν μέχρι μὲν τούτου ἔφη δεῖν μαθάνειν, ἕως ἱκανός τις γένοιτο, εἴποτε δεήσει, γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν ἢ παραδοῦναι ἢ διανεῖμαι ἢ ἔργον ἀποδείξασθαι· οὕτω δὲ τοῦτο ῥᾴδιον εἶναι μαθεῖν ὥστε τὸν προσέχοντα τὸν νοῦν τῇ μετρήσει ἅμα τὴν τε γῆν ὀπόση
- 3 ἐστὶν εἰδέναι καὶ ὥς μετρεῖται ἐπιστάμενον ἀπιέναι. τὸ δὲ μέχρι τῶν δυσσυνέτων διαγραμμάτων γεωμετρίαν μαθάνειν ἀπεδοκίμαζεν. ὃ τι μὲν γὰρ ὠφελοῖται ταῦτα, οὐκ ἔφη ὁρᾶν· καίτοι οὐκ ἄπειρός γε αὐτῶν ἦν· ἔφη δὲ ταῦτα ἱκανὰ εἶναι ἀνθρώπου βίον κατατρίβειν καὶ ἄλλων πολλῶν τε καὶ ὠφελίμων μαθημάτων ἀ-
- 4 πεκνύειν. ἐκέλευε δὲ καὶ ἀστρολογίας ἐμπείρους γίγνεσθαι, καὶ ταύτης μέντοι μέχρι τοῦ νυκτός τε ὥραν καὶ μηνὸς καὶ ἐνιαυτοῦ δύνασθαι γινώσκειν ἕνεκα πορείας τε καὶ πλοῦ καὶ φυλακῆς, καὶ ἕστα ἄλλα ἢ νυκτός ἢ μηνὸς ἢ ἐνιαυτοῦ πράττεται, πρὸς ταῦτ' ἔχειν τεκμηρίαις χρῆσθαι, τὰς ὥρας τῶν εἰρημένων διαγινώσκοντας. καὶ ταῦτα δὲ ῥᾴδια εἶναι μαθεῖν παρά τε νυκτοθηρῶν καὶ
- 5 κυβερνητῶν καὶ ἄλλων πολλῶν, οἷς ἐπιμελὲς ταῦτα εἰδέναι. τὸ δὲ μέχρι τούτου ἀστρονομίαν μαθάνειν, μέχρι τοῦ καὶ τὰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ περιφορᾷ ὄντα, καὶ τοὺς πλάνητάς τε καὶ ἀσταθμήτους ἀστέρας, γινῶναι καὶ τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὰς περιόδους καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ζητοῦντας κατατρίβεσθαι, ἰσχυρῶς ἀπέτρεπεν. ὠφέλειαν μὲν γὰρ οὐδεμίαν οὐδ' ἐν τούτοις ἔφη ὁρᾶν· καίτοι οὐδὲ τούτων γε ἀνήκοος ἦν· ἔφη δὲ καὶ ταῦτα ἱκανὰ εἶναι
- 6 κατατρίβειν ἀνθρώπου βίον καὶ πολλῶν καὶ ὠφελίμων ἀποκινύειν. ἔλως δὲ τῶν οὐρανίων, ἧ ἕκαστα ὁ θεὸς μηχανᾶται, φροντιστὴν γίγνεσθαι ἀπέτρεπεν· οὔτε γὰρ εὐρετὰ ἀνθρώποις αὐτὰ ἐνόμιζεν εἶναι· οὔτε χαρίζεσθαι θεοῖς ἂν ἡγεῖτο τὸν ζητοῦντα ἃ ἐκεῖνοι σαφηνίσαι οὐκ ἐδουλήθησαν. κινδυνεύεται δ' ἂν ἔφη καὶ παραφρονησαι τὸν ταῦτα μεριμνῶντα οὐδὲν ἥττον ἢ Ἀναξαγόρας παρεφρόνησεν ὁ μέγιστος φρονήτας ἐπὶ τῷ τὰς τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξη-
- 7 γεῖσθαι. ἐκεῖνος γὰρ λέγων μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι πῦρ τε καὶ ἥλιον ἡγνόμεν, ὅτι τὸ μὲν πῦρ οἱ ἄνθρωποι ῥαδίως καθορώσιν, εἰς δὲ τὸν ἥλιον οὐ δύνανται ἀντιβλέπειν, καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ ἡλίου κατα-

λαμπόμενοι τὰ χρώματα μελάντερα ἔχουσιν, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς οὐ ἠγνώνει δὲ καί, ὅτι τῶν ἐκ τῆς γῆς φουμένων ἄνευ μὲν τοῦ ἡλίου αὐγῆς οὐδὲν δύναται καλῶς αὔξεσθαι, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς θερμαινόμενα πάντα ἀπόλλυται. φάσκων δὲ τὸν ἡλίον λίθον διάπυρον εἶναι καὶ τοῦτο ἠγνώνει, ὅτι λίθος μὲν ἐν πυρὶ ὧν οὔτε λάμπει οὔτε πολὺν χρόνον ἀντέχει, ὁ δὲ ἥλιος τὸν πάντα χρόνον πάντων λαμπρότατος ὧν διαμένει. ἐκέλευσε δὲ καὶ λογισμοὺς μαυθάνειν 8 καὶ τούτων δὲ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐκέλευε φυλάττεσθαι τὴν μάταιον πραγματείαν, μέχρι δὲ τοῦ ὠφελίμου πάντα καὶ αὐτὸς συνεχόπει καὶ συνδιεξήει τοῖς συνοῦσι· προύτρεπε δὲ σφόδρα καὶ ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνόντας παρὰ τε τῶν εἰδότην μαυθάνοντας, ὅσα ἐνδέχεται, καὶ ἑαυτῷ ἕκαστον προσέχοντα διὰ παντός τοῦ βίου, τί ἐρῶμα ἢ τί πῶμα ἢ ποῖος πόνος συμφέροι αὐτῷ, καὶ πῶς τούτοις χρώμενος ὑγιεινότερ' ἂν διάγῃ· τοῦ γὰρ αὐτῷ προσέχοντος ἑαυτῷ ἔργον ἔφη εἶναι εὑρεῖν ἱατρὸν τὰ πρὸς ὑγίειαν συμφέροντα αὐτῷ μᾶλλον διαγιγνώσκοντα [αὐτοῦ].

[Εἰ δέ τις μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ὠφελεῖσθαι 10 δοῦλοιο, συνεβούλευε μαντικῆς ἐπιμελεῖσθαι τὸν γὰρ εἰδὸτα δι' ὧν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν πραγμάτων σημαίνουσιν οὐδέποτε ἔρημον ἔφη γίγνεσθαι συμβουλῆς θεῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

Περὶ ἐχόμενων.

Δὲν πρέπει νὰ νομίζῃ τις ὅτι ὁ Σωκράτης διὰ τῆς εἰς θάνατον καταδίκης ἐψεύδετο περὶ τοῦ Δαιμονίου. ὅτι δηλ. ἔπρεπε τὸ Δαιμόνιον νὰ προαγγεῖλῃ αὐτῷ τὸν θάνατον. Τὸ Δαιμόνιον ἀπέτρεπε μόνον αὐτὸν ἀπὸ παντός ἀπαρέσκοντος τοῖς θεοῖς, ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ ἦτο αὐτοῖς ἀρεστός· ἐντεῦθεν δὲ δὲν ἦτο ἀνάγκη τῆς παρεμβάσεως τοῦ Δαιμονίου, οὐδὲ διὰ τοῦτο ἐψεύδετο ὁ Σωκράτης. Οὗτος ἄλλως τε ἦτο ἐγγὺς τοῦ θανάτου διὰ τὸ γῆρας, τοῦ ὁποίου πάντα τὰ κακὰ ἀπέφυγεν, ἐπιδειχόμενος τούνην κατὰ τὸ τριχονθήμερον διάστημα ἀπὸ τῆς κρίσεως μέχρι τοῦ θανάτου ψυχικὸν σθένος δι' οὗ τὴν

κατάγνουν τοῦ θανάτου πρότιστα καὶ ἀνδρωδέστατα ὑπέμεινε, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἔζησεν, ὅπως καὶ πρότερον εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως. Ὁ θάνατος ἄρα τούτου καὶ κάλλιστος ἦν καὶ εὐδαιμονέστατος καὶ τοῖς θεοῖς ἀρεστότατος (1-3). Αὐτὸς δ' ὁ Σωκράτης ὡς ἔζη, περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐδόξαζε, λέγων ὅτι περὶ οὐδενίᾳ· εἰδικῶς ἀπολογίᾳ ἐφρόντιζε, διότι ἐνόμιζεν ὅτι καλλίστη μελέτη ἀπολογίᾳ εἶνε ἐλόκληρος ὁ βίος αὐτοῦ, ὃν διήλθε διασκοπῶν τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἄδικα καὶ ἐκεῖνα μὲν πράττων, τούτων δ' ἀπεχόμενος; (4). Ὅτι τὸ Δαιμόνιον ἀπέτρεψεν αὐτὸν νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίᾳ, διότι τοῖς θεοῖς ἐδοξεν ὅτι ὠφελιμώτερος τῷ Σωκράτει ἦν ὁ θάνατος ἢ ἡ ζωὴ ἐν ἐσχάτῳ γήρατι, οὗ αἱ χαλεπότητες καθιστῶσιν αὐτὴν χείρονα καὶ ἀηδεστέρην (5-8). Ὅτι ὁ ἄδικος αὐτοῦ θάνατος τοῖς μὲν δικασταῖς ὄνειδος προσάπτει, αὐτῷ δὲ οὐδενίᾳ ἀτιμίαν, τούναντίον εὐκλειαν, διότι οὐδέναν μὲν πώποτε ἠδίκησεν οὐδὲ χείρονα ἐποίησε, βελτίονας δὲ τοὺς συναναστρεφομένους προσεπάθει νὰ ποιῇ (9-10).

Διὰ βραχέων ἐπαναλαμβάνεται ὁ Ξενοφῶν τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου (11).

- 1 Εἰ δέ τις, ὅτι φάσκοντος αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ προσημαίνειν, ἅ τε δέοι καὶ ἅ μὴ δέοι ποιεῖν, ὑπὸ τῶν δικαστῶν καπεγνώσθῃ θάνατος, εἴται αὐτὸν ἐλέγχεσθαι περὶ τοῦ δαιμονίου ψευδόμενον, ἐννοησάτω πρῶτον μὲν, ὅτι οὕτως ἤδη τότε πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, ὥστ', εἰ καὶ μὴ τότε, οὐκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν βίον· εἴτα ὅτι τὸ μὲν ἀχθεινότατον τοῦ βίου καὶ ἐν ᾧ πάντες τὴν διάνοιαν μειοῦνται ἀπέλιπεν, ἀντὶ δὲ τούτου τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην ἐπιδειξάμενος εὐκλειαν προσεκτήσχατο, τὴν τε δίκην πάντων ἀνθρώπων ἀληθέστατα καὶ ἐλευθεριώτατα καὶ δικαιοῦτατα εἰπὼν καὶ τὴν κατάγνωσιν τοῦ θανάτου πρότιστα καὶ ἀνδρωδέστατα ἐνεγκών. ὁμολογεῖται γὰρ οὐδένα πω τῶν μνημονευομένων ἀνθρώπων κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν. ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κρίσιν τριάκοντα ἡμέρας διαῖναι διὰ τὸ Ἀθήλια μὲν ἐκείνου τοῦ μηνὸς εἶναι, τὸν δὲ νόμον μη-
- 2

δένα ἔαν δημοσίᾳ ἀποθνήσκαι· ἕως ἂν ἡ θεωρεῖα ἐκ Δήλου ἐπανέλ-
 θῃ, καὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἅπασι τοῖς συνήθεσι φανερὸς ἐγένετο
 οὐδὲν ἀλλοιότερον διαδίου· ἢ τὸν ἐμπροσθεν χρόνον. καίτοι τὸν
 ἐμπροσθέν γε πάντων ἀνθρώπων μάλιστα ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῇ εὐ-
 θύμῳς τε καὶ εὐκόλῳς ζῆν· καὶ πῶς ἂν τις κάλλιον ἢ οὕτως ἀπο- 3
 θάνοι ; ἢ ποῖος ἂν εἴη θάνατος καλλίων ἢ ὃν κάλλιστά τις ἀπο-
 θάνοι ; ποῖος δ' ἂν γένοιτο θάνατος εὐδαιμονέστερος τοῦ καλλίστου ;
 ἢ ποῖος θεοφιλέστερος τοῦ εὐδαιμονεστάτου ; [Δέξω δὲ καὶ ἃ
 Ἑρμογένους τοῦ Ἰππονόχου ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. ἔφη γάρ, ἥδη 4
 Μελῆτου γεγραμμένου αὐτὸν τὴν γραφὴν, αὐτὸς ἀκούων αὐτοῦ
 πάντα μᾶλλον ἢ περὶ τῆς δίκης διαλεγομένου λέγειν αὐτῷ, ὡς
 χρὴ σκοπεῖν, ὅ τι ἀπολογήσεται. τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἰπεῖν·
 Οὐ γὰρ δοκῶ σοι τοῦτο μελετῶν διαβεβιωκέναι ; ἐπεὶ δὲ αὐτὸν
 ἤρετο, ὅπως, εἰπεῖν αὐτόν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιῶν διαγεγνήηται ἢ
 διασκοπῶν μὲν τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, πράττων δὲ τὰ δίκαια καὶ
 τῶν ἀδίκων ἀπεχόμενος, ἦν περ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολο-
 γίας εἶναι. αὐτὸς δὲ πάλιν εἰπεῖν· Οὐχ ὄρξῃ, ὦ Σώκρατες, ὅτι 5
 οἱ Ἀθήνησι δικασταὶ πολλοὺς μὲν ἥδη μὴδὲν ἀδικούντας λόγῳ πα-
 ραχθέντες ἀπέκτειναν, πολλοὺς δὲ ἀδικούντας ἀπέλυσαν ; Ἀλλὰ
 νῆ τὸν Δία, φάναι αὐτόν, ὦ Ἑρμογένες, ἥδη μου ἐπιχειροῦντος φροντί-
 σαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας ἡναντιώθη τὸ δαιμόνιον·
 καὶ αὐτὸς εἰπεῖν. Θαυμαστὰ λέγεις. τὸν δέ· Θαυμάζεις, φάναι, εἰ 6
 τῷ θεῷ δοκεῖ βέλτιον εἶναι ἐμὲ τελευτᾶν τὸν βίον ἥδη ; οὐκ οἶσθ'·
 ὅτι μέχρι μὲν τοῦδε τοῦ χρόνου ἐγὼ οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην
 ἂν οὔτε βέλτιον οὔθ' ἥδιον ἐμοῦ βεβιωκέναι ; ἄριστα μὲν γὰρ
 οἶμαι ζῆν τοὺς μάλιστα ἐπιμελομένους τοῦ ὧς βελτίστους γίγνεσθαι,
 ἥδιστα δὲ τοὺς μάλιστα αἰσθανομένους ὅτι βελτίους γίνονται. ἃ 7
 ἐγὼ μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου ἡσθάνομην ἐμαυτῷ συμβαίνοντα,] καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐν τυγχάνων καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους παραθεωρῶν
 ἐμαυτὸν οὕτω διατετέλεκα περὶ ἐμαυτοῦ γιγνώσκων· καὶ οὐ μόνον
 ἐγώ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ φίλοι οὕτως ἔχοντες περὶ ἐμοῦ διατελοῦσιν,
 οὐ διὰ τὸ φιλεῖν ἐμέ, καὶ γὰρ οἱ τοὺς ἄλλους φιλοῦντες οὕτως
 ἂν εἶχον πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους, ἀλλὰ διόπερ καὶ αὐτοὶ ἂν οἱ·

- 8 ονται ἔμοι συνόντες βέλτιστοι γίνεσθαι. [εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀνγκάζον ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι καὶ δρᾶν τε καὶ ἀκούειν ἥττον καὶ διανοεῖσθαι χεῖρον καὶ δυσμαθέστερον ἀποθαίνειν καὶ ἐπιλησμονέστερον, καὶ ὦν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χεῖρω γίνεσθαι· ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένη μὲν ἀδίωτος ἂν εἴη ὁ θίος, αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χεῖ-
 9 ρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν :] ἀλλὰ μὴν εἰ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἔμὲ ἀποκτείνουσιν αἰσχρὸν ἂν εἴη τοῦτο. εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχρὸν ἐστί, πῶς οὐκ αἰσχρὸν καὶ τὸ ἀδίκως ὀτιοῦν ποιεῖν ; ἔμοι δὲ τί αἰσχρὸν τὸ ἐτέρους μὴ δύνασθαι περὶ ἐμοῦ τὰ δίκαια μήτε γινῶναι μήτε ποιῆσαι ; [ὁρῶ δ' ἔγωγε καὶ
 10 τὴν δόξαν τῶν προγεγονότων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐπιγιγνομένοις οὐχ ὁμοίαν καταλειπομένην τῶν τε ἀδικησάντων καὶ τῶν ἀδικηθέντων. οἶδα δ' ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπιμελείας τεύξομαι ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ ἔαν νῦν ἀποθάνω, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἔμὲ ἀποκτείνουσιν· οἶδα γὰρ αἰ μαρτυρήσεσθαι μοι, ὅτι ἐγὼ ἠδίκησα μὲν οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὐδὲ χεῖρω ἐποίησα, βελτίους δὲ ποιεῖν ἐπειρώμην αἰ τοὺς ἔμοι συνόντας] τοιαῦτα μὲν πρὸς Ἑρμογένῃ τε διελέχθη καὶ πρὸς
 11 τοὺς ἄλλους.] τῶν δὲ Σωκράτη γινωσκόντων, οἷος ἦν οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὥς ὠφελιμώτερον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμελείαν. ἔμοι μὲν δὴ, τοιοῦτος ὦν οἷον ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβῆς μὲν οὕτως ὥστε μηδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος δὲ ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ, ἐγκρατὴς δὲ ὥστε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δὲ ὥστε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χεῖρω μηδὲ ἄλλου προσδέεσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ ἀμαρτάνοντας ἐλέγξει καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν, ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. [εἰ δὲ τῷ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλων ἥθος πρὸς ταῦτα οὕτω κρινέτω].

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΑΠΟΜΗΝΟΜΕΥΜΑΤΩΝ

Α.

- ἀβίωτος βίος· ὃν δὲν δύναται τις νὰ ζήσῃ. 4, 8, 8. ὀξύμωρον.
- ἀγαθός· ἄνδρες, 3, 1, 9. προσδ. 4, 6, 10. ἐνθα ἀντιτῖθ. τῷ κ α κ ῶ. Μετ' οὖς. εἰδήμων, τέλειος· οὕτω, αὐλητής, ἱκτρός, ἀρχιτέκτων, γνωμονικός, γεωμέτρης, ἀστρολόγος, ῥαψωδός, οἰκονόμος, στρατηγός κτλ. - χρηστός· 2, 6, 33. κπλχ. - ὠφέλιμος· 2, 4, 6. κπλχ. ἄπρμ. ἱκανός· 2, 4, 6.
- ὦ γ α θ ῆ· προσφώνησις φίλια, ἐν πραεὶς παραινέσει, ἐνέχουσα καίτινα ἐπιπληξιν· 1, 4, 17. 2, 3, 16. 4, 1, 7. 10. 3, 4, 12. 7, 9. κ α λ ὅς κ α γ α θ ὅς· ὁ ἐξ ἐλευθέρων καταγόμενος καὶ ἐλευθερίως ἀνατεθραμμένος, οὗ αἵ τε σωματικαὶ καὶ πνευματικαὶ δυνάμεις ἐπ' ἰσῆς ἀρμονικώτατα ἀνεπτυγμέναι εἰσὶν· ὁ τέλειος ἀνὴρ· ἀντιτῖθ. τῷ ἀνδραποδῶδει· 1, 1, 16. τῷ ἀνελεuthέρῳ· 1, 2, 23. Οὖς. τὸ ἀγαθόν = ὠφέλιμον 2, 2, 6. 10. 3, 4, 2 κπλχ. ὁ μὴ δεινός ἀγαθόν ἐστιν = εἰς ὁ μὴ δὲν ὠφελεῖ 3, 8, 3. λιμοῦ, πυρετοῦ = ὠφέλιμον κατὰ τοῦ λιμοῦ (= τροφή), κατὰ τοῦ πυρετοῦ (= ἀσιτία). 3, 8, 6. μερίζω ἀγαθὰ παθῶν = μερίζον εὐεργετηθεὶς· 2, 2, 3. - τὰ προτερήματα 2, 6, 36. Τὰ συγκρ. ἰδὲ κατὰ χώραν.
- ἀγάλλομαι· τέρπομαι, χαίρω· 2, 6, 36. ἐπὶ τῷ... 3, 5, 16.
- ἀγαμαί· ἐκτιμῶ. α) γεν. προσ. 2, 6, 33· β) γεν. προσ. καὶ αἰτλ. πρὸ τάσει 4, 2, 9.
- Ἀγαμέμνων· βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, τῆς Πελοποννήσου καὶ πολλῶν νήσων, ἀρχιστράτηγος τῶν ἐν Τροίᾳ Ἀχαιῶν, βασιλεὺς ἀγαθός καὶ κρατερός πολέμιστής, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῆς συζύγου κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ.
- ἀγανός· ποι. ἀγαπητός, ἥπιος.
- ἀγέλη· ἄθροισμα θρεμμάτων μτφρ. πληθος· 3, 11, 5.
- ἄγευστος· ὁ μὴ δοκιμάσας. 2, 1, 23.
- ἀγήρατα· ἰων. αἰῶνι· 4, 3, 13.
- ἀγνώσει σκυτὸν μὴ = μὴ παρ-γνώριζε σκυτὸν· 3, 7, 9.
- ἀγνώμων· ἀπερίσκεπτος· 1, 2, 26. ἀμείλικτος, ἄδικος· 2, 8, 5. ἀχάριστος· 2, 10, 3.
- ἀγορά· χῶρος τετράγωνος, περιβαλλόμενος ὑπὸ στοῶν, ἀεχρομένων ὑπὸ κίωνων, ὑπαιθρος, κεκοσμημένος ὑπὸ βωμῶν, ἀγχαλμάτων, ἀνδριάντων, κλπ. Ἐχρησίμευεν ὡς ὁ τόπος τῶν ὠνίων, πάντων ἐν γένει, καὶ τῶν δημοσίων συναθροίσεων. Διηρεῖτο εἰς διὰ ἄφορα μέρη μετὰ καταλλήλων οἰκοδομημάτων, ὀνομαζόμενα ἀπὸ τοῦ εἵδους τῶν ὠνίων· οὕτω, ἰχθυόπωλις· ἀγορά, ἱματιόπωλις· ἀγορά, χύτραι κλπ. ἐκκαλοῦντο

τὰ μέρη ἐνθα ἐπωλοῦντο οἱ ἰχθύες,
τὰ φορέματα, τὰ πῆλινα ἀγγεῖα κλπ.
διετέλουν δὲ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν
5 ἀγορανόμων, ἵνα τὰ ἐν αὐ-
τοῖς ὦνικ πωλῶνται καθαρὰ καὶ ἀκί-
βδηλα. Τὸ πλῆθος ἀνестρέφετο ἀπὸ
πρωῖας μέχρι μεσημβρίας εἰς τὴν ἀ-
γοράν, καλουμένην ἀπὸ τὰς 10-12
πλήθουςαν· 1,1,10. (περὶ πλῆ-
θουςαν ἀγοράν.) καὶ περὶ τὴν ἐσπέ-
ραν ἐφοίτων πολλοὶ ἐκείσε περιπατοῦν-
τες ἢ καθήμενοι ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς στο-
αῖς θάκων. Τῆς ἀγορᾶς ἀπεκλείοντο
οἱ νέοι, οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ εἰ-
κοστὸν ἔτος. 3, 6, 1. 4, 2, 1.
† ἀγοραστής· δοῦλος, δι' οὗ οἱ Ἄ-
θηναῖοι ἡγόραζον ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὰ
ὦνικ· 1, 5, 2.
† ἀγράμματος· ὁ μὴ δυνάμενος
ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν. 4, 2, 20.
ἄγρευμα· ποι' κυνήγιον· μτφρ.
κτησίς· 3, 11, 7.
† ἀγριότης· ἡ ἀγρία τῶν θηρίων
κατάστασις. 2, 2, 7.
† ἀγροικοτέρως διακειμένω =
βαναύσῳ, μὴ ἀνταποδιδόντι τὸν χι-
ρετισμόν. 3, 13, 1.
† ἀγυμνάστως ἔχειν = μὴ
εἶναι γεγυμνασμένον 2, 1, 6.
ἀγχινοὺς· ὁ ταχέως νοσῶν
ἀγρ. πρκ. συνήχα· 4, 2, 8. συνηχέναι
3, 5, 22. μτφρ. ἤγεν αὐτούς = ἐκέ-
λευεν αὐτοὺς νὰ μεταβιβάσων· 4, 7, 1.
εἰς δίκας ἄγειν = τύρειν εἰς τὰ δικα-
στήρια 2, 9, 1. ὁ δ' ἡγῶ· ἐπὶ τοῦ
στρατηγεῖν 3, 1, 11. μτφρ. αἶτ. καὶ

προσδ. 2, 1, 23. ἀνατρέφω.
ἐπὶ τῶν κυνῶν· 4, 1, 3. ἐπὶ τῶν
ἵππων (τὸ παράγωγον) 3, 3, 4.
ἀγών· ἰδ. νικῶ. τίθημι.
ἀδελφά· ὅμοια, ζευγαρωτά· 2, 3, 19.
† ἀδελφιδῆ· θυγάτηρ τῆς ἀδελ-
φῆς 2, 7, 2.
ἀδικῶ· ἀμτβ· παρὰ τοῦ νόμου·
καὶ τὸ δίκαιον πράττω. 1, 2, 32.
ἀδοξῶ· ἔχω κακὴν ὑπόληψιν· 4, 2, 29.
ἀδρύνω· μτβ. ποιῶ ὥριμα, ὥριμάζω.
ἐπὶ τοῦ ἡλίου 4, 3, 8.
ἀεὶ· πάντοτε πρὸ μτχ = ἐκάστο-
τε. 1, 6, 7. 4, 8, 2.
ἀεργίη· ἐπ. ἰων. ἀργία·
ἀήρ· 4, 3, 8. ἐνθα τὸ χωρίον παρεγ-
γράφεται.
† ἀθέατος· ὁ μὴ δυνάμενος νὰ
ἴδῃ· 2, 1, 31.
ἀθέμιτα· ἐπὶπραγμάτων ἀσέβεια,
ἢ εἰς τὸ θεῖον δίκαιον ἀμαρτία· 1, 1, 9.
† ἀθεράπευτον· ἀκαλλιστέγητον.
2, 4, 3.
Ἀθηναί· Ἡ κλεινὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλ-
λάδος πόλις, καί μετὰ τὴν τῶν πο-
ταμῶν Κηφιστοῦ καὶ Ἰλιστοῦ, περιβαλ-
λομένη διὰ τείχους 43 σταδίων, ἔχον-
τος ἐπὶ τὰ πύλας, ἀποτελουμένη δ' ἐκ
πλαιόνων ἢ μυρίων οἰκιῶν (3, 6, 14.)
καὶ ἔχουσα πηκυνῶς 200,000 κατοίκων·
Διὰ μὲν τὰς πολλὰς καὶ περιεκτελεῖς στοάς,
τὰ κατὰ τὸ ἄστυ καὶ ἐπὶ τῆς ἀκροπό-
λεως περιφανῆ τῶν θεῶν ἱερᾶ, τοὺς βω-
μούς, τὰ γάλακτα, τοὺς ἀνδριάντας,
τὰς ἀγοράς, τὰς πάλαιους, τὰ γυ-
μνάσια, τὰ δημόσια οἰκοδομήματα, ἤτο

ἡ πάγκαλος τῶν ἐλληνίδων πόλεων, διὰ δὲ τὴν σοφίαν, τὴν θεραπείαν τοῦ καλοῦ καὶ τὴν ἐν ἀμιμήτοις τύποις ἀποτύπωσιν αὐτοῦ, κατέστη ἡ τῆς Ἑλλάδος παιδείσεως καὶ παρέμεινεν ἀθάνατος. Τὸ τοπικὸν ἀντὶ τοῦ ἐθνικοῦ 3, 5, 2.

Ἄθηναιοι· οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπὶ Σωκράτους ὑπελείποντο τῆς δυνάμεως καὶ δόξης, ἢ ἡ πόλις πρὸ τοῦ πελοπον. πολέμου εἶχε, μετὰ τὴν ἐν Λεβυδαίου μάχιστα συμφορὰν καὶ τὴν ἐπὶ Δηλῷ καὶ τὸ φρόνημα καὶ τὸ ἥθος αὐτῶν εἶχε καταπέσῃ· οὔτε ἐσωμάσκειον πλῆθος, καὶ τῶν ἐπιμελουμένων τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας κατεφρόνουν· δὲν ὑπῆκουον τοῖς ἄρχουσι καὶ ἡγάλλοντο ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν αὐτῶν· τοὺς πρεσβυτέρους ἀπὸ παιδωνοῦ κῆδουντο. 3, 5, 1 - 28.

ἄθλητής· τάξις ἀνθρώπων διαγωνιζομένων ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἥσθιον πολὺ κρέας πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ σώματος 3, 14, 3, ὑπερήσθιον 1, 2 4.

ἄθλον· ἡ ἐπὶ τῷ ἀγωνίσματι ἀμοιβή.

ἄθυμα· ἀπογοητεύομαι, λυποῦμαι 3, 5, 20. με ἀτ. προσεξαγγελ. παραθ. ὡς ἀνγκ. αἰτ. 4, 3, 16.

αἰδοῦμαι· μελ. αἰδέομαι· εὐλάβοῦμαι, σέβομαι 3, 5, 15.

αἰρομαι· ἀνελκxμβάνω 4, 4, 14.

αἰρῶ· νικῶ 2, 3, 16. ἐλέγχω· παρκανοῖας τὸν πκτέρχ· 1, 2, 49 ἐκλέγω· 3, 2, 3, προτιμῶ 2, 5, 3, 6, 22· κκῶς αἰρούμενοι=κκῆν ἐκλογὴν ποιούμενοι 4 2, 29. ἐκλέγομαι· 3, 1, 4, 2. 1, 4, 5, 3, 2 ρ. αἰρετὰ γνώμη=δύνανται νά νοηθῶσιν.

αἰσθάνομαι· αἰτ. καὶ γεν. 1, 6, 4. αἰτ. καὶ κκτγ. μτχ. = πληροφοροῦμαι· 2, 2, 1. ἐνωῶ· με δοτ. τοῦ αἰτ. 2, 7, 9. 3, 5, 5. 4, 4, 1. καὶ ἐάν τι τοιοῦτον αἰσθησεαυτὸν μὴ εἰδὼτα = καὶ ἐὰν ἔχῃς συνειδήσιν σαυτοῦ ὅτι οὐδενὸς τούτων γινῶσιν ἔχεις 3, 5, 23.

αἰσχρός· εὐτελής, ἀναξιοπρεπής· 2, 8, 14. οὐδ. αἰσχρόν=ἄσχημον, ἐξευτελιστικόν 1, 1, 14. αἰσχρόν ἐστι πᾶν πρὸς ὃ ἀνκακῶς ἔχη· 3, 8, 7.

αἰσχύνομαι· ἐντρέπομαι· με δοτ. αἰτίου. 2, 1, 31. με μτχ. 2, 6, 39. με ἀπρμ. 3, 1, 11. 7, 5. ἡσχύνοντο τῷ τε μῇ. ἐκυτῶν = ἔξ αἰσχύνης μετῆχον καὶ τοῦ εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν τιθεμένου καὶ παρέθετον ὡς σύτως καὶ τὴν ἐκυτῶν μερίδα. 3, 14, 1.

Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος· 1, 2, 20. 3, 2, 4, 8, 6, 5. 2, 3, 3, 6, 29. 36. 4, 2, 30. 6, 15 κ.λ.π.

Αἰτιῶμαι· κκτγορῶ αἰτ. καὶ ἀπρμ. 1, 1, 2. με διπλῆν αἰτ. ἡτιᾶτο=ἐγγέγραπτο· 1, 2, 64. διὰ τε τοῦ ἐνεστ. καὶ τοῦ πκρxt. ὁ συγγκαρεὺς μετῆγεται νδερεῶς εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡ κκτγυρία ἐγένετο. με αἰτ. προσ. καὶ γεν. αἰτίας. 1, 2, 25. πκρπονύμαι· 2, 7, 12. παθ. αἰτίαν ἔχω· 2, 8, 5.

ἀκόλουθος· δούλος· 3, 13, 4.

ἄκοῦμαι· ἰῶμαι, θεραπεύω 2, 7, 1· Ἀκοῦμενός· ἰατρός· ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Σωκράτους, φίλος δ' αὐτοῦ. 3, 13, 2.

ἄκοῦσμαι, ἡ ἀκρόσμαι ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ ὅτι πρὸς ἐπαῖνον τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἤκουον.

ἀκούω· αἰτ. 3,5,26. ἐνθα ὁ ἐνεστ. ἀν-
τι πρὸς. γεν. 2,8,36. ἐνθα ὁ Σωκρ.
κατερωεύεται ἐπὶ νῶν· γεν. καὶ αἰτ.
2,4,1. γεν. καὶ εἰδ. πρὸς. 2,5,4. 3,4,
7. κλχ πληροφοροῦμαι αἰτ. καὶ εἰδ.
πρὸς. 3,5,26· αἰτ. καὶ ἀπρμ. 3,1,1.
5,9· 4,2,4. ἀμτβ. ἀκούοντος Εὐθυδήμου
= ἀπλῶς ἀκρωμένου τοῦ Εὐθ. 4,2,8.
ἀκρῶσις· (ὕποπτον) ἀκράτει. 4,5,6.
ἀκρῶτης· ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ἐξουιά-
ζη τὰς διὰ τοῦ σώματος ἡδονάς· ἀντίθ.
πλχ. τῷ σώφρονι.
ἀκριβής· ἐφηρμοσμένος· 3,10,13.
ἀλαζονεία· ἡ φύσις καὶ διεκγωγή
τοῦ ἀλαζόνος· «ἐξί· προσποιητικὴ ἀγα-
θοῦ ἢ ἀγαθῶν τῶν μὴ ὑπαρχόντων.»
Πλ. δρ. 416 «ἀλαζονεῖα δόξειεν ἂν εἶναι
προσδοκία τινῶν ἀγαθῶν οὐκ ὄντων»
Θεοφ. χαρ. 23. (Λεξ. Σκαλλ.).
† ἀλαζονικός· 1, 2, 5. ἀλαζο-
νόμενος·
ἀλαζών· ὁ ἐπιτηδεῖς νὰ προσποιητῇ
πρὸς ἐπίδειξιν ὅτι γνωρίζει πλεῖω, ὑπὲρ
συνεῖται μείζω ἢ πράγματι γνωρίζει καὶ
πράττει· «ὁ ἀλαζών προσποιητικὸς τῶν
ἐνδόξων ἐστὶ καὶ μὴ ὑπαρχόντων καὶ
μειζόνων ἢ ὑπάρχει· Ἀριστ. ἠθ. Νικ. 4,
13. (Λεξ. Σκαλλ.).
† ἀλγῆδών· 1, 2, 5. πόνος.
ἀλγεινὴ θερμὴ· ἀντίθ. τῇ ψυχρῇ· 3,8,9.
ἀλέξομαι· ἀποκρούω. 4,3,11.
ἀλίσκομαι· συλλαμβάνομαι· κλχ.
Ἀλκιβιάδης· ὁ Κλεινίου, ἐξ ἐπιτρα-
νεστάτου γένους· κάλλιστος τὴν ὄψιν,
πλουσιώτατος, ἀκόλαστος, ὑπὸ τοῦ δή-

μου καλακχεύμενος· ἠκολούθησε τὸν Σω-
κρ. ἵνα γαίην ἐμπειρος τὰ πολιτικά· 1,
2,24. σοριστικός, 1,2, 40-47. πολεμι-
στὴς ἀνδρείος, στρατηγός ἐπιτηδεῖς,
πολιτικός· εὖστροφος, φιλόδοξος, φιλέκ-
δικος, γενόμενος αἴτιος ἐναλλάξ καὶ ἀ-
γαθοῦ καὶ συμφορῶν τῇ πατρίδι. Ἀπέ-
θανεν ἐν Φρυγίᾳ δολοφονηθεὶς.
ἄλκιμος· ἰσχυρός· 3,5,3. συγκρ. 3,3,8
ἀλλὰ· συνδ. ἀντιθ. μετ' αὐτὸν νοεῖται
τό· μόνον· 3,13,6. ἄνευ τοῦ καὶ με-
τὰ τό· οὐ μόνον· 1,6,2. ἀναφέρεται
εἰς· ἔρησιν ληνθάνουσιν ἐν ἐρωτήσει.
1, 2, 2· 27. 2, 6, 21. ἀλλ' ἄρα·
= ἀλλ' ἴτω· 3,3, 2. 11, 4. 4, 2· 22.
ἀλλὰ — γε = ἀλλ' ὅμως. 1, 2. 12.
4, 3, 3. ἀμφοτέρω ἀναφέρονται εἰς
ὅλην τὴν πρότεσιν· εἰς μόνην τὴν λέ-
ξιν, ἢ ἐπιτάσσεται ἐν 1. 2, 27. 49.
51. 60. 61. ἀλλὰ γὰρ = ἀλ-
λὰ τέλος πάντων· 2, 1, 17. ἀλλὰ
καί· ἀντιπ. εἰς παρλειπομένην· πρότε-
σιν ἐκ τῶν ἡγουμένων ἀνακληρουμένην.
= τοῦναντίον· 2,6,34 καὶ ἀρητικῶς· 2,
3, 8· ἀλλὰ — μέν = ἀλλὰ βεβαίως·
1, 2, 2. ἀλλὰ μὴν = ἀλλ' ὅμως ἀ-
ληθῶς· γίνεται μετὰ βλακῆς εἰς τι νέον
καὶ σπουδαιότερον 1, 1, 6. 2, 4. 11.
2, 6, 27. ἀλλὰ μὴν = καὶ ὅμως,
3, 1, 6. 8, 3. ἀλλὰ μὴν — γε,
ὁ γὰρ ἐξαιρεῖ τὴν λέξιν, ἢ πρότεσται·
1,1,10. 2,63. 7,2,3. 1,6,4,3. 3. 4,4,
16. 8,8. 9. 2,7. 2,3,3. 1. 5. 3. ἀλλ'
οὐ δέ· 1,2, 63. ἀλλ' οὖν γε = ἀλ-
λὰ βεβαίωτατα 4,4, 21. ἀλλὰ τοι·
διὰ τοῦ τοι ἐντείνεται ἢ ἀντιθετικῇ

δύναιμι· 1,2,36. 2,2,7,3,6,10. ἀλλ' ἐγώ τοι· 2,1,11. ἀλλ' ἄμ' ἐν τοι = ἀλλὰ βεβίωσ· 3, 6, 14.
 ἀλλήλων· κλπ. ἰδ' ἐκυτοῦ· κλπ.
 ἄλλομ' αἰόρ· ἄλοιτο 1,3,9· πηδῶ.
 ἄλλοσ· ἀντ' ἄορ· οὐσ· 1,2,2· κλπ. με γεν· ἄλλα τῶν δικαίων = διάφορα τ.
 δ. 4,4, 25. ἐλλειπτικῶς ἄλλο ἢ (ἐν. πείσῃ) 2,3,17. ὡς πρῶτος ὅρος συγκρ. παραλείπεται ἐνίοτε· εἰ ἄρα τί ἐστι τοῖς θεοῖς ἔργον (ἐνν' ἄλλο) ἢ... 4,3,9. μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς δεικτ' ἀντων· πλχ. καὶ ἀκολουθούσης ἐν ἄρθρου 1,2,37. ἄλλο γ' ἐστὶν ἄντι. ἄλλο γ' ἐστὶν ὅτι... 2,1,18.
 ἄλλωσ· ἐπιρ. ἐνντῶς· 4,6 9. ἄλλωσ· τε καὶ = καὶ μάλιστα 1,2,59. 2,6,30. 8, 1.
 ἀλυσίτελες· ἀσύμφορον, βλαβερόν.
 † ἀλυσίτελεσ· ἐπιρ. ἰδ' ἀν 1,7,2· ἄλφα· ἀρκτικὸν τῆς λέξεως ἀδικίας· 4,2,13.
 ἄλφ' ιτ' α· ἄρτος ἐκ κριθῆς· 2,7,5.
 † ἀλφ' ιτ' ο· ποιῶν· ἡ κατασκευὴ τῶν ἀλφίτων αὐτ'·
 ἀλώσιμον· ὃ δύναται νὰ κυριευθῇ·
 ἄμα· συγχρόνως· 2,3,19· ἄμα καὶ· = καθὼς καὶ 2,3,19· τὲ — ἄμα καὶ· 4, 2, 33.
 ἄμαρτάνω· σφάλλομαι· 2,8,5. 3,7, 3. ἄμαρτανόμενα = ἐάν ἐσφαλμένως ἐκτελῶνται 1,2,9.
 ἀμβάτης· ἰων καὶ ποι. ἀναβάτης.
 † ἀμβλύς· ἀφυῆς, νωθὸς τὸ πνεῦμα.
 ἀμβίβομαι· ἰων· καὶ ποι. ἀνταποδίδω· 3,11,12. 4,3,15.
 ἀμείνων· χρηστός, καλύτερος· 1,6,

9· 3,5,1. κλπχ.
 ἀμέλει· προστ. ἐπιρ. λαμβ. = ὄντως· 1, 4, 7.
 † ἄμμος· μετων. ἀμμοδόμος· τόπος ἄμμου ἐπεστρωμένος, εἰς ὃν ἤσκειτο τὸ ἵππικόν τῶν Ἀθηναίων· 3,3,6.
 † ἄμοχθος· ὁ μὴ πονῶν, ὁ μὴ κοπιᾶζων· 2,1,33.
 † ἀμπεχόνη· κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν 1,2,5.
 ἀμύνομαι· ἀποκρούω· 2,1,14.
 ἀμφί· τοὺς ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην = τὸν Θρύσυλλον καὶ Ἐρασινίδην μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν· 1,1,18·
 Ἀμφιάραος· υἱὸς Ὀϊκλέους, μάντις, βασιλεὺς τοῦ Ἀργούς· Ἐν Ἀθήναις εἶχε βωμόν. Πιπρὰ τὸν Ὀρωπὸν ἦν νῆος αὐτοῦ μετὰ πηγῆς, τοῦ ὕδατος τῆς ὁ· ποίας χορσὶν ἐποιοῦντο οἱ ἄσθενεις.
 † ἀμφίβολος· ἀβέβαιος, 1,2, 35.
 ἀμφίλογος· ἴσ. τῷ προηγ.
 ἀμφοτέρων· ἐν τῷ Ὀμηρ. στίχ. Ἰλ. Γ. 179, = καὶ τὰ δύο.
 † ἀμφοτέρωθεν = καὶ εἰς τὰ δύο μέρη· 3, 4, 12.
 ἀν· σύνδ. Α. 1) με ὀριστ. παρατ. δηλοῖ α) τὸ ἀπραγματοποίητον ἐν τῷ παρόντι· πλχ. ἐνίοτε πρᾶξιν διαρκοῦσαν ἢ ἐπαναλαμβανομένην, ὅτε καὶ ἀνεφέρεται εἰς τὸ παρελθόν· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἤρμοζεν ὁ ἄορ. 1,1, 5, 2, 28. 59. 4, 6, 13, ἐνίοτε παραλείπεται καὶ τότε δηλοῦται ὅτι θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἢ πράξις, ἀν ἐπραγματοποιεῖτο καὶ ἡ ἀπραγματοποίητος ὑπόθεσις, μεθ' ἧς συνάπτεται· 1, 3, 3. 2, 7, 10. κλπχ. Πολλάκις

ἐπ'αναλαμβάνεται καὶ δις· 1, 4, 14. 3.
9.2.—2) με' ὅριστ. ἀορ. δηλοῖ τὸ ἀπρα-
γματοποίητον ἐν τῷ παρελθόντι· 1, 2, 2.
1, 3, 4. B. μεθ' ὑποτ. ἐκ συνακρίσεως·
τοῦ ἐά· 1, 2, 2. 3. 2, 1, 10. 10, 1.
μεθ' οὗ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ ἐναλ-
λάσσεται· 1, 2, 36. δηλοῖ δὲ τὸ προσδο-
κώμενον Εἰς πρότασιν διὰ τοῦ ἄν καὶ
ὑποτ. ἀντιτίθεται πρότασις διὰ τοῦ εἰ
καὶ ὅριστ. ἀντὶ ταυτοτύπου προτάσε-
ως· 2, 6, 37. 3, 9, 11. Γ. με' εὐκτ.
δηλοῖ τὸ δυνατὸν γενέσθαι α) ἐν τῷ πα-
ρόντι· 1, 1, 20. κλπχ β) ἐν μέλλοντι
1, 1, 5. κλπχ. παραλείπεται ἐν τῇ β'
δυνητ. εὐκτ. ἐκ δύο συμπλεκομένων·
2, 1, 18. καὶ εἰς μίαν ἐκ πολλῶν 2,
1, 24. Δ. με' ἀπρμφ. ἰσοδυναμεῖ α)
δυνητ. εὐκτ. 1, 1, 6. 14. κλπχ. Ἐπα-
ναλαμβάνεται πρὸ τοῦ ἀπρμφ. ἀντι-
θετικῶς συνδεομένου μετ' ἄλλου. 1,
3, 15. 2, 8, 6. 3, 3, 2. Ἀνήκων ἀ-
πρμφ. τίθεται μετὰ τὴν λέξιν, ἥ ἐμ-
φαντικωτέρᾳ προφέρεται 3, 3, 2. β)
δυνητ. ὅριστ. 1, 3, 3. ἐνθα καὶ πα-
ραλείπ. ὡς καὶ ἐν τῷ 2, 8, 2. E. με'
μετοχῇ ἰσοδον. α) με' δυνητ. εὐκτ.
2, 2, 3. 4, 2, 6. κλπχ. β) με' δυνητ.
ὅριστ. 2, 6, 3. 8. κλπχ. ΣΤ. με' ἀνκρ.
ἀντων. καθίστησι τὴν πρότ. ὑποθετ. 2,
6, 13. 29. 2, 10, 6. κλπχ. Ἀποβάλλ-
εται ἐν τῷ καὶ ἄλῳς ἔχειν 1, 3, 3.
ἀναβάλλομαι· κάμνω ἀναβολήν. με'
αἰτ. ἐνάρθρ ἀπρμφ. 3, 6, 6.
† ἀναβατικώτερος· ἐπιτηδεύωτερος
ἢ ἀναβαλὴν. ἐπιδεξιώτερος ἵππεύς 3, 3, 5.
ἀναγκάζω· ἀφροδίσις = βιάζω παρὰ

τὴν φύσιν. (λεξ Σακελ) 2, 1, 30.
ἀνάγκαι· φυσικοὶ νόμοι· 1, 1, 11.
συμφοραί· 3, 12, 2. ὁ πλῆθ. ἀντὶ ἐν. διό-
τι δηλοῖ πλείονας ποικιλίας τῆς ἀφρη-
μένης ἐνοίας.
ἀναγκαῖοι· συγγενής· 2, 1, 14 ἀ-
ναγκαῖα· ὧν καθ' ἐκάστην δεόμεθα· 1, 1,
6. ἀναγκαῖον εἶναι αὐτοῖς = ἀναγκάζε-
σθαι αὐτοῖς· 1, 2, 6.
ἀνάγωγοι· ἀγύμναστοι· ἐπὶ τῶν κυ-
νῶν καὶ ἵππων. 3, 3, 4. 4, 1, 3.
† ἀνάδελοφοι· ὁ στερούμενος ἀδελ-
φοῦ. 2, 3, 4.
† ἀνάδωσις· ἀσυστόλως· 4, 3, 14.
ἀναίρω· χρησιμοδοτῶ. ἐπὶ τῶν μαντεῖ-
ων· 1, 3, 1.
ἀνακηρύσσω· σῶστρον = δημοσίᾳ
ὑπισχνοῦμαι ἀμοιβὴν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ.
3, 10, 2.
ἀναλκίς· ποι. δειλός. 1, 2, 58.
† ἀνάλωμα· δαπάνη· 3, 6, 6.
ἀναμνηστικῶς αἰτ. καὶ ἀπρμ. «εἰ
τούς γε παλαιότατους — γεγονέναι»,
= ἐὰν ἠθέλομεν ἐκάστοτε ἀνακαλῆ
εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν, ἀφοῦ ἔχουσι περὶ
τούτου ἀκούσῃ, ὅτι οἱ παλαιότατοι
ὡς γνωστὸν ἐξ ὧν ἔχομεν μάθη πρό-
γονοὶ αὐτῶν ἔχουσιν ἀποβῆ ἄριστοι 3,
5, 9.
ἀναμνηστικῶς· μάλιστα
ἀναμνηστικῶς. 4, 2, 34.
Ἀνανταπόδοτον· εἰ μὲν τοί-
νυν — ἐδίδασκεν, εἰδὲ μή... 3, 1, 9. ἂν
μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμε-
λεῖσθαι, εἰδὲ μή... 3, 9, 11.
Ἀναξαγόρας· γεννηθεὶς ἐν Κλα-

ζομεναί· ἐξ εὐγενῶν τὴν 70 ὀλυμπ-
 ᾶδ' ἐζητεῖν ἐν Ἀθήναις ἐπὶ 30 ἔτη,
 τιμώμενος ὑπὸ πάντων καὶ ἀγαπώμε-
 νος ὑπὸ τοῦ Περικλέους, ὅστις καὶ ἔσω-
 σεν αὐτὸν κατηγορηθέντα ἐκ φθόνου ἐπὶ
 ἀθείᾳ καὶ μηδισμῷ· ἀπέθανεν ἐν Λαμ-
 ψάκῳ ὑπερεβδομηκοντούτης· ἦν διύση-
 μος φιλόσοφος, ὁπαδὸς τῆς ἰωνικῆς
 σχολῆς, παρὰδεχόμενος Νοῦν κοσμη-
 τὴν πάντων.

† ἀναπαυτήριον· χρόνος πρὸς
 ἀνάπαυσιν 4, 3, 3.

ἀναπεπταμένα ὀμματα=ὀμματα
 ἀνκιδῆ. 2, 1, 22.

† ἀνάρμοστος· ἀταίριστος ἀντιπ. τῷ
 ἀρμόττοντι. † 3, 10, 13.

† ἀνάσπαστος· ὅς ἔχει συρτῇ ἄνω
 πρὸς... 4, 2, 33.

ἀνάστατος, ἰδ. γίγνομαι.

ἀνασφάζω· λαμβάνω ἐκ νέου 2, 10, 1.

ἀνατίθημι· ἀπινέμω· 3, 14, 7. μέσ.
 μεταβάλλω τὴν γνώμην μου 1, 2, 44
 μτφρ. ἐκ τῆς παιδιᾶς τῶν πεττῶν, ἀπο-
 σφύρω· 2, 4, 4, ἀντὶ τοῦ ἀπρμ. ἤρ-
 μοζεν ἡ μετχ· ἐτέθη ὁμως οὕτω διὰ
 τὴν μετχ· ἐγχειρίσθη· ντκ.

ἀναφκίνω· μτβ. καθίστημι ὁρατόν·
 4, 3, 15. μέσ. κίφνης φκίνομαι 2, 2, 14.

ἀνδραποδίξομαι· ἀρπάζω καὶ
 πωλῶ ὡς ἀνδραποδὴς ἄνδρας ἐλευθέρους
 (λεξ. Σα·ελ) 4, 2, 14. Τὸ ἀνδραποδί-
 ζεσθαι τοὺς ἐχθροὺς ἦν δίκαιον 2, 2, 2
 τὸ δὲ τοὺς ἐλευθέρους συνεπήγετο θά-
 νκτον ὑπὸ τῶν ἐνδεκα διὰ τῶν ὑπε-
 ρετῶν αὐτῶν.

† ἀνδραποδιστής· ἐκυτοῦ=ὁ πω-

λῶν ἐκυτὸν ἐλεύθερον ὄντα ὡς δούλον.
 1, 2, 6

ἀνδράποθεν· ὁ εἰς δουλείαν περι-
 πεσὼν αἰχμαλώτος, δ ο ὕ λ ο ς· 2, 4,
 5. ὁ πάσης ἐλευθερίου ἀγωγῆς, σώμα-
 τός τε καὶ νοῦ στερούμενος. 4, 2, 23.

ἀνδραποδὼδης· ἀνελεύθερος, δου-
 λοπρεπής· 4, 2, 22. τοῦτω ἀντιτιθεταὶ
 ὁ κελὸς κἀγαθός· 1, 1, 15.

ἀνδρεῖα· ἡ γνώσις τῶν δαιδῶν καὶ ἐπι-
 κινδύνων καὶ ἡ δύναμις τοῦ κελῶς, χρη-
 σθαι αὐτῇ· 4, 6, 10.

† ἀνδρικὸν τοιοῦτο πρῶτον ἀνδρίαντα·
 3, 1, 2.

† ἀνδρὸς ἐστὶ κατὰ γενναϊότητα· 4, 3, 1
 ἀνέγκλητος· ἀκατηγόρητος.

ἀνειμένως· ἀπροθύμως, χαλκῶς.

† ἀνελίττω ἐκτυλίσσω τὰ περιελι-
 γμένα βιβλία καὶ συνεκδοχ' ἀναγινώσκω
 1, 6, 14.

ἀνεμοῦ ἀνέχθῃς ὅτι πηρέται τῶν
 θεῶν κελοῦνται ἐν 4, 3, 14.

† ἀνεπίσκεπτο· ἀνεξέταστον. 2, 4, 3

ἀνεπιστήμους· ἀνέμαθται· καὶ ἡ
 ἐντεθεῖα· ἀδυναμία τοῦ πράττειν τὰ
 κελὰ κἀγαθὰ ἀντ. τῆς σοφίας 3, 9, 5.

ἀνεπιστήμων· μεαίτ. 1, 2, 19.

ἀνερασθῆναι· παθ' ἀρ τοῦ ἀνέραμναι
 ἐκ νέου ἀγαπῶ. 3, 5, 7.

ἀνευρίσκω· ἀνακαλύπτω· 2, 9, 4,

ἀνέχομαι· ἐγκρατεύομαι· 2, 1, 33—
 εὐπάσχων = ὑποφέρω, παρὰδεχομαι
 νὰ μ' εὐεργετῶσι (μετὰ τινος σαρκα-
 σμοῦ) 2, 6, 4.

† ἀνεψιαί· θυγατέρες· ἀδελφεῶν ἢ
 ἀδελφῆς· 2, 7, 2.

άνήκεστος· ἀθεράπευτος· 3, 5, 18.
άνήκοος· ὁ μὴ ἀκούων· 2, 1, 3 1· ἄ-
πειρος, μὴ μαθὼν· 4, 7, 5.

άνήρ· ὁ Χαιρεφῶν· τὴν καθεστηκυῖαν
ἡλικίαν τοῦ ὁποίου ἀντιτίθῃσιν ὁ Σ. τῇ
νεότητι τοῦ Χαιρεκράτους· 2, 3, 1 6.
ἀντὶ τῆς ἐκεῖνος· 2, 5, 4, 6, 7.

ἄνθρωπος· = ὅλον τὸ γένος τῶν ἀν-
θρώπων = ὁ κόσμος· 1, 8, 9. ἀνθρώποις
ἀνομίᾳ μᾶλλον χρωμένοις. ὑπανίσσεται
τοὺς πενέστας ἐν Θεσσαλίᾳ μεθ' ὧν
συνετάχθη ὁ Κριτίας· 1, 2, 24. ξένος· 1, 2,
6 1. Δὲν δέχεται ἄρθρον· 1, 4, 13. 14, 3, 2.
1, 5, 4, 1, 2, 3, 7, 4, 6. τὰν ἀνθρώποις =
τὸν ἀνθρώπινον ἀρχαί· 2, 3, 1, 4, 3, 6, 2. ἐν
ἀνθρώποις ἀρεταί· = ἀνθρώπιναι ἀρεταί·
2, 6, 39.

† ἀνιάρῳς· πᾶθ. δυσχερῶς· 1, 6, 4·
ἀνιέμενα· μ. τχ. ἐνεστ. χαλκρούμενα·
ἀντιτ. τῷ· ἐντεινόμενα· 3, 10, 7,
ἀνίστημι· ἀνορθῶ· 1, 4, 11.

ἀνιῶμαι· αἰσθάνομαι· ἀθυμῶν, λύπην·
ἀνιάσεται· = ἀνιθῆσεται· ἀντιτίθ·
τῷ εὐφραίνομαι· 1, 1, 8.

ἀνόσιον· = ἀσεβές.
ἀνοχά· = ἀνοχωρή· 4, 4, 17.

† ἀντεπιθυμῶ· τῆς συνουσίας = νὰ
ἐπιθυμῶμαι ὡσύτως διὰ τὴν συναν-
στροφὴν μου· 2, 6, 28.

ἀντευεργετῶ· ἀνταποδίδωμι· εὐερ-
γεσί· 2, 6, 4, 9, 8 οὐτε... ἀντέχει
= διαλύεται.

ἀντέχω· 4, 7, 7. μεσ' γεν. = κρα-
τῶ στερεά· 3, 5, 8.

ἀντί· μετὰ τὸ συγκρ.· 2, 5, 4. τὸ χεῖ-
ρον ἀντὶ τοῦ βελτίονος· 4, 5, 6.

ἀντιδικῶ· ἐγείρω κατὰ τινος· δίκην.
4, 4, 8.

Ἀντίθεσις· 1, 2, 10. 2, 3, 1.
6, 12. 3, 5, 4, 10, 5, 4, 2, 2.

ἀντιποιοῦμαι· ἀρχῆς = ὀρέγομαι
νὰ γίνω ἄρχων· 2, 1, 1. — χρημά-
των = διαφιλονικῶ περὶ κατοχῆς χρη-
μάτων· 3, 5, 8. — τῆς τέχνης = ἐ-
γείρω ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς τέχνης· 3, 14, 6.

ἀντιποθῶ· (ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ
ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφέων) ἀ-
μοιβαίως ποθῶ· 2, 6, 28.

ἀντιπροσερῶ· μελ. τοῦ ἀντι —
προσ — ἀγορεύω. ἀνταποδίδω τὸν
χαριετισμόν· 3, 13, 1.

Ἀντισθένης· Ἀθηναῖος, φιλῶν τὸν
Σωκράτη, ἰδρυτῆς τῆς κυνικῆς φιλο-
σοφίας, διδάσκων μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ Σ· ἐν Κυνοσάργει. Ἐπέζη καὶ με-
τὰ τὸ 371 π.χ.

† ἀντίθημι· θέτω ὡσύτως· 3, 14, 1.
Ἀντιφῶν· Ἀθηναῖος σοφιστής· 1, 6,
1 — ἐξ, ὧν κατὰ τὸν Σουῖδαν, τε-
ρατοσκόπος καὶ ἐποποιὸς καὶ σοφιστής,
ἐκκλητὸ δὲ λογομάχικος·.

ἀνυπόδητος· 1, 6, 2, (ιδ. εἰτα-
γωγῆν.)

ἀνυπόστατος· ἀκαταμάχητος· 4,
4, 15.

ἀνωφελής· ὀλέθριος· 2, 6, 4, 1,
7, 4.

ἄξια· τίμημα· 1, 6, 11.

ἄξιόλογος· ἄξιος ἐπαινου· 3, 7

† ἄξιόλογος· ἄξιος ἐπαινου.
1, 5, 5. —

ἄξιόν ἐστι· δοτ. καὶ ἀπρμ· 2, 3, 6.

ἄξιον εἶναι θανάτου τῇ πόλει 1, 1, 1.
 ἄξιόν ἐστιν αὐτοῦ — μὴ παραλιπεῖν 1, 6, 1.
 ἀξιοτεκμαρτότερος· (λέξις σπανιωτάτη παρὰ τοῖς ἀρίστοις συγγραφοῖς) ὁ δυνάμενος νὰ παρὰσχῃ ἀποδείξεις μείζονος ἀξίας 4, 4, 10.
 ἀξιῶ· διπλ. αἰτ. ἀπαιτῶ τι παρὰ τινος 3, 11, 12.
 + ἀόρατος· ὁ μὴ δυνάμενος ὁφθῆναι 4, 3, 13, 14.
 ἀπαγορεύω· ἀορ· ἀπειπεῖν· ἀπαρμ. μετὰ τοῦ μή 4, 4, 3, 1, 2, 33.
 ἀπαλλάττω· ἀμτ. ἀορ. ἀπαλλήξειεν· παρ. ἀπῆλλαχεν = ἔχει φέρει εἰς πέρας τὴν πορείαν 3, 13, 6. τελειῶνω 1, 7, 3. μεσ· καταλείπω τινά παθ. ἐλευθεροῦμαι· ἀμφοτέρω αἰ σημ· ἐν 2, 9, 6.
 + ἀπαλότης· μαλακότης 2, 1, 22.
 ἀπατῶντες οἱ κυρ. οἱ ἀπροσδοκῆτως ἐμφανιζόμενοι, οἱ ἀντιμέτωποι ἡμῖν ἐρχόμενοι. Ὑπῆρχον παρὰ τοῖς παλαιαῖς αἰ τυχαῖαι συναντήσεις, ἐνεκα τῆς δεισιδιμονίας, ἐνδειξις τῆς ἀπαρσεαίας τῶν θεῶν, ἡ ἀποτρεπτικὸν ἀπὸ τινος ἐπιχειρήσεως 1, 1, 2.
 ἀπεΐθεια (ἄρισται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφοῖς) 3, 5, 5.
 ἀπεικάζω· ἀπεικονίζω 3, 10, 1, 4. 7· μελ· μέτ· ἀπεικασομένους, ὡς ἐνεργ. ἐπὶ τοῦ ζωγράφου 3, 11, 1.
 + ἀπεικαστέον· δεῖ ἀπεικονίζεσθαι 3, 10, 8.
 + ἀπειλητικὰ ἐπιτέδαι· ἀπει-

λῶσι 3, 10, 8.
 ἀπειρα τὸ πλήθος· ἄνευ τέλους, ἀναριθμητὰ 1, 1, 14. ἐνοητός· ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ τούτου μαθητὴς Δημόκριτος.
 ἀπειρία· ἄγνοια· ἀπολύτως 3, 5, 17.
 + ἀπειρόκαλον· τὸ ἡ ἀπειροκαλία, ἀκαλλισθησία 3, 20, 5.
 ἀπελεύνω· ἀποδιώκω 2, 6, 12.
 ἀπενιαυτίζω (ἄρισται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστ. συγγοῖς) λείπω ἐπὶ ἐν ἔτος μακρὰν τῆς πατρίδος 1, 3, 13.
 ἀπεργάζομαι· κατασκευάζω 1, 4, 4. ἐκπληρῶ δι' ἐργασίας 1, 6, 5.
 ἀπερύκω· αἰτ. καὶ γεν. μετὰ τῆς ἀπό· ἀποκρούω 2, 9, 2.
 ἀπέχομαι· μεσ. μετ' ἐναρθρον ἀπρμρ. κρατῶ ἐμυτόν μακρὰν 1, 3, 7. γεν. 1, 2, 6. τῶν σκυτέων κλπ = τῶν παραδειγμάτων τῶν ἀπὸ τῶν σκυτέων κλπ. 1, 2, 37. — ἀφροδισίων τῶν καλῶν = ν' ἀπέχωνται τῶν ἡδονῶν, αἱ ἀναπτύσσονται ἐκ τῆς μετὰ τῶν ὠραίων συναφῆς 1, 3, 8. ρ. ἀφεκτέον 2, 6, 2.
 + ἀπλοῦς οἰκρινής 4, 18.
 ἀπλοῦς οἰκρινής 3, 1, 6. 4, 2, 16.
 ἀπλοῦς· πάντως 1, 3, 1. 4, 2, 39. ἀπλούστατα = ἄνευ εἰρωνείας 4, 2, 40.
 ἀπό· γεν. δηλ. τὸ ὄργανον 1, 2, 3, 9. 24 2, 1, 25. 23. ἀπὸ Σωκράτους = μακρὰν τοῦ Σ. 1, 2, 25. ἀπὸ στόματος λέγειν· ἀποστηθίζεσθαι, λέγειν ἀπ' ἐξω 3, 6, 9. δηλοῖ τρόπον 4, 2, 2. —
 ἀποβλέπω· εἰς καὶ αἰτ. 2, 1, 22.

πρὸς καὶ αἰτ. 4, 2, 2, ῥίπτω τὰ βλέμματάς·
 † ἀπογεισθ' ὁρῶσι τε τὰ ὑπὲρ τῶν
 ὁμμάτων = πρὸς προφύλαξιν ἐφωδίασε
 τὰ ὑπεράνω τῶν ὁμμάτων με ὁρῶς·
 δίκην γείσου. 1, 4, 6. Γεῖσον ἰδίᾳ
 εἶνε τὸ ἀνώτερον τοῦ κτιρίου μέρος· τὸ
 ἱκανῶς προσέχον καὶ δίκην στεφάνης πε-
 ριθεόν αὐτό.

† ἀπογυμνοῦμαι· ἀποβάλλον τὸ
 ἱμάτιον καθίσταμαι γυμνός· 3, 4, 1.

ἀποδείκνυμι· μετ. ὡς τὸ ἀπλοῦν
 δεικνύω. 3, 10, 10. μέσ.—ἔργον ἀπο-
 δείχσθαι.—να δείξῃ τίνος λογισμοῦ
 γίνεται χρῆσις, ὅταν τις ὁρθῶς ἢ παρὰ-
 λάβῃ ἢ παρὰδώσῃ ἢ διανεμῇ γῆν.
 Kühner· 4, 7, 2.

ἀποδέχομαι· παρὰδέχομαι. 1, 2, 8.
 ἀκολουθῶ τὰς ἐξεις· 4, 1, 1.

ἀποδιδράσκω· ὑποτ. ἀορ. ἀποδρᾶ-
 δραπετεύω· δοτ. 2, 10, 1. ἀντιτ. μέ-
 νειν· 1, 6, 2.

ἀποδίδωμι· δίδω ὅ τι ὀφείλω· 2, 2,
 1. 10. 13. κπλχ μέσ. ἀποδίδομαι·
 λαμβάνω τὸ τίμημά τινος ἥδη πωλη-
 θέντος· 2, 5, 4.

ἀποδοκιμάζω· οὐκ ἐπαινῶ· 1, 2, 4.
 ἀπορρίπτω τινὰ κατὰ τὴν δοκιμασίαν·
 2, 2, 13.

ἀποκαλῶ· ὀνειδιστικῶς καλῶ· 1, 2, 6.
 1, 6, 13. 2, 2, 1.

ἀποκάμνω· μετχ. κατηγ. κουράζομαι,
 βρύνομαι· να. . . 2, 6, 35.

† ἀποκινδυνεύω· ἐν τινι — πειρα-
 ματίζομαι ἐπὶ κινδύνῳ τινός· 4, 2, 5.

ἀποκρίνομαι· αἰτ. τῆς ἀνφ. 4, 2, 13.

ἀποκρύπτομαι· αἰτ. κρύπτω ἀπό τι-

νος τι· 2, 3, 14, 6, 29-3, 6, 3 κλχ.
 ἀπολαμβάνω· λαμβάνω ὅ τι μοι ὀ-
 φείλεται· 2, 2, 5. 4, 4, 17.

ἀπολαύω· αἰτ· 1, 6. 2. 4, 3, 10-
 γεν· 4, 5, 10.

Ἀπολλόδωρος· ὁ Φαληρεὺς, μαθητὴς
 τοῦ Σωκράτους “ἐπιθυμητὴς μὲν ἰσχυ-
 ρῶς αὐτοῦ, ἄλλως δ' εὐήθης·”
 Οὐδέποτε ἀπέλιπε τὸν Σωκράτη· 3,
 11, 17.

ἀπόλλυμαι· ἀποθνήσκω· 1, 1, 14·
 οὐτ' ἀπολέσθαι· ἐνν. ὁ ἄν. αὐτόθι.

ἀπολύω· ἀπαλλάττω· ἐνθα τὸ ἀντικ.
 προτάσσεται πρὸς μείζονα ἔμφασιν
 τῆς ἐνάρθρου μετοχῆς· 2, 2, 4. τὰ ἐν
 2, 1, 5 ὑπαινισσόμενα εἰσὶν αἱ φιλοσο-
 φικαὶ μελέται, ἡ σπουδὴ τῶν καλῶν
 τεχνῶν, ἡ θῆρα καὶ ἄλλα.

ἀπομνημονεύω· δοτ. — ἐνεθυμήθη
 πρὸς βλάβην αὐτοῦ· 1, 2, 31, “Ο Κριτὶς
 δηλ. γινόμενος τύραννος ἐνεθυμήθη τὰς
 ἐπὶ τῇ ἀκολάστῳ αὐτοῦ διαγωγῇ ἐπι-
 τιμήσεις τοῦ Σωκρ. καὶ ἀνέγραψεν ἐν
 τοῖς νόμοις κλπ.

ἀποπέμπομαι· μεσ. στέλλω ὀπίσω,
 ἀπολύω· 3, 1, 11.

† ἀποπηδῶ ἀποσκιρτῶ. ἐπὶ τῶν μα-
 θητῶν. 1, 2, 16.

† ἀπορραθυμῶ· γεν. ἐκ ῥαθυμίας ἀ-
 πέχομαι τινος. 3, 7, 9.

ἀπορρίπτομαι· παθ. ἀπιβάλλομαι·
 ἐν 2, 1, 31 γίνεται ὑπαινιγμὸς τοῦ παρ'
 “Ομήρῳ” Ἰλ. Α 130 περὶ τῆς “Ἀτης
 μύθου.

† ἀπόστασις· ὅπως κατέντη νεωτερικῶ
 ἰδιώματι τὸ μεταξὺ διάστημα. 4, 7, 5.

ἀποστερεῶ· ἀμτβ. 1, 7, 5, αἰτ. 3, 8, 10.

ἀποστροφή· καταφύγιον. 2, 9, 5.

ἀποτίνω· πληρώνω χρηματικὴν ποιήν. «παθεῖν ἢ ἀποτίσαι», φράσεις συνήθους ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ δι' ἧς δηλοῦνται αἰτωματικὴ καὶ χρηματικὴ ποιναί 2, 9, 5.

ἀποτίθεμαι· ἀποταμιεύω. μτφρ. διαφυλάττω. 2, 1, 31.

ἀποτρέπω· γεν. ἀπομακρύνω, προφυλάττω ἀπὸ... 1, 7, 1 με αἰτ. ἐκρθ. ἀπρμφ. δηλοῦντος ἀναφορ. 4, 7, 5. καὶ ἄνευ ἄρθρου. 4, 7, 6. παθ.—ἐμποδίζομαι. 1, 1, 4.

ἀποφαίνομαι· ἐκφράζω τὴν γνώμην μου, ἐκφράζομαι. 2, 1, 21. 4, 4, 9. λογισμὸν—δίδω λογαραισμόν 4, 2, 21.

ἀποφέρομαι· μακρὰν διὰ τῆς βίας φερομαι. 4, 2, 23.

† ἀπραγμοσύνη· ἀποχὴ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ὑποθέσεων. 3, 11, 16.

ἀπράγμων· ὁ μὴ παρέχων ἐνοχλήσεις, ἀμέμικτος. 2, 1, 33.

ἄπρακτα· ἀνεκτέλεστα 2, 1, 2.

ἄπτολεμος· ποι. ἀνίκανος πρὸς πόλεμον ἀνκνδρος· Ἰλ. Β 495.

ἄρα· ἐπομένως, κατ' ἀκολουσίαν, 1, 2, 44. ἐν πλ. γ. ἔρωτ. μετὰ τοῦ εἰ φερόμενη—μήπως τυχόν· 2, 2, 2, 4, 3, 9. μετὰ τοῦ ἁλ ἁ εἶνε συμπερασματικόν, δηλοῦ δὲ ποιόν τινα θαυμασμόν· 3, 3, 2, 11, 4, 4, 2, 22.

ἄρα· δηλοῖ ἀμφιβολίαν, καὶ ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἄρα μὴ 2, 6, 1, 16, 3, 13, 3, 4, 2, 22. ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοῦ προσδο-

κᾶται κατὰφ. ἀπάντησις, ἰσοδυναμοῦν τῷ ἄρ' οὐ· καὶ ἐνέχον ποιᾶν τινε εἰρωνεῖν 3, 2, 1, 6, 4, 10, 1, 4, 7, 11, 2, 4, 5, 2.

ἄρα μὴ προσδοκ· ἀπάντησις ἀποφατική· 2, 6, 3, 4, 4, 2, 10. ἄρ' οὐκ· προσδοκ. ἀπάντησις κατὰφατική. 1, 3, 11. 5, 4, 7, 2, 3. 2, 1, 16, 6, 38. ἄρ' οὐν ἀντὶ τοῦ ἄρ' οὐν οὐ· 2, 7, 5, 3, 10, 4, 4, 2, 12, 22.

† ἀράχνιον ὕψος· τῆς ἀράχνης· 3, 11, 6.

ἀργύρεα· ἐν κράσ· τὰ ἀργύρεα—τὰ μεταλλεῖα τοῦ Λαυρείου· 2, 5, 2, 3, 6, 12.

ἀργύριον· τὸ νόμισμα· — λαμβάνειν· ἐπὶ μισθοῦ· 1, 6, 5, 3, 1, 11.

ἀργῶ· δὲν ἐργάζομαι.

ἀργῶς· βραδέως.

Ἄρειος Πάγος· τὸ ἀρχαιότατον τῶν Ἀθηναίων δικαστήριον, ὀνομαζόμενον οὕτω ἐκ τοῦ βράχου, ἐρ' οὐ κατὰ τὸν μῦθον ἐδικάσθη ὁ Ἄρης. Συνεκροτεῖτο ἐκ τῶν ἀρχόντων, εἰσερχομένων εἰς αὐτὸ κατ' ἐνικυτὸν μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐαυτῶν ἀρχῆς Ἐδίκᾳζε τὰς φόνους, ἀποπείρας φόνους, ἐμπρησμοῦ καὶ ἀποπείρας κατὰλύσεως τῆς πολιτείας δίκας· ἐπώπτευσεν τὰ τῆς θεοσεκείας, τῆς παιδεύσεως καὶ τῶν ἡθῶν τῶν πολιτῶν, τὴν λειτουργίαν τῶν νόμων, ἣν ἐδικαιοῦτο ἐλθεῖν ν' ἀναστελλῇ, καὶ τῆς πολιτείας· καθ' ὅλου «διώκει τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ κολάζουσα καὶ ζημιοῦσα πάντα τοὺς ἀνοσμοῦντας κυρίως». Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. 3, 6.

ἀρέσκω· εἰμι ἀρεστός. δοτ. 1, 2, 39-
μέσ. αἰτ. 4, 3, 16.

ἀρετῇ· πρβλ. συνημμ. διατριβ. περὶ τῆς
πρακτικῆς τοῦ Σωκρ. ἡθικῆς.

† ἀρθρῶ· ἐκπέμπω ἐναρθρον φωνήν. 1,
4, 12.

ἀριθμός· ὁ ἐν τῶν οὐτ. τῶν ὀπλούν-
των ὕλην τίθεται ἀντὶ πληθ. κέραμος,
λίθος. πλίνθος. 3, 1, 7. — Ἐκ
τοῦ πληθ. γίνεται μεταβολὴ εἰς τὸν ἐ-
νικόν· τοιοῦτος—οἷος 2, 1, 15. Ὁ πληθ.
τοῦ ἁ' πρὸς τοῦ ῥημ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ
καὶ ἡμεῖς τηλικούτοι ὄντες 1, 2, 46.
ἐπειδὴ ἀφηρέθημεν... λέγει ὁ Εὐθύρας
περὶ αὐτοῦ νοῶν καὶ τοὺς λοιποὺς κλη-
ρουχοὺς. 2, 8, 1. — ἀναβαλούμεθα—
εἰκάζωμεν—εἰδῶμεν... 3, 6, 5. καὶ μετὰ
τινος κομψοῦ σκώμματος 3, 6, 11.

Ἀρίσταρχος· οὐδὲν περὶ τούτου εἶναι
γνωστόν 2, 7, 1. φαίνεται σύγχρονος καὶ
φίλος τῷ Σωκράτει.

ἀριστεύω· ἐξέχω ἐπ' ἀνδρείῃ 3, 5, 11.

Ἀρίστιππος· ἐκ τῆς Κυρήνης. πό-
λεως τῆς Λιβύης, ἰδρυτὴς τῆς Κυρη-
ναϊκῆς σχολῆς. τιθεμένης τὴν μὲν ἡ-
δοὴν ὡς τὸ μέγιστον ἀγαθόν, τὸ δ'
ἄλγος ὡς τὸ μέγιστον κακόν· Πρβλ.
2, 1, 1, 3, 8, 3, 8, 1.

Ἀριστέδης· ὁ Κυδαθηναίος, ὁ
ἐπικαλούμενος Μικρὸς ὁ βραδυ-
τερον ἀγαπητότατος τῷ Σωκρ. καὶ
ὀπαδὸς θερμὸς γενόμενος 1, 4, 2—ἐξ.

ἀριστοκρατία· ἰδ. συνημμ. διατρ.
περὶ πρκτ. ἢ Σωκρ. πρβλ. καὶ 4, 6, 12.

ἀριστατά· ἐπιρρ. 1, 2, 61.

ἀρκούντως· χρώμενός τινι· περιφρ.

—ἀρκούμενος. 1, 6, 9.

ἀρκεῖ· εἶναι ἀρκετόν· δοτ. 1, 1, 15.
2, 1, 18, 4, 4, 9. ἀνευ δοτ. 2, 1, 8.

ἀρμόττω· ἀρμόζω· μετ' ἀπρμ. 4, 2, 5.

ἄρνας· ποι. 2, 7, 13.

† ἄρρυθμος· ἀσύμμετρος· 3, 10, 11.

ἄρτι· πρὸ ὀλίγου. 3, 6, 0. 10. 3. κλπ.

ἄρτοποιία· (κοινὴ τοῖς μεταγενεστ.
λέξις.) ἡ κατασκευὴ τῶν ἄρτων 2, 7, 6.

Ἀρχέδημος· ἐπικαλούμενος ὁ Ἰλλά-
μων, ἱκανὸς ῥήτωρ καὶ πολιτικός. πέ-
νης, φιλόχρηστος καὶ τῶν συκοφαντῶν
δῶκτης, ἐξ οὗ καὶ ἐκέρδαινε. 2, 9, 4. ἐξ.

† ἀρχαιρεσίαι· ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀρχῶν
3, 4, 1.

ἀρχή· ἡ ἱππαρχία· 3, 3, 2.

ἀρχικός· ἐπιτηδεῖος ἀρχεῖν 1, 1, 16.

† ἀρχιτέκτων· ὁ προϊστάμενος τῶν
τεκτόνων· ὅπως καὶ ἐν τῷ ιδιώματι
ἡμῶν ἡ λέξις· 4, 2, 10.

ἄρχω 1. (γεν. εἰμι κύριος, κρατῶ, ἐξουσι-
άζω 2, 6, 1, πρβλ. κρατοῦμαι, ἐξουσιάζ-
ομαι αὐτόθι. 2) εἰμι ἄρχων 2, 2, 13.

6, 24. ἄρχων—ὁ ἐπισταμένος ἀρχεῖν.
3, 9, 10, 11. ἄρξας—ἄρχων γενόμε-
νος· 1, 1, 18. 2, 6, 25. ἄρχομαι
μετ' ἀπρμφ. δηλοῖ ἐναρξεν πράξεις ἐν
σχέσει πρὸς ἄλλας πράξεις· 3, 1, 5.
3, 5, 15. 22. 6, 3, 4, 2, 3.

ἀσπεστέρα· ἡ δὲ νύξ διὰ τὸ σκο-
ταίνῃ εἶναι—ἐστίν—δυσκολώτερον δια-
κρίνει τις ἕκαστον τῆς νυκτὸς τμήμα ἐξ
αἰτίας τοῦ σκότους· 4, 3, 4.

ἀσεβές· οὐτ. ἡ ἑλλειψις σεβασμοῦ πρὸς
τὸ θεῖον, ἡ ἀθεΐα. 1, 1, 16.

Ἀσία· στενὴν περὶ τῆς ἡπείρου ἔχει

γνώμην ὁ Ξε.ορ. Τριχύτην καλεῖ, φαίνεται, τὴν Περσίαν, ὅρ' ἦν Συρία, Φρυγία καὶ Λυδία. 2, 1, 10.

† ἀσκηπτος· ἀπερίσκεπτος· 4, 2, 19.

ἀσκησις· ἰδίχ' ἐπὶ τῶν ἀθλητῶν λέγεται, ἐσθλόντων πρὸς ἐπύρρῳσιν τοῦ σώματος πολὺ κρέας· Kühner. 3, 14, 3.

ἀσκητής· ἀθλητής· 3, 7, 7. ἐνθα ἀντιτ. τῷ ἰδιώτῃ· καὶ ἐν 3, 12, 1.

† ἀσκητός· ὁ δι' ἀσκήσεως κατορθούμενος. 1, 2, 23.

Ἀσκληπιός· υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κερωνίδος ἢ τῆς Ἀρσινόης, ἡγεμὼν τῆς Τρίκκης καὶ Ἰθώμης ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐμπειρος τῆς ἰατρικῆς, ἀποθεωθεὶς βραδύτερον καὶ ἔχων ἱερὰ ἐν ἄλλοις καὶ παρὰ κρήναις. Περίπυστα ἱερὰ αὐτοῦ ἦσαν ἐν Ἐπιδάφυρῳ, Τρίκκῃ καὶ Περγᾷ.

ἀσκῶ· αἰτ. ἐπιμελεῖμαι, κατὰ γίνωμαι νὰ γίνω ... 2, 1, 1. 6, 20. πῶς ἡσκημένου = ἀνασκήτου, κακῶς ἡσκημένου. 3, 13, 6.

ἀσμένως (ἡ λέξις ἀποδίδεται τῷ Ξενοφῶντι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων) μετὰ χερσὶν, προθύμως· 3, 11, 10.

† ἀσφορ· ἀπαίδευτος· 3, 9, 4.

ἀσπάζομαι· ἐπὶ κυνός· θωπευτικῶς· ὑποδέχομαι· 2, 3, 9.

Ἀσπασία· ἐκ Μιλήτου, θυγάτηρ τοῦ Ἀξιοχού, εὐρυσετάτη καὶ καλλίστη γυνή, μεταβᾶσα εἰς Ἀθήνας καὶ διὰ τῶν γνώσεων καὶ τῆς διαλεκτικῆς αὐτῆς δαινότητος· περιάλλητος γενομένη εἰλκυσε τὴν ἀγάπην τοῦ Περικλέους, οὗ ἐγένετο σύζυγος. Ὁ Σωκρ. εἰρωνευόμε-

νος λέγει ἐν 2, 6, 26. ὅτι ἤντηλσεν ἐξ αὐτῆς διδάγματα.

† ἀστιάθητοι· ἀστέρες· ἀκρόνοιστο, κημῆται· 4, 7, 5.

ἀστίβεστατή· χώρα, εἰς ἣν δύναται τις μετὰ μεγάλης δυσκολίας ν' ἀναβῇ· 3, 8, 10.

† ἀστρολόγος· ἀστρονόμος· ἀστρολογία· ἀστρονομία· 4, 2, 10.

ἄττυ· μετων. αἰ Ἀθήναι. 2, 6, 2.

ἀσυναίρετα· αἰτ. γονέας· 2, 2, 13.

ἰππέας· 3, 3, 5. ῥ. δέεσθαι 1, 6, 10. 2, 1, 30 8, 1. προσδέεται 3, 6, 13. 14. προσδέεσθαι. 4, 8, 11.

ἀσύνδετον· 1. 1, 9. 18. 2, 18. 22. 24. 32. 3, 12. 2, 1, 33. 2, 5. 18. 3, 19. 6, 10. 3, 4, 12. 11, 1. 8, 4, 3, 13.

ἀσφαλής· ὁ γινώσκων νὰ κρύπτηται νὰ ὀχυρῶται· 3, 1, 6. μὴ ἀσφαλῶς ἔχειν πρὸς = μὴ δύνασθαι φυλάττεσθαι τι· 1, 3, 14.

ἀσχολία· ἑλλειψις ἀναπαύσεως, εὐκλείας· "εἰ δέ τις ἴοι ... ἀσχολίας... τοῦτο πράττειν" = ὅσάκις δέ τις ἀπὸ τῶν καλῶν ἐπεχειρεῖ νὰ τραπῇ ἐπὶ τὰ χεῖρω, ἔλεγεν ὅτι οὗτος ἀνεπιτυχῶς τοῦτο ἐπραττεν, ἐπειδὴ ἔδει ν' ἀπασχοληθῇ εἰς τι κρεῖττον· 3, 9, 9.

ἀτάρ· ἐν τούτοις· 3, 1, 5. 11, 6, 11, 7, 2.

† ἀτεκμάρτως· ἐχόντων ἐκείνων, ἀώρισμένως νὰ δηλωθῇ δὲν δύνανται· 1, 4, 4.

ἀτέχως· ἄνευτέχνης, ἀμελῶς· 3, 11, 17.

† ἀτηρία· (λέξις ἀμφίβολος)· βλάβη· 3, 5, 17.

ἀτιμάζω· περιφρονῶ 2, 2, 14. παθ. 2, 1, 31.

ἀτρεμᾶς· ποι· ἡσύχως.

ἀτριβής· ἀβλαβής, αἰώνιος· 4, 3, 13.

† ἄτροφοι· ἵπποι· ἰσχυροὶ μὴ καλῶς τετραχμαῖνοι· 3, 3, 4.

Ἀττική· ἐνν· χώρα· ἀντί· ἀττική, διότι ἀκτὴ ἐλέγετο τὸ πρὶν ἢ χώρα. 3, 5, 25.

† ἀτυχίαι· δυστυχήματα· 3, 9, 8.

αὖ· τουναντίον· 2, 1, 11. ὡσαύτως· 3, 5, 16. αὖ πάλιν· 4, 3, 8. μὲν — δὲ αὖ· 1, 2, 12.

αὖξω· μεγάλυνω, προκόπτω· 3, 9, 2.

αὐτάρκης μὴ ὁ μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰ ἑαυτοῦ 2, 6, 2. αὐτάρκεις ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσιν = οἱ ἀρ' ἑαυτῶν ὄντες ἐπιτήδαιοι, ἄνευ τῆς τῶν ἄλλων βοηθείας, νὰ ἐκπερατωσὶ τὰς ὑποθέσεις, ἀναλαμβάνουσιν· Kühner, 4, 7, 1.

αὐτίκα· παραδείγματος χάριν· 4, 7, 2. αὐτίκα μάλα = ἀμέσως — ἀμέσως· ἐμφατικώτερον ἢ ἂν προσετασσετο τὸ μάλα 1, 3, 11.

αὐτόθεν· ἐξ Ἀθηνῶν· 2, 8, 1. ἀμέ-

σως ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς· 2, 8, 3.

αὐτοκράτωρ· αὐτεξούσιος· 2, 1, 21.

αὐτόματοι· ἀπ' ἑαυτῶν, ἄνευ δηλ. παρασκευῆς καὶ ἐπιμελείας· αὐτόματα· ἄνευ αἰτίης τινός· 3, 12, 8. 4, 4, 2. 4.

ἐπιρρ — ὡς = φέσει· 4, 2, 2.

αὐτός· ἀντιτίθ. τῷ δοῦλῳ· 1, 5, 3. ἀντὶ τῆς αὐτοπ., ἀντ. ὅταν ἐκ μέρους τοῦ συγγρ. λέγεται· 1, 2, 3. 49. 2, 1, 22. 6, 5. 4, 7, 1. κατὰ πηγάλειψιν τοῦ

α'. προσ. τῆς προσ. ἄντ' 2, 3, 13. κατὰ πηγάλειψιν τοῦ β'. καὶ μετ' ἐμφάσεως (= πὺ ὁ ἴδιος) 3, 10, 15. Ἐπανχλαμβάνει προηγ. οὐσ. 1, 4, 18. 2, 3, 9, 6. ὡς κατηγορ. «αὐτὰ δήπου — ἐστίν» συνδέσων· σωφροσύνης καὶ ἀκρασίας ἔργα ἐστὶν αὐτὰ (= ἀκριβῶς) τὰ ἐναντία· 4, 4, 7. ἐπὶ τοῦ οἰκοδεσπότου· 3, 8, 10. αὐτό· ἀντί· αὐτό τοῦτο, περὶ οὗ μάλιστα ὁ λόγος· 3, 10, 14. αὐτό τοῦτο, περὶ οὗ πρόκειται· 3, 12, 2. ὁ αὐτός· δοτ. 2, 1, 5. τὸ αὐτό· 3, 8, 5· καί βραχυλ. 2, 1, 5. 3, 5, 14. προτάσσεται τὸ οὐσ. τοῦ ἀμελοῦντος αὐτοῦ = τοῦ ἰδίου τοῦ ἀμ. 2, 5, 1. τὸ ὄψον αὐτό = μόνον τὸ ὄψον. 3, 14, 3. αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς = αὐτοὶ μόνοι· 3, 5, 11.

αὐτοσχεδιάζω· ἀπερισκέπτως λαμβάνω τὴν ἀρχήν, οὐδαμῶς τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης ἐιδήμων εἰμί· 3, 5, 21.

† αὐχμηρός· ἀπεξηραμμένος· 2, 1, 31.

ἀφαίρομαι· μεσ. ἀφαιρῶ· γεν. καὶ αἰτ. 1, 5. 3. παθ. ἀφρ. αἰτ. ἐπειδὴ ἀφρῆσθημεν τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα = ἀφρὺ ἐστερήθημεν τὰ ἐν τῇ ξένῃ χώρᾳ. τῇ ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς, κληρουχικὰ ἡμῶν κτήματα· Κατὰ τὴν σύστασιν τῆς δευτέρας συμμαχίας οἱ Ἀθηναῖοι οὐ μόνον διεκέρυξαν ὅτι οὐδεμίαν χώραν τῶν συμμάχων θὰ κληρουχίσωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐγκατέλιπον πᾶσας τὰς κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα κληρουχθείσας χώρας. 2, 8, 1.

ἀφανίζω· καθιστῶ ἀφανές· ἐπὶ τῆς

ταφῆς· 1, 2, 53.
 ἀφ' ἧρ' ἡ μέν α οὐσιαστικά· εἰς πληθ. 1, 2, 10, 22, 23, 28, 4, 13, 2, 1, 6, 11, 15, 16, 29, 6, 39, 7, 1, 3, 4, 4, 9, 8, 12, 2, 4, 2, 1, 5, 10.
 ἀφίημι· ἀόρ. ἀφ' ἧς ἐν· αἰτ. τὸν Κρίτωνα = ἐγκατέλιπε τὴν κατὰ τοῦ Κρ. δίκην. 2, 9, 6 μεσ. ἀόρ. ἀφε-
 μένω = ἐγκαταλιποῦσαι, περαιτή-
 σκται· 2, 3, 18.
 ἀφομοιω· ποιῶ τι ὅμοιον· ἀπομι-
 μοῦμαι· 3, 10, 2.
 ἀφορμή· τὰ πρὸς ἀνάληψιν ἔργου
 τινός· μέσθ. δηλ. τὰ χρήματα· 2, 7,
 11. μέσον, δι' οὗ τις ἐπιτελεῖ πολε-
 μικά μέσθ· 3, 5, 11. περιουσί· 3,

12, 4. συνήθως· δὲν προτάσσεται ἄρθρον,
 ἰδίᾳ ἐνθ' α τὰ ῥήμ. διδόναι, παρέχειν,
 λαμβάνειν.

ἀφροσύνη· = ἀλογί· 1, 4, 8.

ἄφρων· ἄψυχος· 1, 4, 4.

† ἀχθεινόντατον· λυπηρότατον·
 4, 8, 1.

ἄχθομα· ἀγανακτῶ· μέ κατηγ·
 μτχ. 1, 2, 47, 2, 1, 33, 3, 13, 3.

† ἀχίτων· ὁ σιερούμενος ἐπενδύ-
 του. Ἐφορεῖ δ' ὁ Σ. χιτῶνα ἐπ' αὐ-
 τοῦ δ' ἔφερεν ἀμέσως τὸ ἱμάτιον·
 1, 6, 2.

ἀχρεῖος· (ἀποδίδοται τῷ Ξ. ὑπὸ
 τῶν ἀρχαίων ἡ λέξις.) ἄχρηστος, 1, 2,
 54.

B.

† βαλλαντιοτομῶ· κλέπτω ἐ-
 πιτηδεῖω· τὰ χρήματά τινος· 1, 2, 62.

Ὁ βαλλαντιοτόμος· ἀπήγετο εἰς τοὺς
 ἑνδεκα καὶ μετὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ
 περὶ τῆς πράξεως· ἡ μετὰ τὴν κατὰ τοὺς
 νόμους καταδίκην ἀπέθνησκεν ὑπὸ τῶν
 ὑπηρετῶν τῶν ἑνδεκα.

βάλλω· ἀκοντίζω. 3, 3, 7.

βαρος· πλθ. ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ ἐ-
 πωμίδων· 3, 10, 3.

βαρύνομαι· ἐνοχλοῦμαι ὑπὸ τοῦ βάρους· 2, 2, 5.

βαρύνω· νοτῶδες· ἐπὶ τοῦ κλίματος· 3
 6, 12.

βασίλει· ἡ ἐξουσία, ἡ ἐκόντων τῶν
 ἀνθρώπων καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῶν
 ἐλευθέρων πόλεων ἰδρυμένη· 4, 6, 12.

Τοιαύτην περίπου ἐννεῖ ὁ Σ. τὴν κα-

τάσταιν τῆς πολιτείας ἐπὶ Ἀριστείδου
 καὶ Θεμιστοκλέους.

βασίλειος· ἀνδρῶρος, ἐπὶ τοῦ βασι-
 λέως τῆς Περσίας. 3, 5, 26, 4, 2, 33.
 βασιλῆα· ἰων. βασιλεὺς εἶνε ὁ ἐ-
 πιστάμενος ἄρχειν. 3, 9, 10.

βδελυγμία· (ἰων. λέξ. καὶ ἀπὸ τοῦ
 ἔθους τῶν ἀρίστων συγγράφισταμένη.)
 ἀηδία, ἀποστροφή· 3, 11, 13.

βεβαία· ἀσφαλής· 2, 1, 32.

βελτίων· συγκρ. τοῦ ἀγαθός· ἐπὶ τῆς
 ἀρετῆς, καὶ τοῦ ὠφελίμου· πλχ.

βέλτιστος· ἡθικῶς ἀριστος· 2, 2, 6.

ἐν 3, 3, 10. ἐνν. ὁ ἵππαρχος. ἐπιρρ.

βέλτιστα = εὐτραφέστατα, δυνα-
 τώτατα· 2, 3, 4.

βιάζομαι· μεσ· ἐπιφέρω βίαν, βία
 χρώματι· 1, 2, 10. αἰτ. 2, 6, 24.

παθ. βιολογάντες = υπαστάντες βίαν
1, 2, 10.
βίος· ἐπὶ τῶν ἀρχαίων· 3, 11, 6. εἰς
τόν πάντα = μέχρι τέλου τοῦ βίου των·
1, 2, 8.
βλάξ· εὐήθης· μωρός· συγκρ. 1, 3, 40.
ὑπερθ. 3, 13, 4.
†βλεφαρίς· αἱ τρίχες τῶν βλεφάρων·
1, 4, 6.
βοήθεια· προφύλαξις· 2, 3, 1.
βοηθῶ· προφυλάττω ἐπὶ τῶν χρημά-
των, βοσκημάτων. καλλιεργῶ·
ἐπὶ τῶν δένδρων. δοτ. καὶ αἰτ. βοηθῶν
ἀποδίδωμι τινὶ τι 2, 6, 25.
Βοιωτία· ἐκλήθη οὕτω ἕνεκα τῶν
παρχιδῶν βοσκῶν.
Βοιωτοί· οἱ κάτοικοι τῆς Βοιωτίας·
μετὰ τὴν σὺν Τολμίδῃ ἐν Λεβδεῖς
συμποράν καὶ τὴν ἐπὶ Δηλῷ μεθ' Ἰπ-
ποκράτους τοιαύτην τῶν Ἀθηναίων
ἐγένοντο ὑπεροπτικοὶ καὶ ἠπειλοῦν εἰς βο-
λήν εἰς Ἀττικὴν· 3, 5, 4. οἱ Βιωτοὶ
πάντες κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν
γενναϊότητά δὲν ὑπελείποντο τῶν Ἀ-
θηναίων· 3, 5, 2.
βοσκόλος· ὁ ποιμὴν τῶν βοῶν· 1, 2,
32. Τὸ χωρίον τοῦτο ὑπαινίσσεται ὁ
Κρ. ἐν 1, 2, 38.
βουλή· Κατέστη τὸ πρῶτον ἐπὶ Σόλω-
νος, καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ 400 βουλευτῶν,
100 ἐξ ἑκάστης φυλῆς, κληρουμένην
ὑπὸ πλειόνων προκρίτων, ἐκλεγομέ-
νων ὑπὸ ἑκάστης φυλῆς. Προβούλευε
περὶ παντός εἰσφερομένου εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν ζητήματος καὶ πρεσβειαν ἰδίαν
γνώμην. Ἦν δ' ἄμα καὶ διοικητικὴ ἀρχή.

Τὰ μέλη αὐτῆς ἠύξησεν ὁ Κλεισθένης
εἰς 500 πρὸ βλ. 1, 1, 18. ὑποδιηροῦντο
δ' εἰς 10 πρυτανείας, ἑκάστης προ-
ϊσταμένης τῶν κοινῶν ἐπὶ 35 ἢ 36 ἡ-
μέρας. Ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν πρυ-
τανεῖαν καὶ κληρουμένων πρυτάνεων
ἐκκληροῦντο κατ' ἑβδομάδα 10 πρόε-
δροι, προεδρεύοντες τῆς τε βουλῆς καὶ
τῆς ἐκκλησίας, τούτων δ' εἷς κατ' ἑ-
κάστην κληρούμενος καὶ ἔχων τὴν σπρά-
γιν τῆς πόλεως καὶ τὴν κλειδὴ τοῦ
δημοσίου θησαυροῦ ἐκκαλεῖτο ἐπιστά-
της· Προβλ. 1, 1, 18. Ἔδει ὁ βουλευ-
τῆς νὰ ᾖ ὑπὲρ τὰ 30 ἔτη γεγονώς· 1,
2, 35. Ἡ ἐν Ἀρεῖῳ Πάγῳ βουλή· 3,
5, 20. Ἰδ. Ἀρ. Παγ.
†βουλευτικός· ὁρκος· ὃν ὤμνου-
σαν ὁ βουλευτής· 1, 1, 18. ὤμνους δὲ
“κατὰ τοὺς νόμους βουλευσέιν τοῦ Σό-
λωνος νόμους ἐμπεδώσειν. τὰ βέλτιστα
βουλευσέσιν τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων· ἀ-
ποφαίνειν, εἴ τίς τινα οἶδε τῶν λαχόν-
των ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλεύειν.”
βουλευώ· εἰμι βουλευτής· 1, 2, 35.
βουλευσας· γενόμενος βουλευτής· 1, 1, 18.
βούλομαι· μάλλον = προτιμῶ. 1, 2,
11. Ὁ βούλεται· ἀντί· βούλοιο.
ἡ ὁριστ. διότι ἡ γνώμη τοῦ συγγρ. δὲν
ἀποβλέπει τὴν μερικὴν ἐκείνην περί-
πτωσιν, ἀλλ' εἶνε γενικωτέρα, ἀναφε-
ρομένη εἰς πᾶν χρονικὸν σημεῖον τοῦ
παρόντος· βούλει πρετάσσεται ἀπι-
ρημ. ὑποτ. δι' ἧς ζητεῖται γνώμη πε-
περὶ τοῦ προκτεῖν. 2, 1, 10. 3, 5,
1, 4, 2, 13, 16. εἰ δὲ βούλει· τό-
πος, δι' οὗ μεταβαίνει εἰς νέον τι· 3, 5,

11. ὁ βουλόμενος = πᾶς τις 3, 6, 11.
 Βραχυλογία: 2, 2, 12, 3, 14, 6, † βρωσις τροφή 1, 3, 15.

Γ.

γάρ· συμπερασματικός· 4, 2, 6. καὶ ἐνέρωτήσαι = λοιπόν 1, 3, 10, 4, 14, 2, 3, 16, 17, 8, 4, 3, 4, 1, 7, 7, 11, 17, 4, 3, 10, 1, 6, 5, 3. ὡς αὐτὴς μεθ' ὑποτ. σημεινόντων προτροπήν = ἀρα. 1, 7, 2. Ἀρηρηματικός· = δηλὰ δὴ· 1, 1, 4. μετὰ τὴν δευτ. ἀντων. οὐτος· 1, 2, 21. μετὰ τὴν ὁδε· 1, 1, 6, 2, 6, 33, 3, 1, 1, 5, 4, 4, 5, 12 κπλχ. μετὰ προεξαγγελτικὴν παράθεσιν· 1, 2, 32. Αἰτιολογεῖ ἐννοιοὶν λανθάνουσιν ἐν τοῖς προηγουμένοις. πχ· «οὐδὲ γὰρ ἔγωγε» = ψευδῶς ἐπέφερε τῷ Σ τὰ κοινητῶς φιλοσόφοις ἐπιφερόμενα· διότι οὐδ' ἐγώ... 1, 2, 31. ὥς. 1, 1, 9, 2, 1, 2, 5, 15, 3, 6, 6, 7, 15, 3, 5, 21, 6, 12, 11, 7, 4, 4, 13, 14, 21. Ἐν ἐλλειπτ. προτ. 1, 4, 9, 3, 5, 2, 10, 11, 16, 6, 2, 7, 8, 10, 2, 4, 4, 23, 5, 8, 6, 3, 14. Αἰτιολογεῖ ἀπώτερον. «τὰ μὲν γὰρ πονηρὰ ἀνθρώπων... ἔθνη ὁ γὰρ αἰτιολ. τὸ: «καὶ πάντοτε ταχὺ σοὶ ὑπακούσεται». 2, 3, 16. Ἐπαναλαμβάνεται 2, 6, 21, 3, 10, 3, 4, 2, 38, 3, 10. καὶ γὰρ· ὁ μὲν γὰρ αἰτιολ. προηγούμενα, ὁ δὲ καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην λέξιν. 1, 2, 11, 37, 50, 2, 1, 3, 8, 3, 4, 2, 7, 8, 9, 9, ἄλλως ἔχει ἐν τοῖς 3, 1, 6, 11, 16, 12, 4. ἐν οἷς ὁ καὶ ἀνήκει εἰς τὸ πολυσύνδετον σχῆμα· Ἐν 1, 5, 3. ὁ καὶ συμ-

πλέκει ἀπλῶς τὴν πρότασιν· Ἐν ἀποκρίσει εἰς βεβιωτικός· 3, 5, 2, 10, 11, 16, 19, 6, 2, 3, 7, 8, 10, 2, 4, 4, 23, 5, 8, 6, 3, 14. καὶ γὰρ = καὶ πράγματι 3, 2, 3. Ἀλλὰ γὰρ = ἀλλὰ τέλος πάντων εἰσάγει νέαν ἀντιλογίαν· 2, 1, 17. Οὐ γὰρ δὴ — δὲν σ' ἐρωτῶ τοῦτο, διότι βεβιώεις· δὲν... 3, 10, 10. γὰρ δὴ· ἰδ. δὴ. γὰρ οὖν, ἰδ. οὖν. γὰρ τοῦ = ἡκριβῶς ἴσα—ἴσα 2, 3, 6, 5, 4, 3, 5, 19. γὰρ. = δὲ. 1, 4, 2. τί γὰρ; = ἐπειτα· γίνεταί μετὰ βαις μετὰ τινος, ζωρότητος, εἰς νέαν ἐννοιοὶν 2, 6, 2, 7, 5, 3, 10, 3. κάλχ. γαστήρ· ἡ κοιλία· συνεκδχ. ἡ ἐπιθυμία σίτου καὶ ποτοῦ 2, 1, 4. κπλχ. γεα) = βεβιώεις· 1, 2, 5, 2, 1, 17, 3, 15, 3, 4, 2, 6, 13, 12, 7. β) = μάλιστα· 1, 2, 51, 2, 1, 17, 3, 14, 5, 4, 2, 5. γ) = ὡς γνωστόν. 2, 3, 15, 4, 4, 14. Μετὰ τὸ ἀρα δεικνύει ὅτι τὸ ἐν τῷ ἐπιφερόμενῳ λόγῳ εἰς βεβιωτικὸν καὶ ἀπραγμάτευτον· 1, 5, 4, 3, 2, 1, 2, 8, 3, 8. Μετὰ τὸ καὶ τοι ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπομένην αὐτοῦ λέξιν. 1, 2, 3, 6, 11, 2, 3, 15, 3, 12, 7, 4, 7, 5. Μετὰ τὸ καὶ παρέχει εἰς τὸ εἰς ὃ παρτιέται μέλος ποῖαν τινα δυνάμιν. 1, 2, 53, 3, 5, 10, 8, 6, 11, 10, 14, 3. Μετὰ τὸ καὶ μὴν, ἰδὲ καὶ μὴν. Μετὰ τὸ εἰπερ ἐντέλει τὴν δυνάμιν αὐ-

τοῦ 1, 4, 4. Τίθεται μετὰ τύπους ὁμοιοτύπων· 3, 11, 5, 4, 12, 9, 3, 3. Μετὰ τὴν δὲ ἐνισχυθεὶς τὴν ἀντιτιθεμένην λέξιν· 2, 6, 31, 4, 3, 13. Μετὰ τὸ οἰδόντες ἐπιτείνει τὴν προηγουμένην ἐπιβεβασμένην· 4, 2, 11, 5, 2. γεμῆν· γίνεται μετὰ βασις μετὰ ποιῆς τινος δυνάμει· εἰς νέον τι, τοῦ γε ἐξαίροντος τὴν προηγ. λέξιν· 1, 4, 5, 16, 6, 3, 8, 12, 8, 10, 9, 6, 11, 10.

γένος· = πλῆθος· 4, 3, 10.

γερερός· = σέβας ἐμπνέων· 3, 1, 4.

γεωμέτρης· μαθηματικός, διότι περὶ τὴν γεωμετρίαν ἐστρέφετο τότε ἡ τῶν μαθηματικῶν ἐπιστήμη.

γεωργικώτατος· βέλτιστος, ἀριστος γεωργός· 3, 3, 9.

γῆ· ἐξοχή· κρατοῦσι τῆς γῆς = εἰσὶ κύριοι τῶν ἐκτὸς τῶν Ἀθηναίων ἀγρῶν· 2, 7, 2. ἐν τῇ ἐαυτῶν ἐννοεῖται· γῆ· 3, 5, 4.

γίγνεσθαι· πάντα = γενεῶσθαι· 1, 1, 14 εἶνε γνώμη τοῦ Λευκίππου ὅτι τὰ ὄντα διὰ τὴν σύγκρισιν καὶ διάκρισιν τῶν ἀτόμων γεννῶνται καὶ ἀποθνήσκουσιν. «οὐτ' ἂν γενέσθαι ποτὲ οὐδὲν οὐτ' ἀπολέσθαι», 1, 1, 14. γνώμη Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου· πρβλ. καὶ 1, 1, 15. αἱ γενιόμεναι ποι. = αἱ μητέρες. 1, 4, 7. — συμβαίνει· 1, 1, 11.

γίνεται = καθορᾶται, ἀνευρίσκεται· 3, 10, 4. ἀνάστατος· γίνεται = κατὰστρέφεται· ἐπὶ τῶν πόλεων· 4, 2, 29. ὅτι ἔρχεται· 3, 3, 6. καὶ ὅταν — γένεται = καὶ ὅταν — ἐκπνέσθαι· 4, 3, 8.

γιγνώσκω· μέ· εἰδ. ἀπρμφ. = κρί-

νω, νομίζω· 2, 6, 35. ὁ ἀνεστ. ὡς παρκ. ἐν 4, 4, 13. παθ. γιγνώσκομαι = γίνωμαι γνωστός· 3, 3, 1, 2.

Γλαύκων· 1) ἀδελφός τοῦ Πλάτωνος 2) Γλαύκων, οὗ υἱὸς ἦν Χαρμίδης.

γινῶθι σαυτόν· 4, 2, 24. «Οὐκ ἐκέρων ἐν Τουσκ. 1, 22, 52. λέγει ὅτι ὁ Ἀπόλλων δὲν κελεύει νὰ γνωρίσωμεν τὰ μέλη ἡμῶν ἢ τὴν φύσιν ἢ τὴν μορφὴν, διότι οὐδὲ ἡμεῖς σώματα ἐσμέν, οὐδ' ἐγὼ σοι ταῦτα λέγοντι τῷ σώματί σου λέγω. Ἐπομένως· «γινῶθι σαυτὸ νὰ λέγων, τοῦτο νοεῖς γινῶθι τὴν σαυτοῦ ψυχὴν»· διότι τὸ σῶμα δὴ εἶνέ πως ἀγγεῖον καὶ τῆς ψυχῆς τι δοχεῖον.» «Οὐδὲ Πλάτων ἐν Φαίδρῳ 229 Ε οὐ δύναμαι πω κατὰ τὸ Δελφικὸν γράμμα γινῶναι ἐμαυτόν.»

γνώμη· ἐκέρων· ἐν 4, 5, 9. νοῦς, λογισμός· 1, 1, 7. — φρόνησις· 1, 2, 10. νοῦς δημιουργικός· 1, 4, 4. ἀντιπ. τῇ τύχῃ — διδασκαλία 4, 2, 9. — γνώμη = μετὰ λόγου 1, 4, 9. γνώμη = δι' ἐπιγνώσεως τῶν αἰτιῶν· 2, 7, 1. — ἰδέ· 2, 1, 34.

γνώμων· γνώστης· 1, 4, 6.

† γνῶμονικός· ἐπιστήμων, φρόνιμος. 1, 2, 10.

γνώριμος· φίλος· 2, 3, 1, 11, 2, 10, 2.

† γινῶσις· 4, 8, 11.

† γομφίος· δηλ. ὁδοῦ· τραπεζίτης. 1, 4, 6.

γοῦν· τοῦλάχιστον· ἐπιπεφρόμενον εἰς γενικὴν τινα κρίσιν εἰδικεύει αὐτήν· 1, 6, 2, 11, 2, 1, 3, 5, 3, 3, 3, 1, 10, 1, 4, 3, 10, 4, 14, 21. — ἐν ἀποκρ.

==βεβηκώς 1, 4, 8. 3. 3, 5. 6, 7. 6, 5, 10, 8.

γράμμα α) σύγγραμμα 4, 2, 1, 8.

Ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηναίων πολλοὶ ἰδιώται εἶχον βιβλιοθήκας, ὧν ἐπιστημώτεροι ἦσαν ἢ τοῦ Εὐκλείδου, Εὐριπίδου, τοῦ Ἀριστοτέλους βραδύτερον, καὶ ἄλλων. β) γραμματική 4, 2, 20.

γ) τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου 4.4.7.

† γραμματικὸς ὁ ὁρθὸς ἀναγινώσκων καὶ γράφω 4, 2, 20.

γραφή. κατὰ τινος = κατηγορητήριον. 1, 1, 1, Γραφή ἐλέγγοτο ἡ κατηγορία κατὰ τοῦ πρὸς τὸ κοινὸν καὶ τὴν πολιτείαν κακοῦργοῦντος ἢ πᾶς τέλειος πολίτης ἐδικαιοῦτο νὰ εἰσαγάγῃ. Λαμβανομένη παθητ. δέχεται ποιητ. αἴτ. 4, 1, 4. ἰδ. φεύγω. — γραφαί = ἔργα γραφικῆς ἐκ τῆς μυθολογίας καὶ ἱστορίας εἰλημμένα 3, 8, 10.

γραφικὴ ἐν. τέχνη = ζωγραφική.

γράφωμαι καλῶ τινα εἰς τὸ δικαστήριον δι' ἀδικήμα πρὸς τὴν πολιτείαν, κατηγορῶ — τινα γραφήν. 4, 8, 4.

οἱ γραψάμενοι = οἱ κατηγοροὶ 1, 1, 1.

† γυμναστέον = δεῖ γυμνάζεσθαι. 2, 1, 28

γυμνοπαίδει. Τὸν Ἑκατομβαιῶνα μῆνα ἤγετο ἐν Σπάρτῃ ἐορτὴ ἐπὶ 10 ἡμέρας διακοῦσα, καθ' ἣς οἱ παῖδες τῶν Σπαρτιατῶν γυμνοὶ ἐχόρευον περὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Καρανείου Ἀπόλλωνος εἰς ἀνάμνησιν τῶν παρὰ τὴν Θυρέαν πεσόντων Σπαρτιατῶν. Διὰ τῶν χορῶν τούτων ἐν μέρει ἐμιμοῦντο παρὰστάσεις τινάς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τούτων ἡ Σπάρτη διετελεῖ ἐν εὐθυμίᾳ ἐκτάκτῳ, πλεῖστοι δὲ τῶν ξένων παρεγίνοντο ἐκεῖσε. 1, 2, 61. Ἡ δοτ. τοῦ χρόνου ἐγένετο κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐκφορᾶς τῶν Ἀττικῶν ἐορτῶν Παναθηναίαις, Διονυσίοις κλπ.

Δαίδαλος υἱὸς Εὐπαλάμου, μυθικὸς τεχνίτης ἐξ Ἀττικῆς, ἐξ ἧς φυγὼν μετέβη εἰς Κρήτην παρὰ τῷ Μίνῳ, χάριν τοῦ ὁποῦ κατασκεύασεν καὶ ἀνάγλυφον περικτάν χορὸν (Ιλ. Σ, 592-ἐξ) καὶ τὸν Λαβύρινθον, εἰς ὃν βραδύτερον ἐκ δυσμενείας τοῦ Μίνῳ καθείρχθη, καὶ ἐξ οὗ ἐδραπέτευσε μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἰκάρου, κατασκευάσας ἐκ κηροῦ πτέρυγας Ὀβιδ. Μεταμ. βιβλ. 8. στ. 159—260.

δαίμονιες προσφώνησις α) θωπευτική, σημ. τὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἀγαθοῦ δαίμονος (θεοῦ) κατεχόμενον. (=κα-

λότουχε!) β) τὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν κακοῦ δαίμονος διατελοῦντα. (=δαίμονισμένε!) Δαιμόνιον: Εἴπερ τις καὶ ἄλλος τῶν ἀνθρώπων ὁ Σωκράτης εἶχε δῶτάτην τὴν διάνοιν, ἀντελαμβάνετο τοῦ ἀγαθοῦ λεπτότατα, ἦτο τὰ ἥθη ἀγνότατος, πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβέστατος, ἀδιασείστος πιστεύων περὶ τῆς προνοίας αὐτοῦ. Διὰ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ φύσιν εἶχεν δῶτάτα καὶ σφοδρότατα ἀνεπτυγμένην ἐν ἑαυτῷ, ἀπὸ παιδὸς μέχρι τέλους τοῦ βίου, κινήσιν τινα τῆς ψυχῆς, ἥτις ἀπέτρεπεν μὲν αὐτὸν ὑσάκεις ἐμαλλε νὰ

πράξῃ τι οὐχὶ ὀρθῶς καὶ καλῶς, εἰσὶ γὰρ
 δὲ (καὶ ἡ συγῇ αὕτη ἦτο τεκμηρίον ἐπι-
 δοκιμασίας) ὁσάκις ἐμελλεν ἀγχιθὸν τι
 νὰ πράξῃ. Τὴν ὁδεῖαν τούτην τῆς ψυχῆς
 κίνησιν ἐκάλεισε δαιμόνιον. θείαν
 δηλ. φωνήν, διότι ἐπίστευεν ὅτι θε-
 ὄθεν ἐπεγένετο αὐτῷ. Καὶ ἡ ἀκλόνη-
 τοῦ τοῦ Σωκράτους πίστις περὶ τῆς
 Θεοῦ τοῦ δαιμονίου δικαιοδογεῖται
 ἐκ τούτου ὅτι ὁσάκις ἐπαγγινετο αὐτῷ,
 αἴτε περὶ τῶν ἑαυτοῦ εἴτε περὶ τῶν ἄλ-
 λων ἀνθρώπων οὐδέποτε ἐσφάλλετο,
 ἀλλὰ προσήμικε τῇ ἀλήθειᾳ. Περὶ ἐκείνων
 ὅμως τῶν πραγμάτων ἐπαγγίνετο. τὰ
 ὅποια δὲν ἦσαν ἀνθρωπίνως νοητά. Ἡ
 ἐνδόμυχος αὕτη τῆς ψυχῆς κίνησις δὲν
 ἦτο ἀποκλειστικῇ τῷ Σωκράτει εὐνοία
 ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἶνε ἔμφυτος
 καὶ κοινὴ πᾶσιν ἀνεξικρέτως τοῖς ἀνθρώ-
 ποις φωνή, ἐν τῇ συνειδήθει ὑπὸ τοῦ δη-
 μιουργοῦ ἐμφυτευθεῖσα, ἥτις εἶνε ἐπισκο-
 τισμένη μὲν παρὰ τοὺς ἀξέστοις καὶ βερ-
 βάροις, ἀνεπτυγμένη δὲ, καθαρὰ καὶ εὐ-
 κρινὴς παρὰ τοῖς ἡλικίως διαπαιδασμέ-
 νοις. Τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης
 ἐπίστευσεν. οὐδὲν εἶναι δαιμό-
 νιον = ὅτι οὐδὲν παρὰ τῶν θεῶν προ-
 ἔρχεται 1, 1, 9. εἰ μὴ τι δαιμό-
 νιον εἶη — ἐκτός ἐάν προέρχετο
 τι ἀπρόοπτον παρὰ τοῦ Θεοῦ 1, 3, 5.
 καὶ πληθ. — τὰ θεῖα. 1, 1, 12. — ἡ θε-
 ὄτης. 1, 4, 2. 1, 3, 15, 16.

δαιμονῶ· ποι ὑπὸ κακοῦ δαίμονος
 κατέχομαι. εἰμαι μηχανικός· 1, 1, 9. ἐν-
 θα γίνεται κομψή ἀντίθ. πρὸς τὴν προηγ.
 λῆξ. δαιμόνιον.

δὲ· συνδ. ἀντιθ. μὲν ἀνευ προηγ. μὲν
 ἐν ἐπακροφῇ 1, 1, 1. 2, 21. 2, 2, 8.
 — τῶν δὲ βουλομένων, ἐνθα
 ἀντιθ. τί ποτε οἱ βουλομένοι.
 4, 2, 5 — ἀντιτιθεῖς δύο προτάσεις εἰς
 προηγ. μὲν. οὐδὲν μὲν. ἔχων — ἐν δὲ
 ταῖς ὁδοῖς — εἰς ὅποιαν δ' ἀν... 2, 1, 15.
 Τίθεται μετὰ τὴν ἀντιθ. λέξιν πρὸς
 μεῖζονα ἔμφασιν τὴν ἀργίαν δὲ.
 2, 1, 16. Ἐν ἀντιθέσει καὶ μετὰ τρεῖς
 λέξεις· 4, 1, 3. Τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ 1, 2, 1.
 «θυμαστόν δ' ἐ...» ἀναφέρ. εἰς τὸ ἐν
 1, 1, 2. «πρῶτον μὲν...» Ἐν ἐρωτημ.
 προτ. ἀντρεθεται εἰς ἐννοιαν λαμβάνου-
 σκ ἐν τῷ νῷ τοῦ ἐρωτῶντος· 1, 3, 13, 6,
 15, 2, 1, 26, 30, 2, 2, 7, 3, 6, 6, 10, 14, 37,
 9, 2, 3, 3, 11, 5, 20, 7, 3, 5, 8, 4, 9, 13, 10,
 10, 13, 3, 4, 2, 10, 24. — Συνδέει διακο-
 πεῖσιν ἐρώτησιν· 3, 5, 2. Μεταβάλλει τὴν
 θέσιν του, τίθεμενος εἰς τὰς δευτερευού-
 σας προτάσεις, καὶ τοῦτο διότι προηγού-
 νται τῆς κυρίας· «ἐπίστασθαι δέ· ἀντί.
 οὐκ ἐπιχειρεῖς δὲ μηχανάσθαι, ὁμολο-
 γῶν (= εἰ καὶ ὁμολογεῖς) ἐπίστασθαι· 2,
 3, 9. Τέμνει τὸ ἐπ. ὥσ αὐτῶς· 1, 7,
 3. Τίθεται μετ' αὐτό· 1, 3, 4. Ἐπεξηγη-
 ματικός. = δηλαδή. προστιθεὶς ἅμα καὶ
 νέαν ἐννοιαν· γνοῦς δέ· 2, 1, 1. τοῦς
 δ' ἡ χρηστοῦς· 1, 5, 5. δέσται δέ· 3, 6,
 14. — δὲ — τὸν ἀντικτῶν· τὰς δέ γε Σει-
 ρήνας· 2, 6, 31. — δὲ καὶ ἰδ' μὲν. — δὲ
 καὶ ἀνευ προηγ. μὲν· 3, 8, 7. — τί δέ;
 γίνεται μετὰ βίας μετὰ ζωηρότητος εἰς
 τὰ καθ' ἑκάστη μέση συμπλέγματος
 ἐπιχειρημάτων· 2, 6, 3, 4. 3, 3, 5, 6. καὶ
 πολυ. δύναται δὲ νὰ ἐρμηνεύηται διὰ

τοῦ. καὶ λοιπόν;

δεικτέον μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ
ἡ λέξις 3, 5, 8· μετὰ κατηγο. μετχ. καὶ
εἰδ. προτ.

δεῖν· ἀπρὸς· δοτ. καὶ ἀπρμ. 3, 3, 10.
— αἰτ. 4, 2, 10. — τὰ δέοντα πρᾶτ-
τειν· ταῦτόν ὅ, τι λέγεται καὶ ἐν 3, 9,
4· «ἐπισταμένους δὲ δεῖ πράττειν» καὶ
11. ὅ, τι χρὴ ποιεῖν — δέομαι = ἔχω
ἀνάγκην 1. 1. 15. 2. 1. 11. παρκαλῶ 1,
2, 29. — Ὑπάρχει· ἡ γνώμη ὅτι παρκαλεί-
πεται μετὰ τὸ δοκεῖν 2, 2, 1 τὸ πεί-
θασθαι 3, 8, 1. τὸ κυριεῖν 3, 9, 4.

δεῖν = δένειν· πᾶθ. παρκ. δεδέσθαι. 1,
2, 49.

δεινός· ἐπιτήδειος· 2, 6, 36. 1, 2, 46.
τὰ δεινά = τὰ χαλεπὰ, τὰ κινδύνου
πλήρη. 3, 9, 1.

δεῖπνίζω ἀμτβ. παρκατῆναι δεῖπνον.
1, 3, 7.

δεῖπνον· ἐν 3, 14, 1. δηλοῦται τὸ
συμφορητὸν λεγόμενον. καθ' ὃ ἐ-
δει ἕκαστος καὶ φέρει τὴν τροφὴν του.

+δελεάζω· μετχ. — ὄμην. συλλαμ-
βάνω δι' ἀπάτης. 2, 1, 5.

+δέλεαρ· δόλωμα· 2, 1, 5.

Δελφοί· πόλις τῆς Φωκίδος. κατὰ
τὴν νοτίαν κλιτὺν τοῦ Παρνασσού, ἐν-
θαλόνας καὶ τὸ μνητεῖον τοῦ Ἀπόλ-
λωνος.

δέλτα· ἀρχικὸν τῆς λέξεως Δικαιοσύ-
νης. 4, 2, 13.

+δενδροκοπῶ· κόπτω τὰ δένδρα,
ἐρημῶ 2, 1, 13.

δεσπότης· κύριος. ἐκ τοῦ. 1, 5, 6,
ἐνθα ἰσοδυναμεῖ τῷ· ἀνδραποδι-

στὰς ἐκ τούτων. 1, 2, 6. μεταφρ.
δηλοῖ τὰς ἀλλοτρίους, ἐνθα πρόσκειται
τὸ ἐπιθ. ἀγαθοί, 1, 5, 5. β) τὰς
κακίας· 4, 5, 5.

δῆ· Γίνεται δι' αὐτοῦ ἀνάκληψις λόγου
μετὰ παρεμπιπτόντα ἄλλον λόγον. Οὐ-
τω ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀκρατείας τοῦ Κριτ.
καὶ Ἀλκβ. 12-16 διακόπτει τὴν συνε-
χειαν χάριν γενικωτέρου περὶ σωφροσύ-
νης λόγου μέχρι τοῦ § 24. ὅθεν διὰ τοῦ
δῆ ἀναλαμβάνει αὐτόν 1, 2, 56 καὶ
58. — μετ' ἐρωτημ. ἀντων. = τέλος
πᾶτων, ἐμφαίνει θαυμασμὸν δυσανα-
σχήτητην καὶ ἀγκυρότητα. 1, 3, 10. 2.
13, 6· 4, 4, 10. 20. Ἐπαυξάνει τὴν
δύναμιν τοῦ εἰς ὃ ἐπιφέρεται ῥήμ. 3, 7,
2, 8, 2 οὕτω μετὰ προστκατ. φαίνε-
ται δηλοῦν σπουδὴν = ἀμέσως· 1, 2,
41. 2, 3, 11. 3, 6, 5. — δῆ = ἴσα
— ἴσα 1, 1, 2. 37. 2, 4, 21· 2, 2,
3, 3, 5. 11. — ἀντιθ. = ὅμως· 2, 3,
14. — Προηγούμενων τῶν συνδ. εἰ,
ἐάν, ἐπεὶ. ὡς, δεικνύει τὸ περὶ οὗ
πρόκειται γνωστὸν καὶ ἐκτός πάσης ἀμ-
φιβολίας· 1, 5, 1, 6, 9. 2, 6, 20. —
Προηγούμενου μὲν εἰσάγει συμπέρα-
σμα ἀναμφιλεκτον καὶ ἐκτῆς στενῆς τῶν
πραγμάτων σχέσεως ἀπορρέον· 1, 2, 1.
14. 62. 4, 3, 2. 18. — Συμπερασμα-
τικόν. 3, 6, 5. — Συνδέεται μετὰ τοῦ
ἀρηγμ. γάρ, ὅ καὶ ἀναφέρεται, κα-
θιστὰς τὴν ἐπεξηγήσιν ἱκανῶς δῆλ. 3,
3, 1. 10. 10. 11. 17. 14, 2, 4, 2,
24. — Μετὰ τοῦ γε ἰσχυροποιεῖ τὴν
δι' αὐτοῦ ἐπιφερομένην εἰς τὸ μέλος
τῆς προτ. δύναμιν· 1, 2, 53. — Ἐν τῷ

τύπῳ μὲν γὰρ ὁ δὴ ἀναφ. εἰς τὴν πρό-
τοῦ μ. ἐν λέξει 1, 2, 14, 3, 4, 1.

Δήλια· ἐορτὴ ἦν οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν
κατ' ἔτος ἐπὶ τῇ ὑπὸ τοῦ Θεταῖος ἀπαλ-
λαγῇ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ, ὃν εἶχον ἐ-
πεβάλλη οἱ Κρήτες καὶ καθ' ὃν ἐδεινὰ
προσφέρωσι τῷ Μινωταύρῳ ἀνὰ ἑπτὰ
νέους καὶ ἑπτὰ νέας πρὸς βοράν· 4, 8, 2.
Δήλιον· νῆος Ἀπόλλωνος ἐν Βοιω-
τίᾳ, περ' ᾧ βορὰ δ. τερον ἰδρύθη. φαίνεται,
πολίχιον φερώνυμον. Ἐπ' αὐτῷ συνε-
κροτήθη τῷ 424 π.χ. ἡ μάχη, καθ' ἣν
εἰκοσχις χίλιοι Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν στρα-
τηγὸν Ἰπποκράτην συμπλακέντες πρὸς
τὰς ἡνωμένας ὑπὸ τὸν Περσὶν δυν-
νάμεις τῶν Βοιωτῶν, ἰσχυρήν οὖσαν
ἠττήθησαν ἀποβαλόντες χίλιους ἄνδρας
ἐν οἷς καὶ τὸν Ἰπποκράτην 3, 5, 4.

Δήλιος· νῆος μικρὰ καὶ πετρώδης τῶν
Κυκλάδων, ἱερὰ νομιζομένης τόπος τῆς
γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρ-
τέμιδος. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἐν αὐτῇ
ὄρους Κύνθου ἦτο ἄδυτον τοῦ θεοῦ, ἐν-
θα κατὰ πενταετίαν συνηθροζόντο οἱ
Ἴωνες τῶν νήσων καὶ τῆς Ἀττικῆς καὶ
ἐτέλουν ἐορτάς. Κατὰ ταύτας ἐπεμπον
οἱ Ἀθηναῖοι θεωροὺς, καὶ χορὸν, αἶπιπτε
τὰ πρωτεῖα ἐν σχέσει πρὸς τοὺς τῶν ἄλ-
λων πόλεων χοροῦ λαμβάνοντα. 3, 3, 12.

Δήλον ὅτι ἐφη· (ἀντι· δῆλον, ἔφη,
ὅτι...) = βεβηχίως εἶπε 3, 7, 1, 4, 2,
14, 4, 23.

Δήλῳ· ἀμ.β. ἐδήλωσε δέ. — δῆλον δὲ
ἐγένετο. 1, 2, 32. δηλ. ὅτι ὁ Κριτίας ἐ-
πὶ τῷ Σωκρ. ἔγραψε τὸν νόμον.

Δημέας· Ἀθηναῖός τις ἐκ τοῦ δήμου

Κολλυτοῦ, τῆς Αἰγινήδος φυλῆς, χλα-
μυδουργός· 2, 7, 6.

† δημηγορῶ· ἀγορεύω ἐνώπιον τοῦ
δήμου, τῆς ἐκκλησίας. 3, 6, 1.

δημοκρατία· ἡ πολιτεία, ἐνθα πῶς
ἀρχαὶ ἐκ πάντων καθίστανται. 4, 6, 12.

δημοσίου· ἡ πολιτικὴ διαίρεσις τῆς χώ-
ρης καὶ τῶν πολιτῶν, ἣν ἐπεχείρησεν ὁ
Κλεισθένης. ἐν γένει ἡ κοινότης.

δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν = διὰ
τῶν ὀργάνων τῆς πολιτείας ἀποθνήσκειν
4, 8, 2.

δημότης· ἰων. καὶ ποι. δημοτικός,
ἄνθρωπος δηλ. τοῦ ὄχλου, κοινός. 1, 2, 8.

δημοτικός· ὁ εὖνους τῷ δήμῳ, δη-
μοκρατικός. 1, 2, 60.

δηποῦ· βεβηχίως δὲν ἀπατᾶμαι — οὐ
δὴ ποῦ· τύπος εἰρων. ἐν ἔρωτ. — δὲν
ἀμφιβάλλω ὅτι δὲν... 2, 3, 1, 4, 2, 11.

δηώ· ποι. ἐρημῶν χώραν... 3, 5, 4.

διά· διὰ πολέμου = πολεμοῦντες· 2,
6, 22. διά χρόνου = μετὰ πάρο-

δον χρόνου· δηλ. μεθ' ἱκανὸν χρόνον· 2,
8, 1, 4, 4, 5. περ' φράζει ἐπιθετον· τῶν

διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν = τῶν σω-
ματικῶν ἡδονῶν 1, 5, 6, 2, 6, 5, 4,

5, 3, 11. τὰ διὰ στόματος ἡδέα· 1,
4, 5. — διὰ μὲν τὰ προπεπο-

νημένα = μεθ' ὅλους τοὺς προηγου-
μένους χρόνους μου· 4, 2, 23. διὰ

ταῦτα· μετὰ μετοχὴν, ἀνακεφαλ.
τὰ προηγούμενα· 1, 3, 7. δι' ἄρε-

τήν = διὰ τὸ μετ' ἀρετῆς πρωτεύειν
3, 5, 10.

διαγγέλλω γνωστοποιῶ· μετβ, 2, 6,
36. με προσδ. διὰ τῆς οἰς. 3, 11, 3.

διαγιγνώσκω· διακρίνω.

† διαγράμμι· γεωμετρικὸν σχῆμα·
4, 7, 3.

διαγωνίζομαι· ἀμοιβαίως ἀγωνίζομαι· 3, 9, 2. κπλχ.

† διάδηλος· κατὰδηλος, ὀλοφάνερος·
4, 4, 1.

διαδύομαι· εἰσδύομαι, τρυπῶν· 2,
6, 22.

διαζῶ· μέχρι τέλους ζῶ· 3, 12, 2, 4·
μελ. διαβίωσθ· 2, 1, 23. ἀφρ. δικ-
βιούς· 4, 8, 2. παρκμ. διαβεβιωκέναι.
(μόνον παρὰ Ξενοφ.) 2, 8, 4.

† διαζώννυμαι· καὶ ὅτι μέση διέ-
ζωσται ὅρεσιν ἐρμυνοῖς — καὶ ὅτι τὸ
μέσον αὐτῆς εἰς διακεχωρισμένον διὰ
σειρῶν ὁρέων ἀποκρήμνων. 3, 5, 25.
Τοιαῦτα δ' εἰσὶ τὰ ἐν Ἀττικῇ Πάρ-
νης, Βριλησσός, Πεντελικόν, Ὑμηττός,
Λαύρειον, Λυκαβηττός, Κερυδαλός.

διαθρύλω· διατεθρύλητο γὰρ ὡς φησὶ
Σωκράτης τὸ δαιμόνιον ἐκυτῶσθαι·
νεῖν ὁ νοῦς. Ὁ Σ ἐγρήτο μαντικῇ
ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ἡ παρὰ τοῖς
πολίταις διαδεδομένη φήμη ὅτι τὸ
δαιμόνιον προσελεγεν αὐτῷ· τὸ εἶδος
δὲ τοῦτο τῆς μαντικῆς παρεξηγήθη
ὡς εἰσαγωγή κακῶν δαιμονίων· ἀλλ'
ὁ Σ. οὐδὲν κακότερον εἰτήγαγε τῶν
ἄλλων κλπ. 1, 1, 2.

διαθρύπτομαι· διὰ τῆς κολακείας
ἐκθηλύνομαι, διαφθείρομαι. 1, 2, 24.

δίαιτα· τρόπος τοῦ ζῆν· 1, 2, 5.

διαιτῶμαι· κατὰ τινα τρόπον ζῶ
2, 3, 2.

διάκειμαι· εὐρίσκομαι ἐν κακῇ

σει· οὕτω = ἐν ταύτῃ τῇ κατὰστάσει εὐ-
ρίσκομαι· 2, 3, 18. ὁμοίως = ἐν ὁμοίᾳ
... 4, 2, 27. εὐαρεστοτέρως· δια-
κεῖσθαι ἢ πόλιν = ἡ πόλις ἔχει
δικθεσεις μείζονος προθυμίας, δηλ. εἰς
δικταθειμένην ναῦπακούευσκολώτερον...
3, 5, 5.

διάκονος· ὑπηρετής, θεράπων·

διακωλύω· διαρκῶς ἐμποδίζω· 2, 3,
18.

διαλαμβάνω· πρὸς διειλημμένοι τὸ
βάρος = ἔχοντες διανεμημένον τὸ βάρος
3, 10, 13·

† διαλάμπω· ἀμτβ. — μεταφ. δια-
κρίνεται λαμπρά· 2, 1, 22.

διαλέγω· ἐκλέγω· 4, 5, 11. μεσ. δικ-
λεγόμενός· τι διακρίνω τάχαθὰ τῶν κα-
κῶν, τάληθῃ τῶν ψευδῶν· 4, 5, 12.

διαμαρτάνω· ἀποτυγχάνω· 3, 2, 3.
9, 6, 7.

διαμάχομαι· ἀμοιβαίως μάχομαι.
3, 9, 2.

διαμεμνησθαι· (ἀφίσταται τοῦ ε-
θους τῶν ἀρίστων συγγαφῶν.)· διαρ-
κῶς ἐνθυμεῖσθαι τι· 1, 4, 13.

διαμνημονεύω· αἰτ. διαρκῶς ἐν-
θυμοῦμαι τι· 1, 3, 1.

διακνύτω· φέρω τι εἰς πέρας· 2, 4, 7.

† διαπρεπής· ἐπίσημος ἐξοχος· 2, 1,
27.

διαπράττω· κατωρθῶν, φέρω εἰς
πέρας· 2, 3, 13.

διάπυρος· πεπυρκατωμένος λίθος· οὐ-
τω ἐκάλετο ὁ Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον· 4,
7, 7.

διαρκέστατα· (ἀφίσταται τοῦ εθους

τῶν ἀρίστων συγγραφέων). 2, 8, 6.
 † διασκοπῶ διαρκῶς ἐξετάζω 4, 8, 1.
 διασιωπῶ ἀόρ. διεσιώπησεν = ἐ-
 τήρησε διαρκῶς σιωπῇ 3, 6, 4.
 † διαταράττω ἐμβάλλω εἰς με-
 γάλην ταραχήν 4, 2, 40.
 διατείνομαι ἐντείνω τὰς ἐμαυτοῦ
 δυνάμεις. 3, 7, 9. — διατεινόμενος
 φεύγειν = πᾶσιν δυνάμει νά φ. 4, 2, 23.
 διατελῶ ἄνευ τῆς εἰδ. μτχ. ὦν.
 1, 6, 2.
 διατίθῃμι· διευθετῶ. 2, 1,
 27. μετ' ἐπιρρ. = μεταβάλλω εἰς
 τοιάνδε ἢ τοιάνδε σωματ. ἢ ἡλικίαν
 κατὰστασίν τι. 1, 5, 5. — οὕτω δι-
 θῆσαι = οὕτω παιδεύσειν. 1, 6, 3.
 διατιθέναι ἰδίᾳ λέγεται ἐπὶ τῶν
 ἐμπόρων, τῶν ἐκτιθεμένων πρὸς πώλη-
 σιν τὰ ἐκυτῶν ἐμπορεύματα, μεταφο-
 ρικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σοφιστῶν, τῶν πω-
 λούντων ἐπ' ἀμοιβῇ τὴν ἐκυτῶν σοφίαν,
 καὶ ἐπὶ τῶν νέων, τῶν πωλούντων αἰ-
 σχρῶς τὴν ἐκυτῶν καλλονήν. 1, 6, 13.
 — τὴν ἔριν συμπερόντως ἀλ-
 λήλοισι διατίθεσθαι = νὰ κατε-
 πύωσι τὴν ἑρὶν κατὰ τρόπον συμφέρου-
 ται ἀλλήλου; 2, 6, 23 —
 διαφαινώ· ἀμτβ. φανερόνομι 3, 10, 5.
 διαφέρω· ἀμτβ. εἰμι ὑπέρτοχος, ὑ-
 περέχω 3, 5, 13 τῶν ἡλικιωτῶν ἐπὶ
 σοφίᾳ 4, 2, 1. αἰτ. ποσοῦ καὶ γεν. προσ.
 3, 3, 14. — εἶνε διαφορά· πολὺ νῆ Δίᾳ
 διαφέρει = μεγάλη μὲ τὴν ἀληθειαν
 διαφορά εἶνε. 3, 10, 5. προβλ. 1, 2,
 50, 2, 1, 17, 3, 4, 7, 7, 8, 5, 11,
 11, 14, 4, 4, 11, 5, 11. — παραλεί-

πεται ὁ β. ὅρος τῆς συγκρίσεως 3, 12.
 5. οὐδὲν ἂν σοι διαφέρει... = δὲν θὰ
 σ' ἐνδιέφερε καθόλου. 2, 2, 12. —
 διενεγκούσῃ = ἐγκυμονήσασα 2, 2, 5,
 — Μετ διαφέρομαι· ἐρίζω. 2, 3,
 1, 9, 8.
 διαφερόντως· οὐδὲν = ἄνευ οὐδε-
 μιᾶς διαφορᾶς... ἢ... 3, 8, 5.
 διαφθείρω ἀποπλυνῶ, διαφθείρω τὰ
 ἥθη 1, 1, 1, 21, 2, 8, 4, 2, 35.
 διάφορον τὸ· ἡ διαφορά, ἡ χωρίζουσά
 δύο. 2, 3, 5.
 διαχρῶμαι ἀόρ. διαχρήσεται,
 μετὰ τῆς αὐτ. π. ἀντ. = κύτοκτονῶ 4,
 2, 17.
 † διαψεύδομαι· διεψεύσμενοι τῆς ἐ-
 αυτῶν δυνάμεως = ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν
 ἐννοήσῃ τὴν ἐκυτῶν δύναμιν 4, 2, 27.
 διδάσκαλικά· ἰδ. χορός·
 † διδάσκαλικάς· λόγος· = ἐπιτή-
 δειος νὰ διδάσκῃ 1, 2, 21.
 διδάσκω· μτβ. διπλῇ αἰτ. 1, 2, 10.
 μέτ. παιδεύομαι τινα (διὰ τοῦ διδά-
 σκάου). 4, 4, 5.
 δίδωμι· δοτ. αἰτ. καὶ ἀπρμ. σκο-
 πὸν δηλοῦντι 1, 1, 9. ἐνθα καὶ ὁ
 τύπος ἐδωκαν· ἐν 4, 2, 15. ἐδώ-
 καμεν
 δίδειμι β. πρόσ. μελ. διέσει (ὁ
 ποπτον) σκοπούμενος = διαρκῶς θὰ
 σκέπτηται 2, 1, 21.
 † διέλκομαι· διασύρομαι 3, 10, 7.
 διέχω· ἀμτβ. ἀπέχω 2, 3, 19.
 διηγοῦμαι αἰτ. καὶ εἰδ· προσ. 2, 7, 12.
 † διούραμβος· λυρὸν ποίημα,
 κατ' ἄρχὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Βάχχου, εἴτα

καθόλου ἡ λυρική ποίησις. Τούτου εὐρέτης ἐλέγετο ὁ Ἀρίων. 1, 4, 3.

δίστημι· πρὶν διεσθῶτε· ἀδελφῶ δέ.. καὶ πολὺ διεσθῶτε = δύο δ' ἀδελφοί.. καίπερ πολὺ ἀπομακρυσμένοι 2, 3 19.

δικάζω· εἰσάγω εἰς δίκην — ἀχρηστίας = ἐνεκα ἀχ. 2, 2, 12. — Μεσ. αἰτ. σύστ. καὶ δοτ. διὰ τὴν ἐνοικίαν τοῦ ἀγωνίζεσθαι τὴν ἐν αὐτῷ οὕσαν 3, 5, 16.

δίκαιος· χρήσιμος, ἐπιτήδειος εἰς ὅ,τι θέλει τις... 4, 4, 5. — δίκαιον τό· περὶ τοῦ ὀρίσμου αὐτοῦ προβλ. 4, 4, 1-25.

† δικανικός· δεινός εἰς τὸ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀγορεύειν. 1, 2, 48.

† δικαστικός· δεινός εἰς τὸ δικηγορεῖν. 2, 6, 38.

δίκη· ποινή· 2, 2, 13· δίκη δημοσία· ἡ καὶ ἄλλως γραφή, ἐλέγετο ὅταν τὸ θέμα τῆς δίκης ἦτο ὑπὲρ τοῦ δημοσίου· κατὰ ταύτην ὁ φεύγων, ἔδδει κριθῆναι ὅ,τι δαί παθεῖν ἢ ἀποτίσσει 2, 9, 5. κατὰ τὴν σταθεράν δικανικὴν φράσιν, δηλοῦσαν τὴν σωματικὴν ποινὴν ἢ τὴν χρηματικὴν ζημίαν. — δίκην λέγειν = ἀπολογεῖσθαι 4, 8, 1.

Διόδωρος· ἀβέβαιον τίς ἦν. 2, 10, 1.

† διολογῶ· συμφωνῶ, παραδέχομαι. 1, 2, 57. (ἀπαντᾷ τὸ ῥῆμ. καὶ ἐν Ἀγῇ. 3, 5)

Διονυσόδωρος· ἀδελφός τοῦ Εὐθυδήμου ἐκ Χίου ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας πρῶτον μὲν ἐπηγγέλλετο τὴν διδασκαλίαν

τῆς στρατηγικῆς τέχνης, εἶτα ἀνερᾶνε σοφιστής.

διορίζομαι· δίδω ὀρίσμον· 4, 6, 1.

διχογνωμονῶ· (ἡ λέξις ἀρίσταται τοῦ ἐθνους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν). ἔχω ἀμφίβολον γνώμην. 2, 6, 21.

δίψα· ἐν 4, 5, 9 καὶ δίψος ἐν 1, 4, 13. κυμαινόμενης τῆς γραφῆς.

διώκω· διεξέρχομαι. διηγουμαι. 2, 1, 34. ἐπιδιώκω, προσπαθῶ νὰ εὕρω· 2, 8, 6, 4, 4, 24.

δοκιμάζω· παραδέχομαι· 1, 2, 4. 8· ἀκριβῶς ἐξετάζω 2, 6, 3. 6. δοκιμαζόντων — ἃς κρίνωσιν· 1, 4, 1, — ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθίσταται = ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀνδρῶν, οἱ ἄρξαντες ἀνεπιτήπτως καὶ εὐθύνας δόντες ἐπληρέθησαν ὑπὸ τοῦ δήμου. 3, 5, 20.

δοκιμασία· Πρὸ τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσόδου πάντες οἱ ἄρχοντες ἐδοκιμάζοντο. καὶ δὴ δις, ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δικαστηρίῳ, Ὁ δοκιμαζόμενος ἔδει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἀμφοτέροι οἱ γονεῖς ἦσαν ἄστοί καθὼς καὶ ὁ πρὸς μητρὸς πάππος· ὅτι τιμᾷ τὸν Ἀπόλλωνα πατρός καὶ τὸν Δία Ἑρκείον ἐν ἰδίῳ ἱερῷ· ὅτι ἔχει οἰκογενειακὸν τάφον· ὅτι εἶνε εὐσεβὴς πρὸς τοὺς γονεῖς ἀκόμη καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν (2, 2, 13.) ὅτι τελεῖ τὰ τέλη. ἐξ ὧν ἐπιτοέπεται νὰ ἐκλέγωνται οἱ ἄρχοντες· ὅτι ἐξεπλήρωσε τὰς στρατιωτικὰς ὑποχρεώσεις· ὅτι εἶνε ἀρτιμελής καὶ καθ' ὅλου ἐδίδου λόγον παντός τοῦ βίου. Ἡ δοκιμασία τῶν ἀρχόντων εἰσήγαστο ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν

δοκῶ· προσ. κἂν ἐγὼ δοκῶ μοι = νο-

μίζω ὅτι καὶ ἐγὼ ἀκόμῃ 1. 3. 10. πρβλ 4, 2, 28. δοκεῖ μοι (ἀπρσ) = νομίζω. πλχ. Ἐντεῦθεν πολλάκις ἀκολουθεῖ δι-
 ἀφορον ὑποκ. τοῦ ἀπρσμφ. κατ' αἰτ. οὕτω: δοκεῖ μοι — ἀν γενέσθαι: ἐνθα ὑποκ. εἶνε τό: αὐτούς· 3, 5, 14. ἐ-
 μοι δοκεῖ πλεῖω τῶν φυτῶν: ἐνθα ὑποκ. τῆς πρσχλειπομ. προτ. εἶνε τό: τοὺς ἀνθρώπους· 4, 3, 10 —
 ἐμοὶ μὲν δοκεῖ = κατὰ τὴν γνώμην μου βεβηώς· 3, 13, 6. οὐκέτι μοι δοκεῖ —
 δὲν φρονῶ πλέον 4, 4, 20. Ἐννοεῖται τό ρ. εἶναι μετὰ τὸ δοκεῖν εἰς τὰ χωρία 1, 1, 5 7, 1, 4. — οὐ δοκεῖ σοι ... εἰκέναι — δὲν νομίζεις ὅτι καὶ τοῦτο λογίζεται... 1, 1, 6. ἡ σύνταξις τοῦ δο-
 κεῖν... εἰοικέναι ἐγένετο κατὰ τὴν: δοκεῖν φαίνεσθαι· 2, 1, 22 3, 1, 4. —
 διὰ τῶν δοκούντων τοῖς ἀνθρώποις = δι' ἐκείνων τὰ ὅποια οἱ ἄνθρωποι ἀληθῆ πρσχδέχονται. 4, 6, 15.
 δοξάζω νομίζω. πιστεύω, ἔχω δοξα-
 σίας· 3, 9, 6. κπλχ. Ἐν 1, 1, 13. τὸ ἀπρμφ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου ἐφ' η'·
 δουλεία· ἡ τάξις τοῦ δούλου· 2, 1, 11.
 δουλεύω εἰμι δούλος· 1, 5 5. ἐνθα ἀντιτίθ. τῷ: ἐλευθέρω· μέσυστοιχ. ἀντικ — ὑποβάλλομαι εἰς τὴν σκληρο-
 τάτην δουλείαν· 3, 12, 2.
 δουλοπρεπής· συγκρ. — ἑττερος 2, 8, 4· ὁ πρᾶττων πράγματα τῇ τάξει τῶν δούλων προσήκοντα.
 δοῦλος εἰ δούλοι ἦσαν βάρβαροι προ-
 ερχόμενοι ἐκ Λυδίας, Φρυγίας, Περ-
 φλαγονίας, καὶ τῶν περὶ τὸν Πόντον χω-

ρῶν, ἀγοραζόμενοι ἀντὶ δύο, πέντε, δέκα μνῶν καὶ ἐνίοτε τετλάντου (2, 5, 2). θε-
 ωρούμενοι ὡς πρσχματικῇ περιουσίᾳ καὶ χρησιμοποιοῦμενοι εἰς ἐργαστήρια, με-
 ταλλεῖα (2, 7, 6) καὶ ἄλλα. Οἱ Ἀθηναῖ-
 οὶ μετεχειρίζοντο αὐτοὺς φιλανθρώπως θεωροῦντες ὡς ἴδικ τῆς οἰκογενείας τῶν μέλη, διὰ θρησκευτικῶν λόγων. Ἐν Ἀθήναις ἦσαν περίπου 100000 δούλων
 † δρομεύς· 3, 10 6.
 δύναμαι ὁ πρσχ. διὰ τῆς αὐξ. 1, 4, 14 3, 6, 1, 4, 2, 23. κπλχ, ἀφρ. ἐδυνάσθην 1, 2, 24. οἱ δυνάμενοι = οἱ πλούσιοι 2, 3, 3.
 δύναμις· κατὰ δύναμιν = ἀ-
 νηλότης τῶν μέσων· 4, 3, 16. οὕτω καὶ: κατὰ δύναμιν. 1, 3, 3.
 δυνατός· κολακεύειν = τῶν ἀσκούντων διὰ τῆς κολακείας μεγάλην δύναμιν ἐπὶ τοῦ Ἀλκιβ. 1, 2, 24.
 δυσσάπότερ πτος· (ἡ λέξις ἀφί-
 σταται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγρ-
 φῶν). ὅν δυσκόλως δύναται τις ν' ἀ-
 ποτρέψῃ. 4, 1, 5.
 † δυσάρεστος· συγκρ. — ὅτερος· — ὁ περισσότερον μὴ εὐχάριστος 3, 13, 3.
 δυσκαθεκτότατος· ὅν δυσκολώ-
 τατα δύναται τις νὰ κρατήσῃ. 4, 1, 3.
 δυσκατεργαστότερος· (ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγ-
 γραφῶν.) τοσούτω ταῦτα ἐκείνων —
 φαίνεται = τοσούτω ταῦτα (τὰ πολι-
 τικὰ) φαίνονται ὅτι δυσκολώτερον δύ-
 ναται τις νὰ διοικήσῃ ἢ ἐκεῖνα. (κι-
 θαρίζει κλπ.) 4, 2, 7.

† δυσκολαίνω· εἰμι δύστροπος·
2, 2, 8.

δυσκολία· ιδιοτροπία· 3, 12, 6

† δυσσύνβολος· δύστροπος ἐν
ταῖς πρὸς ἀλλήλους συναλλαγαῖς· 2, 6, 3.

† δυσσύνετος· ὁ δυσκόλως δύνανται

τις νὰ ἐννοήσῃ· 4, 7, 3.

δύσφορος· ὃν δυσκόλως δύνανται
νὰ φέρῃ· 3, 10, 13· συγκρ. 2, 2, 7.

δυσωποῦμαι· ἐπὶ τῶν δελῶν ζώων
φοβοῦμαι· 2, 1, 4.

E.

Ἐάν· συνηρημ. εἰς ἄν 1, 2, 2. ἀδικ-
φρέως τιθεμένων ἀμφοτέρων τῶν τύπων·
1, 2, 36. 43. 6, 11. 3, 4. 41· — Ἐ-
άν οὖν (τὴν ἐπὶ τὸν βίον ὁδὸν τράπη) ἔ-
μὲ φίλην ποιησάμενος... ἐνθα τὸ ἐλ-
λεῖπον βῆμ· ἀναπληροῦται· ἐκ τῶν συμ-
φραζομένων 2, 1, 23· —

ἐαυτοῦ· ἀντὶ τοῦ β· προστ. 1, 2, 16,
2 1, 30 6 35. Κεῖται περὶ ἀλλήλους τῇ
ἀλλήλῃ ἀντ. ἀναφερομένων ἀμφοτέρων
ἀνευ διαφορᾶς τινος εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκ.
2, 6, 20, 7, 12, 3, 5, 16· — Προστίθεται
εἰς μεσ. βῆμ. καὶ διευκρινίζει τὴν αὐ-
τοπάθειαν. 1, 6, 13. 4, 7, 1. — Ὡς
β· ὅρος· συγκρ. δεικνύει· ὅτι ἡ ἐν τῷ ὑ-
ποκ. ιδιότης οὐδέποτε ἄλλοτε ὑπῆρ-
χεν ἐν τοιοῦτῳ βραχυῶ· πλη· — Οἷκαθ'·
ἐαυτοῦς = οἱ σύγχενοι αὐτῶν· 3,
5, 10. τῶν καθ' ἐκαστοῦ· 3, 5, 11. αὐ-
τοὶ καθ' ἐαυτοῦς = μόνοι
κατάμονοι· 3, 5 11. ἐνθα δὲν μνη-
μονεύει τῶν μετασχόντων τοῦ πολέμου
Πλαταιων· — ἐν τῇ ἐαυτῶν· ἐνν.
χώρῃ· 3, 5, 12.

ἐγγίγνεται· ἐγγενεῖται· 2, 6, 34.

ἐγγυτάτω ἡδοναί· ἰδ. ἡδονή·

ἐγκράτεια· α) τὸ μέτριον καὶ ἡ ἀπο-
χή τῶν ἡδονῶν· β) ὑπομονὴ καὶ κρο-

τερία ἐν τῇ χαλεπότητι, δυστυχία, προβλ
1, 2, 1, 3, 5, 1 καὶ ἀρχήν, ὡς γλῶσ-
σημα θεωροῦμ. 2, 1, 1, 7, 4, 5, 1.

ἐγκρατής· τινός = ὁ δυνάμενος νὰ
φέρῃ τι. 2, 1, 7. ἐξουσιάζων, κύριος
ὢν τῆς.. 1, 1, 21 κλπ.

ἐγκυλισθεῖν τας εἰς ἑρωτας (μεταφ.)
οἷς· διαφόρων εἰδῶν ἑρωτας περιπλέχ-
θησαν· 1, 2, 22.

ἐγχειρῶ· ἐπιχειρῶ, ἀναλαμβάνω· 2,
3, 7, 14. 4, 1, 4· ἐγγείρει· — κάμει
ἀπόπειραν· 2, 3, 16.

ἐγὼ· ἡ δοτ. ἡ μὲν ἐν 3, 6, 2 εἶνε ἡ-
θική· — πρὸς εὐχρηστέτησιν ἡμῶν· Ἐν
4, 2, 14 καὶ 4, 6, 4 εἶνε δοτ. τῆς κρί-
σεως· — κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν.

ἐγῶμαι· ἐγὼ οἶμαι· 2, 7, 5.

ἐθέλω· ὁ βραχυῦ· τύπος θέλω ἀ-
πεντῆ ἐν 1, 4, 18. 2, 1, 17. 6, 4, 8,
2. ὁ ἐκτελέσ. ἐν 1, 2, 9. 4, 18. 2,
6, 27. δις· ἐθέλειν = εἰσθάνει· 3, 12, 8·
ἐθίζω· μετβ. διπλῇ αἰτ. συνειθίζω τι-
νὰ ὡς πρὸς τό.. 1, 6 8. 2, 1, 2.

† ἐθέιστεον· δεῖ ἐθίξαι· 2, 1, 28.

εἰ· ὑποθ. συνδ. εἰσάγων πάντας τοὺς
γνωστοὺς τύπους τῶν ὑποθέσεων. Πρὸς
τούτοις· ἐπάγει μαρικωτέρων ὑπόθ. εἰς
προηγούμενην γενικωτέρων· εἰ κύναν μὲν

— εἴ σοι ἦν... 2, 3, 9. — Διὰ τοῦ αὐ-
τοῦ συνδεδισάγονται παρὰ τακτικῶς δύο
ὑποθετ. πο.οτ' ἢ μὲν κατ' εὐτακτικὴν ἢ
δὲ κατ' ὀρίστ' ἐκτέρως τηρούσης τὴν
ιδίαν σημασίαν. 1, 2, 32. 2, 6, 4.
Προηγουμένη; ὑποθ. δ.α τοῦ τύπου ἐ-
άν μὲν (καθ' ὑποτ') ἔπεται εἰ δὲ μ. ἢ
ἀντὶ τοῦ ἐάν δὲ μ. ἢ 2, 6, 27. προβλ. καὶ
3, 9, 11. ἔνθα ἢ ἀπόδοσις: αὐτοῦ
ἐπιμ. ἐλομένους (ἐκ τοῦ ἐπεδεί-
κνυς) παρκαλείπεται· εἰ δὲ μ. ἢ ἐνν.
διακιν. νόημα. — ἐάν δὲ δὲν ἔχω
σχετῆς περὶ τούτων ... 3, 3, 7.
'Ἄλλ' εἰ μέντοι ... ὥσπερ οὔτε δι'
ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας ἢ ὁδὸς αὐτῆ
φέρει οὕτω μηδὲ δι' ἀνθρώπων, ἴσως
ἄν τι λέγοις· ἔνθα τὸ ρ. τῆς ὑποθ.
φέρου ἐκ τοῦ ἐπομένου ρ' λαμβά-
νεται· Ἑρμην· ἀλλ' ἐάν μὲν ἢ ὁδὸς
αὐτῆ δὲν ἤθελε φέρει ἀκόμη διὰ μέσου
ἀνθρώπων ἀκριβῶς ὅπως οὔτε δι' ἀρχῆς
οὔτε διὰ δουλείας φέρει, ἴσως δυνατόν
νὰ εἰσῆγες καὶ τι· 3, 1, 12. — Εἰ δὲ
δὰ ἐν πόλει... ἔνθα τὸ ρ. πειρᾶται
λαμβάνεται ἐκ τῶν ἐπομένων 2, 6, 25.
— Εἰ μ. ἢ ἄρ α = ἐκτός ἐκτυχόν·
εἰρωνικῶς 1, 2, 8. Εἰ δὲ β. ο. ὅ λ. ε.
— πρὸς δὲ τούτοις 3, 5, 11. — Εἰσ-
άγει πλάγιαν ἐρώτ' ἐξαχρωμένην ἀπὸ
τοῦ θαυμάζειν (ἐνθα δὲν ἐπανα-
λαμβάνεται καὶ ἐν τῇ κατόπιν διὰ τοῦ
καὶ συνδεομένη) 1, 1, 13. 17. 1, 2,
7, 3, 7, 8. 9. ἀπὸ τοῦ σκοπεῖν.
2, 12, 2, 4, 3, 9, 4, 12. ἀπὸ τοῦ·
εἰ δένει· 1, 3, 5. ἀπὸ τοῦ ἀ με-
λεῖν· 3, 7, 9. ἀπὸ τοῦ ἀποβλέ-

πειν· 4, 2, 30. ἀπὸ τοῦ δῆλον 1,
1, 1, 8. — Εἰσάγει αἰτιολογ· πρὸτ'
(=επει) 1, 3, 5, 5, 1. 3. 2, 6, 20. 4,
2, 30. 3. 12. Ἐν τῇ διὰ τοῦ εἴ γ ε
εἰσαγομένη ὑποθέσει ὑπεμφάνεται κα-
θαρά αἰτιολογία· 2, 1, 17. 3, 52. 4,
2. 6, 13.

εἶδος· μορφή· 3, 10, 7.

εἶεν (εἶγεν) — οὕτως, ἔχει καλῶς· ἐνθα
νοητέον τὸ ῥ. ε. τ. ω· διὰ τοῦτου ὁ λέ-
γων παρκαδέχεται τὰ εἰρημένα, ἵνα μετα-
βῇ εἰς τὰ ἐπόμενα. 2, 6, 8.

†εἰ καὶ σί· ἀπεικόνισις, ἀπομίμησις·
3, 10, 1.

εἰκόσ· ἐπόμενον· πλχ.

εἰλικρινής· ἐναργής, καθαρά· 2, 2, 4.

εἰμ. (παρκαλείπεται α) ἐστί· 1, 2, 52.

2, 1, 5. β) εἴης. 1, 6, 12. γ) εἴη· 1,

7, 3. δ) εἶνα· 1, 7, 4. 2, 3, 1. 5. 6,

21. 3, 8, 5. 6. 9, 1. 6. 12, 3. 4, 2,

21. 33. 5. 8. ε) ὦν. 1, 6, 2. στ) ὄν.

1, 4, 10. ζ) ὄντι. 2, 6. 38. η) ὄν-

τα· 1, 5, 1. 6. 5. 2, 3, 15. 8, 5.

4, 6, 8. θ) οὔσα. 2, 1, 32. —

Περιφράσεις· ἐνδεῆς εἰμι — δέομαι,

στεροῦμαι. συγγνώμων εἰμι —

συγγνώσκω, συγχωρῶ. 2, 2, 14,

ἐν ἀπορίᾳ εἰμι = ἀπορῶ, στενο-

χωροῦμαι. 2, 7, 14. ἐνεργός εἰμι

— ἐργάζομαι. 2, 7, 9. φανερός

εἰμι — φαίνομαι. 1, 1, 2. 4, 1.

κλπ. — Ἑρμην· ἦν = διέτριβε· 1, 1,

10. ἐν ᾧ ἦν — ἐν τῷ ὅποιῳ ἀναγράφε-

ται, δι' οὗ ὑποχρεοῦται νὰ... 1, 1, 17.

Ἐνταῦθα χρῆται τῷ παρτατ. ἀντὶ τοῦ
ἐνεστ. ὥ· ἔδει, διότι ὁ συγγρ. μεταφέ-

ρεται νοεῶς εἰς τὸ παρελθόν, ὁπόθεν
θεῖται τὴν πράξιν.—ὧν οὐδ' ἐν εἰ-
ναί τοις ἀνθρώποις· τὸ ἀκ-
ρεμφ. ἐν τῇ συνημ. προτ. ἐξαχτάται
ἐξ οὗ καὶ τὸ κατὰ λέει πεσθαί·
1, 1, 8. — οὐκ ἔστιν (τριτοπρ.)
ἰδεῖν ἀμελοῦντα· 3, 12, 8. ἐν-
θα ήμυχ. δὲν συμφωνεῖ τῇ νοουμέ-
νῃ εἰς τὸ τριτοπρ. δοτικῇ.—ἀπὸ τοῦ-
των τοσαύτην ἡδονὴν εἶναι
= ὅτι ἀπὸ τούτων πηγάζει τόση πολ-
λὴ ἡδονή. 1, 6, 9.—ἐκ μὲν οὐκ
ὧν τῶν ἐποίησαν εἶναι = ἐκ τῆς
ἀνυπαρξίας ἐκ μὲν αὐτοῦ νύ πᾶρχωσιν·
2, 2, 4. — ἔστιν οὐστίναις = τινάς· 1,
4, 2. ἔστιν οἷς = τισί. 2, 3, 6 εἰσὶν
οἷς = τινές· 2, 9, 3. — ὥστε μηδα-
μῶς παρ' αὐτοῖς τοὺς ἄλλους εἶναι πρὸς
ἐαυτόν = ὥστε ἐφρόνουν ὅτι οἱ λοιποὶ
οὐδεμίαν ἀξίαν εἶχον ἐν συγκρίσει πρὸς
αὐτόν τὸν Σωκράτην· 1, 2, 52. ὧν. οὐστ.
(= ὁ κόσμος.) ἐν μόνον τὸ ὧν εἶ-
ναι· 1, 1, 14. Πολλοὶ φιλόσοφοι, Ὁκλῆς,
Πυθαγόρας, Ἑμπεδοκλῆς, Ξενοφάνης,
Παρμενίων, Μελισσος, Ἡράκλειτος, Ἀνα-
ξαγόρας· «ἐν αὐτὸν κόσμον ἐλε-
γον εἶναι». Τοῦ Ξενοφάνους τὴν γνώμην
«ἐν εἶναι τὰ πάντα καλούμενα» ὁ Πλ.
ἐν Σοφιστικαῖς καὶ Παρμενίδῃ ἐξηγήσα-
το· — τὰ ὧντα = τὰ ἐπιπλά· 3, 8,
10. — τὰ ὧντα ἀγαθὰ = τὰ πρα-
γματικὰ ἀγαθὰ. 2, 1, 28.
εἰσάγω· ἱατροῦς τοῖς οἰκεταῖς = φέρω
ἱατροῦς πρὸς θεραπείαν τῶν ὑπηρετῶν·
2, 4, 3.
εἰσέρχομαι· ἐπισκέπτομαι· 3, 11.

1, 15.

εἰσηγοῦμαι· αἰτ. καὶ δοτ. προτείνω
τι εἶ· τιν· 2, 7, 10.

εἰτα· ἔπειτα· ἀπόδοσις τοῦ· πρῶτον
μέν· 1, 7, 21· Ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως δη-
λοῖ θυμωσιν, ἀγανάκτησιν, εἰρωνεί-
αν· 1, 3, 26, 4, 11, 2, 2, 13, 7, 5, 6,
7, 13, 3, 6, 15.—ἀντὶ τοῦ· καὶ εἰ-
τα—καὶ τότε, 2, 2, 14, 4, 5, 3.

εἴτε—εἴτε—δεῖδι· τοῦ εἰ συνδέσμου
ἀκολουθουμένου ὑπὸ τοῦ ἀντιθ. δ' ἐ συ-
νάπτεται πρὸς τὰ διὰ τοῦ εἴτε προ-
ηγούμενα μέλη τὸ τελευταῖον μέλος τῆς
περίοδου μετὰ μεγάλης ἐμφάσεως. 2,
1, 28.

εἴωθα· ἐν μετοχ. ἀπολύτως· ἐν ᾧ οἱ
λοιποὶ ἔχουσι τὴν συνήθειαν· 4, 4, 4.—
ὡς οὐστ. οὐδ. τῶν εἴωθόντων =
τῶν ἐκ συνειθείας δεκτῶν γεγεννημένων·
αὐτόθι.

ἐκ· μετὰ γενικῆς δηλωτικῆς χρόνου ἀ-
ναφέρεται εἰς προηγ. προσδ. χρόνου ἐ-
ξενηγεμένου μετὰ τῆς ἀπὸ καὶ γενικῆς.
3, 5, 4.—ἐξ ἐτοίμου = εὐχερῶς· ἀνευ
δυσκολίας· 2, 6, 16.—τὰ ἐκ τῆς χώ-
ρας· (βραχυλ.) = τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκ τῆς
χώρας· 3, 6, 11.

ἐκ εἴ· (μετωνυμικῶς) ἐν τοῖς γυμνασίοις
ἀγῶσιν· 2, 6, 26.

ἐκείνος· ἀνὰ πρὸς εἰς πρὸ πολλοῦ ἐ-
γνωσμένον· 1, 1, 3, 9, 2, 2. — Μετ'
ἐμφάσεως λεγομένη καὶ ἐκ μέρους τοῦ
συγγραφῆως τίθεται ἀντὶ τῆς αὐτοπ.
1, 2, 3 — ἀντὶ τῆς αὐτός· 4, 1, 1,
2, 23. — Ἀναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως
τὸ εἰς ὃ ἀναφέρ. οὐστ. 1, 2, 24, 3, 4, 10.

— ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν οὕτως ἀναφέρ. εἰς τὰ πλησιέστερα, ἐν ᾧ ἡ οὐ τοῖς εἰς τὰ ἀπώτερα 1, 3, 13. 4, 3, 10. — ἀναφέρ. εἰς τὰ ἐπόμενα ὡς προσεγγεῖ. πρὸς θέσεις. 3, 4, 11. νομίζω οὔτε σοὶ κάλλιον ἐνκι τοῦ καλέσαι ἐκείνον τοῦ αὐτὸν ἔλθειν πρὸς ἐκείνον οὔτε ἐκείνῳ μείζον ἀγαθὸν τὸ παραχθῆναι ταῦτα ἢ σοί—νομίζω ὅτι τὸ νὰ καλέσω ἐγὼ ἐκείνον οὔτε εἰς σὲ εἶνε καλύτερον ὅσον πρέπειον εἶνε σὺ ὁ ἴδιος νὰ ἔλθῃς πρὸς ἐκείνον, οὔτε εἰς ἐκείνον, εἶνε μεγαλύτερον ὡφέλεια τὸ νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν φιλίαν σου ὅσον εἰς σὲ συμφέρει Δὴ καὶ δὴ εἰς σὲ εἶνε μάλλον πρέπειον νὰ μεταβῇς πρὸς ἐκείνον, καὶ ἡ φιλία ἐκείνου σὲ μάλλον ἢ ἐν ὡφέλειᾳ. 2, 10, 5.

ἐκκλησιᾶ. Ἀπὸ τοῦ Ἀρχόντος ἤδη συνήγαστο εἰς ἐκκλησίαν ὁ δῆμος· ἀπὸ τῶν χρόνων μάλιστα τοῦ Σόλωνος καὶ ἐκάστην πρυτανείαν καὶ ἐν οὐχὶ ὥρισμένην ἡμέραν συνεκροτοῦντο ταχτικῶς μὲν τέσσαρες ἐκκλησίαι αἰ ἐκ τῶν νόμων τεταγμένα, ἐκτάκτως δὲ αἰ σὺ γκληῖται καλούμεναι. Ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐκ τοῦ νόμου τεταγμένων, τῇ κυρίᾳ λεγομένῃ ὁ δῆμος ἐπεχειροτόναι τοὺς ἄρχοντας (3, 4, 1), ἐβουλευέτο περὶ ἐπισιτισμοῦ τῆς χώρας (3, 6, 13), περὶ φυλακῆς αὐτῆς (3, 6, 10) καὶ ἄλλων σποιδίων ζητημάτων. Τόπος συνεισφορῆς ἦν ἀρχαίως μὲν ὁ παρὰ τὸ ἱερόν τῆς Πανδῆρου Ἀφροδίτης, κατὰ τὸν Ε΄. δὲ καὶ Δ΄ αἰῶνα ἡ Πνύξ, ἐνίοτε καὶ τὸ Θέατρον, καὶ ἡ Ἀγορὰ

προκειμένου μόνον περὶ ὁστρακισμού, ἀπονομῆς πολιτείας καὶ ἀδείας. Τῆς ἐκκλησίας μετέχον, καθήμενοι πάντες οἱ πολῖται Ἀθηναῖοι πάσης κοινωνικῆς τάξεως· διὴ γράφει, σκυταῖς, τέκτονες, χαλκαῖς, γεωργοί, ἐμποροί, μισθόπράται (3, 7, 6), οἵτινες καὶ κατεγέλων ἐνίοτε τῶν ὀρθῶς λεγόντων. (3, 7, 8). Ταύτης ἐναρξίς ἐγένετο, μετὰ τὴν τέλει τινι θρησκευτικῶν τιμῶν καὶ πολιτικῶν δικτυπώσεων, διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ κήρυκος καὶ ἐκτάκτως ὑπὸ τῶν πρυτάνεων ἀναγνώσεως τοῦ προβουλεύματος τῆς βουλῆς. Ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ διασκέψει ὁ κήρυξ ἐφώναι· «τίς κγορεύειν βούλεται;» μετεῖχε δὲ τοῦ λόγου πᾶς ὁ βουλευόμενος, δικαιούμενος ἄλλως νὰ εἰσφέρῃ καὶ ἰδίᾳ προτάσεις (3, 6, 1-18). Μετὰ τὸ πέρας τῆς συζητήσεως οἱ πρυτάνεις ἐπεφύριζον, δηλ. ἐτίθεσαν τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν, ἢ ἡτανούτο ταύτην, ἂν ἐθεώρουν τὴν πρότασιν παράνομον. (1, 1, 18 4, 4, 2) — ἐκ οὗτος 2, 1, 13. — ἐκ οὗ σίως. αὐτόθι.

ἐκπληρωθῶ συμπληρωθῶ 3, 6, 5.

ἐκπλήττω· ἐκτός· ἐκ τοῦ τινος τίθημι· ἐκπλήττω· δι' ἡδίστων θελημάτων ἀκαταστήσασθαι 4, 5, 6.

ἐκπολιόρκομαι· (ἐπὶ ἀνθρώπων) νικῶμαι, ἀλίσσεται 1, 6, 9.

ἐκπονῶ· ἀμύβω. — πρὸς μάθητιν—μυθώ, κοπιᾶζω ἰνα μάθω 1, 4, 13. — ἰκνῶ· ἐκπονῶ—πέττειν, χωνεύειν (ἐνθα τὸ ὑποκ. τιν' α') 1, 2, 4.

ἐκτείνω· εἰ ἐκτείνεις τοὺς περιπάτους

ἀφίκοις: = ἐν τοὺς περιπάτους ἐκεί-
νους. τοὺς ὁποίους ἐνδικαστήματι πέντε
ἡ ἐξ ἡμερῶν οἴκοι τμηματικῶς περι-
πατεῖς ἤθελες συνεχίσῃ εἰς ἓνα ἀδιά-
κοπον, εὐκόλως δύναται νὰ φθάσῃς ἐξ
Ἀθηνῶν εἰς Ὀλυμπίαν. 3, 13, 5.

ἐκτίνω· πληρώνω· καὶ ἐκτίσαντες
πλείω τῶν ὑπερχόντων = καὶ πληρώ-
σαντες λίτρα περισσότερα τῆς περιουσίας
τῶν 3, 12, 2.

ἐκφέρω· κηδεύω. 1, 2, 53.

ἐλάσασκεν· θαυ. ἄορ. τοῦ ἐλάω· =
συχά· ἐκτύπη. 1, 2, 58. B. Ἰλ. 193.

ἐλαττοῦμαι· βλάπτομαι. 2, 4, 3.

ἐλέγγω· ἀποδεικνύω· μετὰ κατ' ἑμ. 1, 7, 2 ὁμοιῶν μετὰ τὴν πρῶτ. 2, 2, 9.
κακίζω· ὑπὲρ ὧν ἡμέτερον ἐ-
λεγχόμενοι = ἐπειδὴ ἐκακίζοντο
διὰ τὰ ἐκτετῶν σφάλματα 1, 2, 47.

ἐλευθερία· ἀνεξαρτησία ἀπὸ παθῶν.
1, 2, 5.

ἐλευθερίος· θηλ. = εὐγενής. 2, 1, 22.

—ἐπὶ: ἐλευθερίως = εὐγενῶς. 2, 7, 4. —
ἐλευθερώτερος· 2, 8, 4.

ἐλεῶ· συμπάσχω. 2, 6, 21.

ἐλκομαι· σύρομαι. 3, 6, 1. Οἱ κακοὶ
ρήτορες ὑπὸ τῶν τοξοτῶν, ὁργάνων τῆς
παιδείας, ἐσύροντο ἀπὸ τοῦ βήματος.

ἐλλείπω· μετὰ ἀπρ. (καὶ τοῦτο ἵνα
μὴ ἐκ τῆς συμπτώσεως τῶν μετοχῶν
ἐπέλθῃ ἀσάφειά τις· ἐλλείπονται — τιμᾶν
— χωρὶς νὰ παρκαλεῖται διόλου νὰ τιμᾶ
ἐκλόγως τῶν μέσων τοῦ τοῦ θεοῦ.

4, 3, 17. — καὶ ἐκ τῶν μὲν πολλὰ ὧν
βούλεται ἐλλείπειν — καὶ ν' ἀρνῆται μὲν
εἰς ἐκ τῶν πολλὰ ἐξ ὧν ἐπιθυμεῖ 2,

1, 8. — μετὰ κατ' ἑμ. 1, 7, 2. — μετὰ
κατ' ἑμ. 1, 7, 2. — μετὰ κατ' ἑμ. 1, 7, 2. — μετὰ
κατ' ἑμ. 1, 7, 2. — μετὰ κατ' ἑμ. 1, 7, 2.

Ἐλλείψις: ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἐν Ἀμ-
φικράτῳ. 3, 13, 3. — ἐν οὖν ἐμὲ φίλην
ποιησάμενος = ἐν οὖν τὴν ἐπὶ τὸν βίον
ὁδὸν τράπη ἐμὲ φίλην ποιησάμενος. 2,
1, 23. — Τί δὲ καὶ οἱ τὰ... — τί δὲ δο-
καῖς σοι καὶ οἱ τὰ 4, 6, 10.

Ἐλξίς: 3, 8, 2 — 4, 6, 15. — 2, 9, 3. —
3, 13, 3. — 2, 1, 18. (πλείονα ἰδὲ κα-
τὰ χώραν)

ἐλπίζω μετ' ἀπρ. μετὰ πλ. — ἐλ-
λά καὶ μετὰ ἀπρ. ἄορ. μετὰ τοῦ ἄν,
ισοδυναμοῦντος μετὰ δυν. 2, 1, 17.

ἐμπίμπλαμαι· πάντων = χορταίνω·
2, 1, 30. πληροῦμαι, γεμίζω 1, 4, 6.
ἐμπορος· ἰδίᾳ ἐλέγοντο οἱ διὰ τῶν νε-
ῶν συνήθως ἐμπροσθεν, ἀντιτίθενται
δὲ τοῖς ἐν ἀγορᾷ μεταβιβαλλομένοις. 3,
7, 6.

ἐμφορὸν νοήμων, φρόνιμος· ἐμψυχος·
— ζῶν. ἐνθα ἀντιτίθ. τῷ οὐδ. ἔμφρο-
νι. 1, 4, 4.

ἐμφύεται· ἐγγενεῖται. 3, 5, 17.

ἐμφυτός· ἐγγεγεννημένος, φύσει ἐ-
νυπάρχων. 3, 7, 5.

ἐν· ἐν Λεβδαίᾳ = ἐν τῇ περὶ τὴν Λεβ-
δαίαν χώρῃ 3, 5, 4. — ὡς δηλωτικῇ ὁρ-
γάνου: ἐν πέλταις καὶ ἀκοντίοις, ἐν
τόξοις. 3, 9, 2. ὡσαύτως: ἐν ἐπὶ τῇ
καὶ θεραπείᾳ. 3, 11, 4. — μετὰ γεν-
τοπ. ἐν Ἀσκληπιοῦ, Ἀμφικράτῳ (ἐνν:
νῶν) 3, 13, 3. — ἐν γεωργίᾳ — ἐν τῷ
γεωργεῖν· ἐν σωμαστικῇ = ἐν τῷ γυμνά-
ζεσθαι. ἐν νόσῳ = ἐν τῷ νοσεῖν. ἐν νηϊ

— ἐν τῷ πλέειν 3, 9, 11. ἐν συνουσίαις. αἶς. ἀντὶ. ἐν αἶς (ἐνθα παρχλ). 3, 7, 3. — ἐν τοιούτοις. ἐν οἷς. (ἐνθα ἐπαναλ) 3, 3, 6.

ἐναντίοι = ἐχθροί. — οἱ πολιτικῶς ἀντίθεται ἐπὶ τῶν δημοκρατικῶν 2, 7, 2. ἐνακρίθμιος· ὁ πληρὼν τὰ κενὰ, ὃ ὁ πόλεμος ἀνοίγει. — οὗτ' ἐν πολέμῳ — ὁ ἐν καιρῷ πολέμου μηδὲν ὦν. (Π. Β. 196) ἐν 1, 2, 58.

† ἐναύω· ἐνάπτω, ἄνάφτω 2, 2, 12. ἐνδεής· ὁ ἐστεργιμένος ἀκριβοῦς γνώσεως 3, 1, 11. — ἐνδεῖα = στέρησις ἐνδεόμαι· ἐνδεής τινός εἰμι, ἔλλειψίν τινος ἔχω· ἰδίᾳ τριτοπρ' ὁ πότε μέντοι παντός· ἐνδεός (ἐνν. ὥστε εἶναι οἷον δεῖ) = ὁσάκις ὅμως ἀπέχει καθόλου νὰ εἴη ὅποιος πρέπει· 2, 3, 5.

ἐνδέχεται· τριτοπρ. = δύναται νὰ συμβῇ 1, 2, 24. 3, 9, 4. δύναται νὰ ... 4, 7, 9.

† ἐνδία τῷ μακρονοικῶ ὅπως ἤδιστα ἐνδικιτᾶσθαι ... ἔστιν = τίνι τρόπῳ νὰ παρέχῃ πᾶσιν ἀναγκαστὶν πρὸς οἴκησιν τὰ μάλιστα τέρποντάτην 3, 8, 8.

ἐνεργάζομαι· ὅπως τὸ ἀπλοῦν. τὸ ζωτικὸς φαίνεται πῶς τοῦτο ἐνεργάζει τοῖς ἀνδράσιν = τίνι τρόπῳ κατ' ὁμοίαν νὰ ἐμβάλλῃς εἰς τοὺς ἀνδράνας τὴν ιδιότητα ὥστε νὰ φαίνονται ζωντανοί; 3, 10, 6. παθ. εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμων ἐνεργάσθαι = ἐὰν μὴ ἡ γλῶττα δὲν ἤθελε κατὰ τὴν γνώμων τούτων; 1, 4, 5.

ἐνεργός· κινούμενος, ζῶν. 4, 4, 4. ἐνθα ἀντιτίθ. τῷ· ἀκίνητα. — ἐπιρ. —

ῶς. = μετὰ δραστηριότητος.

ἐνθάδε· ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ 1, 4, 9. ἐνθυμοῦμαι· λογιζομαι, σκέπτομαι 1, 7, 2. — με εἶδ. πρὸτ. οὐκ ἐν τε θύμῃ καὶ = δὲν ἔχεις συλλογισθῇ; 3, 3, 11. καὶ με αἶτ. καὶ εἶδ. πρὸτ. 3, 3, 12. — ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδῶτων ὅτι τε λέγουσι ... ἡ κατὰ πρόληψιν γενικὴ. ἡ συμπληροῦσα τὸ κύρηγμα ἀνήκει ὡς ὑποκ. εἰς τὴν ἐξηγητὴν. πρὸτ. 3, 6, 17. — με γεν. παρχμ. εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν = ἐὰν δὲν ἀνεκάλεσαν εἰς τὴν μνήμην των ταῦτα 1, 1, 17. ὥτ. 2, 1, 31. — με σίτ. πρὸτ. καὶ πλκγ. ἐρωτ. ἐνθυμοῦ ὅσους ... οἵτι φαίνονται 3, 6, 14.

ἐνοχλῶ· αἶτ. = παρέχω δυσχερᾶσαι. λύπην. 2, 8, 2.

ἐνταῦθα· ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει 2, 3, 2. 3, 4, 11.

ἐνταυτοῖ· (ὑποπτος τύπος.) 4, 2, 13. = εἰς τοῦτο ἐδῶ τὸ μέρος.

ἐντείνω· τεντώνω ἐν 3, 10, 7. ἡ μτχ. ἐντείνόμενα, ἀντιτ. τῇ· ἐνιέμενα.

ἐντυγχάνω τινὶ· συναναστρέφομαι μετὰ τινος. 2, 2, 12. συναντῶ τινά· 3, 2, 1.

ἐξαναγκάζω· αἶτ. ἀνάγκη, βία (βιαζόμενός τις) πρὶν ἀποβλεῖν 2, 1, 16. ἐξαναδραποδιζομαι· κάμνω δοῦλον πλκγ. — καὶ ἐπὶ τῶν πόλεων = ὑποτάσσω 4, 2, 15.

ἐξαπίνης· ἰων. καὶ πρὶ. αἰφνιδίως 4, 3, 9.

ἐξαρκῶ· παρέχω, προσφέρω ὁ ἀόρ.

γνωμικός = συνήθως παρέχει· 2, 4, 7.
 ἐξεργάζομαι· κατορθώνω, επιτυγχάνω· 3, 3, 15, 4, 7.
 ἐξεργαστικώτατος· (ἡ λέξ. ἀφίσταται τοῦ ἐθους τῶν ἀρίστων συγγρ.) γεν. ὁ επιτηδεύτατος· νὰ φέρῃ εἰς πέρας· 4, 1, 4.
 ἐξεστίν· ἀπρὸς ἐν 1, 1, 9. αἰματχ. ἀριθμήσαντας, μετρήσαντας, στήσαντας, οὕτω ὑποκ· τοῦ ἐξηρτ· ἀπρμρ. δὲν συλφονοῦσι τῇ νοουμένη εἰς τὸ ἀπρσ. δοτικῇ τισί. Τίθεται ὡτάύτως ἡ μετχ. κατ' αὐτὸ ὑποκ. τοῦ ἀπρμρ. καίπερ ὑπαρχούσης· τῆς δοτικῆς· 2, 6, 26. 4, 5, 11.— Συμφωνεῖ ἡ μετχ. τῇ νοουμένη εἰς τὸ ἀπρσ. δοτικῇ· 1, 2, 49. — τοῦ ἐξεῖναι γίνεται περίφρασις· ἐξοῦσιν παρέχω τινί = ἐξεστί τινι· 2, 1, 25. 3, 6, 11. — ἐξόν· αὐτ. ἀπολ. = ἐν ᾧ εἴς ἐλεύθερος· 3, 1, 2 κπλχ.
 ἐξεταστικός· ὁ ἀπὸ θεωρίας καὶ οὐχὶ ἀπὸ πράξεως· επιτηδεύς· νὰ δεικνύῃ τὰς ἀρετὰς καὶ κακίας τῶν ἐπαγγελματῶν· 1, 1, 7.
 ἐξικνοῦμαι· φθάνω· — ἐπὶ πλείστον = εἰς μεγίστην ἀπόστασιν· 2, 3, 19. — μετ' ἐν· τυγχάνω· 2, 1, 20.
 ἐξίς· συνήθει· τάυτην τὴν ἐξίν = τάυτην τὴν ἰσχυρὰν τοῦ σώματος κατέστασιν· 1, 2, 4.
 ἐξίστημι τοῦ φρονεῖν· ἐξω τοῦ νοῦ τίθημί τινα· ἐπὶ ἐκτινάσσω, ἐκσεῖω, ἀφαιρῶ τὸν νοῦν· 1, 3, 12. 2, 1, 4, 4, 5, 6.
 ἐξίτητέον· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀ-

παντᾷ ἡ λέξις) = δεῖ ἐξίέναι· 1, 1, 14.
 ἐξοργίζω· πρὸς τι = διεγείρω πρὸς τι· 3, 3, 7.
 ἐξορμῶ· παρορμῶ, προξύνω· 3, 5, 8.
 ἐξουσία· ἰδ. ἐξεστί·
 ἐξω· ἐπιρ. τοπ. — τὰ ἐξω τῆς τέχνης = ἡ ἐξωτερικὴ τῆς τέχνης παράστασις, δηλ. ἡ σκευή, ἡ τῶν αὐλητῶν ἀμφίεσις· 1, 7, 2.
 ἐξωμιδοποιία· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις) ἡ κατασκευὴ τῶν ἐξωμίδων· 2, 7, 6.
 † ἐξωμῖς· ἱμάτιον βραχύ, ἴδιον τοῖς δούλοις καὶ τοῖς πένησι. Μῖνον μὲν φέρον χειρὶδα ἐφορεῖτο ὑπὸ τῶν δούλων, δύο δὲ χειρὶδας, μὴ καλυπτρούσας ὁμῶς τοὺς βραχίονας ἐφορεῖτο ὑπὸ τε τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν ἀστῶν· 2, 7, 5.
 εἰοικα· ὁμοιάζω· μετχ. κατὰ δοτικὴν, ἀναφερομένην εἰς ὄνομ. 1, 6, 10. 4, 3, 8. — δοκεῖ εἰοικέναι 1, 4, 6. προβλ. δοκῶ. — εἰοικε· προσήκει, ὁμοῖόν ἐστι· 4, 4, 24.
 ἐπαγγέλλομαι· αὐτ. ὑπαχνοῦμα· νὰ διδάξω, ἔχω ὡς ἐπαγγελμα τὴν διδασκαλίαν τῆς ... λέγεται ἐπὶ τῶν σοφιστῶν· 1, 2, 7, 8.
 ἐπαγωγὸν ἢ μετ' ἀπρμρ. = μὴ πῶς· ἐλκερ, παραινῇ· 2, 5, 5.
 ἐπαδῶ· τραγωδῶ ἵνα θελῶ, προσελκύσω· «ὡς οἱ ἐπιστάμενοι ἐπάδοντες οἱ ἄν βούλωνται φίλους ἐκυτοῖς ποιῶντι» = διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἐπιτηδεῖοι τραγωδοῦντες ἵνα θελῶσιν ὁσοῦσδήποτε θελοῦσι, κάμνουσι φίλους τῶν· 2, 6, 10. ἀ ἐπῆδον τῷ Ὀδυσσεῖ = τὰς ἐπὶ-

δᾶς. ἃς ἐψάλλον ἵνα προσελκύσῃ τὸν
Ὅδυσσέα. αὐτόβη· Οἱ ὅμῃ στίχ ἐκ
τῆς Ὅδυσ. Μ. 184 ἔχουσιν ὥδε :

δεῦρ' ἄγ' ἰὼν, πολύαιν' Ὀδυσ-
σεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν, ||
νῆα κατάστησον ἵνα νωι-
τέρην ὄπ' ἀκούσῃς. κλπ.

οἱ ἐπ' αὐθιγὰς = οἱ παρασπυρθέν-
τες ὑπὸ τῶν θελκτικῶν ἀσμάτων 2,
6, 11. — τοιούτῃ ἐκείτῳ ἐπαρθεῖν =
τοιούτους κολακευτικούς λόγους εἰς ἐ-
κκαστον νὰ λέγῃ 3, 6, 12.

ἐπαινῶ· ἐπιδοκιμάζω 1, 2, 4.—ὁ ἐπαινῶν=ὁ ἐπαινέτης 2, 6, 12.

ε παίρω· με άφρυ. παρηρυ. 1, 2, 9.
 αιτ. καθίσταμι περίβλεπτον 3, 6, 2.
 παθ. έπαιρομαι· μεγαλύνομαι, ύπερη-
 φανεύομαι 1 2, 25 3, 5, 3.— ανυψώ-
 νουαι· ερσηματιζομαι 3, 5, 4

ἐπελάττομαι· διαφορῶμαι μήπη
ὁ λόγος ἐπὶ ἀλλοτρίῃ = μήπως ὁ λόγος
δι' ἀμφιβολίαν τινα λῆξιν μεταστραφῇ
εἰς ἄλλοιόν νόημα. 3, 8, 1.

Ἐπαναφορά: (παράδειγματά τινα.
1, 1, 2.2 21—22, 55. 3, 9. 55. 4, 7.
6, 5. 13. 2, 1, 32. 2, 4, 5, 8. 22 —
24. 6. 10. 7, 12. 8. 5. 3 5. 17. 18.
6. 16 — 17. 8, 7. 12, 2. 13, 5. 4, 2,
35. 3, 7 9. 4, 8. 5, 9 8, 3. 5.

† ἐπανερωτῶ· ἐπαπειλημένως ἐρω-
τῶ· 3, 1. 11.

†ἐπεκνορθῶ· ὑποστηρίζω· 2, 4, 6.

ἐπαρκῶς γεν. καὶ δοτ. μεταδίδωμι.
πᾶσιν ἐπῆρκει τῶν ἐκτουτοῦ = καθίστη
πάντας μετόχους τῆς αὐτοῦ διδασκαλί-
ας 1, 2, 60. — τίς δ' ἄν (ἐνν. σοι) δεο-

μένητινός· ἐπαρκέσειεν=τίς δύναται· ἀσέ-
κτασστήτη μέτοχον βοηθεῖς· ἔχρυσαν
ἀνάγκην 2, 1, 31.—ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις
(βοαυχ·) = μεταδιδόντες· τούτων βοη-
θεῖν ἀλλήλοις· 2, 6, 23 προβλ. καὶ 2,
7, 1. — ἃ καὶ προσβυτέω γενομένη
ἐπαρκέσει=τὰ ὅποια καὶ ὅτα· γηράτης
θα σοὶ παρέχωσιν ἐπαρκῆ πρόσδοον διὰ
νὰ ζῆς. ζ, 8, 3.

ἐπεὶ συνδέει κατὰ παράταξιν 3, 12,
6. κἀλλ — μετ' ἀπκρευφ 1, 1, 13. —

ἐπεὶ περ' αὖτ' εὐκτ. καθ' ἑλξιν' ἐπίπερ
ἠγόσκειντο· ἀντί· ἠγήσαντο· 1, 4, 19.

ἐπειτα· ἀντιτίθ. εἰς τὸ πρῶτον
μὲν· 1, 2, 1, 3, 11, 14 καὶ χ. Ἐνέ-
ρωτ. ποτ. δηλοῖ θυμωσιν, ἀγανά-
κτησιν· 1, 4, 11, 2, 7, 5, 7. παρβλ. καὶ.
εἴτα.

ἐπερχομαι· ὁ, τι ἂν ἐπὶ μοι — ὅ, τι δὴποτε ἐρχεται εἰς τὸν νοῦν μου...
4, 2, 4. πρὸς κ. 4, 3, 3.

† ἐπεσθίω πρὸς τι τρώγω· ὁ δὲ μι-
κρὸν σίτω πολὺ ὅσον ἐπεσθίων· = ἐκείνος
δ' ὅστις μὲ ὀλίγον ψωμί τρώγει πολὺ
προσφάγει· 3, 14, 3.

ἐπεὶ χ' ὁ σταχματῶ συμβουλευεῖν· ἐπι-
σχίσομεν — θὰ περιμένωμεν νὰ συμ-
βουλευώμεν 3, 6 10.

ἐπιηρεάζω· δοτ. ἀπειλῶ τινά. 1, 2,
37· βλέπω 3, 5, 16.

ἐπὶ γέν. ἐκ τῆς σημ. τοῦ ἐπ' αὐτῷ
προκύπτει μεταφορικῶς ἀλήτης τέσεως
= ὡς πρὸς... 2, 3, 2, 3, 9, 3. - ἐπὶ
τοῦ αἰρεῖσθαι, ἀντὶ δοτ. β) ἀρχῆς,
ἐπιστάσις· 3, 3, 2. — γ) χρόνου· ἐπ'
ἐκείνου = ἐπὶ τῆς ἐποχῆς· ἐκείνου 3,

5, 10. — δοτ. α) ἀμειβήν· ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι = ἀγαθὴν ἔχων ἐλπίδα ὅτι ἀμειβήσεται 2, 4, 18. ἐπὶ τῷ βίῳ παντί = μεθυσίαν πάσης τῆς ζωῆς 2, 2, 8. β) σκοπόν· 1, 7, 1. 3, 11, 18 4, 4, 3 4, 5, 10. γ) αἰτίαν 1, 2, 61. 2, 1, 27. 28. 3, 6, 16. δ) ἐπιστάσιν ἐπὶ προβάτοις = φύλαξ τῶν προβάτων 2, 3, 9. ε) ἐξουσίαν· ὡς περ οὐκ ἐπὶ σοὶ ὄν = ὥς ἐάν μὴ ᾗτο εἰς τὴν ἐξουσίαν σου 2, 6, 36. στ) ἐναντίον· ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι = ἐναντίον τῶν μ. ἀδικημάτων· ἵνα δὴλ. ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τῆς πολιτείας τὰ μέγιστα ἀδικήματα 2, 2, 3. γ) ὄρον ἐφ' ὅτῳ ἂν δανειζοίμην = ἐπὶ τῇ ἐγγυήσει τοῦ ὁποίου δύνάμην νὰ δανειζώμαι 2, 8, 1. ἐπὶ τῷ ἐσθίειν = ἐπὶ τῷ ὄρῳ τοῦ ἐσθίειν ταῦτα 3, 14, 7. η) πλησίον· ἢ ἐπὶ Δηλίῳ (ἐνν. συμφορὰ) ἢ ἐγγύς τοῦ Δ. 3, 5, 4 ἐπὶ δὲ πᾶσι = πρὸς δὲ τοῦτοις 1, 2, 25. ἐπὶ τῷ σίτῳ = πρὸς τὸ ἄρτω· κινῶν = μετὰ τὸ ψωμί 3, 14, 2. — Αἰτ. α) σκοπόν· ἐπὶ ζεύγος = ἵνα κυβερνᾷ ἁμαξάν 1, 1, 9. ἐπὶ δαίπνον = ἵνα δειπνήσω 3, 14, 1. β) ἐπιστάσιν ἐπὶ τὴν νάυν· — ἐπιστάτην ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ναὸς 1, 1, 9. γ) σχέσιν· ἐπ' ἄλλα = πρὸς ἄλλα 1, 2, 9.

Ἐπιγένης· υἱὸς Ἀντιφῶντος Κηφισίως.

ἐπιδειγμα δικαιοσύνης = παροχή παρὰ δεγματος δικαιοσύνης 4, 4, 12

ἐπιδείκνυμι· ἀπρ. ἐπιδεικνύειν οἷς ἐλεῖν — = εἰς οὓς ἔλεγεν ὅτι ἐλεῖν ἐπιδείκνυε. τὸ ἀπρ. δὴλ. ἐξεργάζεται

ἐκ τοῦ ἔφ η, λαμβανόμενου ἐν τῇ συνημμένῃ ἀπὸ κοινοῦ ἐκ τοῦ φήσεντος 3, 11, 1, προβλ. καὶ 3, 4, 1. — μετὰ εἰδ· ἀπρ. 2, 3, 17 4, 4, 18. μετὰ εἰδ. ἀπρ. καὶ μετὰ 4, 1, 3. — Τὸ ἐπιδεικνύειν λέγεται περὶ τοῦ δεικνύοντός τινί τι ἥ ἵνα θεάσῃται ἥ ἵνα διδῇ τὸ τοῦτο 3, 10, 9. 10, 11, 1. — ἀποδεικνύω 2, 3, 17. — ἐπιδεικνύεσθαι λέγεται ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ παρέχοντος· δείγματ' αὐτοῦ σοφίας ἢ τέχνης· Ἐν 2, 1, 21. ὁ ἐνεστὼς καίτοι, διότι ἡ γυγνομένη ὑπὸ τοῦ Προδίκου ἐπιδείξις ἦν σύγχρονος τῷ διαλόγῳ τοῦ Σωκράτους. — ἐπιδεῖν· ἐπ' ἀνέρχομαι εἰς τὴν πατρίδα 2, 8, 1.

ἐπιδίδωμι· προκόπτω 3, 9, 3.

ἐπιθυμηταί· περὶ τῶν μαθητῶν τοῦ Σωκράτους 1, 2, 60.

ἐπιθυμοῦντες οἱ ἰσοδυν. τῷ προηγ. 1, 2, 5.

ἐπίκουρος· ὡς ἐπὶ θ. μετὰ γεν. — ψυχους — σκότους = ὑπερασπιστικὸν κατὰ τοῦ ψ. σ 4, 3, 7.

ἐπικουρῶ· δοτ. βοηθῶ τινὰ εὐρισκόμενον ἐν... 1, 4, 18

ἐπιλαμβάνομαι· κατηγορῶ· οὐκ ἔχων ὅπῃ ἐπιλάβοιτο = μὴ δυνάμενος πῶς νὰ ἐπιτελέῃ κατ' αὐτοῦ 1, 2, 31.

ἐπιλανθάνομαι· λησμονῶ ὁ παρὰ ἐμὴν ὡς μέλλον 1, 2, 21.

ἐπιμέλεια· — τῆς ψυχῆς = ἡ περὶ τοῦ νοῦ φροντίς, ἡ περὶ τῆς διανοητικῆς ἀνελκυστικῆς 1, 2, 4. αἱ διὰ καρτερίας ἐπιμέλεια = αἱ σπουδαί, αἱ μετ' ἀδολείπτου ἐπιμονῆς προσεκτώμεναι 2

1, 20. ἐπιμελείς τυγχάνω υπό τινος. παθ. τοῦ ἐπιμελομαι· 4, 8, 10. ἐπιμελές· (ἐν ἐστί.) οἷς — εἰδέναι — οἷς φροντίζοντες· νὰ γνωρίζωσι· 4, 7, 4. ἐπιμελοῦμαι· καταβάλλω φροντίδα περί... — εἰς τὸ δυνατόν = καταβάλλω πᾶσαν δυνατόν φροντίδα· 3, 3, 4. — με γεν. πλχ. — με γεν. ἐνάρθρ. ἀπρμρ. 1, 2, 55. 6, 15. 3, 3, 11. 7, 7. 4, 8, 6. — ἐπιμελεῖσθαι τῶν σῶν = νὰ ἐπιτροπεύῃ τὴν παρουσίαν σου· 2, 3, 12. — με αἰτ. τοῦ κατὰ τι· 2, 9, 4. — μέλ. ἀπρμρ 4, 7, 1. (σπκνωτέρα σύνταξις). — με πλχ. ἐρωτ. καθ' ὑποτ. ἐπέχουσιν θέσιν τελκ. προτ. 2, 2, 6. — ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥ. ἐξορτίζεται διπλῇ πλχ. ἐρωτ. ἢ μὲν καθ' ὑποτ. ἢ δὲ καθ' ὁρίστ. μελλ. 2, 2, 10. — με πλ. ἐρ. διὰ τοῦ ὅπως καὶ ὁρίστ. μελ. 2, 10, 1. καὶ πολλοῦ — Ὁ Ξενοφῶν ἀδιαφόρως χρῆται τῷ ῥήμ. ἐπιμελέσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἐν. 1, 2, 50. 3, 2, 1. 3, 3, 4, 5, 8, 8. ἐπιμελοῦμενος 2, 8, 4, 3, 5, 8. ἐπιμελεῖται 3, 2, 3. ἀμεταβλήτως ἐπεμελεῖτο 2, 9, 4. ἀμεταβλ. τοῦ δὲ δευτέρου ὥδε· ἐπιμέλονται. 2, 4, 7, ἐπιμελόμενος 2, 4, 1, 6, 18, 3, 1, 3, 4, 12, 5, 15, 6, 14, 7, 2, 7, 11, 10. ἐπιπλά· οἰκικὰ καθόλου σκεύη· 2, 7, 2. ἐπιπολῆς· ἐπὶ τῆς στέγης· 3, 1, 7. ἐπίσκοπῶ· ἐξετάζω, σκέπτομαι· 1, 6, 4. — ταῦτά γε οὐκ ἐπέσκεμμαι = περὶ τούτων τοῦλάχιστον δὲν ἔχω σκεφθῆ

3, 6, 5. — κάμνω ἐπίτακψιν· 3, 11, 10. ἐπίσταμαι· γνωρίζω, ἔχω ἐπιστήμην τινός· 2, 1, 10. — εἴτε ἐπίσταίτο = ἐάν ὡς γνωστὸν γνωρίζει. Ὁ Ἀντιφῶν μετὰ ποιᾶς τινος εἰρωνείας λέγει τοῦτο 1, 6, 15. — μὴ ἐπιστάμενος = ἐάν μὴ ἔχη τὴν ἐπιτηδεύουσαν· 2, 3, 7, 8. ἐπίστασθαι = ἔχειν τὴν ἐπιτηδεύουσαν 2, 3, 9, 6, 58, 3, 2, 4, 4, 1. ἀπολ. ὁ ἐπιστάμενος = ὁ εἰδώς· 2, 1, 28, 3, 5, 21, 6, 17, 9, 11, 14, 6, 4, 2, 4, 7, 1. ἐπιστάτης· 1, 1, 18. ἰδ. βουλῆ. — ὁ παιδο-τρίβης. ὁ ἐν τῇ παλαιστοκ. διδάσκων τὴν τέχνην τοῦ ἀγωνίζεσθαι. 3, 5, 18. ἐπιστάτω· εἰμὶ ἐπιστάτης· — ἐργων· 2, 8, 3. ἐπιστήμη· γνῶσις· 3, 12, 6. ἐπιτελεῶ· ἐκτελεῶ, ἐκπληρῶ — τὰ νόμιμα· 4, 6, 12. μέσ. ὑποφέρω. τὰ τοῦ γήρεως ἐπιτελεῖσθαι = νὰ ὑποφέρω τὰ ἐλαττώματα τοῦ γήρεως· 4, 8, 8. ἐπιτήδειος· φίλος, μαθητής· 1, 1, 6. — ἐπιτήδειον = κατ' ἄλλῳ· 4, 2, 5. — ἐπιτήδεια = τὰ πρὸς τὸν βίον ἀνγκραῖα· 2, 2, 10, 7, 3. — μετ' ἀπρμ. 3, 4, 8. ἐπιτήδευμα· τρόπος τοῦ ζῆν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ· 3, 5, 14. ἐπιτηδεύω· πράττω· 3, 5, 14. ἐπιτίθημι δίκην = ἐπιβάλλω ποινὴν· 2, 2, 13. μέσ. ἐπιτίθεμαι = ἐπιχειρῶ· 2, 8, 3, 3, 9, 7. ἐπιτίθεμαι, προσβαλλῶ. 2, 3, 4. † ἐπιτίμι· καχεκτικὸν καχεξία σώματος· 3, 12, 3.

ἐπιτρέπω· ἐπέτρεπον ἑκαίνοις (ἐν τῇ δίκαια) ἀνέθετον εἰς ἑκαίνους τὴν ἀπόδοσιν τῶν δικαίων 3, 5, 12. — τῇ τύχῃ ἐπιτρέπεις = ἀναθέτεις τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν τύχην 3, 11, 5. — μεσ. ἐπιτρέπομαι = παρὰδίδομαι ὅλης τῆς πόλεως· ἐπιτρεπομένης τῷ στρατηγῷ = ὑποῦ ὁλόκληρος ἡ πατρίς ἀναθέτει τὴν τύχην τῆς εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ στρατηγοῦ 3, 1, 3 —

† ἐπιτρέβω· βασιανίζω τάς ὀδύναις· ἐπιτρέπει τοὺς ἀνθρώπους τὰ φαλάγγια = τὰ φαλάγγια μὲ τούτους πόους καταβασανίζουσι (λυώνουσι) τοὺς ἀνθρώπους (πρὸς τὴν ὀμίλου μ' ἐλύω σε ὁ πόνορ) 1, 3, 12.

Ἐπίχαρμος· ποιητὴς κωμικὸς ἐκ Κω καταγόμενος καὶ ἐν Σικελίᾳ ζήσας ἤμικε περὶ τὸ 467 π. Χ.

† ἐπιχειρητέον· = δεῖ ἐπιχειρεῖν 3, 6, 14.

ἐπιχειρῶ· δοτ. ἀναλαμβάνω = τοῖς ἀδυνάτοις ἀναλαμβάνω ἀδ. πρ. 2, 3, 5. — πονηροῖς = πρῶτα πρ. 4, 1, 4 - ἐπιχειροῖ ἡμεῖς; τὸ ἐγκλιτ. φων. ἡ ἀπκν. τῇ σπανιώτερον παρὰ τοῖς ἄλλ. εἰς τὸν δοικ. καὶ εἰς πληθ. τῶν συνηρημένων 2, 6, 1.

† ἐπίχρυσος· ἐπάνωθεν κεχρυσωμένος 3, 10, 14

ἐπὶ φιδί· θελκτικὰ ἄσματα 2, 6, 10. 3, 11, 16. «τὰς ἐπιδὰς ταύτας τοὺς λογους εἶναι τοὺς καλοὺς». Πλ. Χαρμ. 157 Α.

† ἐπωμὶς· ὤμος 3, 10, 13.

Ἐρρασινίδης· Ἀθηναῖος στρατη-

γός· κατηγορηθεὶς ὑπὸ Ἀρχεδήμου, πρῶτος ἐστὶν ὁ τότε τοῦ δήμου, ὅτι πρῶτον ἐσφραγίσθη ἐξ Ἑλλησπόντου χρημάτων τῷ δήμῳ, καὶ εἶτα ὅτι ὡς στρατηγὸς δὲν ἐπέλεθη ἀδικῶς τοὺς ναυμάχους ἐν τῇ περὶ τὰς Ἀργινούσας ναυμαχίᾳ, ἀλλ' ἐκέλευεν «ἐπὶ τοῖς ἐπὶ Μυτιλήνῃ πολέμοις τὴν ταχίστην πλεῖν ἅπαντας» κατεδικάσθη εἰς θάνατον. 1, 1, 18.

† ἐρρασινομήτωρ· (ἡ λέξις ἀρίσταται τοῦ ἔθους τῶν αἰσίων συγγραφῶν) ὁ ἀρχὸν τὰ χρήματα φιλάργυρος, πλεονέκτης 1, 2, 5.

ἐργάζομαι· ἀμτβ. 2, 7, 2, 10. μτβ. ἐργάζομαι τὰ ἐπιτηδεῖα — τὰ πρὸς τὸν βίον διὰ τῆς ἐργασίας ποιεῖται 2, 8, 2. παθ. θώρακες· ἐργασμένοι = οἱ καλῶς εἶχον κατασκευασθῇ 3, 10, 9.

† ἐργαστικός· δραστήριος 3, 1, 6. ἐργάτης· ὁ ὠρελμὸν τι ποιῶν ἐργάζεται καὶ ἐργάτης εἶναι 1, 2, 57. πρὸς δὲ ὁ Σωκρ. ἐργα ἐκάλει «τὰ κκλῶς τε καὶ ὠρελμῶς ποιούμενα, καὶ ἐργασίαις τε καὶ πράξεσι τὰς τοιαύτας πονήσεις», ὡς ἐν Πλατ. Χαρμίδη. —

† ἐργολάβω· ἐπ' αἰμοιβῇ ἀναλαμβάνω ἔργον. 3, 1, 2.

ἐργον· ἐργασίαι, καὶ δὴ ἡ τῶν ἀγρῶν καλλιέργεια 5, 2. ὡς ἐν τῷ ἐκ τῶν Ἑργῶν καὶ ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου 311 στίχῳ· Τὴν ἀληθῆ ἐνοῖαν τούτου διαστρέψαντες οἱ εὐκοφάνται τοῦ Σωκρ. ἐξεδέχοντο περὶ οἰουμένης ἐργῆς καὶ ἀδίκου καὶ αἰσχροῦ· ἰδ. ἐργάτης. πρὸς 1, 4, 6, 2, 8, 2, 3. κπλχ.

—θς· ἔργον εἶχε = ὅστις ἡσυχάζετο νὰ
2 10, 6. — καθῆκον 3, 3, 8. — ἀξίωμα·
ἱερατικὸν ἔργον = ἀξίωμα ἱερατικὸν ἔχον
γὰρ ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου. 4, 2, 5. —
ἔργα καλὰ = ἐντιμὰ πράξεις· 2 6, 33. —
ἔργον ἀποδείξασθαι· ἰδ. ἀ-
ποδείκνυμι· 4, 7, 2. ἔργον λη-
πτέον· ἰδ. ἐργολαβῶ· 1, 7, 2.
ἐργῶδες· δυσκολίας παρέχον
ἐρδαινέας = θύειν θυεῖς· στίχ. 336
ἐκ τῶν Ἑργ. καὶ Ἡμερ· Ἡσιόδου.
Ἑρεχθεύς· Τέταρτος τῆς Ἀττικῆς
ἐνδοξότατος βασιλεὺς. Ἰλ· Β 547. “
Ἑρεχθίδος μεγαλήτορος, ὃν ποτ’ Ἀ-
θήνη) θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ Ζεί-
δωρος ἄρουρα. —
ἐρημίαι· ἐν, φίλων = στερεούμενος φί-
λων, 2, 2, 14.
ἐρητύσασκε· θαμ· ἀόρ τοῦ ἐρητύ-
ω = συγχάανει· χίτιζε. (Ἰλ Β 189)
1, 2, 58.
† ἐρμηνεία· λόγος, ἡ ἀποχρῶτα αἰτία
4, 3, 12.
ἐρμηνεύω· τοὺς εἰδότες τὰ δέον-
τα ἐρμηνεύσαι δυναμένους οἷε τ. δ.
δύνανται νὰ περὶσφύσωσιν αὐτὰ 1, 2.
52. Ἡ αὐτὴ φράσις ἀπαντᾷ καὶ πα-
ρὰ Θουκ. 2, 60.
Ἑρμολόγης· υἱὸς Ἰπποκρίτου (4, 8,
4) ἀνδρὸς πλουσιωτάτου. Καὶ αὐτὸς
μὲν ἐγένετο πτωχότατος ἐνῶ ὁ ἀδελ-
φός· τοῦ Καλλίας μόνος ἐκληρονόμη-
σε τὸν πλοῦτον τοῦ πατρὸς των. Ἠ-
γάπη τὸν Σωκράτη ὑπερβαλλόντως,
μεθ’ οὗ ἐν 4, 8, 4 διαλέγεται, καὶ ὅ-
τε συνιστάται τῷ Διοδώρῳ ὡς πολυ-

τιμος φίλος. (2, 10, 3-6).
Ἑρμολόγης· υἱὸς Ἑρμῶνος. ὀνο-
μαστὸς τῶν Συρακοσίων στρατηγός,
κατορθώτης κατὰ τὸν Πελοπ. πόλε-
μον διὰ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ συνέσε-
ως καὶ στρατηγικῆς δεξιότητος αὐτοῦ
νὰ ματαιωθῶσι πᾶσαι αἱ κατὰ τῆς
Σικελίας πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν
Ἀθηναίων ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποστῶσι τὴν
πικνωλεθρίαν. Παρὰ Πλάτ. διαλέγεται
(Κριτ. Τιμ.) μετὰ τῶν λοιπῶν προ-
σώπων πρὸς τὸν Σωκρ φέρεται ὅμως
ὅτι δὲν ἦτο καὶ ἐκ τῶν μάξιστα ἀφω-
σιωμένων αὐτῶ. Παρὰ τὴν Κύζικον ἡ-
τήθη ὑπὸ Ἀλκιβιάδου ἀπέθανε δὲ τῷ
407 ἐν Συρακούσαις.
ἐρπετά· ποι ζῶν· 1, 4, 11. ταῦτα
δὲ ἐρποντα πρῶτον τῇ προσθήκῃ τῶν
ποδιῶν πορευτικὰ ἐγένοντο.
ἐρρωμένεστέρος· ἰσχυρότερος, δυ-
νατώτερος· 3, 9, 1. 4, 1, 4.
ἐρυμνός· ἀπότομος, κρημνώδης 3,
5, 25. 26.
ἐρχομαι· ἐπὶ πάντας ἔχει — πρὸς πᾶν-
τας προσεφέρετο. 1, 1, 3. ἔθι παρκα-
λευσματικόν. 3, 4, 7.
ἐρω· ἐπιθυμία· — τοῦ πλεονεχτεῖν =
ἀκέραιος ἐπιθυμία τῆς πλεονεξίας· 2,
6, 21 — σφοδρὰ ἐγάπη· 1, 2, 22. Ἑ-
ρωτες τοξόται καλοῦνται, ὅτι καὶ πρό-
σωθεν οἱ καλοὶ τιτρώσκουσιν. 1, 3, 13.
ἐρωτικός· περὶ τοῦ Σωκράτους· 2,
6, 28.
ἐρωτῶ· περὶ τίνος· ἐνθα ὁ προσδ· πρὸς
μεῖζονα εὐφρασιν προτάσσεται τῆς ἐνέ-
θρου μετοχῆς· 4, 4, 7.

ἐσθής· φόρεμα· ἐσθῆτι δὲ λευκῇ ἐ-
χουσα δὲ κόσμημα τοῦ σώματος· λευ-
κὴν ἐσθῆτα. Διὰ τὴν εὐρυθυμίαν ἤρμοζε
νὰ ἐγράφετο· τὸ δὲ σῶμα ἐσθῆτι λευ-
κῇ· 2, 1. 22.

ἐσθίω· ἰδ. εὐωχοῦμαι.

ἐσθλός· ποι· ἀγαθός, χρηστός, ὡφέ-
λμιος· «ἐσθλὼν μὲν γὰρ..... νόον» =
χρηστοὺς μὲν ἄνδρας συναναστρεφόμε-
νος θὰ διδασχθῇς ὡφελίμῳ, ἂν ὅμως με-
τὰ φύλων ἀναστρέφησαι θὰ χάσῃ· καὶ
τὴν ἣν ἔχεις σωφροσύνην. Οἱ δύο οὗτοι
στίχ. εἰσὶν ἐκ τῶν ἐπῶν τοῦ Θεόγνιδος,
ὁ 35 καὶ 36 — ἄλλοτε δ' ἐσθλός. Τοῦ
στίχου· τούτου ἀγνοεῖται ὁ ποιητής·

ἐσ τε· ἐφ' ὅσον χρόνον· με· ὅρ· 1, 2, 18.
καὶ ὑποτ· μετὰ τοῦ ἄν· = ὅταν 3, 5, 6.

ἐτερε· διάφορα, ἀντίθετα· 1, 6, 9.

ἐτι· ἐν ἐρωτ. — πλέον 2, 6, 20. — ἐτι
δὲ = πρὸς δὲ τούτοις· 1, 2, 1.

ἐτοιμος· ἐξ ἐτοίμου — προχείρως, εὐ-
χερῶς· 2, 6, 16.

ἐτοίμως· προθύμως· 3, 3, 14. συγχερ.
4, 2, 8.

ἐτος· γελ. πρὶν εἰκοσιν ἐτῶν εἶναι· 1,
2, 40.

εὐ· καλῶς· τὸ δὲ εὐ προσκαίτθαι ἐφρ ἐπὶ
· = εἰλεγε δ' ὅτι τὸ εὐ ἐν τῷ εὐωχεῖ-
σθαι) πρόσκειται ἐπὶ τῷ ὄρω... 3, 14,
7. εὐ πράττειν = εὐτυχεῖν· 1, 6, 8·
— ἀποχωρίζεται τοῦ πράττειν ἵνα
τηρηθῇ ἡ εὐρυθυμία τῶν ἀντιθέσεων.

† εὐχνηδρία· ἀφροσύνη ἀνδρῶν καλῶν·
Ἵπκινύσσεται δὲ τὸ ἔθος κατ' ὃ ἐν τοῖς
Παναθηναίοις ἐξελεγον τοὺς καλλίστους
νέους, τε καὶ γέροντας διαφέροντας· ἐ-

πὶ μεγέθει καὶ ῥώμῃ, ὡς θαλλοφόρου·
τῆς Ἀθηνᾶς· 3, 3, 12.

† εὐγνώμων· φιλόφρων, συνετός·
2, 8, 6.

εὐδαιμονίζω· καλῶ εὐδαίμονα.

εὐδοκιμωτέρων· τὴν πατρίδα
ποιῶ, = κάμνω τὴν πατρίδα νὰ ἦ ἀ-
ξία μειζονος ὑπολήψεως, δόξης· 3, 7, 1.
ὑπερθ. ὁ τὰ μέλιστα πεφημισμένος.
4, 2, 1.

εὐδοξία· ἰδ ἐπόμ·

εὐδοξος· ἀγαθῆς ὑπολήψεως ἀνθρω-
πος· 4, 2, 28.

εὐδοξῶ· ἀπολαύω ἀγαθῆς ὑπολήψε-
ως, δόξης·

εὐειδής· ὁ ἔχων καλὸν τὸ εἶδος, εὐ-
μορφος· 3, 11, 4.

εὐεξία· «ἄριστη τις ὑγίεια ἡ εὐεξία,
καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἀρίστοις κατασκευ-
ασμένοις γίνεται σώμασι», Γάλην. π.
εὐεξ (Λεξ. Σακελ) 3, 5, 15.

εὐεργετητέον· (μόνον παρὰ Ξενοφ.
ἀπαντᾷ ἡ λέξις.) = δεῖ εὐεργετεῖν· 2,
1, 28.

εὐεργετῶ· μετὰ συστοίχου ἀντικειμ.
2, 2, 3.

Εὐθηρος· οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν γνωρί-
ζομέν τι περὶ τούτου. 2, 8, 1.

Εὐθύδημος· ὁ καλός· 1, 2, 29· 4,
2, 1 40. Ἀθηναῖος· Ἀποφεύγων κατ'
ἀρχὰς τὸν Σωκράτη. εἶτα, ὅτε διὰ
τῆς σωστικῆς ἐκείνου διδασκαλίας ἀ-
πὸ πηλαγῆ τῆς κουφότητος, τόσον πε-
λὺ στενωπὰτα συνεδέθη μετ' αὐτοῦ,
ὥστε μόνον ὁσάκις ἦτο ἀνγκαθὼν, ἀ-
πελείπετο, ἐν πολλοῖς· μέλιστα τὸν ἀ-

περιμεῖτο. Οὕτω δὲ πρᾶττων ἐνόμι-
ζεν ὅτι δύνανται ν' ἀποβῇ ἀνὴρ ἀξιόλο-
γος. 4, 2, 1-40.

εὐθύς· ἐπιρ. χρ.—εὐθύς σύγχε, ὦ Κρ.
τοῦναντίον εἰρηκας = ἰδοὺ νῦν, σὺ, ὦ
Κρ. ἔχεις εἰπῇ πρᾶγμα, ὃ ἀποβάνει
σοι ἀνωϊκέας. 2, 6, 32.

εὐκατεργαστότερα· εὐκολώτε-
ρον πεπτόμενα, εὐπεπτότερα· 4, 3, 6.

†εὐκόλως· ἀλύπως, ἰδίως 4, 8, 2.

εὐλαβοῦμαι· προφυλάττομαι, ἀ-
ποφεύγω.

εὐνοία συμπάθεια, φιλία 2, 6, 20.

—παρὰ τούτων· 2, 2, 12. —ταυτό-
σημα καὶ τὰ· εὐνοῦς, εὐνοῶ.

εὐοικός· νομοταγής, ἡσυχός. ἀντιτί-
θεται τῷ· στασιώδεις. 2, 6, 5.

εὐπραξία· εἶνε τὸ νὰ πράττῃ τις ὀρ-
θῶς μαθὼν καὶ ἀσκηθεῖς. 3, 9, 7.

†εὐπροσώπότητος· εὐειδέστα-
τος· 1, 3, 10.

†εὐρετά·—δυνάμενα νὰ εὐρεθῶσι· 4,
7, 6.

εὐρημα· ἡ ἐφεύρεσις· 3, 10, 9.

εὐρίσκω· ἐπὶ τῶν κυνῶν) ἰχνηλα-
τῶ. 3, 11, 8. —τὸ εὐρὸν=ἡ ἀξία καὶ
ἀποδῶται τοῦ εὐρόντος=καὶ ἀντὶ τῆς
τρεχούσης τιμῆς πωλῇ δηλ. πωλῶν
λαμβάνῃ τὴν τρέχουσαν ἀξίαν. 2, 5, 5.

εὐρυθμός· ὁ ἀρμόττων πρός τι, ὁ σύμ-
μετρος. τὸ εὐρυθμόν=ἡ εὐρυθμία, ἡ
εὐαρμοσία· 3, 10, 11. —συγκρ. αὐτόθι

†εὐσύμβολος· εὐπροσήγορος. 2,
6, 5.

εὐσχημόνων· εὐπρεπῶς.

εὐτακτος· εὐπαιθός· μεθ' οὗ εὐρίσκε-

ται ἐν 3, 5, 18. τὸ συγκρ. ἐν 3, 5,
5. ἐπιρ.—ὦ· 1, 4, 9.

εὐταξία· καλὴ κατὰστασις· 3, 5, 14.

εὐτελής· λιτός· 1, 3, 5. εὐτελέστε-
ρον=μεῖον ὀλιγωτέρων δαπάνῃν· 3, 13, 2.

εὐτυχία· λέγεται τὸ νὰ λάβῃ τις
τι κατὰ σύμπτωσιν χωρὶς νὰ τὸ ζητή-
σῃ. 3, 9, 14.

εὐτυχῶς· ποι 1, 4, 8.

εὐφύης· ὁ φυσικὰ προτερήματα ἔχων,
1, 6, 13. ὑπερθ. εὐφύεστατοι=οἱ ἀ-
ρίστην φυσικὴν διάπλασιν ἔχοντες· (ἐπὶ
τῶν ἵππων καὶ κυνῶν) 4, 1, 3. ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· 4, 1, 4 μετὰ
τῆς ἐν 1, 6, 13. σημασίας.

†εὐφωνία· ἡ ἡδύτης τῆς φωνῆς ἐν τῷ
ᾄδειν· 3, 3, 13.

εὐχαί· ὅ, τι τις ὑπισχνεῖται· ταξίμα-
τα· 2, 2, 10.

εὐχομαι· με συστ. ἀντικ —πολλὰ=
ὑπισχνοῦμαι (=τάζομαι) πολλάς· εὐ-
χάς· 2, 2, 10.

†εὐωνόματος· ἐφθινότατος·

εὐωχοῦμαι· ἐσθίω· “τὸ εὐωχεῖσθαι
ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθίειν κα-
λεῖται.” 3, 14, 7.

ἐφάμιλλος· ὅμοιος· 3, 3, 12.

ἐφ' ἐστῶτες οἱ, —οἱ ἐπιστάται· ἰδ. λ.
3, 5, 19, 21.

ἐχθρα· περὶ ἀλλήλων τῇ λέξει μίσει.
γενᾶται ἐκ τῆς κατὰφρονήσεως τοῦ
ἀξιώματος τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἐμ-
φυλίων διχονοῶν. 3, 5, 17. Kühnert.

ἐχθρός· ἀντὶ τοῦ· πολεμίον· 2, 6, 9.

ἐχω· ἀμ. β. ὅπως ἔχει=εἰ εἶνε —ἐκ
τίνων συνέστηκεν 1, 1, 11. ἀκολα·

στοτέρως ἔχω = εἰμὶ μᾶλλον ἀκόλα-
στος· 2, 1, 1. οὕτως ἔχει = εἶπε εἶνε·
2, 2, 3. ἀθύμως ἔχω = εἰμὶ ἄθυμος,
ἀπογοητευμένος ὡς· πρὸς... 2, 6, 19· 4,
2, 17. ἀπείρως ἔχω = εἰμὶ ἄπειρος 2,
6, 29 καλῶς ἔχει = εἶνε καλόν· σκυ-
θρωπῶς ἔχω = εἰμὶ σκυθρωπός· 2, 7, 1,
καὶ ἐκ τούτων φιλικώτερόν τε καὶ οἰ-
κειότερον ἔξετε = καὶ ἐνεκα τούτων τῶν
εὐεργεσιῶν θὰ γίνητε μᾶλλον ἡγαπη-
μένοι καὶ στενωότερον θὰ συνδεθῆτε 2,
7, 9. δυσμενῶς ἔχω = εἰμὶ δυσμενής·
3, 5, 2. ἐνδεῶς ἔχω = εἰμὶ ἐλλειπής.
3, 6, 5· ἀγνῶς ἔχω = εἰμὶ ἀγνός· 3,
8, 10· ὁμοίως ἔχω = εἰμὶ ὁμοίος· 3, 10,
4. (ἐνθα χωρίζεται τοῦ ῥ διὰ δύο λέ-
ξεων.) οὐκ ἡμελημένως ἔχω = δὲν φέ-
ρω ἡμελημένην αμείψιν· 3, 11, 4. ἰ-
διωτικῶς ἔχω τὸ σῶμα = εἰμὶ
ἀνάσκητος, δὲν γυμνάζομαι· 3, 12, 1, κα-
κίον· ἔχω τὸ σῶμα = εἰμὶ μᾶλλον καχεκτι-
κός· 3, 13, 1 εὖ ἔχω τὸ σῶμα = εὐεκατῶ·
3, 12, 5 — Ἐχω = παρέχω· 3, 11, 4,
4, 4, 24. παθ. αἰτίαν ἔχω = κα-
τηγοροῦμαι 1, 2, 21. 48. 2, 8 5. πρά-
γματτα ἔχω = δοκιμάζω λύπης· 2, 1,
9 τραύματα ἔχω ὑπὸ τῶν πολεμίων
= ἔχω τραυματισθῆ ὑπὸ τῶν πολεμί-

ων· 3, 4, 1. ἔχω = γινώσκω, γνωρίζω, ἐ-
πίσταμαι· ὅ, τι ἂν ἔχη ἀγαθόν = ὅ, τι
ἂν γινώσκῃ ἀγαθόν· 1, 6, 13. ἃ μὲν
ἂν αὐτοὶ ἔχωσιν οἱ γονεῖς = ὅσα μὲν
αὐτοὶ οἱ γονεῖς γνωρίζωσι 2, 2, 6 τῶν
τάς τέχνας ἐχόντων = τῶν ἐπιστημέ-
νων τὰς τέχνας· 3, 10, 1. εἴ τι ἔχεις =
εἴ τι γνωρίζεις· 3, 10, 13. διὰ τὸ μη-
δὲν ἔχειν ὅ, τι ποιῆς = διὰ τὸ νὰ μὴ
ἡξερῆς καθόλου τι νὰ κάμῃς 2, 1, 30.
— ἔχω = ἴχοῦμαι· πᾶν ῥαδίως ἔχειν
ἀρκοῦντα = μετὰ μεγάλης εὐθυμίας νὰ
θεωρῇ αὐτὰ ἐπικρῆ 1, 2, 1. — οἱ ἐ-
χοντες τὰ χρήματα = οἱ πλούσιοι· 1,
2, 46. — καλῶς ἂν ἔχοι λεπτοτέρα
ἐκφράσεις τῆς ὀρίστ = ὠραῖον εἶνε· 2, 5,
4· ῥήμ· ἐκτὸς ἐν = δεῖ ἔχειν· 3, 11, 2.
— περιτρώσεις· ἰσχυρὸν ἔχω = ἰσχύω
(ἔχω δύνανμιν χειρῶν)· 1, 2, 10· ἐξου-
σίαν ἔχω = ἐξεστίμει· 2, 6, 24· ἐ-
χω ἐλπίδα = ἐλπίζω· 2, 6, 38 3, 5,
1, 4, 2, 1. κλπ. — χάριν ἔχω τινὶ =
εὐγνωμονῶ τινι 2, 6, 21. Ὅταν ἐ-
ζωρᾷται ἀπ' αὐτοῦ ἀπαρέμρ. ἐμνη-
νεύεται διὰ τοῦ· δύνανμαι· πλχ. —
ἐχόμενος· ὁμοιος, συνορεύων· 3, 5, 10.
ἐὼ· ἐπιτρέπω· 2, 6, 26.

Ζ.

Ζεῦξις· ὀνομαστότατος ζωγράφος· ἐξ
Ἡρακλείδης ἡ Ἐφέσου, ἀκμάσας κατὰ
τὸ 430 π.χ. καὶ διατρίψας καὶ ἐν Ἀ-
θήναις ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ἐν
Ἐφέσῳ. Ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐπετύγ-
χανε τὴν ὀπτικήν ἀπάτην —
Ζημία· βλάβη· ἀντιτίθ' τῇ ὥφει-

λεῖα· 2, 3, 6. — τιμωρία· ζημίαν
θάνατον πεποιήκασιν = ἔχουσιν ὀρίσθη
ὡς τιμωρίαν θάνατον· 2, 2, 3. (ἐνθα
ἡ λ. ἀνάρθρως)· πρβλ. καὶ 3, 9, 12.
Ζημιόσμαι· μοὶ ἐπιβάλλεται τιμω-
ρία· 4, 2, 29. παθ. μελ· 3, 9, 12.
+ Ζημιώδης· πάροχος· ζημίας, βλα-

βης· 3, 4, 11.

†ζωγραφία 14, 3.

ζῶν, ζῶντος· ὡς οὗς = ζωντανός· 1, 2 55. 3, 12, 2.

ζῶον = ἐμψυχον. Ἐν γὰρ ἄλλο ... ἀνθρώποι· = οὐδὲν ἄλλο ἐμψυχον ἀπο-

λαύει τότε· ὡρεθείς καὶ ἐκ τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων ... καὶ τῶν λοιπῶν ζῶων. ὅστις ἀπολαύουσιν οἱ ἄνθρωποι· 4, 3, 10. —

ζωτικός· ζωντανός· 3, 10, 6.

III.

ἡ ἀπεβάλλεται πολλάκις ἐν τῷ α'. μέλει διπλῆς ἐρωτήσεως, ἐν ᾧ ὅμως λαμβάνει καὶ δύναται ν' ἀναπληρωθῇ· 2, 3, 11. ἐνθα ὁ ἡ = μήπως· — Παραλείπεται πρὸ τοῦ· οὐχ ὁρᾷς (λυτικός) 2, 3, 16. 3, 4 3, 5, 18. Πρὸ τοῦ· οὐκ οἶσθα 3, 13, 5. — ἡ ὡς ἡ ὥστε· ἐκφέρεται ὁ β. ὅρος τῆς συγκρ. προκειμένου νὰ δηλωθῇ ὅτι ἰδιότης τις διὰ τὴν ὑπερβολὴν εἰνεασύγκριτος πρὸς τινὰ ἐννοιοῦν· 1, 4, 10, 3, 5, 17. — ὡσπύτως ὁ τύπος· ἡ κατὰ (μετ' αἰτ.) 1, 7, 4, 4 4, 24- 7, 10. — ἡ = εἰ δὲ μή· 1, 7, 2 — ἡ μετὰ τὸ διαφέρειν· 3, 7, 7, 8, 5, 11, 14, 4, 4 14, 7. — πρᾶγματι, τῷ ὄντι 2, 1, 15.

ἡ καθ' ὅσον· 2, 1, 18.

ἡ γεμονικώτερος· ἐπιτηδαιότερος νὰ προηγηθῇ· 2, 3, 14.

ἡ γοῦμαι· προηγοῦμαι, προπορεύομαι. 2, 3, 13. — ἡ γοῦμενος = πρότερος. 2, 3, 14.

ἡ δέως· εὐχαρίστως· συγκρ. ἡδίων ὑπερθ. ἡδιστα· πλχ.

ἡ δὲ πλέον· 2, 1, 5, 14. 9, 7. καλχ. ἀκολουθεῖται ὑπὸ τοῦ· τότε 2, 9, 7, 4, 8, 1.

ἡδοναί· ἐπιθυμία· 1, 2 23. αἱ ἐκ τοῦ παρὰ χρῆμα ἡδοναί — αἱ ἅμα τῇ ἐπι-

θυμίᾳ πέρχοντα περινοόμεναι ἡδοναί· δηλ. αἱ ἡδοναί ὄν ἀκόπως τις ἀπολαύει· 2, 1, 20. αἱ ἐγγυτάτω ἡδοναί· ταύτῃ ταις· ἐκ τοῦ παρὰ χρῆμα ἡδοναίς· 4, 5, 10. αἱ διὰ τοῦ σώματος ἡδοναί = αἱ σωματικαὶ ἡδοναί· 2, 6, 5.

ἡδομαι· εὐχαριστοῦμαι, τέρπομαι. ἀόρ. ἡσθέντα.

ἡδουπαθῶ· ἐν ἡδοναίς ζῶ· 2, 6, 24.

†ἡδουμα· ἄστουμα· 3, 14, 5.

†ἡθμός· ὄργανον πολύτρητον δι' οὗ διυλίζομεν ὑγρὰ· διυλιστήριον· μτφρ. καλοῦνται αἱ βλεφαρίδες· 1, 4, 6.

ἡθός· χαρακτήρ· 3, 10, 3. τὰ καλὰ ἡθῆ = οἱ καλοὶ. ὠραῖοι χαρακτῆρες 3, 10, 5.

ἡκιστα· ἐλάχιστα· οὐχ ἡκιστα = μέγιστα· 1, 2, 23, 32, 2, 1, 6 3, 4, 11, κλπ.

ἡλίθιος· μωρός, ἀνόητος· 4, 1, 5, κλπ.

ἡλικία· ἐπὶ τῆς ἀναγκάσις τοῦ ῥήτορος ἡλικίας· 4, 2, 3. — ἐπὶ τῆς στρατευσίμου· μετὰ τῆς ἐλ αφρᾶς ἡλικίας = ἐρ' ὅσον ἡ ἡλικία εἶνε πρὸς τὴν· Ἐννοεῖ τοὺς περιπόλους, οἱ κατὰ τὸ 18 τῆς ἡλικίας ἦσαν φρουροὶ τῶν ὁρίων τῆς Ἀστικῆς· 3, 5, 27.

— πόρρω τῆς ἡλικίας = προεχωρημένος· τὴν ἡλικίαν. Ἐπὶ τοῦ Σωκρ. ὄν-

τος τότε ὑπερεβδόμηκοντατος.
 ἡμέρα διηγεῖτο εἰς 4 μέρη. α) ὁ ρ-
 θρος· β) πλήθους ἀγορά, ἡ
 περὶ πλήθους ἀγοράν γ)
 μεσημβρία δ) δείλη — μεθ' ἡ-
 μέραν = ἄμα ἐξημερώσῃ 3, 11. 8.
 † ἡμιοβολικῶς ἴσα τὸ μέγεθος ἡ-
 μίσει ὀβολῶν. Διὰ συγκρίσεως δηλοῦται
 τὸ στρογγύλον καὶ μικρὸν σχῆμα τοῦ
 ἐντόμου 1, 3, 12.
 ἦν ἰδ' ἐάν.
 ἡνιοποιεῖον (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπην-
 τῆς ἡ λέξις) ἐργαστήριον. ἐγγὺς τῆς
 ἀγορᾶς, ἐνθα κατεσκευάζοντο ἡνία, χα-
 λινόι. Ἐν αὐτῷ συνήθως μετέβαιναν ὁ
 Εὐθύδημος· 4, 2, 1. 8.
 ἡπειρος συνεχῆς χέρσος ἡ ἐχομένη
 ἡπειρος πᾶσα = ὀλόκληρος ἡ συνεχο-
 μένη τῇ Ἑλλάδι ἡπειρος· ἐνοσεὶ δὲ τὴν
 Θράκην, μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Ἀστικῆς
 ἀρχαιοτάτης καὶ ἡγεμονομένην. 3, 5, 10.
 Ἡρακλῆς υἱὸς τοῦ Διὸς· Ὁ ἐπὶ εὐδύν-
 ματι τῆς Ἡρας ὄρκος (νῆ τὴν Ἡραν)
 ἦν ἰδ' ὅς τ' αἰς γυναιξίν, ἀλλὰ καὶ ὁ Σωκρ.
 ἐποιεῖτο πολλάκις χρῆσιν αὐτοῦ 1 5,
 5 3, 10, 9, 11, 5. 4, 2, 9.
 Ἡρακλῆς υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμή
 νης· γενόμενος διὰ τῶν γνωστῶν δώδε-
 κα αὐτοῦ ἀθλῶν ὁ τύπος τῆς καρτερίας
 καὶ τῆς ῥώμης, ὁ εἰσηγητῆς τῆς εὐνομί-
 ας καὶ τάξεως, ὁ ἐργάτης τοῦ καλοῦ
 καὶ ἀγαθοῦ. Τὸν περὶ αὐτοῦ μῦθον ἰ-
 δὲ ἐν 2 1, 21 — 34. — ὦ Ἡράκλειε!
 ἀναφώνησις, κατὰ πλῆξιν δηλοῦσα. 1,
 3, 12.
 Ἠσιόδοος· ἐγενήθη ἐν Ἀσκρῇ τῆς

Βοιωτίας, ἐν ἣ ἀποκατεστάθη ὁ πατὴρ
 αὐτοῦ ἐλ τῆς Αἰολικῆς Κόμης κατὰ τὸν
 Τον πχ. αἰὼνα ἀπέθανε δ' ἐν τῇ χώρᾳ
 τῶν Λοκρῶν ἐν βαθεί γήρατι. Ἀνὴρ
 πρακτικὸς καὶ εὐσεβὴς ἀντιπροσωπεύει
 τὸ διδασκατικὸν ἔπος, στερούμενος μὲν ὑ-
 ψιπέτιδος· φαντασίας, ἀλλὰ τὰ ἔπη αὐ-
 τοῦ ἀπλᾶ καὶ ἀφελῆ εἰσι μετὰ ἠθικῶν
 διδαγμάτων. δι' ὧν διακρυμίζεται καὶ
 ἐξευγενίζεται ὁ ἀνθρώπινος βίος, καθιστά-
 μενα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν σεμνοπρε-
 πῆ καὶ προκαλοῦντα σέβας καὶ ἀγάπην.
 Ἐπεὶ αὐτοῦ εἶνε· α) Ἐργα καὶ Ἡ-
 μέραι, τὸ μόνον θεωρούμενον γνήσιον
 ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Βοιωτῶν· β) Θεογο-
 νία· γ) Ποίη. ὧν σφίζονται ἀρχαί 5
 τμημάτων· ἀπώλοντο δὲ καὶ ἄλλα αὐ-
 τοῦ ἔργου.
 ἡσοποιεῖτο. ἡμαί. = κάθητο· (Ἰλ.
 B. 194.) ἐν 1, 2, 58.
 ἡσυχία· ἡσυχον, ἔρημον μέρος· συνα-
 πτόν τῶν ἐξεληθόντων· 2, 1, 21.
 ἡποιοι — ἀ· διαζευκτ. συνδ (τοῦ· τοῖ
 ὄντος βεβαιωτικοῦ ἐξ ὑποκειμένου.) 3,
 12 2, 4, 6, 13.
 ἡττωμαί· παθ. τοῦ νικῶ. Μετα-
 φέρεται ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων εἰς
 τοὺς δικηνικούς· 4, 4, 17.
 ἡττων· συγκρ. — γαστρός, οἴνου κλπ.
 = δοῦλος κρατούμενος ὑπὸ τοῦ πάθους
 τῆς λαίμαργίας· κλπ. 1, 5, 1· 4, 5,
 11. — ἡττων = ἀσθενέστερα· 3, 6,
 7. — ἡττων = ὀλιγώτερον· 1, 2, 22. ἐν-
 θα παρὰ λείπ. ὁ β. ὅρ. τῆς συγκρ. διότι
 ἡ σύγκρισις γίνεται πρὸς τὸν πρότερον
 χρόνον — ἡττων ἂν ἀλίσκεσθαι

—δυσκολώτερον δύναται νὰ συλλαμ-
βάνηται 2, 1, 4.—οὐδὲν ἦττον=ώ-

σκούτως 4, 1, 1.—ἐπίσης: 4, 5, 4.

Θ.

Θαμά ποι. συχναίς: 2, 1, 23.

Θάλλω ποι. ἐκ μεταφορᾶς: ἀμυζῶ 2,
1, 33.

Θάνστος: ἀνάρθ: 2, 2, 3.

Θαρρῶ. ἔχω θάρρος: ἢ διότι καὶ πόλεις
—θαρρεῖς: ὁ νοῦς: μὴ ἔχε θάρρος ἐπὶ
τῇ ἀσφαλείᾳ. τῇ ἀναγκραζομένη ἐν
τοῖς νόμοις τῇ: πόλιν, διότι καθῶς
π' ἑω; τινος πολίτης, καίπερ ὑπὸ τῶν
νόμων τῆς ἐκτοῦ πατρίδος προστα-
τευόμενος, ἀδικεῖται, οὕτω κατὰ μεί-
ζονα λόγον σύ, ὁ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀνα-
στρεφόμενος καὶ ἀπρυστάτευτος: ὁ ἀ-
δικεῖται. 2, 1, 15.

Θαυμάζω. ἕνεκα ἀπορίας ἐπιθυμῶ νὰ
μᾶλλον μετ' αὐτῶν ἐρώτ. 1, 1, 1. δ. αὐτοῦ
ἔπος: 1, 1, 20. 3, 5, 13.—ἀπο-
ρῶ με. προτ. δ. αὐτοῦ εἰ ἐκδηλοῦσιν
τὸ αἴτιον. 1, 1, 12. 2, 7, 2, 8, 5, 3,
9, 8. — με. γεν. καὶ προτ. διὰ τοῦ
εἰ 3, 7, 8.—γεν. καὶ ἐν. πρόθ. δοτ.
δηλοῦσιν τὴν αἰτίαν 4, 2, 3.—τε-
λευτῶν καὶ: διατελεῖ: θαυμάζων 1,
4, 2.

Θαυμαστόν. ἄξιον θαυμασμοῦ 1, 2,
1. μετὰ προτ. δηλοῦσης τὴν αἰτίαν, διὰ
τοῦ εἰ: 1, 1, 17.—ἐπιβόλον. 2, 3,
2.—θαυμαστόν ποιῇ: (προληπτι-
κῶς: ὁ ποιῇ εἰς αὐτοπον πρᾶγμα 1,
2, 29. 2, 7, 13. καὶ εἰ: πληθ. θαυ-
μαστά λέγεις=2 λέγεις θαυμαστά ἐ-
στιν 4, 8, 6.

Θεῶν ἰδ. ἐθελεω.

Θεμιστοκλῆς: υἱὸς Νεοκλέους καὶ
μητρὸς Θορῆς, Ἀβρότονον καλουμέ-
νης, Ἀθηναῖος, γεννηθεὶς 525 π.Χ. Γε-
νόμενος ὁ περιφανέστατος τῶν Ἀθηναίων
πολιτικῶς καὶ στρατηγῶς κατέστησε τὴν
ἐκτοῦ πατρίδος ναυτικὴν δύναμιν, ἐ-
σώσε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς περσικῆς
δουλείας, περιέβλεπε τὰς Ἀθήνας καὶ
τὸν Περικλῆ διὰ ταῖς, ἐτυχε τῶν
μεγίστων τιμῶν καὶ παρ' αὐτῶν τῶν
κρυφίων ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του, καὶ
εἰς ταυτοκοφαντηθεὶς κατεδικάσθη εἰς
θάνατον, φυγὼν πρὸ τῆς καταδίκης,
εἰς Ἄργος, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Περσίαν, ἐν-
θα ὁ μέγας βασιλεὺς ἐπέστρεψεν αὐτῷ
τὰς προσόδους τῆς Μηνησιας, ἀφ' ὧν
ἐζη ὡς ἡγεμῶν. Ἀπέθανε τῷ 461. ἐ-
κεῖ. πρβλ. καὶ 3, 6, 2 καὶ 4, 2, 2.

Θεοδότη. φίλη τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὃν ἡ-
κολούθησε καὶ ἐν Φρυγίᾳ. Ἐχρησίμευεν
εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις ζωγράφους ὡς τύ-
πος γυναικῶς χαριέσσης καὶ ἐπαφροδίτου
κατὰ τὴν γαλήνην ἄλλων γυναικῶν τύ-
πων 3, 11, 1.

Θεόδωρος. Κυρηναῖος, διδάσκαλος τοῦ
Σωκράτους ἐν τοῖς μαθηματικοῖς.

Θεοφιλῆς: ὁ ὑπὸ τῶν Θεῶν ἀγαπώ-
μενος. 3, 9, 15. ὑπερθετ. αὐτόθεν.

Θεός: ἡ θεότης: ἡ ὑπερτάτη δύναμις ἡ
τὸν κόσμον κυβερνῶσα. Πρβλ. καὶ
Πρακτ. ἐν τοῖς Ἀπομ. ἡθικῇ. κεφ. Α.
§ 4. ἐξ.—ἡ θεία πρόνοια 4, 7, 6.—θεοί:
ἀνθρώποις σημαίνονται γενικῶς οἱ θεοί.

ο θεοὶ ἐναρθροδηλοῦνται οἱ νόμῳ πρό-
 λεως λατρεύμενοι ἐν Ἀθήναις θεοὶ 1, 1,
 19. καλῶς τοὺς θεοὺς εἰδότες,
 θὰ ἤρμοζε μᾶλλον ἢ ἀντ. αὐτοὺς.
 ἀλλὰ συνηθέστατα γίνεται ἡ ἐπανάλη-
 ψις αὐτῆ τῶν οὐρασιτικῶν 1, 3, 2.—

Τὰ παρὰ τῶν θεῶν = οἱ θεοί. 2, 6, 8.
 Θεραπεία κόσμος, στολισμός 3,
 11, 4.

Θεραπείω λατρεύω 1, 4, 10.—διὰ
 τῶν περιποιήσεων μου σέβομαι τιμῶ.
 —μητέρα 2, 2, 11, 13. Τὰ τέκνα τὰ
 μὴ περιποιούμενα τοὺς γονεῖς, τὰ αἰκί-
 ζονται, ὑβρίζονται, μὴ διατρέφονται αὐ-
 τοὺς, ἡδύναντο νὰ κατηγορηθῶσι διὰ
 γραφῆς κακώσεως.—ἀγαπῶ,
 λατρεύω 8, 11, 3.

Θερμοὺργός (ἡ λέξις ἀρίσταται τοῦ
 ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν) ὑπερθ.
 παράφορος. 1, 3, 9.

Θεσσαλίαι ἡ χώρα, ἡ περιεχομένη
 μεταξύ τῶν ὁρίων Ὀρθους, Ὀλύμπου,
 Ὀσσης καὶ Πηλίου, ἡ καταλήγουσα εἰς
 τὸν Πηγασητικὸν κόλπον. Οἱ Θεσσα-
 λοὶ ἦσαν διαβόητοι ἐπὶ τῷ ἀκολάστῳ
 βίῳ, ἀσελείᾳ, δολιότητι, ἐλαφρότητι
 καὶ λοιπαῖς κακίαις 1, 2, 24.

θεῶμαι παρατηρῶ μετὰ θαυμασμοῦ.
 1, 3, 13, 3, 11, 1, 2.

θῆγω ἐρεθίζω, διεγείρω 3, 3, 8.

θῆρα κυνήγιον μεταφορ. ἡ προσπάθεια
 πρὸς κτήσιν φίλων, ἀνθρώπων 2, 6,
 28, 29.

θῆρατρα κυνηγητικὰ ὄργανα, δίκτυ-
 α, βρόχοι, παγίδες κλπ 2, 1, 4, 3,
 11, 7.

θηρίον μεταφ. περὶ τοῦ κελοῦ καὶ ὡ-
 ραίου ἀνθρώπου 1, 3, 13, 3, 11, 11.

θηρῶ κυνηγῶ μετὰ θηράσω 3, 11, 7.
 παθ. μτχ. θηρόμενος 1, 2, 24.

† θίχσος σύλλογος ἀνθρώπων, πρὸς
 τέλεσιν τῶν ἱερῶν τοῖς θεοῖς· εἰρωνικῶς
 δὲ λέγεται καὶ περὶ τῶν ὀπαδῶν τῆς
 Κεκίχης 2, 1, 31.

Θρᾶξος λῶς φιλοπόλεμος, δεινὸς ἐν
 πέλταις καὶ ἀκοντίοις (3, 9, 2.), κα-
 τοικῶν τὴν ψυχράν, τραχεῖαν καὶ ἄκρ-
 πον χώραν (Ξενοφ. Ἀνάβ. Ζ. 4.3) τὴν
 μεταξύ τοῦ Θρακικοῦ πελάγους, Ἐλ-
 λησπόντου, Προποντίδος, Εὐξείνου πόν-
 του Ἰστρου καὶ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

Θράσυλος Ἀθηναῖος, εἰς τῶν στρα-
 τηγῶν τοῦ ἐν Σάμῳ ναυλοχοῦντος κα-
 τὰ τὸν Πελοπόν. πόλεμον στόλου, ἀνὴρ
 χρηστός, γενναῖος καὶ φιλότιμος, συν-
 τελέσας μετὰ τοῦ ἐπίσης καλοῦ κήχ-
 θοῦ Θρασυβούλου εἰς τὴν κατάλυσιν
 τοῦ ἐν Ἀθήναις ὀλιγαρχικοῦ πολιτεύμα-
 τος, νικήσας ἐν πολλοῖς τοῖς Πελοπον-
 νησίοις, καὶ τελευτᾶτον περὶ τὰς Ἀρ-
 γινούσας. Μὴ κατορθώσας ὅμως νὰ σω-
 θῶσιν οἱ ναυαγοί, διότι “τὰς μὲν ναῦς
 κατέλιπεν (ἀνακρεῖσθαι τοὺς ναυαγοὺς),
 ταῖς δὲ ἐπὶ τοῖς πολεμίοις πλεῖν ἐκέ-
 λευσε,, κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἀγνώμονος
 τῶν Ἀθηναίων πλήθους εἰς θάνατον τῷ
 406 πχ.

θρασύς· αὐθάδης, προπετής· ἀντιτίθ.
 τῷ: σωφρονικός 1, 3, 9.

θροπτικός· φιλήδονος, ἐκδεδιητημέ-
 νος 1, 2, 5.

θυμοειδής· γενναῖοκαρδὸς ἐπίπικων

4, 1, 3.

† θυρῶ μεταφ' βλεφάροις αὐτὴν θυρῶσαι = τὸ ὅτι πρὸς προστασίαν ἐθήκεν εἰς αὐτὴν (τὴν ὄψιν) βλέφαρα, δίκην θυρῶν 1, 4, 6.

Θυσία ἡ πράξις τοῦ θύειν καὶ ἡ ἐντεῦθεν ὑπὸ τῶν ἱεροσκόπων παρατήρησις πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ἀγνώστου ἐν μελλούσῃ πράξει. ἰδ. μ. α. ν. τ. ι. κ. ἡ.

Θύω προσφέρω θυσίαν. Μετὰ τὸ πέρας

† ιατρεία· θεραπεία ἱατρικὴ 3, 9, 15.

† ιατρεύω μετέρχομαι τὸν ἱατρὸν. 3, 1, 4.

ἱατρικώτατος· βέλτιστος, κράτιστος ἱατρός 3, 3, 9.

ἱατροί· ἦσαν ἰδιῶται καὶ δημόσιοι, εἰς οὓς ἡ πόλις ἀνετίθει τὴν θεραπείαν τῶν πτωχῶν ἐπὶ μισθῷ. 4, 2, 5.

Ἵπλοχον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σωκρ. πολλὰ συγγράμματα ἱατρικά 4, 2, 10.

ἰδία· πράγματα = ἀτομικὰ ἀσχολία. 3, 11, 16. ἐνθα ἐννοεῖ ὁ Σ. τοὺς διολόγους, οὓς μετὰ τῶν συνόντων συνήθως διεξήρχετο πρὸς ταῦτας ἀντιτιθέσιν εἰρωνευόμενος τὰ δὴ μόσια πράγματα. — ἐπιρ. ἰδίῳ = ἀτομικῶς· προβλ. κοινῇ. —

ἰδιώτης· πολίτης ἀντιθ. τῇ λέξει· πόλις. 2, 6, 18. τῇ λέξει· ἀθλητής· ἐπομένως· ἰδιώτης = ἀνάσκητος 3, 7, 7. — ἐπιρ. ἰδιωτικῶς = ἀνασκήτως 3, 12, 1.

ἰδρυε λαούς = λέγε νὰ σταχυηθῶσι καὶ ἄλλοι πολεμισταί. (Ἰλ. B. 192.)

τῆς θυσίης συνήθως παρατίθετο δαίπνον, αἱ δ' οἱ συγγενεῖς, πρὸς τούτοις καὶ οἱ φίλοι, τιμῇ· ἕνεκα, ἐκαλοῦντο. 2, 3, 11, 2, 9, 4.

θώρακοποιός· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις.) ὁ κατασκευάζων θώρακος 3, 10, 9.

θώραξ· ἦτο ποικίλος, ἐπίχρυσος συνήθως 3, 10, 9.

■.

ἐν 1, 2 58.

ἱσρά· θυσία. 4, 3, 16. κάλχ·

ἱεροσυλῶ κλέπτω τὰ ἱσρά· Ὁ φωρῶμενος ἱερόσυλος ἀπῆγετο εἰς τοὺς ἑνδεκα καὶ μετὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ περὶ τῆς πράξεως, ἡ τὴν κατὰ τοὺς νόμους καταδίκην ἀπέθυνεκεν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τῶν ἑνδεκα.

ἱκανός· ἐπιτήδειος — ἐπιρ. — ὤς = ἐπαρκῶς· Ἐν 1, 2, 4. συνάπτ. τῷ ἐπιθ. καὶ οὕτω παρέχει αὐτῷ μείζονα δύναμιν.

ἱκετεύω· παρακλῶ· παρὰ τὸ δαῖσθαι. 1, 2, 29.

ἱκηαι· β'· προσ. τοῦ μέσ. ἀορ. ἱκνέομαι· ποι. ἐπὶ. ἱκηαι = ὅταν φθάσῃς. (Ἐκ τῶν Ἑργ. καὶ Ἡμερ. στ. 291 τοῦ Ἡσιόδ.) 2, 1, 20.

ἱλαδόν· σωρηδόν· ἰδ. προηγ.

ἱμάτιον· ἐφορεῖτο ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν 3, 13, 6.

ἱππαρχος· δύο ἦσαν πρὸ Ἀθηναίους ἱππαρχοι, δηλ. τῶν ἱππέων ἄρχοντες, ἔχοντες τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν, παντός τοῦ ἱππικοῦ· ἦσαν δ' ὑπὸ τὴν ἐ-

ζουσίαν τῶν στοατηγῶν. δηλ. τῶν ἡγεμῶνων τοῦ πεζικοῦ. Περί τῶν καθελόντων τῶν ἱππάρχων λόγον ποιεῖται ὁ Ξ. ἐν τῷ Ἱππαρχικῷ. Kühner. Ἡ πόλις ἐπέβηκεν εἰς τοὺς πλουσίους τῶν πολιτῶν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τρέψωσι χάριν τοῦ ἱππικοῦ ἵππου· ἰδίᾳ δαπάνῃ. (οἱ ἐκ καταλόγου ἱπποτροφοῦνταις.)

ἱππαρχῶ· ἀμτβ. εἶμι ἱππαρχος.

Ἱππία· ὁ Ἡλείος, σοφιστής, μάταιος, ἀλκίῳν, κυρχημκίτις, γνωστός ἐκ τῶν Πλατωνικῶν φερωνύμων διχλόγων.

ἱππεύς· ἦσαν οἱ πλουσιώτατοι καὶ εὐγενέστατοι. ἀλλὰ καίπερ δοκοῦντες· ἐπὶ κυλοκχυθίᾳ προεκρίθη· ἦσαν ἀπειθέστατοι 3, 5, 19. ἀνῆκον εἰς τὴν β. τάξιν κατὰ τὸ Σολῶνειον τίμημα. τὴν τῶν τρικκοσιομεδίωνων, ὧφειλον δὲ νὰ τρέψωσι μάχιμον ἵππον καὶ ἕτερον διὰ τὸν ἱπποκόμον.

Ἱπποκράτης· ἰδὲ Δῆλιον.

κα.

καδ· προθ. κατὰ ἐν Ἡσ. Εργ. κ. Ημ. στ. 336. 1, 3, 3.

† καθαρότης· ἡ ἀγνεία, τὸ ἀμόλυντον 2, 1, 22.

καθηγούμ. αὐ· πρῶτος κάμνω ἀρχὴν, πρῶτος δίδω τὸ παράδειγμα 2, 3, 15.

καθηκόντα εἰς... ἐκτενόμενα μέχρι φθάνοντα μέχρι... 3, 5, 25.

καθίστημι· Τοποθετῶ, λογαριάζω· ἄν. εἰς τοὺς ἀρχικοὺς καταστήσασιμι = δύναμι νὰ λογαριάζω εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιτηδείων ν' ἀρχωσι 2, 1, 9.—ἀπὸ κυάμου καθιστάναι ἀρχοντας = καθι-

ἵππος· εὐφρεστάτος, θυμοειδής, σφοδρός, εὐχρηστότατος, αἰστος· δυσκαθεκτότατος, φρυλότατος, ἀνάγωγος, λακκιστής 3, 3, 4.

ἱπποτοξότα· ἐφιπποι τοξόται· Ἐκ τῶν 1200 ἱππέων, οἵτινες ἐν Ἀθήναις ἀπετέλουν ἐν ἀρχῇ τοῦ Πελ. πολέμου τὸ ἱππικόν, οἱ 200 ἦσαν ἱπποτοξόται κατὰ Θουκυδ.

ἴσος· οὐ γὰρ δὴ ἴσους γε πάντας· οὐδὲ ὁμοίους αἰμαίσεις ποιεῖν = δὲν λέγω τοῦτο· διότι βεβαίως φρονῶ ὅτι κατασκευάζεις ὅλους οὕτως ὥστε πάντα αὐτῶν τὰ μέρη νὰ εἶνε ἀκριβῶς ἴσα, οὔτε ὁμοίους ἀλλήλοις. 3, 10, 10.

ἴστημι (ἐπὶ βάρους) στήσαντας = ζυγίσαντας 1, 1, 9.

† ἵυγξ πτηνόν, ἡ οἰσσοπυγίς, ἥ ἐχρῶντο αἱ ἀρχαῖαι μάχισσας ὡς φίλτρον· ἐντεῦθεν ἐρωτικὸν θεληγτρον 3, 11, 17, 18· ἵχνη εὖω· ζῆτω τὰ ἵχνη 3, 11, 9.

δρῶ εἰς τὰξίωματα τῶν ἀρχῶν διὰ ψηφοφρίας 1, 2, 9.—οἱ καθεστῶτες νόμοι = οἱ ἐν χρήσει ὄντες νόμοι αὐτ. ἡ καθεστῶσα πολιτεία = ἡ ὑπάρχουσα πολιτεία αὐτ. - οὕτω καὶ τὸ παθ· κατασταθεῖς = διορισθεῖς 1, 7, 3. πβλ. καὶ 3, 5, 20.—καθιστάντες κλάοντας τοὺς ἥττονας = φέροντας τοὺς ἀσθενεστέρους εἰς θέσιν νὰ κλαίωσιν 2, 1, 12.—ὥστε λαμβάνειν ἡμᾶς εἰς ἐκάτερα τὰ ἰσχυρότατα καθισταμένους = ὥστε ἡμεῖς λεληθῶτας νὰ εὐρισκώμεθα εἰς ἐκτέραν ἐποχὴν, τὴν δεινοτάτην· δηλ.

θέρος· χειμῶνα. 4. 3. 9.

† καὶ ὁ ὑπερτερος· ισχυρότερος, ὁ
περὶος· 4, 6, 14.

† καὶ ὁ ὑπὸ· βαθέως κοιμῶμαι· 2,
1. 30.

καὶ· συμπλεκτικός· 1, 1, 10. — προσ-
θετικός· καὶ τῶν βουκόλων = ἀκό-
ρη καὶ τῶν βουκόλων· 1, 2, 38. — καὶ
— καὶ = οὐ μόνον — ἀλλὰ καὶ,
τοσόν—ὅσον· 4, 2, 26. καὶ πολλοῦ.
— ἐνίοτε ἀποβάλλεται τὸ ἕτερον μέ-
λος· εἰς δ' ἡ διὰ τοῦ καὶ πρότασις προ-
στίθεται· καὶ ἀνθρώπου γνώμη = οὐ μόν-
ον θεῶν ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπου γνώμη·
1, 1, 6. ἐποίει καὶ τάδε = οὐ μόνον ταῦ-
τα (ἀ ἐλεξ·) ἀλλὰ καὶ τάδε. 1, 2, 4.
καὶ τοῦ σώματος οὐκ ἡμέλει =
οὐ μόνον τῆς ψυχῆς ἀλλὰ καὶ τοῦ σώ-
ματος· 1, 2, 28. καὶ ὠφελεῖν = οὐ
μόνον οὐ βλάπτειν ἀλλὰ καὶ ὠφελεῖν·
1, 3, 1. ἀλλὰ καὶ νῦν μὲν = ἀλλ' οὐ-
τω τῶν πραγμάτων ἐχόντων ἀκόμη
καὶ τὸ ἐξῆς ἄτοπον συμβαίνει· 2, 7, 9.
ὁ καὶ ὑμᾶς· σώζων = οὐ μόνον τὸν δε-
σπότην ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς· 2, 7, 14. οἰ-
δα καὶ Σωκράτη = οὐ μόνον καὶ ἄλλους
ἀλλὰ καὶ Σωκράτη. κλπ. οὕτω καὶ·
3, 6, 11. 11, 13. 4, 1, 5, 6, 1. καὶ
— δέ· συχνὴ παρὰ Ξενοφ. ἡ τοιούτη
σύνδεσις, τοῦ καὶ ὄντος προσθετικοῦ,
τοῦ δὲ ἐξαίροντος τὸ προστιθέμενον.
καὶ πρὸς φίλους δέ· 1, 3, 3.
ἀπαντᾷ τοιούτῃ σύνδεσις προηγουμέ-
νου καὶ· 1, 2, 11. 6, 2, 3, 2. 2, 1, 20.
21. 3, 2, 3, 3, 1, 4, 5, 8, 9, 15. 4,
3, 14. 7, 8. προηγουμένου τε· 1, 1, 3.

— Ἐν παρομοίῳ ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ
δεικτικῇ προτάσει· ὥστε καὶ—οὕτω
καὶ· 1, 6, 3. 3, 5, 13. 10, 11. ἀλ-
λὰ καὶ εἰς μόνον τὸ δεικτικὸν (δ' ἄλλως
παράλειπεται), ἐπομένου τοῦ εἰσάγον-
τος τὴν παρομοίωσιν ἀναφορικοῦ ὡς·
1, 1, 6. — Μετὰ τὰ ἀναφορικά ἐρη-
νεύεται ἀκριβῶς· 1, 2, 31. 47.
3, 8, 2. — Ἐν ἀρχῇ ἐρωτημ. προτ.
ἐμφαίνει θυμωσιν· 1, 3, 10. 11. 12.
3, 9, 12. 4, 4, 10. — Ἀποχωρεῖ-
ται τῇ· εἰς ἣν ἀνήκει λέξεως διὰ
παρεμπιπτόσεως προτάσεως· καὶ, πε-
ρὶ οὗ διελλεγόμεθα, οἷον τινος· 2,
6, 16. — καὶ γὰρ· ὁ καὶ ἀνα-
φέρειται εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην
λέξιν· 1, 2, 11. 4, 4, 14. κπλχ. —
καὶ γε· ἐν ἀποκορφαί συνελκίζει τρό-
πον τινὰ τὸν λόγον τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ
γε ἐπιτείνει· 2, 10, 2. 3, 8, 6. 4, 2,
12. ἰδ' γέ. — καὶ δ' ἡ καὶ ἐπομένως·
1, 2, 24. 2, 6, 7. — καὶ μὴν· γίνεται
μετάβασις μετὰ βεβηχότητος εἰς τι νέ-
ον· 1, 1, 12. 2, 3, 1, 10. 6, 37. 3, 12, 2. ὁ
δὲ γε, ὁ ἐπόμενος, συμπληροῖ τὴν
βεβηχίωσιν· 1, 6. 3. 8. 2. 2, 4, 7, 1.
8, 2, 3, 4, 4, 5. 3, 10, 2. Πολλάκις
ὁ μὴν ἐν τῇ τοιούτῃ συμπλοκῇ εἶνε
ἀντιθετικός· ὅτε ἐρμηνεύεται· καὶ ὅμως
βεβηχίως· 2, 3, 10. 14. 1, 8, 2. 4, 5,
10. 3, 3, 1. 11, 5, 21. 7, 4, 12, 3,
4. — καὶ πάντως = πολὺ μάλιστα· 2,
3, 6. καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα· 1, 4, 8, 2,
3, 1. καὶ = ἀπόδειξις· ὅτι· 2, 2, 4,
καὶ = παροδείγματος χάριν· — 1, 1,
4. — καὶ — δηλαδὴ καὶ τοῦ· πλα-

νήτας=δηλα δὴ τοὺς πλανήτας· 4, 7, 5.—Μετὰ τὸ εἰ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπομένην λέξιν· 1, 6, 12. Πρὸ μετοχῆς· εἶνε ἐνδοτικὸς· ἔρμην. καὶ ἰπ ε ρ· 2, 1, 4, 3, 18. ἀφ' ἧς· ἐνίοτε χωρίζεται διὰ ποσοτικοῦ τινος· ἐπιρρ. 2, 2, 4, 3, 3, 19. καὶ=καίτοι· 3, 7, 5.—Πλεοναστικῶς τίθεται· ἀλλὰ μὴν· καὶ=καὶ 3, 10, 1, 12, 6.

καί ρός· ὦν=διεληλυθεν=ἂ πρὸς ὠριμότητι κατέστησαν· 4, 3, 8.

καί τοι·=εἰ καὶ· 1, 2, 3.—Εἰσάγει νέον τι καὶ ἀναμφισβήτητον·=καὶ τῇ ἀληθείᾳ· 1, 1, 5, 7, 2, 4, 8, 2· καλχ.

κακοδαιμονία· μακία 2, 3, 19.—δυστυχία· 1, 6, 3.

κακοδαιμονῶ· (ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφέων) ὑπὸ κακοῦ δαίμονος κατέχομαι, μιλίνομι. 2, 1, 5.

κακοδοξῶ· ἀπολαύω κακῆς ὑπολήψεως, ἀποδοκιμάζομαι. 3, 6, 17.

κακόνους· ἐχθρός· 2, 2, 9.

κακῶ ποιεῖν· βλάπτω διπλ. αἰτ. ὦν μία σύστοιχος· πολλὰ τὴν βασιλέως κακοποεῖν=πολλῶν εἰδῶν βλάβας εἰς τὴν χώραν τοῦ μεγάλου βασιλέως νὰ προξενῶσι 3, 5, 26.

κακόπους· ὁ ἔχων ἀσθενεῖς πόδας· 3, 3, 4.

κακός· δειλός· 3, 1, 9 οὐδ. κακόν·=κακία 2, 6, 4.—βάσανος· πᾶσι κακοῖς=μέλα τὰ εἶδη τῶν βασάνων· 2, 1, 17. μεῖζον κακόν=θάνατος· 2, 2, 3.—κακὸν ποικίλον καὶ ἐπιχρυσον=θώρακα ἐπιπλασθῆ ποικίλματα καὶ ἐπιχρυ-

σώματα ἔχοντα· 3, 10, 14.—ἐπιπλαστές, δύσχρηστον· κακόν ἐστι πᾶν πρὸς ὃ ἂν κακῶς ἔχῃ· 3, 8, 7. κακὸν πυρετοῦ=κακὸν κατὰ τοῦ πυρετοῦ (=ἀσιτία)· λιμοῦ κακόν=κατὰ τοῦ λιμοῦ (=τροφῆ)· 3, 8, 6. συγκρ. χείρων=ἀσθενέστερος. 2, 6, 26.

κακοσκελής· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις.) ὁ ἔχων ἀσθενῆ σκέλη. 3, 3, 4.

κακότης· ποι. κακία· Ἡσ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. στ. 287.

κακοῦργος· ὡς οὐς. μετὰ γενικὴν· 1, 5, 3.

καλλός· ὠριότης· διὰ μὲν κάλλος·=διὰ τὸ καλὸν εἶναι· 1, 2, 24. Ἐν 2, 1, 22. περιγράφει ὁ Ξενοφ. κατὰ τὸν Πρῶτον τὸν τύπον τοῦ κάλλους·—

καλοκαγαθία· ἡ ιδιότης τοῦ καλοῦ καγαθοῦ· ἰδ. ἀγαθός· 3, 5, 19.

καλός· ὠριός· ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς· 1, 1, 8, 3, 11, 1. ἀντιτίθ. τῷ· αἰσχρῷ. 2, 6, 32. καλχ.—καλός καγαθός· ἰδ. ἀγαθός·—οὐδ. καλόν·

ὠρέλιμον· καλόν ἐστι πᾶν πρὸς ὃ ἂν καλῶς ἔχῃ· 3, 8, 7.—ἀντιτίθ. τῇ λέξει.

καβδὴ λω· ἐπομ.=γενήσιος· 3, 1, 9. εἶθα καὶ τὸ ὑπερθετ. μετὰ τῆς αὐτῆς σημασίας· Τὰ καλὰ=τὰ πολιτικὰ ἀξιώματα, αἰ τιμαί. 3, 1, 1.—τοσαῦτα δὲ καλὰ ἰδεῖν=τόσας δὲ πολλὰς εὐτυχίας νᾶ... 2, 2, 3.

καλῶ· προσκαλῶ ἐπὶ δεῖπνον· 2, 9, 4. παρβλ. τὸ πλῆρες 2, 3, 11.—μετὰ διπλ. αἰτ. τοὺς τί ποιοῦντας τὸ ὄνομα τοῦ το καλοῦσι=τί ποιῶσιν οὗτοι, οὓς τὸ

ὄνομα τοῦτο καλοῦσι; (βραχυλ.) 2, 2, 1.
 — με προσδ. τοῦ ἀναγκ. αἰτ. 3, 14, 2.
 κ α λ ὤ ς ἔ χ ε ι ἐνν. ἐργάζεσθαι. 2, 7, 6.
 κ α μ ν ῶ ἀσθενῶ 2, 2, 8. 4. 3. 10, 2.
 κ ἄ ν · κ α ι ἄ ν · ὁ κ α ι ἀνήκει οὐχὶ εἰς
 τὸν ἄ ν ἄ λ λ' εἰς τὴν ἐπομένην λέξιν·
 1, 3 9, 11. οὕτω καὶ 2, 6. 7. ἐνθα ὁ ἄ ν
 εἰς τὸ χ ρ ῆ σ ε σ θ α ι, ὁ δὲ κ α ι
 εἰς τὸ ἄ λ λ ο ι ς ·
 κ α ρ α δ ο κ ῶ ποι· περιμένω 3, 5, 6.
 κ α ρ τ ε ρ ι κ ὅ ς ὑπομονητικός· 1. 2, 1.
 3, 1, 6.
 κ α ρ τ ε ρ ῶ ὑποφέρω 1, 6, 7. — καὶ τοῖς
 τῶν ἡδέων ἀφροδίσις ἡδόμεναι κ α ρ -
 τερεῖν = δύνανται καίπερ χάροντες ἐπὶ
 τῇ ἀπολαύσει τῶν ἡδονῶν ν' ἀπέχων-
 ται· 2, 6, 22.
 κ α τ ᾶ · αἰτ. δηλ. τὸ ἀναγκ. αἰτ. κ α τ ᾶ
 τὸ δῆγμα = διὰ τὸ δῆγμα· 1, 3, 12·
 κ α τ ᾶ μ ὶ ν α · = κ α τ' ἰδίαν· 3, 7, 4.
 κ α τ α γ ι γ ν ῶ σ κ ω γεν. κ α κ ῆ ν περὶ
 τινος σχηματίζω γνώμην· 1, 3, 10.
 κ α τ α κ ρ ῖ ν ῶ 5, 7, 3 παθ. κατεγνώσθη
 θάνατος = κατεψηφίσθη θάνατος· 4, 8, 1.
 κ α τ α γ ε λ ῶ ἐμπικίζω 2, 6, 12.
 † κ α τ ᾶ γ ν ω σ ι ς τοῦ θανάτου = ἡ
 εἰς θάνατον καταδίκη· 4, 8, 1,
 κ α τ α δ ε ε σ τ ε ρ ο ν ἑλλειπότερον τὴν
 ἀξίαν· 3, 5, 18.
 κ α τ α θ ῆ ῶ ἐπιτρέχω· λεηλατῶ δι' ἐ-
 πιδρομῶν· 3. 5, 26.
 κ α τ α κ ο ι μ ῖ ζ ῶ μεταφ. λέγεται περὶ
 τοῦ ἀνωφελῶς τὸν χρόνον καταδαπανῶν-
 τος καὶ τρέπον τινὰ καὶ δι' ὕπνου ἀφ-
 νίζοντος· 2. 1, 30.
 κ α τ α λ α μ β ἄ ν ῶ τυγχάνω ἐπώνω εἰς

τὴν στιγμήν, καθ' ἣν 3. 11, 2.
 † κ α τ α λ ᾶ μ π ο μ α ι καθίσταμαι
 φωτεινότερος· 4, 7, 7.
 κ α τ α λ ἔ γ ῶ καταριθμῶ 2 4, 4.
 κ α τ α λ ὀ γ ῖ ζ ο ρ α ι κατατάσσω, συμ-
 περιλαμβάνω ἐν τῷ ἀριθμῷ — οὐ-
 κοῦν δοκοῦσι σοι ἐν τοῖς ἀδίκους κατα-
 λογίζεσθαι τοὺς ἀχάριστους = λοιπὸν
 νομίζεις ὅτι τοὺς ἀχάριστους κ α τ α -
 τάσσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ ἀριθμῷ
 τῶν ἀδίκων; 2, 2, 1.
 κ α τ ᾶ λ ο γ ο ς ἡ ἀπογραφὴ τῶν ὀρε-
 λόντων στρατεύεσθαι καὶ ἡ ἐξέκριθις
 ὁ πίνκξ ἐφ' οὗ ἐνέγραφον τῶν ἐκτρα-
 τεύόντων τὰ ὀνόματα — ἐκ καταλόγου
 στρατευόμενος = ἄφ' οὗ χρόνου κατέλε-
 γην στρατιώτης· 3, 1, 1.
 κ α τ ᾶ λ υ σ ι ς φθορά, ὄλεθος· 1, 2 20.
 κ α τ α λ ὕ ῶ κ α ν α σ τρέφω 3, 14 5.
 κ α τ α μ α ν θ ἄ ν ῶ ἐννοῶ με πλκγ. ἐ-
 ρώτ 2. 2, 1. πληροφοροῦμαι αἰτ. καὶ
 κατηγ. μτχ. 1, 4, 2. εἰδ. προτ. 4,
 4, 15.
 † κ α τ α ν α λ ῖ σ κ ω καταδαπανῶ 1,
 2, 22·
 κ α τ α ρ ρ α θ υ μ ῶ εἶμαι ῥάθυμος ἀ-
 μελής· πρκαμελῶ ἡ κ α τ ᾶ σημάίνει
 τὸ πρὸς τὸ πρόπον, πρὸς τὸ προσήκον·
 3. 5. 13.
 κ α τ ᾶ ρ χ ο μ α ι πρῶτος κάμνω ἀρχήν·
 3, 5, 11.
 κ α τ α σ κ ε υ ᾶ ζ ο μ α ι πορίζομαι 2,
 1, 14. — καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν οἰκίαν ἀ-
 φθόνως κατασκευασμένην = καὶ ὅτι ἡ
 οἰκία ἦτο πλουσίως διηυθετημένη κα-
 τὰ τὰ λοιπὰ σκευή. 3, 11, 4.

κατασκευῇ διευθετήσας· καὶ τῆς τῶν ιδίων κατασκευῆς καὶ τῶν κοινῶν πράξεων=οὐ μόνον ἐν τῇ διευθετήσει τῶν προσωπικῶν ὑποθέσεων ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῶν πολιτικῶν πράξεων· 2, 4, 6.

† κατασκευῇ πτω· καταπίπτω ὀρητικῶς· 4, 3, 14.

κατασκοποῦμαι· μετὰ προσοχῆς παρατηρῶ· 2, 1, 22.

κατασπώμενα· τὰ ὑπὸ τῶν σχημάτων = τὰ μέλη τοῦ σώματος· τὰ ἐλκόμενα πρὸς τὰ κάτω ἐνεκ τῶν διαφόρων στάσεων· 3, 10, 7.

κατατέμνω· ἀρωτηριάζω· ἐκυτὸν δὲ κατατέμνουν· τὰ δὲ μέλη τοῦ ἐκυτοῦ σώματος νὰ κατακομματικίζῃ· 1, 2, 55.

κατατρίβομαι· πηθ. σῆμαι· αὐτοῦ· ἤδη κατατετρίβθαι διαθρυλουμένους ὑπὸ σοῦ=νομίζω ὅτι αὐτοί, ὡς παραδείγματα ὑπὸ σοῦ ἐνὰ στόμα φερόμενοι, ἔχουσι πλέον κατατριβῆ, φθορῇ· (ἔχουσι λυώσῃ· κοιν) 1, 2, 37.—καταπονοῦμαι· (λυών· κοιν) 3, 4, 1.

κατεῖπεν· ἄρ. τοῦ καταγορεύω=κατηγορῶ· 2, 6, 33. ἐνθα μετὰ παιδιᾶς· χεῖται τῷ ῥήματι· σηκίνει ἐπομ. ἐπαινῶ·

κατεργάζομαι· προσελκύω. 2, 3, 16.—εἴ τινα τῶν γνωρίμων βούλοιο κατεργάσασθαι=ἐὰν ἤθελες νὰ φέρῃς εἰς θέσιν τινὰ τῶν φίλων σου διὰ νὰ... 2, 3, 11. — μέγιστα ἔργα κατεργασμένους=καὶ οἱ ὅποιοι εἶχον φέρῃ εἰς πέρας μέγιστα ἔργα. Ταῦτα δ' ἦσαν

ἡ διώρυξις τοῦ Ἄθω, αἱ ἐπὶ τοῦ Ἐλλησπόντου δύο γέφυραι, αἱ κατὰ τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ἀποθῆκαι· σιτου κ. λ. π. 3, 5, 11, προβλ. καὶ 4, 2, 7.—σὺ δὴ τοῦτο κατεργασαι; = σὺ λοπὸν ἔχεις κατορθώσῃ τοῦτο; νὰ γίνῃς δηλ. δίκαιος. 4, 2, 12.

κατέχω· ἀποτρέπω· 3, 6. μετ'· κατέχομαι.—ἐπὶ τῷ σπουδᾷ εἰν περὶ τὰς ἐγγυτάτω ἡδονάς=ἀσχολουμένῳ περὶ τὸ θηρεύειν τὰς προχειροτάτας ἡδονάς. 4, 5, 11.

κατηγορῶ· μετὰ παιδιᾶς λέγεται ἐπὶ κηλοῦ. 2, 6, 30.

† κατήκοος· εὐπειθής· 3, 4, 8.

κάτω· ἐν τοῖς θεμελίοις· 3, 1, 7.

Κέβης· Θεῶας, φιλόσοφος, μαθητὴς τοῦ Σωκράτους (ἀλλὰ καὶ τοῦ Φιλολάου) 1, 2, 4².

κεῖται· πηθ. πημι. τοῦ τίθεμαι· οὐ μετὰ λήθης· ἄνθρωποι κενῶνται=διαμένουν ἐν τῷ τάφῳ οὐχὶ λησμονημένοι καὶ ἐστερημένοι τιμῆς· 2, 1, 33.

Κέκροψ· βασιλεὺς τῆς Ἀττικῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐλθών. Διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἐγένετο ἄξιος νὰ κινήῃ ἐπὶ τῆς μετὰ Περσίδωνος καὶ Ἀθηνᾶς διαφορᾶς περὶ κατοχῆς τῆς χώρας· Οἱ περὶ Κέκροπα=τὸ δικαστήριον οὗ προήδρευεν ὁ Κέκροψ. 3, 5, 10.

† κέραια· περιληπτ. = κέρατοι 3, 17.

κερυονός· ὑπρέτης τῶν θεῶν καλεῖται ἐν 4, 3, 14.

κερδάνειω· μελ. κερδανει = ἐλπίζει· ὅτι θὰ κερδήσῃ 2, 6, 4.

κέρδος· πράξις κέρδος φέρουσιν. 1, 2, 22.
 † κηδεῖα· κηδεστέα, συγγένεια ἐκ
 γάμου. 2, 6, 36.

κηδεμών· ποι. προστάτης. 2, 7, 12.

† κηλῶ· παθ. ὑπὸ τοῦ ἄσματος μα-
 γεύομαι. 2, 6, 31.

κίβδηλον· νόμισμα παρὰ πεποιημέ-
 νον, νόθον. 3, 1, 9.

κινδυνεύω· διατρέχω κίνδυνον περὶ
 τοῦ βίου. 2, 2, 5.—πολεμῶ. 3, 1, 10.

—πρὸς τινά. 3, 3, 14.—μὲ ἀπρμρ.
 4, 7, 6.—ἀπρσ· κυνδυνεύει= κοντεύει
 νά... φαίνεται ὅτι... 2, 3, 17. 10, 2.

κίνδυνος· μετὰ τοῦ νοουμένου ἐστὶ
 ἀποτελεῖ ἀπρσ. ῥήμ. 2, 7, 9.

κινῶ· αἰτ. προξύνω νά ἐμιλήσῃ. 4, 2,
 2.—κινεῖσθαι πάντα= πάντα ἐν κινή-
 σει εὐρίσκονται Ἐννοητέος· ὁ Ἡράκλει-
 τος, ὅστις κατὰ Πλάτ. ἐν Κρατύλ. ἐ-
 λεγεν ὅτι «πάντα χωρεῖ καὶ οὐδὲν μέ-
 νει», ὁ δὲ Στοβ. περὶ αὐτοῦ λέγει ὅτι
 «ἡρεμῖαν μὲν καὶ στάσιν ἐκτῶν ὅλων ἡ-
 νήρει, κίνησιν δὲ τοῖς πᾶσιν ἀπεδίδου».
 οὐδὲν ἂν ποτε κινήθῃναι= ὅτι οὐδὲν οὐ-
 δέποτε δύναται νά κινήθῃ = ὅτι πάντα
 ἀκίνητα εἶναι. 1, 1, 14. Τὴν γνώμην
 ταύτην εἶχε Ζήνων ὁ Ἐλεάτης. Kühner.

Κίρκη· Νύμφη, κατοικοῦσα ἐν Αἰκίᾳ, ἐν
 μεγάροις, ἐντὸς κοιλάδων ἰδρυμένοις,
 ὑφαίνουσα λεπτά καὶ χαρίεντα ἔργα καὶ
 ἄδουσα οὕτω καλῶς καὶ λιγέως, ὥστε
 ἅπαν τὸ μέγαρον ἀντήχει Ἐν τυρῷ,
 ἀλφίτοις μέλιτι χλωρῷ καὶ οἶνῳ Πρα-
 μνείῳ ἐκύκα φάρμακα, δι' ὧν ἐβάλε
 πρῶτον μὲν τὴν λήθην τῆς πατρικῆς χώ-
 ρας εἰς τοὺς ἀποτόμενους αὐτῶν ξένους,

εἰτα μετεμόρφου εἰς χοίρους. πλήττο-
 σα διὰ ῥάβδου. Μόνος ὁ Ὀδυσσεύς ἐ-
 μκταίωσεν τὰ φάρμακα αὐτῆς. Ὀδυσ.
 Κ. 210—335.

κίχρη· ποι. εἶκτ τοῦ κίχημι= συ-
 ναντῶ (Δ. Β. 188.) ἐν 1, 2, 58.

† κλειδός· ὅσπου μετὰ αὐχένος καὶ
 στήθους. 3, 10, 13.

Κλειτών· οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν εἶνε γνω-
 στός. 3, 10, 6.

κλέπτῃς· ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ, τοῦ ἐ-
 πιτηδείου νά ὑπεζικρῇ λάθρα τὰ σχέ-
 δια τῶν ἐχθρῶν. 3, 1, 6.

κλέπτω· κρύφα ἀρπάζω. 4, 2, 15. 17.

—ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας
 = ὥστε κρύφα νά διαρπάζωνται ἐκτὸς
 τῆς χώρας τὰ ἐν αὐτῇ γενόμενα. 3, 6, 11.

κοινῇ· ἀντιτίθ. τῷ· ἰδίᾳ· κοινῇ καὶ
 ἰδίᾳ= καὶ ὡς ἄρχοντες καὶ ὡς ἰδιῶται.
 2, 1, 12. κοινῇ τὴν πόλιν = τὸ κοινόν
 τῆς πόλεως. 2, 6, 38. ἐνθα ἀντιτίθ.
 τῷ· ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν.

κοινωνός· μέτοχος· εἶναι= κοινω-
 νεῖν τῶν πολιτικῶν τιμῶν= τῶν ὑπὸ
 τῆς πόλεως παρεχομένων ἀξιομαμάτων.
 2, 6, 24.

κοινωνῶ· γεν. μετέχω.

κοίτη· κλίνη· κοίτη μαλακῇ τιμῆσαι·
 κατ' ἀνάμνησιν ἐκ τε τῆς Ἰλ 617,
 659.—ἐξ καὶ Ὀδυσ. ω. 254.

κολάζω· τιμωρῶ διὰ πληγῶν, εἰρ-
 κτῆς κλπ. 2, 1, 17. παθ. 4, 2, 29.

κολαστήριον· (ἡ λέξις ἀφίσταται
 τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφέων.)
 μέσον πρὸς ἀποτροπὴν ἢ παρεμπόδισιν
 ἀπὸ τινος. ἡ ἐκείνος—ἡ λεγέμενη= μετα-

χειρίζομενος ὡς μέσσην ἀποτροπῆς ἀπὸ
τῆς οἰήσεως ὅτι τὰ πάντα ἐπίσταντο.

1, 4, 1.

Κολλυτεύς· ὁ ἐκ τοῦ δήμου Κολ-
λυτοῦ τῆς Αἰγίδος φυλῆς.

κομίζομαι· λαμβάνω· — χάριν=εὐ-
γνωμοσύνην· 4, 4, 17.

κοπροφόρος· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀ-
παντᾷ ἡ λέξις.) δι' οὗ μεταφέρεται
ἡ κόπρος· 3, 8, 6.

κόσμος· ἡ (τῶν πάντων) φύσις· ἡ
διακόσμησις τοῦ σύμπαντος· 1, 4, 11·
Οὕτως ἐκάλεσεν ὁ Πυθαγ. τὸ σύμπαν·
—ιδ. ὅν, ἐν ρ. εἰμί·—

κουφίζω· ἐλαφρύνω· 2, 7, 1.

κόφινος· (κοινὴ ἡ λέξις καὶ τοῖς με-
ταγενεστέροις.) 3, 8, 6.

κρατιστεύω· εἰμί ὁ κράτιστος, ἐ-
ξέχω· 1, 4, 14. 2, 6, 26.

κράτιστος· ὑπερθ. τοῦ ἀγαθός ἄ-
ριστος. τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀν-
θρώπῳ ἐνέφυσε=ὁ θεὸς δημιουργήσας
τὸν ἄνθρωπον ἐνέβαλεν αὐτῷ τὴν ψυ-
χὴν, ὃ τὸ ἄριστον ἐστί· 1, 4, 13. προβλ.
2, 4, 1.—ἰκανὸς εὐρεῖν τοὺς κρατίστους
=ἡδονήθη νὰ ἐξεύρῃ τοὺς ἀρίστους εἰς
ταῦτα. ἐννοεῖ δὲ ποιητάς, κιθαρωδούς,
αὐλητάς, χοροδιδασκάλους, κλπ. διὰ
τὰς Διονυσιακὰς ἐορτάς· 3, 4, 4.—ι-
σχυρότατος· 3, 5, 8·

κρατῶ· γεν. εἰμί κύριος· 2, 7, 2. αἰτ.
νικῶ· 1, 5, 1. 4, 5, 10. παθ· 2, 6, 1.
κρείττω· συγκρ. τοῦ ἀγαθός· οὐδ.
—ον·=προτιμότερον· 2, 3, 2. 4, 5.

3, 11, 6. κπλχ.

κρηπίς· θεμέλιον· 1, 5, 4.

κρίνω·δικάζω· 3, 5, 10·—προκρίνω, ἐ-
πιδοκιμάζω· 4, 4, 16.

κρίσις· δίκη· 3, 5, 10.

Κριτία· υἱὸς τοῦ Κχλλασίχρου, θε-
ραπεύσας μετὰ δεξιότητος τὴν ῥητορι-
κὴν, τὴν ἱστοριογραφίαν καὶ τὴν ποίησιν·
Ἐγένετο ὁμιλητὴς τοῦ Σωκρ. ὅχι διότι
ἐπεθύμει τοῦ βίου καὶ τῆς σωφροσύνης
αὐτοῦ· ἀλλ' ὅν φιλοδοξότατος, ἐνό-
μιζεν ὅτι δύναται νὰ γίνῃ διὰ τῆς μετ'
ἐκείνου συνδιατριβῆς ἄριστος εἰς τὸ ἀ-
γορεύειν καὶ πολιτεύεσθαι. Συνεκκτη-
γορήθη τῷ Ἀλκibiάδῃ ἐν τῇ περὶ τῶν
Ἑρμοκοπιδῶν δίκῃ καὶ ἐγένετο εἰσηγη-
τὴς μετὰ τὴν τῶν 400 κατάλυσιν
τοῦ ψηφίσματος τῆς ἀνκλήσεως τοῦ
Ἀλκibiάδου. Βραδύτερον ἐξωρίσθη καὶ
μεταξὺς εἰς Θεσσαλίαν συνετάχθη τοῖς
πενήσταις, οἱ ἐστρασίζον κατὰ τῶν
δεσποτῶν κυτῶν. Ἐπανελθὼν μετὰ τὸ
πέρας τοῦ Πελ. πολέμου εἰς Ἀθήνας κα-
τεστάθη εἰς τῶν τριάκοντα, γενόμενος
ὁ βικιότατος, πλεονεκτίστας. ὠμό-
τατος, μέχρις οὗ ἔπεσεν ἐν Μουνιχίᾳ
πολεμῶν πρὸς τοὺς περὶ τὸν Θρασύβου-
λον.—1, 2, 12—40 καὶ Ἑλλ. 2, 2, 36.
Κρίτων· Ἀθηναῖος, φίλος ἀφωσιωμέ-
νος τῷ Σωκράτει, πλούσιος, συγγραφεύς
καὶ διαλόγους περὶ διαφόρων ζητημά-
των, ὧν ὁ περὶ ποιητικῆς σώζεται.
Πρότείνει τῷ Σωκράτει μετὰ τὴν κα-
ταδίκην εἰς θάνατον τὴν εἰς Θεσσαλίαν
φυγὴν, ἣν διαφθείρας τὸν φύλακα πα-
ρεσκεύασεν, ἀλλὰ τὴν ὁποῖαν ἀπέκρου-
σεν ὁ Σωκρ· ὅπως ἐκ τοῦ φερωνύμου
παρὰ Πλ. διαλόγου διδασκόμεθα. —

κτώμαι· πρὶν κέκτημαι=ἔχω. 2, 3, 2.
1, 2, 1.—ἐπιμελῶς κτωμένους τε=δι-
τι προσπαθοῦσι μετὰ ζήλου ν' ἀποκτή-
σωσι. 2, 4, 2.

κυάμευτός (ἡ λέξις κινῇ καὶ τοῖς
μεταγενεστέροις). κυάμω ψηφισθεῖς,
κληρωτὶς ἀντιτίθω. αἶρετός· 1, 2, 9.

†κυάμος· ἀπὸ κυάμου=διὰ κληρω-
σεως. 1, 2, 9. Οἱ ἄρχοντες ἐξελέγοντο
ᾧδε. Ἐντὸς κάλπιδος ἐτίθεντο πινα-
κίδες χαλκῇ ἐν αἷς ἦσαν ἐπιγεγραμ-
μένα τὰ ὀνόματα τῶν μεταπερευομέ-
νων τὸ ἀξίωμα, ἐν ἐτέρᾳ δὲ ἰσχύριοι
τοῖς ὀνόμασι κύκμοι, ὧν λευκοὶ μὲν ὅσα
καὶ τὰ μέλλοντα ν' ἀπονεμηθῶσιν ἀ-
ξιώματα, οἱ δὲ λοιποὶ μέλανες. Καὶ
πρῶτον ἐξήγετο ἀνὰ μίαν πινακίδα, καὶ
ἐκ τῆς ἐτέρας κάλπιδος ἀνὰ εἰς κύκμος,
8; ἂν μὲν ἦτο λευκὸς καθίστη εἰς τὸ ἀ-
ξίωμα τὸν ἐπιγεγραμμένον ἐν τῇ συνε-
κχεύσει πινακίδι, ἂν δὲ μέλας ἀπέ-
κλειεν αὐτόν· ἐξηκολούθει δ' ἡ ἐξαγωγή
ἐξ ἀμφοτέρων τῶν καλπίδων μέχρις ἀ-
ναδείξεως πάντων τῶν ἀρχόντων.—

Λ.

λαγνεῖα· φιληδονία· 2, 1, 16.—
λακτιστής· (ἡ λέξ. ἀρίσταται τοῦ
ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν)· 3, 3, 4.
λαμβάνω· ἀποκτῶ· 1, 1, 8. — δι-
πλῆ αἰτ. ὧν ἡ μία κατηγορ. τοῦ ἀν-
τικ.—προλαμβάνω· 1, 1, 9· λαμβά-
νω παρὰ τινος 1, 7, 5. — πορίζομαι·
λαμβάνομεν δὲ οὔτε ἐκ τῆς γῆς οὐδὲν
=οὐδέν· δὲ καρπὸν οὔτε ἐκ τῆς γῆς
πορίζομεθα· 2, 6, 2· ὥστε μὴ λαμβά-
νειν τὰ Σωκράτει ἀροῦντα= ὥστε νὰ

κυβερνήτης· πλοίου=καρχαοκύρης·
1, 2, 9. 7. 3.

†κυβερνητικώτατος· βέλτι-
στος, ἄριστος κυβερνήτης· 3, 3, 9.

κυβιστῶ χοροπηδῶ, μὲ τὴν κερ-
λὴν κάτω καὶ τὰ σκέλη ἀνωσπνιζόμε-
νος ἐπὶ τῶν χειρῶν.—εἰς μαχαίρας=
ἀνὰ μέσον μαχαίρων 1. 3. 2. Ἐκυβίστων
δὲ καὶ ὀρχηστρίδες καὶ οἱ θαυματοποιοί.
κῦδος· ποί. κούρημα, δόξα. (Ὀδυσ·
M. 184.) ἐν 2, 6 11.

Κύρηβος· οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν περὶ αὐ-
τοῦ γνωρίζομεν. 2, 7. 6.

κυριεύω· εἰμὶ κύριος· 3, 5. 11.

κύων· νυκτερευτική, τυχεῖς εὐφυστα-
τος φιλόπονος ἐπιθετικὸς, ἀνάγωγος,
μανιῶδης, δυσπειθέστατος· 4, 1, 3. ἀ-
ρίστη πρὸς θήραν.—ὁ τοῦ κυνὸς λό-
γος=ὁ περὶ κυνὸς μῦθος· 2, 7, 13.

†κωλυτικώτερον· ἐπιτηδαιότερον
νὰ κωλύη. 4, 5, 7.

κωλύω· ἐμποδίζω· τοὺς κωλύσοντας
=ἐκείνους οἱ δὲ νὰ νῆται νὰ ἐμποδί-
σωσιν· 4, 5, 3.—

μὴ πορίζεται ὅσα ἦσαν ἀρκατὰ τοῦ Σω-
κράτει 1, 3, 5.—ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν
λαμβάνειν=νὰ πορίζεται κέρδη κατὰ-
δῶκων τοῦ συκοφάντα· 2, 9, 4. ὅ,τι
ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν=ἐκτὸς μό-
νον ἂν λάβωμεν ἄτι τι ἐκ τῆς γῆς.
2, 7, 13. ἱατρικὸν ἔργον λαβεῖν παρὰ
τῆς πόλεως = διορισθῆναι παρὰ τῆς
πόλεως δημόσιος ἱατρός· 4, 2, 5.—ἔρ-
γον ληπτέον=δεῖ ἐργολαβεῖν· 8 ἰδ.

Λαμπροκλής· ὁ μεγαλύτερος· τῶν

φρίνεις· ὅτι δὲν ἐκλαμβάνεις τὴν ευ-
ρυθμίαν ἀπολύτως· ἀλλὰ σχετικὴν 3,
10, 12 — ἄορ. εἴπο ν. καὶ εἴπα (δ
σπανιώτερον πρὸ ἄττικοις). εἴπα ς,
3, 10. 3. Προστ. β. προσ. εἴπον.
3, 6. 3. — εἴπε· ἐν παρεμπιπτούσῃ
προτ. ἐνθα συλῶτ. ὁ ἔφη. 1, 2, 35.

λείπομαι· ὑπολείπομαι, ὑστερῶ·
μὲ ἀπρμφ 8, 5. 2. — με κατηγ μτχ.
παρκαλείπων. οὐδενὸς λείπεται
— οὐδεμίαν εὐκαιρίαν παρκαλείπει νὰ ..
2, 4, 7.

λείτουργῶ· ἀνελκαμβάνω δημόσιον
ἀξίωμα ὑπὸ τῆς πόλεως· ἐπιβαλλόμενον
καὶ τὰς συμπαρομαρτούσας αὐτῷ δα-
πάνας ἐκ τῶν ιδίων καταβάλλω. 2, 7 6.

λεκτικός· ἐπιτηδῆσις λέγειν, συμβου-
λεύειν· συνδ. μετὰ τοῦ πρακτικός·
4, 3, 1.

λεωργότατος· ἰων. καὶ ποι· ὁ καὶ
τὰ μέγιστα ἀνοσιουργήματα πράττων·
1, 3, 9.

λίθος· ἀγάλματα λίθιν· 1, 1, 14.

λιμός· πείνα ἀγχαθὸς λιμοῦ = τροφή·
3, 8, 6.

Λίχας· υἱὸς Ἀρκεσιλάου Ἀκκεδαιμό-
νιος, ἡλικιώτης τῷ Σωκράτει. ἀπ' οὐ-
δενὸς ἄλλου γνωστὸς τοῖς Ἑλλήσιν ἢ
ὅτι τοὺς ξένους ἐν κειρῷ τῶν γυμνοπαι-
διῶν ἐδεδίπνιζε. Περί τούτου ὁ Θουκ.
λέγει ὅτι κατὰ τὸ θέρος τοῦ δωδεκά-
του ἔτους τοῦ Πελ. πολέμου, ὅτε οἱ
Ἕλεῖται ἀπέκλεισαν τοὺς Ἀκκεδαιμόνι-
ους τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἱεροῦ, γέρον
ὦν, ἐλαβε πληγὰς ὑπὸ τῶν Ἑλ-
λανοδικῶν, διότι, ἀνακηρύξας τὸ, ἐν

τοῖς ἀγῶσι νικῆσεν ἄρμα αὐτοῦ ὡς
δημόσιον τῶν Βοιωτῶν, ἀφοῦ δὲν
ἐπατρέπετο τοῖς Ἀκκεδαιμόνιοις ν' ἀ-
γωνίζωνται, ἐτόλμησε, προσελθὼν εἰς τὸ
στάδιον νὰ στεφανώσῃ τὸν ἡνίοχον. —
† λίχνος· λήιμχος, ἀπληγτος 1, 2, 2.

λογίζομαι· σκέπτομαι 2, 3, 2. —
ἀλογίζμενος = ταῦτα δ' ἔχων ὑπ' ὀ-
ψιν μου 2, 5, 19. ἰδ. καὶ 4, 3, 11.

λογισμός· ἡ λογιστικὴ ἐπιστήμη·
4, 7, 8. νοῦς 4, 3, 11.

λογιστικός· ὁ νοῶν ἀριθμούς, ὁ μα-
θηματικός·

λόγος· τῷ σφ λόγῳ = κατὰ τὸν λό-
γον σου. 3, 10, 12. — ἡ ἀποχωρῶσα αἰ-
τία 1, 1, 1. 3, 3, 1. — διάλογος, 2,
5, 1. — μῦθος· 2, 7, 13. — ἀντιτίθ. τῇ
λέξει· ἐργῶ· οὐ λόγῳ ἀλλ' ἐργῳ ἀνα-
παίθεις = οὐ μόνον μαλακῶς ἀλλὰ καὶ
εὐνοικῶς 3, 11, 10. (ἐνθα εἰρων.). ἐντοτε
τὸ ἀντιτιθέμενον παρκαλείπεται 4, 4, 1.

λοιπόν· τὸ ὑπολειπόμενον. — τῆς ἡ-
μέρας = τὴν ὑπολειπομένην ἡμέραν 1,
4, 10.

λοῦμαι· λούομαι· μτχ. λούμενοι·
3, 13, 3.

λοχαγῶ· εἰμὶ λοχαγός. — ἔνα — λο-
χαγῇ σοι = ἔνα ὑπάρχον εἰς σὲ ὡς λο-
χαγός 3, 1, 5, 4. 1.

Λυκοῦργος· ὁ Ἀκκεδαιμόνιος· νο-
μοθέτης τῆς Σπάρτης. 4, 4, 15.

λυπῶ· παρέχω λύπην· μετὰ συστοιχ
ἀντικ. 2, 2, 8. ἀντιτίθ. τῷ ἡδεσθαι·
4, 3, 15.

λυσιτελῶ· εἰμὶ ὠφέλιμος, ὠφελῶ·
— τοῖς χρωμένοις = μεθ' ὧν ἂν συνά-

πτῆ φιλίαν. 2, 6, 5.—πρβλ. καὶ 4, 2, 1.—ἡ δὲ διότι καὶ δοῦλος; — λυσιτελεῖν = δυνατόν, ἀφοῦ εἶσαι ἀπροσπτότετος, ν' ἀπχθῇς εἰς δουλείαν· ἀλλὰ καὶ δοῦλος ὢν μὴ ἔχε πεποιθῆσιν ὅτι θὰ εἴσαι ἀπῆλλαγμένος ἀδικίας, διότι θὰ εἴσαι ἀνωρελῆς τῷ κυρίῳ δοῦλος, ἀφοῦ θέλεις νὰ μὴ ἐργάζῃσαι. 2, 1, 15.

λωποδυτῶ· εἰσέρχομαι εἰς τὰ βλαβερά καὶ ἀφαιρῶ τὰ πράγματα τῶν

λουομένων, ἢ ἀφαιρῶ καθ' ὁδὸν τοῦς ἐπενδύτας (λώπας) τῶν διαβυτῶν. Ὁ ἐν τῷ βλαβερίῳ φερόμενος κλέπτων τῶν λουομένων πράγματα ἀξίας δέκα δραχμῶν ἢ καθ' ὁδὸν λωποδυτῶν, συλλαμβανόμενος· ἀπήγετο εἰς τοὺς ἐνδεκα καὶ μετὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ περὶ τῆς πράξεως, ἢ μετὰ τὴν κατὰ τοῦ νόμου καταδίκην, ἀπέθνησκεν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τῶν ἐνδεκα. —

Μ.

μά· ὁμωτικόν· ἐν ἀποφατ. προτ. 1, 4, 9. 3, 4, 3. 4, 6, 10. — Καὶ ἐν προτ. ἡ ἀρνητικὴ φύσις λαμβάνει ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐρωτήσῃ 3, 13, 3. πρβλ. καὶ 2, 6, 1.

μαθητῆς· οἱ τῷ Σωκρ. συνδιατρίβοντες πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ οὐδέποτε ἐλέγοντο μαθηταί, ἀλλὰ συνδιατρίβοντες, συνόντες, ὁμιληταί, ἐπιτηδεῖοι, γινώριμοι, ἐταῖροι, ἐπιθυμηταί, συνουσιαστικαί. Μαθηταί δ' ἐκλουόντο οἱ τελοῦντες τοῖς σοφισταῖς καὶ διδασκόμενοι πᾶσαν ἐπιστήμην. —

μαίνομαι· εἰμὶ μανικός, δηλ. ἀκόλαστος, ἄδικος καὶ δειλός, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Σωκρ. κατὰ δὲ τὴν τοῦ πλῆθους μαίνονται οἱ ὑπομέγαλης παρκατοίξας ἐχόμενοι. 3, 9, 7.—οἱ μαίνομενοι εὐκόλως γνωστοὶ τῷ πλῆθει γίνονται, ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν παίδων ἐμπαίζονται. 3, 3, 1.

Μαιώται· οἱ περὶ τὴν Μαιώτιν λίμνην ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Σαρματικῇ κατεκιδόντες. Πρβλ. Ἡρόδ. 4, 123. Σά-

μερον ἢ Μαιώτις καλεῖται Ἀζοφικὴ θάλασσα.

μακαριστότατη· (ἴδιον τῷ Εὐνοφ. τὸ ὑπερθετικόν.) ἦν δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ τὰ μάλιστα εὐδαίμονα. 2, 1, 33.

μαλακός· τὰς στρωμνάς μαλακάς = ὥστε νὰ εἴνε μαλακαί. 2, 1, 30. — μεταφορικῶς· χαῦνος. 1, 2, 2: ἐπιπρ.—ὡς=ἐρωτικῶς. 3, 11, 10.

μάλα· ποσὸς ἐπὶρ.—καὶ μάλα= μάλιστα. 3, 3, 2.—συγκρ. μ. ἄλλον· περισσώτερον· πλχ. οὐ...μᾶλλον ἢ=οὐχὶ τόσον—ὅσον... 1, 2, 39. οὐδὲν μᾶλλον=ὡτάτως, ἐπ' ἴσης. 3, 9, 4, 12, 1. οὐδὲν γε μᾶλλον τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ μελλόντων ἀγωνίζεσθαι = κατ' οὐδὲν περισσώτερον εἶσαι ιδιώτης, δηλ. εἶσαι ἐπίσης ἀθλητῆς, ὅπως ἀθληταὶ εἶνε ἐκείνοι οἱ ὅποιοι προτίθενται ν' ἀγωνίζωνται ἐν Ὀλυμπίᾳ. 3, 12, 1.—Τιθέμενον μετὰ συγκριτικόν, μετολαβουσῶν πολλῶν λεξέων, ἀνανεῖ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ πῶς ἀνγκαστὶ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτὴν χριέστερον. 3, 13, 5.—μᾶλλον δέ=ἵνα δ' εἴπω καλλίτερον· (ἐπακροβῶ-

τικός. 3, 13, 6— ὑπερθ. μά λ ι σ τ α·
—καὶ μά λ ι σ τ α=καὶ κατ' ἐξοχήν· 1,
1, 2.—
μ α ν θ ά ν ω· ὅσα τε νόμῳ μεμαθηκάμεν
—καὶ εἴτι ἄλλο καλὸν μανθάνει τις· μά-
θημα=ὅσα ἐκ συνηθείας ἔχομεν μάθη
—καὶ ὅτι δήποτε ἄλλο οἰκεία θελήσει
καλὸν μάθημα μανθάνει τις 3, 3, 11.
διὰ λόγου ἐμάθομεν=ἐμάθομεν ἀκού-
οντες ἄλλων διδασκόντων αὐτά· αὐτ.
—καὶ τὸ δόξα μεμαθηκῶς τὴν τέχνην
ταύτην=να μὴ φανῶ ὅτι μαθὼν ἔχω
διατηρήσῃ ἐν τῷ νῷ τὴν ἐπιστήμην ταύ-
την 4, 2, 5.—
μ α ν ί α· κατὰ μὲν τὸν Σωκρ. εἶνε τὸ
ἐναντίον τῆς σοφίας, δηλ. εἶνε ἄγνοια
τῶν ἀρετῶν σωφροσύνης, ἀνδρείας· κα-
τὰ τὴν κρίσιν ὅμως τοῦ πλήθους μ α ν ί α
εἶνε ἡ ἄγνοια οὐχὶ τῶν ἀρετῶν, δι-
ότι ταύτας μόνον οἱ σοφοὶ ἐπίστανται
καὶ δύνανται ν' ἀσκήσιν, ἀλλ' ἡ ἄγνοια
ἐκείνων τῶν πραγμάτων τὰ ὅποια τὸ
πλῆθος καὶ γινώσκει καὶ δύναται νὰ
κρίνῃ. 3, 9, 6.
μ α ν ι ώ δ η σ'· ποι. μανικός· 4, 1, 3.
μ α ν τ ε ύ ο ρ α ι· ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζη-
τῶ χρησμόν· 1, 1, 3. με π λ. ἐρώτ.
1, 1, 9.—ζητῶ νὰ μάθω τὸ ἄγνωστον
διὰ μαντικῆς, δηλ. οἰωνῶν, φημῶν κλπ,
4, 1, 19.
μ α ν τ ι κ ῆ· ἐνν. τέχνη· Οἱ παλαιοὶ ἐ-
δόξαζον ὅτι οἱ θεοὶ περὶ πάσης σπου-
δαίας ὑποθέσεως, δηλ. διοικήσεως οἰ-
κων, πόλεων κλπ. ἢ ἀθλῶν ἢ ἐκβα-
σις (1, 1, 6-8), ἐδήλουν τὴν ἐαυτῶν
βουλὴν διὰ τῶν φαινόμενων ἐν ταῖς ἐ-

πὶ τούτῳ προσφερομέναις θυσίαις, διὰ
τῶν οἰωνῶν, ὀρνιθῶν, φημῶν,
συμβόλων κλπ. (ιδ. τὰς λέξεις.)
καὶ δι' ἄλλων συνήθων συμβαμάτων
(ἀπάντησι, κλπ) Ἡ τέχνη τοῦ ἐρμη-
νεύειν τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐλέγετο
μ α ν τ ι κ ῆ· 1, 1, 2-4.—
μ α ρ τ υ ρ ῶ· μετ. μελ. με παθ. σην.
μ α ρ τ υ ρ ῆ σ ε σ θ ε· 4, 8, 10. ιδ καὶ
1, 1, 8 —
μ ε γ α λ ε ῖ ο ς· μεγαλοπρεπής· 4, 1, 4·
μεγαλειότερον ῥῆμα = μεγαλοπρεπέ-
στατον λεκτικόν· ὅπως οἱ σοφισταὶ συ-
νήθιζον. 2, 1, 34.
μ ε γ α λ ο φ ρ ο ν έ σ τ α τ ο ς· μεγαλοψυ-
χότατος 3, 5, 3.
μ ε γ α λ ύ ν ο ρ α ι· ὑπερηφανεύομαι, κα-
μαρών· 3, 6, 3.
† Μ ε γ α ρ ε ῖ ς· τούτων οἱ πλείστοι δι-
ετρέφοντο ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν ἐ-
ξωμίδων.
μ έ γ α ς· ὑψηλός· 2, 1, 22, 3, 9, 7. τὸ οὐδ.
ἐπιροηματικῶς, = πολὺ. 2, 3, 4. συγκρ.
μ ε ί ζ ω ν π λ χ. ὑπερθ. μ έ γ ι σ τ ο ς·
τὸ οὐδ. τίθεται ὡς προσεγγελητικὴ πα-
ράθεσις ἰσοδυναμοῦσα ὀλοκληρῶ προτ.
τὸ δὲ μέγιστον· (ἐνν. ἐστὶ τὸδε.) ὅτι
... 3, 4, 12 — τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν
τούτοις = τὰ δὲ σπουδαιότατα ἃ δύναν-
ται ν' ἀποβῶσιν ἐν τῇ ἐξασκήσει. τού-
των· 1, 1, 8.
μ ε θ ί η μ ι· παρამελῶ· 2, 1, 33.
μ ε ι ο ὦ μ α ι· ἐλαττοῦμαι· καὶ τὴν προ-
γεγονυῖαν χάριν μειοῦσθαι = κινῆσαι ἐλατ-
τωθῆ ἢ ἐγνώμοσύνῃ. ἥτις πρότερον
ἔχει μεταξὺ ὑμῶν ἀναπτύχθῃ 2, 7, 9.

Μελανιππίδης· Μήλιος, περίφημος·
διθυραμβοποιός, ἀκμάσας· περί τὸ
520.

μελάντερ· συγκρ. τοῦ μέλας·
κατὰ πρόληψιν ἐν 4, 1, 7.

μέλει μοι=ἔστι μοι μέλημα· φροντίς·
2, 6, 16.—μέ πλγχ. ἐρώτ 3, 11, 12.—
μέ κατηγ. μετοχ. κατ'ἀναλογίαν τοῦ
μεταμέλειν, ὃ δὴ ἔστι σημαντικόν
ψυχ. πάθους· 3, 11, 12.—καὶ ἀπρμ.
αὐτόθι.—περί τινος· 3, 6, 10.—μέ γέν.
πραγμ. καὶ δοτ. προσ. οὐδέν σοι τοῦ
γράμματος ἐμέλησεν=οὐδαμῶς σοι
ἐγένετο μέλημα τὸ γράμμα=δὲν ἔλα-
βες καθόλου ὑπ' ὅψιν σου τὸ ἐπιγε-
γραμμένον· 4, 2, 24.

μελέτη· ἄσκησις· 3, 9, 2. κπλχ.

μελετῶ· ἐξασκοῦμαι εἰς τὸ νᾶ...
(μέ ἀπαρμ.) 1, 6, 7. ὡς. 3, 9, 14.
—ἀσκοῦμαι· 3, 9, 3. κλχ.—

Μέλητος· ὁ κύριος· τοῦ Σωκρ. κατή-
γορος· υἱὸς Λατῶ, τὸν δῆμον Πιτθεύς,
νέος ἰσχνός, ὑψηλός, ὠχρός, ἐπίγρυ-
πες τὴν ῥίνα, ἔχων κόμην μακρὰν καὶ
λαίαν, φαῦλος ποιητῆς τραγωδιῶν. —

μέλλω· μέ ἀπρμ. μελλ. προτίθεμαι·
εἰ μέλλοιμεν κητέσθαι =ἐάν προτι-
θέμεθα νᾶ ἀποκτήσωμεν· 2, 6, 14.
ὅπου μέλλει....—ὅπου, ὡς ἐφρόνει, ἐ-
πρεπε νᾶ... 1, 1, 10.

μέν· νημαι=ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνή-
μην μου· μνησθέντος αὐτῆς τῶν πα-
ρόντων τινός=ἐπειδὴ τις τῶν παρόν-
των ἔκχευε περί αὐτῆς λόγον· 3, 11, 1.
ὅς. καὶ μέ τὴν περί. περί τῶν πρὸς
ἄρετὴν χρησίμων διατέλει μεμνημένος

=διαρκῶς ἐποιεῖτο λόγον περί τῶν...
5, 4, 2.

μεμπτός· ἄξιος· μομφῆς· 3, 5, 3.
μέν· συμπλέκει μετὰ τοῦ δέ ἀντίθε-
τα· 1, 1, 9. 4, 17. 5, 5, 6, 5. 2, 1, 6.
8· 23. 7, 11. 3, 9, 8. 4, 3, 4.—Με-
ταξὺ τῶν ἀντιθέτων μέν—δὲ παρμ.
πίπτουσιν ἄλλαι ἀντίθ. προτάς. ἐκεί-
νός· γε αἰ μέν—οὐδεὶς δέ· ἐνθα παρμ.
πίπτει· καὶ εἰλεγε μέν—τοῖς δέ βου-
λομένοις. 1, 1, 10.—Μετὰ πρότασιν,
διὰ τοῦ μέν, ἀκολουθεῖ ἐτέρη ἐπίσης·
διὰ τοῦ μέν, μεθ' ὃ ἐπονται προτάσεις·
συμπλεκόμεναι διὰ τοῦ δέ, ἐπιφέρον-
ται δ' αὐταῖς δύο προτάσεις διὰ τοῦ
μέν—δὲ ἀντιτιθέμεναι· ὧδε· μέν—
μέν—δὲ—δὲ—μέν—δὲ. 2, 3, 9. —
Προτάσσεται ὁ μέν τοῦ οὐς, ἐπιτάσ-
σεται δὲ τοῦ ἀντιτιθεμένου μέλους· ὁ δὲ
τὰ μέν ἀνθρώπει· τὰ δαιμόνια δὲ 1,
4, 12. διὰ μέν κάλλος — διὰ δύναμιν
δὲ 1, 2, 24. τὴν μέν λαγνεῖν—κλέ-
πτειν δὲ 2, 1, 16. φρονίμω μέν—τοῦς
ἡλιθίους· δὲ 3, 9, 8. τὰ μέν κράτιστα
—τὰ ἥδιιστα δὲ 4, 5, 11. — Τίθεται
μεταξὺ τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ οὐσιαστι-
κοῦ· ἀπ' ἐλαχίστων μέν χρημάτων
—τῶν ἡδονῶν δὲ. 1, 2, 14.—'Απομα-
κρύνεται σημαντικῶς τοῦ δέ· τὰ μέν
τοῖνον—δικαίη δὲ 1, 3, 2-5.—Διακρίνε-
ται ἡ ἀντίθεσις διὰ πολλῶν περιόδων·
καὶ πρῶτον μέν—ἐσκόπει δὲ 1, 1, 12
— 15. ἂ μέν αἱ Σειρήνες—ἄλλας δὲ
τινας οἶσθα ἐπωδὰς· 3, 6, 11—12 εἰσελ-
θὼν μέν γάρ ποτε (§) — πρὸς δὲ Κλει-
των (§6)· 3, 10, 1. πρὸβλ. καὶ 2.

6, 21-22 — Λανθάνει ἡ ἀντίθεσις ἐν τῷ ἐπομένῳ μέλει· πρῶτον μὲν— τί γάρ; 2, 6, 1. εὖτω καὶ ἐν 1, 2, 29· ἐνθα ἡ ἀντίθεσις λανθάνει ἐν τῷ νῷ τοῦ συγγραφέως, σκοποῦντος· νὰ κάμῃ λόγον καὶ περὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡσχύτως; ἀλλὰ χρὴ τῆς μὲν δυνάμεως... ἐνθα ἡ ἀντίθεσις λανθάνει ἐν τῇ συνεχείᾳ· χρὴ οὖν θαρρεῖν τε καὶ ἐλπίζειν. 41, 3, 16.— Ἀντιτίθεται τῷ μὲν ὁ δὲ αὖ· 1, 2, 12, 24. 2, 2, 14. 3, 1, 8.— Ὡς ἀντίθεσις εἰς τὸν μὲν ἐπιφέρεται συμπεράσμη διὰ τοῦ τοίνυν· 2, 1, 9. Ὡσχύτως ἐπιφέρεται ὁ καί τοι γε. ἀλλ' ἐπαυσε μὲν— καί τοι γε οὐδέποτε· 1, 2, 2-3· ἐπιφέρεται διὰ τοῦ καὶ πρότασις· αἰροῦνται μὲν— καὶ δύνασθαι· 2, 6, 22. — Δὲν ἐπιφέρεται ἀντίθεσις, νοεῖται ὁμῶς ἐκ τῶν συμφραζομένων· ἡ μὲν γὰρ γραφή· 1, 1, 1. οἶδ' αὖ μὲν 1, 2, 53. ἐμοὶ μὲν ἐδόκει· 1, 2, 63. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ· 1, 5, 6. Ἐγὼ μὲν οἶμαι· 2, 2, 7. Οὐχοῦν τοῦ μὲν ἀρχομένου· 2, 6, 1. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ· 2, 6, 3. οἶμαι μὲν 2, 6, 5. ἰδιώτης μὲν 3, 12, 1. Ἐν ταύταις τε ταῖς φράσεσι, καθὼς καὶ ἐν ταῖς ἐπομέναις· οἶμαι μὲν 2, 6, 5. ἡγοῦμαι μὲν, θεκῶ μὲν οὐκ οἶδα μὲν, 2, 7, 4. 3, 5, 9. κπλχ. ὁ μὲν εἶνε βεβαιωτικός, λανθάνει ὁμῶς· ἡ ἀντίθεσις. Βεβαιωτικός εἶνε προσέτι καὶ ἐν ἀποκρίσει· 1, 4, 4. — Παρκαλείπεται ἐνθα ἔδει νὰ τίθηται· οἱ βουλόμενοι— τῶν δὲ βουλομένων· 4, 2, 6.— μὲν οὖν βεβαίως· ἰσχυροποιοῦσι βε-

βαιωτικὴν ἀπάντησιν· πάνυ μὲν οὖν— βεβαιότατα· 1, 3, 9. 2, 1, 2. κπλχ. πλειστάκις ἔχουσι δυνάμιν ἐπανορθωτικὴν· 2, 7, 5. 3, 8, 4. 9, 14, 4, 6, 10. μὲν τοι βεβαίως· 1, 3, 10. 2, 1, 12. 14. 6, 2. 3, 1, 2. 5, 24. 4, 2, 12. 14. καὶ προηγουμένου τοῦ ἀλλὰ· 3, 6, 14. — Πολλάκις μετὰ βεβαιωτικῆς δυνάμεως καὶ ἐμφάσεως εἰσάγει νέαν ἔννοιαν· 1, 4, 18.— ὁμῶς· 2, 1, 2.— εἰ μὲν τοι — ἀλλ' ἂν βεβαίως· 2, 10, 4. ἐνθα εἰρων.— καὶ τούτους μὲν τοι — καὶ τούτους βεβαίως· 4, 7, 4. μὲν ὡς διχοκῶς, ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει μὲν ὡς· 3, 10, 15.— ἐπὶ τῶν δούλων· ἐνθα ἀντιτίθ. τῷ ἐποδιδράσκειν. 1, 6, 2. μεριμνῶ· γεν· ἐμπροθ. περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνῶντων — ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι σπουδάζουσι νὰ διερευνῶσι τὰ μυστήρια περὶ τῆς γενέσεως τοῦ σύμπαντος· 1, 1, 11. 14. αἰτ. τὸν ταῦτα μεριμνῶντα — τὸν ἔχοντα ἀντικείμενον μελέτης ταῦτα· 4, 7, 6. — με εὖστ. αἰτ. πολλὰ μεριμνᾶν — πολλὴν φροντίδα καταβάλλειν. 3, 5, 23. — μετὰ βαλλόμενοι οἱ οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ — (ἐνν. τὰ ὧνια.) — οἱ μεταπράττει, οἱ κάπηλοι· 3, 7, 6. μετὰ δίδωμι· γεν. καθίστημι μέτοχον τινός· 2, 2, 5. μετ' ἐμ' εἰς· μετάνοιχ' ἐγένετο — τοῖς μὴ πειθομένοις — μετενόουν ἔάν τινες δὲν ἐπειθόντο· 1, 1, 4. — μελ. εἰς τὸ μεταμελησόμενον προτρέπει — νὰ προχωρήσῃ ἔρχοι τοῦ σημείου, καθ' ὃ δυνάτον νὰ ἐπέλθῃ μετάνοιχ'· 2, 6, 23,

† μετανάστεις· μεταβολή οικήσεων· 3, 5, 12.

μετατίθεμαι· μετ' μεταβάλλω· 3, 14, 6. 4, 4, 14. — μεταφορ. ἐκ τῆς παιδιᾶς τῶν πετιτῶν· ἀνακολῶ· 4, 2, 18.

μετέρχομαι· αἰτ. ἀερ. μετιέναι· ἐπιδιώκειν· 4, 2, 9. —

† μέτρησις· καταμέτρησις, τὸ μετρεῖν· 4, 7, 2. —

μέτρεα· τὰ μεμετρημένα, τέκοντα· 1, 2, 1. 2, 6, 22. περαιτέρω τοῦ μετρίου· περαιτέρω τοῦ προσήκοντος μέτρου· 3, 13, 5. — ἐπιρ. μετρίως· προσηλόντως. 4. 4, 4.

μέχρι· γεν· πῶσων ἐτῶν· 1, 2, 35. — μέχρι τῆς ἐλαφρέας ἡλικίας· 3, 5, 27. —

μή· μὴ σωφρονεῖν—οὐδὲν—οὔτε... ἢ διὰ τοῦ μὴ ἀποφάσις εἶνε γνώμη τοῦ συγγραφέως, ἢ διὰ τοῦ οὐ, εἶνε γνώμη ἀντικειμενική· 1, 1, 20. — μέ μετοχήν. διὰ τὸ προηγ. ὑποθετ. ἐάν· 3, 5, 23. — μέ μετοχήν ὑποθετικήν· 1, 1, 4. — ἐν ἀναφορικῇ προτάσει φύσεως ὑποθετικῆς· ὅσα μὴ φανερός· εἴ τινα μὴ φανερός· 1, 1, 17. — πρβλ καὶ 3, 9, 6. εἰσάγει εὐθεὶαν ἐρωτ. 3, 11, 4. 4, 2, 10. — μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐξαρτωμένου ἐξ ἀρνητικῶν ῥήμ. ἀπειπένην μὴ διαλέγεσθαι = ἀπειπένην κελεύσαντε μὴ διαλέγεσθαι· 1, 2, 33. — ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι = ἀπαγορευόντων αὐτῶν καὶ κελευόντων μὴ δ. 4, 4, 3. — τὸ διὰ τοῦ μὴ ἀπαρεμφ. εἶνε ἐνκρηρ. μετὰ τὸ· αἰ-

σχύνεσθαι 3, 14. 1. — ἐν πλκγ. ἐρωτ. μετὰ φόβου τημ. ῥήματος· 2, 7, 14. κπλχ. ἐνότε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τίθεται διπλοῦς· φοβοῖτο μή—μὴ τὴν μεγίστην· 1, 2, 7. — Ἡ πλκγίς ἐρωτ. ἢ διὰ τοῦ μὴ εἰσαγομένη εἶνε ἀποφατική, ὅτε τοῦ μὴ ἐπιφέρεται οὐ· 2, 3, 10. 4, 2, 12. — μὴ ὅτι—ἀλλ' οὐδέ· ἀμφοτέραι αἱ διὰ τούτων συνδεόμεναι προτάσεις ἀποφάσκονται· πχ. μὴ ὅτι προῖκα δοίης—ἀλλ' οὐδ'... = μὴ εἴπω (= ἄς μὴ εἴπω) ὅτι οὐδενὶ ἀνπ. δοίης—ἀλλ'· 1, 6, 11. — ἐν χρονικῇ προτάσει φύσεως ὑποθετικῆς· 3, 14, 6. —

† μὴ δαμοῦ· εἰς κινὲν μέρος· 1, 2, 52. μὴ χάνημαι· θεμιούργημα. 1, 4, 7. μὴ χανικός· ἀγγίλους εἰς τὸ ἐξευρίσκειν σχέδια πολεμικά· 3, 1, 6. 4, 3, 1. μὴ χανῶμαι· ἐξευρίσκω τρόπους· μετὰ πλκγ. ἐρωτ. 3, 11, 9.

† μιμητέα· ἦν πρέπει τις νὰ μιμῆται· 3, 10, 8.

† μιμητής· ὁ μιμούμενος· 1, 6, 3. μιμοῦμαι· αἰτ. 1, 2, 3. — διπλ. αἰτ. τὰ ἐξω τῆς τέχνης μιμητέον τοὺς ἀγαθοὺς αὐλητάς· πρέπει νὰ μιμῶνται τοὺς ἀγαθοὺς αὐλητάς κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς τέχνης παράστασιν· 1, 7, 2. μιμνήσκομαι· γεν. ἐμπρ. ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου τι. 4, 5, 2. μισθὸς τῆς ὁμιλίας· ἀμοιβὴ διὰ τὴν· 1, 2, 5.

μνημονεύω· διατηρῶ ἐν τῇ μνήμῃ μου· 4, 3, 11.

μῆτρα· εἰμυρμένη· θεία μοῖρα· κατὰ

θείαν παραχώρησιν. 2, 3, 18.
 μοιχός· κατὰ τοὺς θεσμούς τοῦ Δρά-
 κοντος ὁ συλλαβὼν μειχὼν ἐπὶ συζύγῳ,
 ἢ μητρὶ, ἢ ἀδελφῇ, ἢ θυγατρὶ, ἢ παλ-
 λακῇ ὠρισμένη ἐπὶ γεννήσει νομίμων
 τέκνων, ἐδικαιούτο νὰ φονεύσῃ αὐτόν.
 Καὶ εἰσήγετο μὲν ὁ φονεὺς εἰς τὸ ἐπὶ
 Δελφινίῳ δικαστήριον, ἀλλ' ἠθωοῦτο,
 διςχυρισάμενος ὅτι κατὰ τοὺς νόμους
 ἀπέκτεινεν —
 μόνος· ἀντὶ τοῦ μόνον 2, 9, 8, 4,
 5, 9.

μοχθῶ· ταλαιπωροῦμαι. 2, 1, 17.
 μῦθος· ποι. λόγος. (Ιλ. B. 194) ἐν 1,
 2, 58.
 μῦτα· 3, 11, 5.
 Μυσοί· κάτοικοι τῆς Μυσίας, ἐν Μι-
 κρῷ Ἀσίᾳ κειμένης πρὸς τὸν Ἑλλήσπον-
 τον καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. 3, 5, 26.
 μωραίνω· εἰμὶ μωρός· 1, 1, 11.
 μῶρος· μωρός· 1, 2, 9, 3, 13, 4, 1, 5.
 μῶσο· ποι. προστ. ἐνεστ. τοῦ μῶ-
 μαν=ζήτει· ἐκ στίχ. κωμωδίας τοῦ
 Ἐπιχάρμου.—

N.

Ναὶ μὰ Δί· Καταφάσκει οὐχὶ προ-
 ηγούμενα ἀλλὰ τὴν σκέψιν αὐτοῦ
 τοῦ ἐπιβεβαιοῦντος· 2, 7, 14.
 ναίει· ποι. κατοικεῖ· (ἐκ τῶν Ἑργ.
 καὶ Ἡμ. στίχ. 286 Ἡσιόδ.) 2, 1, 20.
 ναός· λεξ. δωρικῇ· Οἱ ναοὶ ἰδρύοντο
 πρὸς διχμενὴν τοῦ ἀγάλματος θεοῦ
 τινες συνήθως ἐπὶ ὑψηλοῦ μέρους, ἀλλὰ
 καὶ ἐπὶ πεδιάδων, ὅτε καὶ περιεβάλλ-
 λοντο ὑπὸ περιβόλου, πολλάκις
 δὲ καὶ ὑπὸ ἐκτάσεως δενδρορύτου τε-
 μένου κλουμένης. Κατ' ἀρχὰς ἦ-
 σκν ξύλινοι, εἰτα λίθινοι. Μέρη αὐτῶν
 ἦσαν: α) ὁ σηκός, ἐν ᾧ τὸ ἀγαλμα,
 ἄνευ παρθύρων, φωτιζόμενος μόνον
 ὑπὸ τῆς θύρας, πρὸς ἀνατολὰς ἀνοίγο-
 μένης· β) τὸ πτέρωμα, σειρὰ κιό-
 νων κατ' ἀρχιτεκτονικοὺς κανόνας πε-
 ριθέουσιν τὸν σηκόν· γ) ὁ πρόναος,
 τὸ μεταξὺ τῆς θύρας καὶ τῶν πρὸ αὐ-
 τῆς κιόνων· δ) ὁ ὀπισθόδομος (εἰς
 τοὺς μεγάλους ναοὺς), ὅπισθεν τοῦ
 σηκοῦ, μεθ' οὗ συνείχετο. Πρὸ ἐκάστου

ναοῦ ὑπῆρχε βωμός.
 ναύκληρος· ὁ κύριος τῆς νεώς· 2,
 6, 38.
 Ναυσικύδης· Ἀθηναῖος, Χολκργυὺς
 τὸν δῆμον, ἀλφειτοποιός, πλούσιος, ἀπὸ
 τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τοσαῦτα οἰκονο-
 μήσας ὥστε καὶ λειτουργίας πολλάκις
 ἀνέλαβεν. 2, 7, 6.
 ναυτιλία· θαλασσοπλοία· 4, 2, 32.
 νεανίσκος· νέος, νεανίας· 2, 2, 1.
 πρβλ. νέος.
 νέομα· βόσκω· 2, 7, 14.
 νέος· ἐπὶ ἀνθρώπων. Νέοι ἐθεωροῦντο οἱ
 μέχρι τοῦ χρόνου, καθ' ὃν δὲν ἐπατρέ-
 πετο νὰ ᾧσι βουλευταί, ὡς οὕτω πρό-
 νημοι, μέχρι δὴλα δὴ τοῦ 30 ἔτους· 1,
 2, 35. 3, 5, 27. 4, 2, 1.
 νῆ Δία· ὁμωτ. 1, 2, 9. Καταφάσκει
 μέρος προηγουμένης προτάσεως καὶ οὐ-
 χὶ τὸ ὅλον· οὕτω· νῆ Δί'. εἴρη· (ἐν-
 θη νοητέον τό: ἐν ἀπορίᾳ εἰμ.)
 2, 7, 4. Καταφάσκει ἀποφατικὸν μέ-
 ρος προηγουμένης προτάσεως· οὐκ ἐν-

δρεῖοί εἰσι· νῆ Δί, ἔφρ' (δηλ. οὐκ ἀνδρεῖοί εἰσι·) 4, 6 10.

νικητικός· (ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν.) ἐπιτήδειος νὰ δώσῃ τὴν νίκην· 3, 4, 11.

Νικίας υἱὸς Νικηράτου, Ἀθηναῖος, πλουσιώτατος, ἔχων ἐν Λαυρεωτικῇ μεταλλεῖα, ἐν οἷς εἰργάζοντο χίλιοι δοῦλοι ἐντιμοὶ καὶ ἀγαθοί. ἀγαπητός· τῷ πληθεὶ διὰ τὰς πρὸς ιδιώτας δωρεὰς καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς χορηγίας καὶ ἐορτάς, στρατηγὸς ἄνευ μὲν τόλμης καὶ πρωτοβουλίης, ἀλλὰ συνετὸς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος, ῥήτωρ ἄνευ ὀρμῆς καὶ δυνάμεως ὥστε ν' ἀντιταχθῇ εἰς τοὺς προπεταῖς ἀντιπάλους αὐτῷ, θεοσεβής, μετριόφρων, ἀποδιδούς τὴν ἐκάστοτε ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐπιτυχίαν εἰς τὴν εὖνοιαν τῶν θεῶν Μετὰ τὸν θάνατον τῶν φιλοπολέμων Κλέωνος καὶ Βρασίδου ἐργασθεὶς ἐκθύμως κατώρθωσε νὰ συνομολογηθῇ μεταξὺ Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν ἡ φερώνυμος πεντηκονταετής εἰρήνη. Μὴ δυνηθεὶς ν' ἀποτρέψῃ τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς εἰς Συκελίαν στρατείας, ἐστάλη ἐκεῖσε στρατηγός, κατὰ δὲ τὴν περὰ τὸν ποταμὸν Ἀσσίναρον πανωλεθρίαν ἡχμαλωτίσθη, καὶ παραδοθεὶς τοῖς Συρακοσίοις ἀπέθανε μετὰ τοῦ συστρατήγου Δημοσθένους τὸν διὰ βασιάνων θάνατον.—

Νικομαχίδης· ἄγνωστον τίς ἦν· 3, 4, 1.

νικῶ· συστ. ἀντ. νικῶ ἀγῶνα/κατὰ τὸ νικῶ νίκη ν)· 2, 6, 26. στεφανί-

της ἀγῶνας νικᾶν=νικᾶν ἐν ἀγῶνι νίκην ἢ ἐπικλῆθον πρόκειται στέφανος· 3, 7, 1.—Μεταφορ. ἐκ τῶν πολεμικῶν εἰς τοὺς δικαστικούς ἀγῶνας· 4, 4, 17. νόμιμον· δίκαιον· 4, 4, 12. 13. 18.—ἐπιρρ.—ως=δικαίως· 2, 6, 23. 4, 4, 1.

νομεύς· βοσκός.—βοῶν ἀγέλης· 1, 2, 32. Ἡ εἰκὼν καὶ περὰ Πλάτ. Γοργίας σ. 516 A.B—

νομίζω.—θεοῦς=σέβω, τιμῶ τοὺς θεοῦς· 1, 1, 1. 2. 6.—νομίζοντες μαντικήν=ἀσχοῦντες τὴν νόμῳ τῆς πόλεως περὶ δεδωμένην μαντικήν· 1, 1, 3.—ἀμτβ·ἐνόμιζεν=ἤγειτο.—μετ' ἀπρμ. ἐνεστ. 1, 1, 6. 8. 12. 19. 1, 2. 5. κπλχ. μετ' ἀπρμ. μέλλ. 1, 1, 15. 2, 7. 10. κτλχ. —μὲ κατηγορ. 1, 1, 20.—νομίζεται=θεωρεῖται δίκαιον· 2, 3, 15.—νομιζόμενος=τοὺς ἐν τῷ ἔθει κειμένους· 4, 4, 19.—νομίσαν· 1, 2, 24. ἐνθα αἰτιολογεῖ τὸ· ἔγραψε.—τίνας τούτους νομίζεις=τίνες εἰσὶν οὗτοι οὓς νομίζεις· 4, 4, 13.

νόμος· (πρόβλ. πρακτ. ἡθικὴν ἐν τοῖς Ἀπομν. ἐν κεφ νόμοις) ὃν ὁ Κριτίας μετὰ Χαρικλέους ἔθηκεν, ἀπαγορεύοντα λόγων τέχνην διδάσκειν. 1, 2, 31. 33.—νόμῳ πόλεως=συμφώνως τῷ ἔθει τῆς πόλεως· 1, 3, 1. 4, 3, 16.—νόμῳ=ἐκ συνηθείας· 3, 3, 11.—περὰ τοὺς νόμους δεῖσθαι=νὰ παρακαλεῖσθαι, ἐναντίον τῶν νόμων· Ἀπρηγορεύετο δὲ ἅλα δὴ ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ προκαλῶσιν οἱ κατηγορούμενοι τὸν οἰκτον τῶν δικαστῶν ὅπερ ὅμως δὲν

ἐτηρεῖτο. 4, 4, 4.—

νοσῶ· ἀσθενῶ· μεταφορ. ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ταρχαῶν μηδαιῶς οὕτως ἡγοῦ ἀνηκέστοις πονηρίαις νοσεῖν Ἀθηναίους· — μὴ ἔχε καθόλου τὴν γνώμην ταύτην ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δικτελοῦσιν ἐν πολιτικῇ ταρχῇ ἕνεκα ἀθεραπεύτου φουλότητος· 3, 5, 18.

† νοουθετικός· παραινετικός, συμβουλευτικός· 1, 2, 21.

νοῦς· (πρβλ. Πρακτ. Ἡθικ. ἐν τοῖς Ἀπομν. ἐν κερ. περὶ Θεοῦ, καὶ περὶ ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ).

ξύλα τὰ τυχόντα ξύλα οἰκδῆποτε· κατὰ δὲ Σνάϊνερ (παρὰ Kühner) ἀ-

δ, ή, τθ. Α). ὀριστικόν· τὸν μισθὸν δύναντον συμπεφωρημένον μισθόν· 1, 2, 6. ἐπὶ τὴν ναῦν· ἐπὶ τὴν ἐαυτοῦ ναῦν· 1, 1, 9. τὴν ναῦν· τὴν ἐαυτοῦ ναῦν· 2, 6, 38. ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ· 2, 7, 2. ὁ κατήγορος· ἐννοεῖ τὸν Μέλητον, τὸν κυριώτερον τῶν κατηγορῶν· 1, 2, 9. ὁ γραψάμενος· ὁ Μέλητος· 1, 2, 64. τὸν νόμον· τὸν γνωστὸν νόμον, δι' οὗ ἀπηγορεύετο ἡ λόγων τέχνης διδασκαλία· 1, 2, 33. τῇ γραφῇ· κατὰ τὸ γνωστὸν κατηγορητήριον 1, 2, 64. ὁ νεανίσκος· ὁ Λαμπροκλῆς· 2, 2, 7. ὁ φίλος· ὁπραγματικός φίλος· 2, 4, 7. ὅλα τὰ σώματα· ἀ ἐγραψας καθ' ὅλα τὰ μέρη 3, 10, 2. τῆς γυναικός· ταύτης τῆς γυναικός· 3, 11, 1. διὰ

νοῦ· διανοοῦμαι· οὐδὲν κακὸν νοοῦσα λέγει· — ἔνευ οὐδαιμῆς ἐχθρικῆς πρὸς σὲ διαθέσεως· 2, 2, 9.

νοκτερευτικός· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἡλέξις ἀπαντᾷ.) ἐπιτηδεύς· εἰς τὰ νυκτερινὰ κυνήγια· 3, 11, 8.

νοκτοθήρας· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἡλέξις ἀπαντᾷ.) ὁ κυνηγῶν τὴν νύκτα· 4, 7, 4.

νῦν· τῶρ· πλχ· — νῦν = οὕτω τῶνπραγματῶν ἐχόντων· 2, 7, 9. — νῦν δέ· ἀντιθέσει 2, 3, 14.

νύξ· σκότος· 4, 3, 3.

Ξ.

γάλατα ξύλινα. 1, 1, 14.—

Θ.

τὴν σοφίαν· διὰ τὴν ἐαυτοῦ σοφίαν 4, 2, 33. ὁ Κεράμων· ἐκείνος ὁ Κεράμων, 2, 7, 3. ὀρίζει τὸ διὰ τῆς δεικτ. ἀντωνυμίας δηλούμενον οὐσιαστικόν· 1, 2, 8. 2, 3, 7. 5, 4. — Β.) Ὡς δηλωτικὸν ἀτομικοῦ γένους τίθεται τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἐπὶ τοῦ θηλυκοῦ· τοὺς ἐλευθέρους· προκειμένου περὶ γυναικῶν· 2, 7, 2. τοὺς οἰκέτους· — τοσοῦτους· αὐτόθι. Γ) Διςτέλλει· τέτταρας καὶ δέκα τοὺς ἐλευθέρους· — δέκα γέσφαρες καὶ οὗτοι ἐλευθεροί, ἔκ μὴ περὶ τῶν δούλων εἶπω· 2, 7, 2. Δ). Ὡς δεικτικὴ ἀντωνυμία· ὁ μὲν — ὁ δέ — τὰ μὲν — τὰ δέ = οὗτοι μὲν — καὶ πολλὰ· 1, 1, 14· 3, 1. καὶ πολλὰ· — καὶ ἄνευ προηγουμένου μὲν 1, 1, 3. — ὁ μὲν τις — ὁ δέ =

ἄλλος μὲν τις—ἄλλος δέ· 2, 5, 3. Χωρίζεται ἀπὸ τῶν ἀντιθετ. συνδέσμων ὑπὸ μὲν τῶν—ὑπὸ δὲ τῶν. 2, 2, 2.3, 1.8. E) Οὐσιαστικοποιεῖ α) τὸ ὡς ἀντικείμενον ὑπηρετοῦν ἀπαρέμφατον. 1, 2, 44. 3, 7 3, 14, 1.4, 3, 14, 11.7.5.—β) ἐπιρρηματικὴν ἐκφρασιν· 1.1, 8.—περιφράζει τὸ ἐπίθετον: τὰ ἐν ἀνθρώποις—τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· 2, 3, 14. 3, 6, 2. τὰ τοῦ σώματος· ἔργα—αἱ σωματικαὶ ἐργασίαι, αἱ διὰ τῶν χειρῶν γινόμεναι· 2, 8, 2 τῶν διὰ τοῦ σώματος—τῶν σωματικῶν 1, 5, 6.—τοὺς ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἑρασινίδην—ὁ Θρ καὶ ὁ Ἑρ. μετὰ τῶν λοιπῶν στρατηγῶν 1, 1, 18. στ. Δὲν ἐπαναλαμβάνεται πρὸ τοῦ δευτέρου οὐσιαστικοῦ, συνδεομένου μετὰ προηγ. οὐσιαστ. διὰ τοῦ καί, ή, τὲ καὶ μεθ' οὗ συμφύρεται εἰς μίαν τρόποντινὰ ἔννοιαν· τὰ τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα· 1, 1, 19. αἱ μὲν ῥα διουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παρχαρῆμα ἡδοναί· 2, 1, 20. τὰ τε συμφέροντα καὶ κεχαρισμένα 2, 2.5. καὶ τῆς τῶν ιδίων κατασκευῆς καὶ τῶν κοινῶν πράξεων· 2, 4, 6. καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον, καὶ τὸ σωφρονητικὸν καὶ φρόνιμον, καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον 3, 10, 3.—Ζ) Παρ-λαίπεται εἰς τὰ κύρια· 3, 11, 17. 4,

2, 3. καὶ πολλachoῦ. (Συνοδεύει ὁμοῦς αὐτὰ ἦταν εἶνε προμνημονευθέντα· 1, 2, 29. 2, 1, 18. καὶ πολλachoῦ.)—εἰς τὸ κατηγορούμενον· 3, 1, 8. 14, 6. Εἰς τὰ φηγόμενα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀρετῶν ὡς: σωφροσύνη· 1, 2, 23. δικαιοσύνη· σοφία· 3, 9, 5. ἐπιστήμη, σοφία· 4, 6, 7. κάλλος· 1, 2, 21. ἡβη· αὐτόθι ὥρα· 2, 1, 22. ἀρετή· 4, 1, 2. γρηφική· 3, 10, 1. καλχ. ἐπὶ τῶν λέξεων: κεραυνός. ἄνεμοι, ψυχή (ἐνθα ἔδει νὰ τίθηται διὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν ἀναφορ. ἀντων. 4, 3, 14 ἐν τῇ φράσει: γνώμην ἀποφαίνεσθαι, 4, 4, 9 γνώμην ἀποδείκνυσθαι· 4, 4, 11.—H). Ἀντὶ τοῦ οὐδ. ἔλκεται πρὸς τὸ γένος τοῦ οὐσιασ. τὴν καὶ δ δύναιμι· 1, 3, 3.—Θ.) Ἀποχωρίζεται τοῦ ἀπαρέμφατου, εἰς δ' ἀνήκει, διὰ παρεμπιπτόσεως προτάσεων· 1, 4, 6. ὡσάκτως τῆς μετοχῆς διὰ παρεμπιπτόσεως λέξεων πρὸς μείζονα ἔμφασιν: ταῖς... παρεχούσαις. 2, 7, 13. πόλεις αἱ... ἐπιμελούμεναι· 2, 3, 19. Βοιωτοὶ οἱ... πολέμους· 3, 5, 4.—I) Μετὰ μτχ. μελ. προσδίδωσι δεικτικῆς ἀντωνυμίας δύναμιν· τὸν στρατηγῆσοντα—ἐκεῖνον ὅστις θὰ δυνηθῇ νὰ στρατηγήσῃ· 3, 1, 6.—IA) Προτάσσεται ἀπαρέμφατου καὶ τότε προστίθεται μείζονα δύναμιν· 3, 6, 6. Προτάσσεται τῆς ἀορ. ἀντων. ἅλλος καὶ καθίστανται αὐτὴν δεικτικὴν—ὁ λοιπός. 3, 9, 5. καὶ πολλachoῦ.—

ὀγκοῦμαι· ποι· ἐπὶ ψόγου· ὑπερηκνεύομαι, φουσκώνω 1, 2, 25

ὀδός· μεταφ.—ἐπ' εὐδοξία = μέσον πρὸς κτήσιν καλῆς ὑποληψείας 1, 7, 1.
οἶ· καὶ ἐγκλ. οἶ· δοτ. προσ. ἀντων. γ'· πρ. = αὐτῷ 2, 9; 5. δοτ. πλ. σφί· σιν· 2, 9, 7.—

οἶδα· β'. ἰών. προσ. οἶδας· 4, 6, 6. ὑπερσ. α'· πρ. ἤδη. 4, 2, 24. γνωρίζω. με· ἀντ. αἰτ. 1, 1, 12, 17.—τὰ μὲν εἰδέναι... 1, 1, 1, 19. Ὑπῆρχον δηλ. φιλόσοφοι πιστεύοντες ὅτι οἱ θεοὶ δὲν ἐπεμελοῦντο πάντων, καὶ δὴ τῶν μικρῶν, ἀλλὰ ἐφρόντιζον μόνον περὶ τῶν μεγάλων. — με· πλ. γ. ἐρώτ. 1, 3, 5, 3, 6, 16. 4, 7, 1. οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἀπολειφθῇ σου = ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θ' ἀπομακρυνθῶ σοῦ 4, 4, 8. με· εἰδ. μετοχ. 2 2, 1 με· εἰδ. πρὶν. προτασσέμενην 3, 11, 10.—εἰδότες ἐκυτοῦς = εἰδότες τὴν ἐκυτῶν δύναμιν 4, 2, 27.—με· εἴτεται· 3, 6, 14.—

οἰκεῖος· συγγενής· 1, 2, 48, 4, 4, 17. τοῦ οἰκειστάτου ἀνθρώπου = τοῦ πλησιεστάτου συγγενοῦ· 1, 2, 53. —

οἰκέτης· ὑπρέτης, δούλος· πλ. χ. εὐρίσκεται ἐν πολλοῖς συνημμένον τῷ προηγουμένῳ.—Οἰκέτας ἐλάλουν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς δούλους ἐκ φιλανθρωπίας· ἡ ἀξία αὐτῶν ἦν δύο, πέντε, δέκα μνῶν. Νικίας δ' ὁ Νικηράτου λέγεται ὅτι ἡγόρασεν οἰκέτην διὰ τὴν εἰς τὰ μεταλλεῖα τοῦ Λαυραίου ἐπιστασίαν ἀντὶ ταλάντου· 2, 5, 1.

οἰκημα· χαμαιτιπέων. 2, 2, 4.

οἰκία· τὸ οἰκοδόμημα. 3, 6, 14.—με-

των. οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ 2, 7, 6 Αἱ τῶν Ἀθηναίων οἰκίαι ἦσαν ἀπλοῦσταται, εὐτελεῖς ἐξώθεν, ἅτε ἐκ λίθων, πλίνθων καὶ ξύλων συγκαίμεναι (3, 1, 7). Ἡ εἴσοδος ἐβλεπε πρὸς τὴν ὁδόν· ἡ θύρα λεγομένη αὐλεις, ἠνοίγετο συνήθως ἐσωθεν, δι' αὐτῆς δ' εἰσῆρχοντο εἰς στενὸν διάδρομον, οὗ ἐκκτέρωθεν ἦσαν τὰ δωμάτια τοῦ θυραοῦ διὰ τοῦ διαδρόμου μετέβινον εἰς τὸ περιστύλιον τῆς ἀνδρωνίτιδος, χώρον τετράγωνον, ὑπὸ κίθρον, ἐν τῷ μέσῳ μὲν τοῦ ὁποίου ἦν βωμός, περὶ δὲ στοκί, πρὸς περίπκτον, καὶ ὑπ' αὐτάς τὰ δωμάτια τῶν ἀνδρῶν. Τὰς στοὰς ταύτας, καὶ παστὰδας καλουμένας, συνίστησιν ὁ Σωκράτης τὰς μὲν πρὸς μεσημβρίαν βλεπούσας νὰ κατασκευάζωσιν ὑψηλοτέρας, ἵνα ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀποκλείηται, τὰς δὲ πρὸς ἄρκτον χθαμνωτέρας, ἵνα οἱ ψυχροὶ μὴ ἐμπίπτωσιν ἄνεμοι. Ἐπειδὴ δ' αἱ στοαὶ ἦσαν πεποικιλμέναι ἡ ἐφ' ἑαυτὰς, κατεσκευάζοντο χθαμνωτέραι ἵνα μὴ ὁ ἥλιος φθίρῃ ταῦτα, ὅπερ ὁ Σωκράτης ἀποδοκιμάζει. (3, 8, 10.) Εἰς τὸ βῆθος τοῦ περιστυλίου καὶ ἀπέναντι τῆς αὐλείου ὑπῆρχεν ἡ μέταυλος, θύρα δηλ. δι' ἣς εἰσῆρχοντο εἰς τὸ περιστύλιον τῆς γυναικωνίτιδος, διαφέρων τοῦ τῆς ἀνδρωνίτιδος μόνον κατὰ τὴν εἰς τὸ βῆθος τετάρτην πλευράν, στερουμένην μὲν στοὰς, ἔχουσαν ὅμως ἐκκτέρωθεν δύο δωμάτια τὸν θάλαμον καὶ ἀμφιθάλαμον, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ὑπῆρχον οἱ ἱστῶνες, δωμά-

τικ ὕφαντικῆς. Διὰ θύρας, εἰς τὸ μέ-
σον τῶν ιστώνων κειμένης καὶ κκλου-
μένης κηπείας ἐξήρχοντο εἰς τὸν
κῆπον.—
†οἶκοςδομῆ· οἰκοδόμησις· 3, 1, 7.
οἶκοι· ἐν τῇ αὐλῇ 1, 1 2. Δηλ. τὸ πε-
ριστύλιον τῆς ἀνδρωνίτιδος, (βλ. οἰκί-
α) ἐν ᾧ βωμὸς Διὸς Ἐκαείου, καὶ ἐφ'
οὗ ἐτέλουν θυσίαις ἰδίαις 3, 13, 5.
οἶκος· τὸ σύνολον τῆς περιουσίας· 1,
1, 7 καὶ ἡ οἰκογένεια 3, 6, 14. κπλχ.
οἶκῳ· μτβ. διοικῶ 1, 4, 7, 2, 1, 19.
—ἀμτβ. πόλεις τε καὶ οἶκοι εὐ οἰκοῦ-
σιν=διαμένουσιν ἀσάλευτοι καὶ κυβε-
ρῶνται καλῶς 1, 2, 64. πλθ· 4, 4, 16.
οἶμαι καὶ οἶομαι· νομίζω· τοὺς
πάντ' οἰομένους εἰδέναι· 1, 4, 1. Ἐν-
νοεῖ τοὺς σοφιστάς, ὧν τὴν ἀλλοτριάν
διὰ πικρὸς τρόπου ἐφρόντιζεν ὁ Σωκρ.
να κατάρρησιν.—
οἶμος· ἀτραπός, Ἡσιόδ. Ἔργ. καὶ
Ἡμερ. στιχ. 290. ἐν 2. 1. 20.
οἰκονομική· ἐν τέχνῃ ἡ ἐπιστή-
μη, ἡ ἀσχολουμένη περὶ διοίκησιν 3, 4,
11,—
οἰκονόμος· ὁ διοικῶν τὸν οἶκον· 3,
4, 7.
οἰκονομῶ· διοικῶ 4, 3, 13.—ἐπισκο-
πισθέντος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ λαμ-
βάνει τὸ βῆμ. ἀντικ. ἐντεῦθεν οἰκono-
μῶ οἶκον=διοικῶ οἶκον· 4, 5, 10.
οἶνος· ὁ πληθ. δηλοῖ τὰς διαφόρους ποι-
ότητες 2, 1, 30.
οἶος· συσχετ. ἀντ. ἀναφερομένη εἰς τὴν
τοι οὔτος, τιθεμένην ἢ παρκαλειπο-
μένην.—μετ' ἀπαρεμφ. εἰσάγει συμπε-

ραστ. προτ. ἰσοδυν. τῷ ὧστε 1, 4,
6. 12. 2, 1, 15. 6, 37. 9, 4. 3, 2, 1.
καὶ ὁ πληθ. οἶα=ὥστε 1, 2, 20.—
ἡ ὄνομ. οἶος ἀφομοιοῦται τῇ πτώσει
τοῦ δεικτικοῦ, συναφομοιοῦσα μάλι-
στα καὶ τὴν ὀνομαστικὴν τῆς προσωπ.
ἀντωνυμίας. τὸ δὲ δεικτικὸν συμ-
πρατύρεται ἐν τῷ τῆς ἀνκρ. προτά-
σεως· οἶω σοι ἀνδρὶ· ἀντὶ· ἀνδρὶ τοι-
οὔτῳ οἶος σὺ εἶ 2, 9, 3.—κακοῦς·
τοὺς οἶους τούτοις κακῶς χρῆσθαι·=κα-
κοῦς δὲ νομίζεις τοὺς τοιούτους οἶοι (=
ὥστε) τούτοις κακῶς χρῆσθαι· =ἐκ-
λαμβάνει· δὲ κακοῦς τοὺς ὄντας τοιού-
τους ὥστε νὰ κάμνωσι κακὴν τούτων
χρῆσιν· 4, 6, 11—οἶον εἰσάγει παρά-
δειγμα·=παράδειγματος χάριν. 1, 1,
9.—εἴτι εἴποι τῶν τοιούτων οἶον ἡ σι-
τίον ἡ ποτόν... ἡ τόλμην...(καθ' ἑλξιν,
ἀντὶ·) οἶον ἐστὶ, ἡ σιτίον ἡ ποτόν ... ἡ
τόλμη. 3, 8, 2.—καὶ οὐχ οἶον τέ γε·=
καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν βεβαίως 4, 2, 11.—
οἶς· πρόβατον· τὴν οἶν. 2, 7, 13. αἱ οἶ-
ες 3, 2, 1. τῶν οἶων 3, 11, 5. 4, 3, 10.
οἶωνός· πτηνὸν ἀρπακτικόν. Ἐπειδὴ
σπιννώτερον ἐφάινοντο, οἱ παλαιοὶ ἐ-
δόξαζον ὅτι ἐπεμπον αὐτὰ οἱ θεοὶ πρὸς
δῆλωσιν τοῦ μέλλοντος· ἰδ. μαντική·
οἶκῳ· διστάζω, φοβοῦμαι· με πλεγ.
ἐρωτ. διὰ τοῦ μὴ καὶ τελ. ἀπρμφ ἢ
ὀκνεῖς ἄρξαι μὴ φανῆς·=ἡ διστάξεις νὰ
κάμῃς πρῶτος ἀρχὴν ἐκ φόβου μήπως
φανῆς... 2, 3, 14.—μετ' ἀπαρμφ 2, 7,
10.—ἀμεταβ. 3, 3, 11.—
†ὀλιγανθρωπία· ἐλάττωσις κατοι-
κων ὀλιγανθρωπία γὰρ ἐν τῷ ἄττει

γέγονεν=διότι ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἡλαττώθη κατὰ τὸν πληθυσμόν. Καὶ τοῦτο διότι πολλοὶ μὲν τῶν πολιτῶν ἐφρονεύθησαν ὑπὸ τῶν τριάκοντα, πολλοὶ δὲ εἰς Θήβας καὶ Μάγαρα κατέφυγον καὶ πολλοὶ καταβάντες εἰς Πειραιᾶ ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Θρασυβούλου 2, 7, 2.

†ὁ λ ι γ ω ρ ῶ· παρμελῶ 2, 4, 3.

Ὀ λ υ μ π ί α· τόπος ἐν Ἡλίδι παρὰ τὴν Πίσην, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο κατὰ τετραετίαν οἱ Ὀλυμπικοὶ ἀγῶνες 3, 12, 1, 13, 5.

ὄ λ ο ν τό, ἐπίρρ. καθ' ὅλου, ἐν γένει 4, 1, 1.—ὄ λ ω ς=καθ' ὅλου, ἵνα συντόμως εἴπω 2; 8, 5.

Ὀ μ η ρ ο ς· ὁ ἀρχαιότατος τῶν Ἑλληνικῶν ποιητῶν, ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἑπείου, ἀκμάσας περὶ τὸ 900 π.Χ. Περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἤριζον ἑπτὰ πόλεις. ὧν τὰ πλεῖστα δικαιώματα εἶχον ἡ Σμύρνη καὶ ἡ Χίος. Τὰ μέχρις ἡμῶν φερόμενα δύο μεγάλα ἀθάνατα ἔπη, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, ἦσαν τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, φαίνεται δ' ὅτι διασπασθέντα ὑπὸ τῶν ῥαψωδῶν εἰς πολλὰ ἔσχατα καὶ χωρὶς ἁρμόμενα, συνωμολογήθησαν κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν μορφήν κατὰ τοὺς χρόνους τοὺς πρὸ τοῦ Πεισιστράτου ἢ τοὺς κατ' αὐτόν. Τῷ Ὀμήρῳ ἀποδίδονται καὶ Βατραχομυομαχία, 33 ὕμνοι, καὶ τινὰ ἐπιγράμματα. Ἐκ μὲν τῆς Ἰλιάδος λαμβάνονται ἐν τοῖς ἀπομνημ. 1, 2, 58. οἱ στίχοι 188—196 B· ὁ 179 Γ. (3, 2, 2.) ἐκ δὲ τοῦ Μ τῆς Ὀδύσ. ὁ 184 στ.—

ὁ μ ι λ ί α· δ. δασκαλία 1, 2, 6.

ὁ μ ι λ ῶ· δοτ. συναναστρέφομαι 2, 1, 24.

ὁ μ μ α' βλέμματα τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῦ= τῶν δὲ ὀμμάτων φυσικὸν κόσμημα ἔχουσα τὴν παρθενικὴν αἰδῶ, ἀντιτίθ. εἰς τὸ : ὄμματα ἀναπεπταμένα=ὄμ. ἀνκιδῆ 2, 1, 22.—

ὁ μ ο ι ο ς· μὲ γεν. 3, 4, 3· 4, 8, 10.— καὶ οἷτε ὅμοιοι=καὶ οἱ εἰδότες ἑαυτοῦς 4, 2, 28.

ὁ μ ο κ λ ῆ σ α σ ε' θαμ. ἀορ. τοῦ ὁ μ ο κ λ ῆ ω =μεγαλοφώνως ἐκάλει (Ἰλ. B. 193.) 1, 2, 58.

ὁ μ ο λ ο γ ῶ συμφωνῶ, παραδέχομαι πλχ.

ὁ μ ὀ ν ο ι α' μέγιστον μὲν ἀγαθὸν ταῖς πόλεσιν ἐστί, ἐπιτυγχάνεται δὲ διὰ τῆς εἰς τοὺς νόμους ὑπακοῆς. 4, 4, 16.

†ὁ μ ὀ φ ω ν ο ς· σύμφωνος 4, 4, 19.

ὁ μ ω ς· ἀντιθ. τιθέμενον μετὰ ἐνδοτικὴν μετοχήν 2, 1, 14, 15.

†ὁ ν ε ι δ ῖ ζ ω' κακίζω, κατηγορῶ 2, 9, 8.

ὁ ν ε ι δ ο ς· ἐξευτελισμός, ἀτιμία· Ἑργ. καὶ Ἡμ. Ἡσιόδ. στίχ 311.

ὁ π λ α' ἡ πολεμικὴ ἀποσκευή, θώραξ, ἀσπίς.—κουφότερη 3, 5, 27.

ὁ π λ ῖ τ η ς· ὁ βαρέως ὠπλισμένος. Οἱ ὀπλῖται ἔφερον θώρακα, ἀσπίδα μεγάλην καὶ δόρυ μακρόν. Ἦσαν πλουσιώτατοι καὶ εὐγενέστατοι, καίπερ δ' ἐδόκουν καλοκαγαθία προκεκρίσθαι ἦσαν ὁμως ἀπειθέστατοι 3, 5, 19.

ὁ π ο ῖ ο ς· εἰσάγει πλχ. ἐρωτ. πολλαχοῦ. ἀντὶ τοῦτου εὐρίσκεται ἡ-ποῖος πλειστάκις, ὅτε ἡ πλ. ἐρωτ. καθίσταται ζωηρωτέρη.

ὅπότε μετ'εὐκτ. καὶ ἐν ἀποδόσει παρτακτικός δηλοῦται ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως μετὰ τιθεμένης εἰς τὸ παρελθόν 1, 4, 19. Ἐνίοτε ἡ κυρία πρότασις τίθεται κατ' ἀόριστον μετὰ τοῦ ἀνιόπότε συγκομιζοί—ἀν ἔδωκεν 2, 9, 4. ἐνθα ἐν τοῖς ἐπομ. τίθεται παρτακτικός.—ἔλκεται ἡ χρον. πρότ. κατ'εὐκτικήν, προηγουμένης ὀνητικῆς εὐκτικῆς· ὅπότε βούλοιο· ἀντί· ὅπότε βούληται 2, 1, 18. οὕτω καὶ ἐν· 4, 2, 20. 3, 14, 1, 4, 4, 15.

ὅπου οὖν· ὅπου δὴ ποτε.

ὅπως· εἰσάγει Α. πλγ. ἐρώτ. α) καθ' ὀριστικήν· θυμάζω... ἡ πόλις ὅπως... ἔκλινεν 3, 5, 13. ἐνθα ὁ σύνδ. δὲν κατέχει ἐν τῇ εἰσχωγῇ τῆς προτάσεως τὴν πρῶτην θέσιν, ἀλλὰ τίθεται μετὰ μίαν λέξιν.—β) κατὰ μέλλοντα ὀριστικῆς· ἐπιμελομένην... ὅπως ὑγιαίνεις τε καὶ ὅπως.. ἔσει.. 2, 2, 18.—γ) καθ' ὑποτακτ. ἀορίστου, ἀποφατικῶς· φυλάττου ὅπως μὴ... ποιήσῃ· 1, 2, 37. ἐπιμελοῦνται ὅπως... γένωνται 2, 2, 6.—δ) καθ' ὑποτακτικήν ἀορίστου ἁμα καὶ ἐνεστώτος· οὔτε ὅπως κτήσονται φροντίζοντας οὔτε ὅπως... σωζώνται 2, 4, 2.—ε) καὶ καθ' εὐκτ. μέλλοντος διὰ τὴν ἐκ παρωχημένου ἐξάρτησιν· ἐπεμπε μαντευσομένους ὅπως ἀποβήσοιτο. 1, 1, 6.—στ) καθ' ὑποτακτικήν διὰ τοῦ ὅπως μὴ ἐκ ῥήματος φόβου σημαντικοῦ (ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ μ. ἡ.) εἰ μὴ φοβούμην... ὅπως μὴ . τράποιτο 2, 1, 2.—Β εἰσάγει τελικὴν πρότασιν καθ' ὑποτακτ. ἀναλλασσόμενον μετὰ τοῦ ἰ-

ναί τοὺς δὲ ποιοῦντας ἵνα κτήσονται ἢ ὅπως χειρώσονται 2, 1, 19. οὐχ ὅπως κρίνωσιν... ἐπικινῶσιν... αἰρῶνται... οὐδ' ἵνα ἡδῶνται 4, 4, 16 —

ὀργυιὰ· ἀντιστοιχεῖ πρὸς 1, 85 τοῦ μέτρου.

ὀρέγομαι· ἐπιθυμῶ 3, 1, 1. ὁ παθ. ἀόρ. ἀντὶ μέσου· ὠρεχθήτην Σωκράτους = ἐπεθύμησαν τῆς μετὰ τοῦ Σωκράτους συναναστροφῆς 1, 2, 16. ὁ μέσ. ἀόρ. ἐν 1, 2, 15.

ὀρθότης· ἡ ὀρθή στάσις τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. 1, 4, 11.

ὀρίζομαι· δίδω ὀρισμόν 4, 6, 6. ὀρμῶ· ἐπιχειρῶ 2, 1, 28. ὀρμηκότες· ἐπὶ τὸ=μετὰ σπουδῆς ἔχοντες ἐπιχειρήσῃ τὸ νᾶ... 3, 7, 9.—Μέσ. ὀρμῶμαι = μεθ' ὀρμῆς φέρομαι 2, 6, 28. καὶ σέ γε ὀρμημαὶ διδάζων=ἐπιχειρῶ ἀκόμη καὶ σέ μάλιστα νᾶ διδάξω ... 3, 7, 5.

ὀρνίθεσ· πτηνὰ 2, 6, 9.—ἡ πτησίς καὶ ἡ φωνὴ τῶν ὀρνίθων 1, 1, 3, 4. αἱ οἱ θεοὶ ἐπεμπον ἵνα προσημάνωσι τὸ μέλλον ἰδ. μαντική

ὀρτυξ· ὀρτύκι 2, 1, 4.

ὀρχηστής· ὁ χορεύων 3, 5, 21.

ὀρῶ· οὔτε πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. Ἡ γεν. πράττοντος· ἀναφερομένη εἰς τὸ εἶδεν συναξέδραμε τῇ γεν. τῇ ἀνηκούσῃ κανονικῶς εἰς τὸ ἐγγὺς ἢ χουσεν· ἐντεῦθεν δ' ἐπετεύχθη εὐρυθμίᾳ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς προτάσεσι — μετὰ φερ. γνωρίζω. ὃν ἄνθρωπὸν τοῖς πρόσθεν καλῶς χρώμενον = ὄντινα γνωρίζω ὅτι μετεχειρίζετο

καταλλήλως τοὺς προηγουμένους· 2, 6, 7.— οὐχ ὁρᾷς = δὲν ἐννοεῖς ὅτι ... 2, 9, 3.

85 καὶ μετὰ τοῦ περ, ὅσπερ· ἀναφ. ἄντων. ἀναφερομένη εἰς δεικτικήν. α) εἰς τὴν οὕτως· 1, 1, 8. β) εἰς τὴν τοιοῦτος· 1, 2, 9. γ) εἰς οὐσιαστικὸν κύριον. 1, 1, 21. δ) εἰς οὐσ. προσηγορικόν, ὃ ἐνίοτε συμπαρασύρεται ἐντὸς καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφ. προτάσεως. 1, 1, 1, 2. 2, 2, 6. 4, 4, 1.— Προτάσσεται τῆς δεικτικῆς. ἄ... ἀγνοοῦσι. τούτων· 3, 9, 6. ὥ ἂν ἀρμότῃ, τούτω. 3, 10, 12.— Ἐλλείπει ἡ εἰς ἣν ἀναφέρεται δεικτική, τῆς αὐτῆς πτώσεως· 1, 1, 9, 2, 21, 3, 11. 2, 1, 25. καὶ ἄλλης πτώσεως· 1, 2, 6, 6, 14. 2, 1, 8, 6, 29. 3, 1, 1.— Ἀφομοιοῦται ἡ χι. τι. α) τῇ γενικῇ τοῦ δεικτικοῦ οὐσιαστικοῦ, συμπαρασυρομένου ἅμα ἐντὸς καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφ. προτάσεως· τῷ κυνὶ μεταδίδως οὐπὲρ αὐτός· ἔχεις σίτου = τῷ κυνὶ μεταδίδως τοῦ σίτου, ὅνπερ αὐτός· ἔχεις· 2, 7, 13. β) τῇ γενικῇ δεικτ. ἄντωνυμίας, παραλειπομένης· ἐπιλέλησται καὶ ὧν ἡ ψυχὴ πάσχουσα = καὶ τούτων ἃ ἡ ψυχὴ πάσχουσα· 1, 2, 21. πρβλ. καὶ 1, 6, 1. 2, 2, 9. 3, 1, 9, 9, 6, 11, 3, 4, 2, 6, 28, 7, 1 γ) τῇ δοτικῇ τῆς δεικτ. ἄντων μενούσης· οἷς ἂν (ἢ ἂν) οἱ ἄλλοι ἐργάζονται τούτοις ... 2, 1, 25. καὶ παραλειπομένης τῆς δεικτικῆς· 2, 3, 10, 6, 10.— Ἀφομοιοῦται ἡ δοτικὴ πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ παραλειπομένου δεικτικοῦ ὧν ἂν ἐγχειρῶ-

σιν = τούτων οἷς ἂν ἐγχειρῶσιν· 4, 1, 4.— Ἡ ὀνομαστικὴ τῆς ἀναφ. προτ. οὕσα ὑποκειμένη, ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ποιητ. αἴτιον τῆς παραθετ. μετοχῆς· ὅρ' οὐ ἂν τις εὖ παθῶν μὴ παιρᾷται = ὅς ἂν ὑπότινος εὖ παθῶν μὴ παιρᾷται· 2, 2, 2. Ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ γένος τοῦ κατηγορουμένου, ὄντος οὐσιαστικοῦ· Φίλον δέ. ὃ (ἀντί· 85) μέγιστον ἀγαθόν· 2, 4, 6. τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἀδίκαια... ἥνπερ ἀντί· ἄπερ) ... καλλίστην μελέτην. 4, 8, 4.— ἀλλὰ καὶ δὲν ἀφομοιοῦται 2, 4, 7.— Προηγουμένης δυνατικῆς ὀριστικῆς, ἡ ὀριστικῆς ἱστορ. χρόνου διὰ τοῦ εἰ, τὸ ῥῆμα τῆς ἀναφ. προτ. τίθεται ἐξ ἀφομοιώσεως εἰς παρατατικόν ἃ ἐβούλετο· ἀντί· ἃ βούλεται (διὰ τὸ· ἐθύναντ' ἂν) 2, 4, 14. ὧν οἱ ἄλλοι εἶχον (ἀντί· ἐχουσι) 3, 5, 8.— Προηγουμένης δυνατικῆς εὐκτ., ἡ εὐκτικῆς διὰ τοῦ εἰ, τὸ ῥ. τῆς ἀναφ. προτ. τίθεται ἐξ ἀφομοιώσεως κατ' εὐκτικήν· ὧν πράττουσιν ἀντί· ὧν πράττουσι (διὰ τὸ· διελκθεῖν = ὅτι ἂν διελκθεῖν) 1, 4, 19. ὧν βασιλεύουσιν ἀντί· ὧν ἐβασιλεύουσιν) διὰ τὸ· εἰ καὶ... εἴη) 3, 2, 2.— πρβλ. καὶ 4, 6, 7.— Εἶνε αἰτιολογική· θυμωσὶν ποιεῖς ὃς (= ἐπεί)· 2, 7, 13. ὃς γε (= ἐπεὶ γε) κελεύεις 2, 3, 15.— Τιθεμένη ὡς ὑποθετικὴ καὶ ἐν τῇ κυρ. προτ. ἔχουσα παρατ. δηλαῖ ὅτι ἡ πρᾶξις ἐπανελαμβάνετο συχνάκις ἐν τῷ παρελθόντι 4, 1, 2, 7, 1. καὶ πλειστάκις—Εἰσάγει πλεονάζον ἐρώτησιν. 1, 1, 15.— Μετ' ἐρωτημ. εὐθείαι· πρᾶξα-

νο ς ἀναφέρεται εἰς τὰ πώτερα, ἐν ᾧ ἡ
 ἰ κεῖνος εἰς τὰ πλησιέστερα· 1, 3,
 13 4, 3, 10. Ἀναλαμβάνει μετ' ἐμ-
 φάσεως προηγουμένην μετοχὴν οὐσι-
 στικῶς λαμβανομένην 1, 4, 18. 2, 1,
 19. 3, 7, 4. 4, 6 5. 11.—οὐδ' τοῦ.
 το· ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα 1, 2,
 61. 4, 8. 2, 1, 10. 3. 1. 4, 7, 5. —
 Συμφωνεῖ τῷ γένει τοῦ κατηγορουμέ-
 νου καθ' ἑλξίν· πάντες οὗτοι νόμοι ...
 ἀντὶ πάντα ταῦτα. 1, 2, 42 πρβλ 3,
 11, 4. ἄλλοτε παραμελεῖται ἡ ἑλξίς·
 τούτῳ τρωθ' χρῶνται. 3, 11, 6.—ἀ-
 νακεφαλαιοῖ ὅλον προηγούμενον· 1, 2,
 43. — ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς ὠρισμένην
 λέξιν ἀλλ' εἰς ὁλόκληρον πρότασιν· 2, 3, 4.
 —διὰ ταῦτα· ἐπιφέρειται κατόπιν
 αἰτιολ. μετοχῆς· 1, 3, 7.—καὶ ταῦτα
 — καὶ μάλιστα· 3, 7, 2. κπλχ. καὶ
 τούτων πλειόνων—καὶ μάλιστα πλ. 2,
 6, 27.
 οὕτως. ἐπὶρ. κατὰ τοῦτον τὸν τρό-

πον πολλαχοῦ.—τόσον· 1, 2, 1. 2.
 2, 3· πλχ.—μετὰ τσαυτῆς τελειό-
 τητος 2, 8 5. Ἐπιφέρειται μετὰ τρο-
 πικῆς μετοχᾶς ἀνακεφαλαιωτικῶς· 3,
 5, 8, 10, 2. 4, 8, 11,—ἐνίοτε καὶ ἐ-
 πιτάσσεται τοῦ ἐπιθέτου πρὸς ἔμφασιν·
 μέγας οὕτως=τόσον ὑψηλός· 3, 9, 7.
 † ὁ φθαλμία· νόσος τῶν ὀφθαλμῶν
 (κοιν. πονόμαχος) 3, 8, 8.
 ὄχλος· δημοσία συνάθροισις 3, 7, 5.
 ὄψον· τὸ πρὸς τῷ ἄρτῳ ἐσθιόμενον·
 προσφάγιον· 1, 3, 5. 6, 5. 3, 14, 2. 3.
 † ὄψοποιία· ἡ τέχνη τοῦ παρασκευ-
 ᾶζειν τὰ ὄψα· 3, 14, 5.
 ὄψοποιός· ὁ παρασκευάζων τὰ ὄψα· 3,
 14, 5.
 ὄψοποιόυμα· μεσ. παρασκευάζω
 τὰ ὄψα· 3, 14, 5.
 ὄψοφαγίστατος· ὁ ἄνευ ἄρτου ἐ-
 σθίων τὰ ὄψα· 3, 14, 4.
 † ὄψων ὦ· ἀγοράζω ὄψα —πολλοῦ—
 ἀντὶ μεγάλης τιμῆς. 3, 14, 1.

II.

παγκρατιστής· ὁ τὸ παγκράτιον
 ἀγωνιζόμενος, ἀγωνὰ πάλης καὶ πυ-
 γμῆς· Οἱ παγκρατισταὶ ἦσαν ἀθλητι-
 μένοι τὸ σῶμα ἐλαφίῳ καὶ ἐπέπασσον
 τὰ μέλη ἄμμοφ. 3 5, 21. 10, 6. 13.
 † παγχρηστον· κατὰ πάντα χρή-
 σιμον, ὠφέλιμον· 2, 4, 5.
 πάθη· διάφοροι τῆς ψυχῆς διαθέσεις·
 3, 10, 8.
 παιδεία ἀνατροφή· ἐπιστημονικὴ
 μόρφωσις· 4. 2, 1 κἀλχ.
 παίδευσις· ἀνατροφή, λέξ. παθ.
 λαμβάνουσα ποιητ. αἵτιον· 2, 1, 33.

παιδεύω· ἀντρέφω, παιδαγωγῶ·
 με πλ. ἐρύτ. διὰ τοῦ ὀπω ς καὶ μέλλ.
 ὀριστικῆς πρὸς δῆλωσιν διακοῦς ἐν τῷ
 μέλλοντι καταστάσεως· 2, 1, 1.—μέ-
 σύστ. ἀντικ. παιδευθῆναι τὰ προσή-
 κοντα=τὴν προσηκουσαν παιδεῖν· 4,
 2, 2). πεπαδευμένος· 1, 2, 1· 2,
 7, 4.
 παιδίον· ἐκ παιδίου= ἀπὸ τῆς παι-
 δικῆς ηλικίας· 2, 2, 8.
 παιδοποιόυμα· ἀποκτῶ τέχνη·
 2, 3, 4.
 παῖς· τέκνον· 2, 2, 3. ὦ παῖ—παιδί

μου. 2, 2, 1.—ὕπνρητης. δοῦλος. 3, 13, 6. 14, 1 —
 πάλαισμα· πνοῦρον τέχνασμα· μεταφέρεται ἐκ τῆς παλαιστρας· 2, 1, 14.
 παλαίσταί· οἱ τὴν πάλην ἀσχοῦντες, ἀγωνισταί· 3, 5, 21. 10, 6—
 παλάϊω· ἀγωνίζομαι· 3, 5, 22,
 Παλαμήδης· υἱὸς Ναυπλίου, βουλῆς Εὐβοίας καὶ Κλυμένης· εὐρετής, ὡς ἐπιστεύετο, τῶν γοαρμμάτων ζ, π, φ, χ. εἰς τῶν εἰς Τροίαν στρατευσάντων.
 Ἐπειδὴ ἀπεκάλυψεν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ τὴν πλῆσθιν τοῦ Ὀδυσσεὺς μανίαν ἐμισεῖτο ὑπ' αὐτοῦ, διχβληθεὶς δὲ καὶ κατηγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ κτελιθοβολήθη. 4. 2, 33.
 πάλιν· ἀγών· 3, 8, 4.
 πάλιν· ἐπὶ. κείμενον πρὸς τοῖς ἐκ τῆς ἀνὰ προθ. συνθέτοις ῥήμασιν· 2, 4, 4. 3, 5, 7.
 †παμμεγέθης· λίαν μέγας 3, 6, 13.
 πάνυ· ἐπὶ. πᾶν μικρὸν = ἐλάχισα· 1, 2, 1. πάνυ ῥαδίως = ῥᾶστα· 1, 2, 1.
 πάνυ μὲν οὖν = βεβαιότατα· πλχ. — πάνυ τι = οὐδὲ μῶς (ἐν ἀσυντη. προτ.) 2, 5, 5. πάνυ γε = βεβαιότατα· 2, 6, 2, καλχ. οὐ πάνυ = οὐδὲ μῶς· 3, 1, 11. ὁ πάνυ = ὁ ἐνδοξος, ὁ μέγας· 3, 5, 1.
 παρὰ· πρόθ. ὡς ποιητ. αἵτ. μετὰ τῶν ῥημ. σημαίνεισθαι· 1, 3, 4. ἀγγέλλεσθαι. 2, 6, 8.—δοτ. παρ' αὐτοῖς = κατὰ τὴν κρίσιν των, ὡς ἐφρόνουν· 1, 2, 52. παρ' αὐτῶν = ἐν τῇ οἰκίᾳ του· 3, 13, 3. παρὰ σοῖ

= ἐν τῇ οἰκίᾳ του. αὐτ. καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις, οἷς προσήκει (ἀντί· παρ' οἷς προσήκει) = ἐγγὺς οὐ μόνον τῶν θεῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἀν. 2, 1, 32. — αἵτ. παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα = ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα· 1, 4, 14. παρὰ τοὺς ἄλλους = ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς λοιπούς· 4, 4, 1. παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν = ἐφ' ὅσον παρκατείνεται ἡ ἀρχὴ ἐκείνου· 2, 1, 2.
 παρὰ γιγνώσκω· (ἡ λέξις κοινὴ μετὰ τῶν μεταγενεστέρων.) παρὰ τὸ δίκαιον κρίνω· 1, 1, 17.
 παράγομαι· ἀποπλανῶμαι, ἀπκτῶμαι· 4, 8, 5.
 παράθεσις· προεξαγγελτικὴ παραθέσις διὰ τοῦ ἀναφ. ὃ ἐκφερομένη ἐπεταί λόγος διὰ τοῦ ὅτι· ὃ παρατάττει σε, ὃ Κριτόβουλε, ὅτι πολλάκις ἀνδρας. —πολλάκις ὄρεξ ἀνδρας, ὃ παρατάττει σε, ὃ Κρ. 2, 6, 17. —οὕτως. προσηγ. παρατίθενται ταῖς λέξι· παρὰ· θυγάτηρ· 1, 5, 2. πρβλ. καὶ 4, 2, 5.
 παραθετικά· Τὸ θετικὸν ἀκολουθούμενον ὑπὸ τοῦ ὥστε καὶ ἀπρμρ. τίθεται ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ· ψυχρόν (= ψυχρότερον) ὥστε λούσασθαι· 3, 13, 3.— Πολλὰ οὕς· ἀφηρημένα ὡς β' ὅρος συγκρίσεως τιθέμενα ἰσοδυναμοῦσι ὅλη προτάσει· οὐκ ἐλάττον τῆς ἀξίης (= ἡ τὸ ἀργύριον ἀξίον ἐστι.) 1, 6, 12. πρβλ. καὶ 2, 5, 5.—ἐρυθροτέρων τοῦ ὄντος (= ἡ ἦν). 2, 1, 22.—χερίττον λόγου (= ἡ ἦν τις εἴποι) τὸ κάλλος, 3, 11, 1. περικίτρω τοῦ μετρίου (=

τελῆ δίκιταν· ὅπουδ' ἂν παρῇ=ὅπου
δήποτε παρερεθῇ 2, 3, 6. πρβλ. καὶ
3, 14, 6.

παρθένος· ἄγκμος 1, 5, 2.

παρίημι· παραμελῶ· μελ. παριεῖς·
ἀλλ' ἐκεῖνο παριεῖς, ἂν δὲ μάχεσθαι,
τί ὠφελῇται ἡ οἰκονομική; ἀλλὰ θὰ
παραμελήσῃ καὶ τὸ ἐξῆς σπουδαιοῦς,
τίνα δὴλ. ὠφέλειαν θὰ προξενήσῃ ἡ
οἰκονομικὴ ἐπιστήμη, ἂν παραστῇ ἀ-
νάγκη πολέμου; 3, 4, 11.

παρίσταμαι· διεγείρομαι, ἐμφανί-
ζομαι· πολλῶ μᾶλλον ἐν τοῖς ὄχλοις·
ἢ ἐν ταῖς ἰδίαις ὁμιλίαις περιστάμενα;
=(δὲν βλέπεις) ὅτι πολλοὶ περισσότερον
διεγείρονται ἐν ταῖς δημοσίαις συναθροί-
σεσιν ἢ ταῖς κατ' ἰδίαν ἀναστροφαῖς;
3, 7, 5. παρεστηκυῖαν= ἰσταμένην πλη-
σίον 3, 11, 2.

παρομοίωσις: 1, 2, 30. 32. 7, 14.
2, 3, 9. 9, 2. 7. 3, 2. 1. 5, 6. 13. 6, 4.
14. 9, 11. 4, 2, 25. κάλχ.

Παρράσιος· Ἐφέσιος, ἐπὶ τοῦ πε-
λοπον. πολέμου ἀκμάσας, περίπυστος
ζωγράφος θεῶν καὶ ἡρώων, ὡς νομο-
θέτης τῆς τέχνης ἐκτιμώμενος, ἀντί-
ταχνος τῷ Ζεῦξιδι, τὰ «ἐσχατα τέμα-
τα» τῆς τέχνης καυχώμενος ὅτι εὗρεν.
Ὅτε διελέχθη τῷ Σοικράτει ἦν νεανίας·
ἐντεῦθεν ἐρμηνεύεται καὶ ἡ ἐλεγχόμενη
ἄγνοια αὐτοῦ. 3, 10, 3.

πᾶς· ἐπὶ ἐνότητος·=ὅλος 1, 1, 9. πολ-
λαχού· ἐπὶ μερ.=ἐκαστος 1, 1, 7 —
πάντες=ὅλον τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρ.
1, 1, 17. ὁ πᾶς βίος = τὸ ὅλον τῆς
ζωῆς 1, 2, 8. οὐδ. τὸ πᾶν=τὸ σύμ-

παν, ὁ κόσμος 1, 1, 11. 14. 1, 4, 17.
πάντ' ἐποίει=πάν μέσον μετήρχετο.
2, 9, 6.—ἀπὸ παντός κερδαίνειν=καὶ
ἀπὸ αἰσχροῦ κερδαίνειν 2, 9, 4. —
παστάς· ἰδ. οἰκία. 3, 8, 10.

πάσχω· λαμβάνει προληπτικῶς κα-
τηγορούμενον ὑκὸν δοκοῖται αὐτῷ πά-
σχειν ὁ Κριτίας·=δὲ δοκοῖται αὐτῷ ὁ Κρι-
τίας πάσχειν ὑκὸν ἐστὶ 1, 2, 29. —
μὲ σύστ. ἀντικ. καὶ τί ἂν οἶε παθεῖν;
καὶ τί πάθος νομίζεις ὅτι δύνασκει νὰ
πάθῃς; (= τὸ δεινότερον π. δύνα-
σκει νὰ πάθῃς) 1, 3, 11.—εὖ πάσχω
= εὐεργετοῦμαι. 2, 2, 1. 6, 4. μείζω
ἀγαθὰ παθὼν = μείζονας εὐεργεσίας
εὐεργετηθεῖς 2, 2, 3.—ὅ, τι δεῖ παθεῖν
= τίνα σωματικὴν τιμω ἵαν ἔπρεπε νὰ
ὑποστῇ 2, 9, 6.

πατρὸς· παρὰ τοῦ πατρὸς κληρονο-
μηθέντα 3, 5, 8.

παύω· τινὰ τινός = ἀποτρέπω τινὰ
ἀπὸ τινος 1, 2, 2. 4. 2, 6, 17.—γεν.
1, 2, 5.—τοῦ παύσαντος=τοῦ δυνά-
μενου παῦσαι 3, 8, 2.—οὐδεὶς ἡδύνα-
το παῦσαι = οὐδεὶς ἡδύνατο ν' ἀπο-
τρέψῃ αὐτόν (τοῦ δημηγορεῖν. 13, 6, 1.—
ὡς οὐκ ἂν. παύσαντες=νομίζοντες ὅτι
δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ καταπαύσωσι τὴν
ἀδικίαν μὲ φόβον μεγαλυτέρου κακοῦ.
Δῆλα δὴ, πάντες προσπαθοῦμεν ν' ἀ-
ποφύγωμεν τὸν θάνατον· ἀκριβῶς δὲ
καὶ αἱ πόλεις εἰς τοὺς διαπράττοντας
τὰ μέγιστα κακουργήματα ἐπιβάλλου-
σιν ὡς ποινὴν τὸν θάνατον, διότι φρο-
νεῦσιν, δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέσον συντα-
λαστικώτερον πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἀ-

δικίας, παρὰ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον φοβούμεθα καὶ ἀπιρεύομεν, δηλ. ὁ θάνατος. 2, 3, 3.—παυσχόμενου δὲ τοῦ ζωγράφου = ἀφοῦ δὲ ὁ ζωγρ. ἐπχύσατο νὰ ζωγραφίῃ 3, 11, 2.—πχύσασθαι ἐσθίοντα = νὰ πχύσῃ ἐσθίων πρὶν κορπευθῇ. 3, 13, 2.

πεῖθω· εἴ τις αὐτὸν ἐπειθεν ... λαβεῖν ἐάν τις προσεπᾶθει νὰ πείσῃ αὐτὸν νὰ λάβῃ. 1, 3, 4.—τὰ πείθοντα = ἀπρετρέπουσι (τὰ ὀρεκτικὰ). 1, 3, 6.—μέ εἰδ. προτ. ἐπεισαν Ἀθηναίους ὡς... εἰ-η = κατώρθωσαν νὰ πείσωσι τοὺς Ἀθηναίους ὅτι... 1, 1, 1. πρβλ. καὶ 1, 1, 21.—μέ ἀπρμ. τελ' πείθουσιν αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν = προσπαθοῦσι νὰ... 1, 2, 23.—μέ εἰδ. ἀπρμφ. ἀποφατικῶς διὰ τοῦ μ. ἡ, διότι ἐμφαίνει τὴν γνώμην οὐχὶ τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ τῶν Ἀθηναίων. 1, 1, 20.—παθ. πείθομαι· δοτ. ὑπακούω εἰς τινά· 1, 1, 14. 20. ὅπως δὲ σοι πείθονται = ὅπως δὲ ὥσιν εὐπαιθεῖς σοι. 3, 3, 8. Ὁ συγγρ. χρῆται καὶ τῷ συνθέτῳ, δι' οὗ τὸ πρᾶγμα δηλοῦται ἐμφαντικώτερον· 1, 2, 52. 3, 11, 10.

πειρῶ· προσπαθῶ νὰ διαφθερίω· — χρῆσθαι = ὥστε ν' ἀπολαύσῃ. 1, 2, 29. μεσ. πειρῶμαι· μέ ἀπρμφ. = προσπαθῶ πλχ. Ἐν 2, 6, 25 τὸ πειράται εἰς ἐνέοριστ. ἐγκλ. συναπτόμενον τῷ εἰ δέ τις —

πέλει· ποι = ἐστί. Ἐργ. καὶ Πμ. Ἡσιόδ. στ. 222. ἐν 2, 1, 20,

πέλτη· μικρὰ ἀσπίς·

† περαιτέρω· ἐπιρ. τέπ. συγκρ. βαθμῶς

περί· προθ. περί πλείονος ποιῶμαι. ἰδ. ποιῶμαι· αἰτ. = ὡς πρὸς. 1, 20. ἡμετάτων αὐτῶν οὐσιαστικῶν, ἐν βραχεὶ ἐπληκ-λαμβανομένων, σύνταξις τῆς περὶ ποικίλλει ὡς πρὸς τὴν πτώσιν λέγονται καὶ πράττονται περὶ τῶν θεῶν ... καὶ. οὐδὲν περὶ τοὺς θεοὺς οὐτ' εἰπόντα οὔτε πράξαντα· 1, 1, 20.

περιέργομαι· αἰτ. παντοῦ μετ' ἐμαυτοῦ ἄγω.

περικίρω· ἀφαιρῶ· παρτ' περιήρει· 3, 2, 4.

περιάπτω· δοτ' καὶ αἰτ. προξενῶ, παρέχω· 2, 6, 13.

περιβάλλω ὀρίπτω περίξ· οὐδέν· κα· κοῖς περιέβλεπεν = οὐδέν· εἰς δυστυχίαν ἐνέβλεπεν· 1, 2, 63. μεσ. περιβάλλομαι δόξαν σωφροσύνης· — ἀποκτῶ ὑπὸ ληψίν ὅτι εἶμαι σώφρων· 4, 2, 6.

περιβλεπτός· ἐξόχος· 3, 4, 1.

περιγίγνομαι· γεν. ὑπερτερῶ τινά· ἄν· δεικνύομαι ἀνώτερός· τινος· 2, 3, 17. 3, 4, 10.

περίεμι· ὑπερέχω· μετχ. περιών· 3, 7, 7.

περιέπω· ἰων. τιμῶ· 2, 9, 5.

† περιέργος· περιττός, ἀνωφελές· 1, 3, 1.

Περικλῆς· 1.) υἱὸς Ξανθίου καὶ Ἀγαρίστης, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῷ 495 π.Χ. τυχὼν, πρὸς τῇ ἐκ τοῦ γένους λαμπρότητι καὶ τῇ ἐκ τῆς φύσεως εὐνοίᾳ, τῆς ἀρίστης ἀγωγῆς. Διὰ τοῦ ἰσχυροῦ αὐτοῦ νοῦ, τοῦ ψυχικοῦ σθένους, τοῦ σοφιστοῦ καὶ ἐμβριθοῦς ἤθους, ἐν πάσῃς ταῖς σχέσεσι τοῦ βίου αὐτοῦ ἐκ-

δηλουμένου, τοῦ βάρους καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου. ὄντος βραχέος, πυκνοῦ καὶ οὐδὲν τὸ περιττὸν ἔχοντος, ἐπεβλήθη εἰς τὸ πλῆθος, ὃ ἦγε καὶ ἔφερε πάντας πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Λεκαπεντάκις ἐκλεγείς συνεχῶς στρατηγὸς διώκησε μετ' ἀπολύτου μοναρχικῆς ἐξουσίας τὰ τε ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ τῆς πατρίδος πράγματα. Ἐξεδίωξε τοὺς Σπαρτιάτας ἐκ τῆς Ἀττικῆς, ὑπέταξε τὴν Εὐβοίαν, ἐξαιτράτευσεν εἰς Μεγαρίδα, ὑπέταξε τὴν Σάμον, συνωμολόγησε πρὸς τὴν Σπάρτην τριακονταετείς σπονδίας, ἐξέτεινε τὸ Ἀθηναϊκὸν ἐμπόριον μέχρι Σινώπης καὶ Ἀριστοῦ, ἀνέπτυξε τὰς προσόδους τοῦ μεγάλου τῶν Ἀθηναίων κράτους, μετέφερεν εἰς Ἀθήνας ἐκ Δήλου τὸ συμμικτικὸν ταμεῖον, κατεκόσμησε τὸ ἄστυ διὰ τῶν μνημείων, τῶν προκαλούντων καὶ μέχρι σήμερον διὰ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν, τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν λατρείαν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὑπέθαλψε τὴν πρὸς τὴν Σπάρτην ῥήξιν, καὶ τέλος καταβληθεὶς ὑπὸ τῶν οἰκογενεακῶν δυστυχημάτων ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ τὸ δευτέρον ἔτος τοῦ Πελοπον. πολέμου. 2) Περικλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ πᾶντος Περικλέους, ὃν ἐκ τῆς Ἀσπασίας ἐγέννησεν· τοῦτον νόθον πολιτικῶς ὤντα οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ τὸν θάνατον τῶν νομίμων υἱῶν τοῦ Περικλέους, ἔκλυον καὶ Παράλλου, καὶ ἐξ οἴκου πρὸς τὰς τοῦ Περικλέους συμφορὰς ἐνεγράψαντα εἰς τοὺς φράκτορας, ὀνοματιζέμενοι τὸ αὐτοῦ, Ἀφρεθείς στρατηγός,

μετὰ τὴν περὶ τὰς Ἀργινούσας μακτιωθεῖσαν διάσωσιν τῶν ναυηγῶν, κατεδικάσθη μετὰ τῶν λοιπῶν συστρατιηγῶν εἰς θάνατον τῷ 2ῳ ἔτει τῆς 93 Ὀλυμπιάδος.—

περίοδοι· ἢ περὶ τὴν κίνησιν· ἰδ. ἀστέρ. 4, 7, 5.

περιορῶ· μὲ κατηγ. μτχ. μετ' ἀδικφορίας βλέπω. χαλεπὸν τοὺς οἰκείους περιορᾷ ἀπολλυμένους—εἶνε σκληρὸν νὰ βλέπῃ τις μετ' ἀδικφορίας νὰ χάνωνται οἱ συγγενεῖς του 2, 7, 2· πρβλ. καὶ 3, 9, 8.

περίπατος αἰ στοαί, αἰ περὶ τὴν ἀγορὰν εἰς ἃς περιεπάτου· 1, 1, 10.

περίπτω· τοῖς κακοῖς—ἐμπίπτω, καταντῶ εἰς συμφορὰς· 4, 2, 27.

† περιπλέκω· καὶ μάλα εὖ περιπλεκόμενον—τὸ ὁποῖον ἴσα—ἴσα ἄριστα περιπλέκεται... 3, 11, 10.

περιποιούμαι· περισσεύματα δικτηρῶ. 2, 7, 3 6.

περιτυγχάνω· τυχαίως συναντῶ· 3, 10, 2. 13. 1. — ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν—νὰ μὴ περιπέσῃ τις εἰς ἀδικον καὶ τὴν· 3, 8, 5.

περιφορά· κυκλικὴ κίνησις· μέχρι τοῦ καὶ τὰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ περιφορᾷ ὄντα... γίνονται—μέχρι τοῦ σημείου τούτου, τοῦ νὰ μάθωσιν ἀκόμη καὶ τὰ οὐράνια σώματα τὰ στεφόμενα οὐχὶ ἐν τῇ αὐτῇ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ κινήσει· 4, 7, 5.

Πέρσαι· οἱ κατοικοῦντες τὴν Περσίαν καὶ ἄρχοντες ἐν τῇ Ἀσίᾳ Σύρων, Φρυγῶν καὶ Λυδῶν. 2, 1, 10.—

† πεπεύω· παῖς μὲ πετσούς ἐπὶ

ἀρχαίου· 3, 9, 9.

πιέζομαι στενοχωροῦμαι· 2, 5, 1.
πιθανός ὁ επιτήδειος νὰ πείθῃ· τὸ
πιθανώτατον ἦθος=δὲ μάλιστα παρέ-
χει πίστιν· ἐπομ. ὁ ἐλκυστικώτατος·
χαρκατῆρ· 3, 10, 3.—πιθανότερα =
ἀπατηλότερα. 3, 10, 7.

Πισίδαι· ἐλέγοντο οἱ μεταξὺ Παμ-
φυλίας, Κερίας, Φρυγίας, Λυκαονίας
κατοικοῦντες· 3, 5, 26.

πιστεύω· δοτ. ἔχω πίστιν· 1, 1, 5, 6.
ἔχω ἐμπιστοσύνην· 2, 1, 31· δοτ.
καί· τί· τί· δ' ἂν πιστεύσειαν ἡ ἀνο-
χὰς ἡ...=εἰς τίνα δὲ ἡδύναντο νὰ ἐμ-
πιστευθῶσι τὴν συνομολόγησιν ἀνοχω-
χῶν 4, 4, 17. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ·
πιστεύειν πίστιν λέγεται καὶ
πιστεύειν ἀνοχὰς, σπονδὰς.
—μετ' ἀπρμ., μελλ. ἔχω πεποιθήσιν·
1, 1, 5, 2, 8.—

Πιστίας· θωρακοποιός, ὁ αὐτὸς ἴσως
τῷ περ' Ἀθηναίῳ (4, 20) Πίστωνι.
Sturz παρὰ Kühner.

Πλάτων· Ἀρίστωνος καὶ Περικτιόνης,
Ἀθηναῖος, γεννηθεὶς τῷ 427. πΧ. τυ-
χῶν πρὸς τῇ ἐκ τοῦ γένους ἐπιστημό-
τητι καὶ τῇ πλουσίᾳ πεπροικισμένη
δικονοίᾳ ἀρίστης ἀγωγῆς, ἣν ἐτελειοποίη-
σε διὰ τῆς ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη οἰκειοτάτης
μετὰ τοῦ Σωκράτους ἀνατροφῆς. Μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ Σωκρ. κατέφυγεν εἰς
Μέγαρα, εἴτα περιηγήθη τὴν Αἰγυπτον
καὶ τὴν Κυρήνην, ἐκείθεν μετέβη εἰς τὴν
Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἐνθα παρὰδοθεὶς
ὑπὸ Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου εἰς
Πόλλιν, σκαρτιάτην, ἀπῆλθον δοῦλος

εἰς Αἴγιναν, ὁπόθεν ἐξαγορασθεὶς ἐπα-
νῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐθῆ ἐν τῷ γυμνα-
σίῳ τοῦ Ἀκαδήμου ἐδίδασκε. Μετὰ
νέκν εἰς Σικελίαν ἀποδημίαν καὶ πε-
ριπετειῶδει διάσωσιν ἐπέστρεψεν εἰς
Ἀθήνας, διδάσκων μέχρι τοῦ 347 π.Χ.
ὅτε ἀπέθανε· Ἐν τῷ φιλοσοφικῷ οὐ-
ρανῷ ὁ Πλάτων λάμπει ὡς ἀστὴρ πρῶ-
του μεγέθους.—

πλάττω· μειαρ· ψεύδομαι· 2, 6, 37.
πλεονασμός· Ἐπαναλαμβάνεται
πολλάκις ἡ πρόθεσις τῶν συνθέτων·
ἀπερύκω ἀπὸ τῶν προβάτων. 2, 9,
2. ἐνεῖναι ἐν τινι. 2, 6, 13. ἐφ' οἷς
ἐφροσῶσι. 3, 5, 21.

πλεονέκτης ὁ αἰσχροκερδής, ὁ ἄλλων
ἀφαιρούμενος χρήματα 1, 5, 3, 2, 6, 19.
πλεονεκτοῦμαι· ὑπὸ τίνος· πιέζο-
μαι ὑπὸ τῆς πλεονεξίας τινός· 3, 5, 2.
πλημμελῶ· ἀποτυγχάνω· 2, 4, 12.
πλουτοκρατία· (μόνον παρὰ Ξε-
νοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις.) ἡ πολιτεία, ἐν-
θα αἱ ἀρχαὶ ἐκ τιμημάτων καθίστανται
4, 6, 42.

ποδώκης· ποι· ταχύπους· 3, 11, 8.
ποθεῖν ὅτι αὐτὸν· ὁ μάλιστα ποθεῖ
τις· 3, 10, 3.

†ποιήσεις· ἐπὶ τῶν=ἐποποιεῖν· 1, 4, 3.
†ποικιλία· ἔργα ἐλαφροῦς ζωγρα-
φικῆς, δηλ. ἄκανθοι, ἄνθη. ἡ ἀπλῶν
χρωμάτων ἐπιχρῖσις. Ἀλλοιθεωροῦσι τὰς
ποικιλίας ὡς λεπτοουργίας, φατνώ-
ματα δηλ. καὶ τὰ παρόμοια τεχνουρ-
γήματα, καὶ ἄλλοι τὰ ἐπὶ τῶν τοίχων
ἐπιτεχνητωμένα ποικίλα· 3, 8, 10.
ποικίλος· ποικίλα· ἔχων· 3, 10,

14.—τὸ ποικίλον οὖς. ἑκτακτος· ἐπιδεδξιότης, πχνουργία, συνετὴ ἐπινόησις· 2, 3, 10.—ἐπίρ.—ως· ἀλλ' ἔχει μὲν ποικίλως πως ταῦτά· ἀλλ' ἔχουσι μὲν ποικίλν τινα διαφορὰν ταῦτα... 2, 6, 21.

ποιμήν· βοσκός· 3, 2, 1. μεταφορ. βασιλεύς· αὐτόθι

ποῖος· εἰσάγει πλαγ. ἐρώτ 2, 1, 23. ἐναλλάσσεται μετὰ τῆς ὁ ποῖος· 4, 4, 13.

ποιῶ· μτβ. αἰτ.=κάνω, ἐνεργῶ· 1, 1, 4. 6. 14. 2, 9. κπλχ.—ἀλλ' ὅταν τί ποιήσωσι νομίεις αὐτοὺς σοῦ φροντίζουσιν· = ἀλλὰ τί εἶνε τοῦτο, δ' ὅταν (οἱ θεοὶ) ποιήσωσι θὰ νομίῃς· ὅτι αὐτοὶ φροντίζουσι περὶ σοῦ· 1, 4. 14.—ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ἀνθρώπους·=ὁ πρῶ· κιώνιος δημιουργὸς ἀνθρώπων. 1, 4, 15. πάντα ποιῶντες·= πᾶν μέσον μετερχόμενοι, πᾶσαν προσπάθειαν καταβάλλοντες· 2, 2, 6. 4, 2, 6 — τὰ πονηρὰ ποιῶ= φαύλως διάγω· 2, 6, 20.— αἰτιατ. καὶ κατηγ. 1, 1, 9. 2, 2, 5. 9. ζῆμιαν θάνατον πεποιήκασιν·=ἔχουσιν ἐπιβάλλῃ ὡς ποινὴν θάνατον· 2, 2, 3. — δοτ. καὶ αἰτ· 1, 1, 15.— διπλῇ αἰτιατ. ἀγαθόν τι ποιῶ τὴν πόλιν·= παρέχω ὠφέλειάν τινα εἰς τὴν πατρίδα· 3, 3, 4.— ἐκ τούτων ἡ μία ἐμπρόθετος· ποιῶ τι πρὸς τινα. 4, 2, 16.— ἀπρμφ. 1, 2, 2. 3. 9. κπλχ.— ῥηματ· ποιητέα·=δεῖ ποιεῖν—ἀμτβ. ἡπερ καὶ ποιεῖν κράτιστον·=καθ' ὅν ὡς γνωστὸν τρόπον εἶνε ἄριστον καὶ ὁ ἀποκρίνηται τις· 3, 8, 2.—εὖ ποιῶ—

εὐεργετῶ· πλχ.— ἄλλως ὅμως ἔχει ἐν 2, 6, 6 ἔνθα· εὖ ποιήσῃς·=ὅτι καλῶς θὰ ἐξεργασθῇ.—Μέσ. ποιῶμι· περιφράσεις· περὶ πλείονος ποιῶμι·=προτιμῶ μᾶλλον· 2, 3. 10. 1, 1, 18. — σχολὴν ποιῶμι·=σχολάζω· ἐπιμελεῖσθαι ποιῶμι·=ἐπιμελοῦμαι 3, 3, 7, 4, 3. 11. καὶ ἄλλαι πλείσται.—

πολεμικός· ὁ πρόξενος πολέμου· ἐπιρ. πολεμικῶς·=πολεμίως, ἐχθρικῶς 2, 6, 18.

πολέμιος ὁ =, ὁ ἐχθρός· 2, 2, 2, — ἐπιρ. †πολεμίως· ἐχθρικῶς 2, 6, 18.

πόλεμος· ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐξήσκει δημοσίᾳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἰδίᾳ ἠδύναντο οἱ πολῖται ἐν Ἀθήναις, ὅπως καὶ ἐν ἄλλαις τῆς Ἑλλάδος πόλεσι συνέβαινε, νὰ μεταβαίνωσι παρὰ τοῖς καλουμένοις ὁπλομάχοις, οἵτινες ἐδίδασκον τὰ πολεμικά· 3, 12, 5. πολιορκῶ· ἐπισκατισθέντος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνει ἀντικείμενον· τοὺς ἤττονας· 2, 1, 13. 17.—Παθ.=κακοῦμι· 2, 1, 18.

πόλις· τὸ ὅλων τῶν πολιτῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν πολιτείαν καὶ μετεχόντων αὐτῆς· πλειστάκις.— ἡ πόλις·=ἡ ἡμετέρα πόλις αἱ Ἀθῆναι πλχ.— ἄξιος τῇ πόλει — ἀξίζει ἡ πόλις νὰ τὸν... 1, 1, 1. 62. 63.— πόλις οἰκεῖν·=διοικεῖν τὰ τῆς πόλεως· 1, 1, 7.— τῇ πόλει διαλέγεσθαι·=τεῖ· πολίταις διαλέγεσθαι 3, 7, 7. ἐν τῇ πόλει (μετανομι.)·=ἐν Ἀθήναις· 3, 11, 1.—ἐλευθέρᾳ πόλει· “τὴν κατὰ νόμους τῶν πό-

λαίων ἀρχὴν—τὴν ἐξουσίαν τὴν ἀπορ-
ρέουσιν ἐκ τῶν νόμων τῶν ἐλευθέρων
πόλεων 4.6.12.—Ἀντιτίθ. τῇ λέξει
στρατεία 4, 4, 1.

πολιτεύομαι μεσ. διοικῶ, κυβερ-
νῶ τὴν πολιτείαν 2. 6, 26. πχθ. οὗτ'
ἂν πόλις εὐπολιτευθεῖη = οὔτε πόλις
δύναται καλῶς νὰ διοικηθῇ 4. 4, 16.

πολλαπλάσια πολὺ περισσώτερα·
ἢ συγκρ. τίθεται κατὰ γεν. ἀφαιρε-
τικὴν. 2, 2, 7.

πολλοστόν· ἐλάχιστον 3, 1, 6.

πολύαινε· ποι. ἐνδοξε, (Ὅμ. Ὀδυσ.
M. 184) 2, 6, 11.

πολυκαρπία (ἡ λέξις κοινὴ καὶ τοῖς
μεταγενεστέροις.) ἀρθονία καρπῶν
3, 14, 3.

Πολύκλειτος· ἐν Σικυδνι γεννη-
θεὶς ἐγένετο ὀνομαστότατος ὡς ἀν-
δρικντοποιός· Ἐξήσε 430. πΧ. —

†πολυμαθής· ὁ πολλὰ μαθὼν. 4,
4, 6.

πολυοψία (μένον παρὰ Ξενοφ. ἀ-
πκντᾶ ἡ λέξις ἀφθονία ὧν 3, 14, 3.

πολύς· συνάπτεται μετ' ἄλλων ἐπιθέ-
των διὰ τοῦ καί 1, 2, 21. 2, 9.

4. 3, 11, 4. 4, 3, 35. καὶ τὸ συγκρ.
3, 5, 3.—οἱ πολλοὶ = οἱ περισσώτεροι·

2. 4, 1. 3, 9, 6. καὶ μὴν πολλά γ' ἐ-
στὶ πρὸς ἂ—προσῆκει...=καὶ ὁμως ὁ-

πάροχουσι διάφοροι περιστάσεις καθ' ἃς
οὔτε νὰ παρατάττη οὔτε νὰ ὀδηγῇ

τὸν στρατὸν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον
πρέπει 3, 1, 11.—συγκρ. πλείον—

πολυσαρκία (ἡ λέξις κοινὴ καὶ
τοῖς μεταγενεστέροις.) ἡ ἰδιότης τοῦ

εὐτραφούς· 2, 1, 22.

πολυσύνδετον· 1, 2, 9. 48. 2, 7,
10. 3, 1, 6. 6, 2. 10. 12. καλχ.

πολυτελέστερος· ὁ ἐκ βαρυτιμο-
τέρης ὕλης, οἷος ὁ χουτὸς κλπ· 3, 10,
10 — δακτυλῶτερος· 3· 14, 5.

πονηρία ἀνήκετος· πολιτικὴ φρυ-
λότης ἀθεράπτετος· 3, 5, 18.

πονηρός· φθῆλος· 2, 5 5 6, 3 (συγκρ.)
—εὐτελοῦς ἀξίος· 2, 7. 4.— ἀντιτίθ.

τῷ χρηστέ· 2 6, 15. τῷ· καλὸς
καγαθός· 2, 6, 16. καλχ.

πονῶ· ἀσχολοῦμαι εἰς τι· μαλακίς·
πρὸς τὸ πονεῖν—χαῦνοι ὅσον ἀφορᾷ τὰς

μετὰ κόπων ἀσχολίας. δηλ. ἐνεκα
τῆς χαυνότητος αὐτῶν μὴ δυνάμενοι

ν' ἀντίσχωσιν εἰς τοῦ· ὑπὸ τινος ἀσχο-
λίας εἰσκαγομένου· πόνους· 1, 2, 2.—

πορεύομαι· βαδίζω· διὰ τῶν μά-
λιστα ὁμολογουμένων ἐπορεύετο (με-

ταφ.) μετεχειρίζετο τὰς ἀληθείας, αἱ
μέλιστα περὶ δεδεγμέναι ἦσαν·

†ποριστικός· ἱκανός νὰ προμηθεύῃ·
3, 1, 6.

πόρνη· (ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ ἔθους·
τῶν ἀρίστων συγγραφῶν.) 1, 5, 4,

†πόρνος· 1, 6. 13.—

πόρρω· μακράν· πόρρω που=μακρὰν
ἂν δὲν ἀπατῶμαι· καὶ ἐπειδὴ λέγεται

ῥωνικῶς=μακρότατα 3, 5, 15.

ποτέ· ἐν εὐθείαις ἐρωτήσ· δηλοῖ ἀγχα-
νάκτησιν, ἐρμηνεύεται δέ· τέλος πάν-

των· 1, 1, 1. 12. 20. 3, 14, 2. καλχ.
—τέλος πάντων. 4, 6, 6.

πότερον· εἰσάγει διπλὴν ἐρώτησιν 1,
2, 15 45. 2, 1, 21. 3, 7, 6· καὶ πλεί-

τάκις· πότερον ἐζήτακας—ἢ πῶς. ἐν-
 θη τὸ πῶς πλεονάζει. 3, 6, 1. —
 Ἐνίοτε εἰσάγει ἀπλὴν ἐρώτησιν. 4, 4,
 7. — Προτάσσεται αὐτοῦ τὸ ἐρωτώ-
 μενον χάριν ἐμφάσεως· ἐμαθον δὲ —
 πότερον—ἢ τούναντιόν· 2, 7, 8. σώ-
 ματα δὲ ἀγαθὰ καὶ κακὰ πότερον ...
 3, 5, 2. ἡ ἀνδρεία πότερον... 3, 9, 1. τὰ
 δίκαια δὲ πότερον... 4, 2, 20. — ὁ τύ-
 πος πότερος ἐν 3, 1, 11. 6, 16.
 που· περίπου. πολλχ. εἰρων. = ἂν δὲν
 ἀπακτῶμαι· τιθέμενον μετὰ τὴν ἡν ἀο-
 ριστολογεῖ λέξιν· 1, 2, 32. 3, 2, 2.
 5, 15. 4, 2, 31. —
 ποῦς· οὐ κατὰ πόδας = οὐχὶ ἐπόμενοι
 τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ· 2, 6, 9. ἵνα κατὰ
 πόδας ἀλίσκωνται = ἵνα συλλαμβάνων-
 ται ἐπὶ τοῖς ἔχουσιν· 3, 11, 8.
 πράγμα· ἡ πολιτικὴ κατάστασις· διὰ
 τὰ πράγματα = διὰ τὴν τῆς πολιτείας
 κατάστασιν, ὅπως νῦν ἔχει· 2, 10, 4.
 — τὰ τῆς πόλεως πράγματα = αἱ πο-
 λιτικαὶ ὑποθέσεις. 3, 7, 1. ἐν τοιούτοις
 πράγμασιν = εἰς τοιαύτας χαλεπὰς καὶ
 ἀνωμάλους περιστάσεις· 2, 7, 2. — ἐνό-
 χλησις· 2, 8, 2. — παρέχω· πρά-
 γματ' α = προξενῶ ἐνοχλήσεις· ἔχω
 πράγματα = δοκιμάζω, ὑφίσταμαι
 ἐνοχλήσεις· 2, 1, 9. οὐκ ἂν πράγμα-
 τα παρέχοι τῇ ψυχῇ — ἀδυνατὸν νὰ
 θορυβῇ τὴν ψυχὴν. 1, 3, 14. — αἰ δι-
 κτυκὰ δυσχέρεια, εἰς ἃς οἱ συκο-
 φάνται ἔρριπτον τοὺς ἐν Ἀθῆναις πλου-
 σίους· 2, 9, 1. — ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶ-
 σις· 4, 7, 2.
 πραγματεύομαι· περί τι = ἀσχο-

λοῦμαι περί τι· 4, 2, 7.
 πρακτικὸς· ἐπιτηδεύς· πολιτεύεσθαι·
 μετὰ τοῦ· λεκτικὸς· 4, 3, 1. συγκρ.
 πρακτικώτερος· 4, 5, 1.
 πράττω· αἰτ. 1, 1, 6. 12. 20. κπλχ.
 οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον πράττοντος
 = διὰ τῶν πράξεων του οὐδαμῶς ἄ-
 θεος· οὐδὲ ἀνόσιος ἦν· 1, 1, 11. οὐδὲν
 ἀσεβὲς πράττωντα = οὐδαμῶς διὰ τῶν
 πράξεων του ἄθεος· κηκαστά· 1, 1,
 20. — τὰ ἐκ αὐτοῦ πράττειν = ἀσχολεῖ-
 σθαι εἰς τὰς ἐκ αὐτοῦ ὑποθέσεις· 2, 9, 1.
 — τὰ τῆς πόλεως· πράττω = κυβερνῶ
 τὴν πολιτείαν· 3, 7, 3. — πράττω
 ἅμα καὶ = ἐνεργῶ ἀπὸ κοινοῦ· 2,
 3, 19. — πράττω = πολιτεύομαι· συν-
 δεομένου στενωδῶς μετὰ τοῦ λέγειν·
 4, 2, 4 κπλχ. — πράττω τὰ πολιτι-
 κά = πολιτεύομαι· 4, 2, 6. — εἰ πράτ-
 τω = εὐτυχῶ, εἰ ζῶ· 3, 9, 15. 4, 1,
 5. κπλχ. — οἱ μὲν οἰόμενοι — εὐφραίνον-
 ται = ἐκείνοι. μὲν οἵτινες νομίζουσιν ὅτι
 οὐδαμῶς εὐτυχοῦσι δὲν χείρουσιν, ἐκεῖ-
 νοι δὲ οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἐργασία
 αὐτῶν προκόπτει χείρουσι· 1, 6, 8. εἰ
 δὲ πράττοντες = ὀρθῶς· δὲ πράττοντες·
 2, 1, 33. 3, 9, 15. — τὰ καλὰ πράτ-
 τω = ἐντίμως· διάγω· 2, 6, 17. ἀντιτίθ.
 τῶ· οἱ τὰ πονηρὰ ποιοῦντες· 2, 6, 20.
 Πρὸ τὰ πραττόμενα = αἱ πράξεις· 1, 1,
 19. πρᾶχθῆναι = κηκωθῆναι· 1, 1, 6.
 Μεσ. οὐκ ἐπράττετο χρήματα τοὺς ἐπι-
 θυμοῦντας = δὲν ἐλάμβανε χρήματα
 ἀπὸ τούτων. — πράττομαι ἀργύριον =
 εἰσπράττω χρήματα· 1, 2, 7.
 πρεπωδέστατος· ὁ τὰ μάλιστα

ἀρμόζων· 3, 8, 10. 2, 7, 10.

πρεσβύτερος· ὁ μεγαλύτερος· τὴν ἡλικίαν· 2, 3, 15. πρεσβύτατος = ὁ πρῶτος· 2, 2, 1.

προάγω· κάμνω· τινὰ νὰ προκόπτῃ· προαγαγεῖν δ' ἐπ' αὐτὴν οὐχ ἱκανόν = δὲν ἐγένετο ὅμως ἐπιτήδειος νὰ εἰσγάγῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς ὥστε νὰ προκόψωσιν ἐν αὐτῇ· 1, 4, 1.

προάγομαι· ἀκατασχέτως φέρομαι, παρὰ δίδομαι· 1, 2, 22.

προαγορεύω = δεῖτ. καὶ τελ. ἀπρμ. προλέγω, προμνητεύω· 1, 1, 4. εἰδ. προτ. προλέγω· 1, 1, 5. προαγορεύομεν μὴ διαλέγεσθαι = ἀπροκαλύπτως σοὶ ἀπαγορεύομεν νὰ διαλέγησαι... 1, 2, 35.

† προαιρετέον· 2, 7, 10. ἰδ. ἐπόμενον·

προαιρούμαι· προτιμῶ· κατὰ τινὰ πλεονασμὸν λαμβάνει τὸ ῥ. καὶ τὸ συγκρ. μ. ἄλλων· 2, 1, 2, 3, 5, 16. 4, 2, 9. 4, 4. — θάνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον ἦν = ἐπρεπε νὰ προτιμηθῶσιν ἀντ' αὐτοῦ θάνατον· 2, 7, 10. Ἡ φρ. ἰσοδυναμεῖ τῇ· ἔδει προαιρεῖσθαι τοῦτο δ' εἶνε ἀποδ. ὑποθετικῆς προτ. διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστ. ἰστορ. χρόνου φερομένης, κατὰ παρὰ λείψιν τοῦ ἄν, σημαίνει δ' ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκδηλουμένη πρᾶξις (τοῦ ἀπὸ τοῦ ἔδει ἐξαρτωμένου.) ἀναμφιβόλως θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἐν ἐπραγματοποιεῖτο ἢ ἀπραγματοποιήτος ὑπόθεσις. —

προακούω· ἀκούω πρότερον· 2, 4, 7.

προβάλλομαι· προτείνω· ἀσπίς καλὴ πρὸς τὸ προβάλλεσθαι = ἀσπίς ἐπιτηδεύει, χοήσιμος εἰς τὸ νὰ προφυλάττῃ προτεινομένη· 3, 8, 4.

† προβιβάζω = προάγω· τῷ λόγῳ προβιβάζοντες = διὰ τοῦ λόγου προάγοντες = κάμνοντες αὐτοὺς νὰ προσδεύωσιν· 1. 5. 1.

προβολή· προπύργιον· 3, 5, 27.

προβουλεύομαι· προνοῶ· 2, 10, 3.

Πρόδικος· σοφιστὴς ὀνομαστότατος ἐκ Κέω, γεννηθεὶς περὶ τὸ 460 π.Χ. μάγῳ ἐν Ἀθήναις τιμώμενος, διδάσκων τὴν ῥητορικὴν ἐπὶ μισθῷ. Οὐδὲν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, δι' ἃ ἐθαυμάζετο διεσώθη ἡμῖν, πλὴν τοῦ ἐν ἀπομνημ. 2, 1, 21-34 μύθου περὶ τοῦ Ἡρακλέους, ὃν ὁ Ξενοφ. ἀπὸ μνήμης ἀφηγεῖται. Καλεῖται δὲ «ὁ σοφός».

προελεύω· γεν. χωρῶ πρὸ τινος· ἐφιππος· 3, 3, 1.

† προεξορῶ· χαριέστερον δὲ καὶ — ἡμέρα μᾶλλον ἢ ὑστερίζειν = παρέχει δὲ μεγαλυτέραν εὐχαρίστησιν καὶ ν' ἀναχωρῇ τις πρότερος κατὰ μίαν ἡμέραν ἢ νὰ ὑπολείπηται ἐν τῇ πορείᾳ· 3, 13, 5. —

προέρχομαι· προχωρῶ· ἀπρμ. προῖναι· 2, 6, 23.

† προετιμός· δαπανηρός· 3, 1, 6.

προθυμοῦμαι· ἔχω προθυμίαν· 2, 6, 27.

προΐσστημι· πρμ. προσστήκει = διοικῇ· 5, 2, 2. ἀπρμ. προστάναι = νὰ κυβερνᾷ· 4. 2, 2. καλχ.

προεκλῶμαι· τινὰ εἰς τι προσκα-

λῶ 2, 3, 17. Τὴν προθυμίαν τῶν ἀδελφῶν εἰς ἀμοιβαίαις εὐεργεσίαις καὶ συμφιλίωσιν ὁ Σωκρ. μετὰ χάριτος καλεῖ ἀγῶνα· ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐφ' ὁμοίας φράσεως εἰδικὸν ῥῆμα τοῦτο—
πρόκειται· τῆς χάριτος ἡμῶν ὄρη μέγала—πρὸ τῆς χάριτος ἡμῶν ἐκτείνονται ὄρη μεγάλα. Ἐννοεῖ τὸν Κιθαιρῶνα μετὰ τῶν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν κατηκόντων ὁρέων 3, 5, 26.

προκρίνομαι· ὑπερέχω 3, 5, 19. Προκρούστης· διαβρότης· ληστής, ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ. ὃς τοὺς συλλαμβανόμενους διαβάτης ἐθετεν ἐπὶ κλίνης· καὶ τοὺς μὲν βραχεῖς ἐτάνυσ μέχρ' οὗ κατακτῶσιν ἰσομήκεις τῇ κλίνῃ τῶν δ' ὑψηλῶν ἀπέκοπτε τὰ ἄκρα. Ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Θεσέως. 2, 1, 14.

προληψίς· τὴν δὲ συνουσίαν—ὡς ἐγένετο—διηγέσσομαι. 1, 2, 13. Κριτόβουλον—πυθόμενος—ὅτι ἐφίλησε. 1, 3, 8. θεῶν ἡτθῆται—ὅτι εἰσὶ. 1, 4, 13. γινώσκει τὸ θεῖον ὅτι ἐστὶ· 1, 4, 8. Τὸν Δαίδαλον οὐκ ἀκήκοας ὅτι 4, 2, 33. τὴν γῆν ὁπόση ἐστὶν εἰδέναι 4, 7, 2. τῶν δὲ Σωκράτη γινωσκόντων οἶος ἦν 4, 8, 11. πρβλ. καὶ 4, 2, 36. 4, 15. καλχ.—Καὶ ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου· δεινὴν τινα λέγεις δύναμιν τοῦ φιλήματος—ἡ δύναμις τοῦ φιλήματος ἦν λέγεις, δεινὴ τις ἐστὶ. 1, 3, 12. ἄξιον δ' αὐτοῦ καὶ ἂ πρὸς Ἀντιφῶντα διελέχθη—ἄξιον δὲ καὶ ἂ πρὸς Ἀντιφῶντα αὐτὸς διελέχθη. 1, 6, 1. τοῦτο δὲ λέγεις δεινὸν πάλαισμα—τοῦτο δ' ὁ λέγεις, δεινὸν ἐστὶ πάλαισμα.

2, 1, 14. πρβλ. καὶ 3, 14, 2. προμνηστρίς· (λέξις ἀμφίβολος.) προξενήτρια 2, 6, 36:

προμνωμαί· μτχ. ἡ προμνησαμένη—ἡ προξενήτρια 2, 6, 36.

προνοοῦμαι· φροντίζω, προβλέπω. 4, 3, 12.

προοιμιάζομαι· ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου μου λέγω· γενικῶς σχετικὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως· 4, 2, 3.

προοίμιον· λέγεται τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ ῥητορικοῦ λόγου τμήμα, ἐν ᾧ ἡ εὐνοία, ἡ προσοχή καὶ ἡ εὐμάθεια. 4, 2, 3.

προορῶ· βλέπω μακράν 2, 4, 7.

προπάσχω· οὐδὲν ἀγαθὸν—ἐκ τῶν προτέρων οὐδεμίαν εὐεργεσίαν λαμβάνω 2, 2, 5.

†προπαρασκευάζω· προετοιμάζω. 2, 2, 5.

προπέμπω· συνοδεύω· τὸν ἐκ ψωμὸν ἐνὶ ὄψῳ—να συνοδεύῃ ἕκαστον ψωμὸν μὲ ἐν προσφάγιον· 3, 14, 4.

προπεπονημένα· οἱ πόνοι, οἷς πρότερον ἔχει τις ὑποστῇ· 4, 2, 23.

†προπηλακίζω· κυρ. ρυπαίνω· να κόπτω· εἰς τὴν ὕβριν δὲ ταύτην ὑπεβάλλοντο οἱ εἰς ἀτιμίαν καταδικασθέντες· εἰτα τὸ ῥῆμ· δηλοῖ πᾶσαν ὕβριν 1, 2, 49.

πρός· γεν· οὐδαμῶς πρὸς σοῦ —ἀναρμοστὰ καθόλου πρὸς τὸν χαρὰ κτηρὰ σου· 2, 3, 15.—δοτ. σημαίνει προσθήκην· 1, 1, 21· κπλχ. — αἰτ. χρόνον· πρὸς χειμῶνα—κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος· 1, 2, 1. πρὸς

- ἐαυτόν=ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτὸν τὸν Σωκρ. 1, 2, 52. προβλ. 1, 3, 4, 3, 5, 4, 4, 8, 7, καλχ.—Δὲν ἐπικυβάνεται πρὸ τοῦ ἐπομ. οὐς. τοῦ διὰ τοῦ καὶ συνδεσμένου 1, 2, 1, 3, 3, 4, 17, 2, 1, 6, 4, 2, 27.
- προσάγομαι προσελκύω 3, 4, 9.
- προσαγορεύω χαιρετίζω ἄρ. προσαγορεύει 3, 2, 1. καὶ προσειπὼν 3, 13, 1.
- προσαίτω ἐπαιτῶ. ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐπαιτῶν λεγόμενον 1, 2, 29.
- προσανατίθημι (ἡ λέξ. ἀφίσταται τοῦ ἐθους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν.) ἀνακυβάνω προσέτι 2, 1, 8.
- προσάντης· ἀπότομος 3, 5, 25.
- †προσαποβάλλω αἶτ. πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν χάνω καὶ τὰ... 3, 6, 7.
- †προσβιβάζω ταῦτ' αὐτῶν τῶν προβιβάζω, ὁ ἰδ.—
- προσδίδωμι=μεταδίδωμι (ἡ δοτ. τοῦ προσ. ἄντικ. καὶ ἡ γεν. τοῦ πραγμ. ἐννοοῦνται: τῶ Κριτίκ, φιλήματος) 1, 2, 29.
- †προσεικάζω ποιῶ τι ὁμοίον τινι τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῶ εἶδει προσεικάζειν=νὰ ἐξωτερικεύῃ διὰ τοῦ προσώπου τὰ ψυχικὰ πάθη. 3, 10, 8.
- πρόσειμι· προσυπάρχω· δοτ. 1, 2, 10.
- †προσεκτικὸς συγκρ. 3, 5, 5, προφυλακτικώτερος.
- προσερχομαι τῶ δῆμῳ κυριολεγέται ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δημηγορούντων 3, 7, 1.—νῦν ἐλάττω ἢ πρόσθεν προσέφασκεται= νῦν ὀλιγωτέρως
- προσόδους εἰσπράττομεν ἢ ἄλλοτε. 3, 6, 12.
- †προσερωτῶμαι πρὸς τοῦτο· ἐρωτῶμαι 3, 9, 4.
- προσῆκει ἀπρσ. ἀρμόζει.—οὐς μὴ προσῆκει· δηλ. τοῖς φίλοις 2, 6, 22. δοτ. καὶ γεν. =μετέχει τις τινός 4, 5, 7, 10.
- †προσηκόντως· πρεπόντως, ὡς δεῖ 3, 41, 6.
- πρόσθεν μεμτχ. ἐνεστ. 3, 5, 4. =πρότερον
- †πρόσθημα· προσθήκη· οἱ δὲ ἀρμόττοντες... εὐόκασιν=οἱ δὲ εὐκρμοστοῦντες· τῷ σώματι θώρακες σχεδὸν ὁμοιάζουσιν οὐχὶ με φερόμενον βάρος ἀλλὰ με προσκεκολλημένον τι τῷ σώματι πρᾶγμα 3, 10, 13.
- προσιέμαι· στέργω, δέχομαι 2, 6, 18, 7, 11, 8, 5, 4, 7, 12.
- προσκαλοῦμαι· εἰς ὥρισμένην ἡμέραν καλῶ...—2, 9, 5.
- †προσκατηγορῶ πρὸς τοῦτοις κατηγορῶ μετὰ παιδιᾶς λέγεται ἐπὶ ἀγαθοῦ 2, 6, 34.
- προσκνῶμαι (ἡ λέξ. ἀφίσταται τοῦ ἐθους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν.) προστρίβομαι 1, 2, 30.—
- πρόσοδος· εἰσόδημα 3, 6, 5. ἐνοίκιον 3, 41, 4.
- †προπαίζω ἀστειεύομαι 3, 1, 4.
- †προσπέτομαι πετῶ πρὸς τινά· ἄρ. ὑποτ. προσπτῆται 3, 11, 5.
- †προσπορίζω προσέτι προμηθεύω 3, 6, 5.
- προστατεύω εἰμὶ ἄρχων 3, 4, 6.

γεν. 3, 6, 1. — ἐν ταῖς πόλεσιν = μεταξὺ
τῶν πολιτῶν 2, 8, 4.

προστάτης χοροῦ = ἡγεμὼν χοροῦ.
3, 4, 6.

προστατῶ λαμβάνω τὴν πρωτοβου-
λίαν· προνοῶ 2, 7, 9.

προσφέρομαι τι· μεταχαρίζομαι
τινα 3, 7, 8. καὶ ἀμτβ. 3, 11, 11, 4, 2, 1.

† προτακτέον· πρέπει νὰ προτάξῃ
3, 1, 10.

πρότερον· ἐπιρ. γρ. 3, 8, 1. ἐνθα·
τὸ πρότερον, — πρότερον = εὐκολώτερον
2, 7, 2.

προτίθημι· προτείνω· τῆς πόλεως λό-
γου περί τινος προτεθείσης· ὅταν ἡ πη-
τρὶς διὰ τοῦ κήρυκος προτείνῃ ν' ἀγο-
ρεύσῃ τις περί τινος· 4, 2, 3.

προτιμῶμαι· ἐκ τιμῶ περισσώτερον·
2, 5, 3.

προτρέπομαι· ἀμτβ. προτρέπομαι·
1, 1, 4, 5, 1. — μετ' ἀπρμφ. παρκει-
νοῦμαι 1, 2, 32, 2, 3, 12. — μετ' αἰ-
τιατ· 3, 3, 8. —

† προτροπάδην· δρομικῶς, ἀκχτη-
σκέτως· 1, 3, 13.

προφυλάττω· ὡς φρουρὸς φυλάτ-
τω· 2, 7, 14.

πρωτεύω· ἀμτβ. εἰμι πρῶτος·

πρωτὸν ὑπερθ.· δηλωτικὸν τάξεως.

πρῶτον μὲν — ἐσκόπει δὴ 1, 1, 1 — 16.

πρῶτον μὲν — εἶτα· 1, 2, 1, 4, 8, 1.

κπλχ. — πρῶτον μὲν — θαυμαστόν δέ.

1, 1, 2. — πρῶτον μὲν — ἐπειτα· 1, 4,

11, 7, 2, 3, 6, 2, 4, 2, 3, 1, 5, 1. πρῶτον μὲν

ἐπεὶ δεῖ... 4, 2, 1 — 6. πρῶτον μὲν —

— ἐπειτα δέ 3, 11, 12. πρῶτον μὲν —

πάλιν δέ 4, 2, 22 — 3. — τὴν γε πρῶ-

την (ἐν. ὁ δὲ ὅν) = ἐπὶ τοῦ παρόν-

τος· τοῦλάχιστον· 3, 6, 10.

πύκτης πυγμάχος.

πυρετός· ἀγχιθὸν πυρετοῦ = ἀσιτία.

3, 8, 6.

πὼ μέχρι τοῦδε· ἀποχωρίζεται τῆς ἀρ-

νήσεως· 3, 6, 6. — μετὰ τοῦ ποτε

(πῶ ποτε) ἐν ἐρωτήσεσι, ἐνεχούσαις

ἀπόφασιν 2, 2, 7, 4, 2, 24, 4, 11,

5, 9. —

πῶλῶ· ἐκτίθημι εἰς πώλησιν. 2, 1, 20.

παθ. 2, 5, 5. ἐνθα μετὰ τοῦ· ἀποδί-
δοσθαι·

πῶμα· τὸ ποτόν, τὸ πινόμενον.

πῶς· εἰσάγον εὐθεῖαν ἐρώτ. δηλοῖ ἀγα-

νάκτησιν. 1, 2, 8, 5, 22. — κολαστικόν·

1, 3, 1, 4, 8, 2, 1, 21, 6, 21, 4, 6, 2. —

πῶς ἡσκημένου = ἀνασκήτου, κακῶς

ἡσκημένου 3, 13, 6. — ἐγκλιτ· πῶς

ἄλλως = κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον· 2, 6,

39, 4, 6, 9.

P.

ῥαδιοουργία· ἡ μαλθακότης· 2,
1, 20.

ῥαδίως πάνυ = εὐθυμότατα· 1, 2, 1.

ῥαθυμία· ὀκνηρία, ἀφροντισία· 3,
5, 5.

ῥαστώνη· ἀνακούφισις τῶν πόνων·

3, 13, 5.

ῥαψωδός· ἐκκλοῦντο ῥαψωδοὶ

οἱ συρράπτοντες· ἐπη ἐκ τῶν ὁμηρικῶν,

τῶν τοῦ Ἡσιόδου καὶ βραδύτερον καὶ

ἄλλων, καὶ ἀπαγγέλλοντες αὐτὰ ἐν

πανηγύρεσι. Καὶ ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἀπέ-

λαυον μεγάλης ὑπολήψεως καὶ σεβασμοῦ παρὰ τοῦ κοινοῦ, βραδύτερον, μετὰ τὴν κατὰ κράτος τῶν ἐπῶν, ἐξέπεσον καὶ ἐγένοντο πάνυ ἡλίθιοι καὶ παρὰ μετ' ἀκριβεῖς ἐπιστάμενοι αὐτά·
Α. 2, 10.

ρηιδίως· ἰων. = εὐκόλως· — Ἔργ· καὶ Ημέρ. Ησιόδ. στ. 288 ἐν **Σ.** 1, 20
 ῥιψοκίνδυνον ἔργον· κινδυνῶδες

Σ.

σαφηνίζω· καθιστῶ τι σαφές· φανερόν. 4, 3, 4.

σαφής φίλος = εὐλικρινής 2, 4, 1.

σέβω· μτβ· αἰτ. σέβουμι· σπανιώτερος τύπος παρὰ τοῖς πεζοῖς). 4, 4, 19.

Σειρήνες· θεότητες, πρόσωπον μὲν καὶ στῆθος περσένης· ἔχουσαι, σῶμα δὲ πτηνοῦ, θυγατέρες Ἀχελώου καὶ Μελομένης· κατοικοῦσαι ἐν τοῖς μεταξὺ Σκελίας καὶ Ἰταλίας σκοπελώδεσι νησιδοῖς, ἐντὸς λειμῶνων, λιγυρόν ἄδουσαι καὶ θέλγουσαι πάντας τοὺς παραπλέοντας. Ὅστις δὲ ἐξ ἀγνοίας πλησιάσῃ καὶ ἀκούσῃ τὸν φθόγγον τῶν Σειρήνων ἐπιλανθάνεται τοῦ οἴκαδ' αὐτοῦ καὶ τῶν προσφίλων, ἀποθνήσκει δὲ παρὰ αὐτά· τὰ δ' ὅσα τὰ του σήπονται ἐν τῷ αὐτῷ μετὰ τῶν λοιπῶν σωρῶ. (Ὀδυσ. Μ. 39-46)

σεο = σοῦ·

σημαίνω· ἀμτβ. ἀποδεικνύω· 1, 4, 9. — με· δοτ. καὶ προσδ. τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπίνων 1, 1, 9 δοτ. δηλῶ πιν· 1, 2, 9. — αἰτ. 1, 1, 3. — δοτ. καὶ αἰτ. καὶ σημαίνειν ἃ βουλόμεθα = καὶ (ἐποίησαν τοιαύτην) ὥστε

ἔργον· 1, 3, 10.

ῥυθμός· — τοῦ θώρακος = ἡ εὐρυθμία τοῦ θώρακος. δι' ἧς πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ πρὸς ἄλληλα εὐχρηστοῦσιν· εὐχρηστοῖα· τὸν δὲ ῥυθμόν... τιμῆ· = τὴν δὲ εὐχρηστοῖαν ποῦν ἐκ τῶν δύο ἀποδεικνύων μὲ τὸ μέτρον (τὸν πῆχυν) ἢ μὲ τὸν ζυγόν, ἀντὶ μεγαλυτέρας τιμῆς πωλεῖς; 3, 10, 10.

ἡμεῖς ν' ἀνακοινῶμεν πάντα ἃ β. 1. 4. 12. — γεν. σημαίνω· ὅτου δέομαι = ἐκφράζομαι· τίνας ἔχω ἀνάγκην· 2, 2. 5. + σίαλον· 1, 2, 51.

Σιμίαις· (ὄρθοι. Ἰσως Σιμίαις)· Θεβαῖος φιλόσοφος, μαθητὴς τοῦ Φιλόλαου καὶ στενός τοῦ Σωκρ. φίλος μεταβίων ἐπίτηδες ἐκ Θεβῶν ἐν βλάβῃ καὶ ἀναστρέφεται αὐτόν· 1, 2, 48. 3, 11, 7.

Σίνις· ληστής ἐπὶ τοῦ ἱσθμοῦ, ὁ ἀλλως Πιτυοκάμπτης· καλούμενος, συλλαμβάνων τοὺς διερχομένους καὶ δένων εἰς δύο καμπτομένους πίτυς ἀΐφιέμεναι κατόπιν διέσχίζον αὐτούς. Ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Θεσέως· —

σιτίον· τροφή, ὄψον· 1, 6, 2. **Σ.** 1, 24· σίτος· ἄστος. 3, 14, 2.

σιτῶ· ἐσθίω, τρώγω· 1, 6, 2.

Σκείρων· διαβόητος ληστής, ἐπὶ τοῦ ἱσθμοῦ πρὸς τὴν Μεγαρικὴν ἀναγκάζων τοὺς διερχομένους νὰ πλύνωσι τοὺς πόδας του καθήμενοι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ κρημοῦ καὶ καταρρίπτων αὐτοὺς εἰς τὰ κατὰ τῶν βράχων. Ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Θεσέως καθ' ὃν τρόπον

ἐφόνευσεν τοὺς συλλαμβανομένους, ἐκλήθησαν δ' οἱ βράχοι ἐκεῖνοι ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του Σκειρωνίδης πέτραν **2, 1, 14.**

† σ κ ε π η· κλύμμυ. **3, 10, 9.**

σ κ ε υ ή· ἀμύρισι· **1, 7, 2.** σκευήν τε καλήν κέκτηνται = μεγαλοπρεπεστάτην καὶ δαπανηροτάτην ἀμύρισιν ἔχουσι. Οἱ ὑποκριταὶ ἐνεδύνοντο μεγαλοπρεπῶς, ἡ δ' ἐπίδειξις τῆς τέχνης αὐτῶν κατὰ τὰς Διονυσιακὰς ἐορτάς ἀντὶ μεγίστης δαπάνης ἐγένετο· **3, 13, 6.**

σ κ ο π ῶ· αἰτ. μελετῶ **1, 1, 12.** — ἐξετάζω· **1, 1, 16. 2, 2, 4. 3, 1, 10.** = μὲ δύο πλκγ. ἐρωτ. συμπλεκόμενος, ὧν ἡ μὲν διὰ τοῦ ἀναφ. ἐπίρρ. τῆς πλκγ. ἐρωτήσεως· ἡ δὲ διὰ τῆς ἀναφ. ἀντων. τῆς εὐθ. ἐρωτήσεως πρὸς μείζονα δύνει· **1, 1, 11.** — αὐτῶν ἐσκόπει πότρεά ποτε = ... ἔκμυε δὲ περὶ τῶν δοξασίῶν αὐτῶν τὰς ἐξῆς τέψεις· **1, 1, 12.** Ἡ μὲν γενικὴ, ἡ κατὰ πρόληψιν συμπληροῦσα τὸ κυρ. ῥῆμ. ἀνήκει εἰς τὴν μετοχὴν νομίσαντες ὡς ὑποκ., ἡ δ' ὀριστικὴ ἡ ἐκ τοῦ ἱστορ. χρ. ἐξκρωμένη δηλοῖ ὅτι τὸ πρᾶγμα τὸ ὑπὸ τοῦ Σωκρ. ἐλεγχομένον ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ χροονικὸν σημεῖον τοῦ Ξενοφώντος· — Με πλκγ. ἐρώτ. διὰ τοῦ εἰ εἰσαγομένην· **2, 2, 2.** — διὰ τοῦ ἐάν· **4, 4, 12.** — Με αἰτ. καὶ πλκγ. ἐρωτ. διὰ τοῦ μή = μήπως· **2, 5, 5.** — ἀμτβ. σκεψάμενοι = ἀφοῦ λάβωσιν ὑπ' ὅψιν των· **1, 4, 1.** — σ κ υ θ ρ ω π ὅ ς· ὁ ἔχων τὴν ὄψιν σκυθράν, ὁ λυπημένος· **2, 7, 1.** ἀντιτιθ. τῇ λέξ. φ α ἰ δ ρ ὅ ς· **3, 10, 1.** — ἐπίρ.

σ κ υ θ ρ ω π ὅ ς· (ἡ λέξις κοινὴ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις) **2, 7, 1.**

Σ κ ὕ λ λ α· τέρας, ζῶν ἐντός σπηλαίου, πρὸς βορρᾶν τετραχμένον, ἐν σκοπέλῳ ὀξεὶ καὶ ὑψηλῷ, ἔχον δώδεκα μὲν πόδας ἀράτου, ἐξ δὲ περιμήκεις λαίμους, ἐρ' ἐκάστῳ τῶν ὁποίων φοβερὰ κεφαλὴ πέφυκε μετὰ τριστοίχων ὀδόντων πυκνῶν καὶ πολλῶν, προξενούντων θάνατον καὶ μέχρι μὲν τοῦ μέσου εἶνε κεχωσμένη ἐντός τοῦ κοίλου σπηλαίου, ἐκτός δὲ αὐτοῦ ἐξάγει τὰς κεφαλὰς καὶ ἀλειύει, περιερευῶσα τὸν πόντον, δελτῖνας καὶ κύνας καὶ ὅ, τι δῆποτε μεγαλύτερον κῆτος συλλάβῃ ἐκ τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπειραχρίθμων ζώντων. Οὐδέποτε ἀνύτης ἐκείθεν διερχόμενος ἐκκυχήθη ὅτι διεφυγε. (Οδυσ. Μ. 73-99.)

σ κ υ τ ε ὕ ς· ὁ ἐργαζόμενος τὰ δέρματ., ὁ ὑποδηματοποιός· **3, 7, 6.** κκλχ. σ κ υ τ ε ὕ ῶ· (ἡ λέξ. ἀρίσταις τοῦ ε. θους τῶν ἀρίστων συγγραφέων) εἰμαι σκυτεὺς, σκνδαλοποιός· **4, 2, 22.**

σ κ ὥ π τ ο μ α· ἐμπικίζομαι, γελῶμαι· **3, 6, 12.**

σ ο φ ί α· ἐπιτηδεύτης, ἱκανότης, ἐμπειρία· **2, 3, 10.** — ἡ γνῶσις τοῦ χρησθαι τοῖς κκοῖς καὶ ἀγαθοῖς καὶ εὐλαβεσθαι τὰ αἰσχροτά· **3, 9, 4.** — σοφία ἐστὶν ἐπιστήμη· **4, 5, 6.** ἄλλο δέ τι — ὃ σοφοὶ εἰσιν· — μὴ λοιπὸν νομίζεις ὅτι εἶνε ἄλλο τι ἢ σοφία, ἢ τοῦτο, καθ' ὃ οἱ ἄνθρωποι σοφοὶ εἰσιν· **4, 6, 7.** — σοφία ἐπίσης εἶνε καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ· **3, 9, 5.**

ἀλλ' ἡ γέ τοι σοφία, ὦ Σωκρ. ἀγαθὸν ἐστίν. ταῦτα εἰρων. λέγει ὁ Εὐθύδημος 4, 2, 33. Τὸν κνίκτιον σπουδαίως καλεῖ αὐτὴν ἀεγιστον ἀγαθόν 3, 9, 5, καὶ 4, 5, 6.

σοφίζομαι μετὰ λεπτολογίης καὶ κλεψινοίας διαλέγομαι 1, 2, 46.

σοφισταί· κατ' ἀρχάς ἐκκλοῦντο οἱ περὶ μουσικὴν δικτρίβοντες καὶ πρὸς κιθάραν ᾄδοντες, εἶτα δ' οἱ φιλόσοφοι. Ἐπὶ Σωκράτους ὅμως ἐκκλοῦντο οἱ πωλοῦντες ἀργυρίου τῷ βουλομένῳ τὴν σοφίαν 1, 6, 13. ἥτις ἐφάνετο μὲν ἥτι εἶνε σοφία, πρᾶγματι ὅμως δὲν ἦτο· (φάσκοντες φιλοσοφεῖν 1, 2, 19.) Ἐφ' ἡμετέρας εἶπε, τὰ πάντα γινώσκουσιν 1, 4, 1.—Τὸ ὄνομα τοῦ σοφιστοῦ θεωρεῖ ὁ Σωκρ. οὕτως κίσχυον ὅσον κίσχυον εἶνε καὶ τὸ τοῦ πόρνου, τοῦ πωλοῦντος ἀντὶ ἀργυρίου τὴν ἐκυτοῦ καλλομένην 1, 6, 13.

Σοφοκλῆς· ὁ Σοφίλου, Ἀθηναῖος, γεννηθεὶς τῷ 495. ΠΧ' εἰς τῶν τριῶν ἐξοχωτέρων τῆς ἀρχιότητος τραγικῶν, ποιήσας ἑκατὸν τριάκοντα ἐν ὅλῳ δράματι, ὧν 17 μὲν ἐθεωροῦντο νόθα, ἑπτὰ δὲ μόνον σήμερον σωζόμενα. Τῷ 440 μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς «Α ν-τι γ ὀ ν η ς» ἐξελέγη συστράτηγος τῷ Περικλεῖ εἰς τὴν κατὰ τῆς Σάμου ἐκστρατείαν. Ἀπεθάνεν 95 ἐτῶν. Ἦν θέσιν κατέχει ἐν τῷ ἔπαι ὁ Ὅμηρος τὴν αὐτὴν ὁ Σοφοκλῆς ἐν τῇ τραγωδίᾳ —

σοφός· εἶνε ὁ ἐπιστάμενος τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, ὡς αὐτῶς δὲ καὶ τὰ κί-

σχυρά, καὶ δυνάμενος ἐκείνων μὲν νὰ κάμῃ χρῆσιν, ταῦτα δὲ ν' ἀποφεύγῃ. Ἦ σοφῶς ταυτίζεται ὁ σ ὡ φ ρ ω ν. (ιδ. λεξ.) 3, 9, 4. — ὁ ὀρθῶς πράττων αὐτ.—δὲ καὶ ἐπίσταται κατὰ τοῦτε καὶ σοφός εἶνε. 4, 6, 7.—ὁ σοφιστής 2, 1, 21.—Τῶν πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν = τῶν ποιητῶν 1, 6, 14

Σπάρτη· ἡ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Εὐρώτα πόλεως, καταστῆτα ὑπέρτοχος τῶν λοιπῶν πόλεων διὰ τὴν εἰς τοὺς νόμους ὑπακοὴν τῶν πολιτῶν αὐτῆς 4, 4, 15.

σπεύδω· αἰν. μετὰ σπουδῆς πράττω τι, βιάζομαι νὰ... 4, 3, 1.

σπουδάζω· ἀμτβ. σπουδαιολογῶ 1, 3, 8. 4, 1, 1. ἐν τούτοις ἀντιπθ. τῷ· παίζειν.—σπουδάζω ἐπὶ τινι = μετὰ σπουδῆς φροντίζω περὶ τίνος 4, 3, 11.—

σπουδαῖος· τὴν τέχνην = δεινός τ.τ. 4, 2, 2. — ἐπιτήδειος, κατὰλληλος πρὸς... 4, 4, 23.

σταθμός· βάρος. 3, 10, 10.

στασιάζω· ἀμτβ. ἐν στάσει εἰμί, ἐν πολιτικῇ ἀνκατατάσσει εἰμί. 2, 7, 2. ἐνθα ἐνωσεὶ τὴν πολιτικὴν κατὰστασιν, τὴν δημιουργηθεῖσαν μετὰ τὸ πέρας τοῦ Πελοπ. πολέμου, ὅτε οἱ δημοκρατικοὶ συστραθέντες περὶ τὸν καταλαβόντα τὸν Περικλεῆ Θρασύβουλον ἐπολέμουν πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου κατασταθέντας τριάκοντα τυράννους.—μὲ δατ. ἐχθρεύομαι, ἐρίζω ἀντιπθ. τῷ· ἀντὶ τοῦ φίλου εἶναι. 2, 6, 17.—καὶ μὲ ἐμπρόθ.

γεν. 2, 6, 20.

στασιώδης· (ή λέξ. ἀφίσταται τοῦ
ἔθους· τῶν ἀρίστων συγγραφέων) στα-
σιαστικός, ταρχοποίος· 2, 6, 4.

στεροῦμαι· μεσ. μελ. στερήσε-
ται με πθθ. σημ.—τῆς πόλεως =
θὰ στερηθῇ, θὰ ἐκπέσῃ τῆς πατρίδος
του. Οἱ ὄντες συγγενεῖς ἰσχυρῶν ἐν
Ἀθήναις, ἀντιπολιτευομένων τοὺς 30
τυράννους, ἠναγκάζοντο νὰ φεύγωσι τὴν
πατρίδα ἐκόντες· 1, 1, 8.

†στεφανίτης· ἀγῶν οὗ ἐπαθλον ἦν
στέφανος· 3, 7, 1.

†στοιχεῖα· ἡ πρώτη ἀρχή· 2, 1, 4.

στόμα· τῶν διὰ στόματος ἡδέων =
τῶν ἐν τῷ ἐσθίειν ἡδέων· 1, 4, 5. οὐ-
τω γε ἀπὸ στόματος εἰπεῖν = νὰ εἴπω
οὕτω προχείρως· 3, 6, 6.

στοχάζομαι· συμπεραίνω· 2, 2, 5.

†στρατήγημα· πολεμικὸν τέχνα-
σμα 3, 5, 22.

στρατηγός· Τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ ὄ-
νομα τῶν στρατηγῶν κατέστη κατὰ
τὴν ὑπὸ τοῦ Κλεισθέους πολιτικὴν
μεταρρύθμισιν. Ἐχειροτονοῦντο ἐκαυ-
σίως δέκα, εἰς ἐξ ἐκάστης φυλῆς, οἱ
τέλειοι πολῖται, ὄντες χρηστοὶ ἔχοντες
τέκνη καὶ ἰδιοκτησίαν ἐν Ἀθήναις. Διό-
κουν τὸν στρατὸν ἐν πολέμῳ καὶ εἰρή-
νῃ καὶ ἐπεμελοῦντο τῶν πολεμικῶν
πρασκευῶν. κατέλεγον τοὺς στρατευ-
σίμους, συνέλεγον καὶ διεχειρίζοντο τὰς
εἰσφοράς, προήδρευον τῶν πρὸς τὰ
στρατιωτικὰ σχέσιν ἔχουσῶν δικῶν,
διώριζον τοὺς τριηράρχους, καὶ ἐν κρι-
σίμοις καιροῖς, φαίνεται, διέλυσον ἢ

συνεχάλουν ἐκτάκτως τὴν ἐκκλησίαν.
Οἱ στρατηγοὶ ἦσαν καὶ ναύαρχοι.—Ἐν-
νέα στρατηγοί· Οἱ μετασχόντες
τῆς περὶ τὰς Ἀργινούσας ναυμαχίας
δὲν ἦσαν ἐννέα ἀλλ' ὀκτώ· τοῦ Κόνω-
νος ὄντος ἀποκεκλεισμένου ἐν Μιτυ-
λήνῃ.

στρατηγῶ· εἰμὶ στρατηγός· 2, 6, 15.
στρατηγήσαντος σοῦ = ἐάν σὺ ἐκλεγῇς
στρατηγός· 3, 5, 1.

στρωμα· ἰδ. ἐπομ. 3, 13, 6.

στρωμένη· ὅ, τι τις στρωννύει ἵνα κα-
τακλιθῇ· στρωμα, ὅπως καὶ παρ'
ἡμῖν· 2, 1, 30.

συγγνώμων· ὁ συγχωρῶν· 2, 2, 14.

σύγγραμμα· τὸ περὶ Ἡρακλέους ἐπε-
γράφητο Ὡρα· 2, 1, 21.

συχωρῶ· συγκατατίθεμαι, παραδέ-
χομαι· 2, 7, 14.

συλλαμβάνω· δοτ. συμβοηθῶ τι-
να· 2, 3, 18. 6, 37.

†συλλήπτω· συμβοηθός· 2, 1, 12.
θελ. συλλήπτρι· (ή λέξις μόνον
παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ.) ἡ συμβοηθός·
2, 1, 32.

σύμβολον· σημεῖον, δι' οὗ ἐτεκμη-
ροντο οἱ δεσידαίμονες, τὸ μέλλον· πχ.
βρονταὶ, ἀστραπαί, κεραυνοί, συναντή-
σεις κλπ. ἰδ. μαντική·

†συμβουλί· συμβουλή, παραίνεσις
1, 3, 4.

συμβουλεύω· λέγεται ἐπὶ τῶν πο-
λιτικῶν ῥητόρων, οἱ διὰ τῶν ἐκάστο-
τε δημηγοριῶν συνεβούλευον τὸν δῆ-
μον περὶ τοῦ πρακτέου· 1, 2, 3. Τῆς
ἀδείας δὲ ταύτης ἐτύγχανον οἱ ἐν ἡ-

- λικία γενόμενοι· δηλ. οἱ ἔχον-
τες συμπληρώσῃ τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡ-
λικίας των ἔτος·—
- †συμμετρία· ἡ ἁρμονία τῶν καθ'
ἕκαστα· 3, 10, 3.
- Συμπέρασμα: Εἰσάγεται πολλάκις
ἄνευ τοῦ οὖν· μὴ καταφρόνει, ὦ Ν.
3, 4, 12.— κινδυνεύει· ἔφη, ὦ Σ. 4, 3.
34. ἂ ἐγώ... 4, 8, 7.—
- †συμπιεζόμενα· ὁμοῦ πιεζόμενα·
2, 10, 7.
- †σύμπλους· συνταξειδιώτης· 2, 2,
12.
- συμποδίζομαι· δεσμεύομαι ὁμοῦ
τοὺς πόδας· 3, 11, 8.
- συμφέρειν· εἶναι συμφέρον· μελ. συ-
νοίσειν=ὅτι θ' ἀποβῇ αὐτοῖς ὠφέλιμον
2, 2, 5. τὰ συμφέροντα=τὰ ὠφέλιμα
αὐτ. — καλχ.
- †συμφυλάττω· ὁμοῦ φυλάττω·
2, 8, 3.
- σύμφημι· συμφωνῶ τινι, παραδέχο-
μαι· 2, 2, 3. 3, 8, 9.
- συμφυτεύω· μτχ. παθ. συμ-
πεφυτευμένα·—τῇ ψυχῇ=μαζί
μὲ τὴν ψυχὴν πεφυτευμένα... 1, 2, 23.
- σύνδεν ἐπαναλαβ. ἐν τῷ δευτέρῳ οὖς.
τῷ διὰ τοῦ καί· συνδεομένη· σὺν
πόνοις καὶ ἰδιδῶτι· 2, 1, 28.
- συνάγω· συναθροίζω· πρκ. συνῆχας·
4, 2, 8. ἀπρμ. 3, 5, 22.— συνάγω
εἰς κηδείαν=συνδέω εἰς γάμου συγγέ-
νειαν· 2, 6, 39.
- συνάδελφος· (ἡ λέξις κοινὴ καὶ τοῖς
μεταγενεστέροις·) ὁ ἔχων ἀδελφόν· 2,
3, 4.
- †συναναλίσκω· πρὸς τῇ δαπάνῃ
τινὸς δαπανῶ καὶ τὸ ἑαυτοῦ· 2, 6, 6.
συναρμόττω· τινί=συμφωνῶ πρὸς·
τινα· 2, 6, 24, 25.
- συναρπάζω· σὺν ἄλλῳ τινὶ ἀρπά-
ζω· 1, 4, 8.—νοῦν δὲ μόνον—συναρ-
πάσαι=νομίζεις δὲ ὅτι μόνος μετὰ
τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων κατ' εὐτυχί τι-
να σύμπτωσιν ἥρπασας νοῦν εἰς οὐδὲν
μέρος ἀπαντῶντα· 1, 4, 8;
- Σύνδεσμος· ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει
χρηταὶ ἀδιαφόρως τοῖς συνδέσμοις ἵνα,
ὅπως· 2, 1, 19. 4, 4, 16.
- συνδικατρίβοντες· οἱ, οἱ συνανα-
στρεφόμενοι τῷ Σ. ἵνα μάθωσιν· οἱ ὁ-
μιληταὶ τοῦ Σωκρ. 1, 2, 3.
- συνδιεξέρχομαι· παρτ. συνδι-
εξήει· (ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ ἔθους
τῶν ἀρίστων συγγραφῶν) ὁμοῦ διε-
ξέρχομαι· 4, 7, 8.
- †συνδικῶ· συνηγορῶ ὑπὲρ τινος· 1,
2, 51.
- †συνεθίσθεις·=συνεθίσας· 3, 14, 6.
- σύνειμι· συναναστρέφομαι· 2, 1, 32.
3, 11, 1. 4, 1, 1 —συνόντες· ἐ-
λέγοντο οἱ συναναστρεφόμενοι τὸν Σωκρ.
πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς διδασκαλίας αὐ-
τοῦ 1, 2, 5. 8. 9 καλχ.
- συνελόντι· ὡς δὲ—εἰπεῖν= ἵνα δὲ
συντόμως εἴπωμεν· 3, 8, 10. 4, 3, 7.
- συνεπισκοπῶ· (ἡ λέξις ἀφίσταται
τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν)
ὁμοῦ συνεξετάζω· 4, 7, 8,
- συνεργός· συμβοηθός, συνεργάτης· 2,
3, 3.
- συνεργῶ τινι· συμπράττω τινι, συμ-

βοηθῶ τινι 2, 2, 13. 9, 8.—συνεργῶ,
παρσκαεύζω 3, 5, 16.—
συνεπισχύω (ἢ λέξις ἀρίσταται τοῦ
ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφέων) κα-
θίστημι τι ἰσχυρόν τῇ προσθήκῃ τῶν
δυνάμεών μου 2, 4, 6.
συνέρχομαι· συνανθροίζομαι ἐπὶ δαι-
πνον=ἐν δαιπνήσῃ 3, 14, 1.—εἰς κοι-
νωνίαν γάμου μετὰ τινος ἐρχομαι 2,
2, 5.
συνήδομαι· ἄορ. συνησθῆναι· συγ-
χαίρω 3, 11, 10.
συνῆθεις· οἱ συνόντες· οἱ συναναστρέ-
φόμενοι· οὕτως ἐλέγοντο οἱ μαθηταὶ τοῦ
Σωκρ. 4, 8, 2.
†συνημερεύω· διέρχομαι τὴν ἡμέ-
ραν μετὰ τινος· 1, 4, 1.
συνθροατής· (μόνον παρὰ Ξενοφ.
ἀπαντᾷ ἡ λέξις) —τῶν φίλων=βοηθός·
ἐν τῷ θηρᾷ τοὺς φίλους· 3, 11, 5.
συνίημι· ἐννοῶ, συνοῖδα· καὶ τοῦτο
συνιέντες=καὶ τοῦτου ἔχοντες συνεί-
δησιν 2, 6, 21.
συνίστημι· συνιστῶ 1, 6, 14.
†συνοδοιοπόρος 2, 2, 12.
σύνοδος· ἰδίᾳ=ἡ κατ' ἰδίαν σύσκεψις·
—κοινῇ=ἐκκλησίᾳ 3, 5, 16.
σύνοιδα· ἔχω συνείδησιν, γινώσκω.
ὁ δὲ...πολλά...=οὗτος δὲ ἐπειδὴ εἶχε
συνείδησιν ὅτι διέπραξε... 2, 9, 6.—ἐ-
ρῶ δὲ αὐτῷ=θα εἴπω δὲ καὶ ὡς πρὸς
ταῦτα ὅσα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως πρὸ
αὐτοῦ ἤκουσα 2, 7, 1.
συνομολογῶ· παραδέχομαι, συμ-
φωνῶ μετὰ τινος 2, 2, 3.
συνουσίᾳ· συναναστροφή. καὶ ἡ ἐν

τεῦθεν διδασκαλίᾳ 1, 2, 60, 6, 11. κπλ.
συνουσίασταί· οἱ μαθηταὶ τοῦ
Σωκρ. 1, 6, 1.
σύντελοποιῶ· (μόνον παρὰ Ξε-
νοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις) μτχ. μελ. ἡ
συντεκνοποιήσους=ἡ μεθ' ἧς δύναται
τις ν' ἀποκτήσῃ τέκνα 2, 2, 5.
συντίθημι· συναρμολογῶ 4, 2, 34.
σύντροφα· συντροφόμενα 2, 3, 4.
συντυγχάνω· συναντῶ, ἐνταμύνω·
3, 3, 16.
Σύροι· οἱ κάτοικοι τῆς Συρίας, οἱ τε-
λοῦντες ὑπὸ τοῦς Μήδους 2, 1, 10.
σφαλλομαι· περιπίπτω εἰς δυστυ-
χίαν 2, 2, 12, 4, 6.
σφοδρός· ὀρμητικός 4, 1, 3.
σχῆμα· παράστημα· στάσις τοῦ σώ-
ματος 2, 1, 22. 3, 10, 7.
σχολάζω 1) εὐκαιρῶ 3, 6, 6.—οὐ-
δὲ πρὸς ταῦτα πῶ ἐσχόλασα=καὶ ὅ-
σον ἔφορξ ταῦτα ἀκόμη δὲν ἔλαβα εὐ-
καιρίαν νὰ σκεφθῶ 3, 6, 5. καὶ μετ.
ἀπαρεμφ. (2) εἰμὶ ἀργός· πάντας —
σχολάζειν = πάντες ὅμως οὗτοι, ἐ-
λεγεν. εἶναι ἀργοί 3, 9, 9.
σχολή· ἡ ἀποχή ἀπὸ ὠφελίμου ἔργου·
ἐντεῦθεν δ' ἡ ἀπώλεια χρόνου· ἀνάγκυ-
σι· 3, 9, 9.
σχολῆ· ἐπιρ. μόλις, οὐδαμῶς 3, 14, 3,
4, 2, 24, 25.
Σωκράτης· ἰδ. εἰσαγωγῇ.
σώματα· ἄνδρες 3, 5, 2:—νέα σώμα-
τα=νεκνῆαι· πάλαιά σώματα=γέροντες.
3, 10, 1.
†σωμαστικά· γυμναστική, ἀσκήσις
τοῦ σώματος 3, 9, 11.

σωμασκαῶ· ἐξασκαῶ τὸ σῶμα, γυμνάζομαι· 3, 5, 15, 9, 11.

†σωστρα· ἀμοιβή ἐπὶ τῇ ἀνασώσει· 2, 10, 1.

σωφρονητικόν· (ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφέων) ἡ σωφροσύνη. ἀντιτιθ· τῷ· ὑβριστικόν· 3, 10, 5.

†σωφρονικός· ἐγκρατής· 1, 3, 9.

σωφρωνῶ· εἰμὶ φρόνιμος· 2, 7, 8.—εἰμὶ εὐσεβής· 2, 2, 14.—περὶ τοῦ θεοῦ· 1, 1, 20. Σωφρονοῦσι περὶ τοῦ θεοῦ· οἱ μὴδὲν ποτε ἀσεβεῖ· οὔτε λέγοντες· οὔτε πράττοντες·—μὴ σωφ-

ρονεῖν· τὸ μὴ διότι εἶνε κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Σωκράτους ἐν ᾧ κατόπιν τίθεται τὸ οὐ (οὔτ' εἰπόντα οὔτε ...) διότι εἶνε γνώμη τοῦ συγγραφέως. αὐτ.—

σωφροσύνη· τὸ κρατεῖν τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν· ἐν 3, 9, 1. ταυτίζε-ται τῷ σοφίᾳ, ὁ ἰδέ.—

σώφρων εἶνε ὁ ἐπιστάμενος τὰ αἰσχροῦ, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ, καὶ δυνάμενος ἐκείνῃ μὲν ν' ἀποφεύγει, τούτων δὲ νὰ κάμνῃ χρῆσιν· 3, 9, 4.—ὁ ῥηθῶ· πράττων. αὐτ· τῷ σώφρονι ταυτίζει τὸν σοφόν·—

T.

ταλαιπωρῶ· ἀμτβ. βατανίζομαι, κατατρώχομαι· 2, 1, 18.

τακτικά, τά· σύγγραμμα περὶ τακτικῆς· 3, 1, 5.

τάλαντον· ποσότης νομίσματος, ἀνχλογοῦν πρὸς 5995 δραχμαίς, αἵτινες ὀκταπλασιαζόμενοι ἀποδίδουσι τὴν σημερινὴν ἀξίαν τῶν 47960 δραχμῶν.

ταλασίαι· ἡ ἐξερρασίαι τῶν ἐρίων· 3, 9, 11.

ταλασιουργῶ· (ἡ λέξις κοινὴ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις.) ἐξερράζομαι τὰ ἔρι· 3, 9, 11.

†ταμειῶν· ἀποθήκη. ἐν ἣ τὰ ἐπιτήδεια τῆς οἰκίας· 1, 5, 2.

†ταξιάρχῶ· εἰμὶ ταξίαρχος· 3, 4, 1.

ταράττω· προξενῶ, παρέχω ταραχὴν.

τάττω· τοποθετῶ· 3, 1, 7, 9, 4, 4.

—παρτάττω· τοὺς τε πρώτους·—καὶ τοὺς τελευταίους·—πρέπει νὰ παρτάττῃ (ὁ στρατηγός) καὶ εἰς τὰς τελευ-

ταίς σειρὰς τοὺς ἀρίστους ἄνδρας· 3, 1, 8.—ἐκυτόν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἔλλειπον τῷ φίλῳ = μετὰ προθυμίας ἐπικουρεῖ εἰς πᾶσιν τοῦ φίλου του ἔλλειψιν· 2, 4, 6.—

ταυτόν· τὸ ἴδιον. μετέγεν· 3, 7, 4, 4, 12, 7, 7.

τε· συμπλ. συνδ·—μὴ ἐπομένου καὶ συμπλέκει σπικνωτέρον πρῶτάς τις καὶ ἡ χρῆσις εἶνε μᾶλλον ποιητικὴ· ὁφρῶσι τε· 1, 4, 6. — τε — τε· στενωτέρᾳ σύνδεσις· τῶν τε κινουμένων — τῶν τε μεριμνώντων· 1, 1, 14. αὐτός τε—τοὺς τ' ἀμελοῦντας· 1, 1, 24. ἢ τε Πυθία—Σωκράτης τε 1, 3, 1 ἐγώ τε—αἶτε πόλεις· 2, 1, 9. ὑποδεχόμενη—τε — βαρυνόμενη τε· 2, 2, 5. οἱ τε ὅμοιοι—οἱ τε ἀποτυγχάνοντες· 4, 2, 28.

—τε καί· δι' αὐτῶν γίνεται στενωτέρᾳ ἢ σύνδεσις· ἢ διὰ μόνου τοῦ καί· 3, 3, 11, 10, 5. κάλχ.—τε—καί· ἢ

— ἥ. ἀποθνήσκουσί τε καὶ αἰσχροῦς
 σώζονται=ἥ ἀποθνήσκουσι ἥ αἰσχροῦς
 σώζονται 3, 12, 2.—τε—καί=οὐ
 μόνον—ἀλλὰ καὶ 3, 14, 1.—τε—ἄμα
 καί: δηλοῖ τὸ σύγχρονον 4 2, 33.—
 τε—καί: συμπλέκει τὰ ζεύγη τριῶν
 μελῶν περιόδου· μαθεῖν τε καὶ μνημο-
 νεύειν, ὑγιαίνειν τε καὶ ισχύειν, κτή-
 σασθαι τε καὶ σώζειν 2 7, 7. τε —
 καί: συνδέει τὸ ἀντικ τοῦ ῥ. τῆς πρώ-
 τῆς προτάσεως μετὰ τοῦ ῥῆμ. τῆς δευ-
 τέρης· αὐτός τε... καὶ... ἀσκητέον 2,
 1, 2². πρβλ. προτρέποντάς τε ἀρετῆς
 ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄλκιμοι γίνεσθαι· ἀν-
 τί· προτρέπονται ἐπιμελεῖσθαι τε ἀρε-
 τῆς καὶ ἄλκιμοι γίνεσθαι 3, 5, 3.—
 τε καὶ μαίρομαι· ἀμτβ. εἰκάζω ἀ-
 πλῶς 1, 4, 1.—οὐ τοῖς λόγοις τε καὶ
 ῥόμειν=συμπραίνοντες οὐχὶ ἐκ τῶν
 λόγων 2, 6, 6.—μὲ γεν. μετὰ τῆς
 ἀ πό 3, 5, 6 μετὰ τῆς ἐκ 4, 1, 2.
 τε καὶ ῥῆριον· τελεία ἀποδείξεις, ἡ ἐξ
 ἀλανθάστων γνωρισμάτων συναγομέ-
 νη 1, 1, 2.
 τε καὶ νοποιοῦμαι· ἀποκτῶ τέκνα 2,
 2, 5.
 τε καὶ ταινομαι· εἰμὶ τέκτων 4, 2 22.
 τέκτων· τεχνίτης 1, 2, 9, 4, 2, 12.
 —τε καὶ τονικός=δὲ ἐπιτηδεῖς τέ-
 κτων 1, 1, 17· 3, 7, 6.
 τελευτῇ τοῦ βίου· τὸ τέλος τοῦ βί-
 ου· θάνατος 1, 5, 1.
 τελευτῶ· τὸν βίον ἀποθνήσκω 4, 8, 1.
 τελευτῶ· ἀργύριον=πληρώνω, δίδω χρη-
 ματα, ἵνα ἀπαλλαγῶ ἐνοχλήσεων 2,
 9, 5.—οὐ πολὺν τελέσας (ἐνν. ἀργύ-

ριον.)=καὶ διὰ μικρᾶς δαπάνης 2,
 10, 6.—εἰς ἃ δὲ εἰ τελευτῶ=εἰς ὅ-
 σα ἀνάγκη νὰ δαπανῶν 4, 2, 37.
 τέρας· πλ. τέρατα· διοστημεῖαι, ἐκ-
 τακτὰ τινα φαινόμενα, προάγγελα βου-
 λήσεως τῶν θεῶν 1, 4 15.

τέρπω· ποι· δυν. εὐκτ. ἀορ. τερφθεί-
 ης=τέρψιν δύνασαι νὰ λάβῃς 2. 1. 24.
 τεσσαρεσκαίδεκα· ἄκλιτον ἐν 2,
 7, 2.

τεχνάζω· ἀμτβ. τεχνάσματος, δόλους
 ἐξευρίσκω, μεταχειρίζομαι 3, 11, 7.

τέχνη· ἐπιτήμη· λόγων= ἡ δια-
 λεκτικὴ ἐπιστήμη, 1, 2, 31. δηλ. ἡ τέχνη
 τοῦ διαλέγεσθαι περὶ τῶν ιδίων, περὶ τῶν
 κοινῶν, περὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ λοι-
 πῶν—ἡ ιατρικὴ 4, 2, 5.

τέχνη καὶ σοφὸν ἐπινόημα, σοφὸν
 δημιουργημα 1, 4 7.

τίθασέω. (ὕπάρχει γραφή καὶ διὰ
 διττοῦ σ. ἐξ ημερώνω· λέγεται ἐπὶ τῶν
 ἀγρίων ζώων 4, 3, 10.

τίθημι· ἀορ. ἀ. ἐθήκαμεν 4, 2, 15. β'.
 ἐθεσαν 2, 4, 4.—Μεσ. εὐκτ. γ'. ἐνικ.
 ἐνεστ. τι θεῖται· κατὰ τὰ συνηρημ.
 3. 8. 10.—τίθημι τι πρὸς τινι πρὸς τι,
 εἰς τι, ποτέρωθι, ποτέρωσε· ἐρμηνευτέ-
 ον: τιθέναι τι πρὸς τι ὥστε κείσθαι
 πρὸς αὐτῷ 4, 2, 15.—17—ἀγῶνα
 τιθέναι=προκηρύσσειν ἀγῶνα ἐπ' ἄλλω
 —καὶ ἐπὶ πολέμου 3. 12. 1.—τεθει-
 κέναι νόμους, θεῖναι νόμους
 4, 4, 19 Τῶν δὲ τοῦ ἐνεργ. φράσεων
 χρῆσιν ποιῶνται ἐπὶ τῶν θεῶν, βασιλέ-
 ων, δεσποτῶν—τῶν δὲ διὰ τῆς μέσης
 φωνῆς τοῦ ῥ. χρῆσιν ποιῶνται ἐπὶ

τῶν δημοκρατουμένων, τοῦ λαοῦ, τοῦ ἐπιβάλλοντος δι' ἐαυτὸν νόμους. τιθενται νόμους. 2, 1, 14. τιθέμεθα νόμους, 4, 3, 12, ἔθεντο νόμους, 4, 1, 19 — παθ. παρκ. κ ε ἰ σ θ α ι 4, 4, 21. —

τιμῆ=ἄξιωμα· 3, 1, 1. καλχ.

† τιμῆμα πρόσδοδος· ἐκ δικτατιμημένης. προσδιωρισμένης περιουσίας· 4, 6, 12.

† τιμητέον· δαί τιμῶν· 1, 4, 10.

τιμῶ· ἐκτιμῶ· 2, 3, 4. — παθ. τιμῶμαι ἐν τῇ πόλει= ἔχω ἄξιωμα· ἐν τῇ πολιτείᾳ· 2, 6, 24, 25.

τίνω· ποι· πληρῶναι· οἱ ἄττικοι ἐχρῶντο τῷ· ἀποτίνω· ἐκτίνω·

τίς· παρκαίπεται ὡς ὑποκ· μετοχῆς· 1, 4, 14. πρβλ. καὶ 1, 3, 8, 11. —

τινάς= ἐκάστους· 3, 10, 4. — Μετὰ ἄντων. κολάζει. ἐρμην. περὶ ποῦ, σ χ ε δ ὶ ν — 1, 1, 1, 2, 6, 11, 3, 6, 5, 4, 5, 4. καὶ πλειστάκις· — οὐδέν τι = οὐδὲ μὴ σ χ ε δ ὶ ν 1, 2, 4. — τ ῖ ἄν·

τικ. τοῦ νοουμένου· χ ρ ῆ ποι εἶν· 3, 1, 10. — οὐστοιχ. τοῦ χ ρ ῆ σ θ α ι· 1, 4, 6. — ἄν τι λέγοις= δυνάτον νὰ λέγῃς· τι σπουδαῖον· 2, 1, 12. ἐνθα εἰρων. τι· ὡς ἐπιροι· π ε ι ρ ῆ σ θ α ι τ ι = νὰ προσπαθῇς κατὰ τινά τρόπον· 2, 1, 33. — Τῷ ἐνικῷ περιληπτικὴν δύνανται δηλοῦναι ἐπιφέρεται δεικτ. ἄντων. πληθ· ἔάν τις γένηται — τούτοις... 1, 2, 62. εἴ τις—ἀγνοοῦσι· 2, 3, 2. εἴποτε διαλεγόιτό τινι—καὶ τούτοις... 3, 10, 1. Ως ἐρωτηματ. ἄντων. εἰσάγει πλ. ἐρώτησιν· 1, 1, 1, 2, 41, 50. 3, 2, 4, 14, 2, 4, 2, 6. ἀλχ

— τί ποτε ἔστιν ὅτι Κερζῶν ... = πῶς ἄραγε ἐξηγεῖται ὅτι ὁ Κερζῶν ... 2, 7, 3. — τί δέ· τί γάρ· διὰ τούτων γίνεται μετάβασις μετὰ γοργότητος εἰς νέον ἐπιχείρημα, καὶ δύναται νὰ ἐρμηνεύεται· κ α ἰ λ ο ι π ὶ ν· 2, 1, καὶ ἐξ· 2, 9, 3, 10, 2, 22, κλπ. 3, 2, 2. — τί οὖν οὐ σκοπῶμεν = σκοπῶμεν οὖν· 3, 1, 10. — τί οὖν οὐ σύ μοι ἐγένου συνθηρατής· = πάραυτα οὖν μοι γενοῦ συνθ. 3, 11, 15. τί οὖν οὐκ ἐπεσχεψάμεθα· = ἐπιθυμῶ πάραυτα νὰ ἐξετάσωμεν· 4, 6, 14. —

τ λ ῆ μ ω ν· ἄθλιος· 1, 3, 11.

τοι· μετὰ τὴν προσ. ἄντ. ἀ. προσ. ἐν ἀποκρίσειν = βεβαίως· 1, 2, 46, 6, 11, 2, 1, 11, 13, 3, 6, 5, 4, 3, 5, 1. — τίθεται πολλάκις ἐν ἀντιθέσει μετὰ τὸ γε συστέλλον τὴν βεβαίωσιν· 3, 6, 13, 3, 4, 10, 4, 2, 18, 33.

τοι γ α ρ ο ὖ ν· διὰ τοῦτο λοιπόν· 3, 5, 12.

τοῖν υ ν· λοιπόν· 1, 2, 29, 34, 35, 37, 3, 1, 4, 3, 6, 9. — ἐν τούτοις· 1, 4, 13. Μεταβατικῶς· ἀναλαμβάνεται δι' αὐτοῦ ὁ λόγος. 1, 2, 47. καὶ 1, 4, 13.

τοι ὁ σ δ ε· ἀντὶ τοῦ τριοῦτος· 1, 2, 3, 7, 5.

τριοῦτος· σημαίνει· α) ἀσήμαντόν τι τῶν τριοῦτων ἐργῶν· ἃ δηλ. ἐν τῇ τεκτονικῇ, χαλκευτικῇ κλπ. ὄντα. δὲν ἔχουσι μεγάλην ἄξιν. 1, 1, 7, β) σημαντικόν τι τὰ τριοῦτα· ἃ δηλ. εἰσὶ τόσῳ μεγάλα· — Ἀσυνδέτως, ἀνακεφαλαιοῖ τὰ προηγούμενα. τοὺς

τὰ τοιαῦτα πυνθανομένους· **1**, 1, 9.
 ὥς **2**, 1, 33. 5, 5. — τῶν τοιούτων
 = τῶν λοιπῶν· **1**, 2, 38. — τῶν τοι-
 οῦτων δηλ. τοῦ πεινῆν, διψῆν.
 ῥίγοον, ἀγρυπνεῖν **2**, 1, 18. τῆς
 μητρὸς τῆς γε τοιαύτης· ἥτις ὡς γνω-
 στὸν τόσῳ χαλεπὴ ἐστίν· **2**, 2, 7. —
 τοὺς μὲν τοιοῦτους. δηλ. νυῦται, ἐρέ-
 ται, ἐπιβάται, ἄνθρωποι κατωτάτης
 κοινωνικῆς τάξεως. — Οὐ γὰρ τοιοῦτοί
 εἰσιν Ἀθηναῖοι. = δὲν ἐννοεῖς· δῆλα δὲ
 ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶνε τοιοῦτοι ὑποῖσι
 πάντοτε ὑπῆρξαν...· **3**, 4, 1. —
 τοιχωροῖχῶ· διατρυπῶν τὸν τοῖχον
 εἰσερχομαι λάθρᾳ εἰς τὰς οἰκίας καὶ
 κλέπτω. Ὁ τοιχορῶχος συλλαμβανό-
 μενος ἀπήγετο εἰς τοὺς ἑνδεκα, καὶ
 μετὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ περὶ τῆς
 πράξεως ἡ τὴν κατὰ τοὺς νόμους κατα-
 δίκην ἀπέθνησκεν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν
 τῶν ἑνδεκα.

τοκεύς· ποι. γονεύς· **2**, 1, 33.

Τολμίδης· Ἀθηναῖος, σύγχρονος
 καὶ συστράτηγος τῷ Περικλεῖ, δοξά-
 σκας διὰ τῶν κατορθωμάτων αὐτοῦ τὴν
 πόλιν τῶν Ἀθηνῶν. Οὕτω κατὰ τὸ
 456 π.χ. διὰ στόλου ἐκ 50 τριήρων
 περιπλεύσας τὴν Πελοπόννησον ἐδή-
 ωσε τὰς Βοιᾶς, τὰ Κύθηρα, τὴν Με-
 θώνην, τὸ Γύθειον, ἐνθα ἐνέπηρσε καὶ
 τὰ ναῦρικά τῶν Λακεδαιμονίων, ὑπήγα-
 γεν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων τὴν
 Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν, ἐκυρίευσε
 τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ Χελιδὼν
 (κατὰ τὸ ὄρος τὸ σήμερον καλούμενον
 Βιχράσσοβα), ἐνίκησεν ἐν μάχῃ τοὺς

Σικωνίους καὶ κατέλαβε τὴν Ναύ-
 πακτον. Ἐφρονεῦθη κατὰ τὴν πικνω-
 λοθρίαν τῶν Ἀθηναίων· **3**, 5, 4.

τοσοῦτον· τόσον ὀλίγον· **2**, 4, 4.
 τοτὲ μὲν — τοτὲ δέ = ἄλλοτε μὲν
 — ἄλλοτε δέ· **1**, 2, 20. **3**, 10, 15.
4, 2, 21 —

τοῦ ναντίον· αἰτ. ἐπὶ μὲ γενικὴν·
2, 7, 8. **4**, 2, 22. ὡς. αἰτ. πληθ.
 τάναντία = τούναντίον· **1**, 2, 60. **2**, 6,
 5. **3**, 12, 4. **4**, 5, 8 — καὶ ὡς ἀντικ.
 τοῦ ἐκ τῶν προηγουμένων νοουμένου
 ῥήματος ἐποίησε· **4**, 2, 4.

τρηχὺς ἰων τραχύς. Ἡσ. Ἔργ. καὶ
 Ἡμέρ· στ. 291· ἐν **2**, 1, 20.

τρίακοντα οἱ οἱ κατασταθέντες·
 μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηναίων ἔνα συγ-
 γράψαι νόμους καθ' οὓς ἔδει νὰ πολι-
 τεύωνται εἰς τὸ μέλλον οἱ Ἀθηναῖοι,
 καὶ τούτου μὲν ἀμελήσαντες, τραπέν-
 τες δὲ εἰς φόνους καὶ διαρπαγὰς περι-
 ουσιῶν, καὶ τούτου ἐνεκα κληθέντες·
 τύραννοι. Μετὰ τὴν παρὰ τὴν Μου-
 χίαν ἥτταν ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον κα-
 τελύθησαν. —

τρόπος· ὁ αὐτός = ἡ ἰδίᾳ βάδις· **2**,
 1, 23.

τρυφῶν· ὁ, **3**, 11, 10. ὁ ἐραστής
 ἐκαῖνος, ὅστις, περυστωμένος, ἐκ τῆς
 κενῆς περὶ αὐτοῦ γνώμης, θυμωσάμενος ἐ-
 καὶ τῷ ἀρέτκει καὶ ἐνεκα τοῦ τύφου καὶ
 τῆς ἀλαζονείας εἶνε ὀχληρὸς τοῖς ἄλλοις.

τυγχάνω· γεν' = ἀπολαύω **2**, 1,
 24 — τὰ τυχόντα = οἰαδήποτε· **1**, 1, 14.
 ὡς ἐτυχε = μετρίως· **3**, 9, 13 — Οὐ
 τῇ τυχούσῃ = πολυτελεστέᾳ· **3**, 11,

4.—ἐπιμελείς τυγχάνω ὑπό τινος·
(παθητ. τοῦ ἐπιμελοῦμαι) 4, 8.

10. 3, 9, 10 κάλχ.—

†τύλος· κάλος (λατιν.) 1, 2, 54.

τυραννίς· ἡ ἐξουσία ἡ ἀκόντων τῶν
ἀνθρώπων καὶ μὴ κατὰ τοὺς νόμους

ρ.

ὁδρίζομαι καταδυναστεύομαι 3,
5, 12.

ὁβριστικόν τό· ἡ ἀκράτεια, ἡ ἀ-
σωτία· ἀντιτίθ. τῷ σωφρονητικόν 3,
10, 5.

ὁγειν ἡ· πάροχος· ὁγείας 1, 2, 3.

†ὕδιον· χοιρίδιον 1, 2, 3.

†ὕϊκό ν· τὸ προσήκον τοῖς χοίροις· 1,
2, 30.

ὁϊός· ἐν 1, 3, 10 δηλοῦται ὡς οἶός·
τοῦ Ἀλκιβιάδου ὁ Κλεινίης,

ὁπαίτιός τινι=δ ὑπόχρεως διδόναι
εὐθύνας τινί· 2, 8, 5.

ὁπανίσταμαι· προσηκόνωμι 2,
3, 16.

ὁπάρχει· εἰνέ τι ὡς βάσις· — ἀρκεῖ,
συντελεῖ 2, 3, 4.—νομίζων...τῷ μέλ-
λοντι...=ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι εἶνε ὡ-
φέλιμον εἰς τὸν μέλλοντα... νὰ ὑπάρ-
χῃ ὡς βάσις ἡ ἐγκράτεια 4, 5, 1.

ὁπεῖκω λόγων=ὑποχωρῶ εἰς τὸν ἄλ-
λον ἵνα πρότερος ὁμιλήσῃ 2, 3, 13.

ὁπέρ· ἀντί τῆς περὶ 4, 1, 17, 4,
2, 23, 3, 12.

ὁπερβάλλω· ὑπερέχω. ὑπερτερῶ.
ὑπερβάλλει καὶ τοῦτο φιλανθρωπία=
ἐν τούτῳ μᾶλλον ἢ ἐν ἄλλοις ἔργοις
ἐξέχει· ἡ τῶν θεῶν φιλανθρωπία 4,
3, 7.

†Υπερβατόν· (παρδαίγμυτά τινι)

τῶν ἐλευθέρων πόλεων ἰδρυμένη, ἀλλ'
ἡ κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ ἄρχοντος 4,
6, 12.

τύχη τινι=κῆτομάτως πως· 1, 4,
4.—ἀλόγως, ὁρμεμπύτως. 1, 4, 9.

1, 6, 5, 2, 1, 11, 18, 33, 2, 6, 3, 1,
3, 3, 6, 11, 8, 9, 4, 2, 11, 6, 15.

ὁπερθεσίω· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀ-
παντᾷ ἡ λέξις.) ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐσθίω·
1, 2, 4.

†ὁπερήφανος· ἀλαζών· 2, 2, 25.

ὁπερθεν· πρὸ συμφώνου· ὑπερᾶνω.
1, 4, 11.

ὁπερορία· ἐνν. γῆ=ἡ ξένη γῆ, κοινὴ
ξενητεία· 2, 8, 1.

ὁπερορῶ· περιφρονῶ· α) γεν. 1, 2,
9, β) αἰτ. 1, 3, 4, 4, 10.—

ὁπερπονῶ· ὑπερμέτρου· πόνους ὑφί-
σταμαι· σὸ ὑπερπονεῖν ὑπερσεθιόντα ἀ-
πεδοκίμαζε=δὲν ἐπῆναι τοὺς ὑπερβο-
λικούς κόπους εἰς οὓς ἐπεβάλλετο τις
ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐσθίων· 1, 2, 4. ἐνθα
ὁπανίσσεται τοὺς ἀθλητάς, ὧν ἡ ἀδη-
φασία ἐν τῇ ἀρχιούτῃ ἦν παροιμι-
ώδης·—

ὁπερφέρω· ὑπὲρ πάντας ὑπερέχω· 3,
5, 13.

ὁπέχω· δίκην τούτου=νιμωροῦμαι διὰ
τούτο 2, 1, 8.—ὁπέχω λόγον=δίδω
λόγον 4, 4, 9.

ὁπηρετῶ· ὑπικούω, πείθομαι· 3,
5, 18.

ὁπό· δὲν ἐπικυλμαίνεταί πρὸ τοῦ
δευτέρου οὐσιαστικοῦ διὰ τοῦ καὶ
συνδεομένου· 3, 10, 3.—αἰτ. μεταφο-

ρικῶς δηλοῖ χρόνον· ὑπὸ τὴν κατὰ λυ-
σιν τοῦ πολέμου=καθ' ὃν χρόνον ἤρ-
ξατο καταπαύων ὁ πόλεμος· 2, 8, 1.

ὑπόβαθρα· ὑποπόδια, ὑποστηρίγματα.
«Διαγώνια ὑποστηρίγματα ὑπὸ
τοὺς πόδας, τῆς κλίνης ὑποκείμενα ἵνα
γίνηται σεισμός;» Kühner. ἵνα ἐλα-
φρῶς δῆλα δὴ ὑποτεῖται ἡ κλίνη, καὶ
οὕτω λικνίζεται ὁ κοιμώμενος. 2, 1,
30.

ὑποδέχομαι=καθίσταμαι ἔγκυος·
2, 2, 5.—φιλοσενῶ 2, 3, 13.

ὑπόθεσις· ἡ βᾶσις τῆς συζητήσεως·
4, 6, 13.

ὑποθυμοσύνη· ἰων. ποι. συμβουλή·
1, 3, 7.

† ὑποκνίζομαι· αἰσθάνομαι κρύφιον
τινα γαργαλισμόν. 3, 11, 3.

† ὑποκορίζομαι· καλῶ τινα σμι-
κρύνων τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα, δυσφημῶ 2,
1, 26.

ὑποκριταί· οἱ ἐσφαλμένως σήμερον
πκρ' ἡμῖν λεγόμενοι ἡθοποιοί.

ὑπολαμβάνω· τὸ παίρνω, τὸ ἐξη-
γῶ· νομίζω· 2, 2, 4, 14.

† ὑπολάμπω· λάμπω ὑποκάτω· 3,
8, 9.

ὑπομένω· πονεῖν = ἐγκατερεῶ ἐν
τοῖς κόποις, ὑποφέρω πόνους. 1, 2, 25.
αἰτ. ὑπομένω=οὐκ ἀποφεύγω· 2,
6, 31.—ἀνέχομαι, στέργω· ἀπρμ. 2,
7, 11. μεθ' ὑπομονῆς ἀναλαμβάνω·
ἀντιτίθ. τῶ· φυλάττεσθαι· 2, 8, 6.

ὑπαινέω· μεσ. ἀόρ. ἀ' μτχ. ὑφηνά-
μενα· 3, 11, 6. ἀπρμ. ὑφηνασθαι·
αὐτ.

ὑπείμαι· γεν. ὑποχωρῶ 4, 3, 17.
οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην ἂν .. ἐμοῦ
βεβιωκέναι=εἰς οὐδέναν ἀνθρώπον ἡ-
δυνάμην νὰ ὑποχωρήσω ὅτι...— δηλ.
δὲν ἡδυνάμην νὰ παρδεχθῶ ὅτι ἔχει
ζήτησις τῶν ἀνθρώπων ἥδιον καὶ βέλ-
τιον ἐμοῦ. 4, 8, 6.

ὑπορῶμαι· αἰτ. ὑποπτεύω· λοξῶς
ὑποβλέπω· 2, 7, 12.

ὑψηλὰ· τὰ κυρτά. 3, 10, 1.

Φ.

Φαιδώνδας· θηβαῖος, ὁμιλητὴς
τοῦ Σωκράτους. Ὁ τύπος βοιωτικὸς.
φαίνομαι· φαίνεσθαι=εἶναι 1, 1, 5.
—φαίνεσθαι=ᾀψις· 2, 1, 22. φαινόμε-
να=προδηλούμενα·—οἷοι φαίνονται=
ἵποδοι δεικνύνται· 3, 6, 16. — πόθεν
φαίνει;=πόθεν ἔρχεσαι; 2, 8, 1. (πρβλ.
τὸ τῆς καθωμιλημένης· δὲν φαίνεσαι
εἰς τὸ σπίτι.)—

φάλαγγες αἰ· ἡ ἀράχνη· 3, 11, 6.—

φάλαγγι α. μικραὶ ἀράχναι 1, 3, 12.

φανερὸς· καταφανής· 1, 1, 2. με κx-

τηγ. μτχ. αὐτ.—ἐάν τις φανερός γέ-
νηται κλέπτων=ἐάν τις ἐπ' αὐτοφώρῳ
συλληφθῇ κλέπτων. 1, 2, 62.—πρβλ.
καὶ 4, 1, 1. κἀλλχ.— με εἰδ. πρὸτ.
1, 1, 13. κἀλλχ.— με πλχγ. ἐρωτ. 1,
1, 17.—ἦν ἐν τῷ φανερῷ=διέτριβεν
ἐν τοῖς δημοσίοις μέρεσιν 1, 1, 10.—
ὥστε ἐκ τοῦ φανεροῦ τρέχοντες ἀπο-
φεύγειν=ὥστε ταχέως τρέχοντες καὶ
ἀπὸ τῶν ὁμμάτων τῶν θηρευτῶν κρυ-
πτόμενοι ν' ἀποφεύγωσι τὸν κίνδυνον·
3, 11, 8.—φανερὸς εἶμι=φαίνο-

μαι. περιφρ.—

†φ α ρ μ α κ εἰ α· δόσις ἱατροικοῦ· 4, 2, 17.

φ α ὕ λ ο ς· κηρός· πονηρός· ἀντιτίθ· τῷ· ἀγαθῷ· 2, 6, 15 κἀλχ.—φ α ὑ λ ό τ α τ α=εὐτελέστατα· 1, 6, 2.

φ α ὑ λ ό τ η ς· ἄγνοια, ἀμάθεια· 4, 2, 39.

φ έ ρ ω· ὁδηγῶ· ἀλλ' εἰ μέντοι — ἴσως ἄν τι λέγοις = ἀλλ' ἐν μὲν ἡ ὁδός αὕτη δὲν φέρεσι καὶ διὰ μέσου τῶν ἀνθρώπων, οὕτως, ὅπως ἀκριβῶς δὲν φέρεσι οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας, ἴσως δυνατόν νά λέγῃς καὶ τι 2, 1, 12.—φ έ ρ εῖ=κρατεῖ ἐν τῇ γαστρί· —φέρω= ὑποφέρω· 5, 2, 10. 3· 5. —βαρέως φέρω=λυποῦμαι· 2, 7, 1. —τἀλκιντον φέρω=ἔχω εἰσόδημα τἀλκιντον 3, 6, 14.—τὰ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν φέροντα=τὰ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν συντελοῦντα· 4, 2, 31—πολὺ ὅφον φέροιεν (ἀντὶ τοῦ μέσου) 3, 14, 1.—Μεσ. πρὸς τὸ φέρεσθαι=εἰς τὸ νά φέρεται μεθ' ὁρμῆς καὶ ταχέως· 3, 8, 4.

φ έ ρ τ ε ρ ο υ· ποι· ἀνώτεροι· Π.Β. 195 ἐν 1, 2, 58.

φ ε ύ γ ω· μτβ. τι = ἀποφεύγω τι 2, 2, 3. 5. 6. 4. 8, 6.—φεύγω γραφὴν ὑπό τινος=κατηγοροῦμαι ὑπό τινος· 4, 4, 4.

φ ή μ η· θεός· λόγος, ἀνθρωπίνη φωνή· ἑξαγγελλόμενος, δι' οὗ ἀποκαλύπτεται τὸ μέλλον· προφητεία ἰδ. μ α ν τ ι κή· φ η μί· εὐκτ. φ α ί η με ν· 4, 5, 7. πρτ. ἐφάτην· 1, 2, 33. ὑποτ. φῆ· 1, 2,

15. ἀόρ. φήσῃ· 4, 2, 17. μετοχ. φήσαντος· 3, 11, 1.—φημί=δισχυρίζομαι.—ἐφ' η' πρτ. 1, 2, 4. ὡσάυτως 1, 2, 9. ἐνθα ὑποκ. νοεῖται ὁ κ α τ ή γ ο ρ ο ς· Κατὰ τὴν συνήθη θέσιν ὁ τύπος ἐφ' η' προτάσσεται τοῦ ὑποκειμένου· 1, 2, 12 κἀλχ. ἀλλ' ἐπιτάσσεται ἐν· 1, 2, 9, 2, 1, 18. 2. 7.—ἐπαναλαμβάνεται πλεοναστικῶς ἐνθα ἡδύνατο νά παραλείπηται 2, 4, 1. 2. 3. 6. 11. 8. 3. 10, 10. 11, 5. ὡσάυτως προηγουμένου τοῦ εἰπε· 1, 6. 4.—τίθεται μετὰ τὴν βεβαιωτικὴν ἐπιρρ. ἐκφρασιν δῆλον ὅτι· 3, 7, 1· 4, 2, 14. 4, 23.

φ θ ά ν ω· βραδύνω. ὀκνῶ, μέλλω — οὐκ ἂν φθάνοις λέγων=ὡς τάχιστα λέγε· (ἰδίχ· μὴ ὀκνεῖς λέγειν). 2, 3, 11. οὐκ ἂν φθάνοιτ' ἀκολουθοῦντες=ὡς τάχιστ' ἀκολουθεῖτε. 3, 11, 1. θ; ἂν φθάνῃ κακῶς ποιῶν=ὅς ἂν πρότερος βλάβῃ· 2, 3, 14.

φ θ ό ν ο ς· ἡ λύπη ἣν τις ἀνιᾶται ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις τῶν φίλων. Τὸ σ. ν. αἰσθημα τοῦτο εἶνε τῶν ἡλιθίων 3, 9, 8.

φ θ ο ν ῶ· ἀμτβ. εἰμὶ φθονερός· 4, 6, 10.

φ ι λ ά δ ε λ φ ο ς· (ἡ λέξις κοινὴ καὶ τοῖς μετὰ χριστιανισμοῦ) ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν· 2, 3, 17.

†φ ι λ α ί τ ι ο ς· φιλόσοφος, φιλοκατήγορος· 2, 8, 6.

†φ ι λ ό δ ω ρ ο ς· ὁ ἀγαπῶν τὰ δῶρα· 3, 1, 6.

†φ ι λ ό ζ ω ς· ὁ ἀγαπῶν τὰ ζῶα· 1, 4, 7.

φ ι λ ό ν ι κ ο ς· πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι

—ἀμιλλώμενος εἰς τὰ μὴ ὑστερεῖν· 2, 6, 5.—φιλόδοξος· 3, 4, 3.

φιλονικῶ· με πλ. ἐρώτ. φιλατιμοῦμαι. ἀμιλλώμαι· 2, 3, 17.

φίλος· τὸ μέγιστον κέρδος ἐστί· 1, 2, 17. Τί περὶ φίλου καὶ φιλίας δοξάζει ὁ Σωκρ. ἰδ 1, 2, 52 καὶ 2, 4, 5—ἐξ. Ταῦτα δ' ἀναπτύσσονται ἐν τῷ τμήματι «Πρακτικὴ Ἠθικὴ ἐν τοῖς Ἀπομν. κλπ.» Ἐν 2, 6, 33 ὁ σχολιαστής παρατηρεῖ ὅτι ἡ φιλία ἀρχεται διὰ θαυμασμοῦ, προχωρεῖ εἰς συμπάθειαν καὶ τελευτᾷ εἰς ἐπιμέλειαν· Kühner.—φίλοι=οἱ συνόντες· 3, 11, 16. ἐνθα τὸ θηλ. εἰρων.—συγκρ. φιλωτέραι· 3, 11, 18. κομψότατα εἰρημένον.

φιλοσοφῶ· με συστ. ἀντικ. φιλοσοφίαν·=μυθῶν τι ἐπιστάμενος μελετῶν 4, 2, 23.

φιλοτιμίαι· ἡ ἀρετὴ ἡ παροξύνουσα πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἐντιμὰ· 3, 3, 13. ἡ παροξύνουσα κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ πατρίδος· 3, 5, 3.

φιλότιμος· ὁ μετὰ ζήλου προσπαθῶν νὰ πράττῃ... μεγαλόψυχος. 2, 3, 16.—ὑπερβ. 4, 5, 3.

φιλοτιμοῦμαι· ἐκ φιλοδοξίας προσπαθῶ νὰ..., θεωρῶ μεγάλην τιμὴν μου νὰ... 2, 9, 3.—τοῖς ἐπ' ἀρετῇ φιλοτιμουμένοις οὕτως ἐπῆδον=κατὰ τὸν θελκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐψαλλον, ἵνα προσελκύσωσι τοὺς μετὰ ζήλου ὑπηρετοῦντας· τῇ ἀρετῇ καὶ προσδοκῶντας τὸν παρ' αὐτῆς ἐπαίνον· 2, 6, 11.—φιλόφρων· εὐμενῶς διατεθειμένος,

περιποιητικός, εὐγενής· 3, 1, 6. συγκρ. 3, 5, 3.—ἐπιφρ.—ως=μετ' εὐμενοῦς διαθέσεως· 3, 10, 3.

φιλόχρηστος· (ἀρίσταται τοῦ ἐθους τῶν ἀρίστων συγγραφέων) ὁ ἀγαπῶν τοὺς χρηστοὺς, τοὺς ἀγαθοὺς· 2, 9, 4.

φίλτρον· μέσον δι' οὗ τις προσελκύει τὴν ἀγάπην· 2, 3, 11. 14, 6, 10. —μαγικὰ μέσα· 3, 11, 6.—

φιλῶ· ἀμψ. ἀγαπῶ· ἀντιτίθ. τῷ· μισεῖν· 1, 2, 10.—

φοβοῦμαι· αἰτ. 1, 1, 14. με πλ. ἐρώτ. ἐν ᾗ ἐπικυαλαμβάνεται τὸ μὴ, ἀντὶ τοῦ μὴ οὐ, οὐδεμιᾶς διαφορᾶς ὑπαρχούσης· 1, 1, 14.—φοβοῦμαι—ὅπως μὴ... ὁ σπαινώτερον τῆς διὰ τοῦ ἀπλοῦ μὴ ἐκφερ. πλ. ἐρώτ. 2, 9, 2.

φόρημα· ὅ, τι τις φορεῖ· 3, 10, 13.

φορτὸν μεταφ. τὸ βρέφος· 2, 2, 5.

φρενῶ· ποιῶ σωφρονίζω· 2, 6, 1. παρὰ· 4, 1, 5.

φρόνημα· θάρρος, μεγαλαυχία· 3, 5, 4.

φρόνιμον, τὸ=τὸ λογικόν. 1, 4, 8. φροντίζω· γεν. λαμβάνω τὴν φροντίδα· 3, 7, 7. —αἰτ. μετὰ σπουδῆς πραγματεύομαι· 1, 4, 11. με γεν. ἐμπρόθ. ἐρχονται ἐπὶ τῷ φροντίζειν περὶ τῶν τοιούτων=ἀναλαμβάνουσι νὰ μελετῶσι τὰ τοιαῦτα. 4, 4, 12. περὶ τῶν ἐνθάδε φροντίζειν=ἀκριβῶς νὰ συλλογίζησιν τὰ τοιαῦτα· 1, 4, 17. Τὸ φροντίζω ὅπως καὶ τὸ μεριμνῶ (ὁ ἰδ.) λαμβάνεται ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν λεπτεπιλέπτων ἐρευνῶν τῶν περὶ τὰ φυσικὰ

καταγινομένων.—Με πλ. ἐρώτ. καθ' ὑποτ. 4, 2, 2.—

φροντιστικῶς· ἡ λέξις ἀφίσταται τοῦ ἔθους τῶν ἀρίστων συγγραφῶν) μετὰ περισκεμμένης φροντίδος· 3, 11, 10.

φρονῶ μέγα=μεγαλοφρονῶ, ἐπαίρομαι, ὑπερηφανεύομαι με δοτ. ἐμπρ. τοῦ ἀνγκ· αἰτίου. 4, 1, 5. 2, 1. κάλχ. — Τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ ...=οἱ τὰ μάλιστα ἐπαίρομενοι... 1, 1, 13. Ἡ ἐπ' ἑρρ. χρῆσις τοῦ ἐνικοῦ ἐν τῷ ὑπερθ. ἀντὶ τοῦ πληθ. εἶνε ποιητική, ἐγένετο δὲ κατ' ἀναλογίαν τοῦ μέγα φρονεῖν οὕτω καὶ 4, 7, 6. —

φρουραρχία (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις) τὸ ἀξίωμα τοῦ φρουράρχου· 4, 4, 17.

φρουρός· στρατιώτης· φύλαξ. 3, 6, 10.

Φρύγες· οἱ κάτοικοι τῆς Φρυγίας· τῆς “παρ' Ἑλλησπόντῳ” καὶ τῆς “ἐφ' Ἑλλησποντον”, κειμένης μεταξὺ τῆς Βιθυνίας ἐκ βορρᾶ, τῆς Καππαδοκίας ἐξ ἀνατολῶν, τῆς Λυκαονίας ἐκ νότου, καὶ τῆς Λυδίας καὶ Μυσίας ἐκ δυσμῶν, τελούσης δὲ τῇ Περσίᾳ. 2, 1, 10. φυλακὰς· στρατιωτικοὶ σταθμοί· 3, 6, 10.

φυλακτικὸς ὁ ἐπιτηδεῖος νὰ προφυλάσσηται· 3, 1, 6. — με γεν φυλακτικῶς τῶν ὄντων=ἱκανοὺς νὰ διατηρῶσι τοὺς ὑπάρχοντας (ἐνν. συμμαχούς καὶ βοηθοὺς.) 3, 4, 9.

φυλάττομαι· προφυλάττομαι ἀπό. 2, 2, 14. — τὴν μάστιον προγματεῖαν

=ἀποφεύγω τὴν ἄσκοπον πρ. 4, 7, 8.

— οἱ φυλαττόμενοι=οἱ προφυλαττόμενοι· 3, 8, 1. ἐνθα νοεῖ τοὺς σοφιστάς·—με πλ. ἐρώτ. 1, 2, 38.

φυλή· ἀρχαιοτάτη εἰς βίους διαίρεσις τῶν κατοίκων. Οἱ Ἀθηναῖοι διηροῦντο εἰς τέσσαρας φυλάς, γενομένας δέκα κατὰ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Κλεισθέους· — ἡ εἰς τὴν σὺν τῇ φυλῇ τῶν χορικῶν = ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν νίκης τῶν χορικῶν, τιμώσης αὐτόν τε καὶ τὴν φυλὴν του· 3, 4, 5. Τῇ φυλῇ ἀνῆκεν ἡ νίκη, ἐπ' ὀνόματι τῆς ὁποίας ἐγένοντο αἱ τοῦ χοροῦ δαπάναι.—

φύλον· εἶδος· 2, 1, 7.

φυσικόν· ἐμφυτον, ὑπὸ τῆς φύσεως πλασθέν· ἀντιτίθ. τῇ· διδακτικόν· 3, 9, 1.

φύσις· ἀγαθὴ φύσις· 2, 1, 27. —

πᾶσα φύσις=πᾶσα ἐν ἀνθρώποις ἀρετὴ· 3, 9, 2. — φύσει· ἐπ' ἑρρ. προσιτιθέμενον ἐνθα δύναται νὰ νοηθῇ· ἀντιτίθ. τῇ· χρήσει, ἡ, τύχῃ· 1, 4, 14. 2, 1, 22. 3, 1, 6. ἀρετῇ· 2, 6, 21—22. —

φύω· ἀόρ. α'. ἐφύσεν=ἐδημιούργησεν· 2, 3, 19. ἐνθα ὑποκ. ὁ θεός· Ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ χρῆται τῷ ἐμφύειν· 1, 4, 13. 16. 4, 3, 11. Sauppe. — ἀόρ. β'. ἐφύω=ἐγένετο· 1, 1, 11. ἀπρμ. φύναι=γεννηθῆναι· 2, 3, 4· πρμ. πεφυκέναι=φύσει εἶναι· 2, 6, 19. — φανερός δ' ἦν=εὑρισκόμενος=ἦτο δὲ φανερόν· ὅτι σφόδρα ἐπεθύμει οὐχὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἦσαν τὰ σώματα καλῶς διακεκλασμένοι πρὸς παροχὴν θελήτρων

ἀλλ' ἐκαίνων σί ὅποιοι ἦσαν διαπεπλά-
σμενοι καλῶς τὰς ψυχὰς πρὸς ἀνάπτυ-
ξιν τῆς ἀρετῆς. 4, 1, 2.

† φωνήεις· ὁ ἔχων φωνὴν ἑναρθρον·

X.

Χαιρεκράτης· Ἀθηναῖος, τὸν δῆ-
μον Σφήττιος, ἀδελφὸς Χαιρεφῶντος,
φίλος τοῦ Σωκράτους. 1, 2, 48.

Χαιρεφῶν· Ἀθηναῖος, τὸν δῆμον
Σφήττιος, ἀδελφὸς Χαιρεκράτους, μετὰ
σφοδρότητος ἀγκυρῶν τὸν Σωκράτη, ὃν
καὶ ἐμιμῆτο ἐν πολλοῖς. Λέγεται ὅτι
συνέγραψε καὶ τραγωδίαν «τοὺς Ηρα-
κλείδαις». Ἐφυγεν ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ
τοῦ Θρασυβούλου καὶ ἀπέθανε πρὸ τοῦ
Σωκράτους. 1, 2, 48 —

χαλεπίνω· φέρομαι σκληρῶς, τρα-
χέως, μετ' ὀργῆς· 2, 2, 1. 9. ἀγριαί-
νω, ὑλακτῶ· 2, 3, 9.

χαλεπός· δύσκολος· συγκρ. 1, 6, 5.
ὑπερθ. 1, 6, 9. χαλεπός· φίλος=ἐπι-
βλαβής· φίλος· 2, 6, 2. χαλεπόν=δύσ-
κολον· 2, 6, 9. χαλεπόν δέ=δύσκολον
δέ. 3, 6, 14.—χαλεπόν=σκληρόν· 2,
7, 2.—χαλεπόν ὁ βίος=λύπας παρέ-
χει ὁ βίος· 2, 9, 1. οἶει...χαλεπώτερον
εἶναι σοὶ ἀκούειν=νομίζεις ὅτι προξενεῖ
εἰς σέ· μείζονας λύπας ν' ἀκούῃς=2, 2,
9. χαλεπώτερον=ἀγροικότερον, σκαι-
ότερον· 2, 6, 17.

χαλεπότης· ἀγριότης· 2, 2, 7.

χαλκεύς· σιδηρουργός· 3, 7, 6.

† χαλκεύω· εἰμι σιδηρουργός· 4, 2, 22.

χαρίζομαι· γίνομαι ἀρεστός· κεχαρι-
σμένον=ἀρεστόν· 2, 1, 24. κεχαρισμέ-
νῃ=ἀρεστά· 2, 2, 5.—καὶ— κεχαρί-

2, 7, 13.

φωτεινός· (ἀμφίβολος ἢ λέξις.) ὁ
πάροχος φωτός· 4, 3, 4. ἀντιτίθ. τῷ
σκοτεινῷ· 3, 10, 1.—

σθαι=καὶ νὰ εἰσαι ἀφωσιωμένη ἐξ ὅλης
ψυχῆς εἰς τὸν προθύμως φροντίζοντα
περὶ σοῦ· 3, 11, 10.—ὡς κεχαρισμένοι
=ὡς εὐεργετημένοι· 1, 2, 10.

Χαρίκλῆς· εἷς τῶν τριάκοντα, ὀνο-
μαστός, ἀσκήσας μετὰ τοῦ Κριτίου καὶ
τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ, ὀλίγων ὄντων,
μεγάλῃ ἐν τῇ πολιτείᾳ δύναμιν· 1,
2, 31. ἐγένετο ναύαρχος τῷ 413 π.Χ.
Ἐν 1, 2, 37. ἐμπαίζει τὰ θεῖα, ἀπαν-
τῶν εἰς τὴν περὶ δικαίου καὶ ὁσίου ἐ-
ρώτησιν τοῦ Σωκράτους, διὰ τῆς ἀπο-
κρίσεως αὐτοῦ «ναὶ μὰ Δί'· καὶ τῶν
βονόκλων γε.—

χάρις· εὐγνωμοσύνη· 2, 2, 1. 7. 2.
9. 4, 3, 3. κάλχ·

Χαρμίδης· υἱὸς Γλαύκωνος, κάλλι-
στος θεῖος τοῦ Πλάτωνος ἐκ τῆς μητρὸς
τοῦ Περικτιόνης. Ἐφρονεῦθ' εἰς τὴν κα-
τὰ τῶν τριάκοντα μάχην·—

† χειμερινός· ἥλιος 3, 8, 9.

χειμῶν· ἡ ἐποχὴ τοῦ χειμῶνος. 1,
2, 1.—τρικυμία· 3, 5, 6.

χειροτέχνα· ἐργάται· ἦσαν δὲ δοῦ-
λοι· 3, 11, 4.

χειροῦμαι· καταβαλλῶ, καταδα-
μάζω· 3, 7, 8.

χειρὼν· ἰδ. κακός·

χθαμαλός· ποι. χυμηλός· 3, 8, 9.

Χιασμός· τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἄ-
δिका, πράττων δὲ τὰ δίκαια καὶ τῶν
ἀδίκων... 4, 8, 4.

χιτών· ὑποκάμισον, ἐσωτερικὸν ἐνδυμα.

χιτωνίσκος· ὑποκορ. τοῦ· χιτῶνος.

Τοῦτον δ' ἐφόρουν οἱ παῖδες καὶ αἱ παρθέναι.

χιών· χιόνα καὶ πάγον ἐφύλαττον ἐν ὑπογείοις ἀποθήκαις οἱ παλαιοὶ ἵνα καθιστῶσι, χάριν τῶν συμποτῶν, τὸν οἶνον ψυχρόν. 2, 1, 30.—

χλαμυδοῦργία· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις) ἡ κατασκευὴ τῶν χλαμύδων. 2, 7, 6.

χλαμύς· ἱμάτιον χονδρόν, ὠρείδες· περίπου. 3, 10, 12.

χλανιδιοποιία· (μόνον παρὰ Ξενοφ. ἀπαντᾷ ἡ λέξις) ἡ κατασκευὴ χλανιδίων. Ἦν δ' ἡ χλάνις λεπτός καὶ μαλακὸς μάλλινος ἐπενδύτης, πρὸς καλλωπισμὸν μᾶλλον φορούμενος ὑπὸ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. 2, 7, 6.—

χορευταί· οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορόν. Ἐν 3, 5, 6. νοεῖται ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ. πρβλ. καὶ 3, 5, 12.

χορηγός· ἰδ. χορός·

χορηγῶ· καταβάλλω τὰ ἐξοδα πρὸς ἐξάρτυσιν καὶ διδασκαλίαν τοῦ χοροῦ. 3, 4, 5, 6

†χορικά· (ἐνν. ἄσματα) ἄσματα ἐν τῇ τραγωδίᾳ καὶ κωμῳδίᾳ. 3, 4, 5.

χορός· ὁμιλος χορευτῶν χορός εἶς· ἀντιτίθ. τῷ· οὐδεὶς ἄλλοθεν οὐδαμῶθεν. 3, 3, 12. Κατὰ τὴν εἰς Δῆλον ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ κατὰ πενταετίαν στελλομένην θεωρίαν συναπεστελλετο καὶ

χορός, ἀγωνιζόμενος πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς ἄλλους ἄλλοθεν ἐρ-

χομένους χορούς· — χορῶν διδασκαλίαι. 3, 4, 4. Ὁ χορηγὸς ἐξέλεγε τοὺς μέλλοντας νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν σκηνήν, ἐδίδαττε καὶ ἤτκει αὐτοὺς διὰ τοῦ χοροδιδασκάλου, ἐκόσμει δι' ἐσθήτων, στεμμάτων κατὰ τῶν πρὸς τὴν ἐπιτελεσιν τῶν ἀγώνων, καὶ παρῆχε ἰδίᾳ δαπάνη, τι συντελεῖ εἰς εὐδοκίμῃσιν καὶ νίκην τῆς διδασκαλίας τοῦ δράματος.

χρεῖα· χρήσις· ἃ ἐν χρεῖᾳ ὄντα = ὧν ἐν ᾧ τις ἀπολκάζει. 1, 6, 8. 2, 4, 1. πρβλ. 3, 10, 15. ἀνθρωπίνῃ χρεῖᾳ = χρήτις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. 4, 2, 25

χρημα· ἡ ὅλη οὐσία. 2, 3, 1. — κτήματα. 2, 8. 3. οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες = οἱ πλούσιοι. 1, 2. 45.

χρηματίζομαι· συλλέγω χρήματα, ἀργυρολογῶ. 4, 3, 10.

χρήσιμον τό· οὐς. τὸ ὠφέλιμον. 4, 6, 7. συγκρ. χρησιμώτερον = ὠφελιμώτερον. 2, 3, 1.—

χρόνος· διὰ χρόνου = μετὰ πάροdon μακροῦ χρόνου. 2, 8, 1, 4, 4, 5.

χρυσίον· χρυσοῦν νόμισμα.

χρῶμαι· μεταχειρίζομαι. 1, 2, 9.

ἄλλῃ· — Ἐν 1, 2, 29 τό· χρῆσθαι κεῖται ἀπολύτως = ἵνα ἀπολαύσῃ· ἐπεξηγεῖται δὲ διὰ τοῦ κατόπιν· καθάπερ οἱ ἀπολαύοντες· — ἀρκούντως χρώμενος = ἀρκούμενος. 1, 6, 9. — προσφιλῶς χρώμενος = ἐὰν μετὰ προσηθείας συμπεριφέρηται. 2, 3, 16. — ἀνωφελὲς ἂν εἴη τῷ χρωμένῳ = δυνατόν νὰ ᾖ ἀνω-

φελές· εἰς τὸν μετ' αὐτοῦ φιλῖν συνά-
πτονται· 2, 6, 4.—χαλεπώτερον χρω-
μένουσ'· ἐνν: ἀλλήλοισι=συμπερι-

αἶ*

ψαύω· ποι· ἐγγίζω· 1, 4, 12.

ψεύδομα· λέγω ψεύματα· ἄορ. ψευ-
σάμενος·—ψευδῆ περὶ τινος ἔχω γνῶ-
μην· γεν. διὰ τὸ ἐψεῦσθαι ἐκυτῶν=
διὰ τὸ νὰ μὴ γνωρίζωσιν ἐκυτούς· 4,
2, 26.

†ψευδομαρτυρῶ· ψευδεῖς μαρτυ-
ρίας κατατίθημι· 4, 4, 11,

ψηφίζομα· ψηφοφορῶ.—δίχα ψη-
φίζόμενοι=διχογνωμονοῦντες ἐν τῇ
ἐκυτῶν ἀποφάσει· 4, 4, 8.

ψηφοί· Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Σωκρ.
ἐδίδοντο ἐκάστῳ δικαστῇ δύο ψῆφοι
μετάλλινι, ὧν ἡ μία μὲν τετυπη-
μένη ἦ μέλαινα, ἃν ᾗτο κατα-
δικαστική, ἡ δὲ πλῆρης ἦ λευκὴ ἢ
ἃν ᾗτο ἀθωωτική. Ἐκαστέρῳ τούτων
ἐρρίπτετο εἰς ἐπὶ τούτῳ καθίσκον, ἡ
λευκὴ μὲν εἰς τὸν λεγόμενον κύριον
ἡ μέλαινα δὲ εἰς τὸν ἄκυρον· Οὕ-
τω ἡ ἀπόφασις τῶν δικαστῶν ἐγίνε-
το κρύβδην. Ἐν τῇ προκειμένη ὁμῳ·
τῶν περὶ τὰς Ἀργινοῦσας νικησάντων
στρατηγῶν δίκη ἐκάστῳ Ἀθηναίῳ, ἐ-
δόθη ἀνὰ μίαν μὲν ψῆφον, ἐτέθησαν δὲ
εἰς ἐκάστην τῶν 10 φυλῶν ἀνὰ δύο

φέρονται πρὸς ἀλλήλους μετὰ μείζο-
νος ἀγορεύσεως· 2, 6, 17.—

ὕδριαι, καὶ ὁ φέρων τὴν ψῆφον ἂν μὲν
ἔκρινε τοὺς στρατηγούς· ἐνόχους ἔρρι-
πτει αὐτὴν εἰς τὴν προτέραν τῶν ὑ-
δριῶν· ἂν δὲ ἀθώους εἰς τὴν ὑστέραν·
(Ξενοφ. Ἑλλ. 1, 7, 9.) αὕτη ἐλέγε-
το φανερά ψήφοις, μιᾶ ψήφῳ.
Κατὰ δὲ τὸ Κανωνοῦ ψήφισμα, ὃ τό-
τε τὰ μάλιστα ἔσχε, ἡ κατὰ τὸν ἐπὶ
τῷ· ἱεροσύλοις ἢ προδόταις νόμον, ἔδει
οἱ ἀδικούντες τὴν πολιτείαν νὰ κρίνων-
ται ἕκαστος χωρὶς· περὶ ἐνὸς ἐκάστου
δῆλα δὴ νὰ γίνηται ἰδίᾳ διαψήφισις.
'Ἄλλ' ἐν τῇ περὶ τῆς ὁ λόγος δίκη ὁ δῆ-
μος τῶν Ἀθηναίων τῇ προτάσει τοῦ
Καλλιζένου καταδίκασε μιᾶ ψήφῳ,
δὲ μιᾶς καὶ μόνης ψηφοφορίας, πάντας
τοὺς ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην.
1, 1, 18—19.—

†ψυχὰ γωγῶ· θέλω, τέρπω· 3, 10, 6.

ψυχρινός· δροσερός· 3, 8, 8.

ψυχῇ· ἐπιθυμία σίτου καὶ ποτοῦ. 1,
2, 4. — ἡ σφοδρότερη ἐρωτικὴ ἐπιθυ-
μία· 1, 4, 13-14—ἡ ζωὴ. 3, 12, 1.
ἐνάρθρως· 3, 11, 10.

ψωμός· κοιν. μπουκιᾶ· τὸν ἕνα ψω-
μόν=ἕνα ἕκαστον ψωμόν· 3, 14, 6.

Ω.

ὥ δ' ἡ ἄσκησις· Ἐν τῶν καθηκόντων
τοῦ χορηγοῦ ᾗτο νὰ ἐκλέξῃ ὅσους ἡ-
θελεν ἀπερρυσιάσῃ εἰς τὴν σκηνὴν καὶ
νὰ διδάξῃ καὶ ἀσκήσῃ δι' ἐπιτηδεῖων
μουσικῶν· 3, 4, 4.

ὥμός· σκληρός· 3, 1, 6.

ὠνούμα· ἀγοράζω· 2, 5, 3, 7, 2, 7, 9, 10.
ἄορ. ἐπὶ ῥάμην· 2, 5, 3, 7, 6, 8.
ταν τὸ πολλοῦ ἄξιον μικροῦ ἐξῆ πρίκ-
σθαι=ὅταν εἶνε δυνατὸν ν' ἀγοράσῃ

ἀντὶ μικρᾶς τιμῆς ὅ,τι ἔχει μεγάλην ἀξίαν 2, 18, 4. παθ. ὅρ ἐωνήθη = ἡγοράσθησαν 2, 7, 12.

ὄρα· ἡ νεανική ἀκμή καὶ καλλονή· 2, 1, 22.—Ἐπὶ Ξενοφ. ἡ λέξις δὲν ἐδήλου ὅ,τι καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ τὰ τέσσαρα τῆς ἡμέρας τμήματα, ὄρθρον, μεσημβρίαν, δείλην, ἐσπέραν· 4, 3, 4.—Ὡραὶ νυκτὸς εἰσὶν αἱ τρεῖς τετράωροι φυλακαὶ, ἐν αἷς γνωστοτάτη τὸ μεσονύκτιον. Ὡραὶ μηνὸς εἰσὶ τὰ τρία τοῦ μηνὸς μέρη, ἱσταμένου μεσοῦντος, φθίνοντος· Ὡραὶ ἐνιαυτοῦ καὶ ἀπλῶς ὦρα=ἐποχαι, δὴ τὰ ἔτη ὅς, φθινόπωρον, χειμῶν.—

ὠραῖος· ὁ ἐν τῇ νεανικῇ καλλονῇ καὶ ἀκμῇ αὐτοῦ 4, 2, 35 κάλχ.—

ὦς εἰδ. σύνδ. δηλωτικὸς ἀτομικῆς γνώμης 1, 2, 35 κάλχ. πρὸ μετοχῆς δηλοῖ γνώμην ἐξ ὑποκειμένου 1, 3, 4. 2, 20. 3, 2, 6, 5. 2, 3, 3. 6. 32. 38. κάλχ. ἰσοδυναμεῖ δὲ τῷ ῥήμ. ἡγοῦμαι· ὥς οὔτε χρήσιμα ὄντα—οὔτε ποιήσουσαι=ἐπεὶ ἡγοῦντο ὅτι οὔτε χρήσιμα ἐστί—οὔτε... 2, 7 8.—ὥς οὐκ ἂν—παύσοντες=ἡγούμενοι ὅτι οὐκ ἂν παύσειαν· 2, 2 3 πρβλ. 2, 2, 13. 4, 2, 6.—ὥς ἄν· εἰσάγει χάριν παρομοιώσεως ὑποθετικὸν λόγον μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν. διεσιώπησεν ὥς ἂν τότε σκοπῶν=διεσιώπησεν ὥς ἂν

διεσιωπήσειεν εἰ τότε σκοποῖη ὁπόθεν ἄρχοιτο· 3, 6, 4. ἀπεκρίνατο... ὥς ἂν πεπεισμένοι=ἀπεκρίνατο ὥς ἂν ἀπεκρίναντο εἰ πεπεισμένοι εἴησαν· 3, 8, 1.—ἐπὶ ἀναφωνήσεως ἐρμην. π ὅ σ ο ν! ὥς χαλεπὴν=πόσον χαλεπὴ ἐστίν! 2, 1, 29. ὥς ἡδέως=πόσον ἡδέως· 3, 13, 3.

ὦς· κακὸν ὥς=ὥς δειλός. Ἰλ Β. 180. ἐν 1, 2, 58

ὥς δ' αὖ τῶς· ἐπιρ. ἐμφαντικώτερον τοῦ ὥς αὐτῶς=κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· 1, 7, 3. 3, 1, 11.

ὥσπερ· πρὸ μετοχ. δηλοῖ γνώμην ἐξ ὑποκειμένου· 2, 3, 3. Ἡ δὲ αὐτοῦ εἰσκαγομένη πρότασις πρὸς παρομοίωσιν ἀφομοιοῦται πρὸς τὸν τύπον τῆς δεικτικῆς· ὥσπερ τοὺς μὴ ἀσκούοντας οὐ δυνάμενους ποιεῖν. ἀντί· ὥσπερ οἱ μὴ ἀσκούοντες οὐ δύνανται ποιεῖν· 1, 2, 19. πρβλ. καὶ 1, 2, 29.—ὥσπερ ἂν εἰ φαίης=ὥσπερ ἂν φαίης εἰ φαίης. 3, 10, 2.—ὥσπερ=καθὼς· παραδειγματος· χάριν 2, 1, 5· 3, 3, 12.

ὥστε· σημαίνει τὴν συνθήκην ἐφ' ἣ γίνεταί τι· 2, 7, 6. 3, 1, 9.

ὠφελῶ· διπλ. αἰτ. ὦν ἡ μία σύστοιχος· τὰ μέγιστα πάντας ὠφέλει=τὰς μεγίστας ὠφελείας ὠφέλει πάντας· 1, 2, 61. 4, 1, 2. σύστ. αἰτιατ. λαμβάνει καὶ τὸ παθ. 3, 11, 3.—Μετ' μελ. ὠφελήσομαι μετὰ παθ. σημ. 1, 6, 14. 7, 9. 2, 7, 8.—

II EN TOIS APOMNHMONUEMASI PRAKTIKH TOY SOKRATOUS HOIKH

I. Ta peri to theion.

α) peri theou.

‘Υπάρχει Θεός’ εἶνε ὃν μεγαλοπρεπέστατον’ ὁ δημιουργὸς τῶν οὐρανίων σωμάτων. Οὗτος ἤθελσε νὰ γεννηθῇ ἡ τάξις τῶν ὑπερμεγέθων καὶ πλῆθος ἀπείρων οὐρανίων σωμάτων, τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης, τῶν ἀστέρων. Συνέταξε τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα. Συνέχει τὸν ὅλον κόσμον. Πάντα τὰ ἐν τῷ σύμπαντι κατέστησεν ἀτριβῇ καὶ ὑγιᾶ καὶ ἀγήρατα, πάντα δ’ ὑπηρετοῦσι τῆς βουλᾶς αὐτοῦ. Εἶνε ὁ δημιουργὸς τοῦ φωτός, τῶν ζώων, τῶν φυτῶν, τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἐπλασεν ἀρχῇθεν.

‘Ο Θεὸς εἶνε ὁρατὸς ἐν ταῖς ἐργοῖς αὐτοῦ, τὰ ὅποια εἶνε μέγιστα καὶ σπουδαιότατα’ εἶνε τοσοῦτον μέγας καὶ τοιοῦτος, ὥστε πάντα συγχρόνως βλέπει καὶ ἀκούει πάντα καὶ εἶνε πανταχοῦ παρὼν ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ἐξικνεῖται ἐπὶ πᾶσι, οὐδὲν δὲ δικφεύγει αὐτόν’ ἐπίσταται τὰ πάντα, καὶ ὅσα λέγομεν καὶ ὅσα πράττομεν καὶ ὅσα διανοούμεθα. Τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ πρώτη ἔχει νοήση αὐτὴ ἡ ψυχὴ ἡμῶν. ‘Η φρόνησις ἡ ἐν τῷ σύμπαντι ἐνυπάρχουσα, ἐπιμελεῖται τῶν πάντων, διαρρυθμίζει τὰ πάντα καθ’ ὃν τρόπον εὐαρεστεῖ αὐτῇ. (1, 4, 5. 9. 10. 13. 17. 18. 19. 4, 3, 5. 6. 7. 10. 13. 14.)

‘Ἐν τῶν καλλίστων δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος’ εἶνε δὲ τὸ κάλλιστον, διότι ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα φύσει καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατιστεύει. Καὶ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καταφαίνεται οὐ μόνον ἡ ἀπειρος τοῦ Θεοῦ ἀγάπη ἀλλὰ καὶ ἡ παντοφία, καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ φροντίς. Διότι πρῶτον μὲν μόνον τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῶν λοιπῶν ζώων ὀρθὸν ἀνέστησεν’ ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ὀρθοστασίας εἶνε ἡ μεγαλύτερα δύναμις τοῦ νὰ βλέπῃ μακρὰν καὶ τοῦ νὰ θεᾶται ὀξύτερον τὰ ὑπερθεν καὶ νὰ κακοπιθῇ ὀλιγώτερον’ ἔπειτα πρὸς τοῖς ποσὶν οἱ ὅποιοι μόνον τὸ πορεύεσθαι παρέχουσι προσέθηκε καὶ χεῖρας, δι’ ὧν ἐξεργάζεται τὰ πλεῖστα τούτων, καθ’ ἃ εὐδαιμονεῖ μᾶλλον τῶν ζώων’ ἐνέβαλε γλῶσσαν, κατὰλληλον νὰ ἀρθροῖ τὴν φωνὴν καὶ νὰ ἐξαγγέλλῃ πάντα ὅσα θέλει’ πρὸς

σέθηκεν, ὅπως καὶ τοῖς λοιποῖς ζώσις, ὀφθαλμοὺς ἵνα βλέπῃ τὰ ὁρατά, ὥτα ἵνα ἀκούῃ τὰ ἀκουστά, ῥίνας, ἵνα ὁσφρακίνηται τὰ ὁσφρακντά, γλῶσσαν γνώμονα τῶν γλυκῶν καὶ δριμύων καὶ πάντων τῶν διὰ τοῦ στόματος.

Ὅτι δὲ οὕτως διακρίνει τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάπην τοῦ Θεοῦ εἶνε τὸ ὅτι ἐνέφυσεν αὐτῷ τὴν ψυχὴν κρατίστην. Διότι ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, μετέχει τοῦ Θεοῦ, οὕτως ἀόρατος καὶ τοῦ σώματος κυρία, ὃ μεταχειρίζεται ὅπως θέλει. ὡς ἀπόλυτος βασιλεὺς, καὶ ἔχουσα τὴν δύναμιν νὰ φροντίζῃ περὶ πραγμάτων, ἐν ἀπέριωσ μεγάλῃ ἐκτάσει χώρου εὐρισκομένων· περὶ τῆς θείας αὐτῆς καταγωγῆς οὐδαμῶς πρέπει ν' ἀπιστῶμεν. Πρὸς τοῦτοις προσέθηκεν αἰσθήσεις, δι' ὧν ἀπολαύει πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐνέφυσεν αὐτῷ λογισμόν, δι' οὗ οὐ μόνον κατανοεῖ κατὰ πόσον εἶνε ὠφέλιμος ἕκαστον τούτων, περὶ ὧν αἰσθάνεται, ἀλλὰ καὶ πολλὰ μηχανᾶται· ἔδωκεν αὐτῷ τὸν λόγον δι' οὗ μεταλαμβάνει πάντων τῶν ἀγαθῶν διὰ τῆς διδασκαλίας, καὶ δι' αὐτοῦ κοινωνεῖ καὶ νόμους τίθεται καὶ πολιτεύεται (1, 4, 5. 7. 8. 9. 11. 12. 13. 14. 17. 4, 8, 11. 12. 14.)

Ἄλλ' ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐξικνεῖται ἐπὶ πάντα τὰ πλάσματα αὐτοῦ. Ἔργον προνοίας εἶνε τὸ ὅτι καὶ διὰ βλεφάρων ἐθύρωσε τὴν ἀσθενῆ ὄψιν, ἵνα, ὅταν μὲν εἶνε ἀνάγκη, ἀνοίγῃ, ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ συγκαλεῖται αὐτά, καὶ ἐνέφυσεν βλεφαρίδας ἵνα μὴ οἱ ἄνεμοι βλάπτωσιν αὐτήν, καὶ διὰ τῶν ὀφρύων ἀπεγείσῃ τὰ ὑπεράνω τῶν ὀμμάτων, ἵνα μὴ ὁ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἰδρὼς κακουργῇ.

Ἔργον προνοίας ἐπίσης εἶνε τὸ ὅτι ἡ ἀκοὴ δέχεται πάσας μὲν τὰς φωνάς, οὐδέποτε δ' ἐμπιπλάται καὶ τὸ ὅτι εἰς πάντα τὰ ζῷα οἱ μὲν πρόσθιοι ὀδόντες εἶνε τοιοῦτοι ὥστε νὰ κόπτωσιν, οἱ δὲ γόμφιοι ὥστε νὰ λεικίνωσιν· καὶ τὸ ὅτι ἐποποθέτησε πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν τὸ στόμα, δι' οὗ εἰσέρχονται πάντα ὅσα τὰ ζῷα ἐπιθυμοῦσιν, ἀπέτρεψε δὲ ὅσα τὸ δυνατὸν προσωτάτω τῶν αἰσθήσεων τοὺς ὀχετοὺς τῶν ἀποχωρούτων, ἐπειδὴ ταῦτα εἶνε ἀηδῆ. Ἐνεκα τῆς πενησφίας καὶ τῆς περὶ τῶν πλασμάτων προνοίας ὁ Θεὸς ἐπιμελῶς ἔχει κατασκευάσῃ ταῦτα ὧν δεόμεθα· φῶς, ἵνα βλέπωμεν, νύκτα, κάλλιστον ἀναπαυτήριον, ἥλιον, ἄστρα, σελήνην. Τῇ προνοίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ Θεοῦ ἡ γῆ ἀναδίδωσι τροφάς, καὶ δ' ἐποχὰ καὶ συντελοῦσιν εἰς τοῦτο καὶ εὐφροσύνην παρέχουσιν· καὶ ἀφθονον ὕδωρ, πολυτιμώτατον δῶρον, συντελοῦν εἰς τὴν φύτρωσιν καὶ αὐξάνειν τῶν χρησίων, ἃ καθίστησιν εὐπεπτότερα, ὠφελιμώτερα καὶ γλυκύτερα· πῦρ, ἐπικουρον κατὰ τοῦ φύχους καὶ τοῦ σκότους καὶ πρὸς πᾶσαν τέ-

χνην συνεργόν. Ἔργον τῆς προνοίας εἶνε τὸ ὅτι μετ' ἀπείρου σοφίας ὁ ἡ-
 λιος ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς τὴν γῆν, πεπαίνων τοὺς καρπούς,
 ἡ ξηραίνων ἐκείνους ὧν ἡ ἐποχὴ παρήλθε, ἡ κατὰ μικρὸν ἀφίσταται ἀ-
 τῆς, συνειζών οὕτω λεληθότως πρὸς τὸ καὶμα καὶ τὸ ψῦχος.

Πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς χάριν τοῦ ἀνθρώπου ἐγένοντο· καὶ αὐτὰ τὰ
 ζῶα ἕνεκα τοῦ ἀνθρώπου καὶ γεννῶνται καὶ τρέφονται. Τοσοῦτον ὁ Θεὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελεῖται καὶ τοσοῦτον θεραπεύει αὐτόν.

Μόνον αὐτὸς εἶνε ὁ νομοθέτης τῶν δικαίων. Εἶνε ἀόρατος ἐν τῇ οἰ-
 κονομίᾳ τοῦ παντός. Ὦν πολλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ σαφηνίσῃ τῷ ἀνθρώπῳ,
 ἀλλ' ἐπεφύλαξεν ἑαυτῷ τὸ μυστήριον τῆς ἐκβάσεως τῶν μεταξὺ τῶν ἀν-
 θρώπων πραγμάτων (1, 1, 18, 4, 5-7. 4, 3, 3-4. 13. 25. 7, 6.)

β) περὶ θεοσεβείας.

Ἀποβλέποντες εἰς τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξ αὐτῶν μόνον,
 διότι ἄλλως εἶνε ἀόρατος, καταμνησθόντες τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καθήκειν
 ἔχομεν νὰ σεβώμεθα καὶ τιμῶμεν αὐτόν, νὰ εἴμεθα δηλ. εὐσεβεῖς. Ἐκ-
 πληροῦμεν δὲ τὴν πρὸς τὸ θεῖον τιμὴν, τὴν εὐσέβειαν ἡμῶν. Ὡταν πο-
 λιτευώμεθα κατὰ τὰ νόμιμα τῆς θρησκείας· εὐσεβεῖς ἐπομένως εἴμεθα ὁ-
 ταν μὴδὲν ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ Θεοῦ πράττωμεν.

Καὶ ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ πράττωμεν παρὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κελευ-
 όμενα. ἐκ φόβου μήπως οἱ ἄνθρωποι σχηματίσωσι περὶ ἡμῶν κακὴν ὑπό-
 ληψιν, διότι ἄλλως θὰ εἴμεθα μωροί, ἀλλὰ καὶ νὰ περιφρονῶμεν πάντα
 τὰνθρώπινα ἀπέναντι τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ. (1, 3, 3. 4, 3, 2. 3. 13. 14.
 6, 2. 3. 8, 11.)

Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβεια εἶνε ἔμφυτος τῷ ἀνθρώπῳ· παρὰ πᾶσι
 τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχει νόμος νὰ σέβωσι τὸν Θεόν· καὶ τὰ πολυχρονιώτατα
 καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη, εἶνε θεοσεβέστατα, καὶ
 οἱ φρονιμώτατοι ἄνθρωποι ἐπιμελέστατοι τοῦ Θεοῦ. Δὲν πρέπει ν' ἀμελῶ-
 μεν αὐτοῦ. Τὸ θεῖον ἐν τῇ ἀπαίρῳ αὐτοῦ μεγαλοπρεπείᾳ καταδέχεται νὰ
 θεραπεύωμεν καὶ τιμῶμεν αὐτό. Ἐὰν θελωμεν νὰ εἶνε ὁ Θεὸς ἡμεῖς ἡμῖν
 πρέπει νὰ λατρεύωμεν τὸν Θεόν· πρέπει νὰ προσφέρωμεν αὐτῷ θυσίας ἀ-
 ναλόγους ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν, ἔστω καὶ μικράς· διότι ὁ προσφέρων θυσί-
 ας μικρὰς ἀπὸ μικρῶν κατ' οὐδὲν ἐλαττοῦται τῶν προσφερόντων θυσί-
 ας μεγάλαις ἀπὸ μεγάλων, ἀρκεῖ νὰ εἶνε εὐσεβής· μόνον ταῖς παρὰ τῶν εὐσε-
 βεστάτων θυσίαις χαίρει ὁ Θεός. Τὴν εὐσέβειαν ἡμῶν δεικνύομεν ἐπίσης ἂν
 προστευχώμεθα· γλυκὺ εἶνε ἀγνώως ἔχοντες νὰ προσέλθωμεν εἰς τὸν ναόν

τοῦ Θεοῦ. Ἐν ταῖς προσευχαῖς πρέπει νὰ ζητῶμεν νὰ παρέχῃ ἡμῖν ὁ Θεὸς ἀπλῶς τὰγαθὰ· διότι τὸ θεῖον κάλλιστα γνωρίζει ποῖα εἶνε τὰ ωφέλιμα. Δὲν εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν ὃν ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ ὅσα δὲν ἠθέλησε νὰ σαφηνίσῃ. (1, 3, 1. 3. 4, 10. 13. 16. 2, 1, 28. 3, 8, 10. 4, 3, 15. 16. 4, 1, 19. 7, 6.)

Αἱ τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίαι πρὸς ἡμᾶς εἶνε ἄπειροι· οὐδ' εἶνε δυνατόν οὐδεὶς ποτε ἄνθρωπος ν' ἀνταποδώσῃ εὐγνωμοσύνην ἀξίαν τοῦ Θεοῦ· δὲν πρέπει ὅμως ἐπὶ τούτῳ ν' ἀθυμῶμεν· ἀποδίδομεν τῷ Θεῷ ἀξίας χάριτας καὶ κάλλιον καὶ εὐτεβέστερον τιμῶμεν αὐτόν, ὃν ποῖῶμεν τὰ κελευόμενα ὑπ' αὐτοῦ. Πειθόμενοι ἀποφασίστως τῷ Θεῷ γιγνόμεθα ἀρεστοὶ αὐτῷ. Οὕτω δὲ πράττοντες, πρέπει νὰ θαρρῶμεν καὶ ἐλπίζωμεν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ. (4, 3, 15. 16. 17.).

II. Τὰ περὶ τὴν πολιτείαν.

α) περὶ πολιτευμάτων.

Τρία εἶδη πολιτείας εἶνε α') ἡ βασιλεία, ἥτις εἶνε ἡ ἀρχή, ἡ καταστάσα ἐκόντων τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. Ὁ ἀρχὼν τοιαύτης πολιτείας λέγεται βασιλεὺς ἀλλὰ τοιοῦτος εἶνε οὐχὶ ὁ τὰ σκῆπτρα ἔχων ἀλλ' ὁ ἐπιστάμενος ἀρχεῖν. Ὁ βασιλεὺς πρέπει νὰ εἶνε ἀγαθός, ἵνα γίνηται αἷτιος εὐδαιμονίας ὧν βασιλεύει· ἀνδρείος ἵνα γίνηται αἷτιος τούτου πικρῆ τῆς στρατῷ. (πρβλ. καὶ τὰ περὶ ἀρχόντων. II, δ.—)

β') ἡ τυραννίς, ἥτις εἶνε ἡ ἀρχή ἡ καταστάσα ἐκόντων τῶν ἀνθρώπων καὶ παρὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος Ὁ τύραννος ἀρχεῖ ὅπως βούλεται.

γ') ἡ δημοκρατία, ἥτις εἶνε ἡ πολιτεία, ἐν ᾗ αἱ ἀρχαὶ καθίστανται ἐκ πάντων τῶν πολιτῶν. (3, 2, 2. 9, 10. 4, 6, 12.)

β) περὶ ἔθνοους.

Καλὸν καὶ μεγάλειον κτῆμα παντὸς ἔθνους εἶνε ἡ ἐλευθερία. Ἐν παντὶ ἔθνει εἶνε ἀρχοντες καὶ ἀρχόμενοι· καὶ ἡγοῦνται μὲν οἱ ἐπιστάμενοι, πειθονται δ' οἱ λοιποὶ αὐτοῖς. Τὰ ἔθνη τὰ διαπρέψαντα ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐπ' ἀρετῇ, εὐκλείᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ, εἰάν θελωσι μετ' ἀρετῆς νὰ πρωτεύωσι, πρέπει νὰ ἐπιμελῶνται τῆς κληρονομίας ταύτης, ὥς προσηκούσης αὐτοῖς, νὰ μελετῶσι τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, νὰ μιμῶνται τὰς καλὰς τῶν προ-

γόνων πράξεις, καὶ τὰς τῶν πρωτεύοντων ἐθνῶν. Τὰ ἔθνη πρέπει νὰ εἶνε ἰσχυρά· διότι τὰ ἰσχυρὰ καὶ ἄρχοντα ζῶσιν ἡλίον τῶν ἀρχομένων. Ἀλλ' ἔνα ἔθνος τι εἶνε ἰσχυρόν, πρέπει νὰ ἔχῃ δικαιοσύνην καὶ ἀλλοῖστα καὶ νομιμώτατα καὶ σεμνότατα λειτουργοῦν· ἡ ἑλλειψὶς δικαιοσύνης κάμνει τὰ ἔθνη νὰ διαφέρωνται καὶ πολεμῶσιν· νὰ ἐμμένῃ εἰς τοὺς νόμους· ἡ τήρησις τῶν νόμων καθιστᾷ αὐτὰ ἔξοχα· τότε καὶ ἐν εἰρήνῃ ἀρίστα διάγουσι καὶ ἐν πολέμῳ εἶνε ἀκαταγώνιστα· νὰ πειθῇται εἰς τοὺς ἄρχοντας· ἴδον παρακμαζόντων ἐθνῶν εἶνε ἡ καταφρόνησις τῶν ἀρχόντων καὶ ἡ ἐπὶ τούτῳ ἀγαλλίασις. Ὅταν στρατεύηται, ἵνα καταστήσῃ τὸν βίον αὐτοῦ βέλτιστον, νὰ ἔχῃ ἐπίγνωσιν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· διότι ὅσα ἔθνη ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἑαυτῶν δυνάμεων ἀνταλαμβάνουσι πόλεμον πρὸς ἰσχυρότερα, ἄλλα μὲν γίνονται ἀνάστατα, ἄλλα δὲ ἐκ τῆς ἐλευθερίας μεταπίπτουσιν εἰς τὴν δουλείαν· νὰ μὴ ἀμελῶσιν ἑαυτῶν, καὶ βασιζόμενα ἐπὶ τῆς ὑπεροχῆς των νὰ κατάρραθυμῶσι, διότι ἐπὶ τὸ χεῖρον κλίνουν· νὰ παρασκευάζωσι συμμάχους καὶ τόσῳ πλείονας ὅσῳ ἰσχυρότεροι εἶνε οἱ πρὸς οὓς πολεμοῦσι. Τοὺς συμμάχους ὅμως τούτους· ἐὰν θέλωσι νὰ εἶνε πρόθυμοι, πρέπει νὰ εὐεργετῶσι· νὰ ὁμονοῶσι· πολὺν ὄλεθρον παρασκευάζουσι τῇ πατρίδι ἢ διχόνοιᾳ, αἱ ἀτομικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἐριδες, τὸ φιλόδικον· ἡ αἰσχροκέρδεια, ἡ ἀστοργία περὶ τὰ δημόσια. Ἐὰν ἀξιῶμεν νὰ θυμαζώμεθα ἐπ' ἀρετῇ, πρέπει νὰ προσπαθῶμεν νὰ εὐεργετῶμεν τὴν πατρίδα ἡμῶν Ἑλλάδα. (2, 1, 10. 28. 6, 27. 3, 2, 3. 5, 7-8. 13. 16. 20. 9, 11. 4, 2, 29. 4, 8. 15.).

γ) περὶ νόμων.

Βάσις καὶ σύνδεσμος τῶν ἐθνῶν εἶνε οἱ νόμοι. Νόμοι δὲ εἶνε ὅσα οἱ πολῖται ἐγράψαντο, παραδεχθέντες τί πρέπει νὰ πράττωσι καὶ τίνων ν' ἀπέχωνται.

Ἐκτὸς τῶν ἀνθρωπίνων νόμων ὑπάρχουσι καὶ ἄγραφοι, οὗς αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐνεφύτευεν.

Οἱ παραβάται τῶν ἀνθρωπίνων νόμων δύνανται καὶ νὰ διαφύγῳσιν ἐνίοτε τὴν τιμωρίαν, κατ' οὐδένα ὅμως τρόπον δύνανται νὰ διαφύγῃ αὐτὴν ὁ παραβαίνων τοὺς θείους νόμους· διότι ἡ παράβασις παντὸς ἐν γένει θείου νόμου συνεπάγεται ἀναγκαιῶς καὶ τὴν τιμωρίαν (1, 2, 42. 43. 45. 4, 4, 13. 19. 21. 24.)

δ) περὶ ἄρχοντος.

Τὸ ἄρχεῖν ἐκ πάντων τῶν ἔργων εἶνε τὸ μέγιστον· εἶνε ἡ καλλίστη καὶ μεγίστη ἐπιστήμη· περισσότερον παντὸς ἄλλου ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων εἶνε καλόν. (3, 6, 2. 4, 2, 2. 11)

Σκοπὸς τοῦ ν' ἀρχῇ τις δὲν εἶνε νὰ γίνῃ γνωστός, ἀλλὰ νὰ ὠφελή-
σῃ. Ἀρχὼν εἶνε ὁ ἐπιστάμενος ν' ἀρχῇ. Καὶ δὴ, ὁ ἐπιθυμῶν ν' ἀρχῇ
δεῖται ἐπιμελείας καὶ πλείονος καὶ ισχυροτέρας· ἀνευ παρασκευῆς καὶ ἐπι-
μελείας εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ ὁ βουλόμενος νὰ εἶνε ἀρχων τὴν δύναμιν
τοῦ λέγειν καὶ πράττειν τὰ πολιτικά, αὐτομάτως, ὅπως τινὲς σφαλλόμενοι
νομίζουσιν. Διὰ τὸ εὐδοκιμήσῃ δὲ ὁ ἀρχων καὶ καταστῇ θαυμαστός πρέ-
πει νὰ προσπαθίῃ ν' ἀποκτήσῃ πραγματικὴν τὴν γινώσκιν ἐκείνων περὶ ἃ
ἐπιθυμεῖ ν' ἀσχολῇται. Ἐν τοῖς πολιτικοῖς ὀλιγώτεροι εἶνε οἱ εὐδοκιμοῦντες,
εἰ καὶ πλείονες περὶ αὐτὰ ἀσχολοῦνται, διότι ἐν αὐτοῖς κρατιστεύουσιν οἱ
καλοὶ κάγαθοι. Ἀλλ' ἵνα τις γίνῃ τοιοῦτος δέον νὰ καταστῇ πρότερον σώ-
φρων· νὰ κρατῇ δὴλα δὴ γαστρός, ποτοῦ, τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν,
ὑπνου· νὰ ἐθίζῃται ν' ἀνέχῃται πῆναν, δίψαν· νὰ μὴ ἀποφεύγῃ τοὺς κό-
πους, ἀλλ' ἐκουσίως ν' ἀναλαμβάνῃ αὐτούς· νὰ εἶνε δίκαιος· διότι ἀδύνα-
τον ἄλλως νὰ γίνῃ ἀγαθὸς πολιτικός· νὰ εἶνε χρηστός· διότι οἱ ἀρχόμενοι ὑ-
πακούουσιν εἰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους πιστεύουσιν ὅτι εἶνε βέλτιστοι, ἢ δὲ
πατρὶς διάκειται εὐαρέστως μόνον εἰς χρηστὸν ἀρχοντα· νὰ εἶνε καλὸς οἰ-
κοδεσπότης· διότι ὁ καλῶς διοικῶν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον δύναται καὶ τὴν πα-
τρίδα νὰ κυβερνήσῃ. Ὁ ἀγαθὸς ἀρχων, ὁ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πα-
τρίδος πολιτευόμενος, προσλαμβάνει συνεργούς ὁμοίους αὐτῷ· διότι συμ-
φέρον εἶνε νὰ ἔχῃ τοὺς βελτίστους κοινωνοὺς καὶ συνεργούς· μᾶλλον τῶν
πράξεων ἢ ἀνταγωνιστάς· δύναται δὲ ἄριστα νὰ συμφωνήσωσιν ἔνν εἶνε
ἀγαθοὶ· μόνον οἱ ἄδικοι καὶ πονηροὶ ἀρχοντες δὲν εἶνε δυνατόν νὰ συμφω-
νήσωσιν. Ὅταν δὲ τῶν πολιτικῶν ἀξιωματίων μετέχουσιν αἱ καλοὶ κάγα-
θοὶ εἶνε πρόξενοι μόνον ὠφελείας, οὐδέποτε δὲ βλάβης. (1, 2, 17. 2, 1, 1-
4, 6, 24. 25. 26. 3, 3, 1. 9. 4, 9. 12. 13. 6, 18. 9, 10. 4, 2, 2. 6.
7. 11. 3, 1. 5, 5.)

Ἔργον ἀγαθοῦ ἀρχοντος εἶνε νὰ ἐπαγρυπνῇ περὶ σωτηρίας καὶ εὐ-
δαιμονίας τῶν πολιτῶν (ὁ περὶ τοῦ κυνὸς μῦθος)· νὰ ἐνεργῇ ὑπὲρ τῶν συμ-
φερόντων τῆς πατρίδος προσπαθῶν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πλουσιωτέραν,
μεγάλην καὶ ισχυράν, ἵνα οὕτω καὶ αὐτὸς ὀνομαστός καὶ περίβλεπτος
καταστῇ· νὰ γνωρίζῃ ἀκριβῶς τὰς προσόδους καὶ δαπάνας τῆς χώρας·
διότι ἄλλως εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιμεληθῇ αὐτῶν· νὰ συμπληρῇ τὰς ἐλλει-
πείς προσόδους, νὰ ἐπιμελῇται τῆς ἀκριβοῦς εἰσπράξεως αὐτῶν, ν' ἀφαιρῇ
τὰς περιττὰς δαπάνας· νὰ γνωρίζῃ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς χώ-
ρας ἀμυντικῶν σταθμῶν, τὸ ἐπίκαιρον ἢ οὐ αὐτῶν, ν' αὐξάνῃ τοὺς ἐπι-
καίρους, ν' ἀφαιρῇ τοὺς περιττούς· ἐν πολέμῳ νὰ γνωρίζῃ τὴν δύναμιν τῆς

πατρίδος καὶ τὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἂν μὲν ἡ τῆς πατρίδος εἴη κρείττων ἢ ἀναλαμβάνη τὸν πόλεμον, ἂν δ' ἦττων, νὰ προσπαθῇ ν' ἀποφεύγῃ αὐτόν· διότι ἄλλως δύναται, ἀντὶ νὰ κατὰστήσῃ τὴν χώραν μείζονα, νὰ προσπαθῇ καὶ τὴν ὑπάρχουσιν νὰ γνωρίξῃ πόσον χρόνον ὁ ἐν τῇ χώρᾳ παρὰ γόμενος σίτος δύναται νὰ διατρέφῃ αὐτήν, πόσον εἰς τὸν ἐν αὐτὸν προσδεῖται ἵνα ἐν σιτοδείᾳ κατὰστῇ ἱκανός νὰ βοηθῇ καὶ σώζῃ αὐτήν. Καθόλου ἂν γινώσκῃ τίνας ἔχουσιν ἀνάγκην οἱ ἀρχόμενοι καὶ δύνηται νὰ πορίζηται ταῦτα εἰς ἀγαθὸς ἄρχων. Ὁ κυβερνῶν τὸ κράτος καὶ ἐπιμελούμενος τῶν δημοσίων εἶναι καὶ νομίζεται ἐλευθεριώτατος. "Αριστος εἶναι ὁ ἄρχων ὁ γινόμενος αἰτιώτατος νὰ πείθωνται οἱ πολῖται εἰς τοὺς νόμους. Δικαίωμα μὲν τοῦ ἄρχοντος εἶναι τὸ προσταττεῖν ὅτι δεῖ ποιεῖν, καὶ ἡκον δὲ τοῦ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι. (2, 6, 13. 7, 13. 8, 4. 3, 4, 6. 6, 2. 3. 4. 5. 7. 10. 13. 9, 11. 4, 4, 15.)

ε) περὶ πολιτῶν.

"Εργον ἀγαθῶν πολιτῶν εἶναι ν' ἀναστρέφονται πρὸς πάντας μετὰ δικαιοσύνης, ἄνευ τῆς ὁποίας οἱ πολῖται καὶ ἀντιλέγουσι καὶ ἀντιδικοῦσι καὶ στασιάζουσι· νὰ πείθωνται εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος· διότι ὁ μὲν πολίτης ὁ κατὰ τοὺς νόμους αὐτῆς πολιτευόμενος εἶναι εὐσεβής, ἡ δὲ πατρίς διὰ τὴν εἰς τοὺς νόμους ὑπακοὴν τῶν πολιτῶν γίνεται ἰσχυροτάτη καὶ εὐδαιμονεστάτη· πᾶσα ἡ πολιτεία αὐτῶν νὰ εἴη σύμφωνος τοῖς νόμοις· σὺν τοῖς νόμοις πρὸ οὐδενὸς πρέπει νὰ πτωδύνῃ· οὐδ' ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπακούουσιν εἰς τὰ πρὸς τοὺς νόμους κελευόμενα· νὰ ὁμονοῶσιν· ἡ ὁμόνοια εἶναι μέγιστον ἀγαθὸν τῇ πατρίδι, ἄνευ δ' ὁμονοίας ἀδύνατον νὰ διοικηθῇ αὕτη καλῶς· νὰ πείθωνται εἰς τοὺς ἄρχοντας· νὰ σιδῶνται τοὺς πρεσβυτέρους· νὰ εἴη φιλοτιμότατοι καὶ μεγαλοπρεπέστατοι· οἱ τοιοῦτοι προκινδυνεύουσιν ὑπὲρ πατρίδος καὶ εὐδοξίας· ἡ φιλοτιμία ἄλλως τε εἶναι ἐλαττήριον τῶν καλῶν καὶ ἐντίμων ἔργων· νὰ μὴ εἴη ἐνεκα θάρρους ἀμελεῖς, ῥάθυμοι καὶ ἀπειθεῖς, ἀλλ' ἐκ φόβου προσεκτικοί, εὐπειθεῖς καὶ εὐτακτοί.

"Αριστοὶ εἶναι οἱ πολῖται, οἱ ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν δημοσίων χρημάτων ποιοῦντες τὴν πατρίδα πλουσιωτέραν, οἱ ἐν πολέμῳ ἰσχυροτέραν, οἱ ἐν πρεσβείᾳ παρὰ σκευάζοντες φίλους ἂντ' ἐχθρῶν, οἱ διὰ τῶν πρὸς τὸν λαὸν ὁμιλιῶν παύοντες στάσεις, παρὰ κελευόμενοι καὶ ἐμποιῶντες ὁμόνοιαν (1, 8, 1. 3, 5, 1. 13. 15. 16. 4, 4, 2. 3. 8. 16. 6, 5. 14.)

στ) τὸ πολιτεύεσθαι εἶναι ὑποχρέωσις.

"Ανάγκη πᾶς πολίτης νὰ μετέχῃ τῶν πολιτικῶν. Ἰκανός νὰ πολι-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τεύχῃ εἶνε ὁ καλῶς συμβουλευόν καὶ ὀρθῶς ἐπιτιμῶν τοὺς περὶ τὰ πολιτικὰ ἀμαρτάνοντας. Ὁ τοιοῦτος δὲν πρέπει ν' ἀμελῇ τῶν πολιτικῶν, ὅταν τὸ κατ' αὐτὸν δύνανται τὰ τῆς πατρίδος νὰ προκόψωσιν ἐπὶ τὸ βέλτιον· διότι ὁ δυνάμενος μὲν διὰ τῆς ἐπιμελείας τῶν πολιτικῶν νὰ μεγάλυνῃ τὴν πατρίδα ἀλλὰ διστάζων, εἶνε δειλός. (3, 7, 2, 3 9.)

ζ) περὶ στρατοῦ.

Ὁ στρατός, ὅτε κατὰ γῆν καὶ ὁ κατὰ θάλασσαν, τυγχάνων τῆς δεούσης ἐπιμελείας δύνανται νὰ καταστῇ ὑπέρτερος ἄλλων στρατῶν κατὰ τὴν παρσκευὴν τοῦ ὀπλισμοῦ, τῆς εὐταξίας καὶ τοῦ προθύμου κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους (3, 3, 14.)

Οἱ ἀξιωματικοὶ πρέπει νὰ παραδίδωσι τοὺς ἐμπιστευομένους αὐτοῖς στρατιώτας κρείττους καὶ γεγυμνασμένους, καὶ τούτων ἡγούμενοι νὰ γίνωνται αἵτιοι ἀγαθοῦ τινος τῇ πατρίδι. Οἱ τοῦ ἵππικοῦ ἀξιωματικοί, ἐπιμελούμενοι νὰ εἶνε οἱ ἵπποι βελτίους, δὲν πρέπει νὰ παραλαμβάνωσι τοιοῦτους κακὸς ποδῶς. ἢ κκοσκελεῖς ἢ ἀσθενεῖς, ἢ ἀτρόφους, ἢ ἀναγώγους, ἢ λακτιστάς· νὰ ποιῶσι τοὺς ἵππους ἐπιτηδειότερους ν' ἀναβάνωσιν ἐπὶ τοὺς ἵππους, νὰ γυμνάζωσιν αὐτοὺς καὶ νὰ βρῖνωσιν εἰς χωρία, ἐνθα δυνάτῃ νὰ γίνωνται οἱ πόλεμοι, καὶ νὰ βῆλωσιν ἀπὸ τῶν ἵππων, νὰ θῆγωσι καὶ ἐξοργίζωσι τὰ ψυχὰς αὐτῶν πρὸς τοὺς πολεμίους (3 3, 2. 5. 6. 7. 8. 14.)

Οἱ στρατιῶται πρέπει νὰ σωφρονῶσιν, εὐτακτῶσι, καὶ πειθαρχῶσι τοῖς ἐφεστώσι διότι ἄνευ πειθαρχίας οὐδὲν ὄφελος εἶνε οὐδενὸς στρατεύματος, ἄλλως τε τὸ πείθεσθαι τοῖς ἀνωτέροις εἶνε τὸ κάλλιστον καὶ σωτηριώτατον αὐτοῖς· νὰ τάσσωνται κατὰ τὰ κελεύσματα τῶν ἀνωτέρων· διότι τεταγμένον στρατεύμα πολὺ διαφέρει ἀτάκτου (3, 1, 7. 3, 8. 10. 5, 18. 19. 21.)

η) περὶ στρατηγού.

Ὁ στρατηγὸς ἐλλέγεται ἵνα ἡγῇται. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ πολλὰ φυσικὰ προτερήματα καὶ ἐπιστημονικὰ ἐφόδια· νὰ εἶνε δῆλα δὴ ἐγκρατὴς γαστρός, ὑπνίου, τῶν σωματικῶν ἡδονῶν· διότι ἄλλως ἀδύνατον νὰ σώσῃ τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας ἢ νὰ νικήσῃ τοὺς πολεμίους· νὰ εἶνε γεγυμνασμένος πρὸς ψύχην καὶ θάλαπην· διότι τὸ πλεῖστον τῶν πολεμικῶν ἔργων μάλιστα ἐν ὑπαιθρῷ γίνεται νὰ μανθάνῃ παρὰ τῶν ἐπιστημένων τὰς πολεμικὰς τέχνας, δι' ὧν νὰ κρατῇ τῶν ἐχθρῶν, παραλαμβάνων πανταχόθεν ὅτι ὠφέλιμον εἰς τὴν στρατηγίαν· ν' ἀσκητῇ καὶ κῆμνη χρῆσιν αὐτῶν· νὰ διαγιγνώσκῃ τοὺς γενναίους καὶ τοὺς δειλοὺς στρατιώτας, τοὺς φιλοτιμοτάτους

καὶ κινδυνεύειν ἐθέλοντας· νὰ παρασκευάζῃ αὐτοὺς κνηκούς καὶ εὐπαιθεῖς, τιμωρῶν τοὺς κακοὺς καὶ τιμῶν τοὺς ἀγαθοὺς· εὐμενεῖς ἐκυτῶ· νὰ προστατῇ τοῖς ἐπιτηδεύουσιν νὰ πράττωσιν ἕκαστα· νὰ μὴ αὐτοσχεδιάζῃ, ἀλλὰ νὰ παρτάττῃ ἀκριβῶς τὸν στρατόν, ἐπιστάμενος τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον τῆς παρτάξεως· νὰ εἶνε γενναῖος, καὶ νὰ γίνηται αἷτιος· ν' ἀγωνίζηται πᾶν τὸ στρατεύμα γενναίως· ν' ἀγαπᾷ τὴν νίκην, ποιοῦντος μὲν ζητῶν καὶ παρσκειάζων τὰ συντελοῦντα εἰς αὐτήν, ἐπιμελῶς δ' ἐξετάζων καὶ ἀποφεύγων τὰ προκαλοῦντα τὴν ἥτταν· νὰ μάχηται δραστηρίως, ἂν ἡ παρσκειυὴ εἶνε νικητική, μάλιστα δὲ νὰ προφυλάττηται νὰ συνάπτῃ μάχην, ἂν εἶνε ἀπαράσκειος· νὰ ἐπιμελῇται πῶς νὰ σώζονται οἱ στρατιῶται, νὰ ἔχωσι τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ νὰ κατορθώσιν ἐκεῖνο δι' ὃ στρατεύονται, νὰ εἶνε παρσκειαστικοὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναγκαιούντων, ποριστικοὶ τοῖς στρατιώταις τῶν ἐπιτηδεύματων, μηχανικός, ἐργατικός, ἐπιμελής, κρηλικός, ἀγγίλους, φιλόφρων, ὠμός, ἀπλοῦς, ἐπίβουλος, φυλακτικός, κλέπτης, προετικός, ἀρπαξ, φιλόδορος, πλεονέκτης, ἀσφαλής, ἐπιθετικός, τακτικός.

Ἐν πολέμῳ ἡ πατρίς ἀνατίθεται τῷ στρατηγῷ· ἐπομένως ἡ εὐτυχὴς ἐκβασίς τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων γίνεται πρόξενος μεγάλων ἀγαθῶν, ἢ δ' ἄτυχῃς μεγάλων κακῶν. Δικαίως λοιπὸν πρέπει νὰ τιμωρῇται ὁ τούτων μὲν πάντων ἀμελῶν, ἐπιμελούμενος δὲ μόνον πῶς νὰ γίνῃ στρατηγός. (1, 5, 1. 2, 1, 3. 6. 28. 3, 1, 3, 6. 9. 10. 11. 3, 2, 1. 2. 3. 4, 2. 3. 8. 11. 5, 22.)

III. Τὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον.

α) περὶ γάμου.

Ὁ γάμος εἶνε κηθῆλον παντὸς ἀνθρώπου· σκοπὸς αὐτοῦ εἶνε ἡ ἐν ἀμυνῇ συμβίωσις ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ ἡ ἐκ ταύτης παιδοποίησις. Καὶ πρὸς ἀγαθὴν μὲν παιδοποίησιν οἱ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχόμενοι πρέπει νὰ εἶνε ἀκμαῖοι, καὶ νὰ ἐνοῖ αὐτοὺς ἀγάπη. Βέτις δὲ τῆς εὐδαιμονίας παντὸς οἴκου εἶνε ἡ ὁμόνοια· ἄνευ αὐτῆς ἀδύνατον νὰ διοικηθῇ καλῶς καὶ εὐδαιμονήσῃ ὁ οἶκος· (2, 2, 4. 3, 9, 7. 4, 4, 16. 23.)

β) περὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός.

Ὁ ἀγαθὸς οἰκοδεσπότης, ὁ διοικῶν καλῶς τὸν ἐκ αὐτοῦ οἶκον, γινώσκει μὲν πάντα, ὧν ἔχει ἀνάγκην, πάντα δὲ διὰ τῶν φροντίδων αὐτοῦ ἐκπληροῖ· ὡς ἀγαθὸς οἰκονόμος οὐδὲν περιττὸν ὅσον ἀγοράζει, ἀλλὰ τόσα

μόνον ὅσα ἐξαρκοῦσι τῇ οἰκογενείᾳ, καὶ ταῦτα οὐχὶ ἀντὶ μεγάλης τιμῆς· τὰ δὲ πολλὰς ἀξίως πράγματα ἀγοράζει ὅταν ἀντὶ μικροῦ τιμήματος πωλῶνται. Πρέπει ν' ἀποφεύγῃ νὰ δανείζηται διὰ τὰ πρὸς συντήρησιν· διότι ἀναλώσας ὅ,τι ἂν λάβῃ δὲν θὰ δυνηθῇ ν' ἀποδώσῃ αὐτό. Τότε δύναται τις νὰ δανείζηται, ὅταν τὰ εἰς δάνειον λαμβανόμενα ὀρίζωνται ὡς μέσα πρὸς ἐργασίαν· (3, 6, 14. 7, 11. 10, 4. 14, 1.)

Ἡ γυνὴ πρέπει ἐν τῷ οἴκῳ νὰ ἐργάζεται· διότι τὰ τοῦ οἴκου ἔργα πάντες θεωροῦσι κάλλιστα καὶ πρεπωδέστατα τῇ γυναικί. Δὲν πρέπει νὰ ἐνδύηται πολυτελῶς· ἡ ἐσθὴς αὐτῆς ἔστω μετρία, ὁ δὲ κόσμος σεμνός. Τὸ πλῆθος τῶν θεραπαινίδων δὲν μαρτυρεῖ φίλεργον οἰκοδεσποινικὴν, ἡ δ' ἄφθονος τῆς οἰκίης διασκευὴ δικαιολογεῖται μόνον ἕνεκα πλουσιῶν προσόδων. Ἡ γυνὴ πρέπει νὰ προτιμᾷ θάνατον ἢ νὰ πράττῃ αἰσχρόν τι. (2, 7, 10. 3, 9. 4.)

Οἱ μεγαλύτεροι εὐεργέται εἶνε οἱ γονεῖς· παρέχουσιν εἰς τὰ τέκνα τὴν ὑπαρξίν καὶ ποιοῦσιν αὐτὰ μέτοχα πολυτιμοτάτων ἀγαθῶν, τόσων πολλῶν, ὅσα ὁ Θεὸς παρέχει τοῖς ἀνθρώποις. Καθῆκον τῶν γονέων, εἶνε νὰ τρέφωσι τὰ τέκνα αὐτῶν, νὰ προπαρασκευάζωσιν ὅσα ἂν νομίζωσιν ὅτι θὰ ὠφελῶσιν αὐτὰ ἐν τῷ βίῳ, νὰ ἐκπαιδεύωσι, διδάσκοντες μὲν ὅσα αὐτοὶ γνωρίζουσι, πέμποντες δ' εἰς τὰ σχολεῖα καὶ δαπνῶντες, ὅπως γίνωνται ὡς δυνατόν βέλτιστα.

Ἡ στοργὴ τῆς μητρὸς δεικνύται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κυήσεως· διότι καίπερ δοκιμάζουσα πόνους καὶ δικταρέουσιν κίνδυνον ἐκάστοτε τῆς ζωῆς φέρει ἡδέως τὸ φορτίον καὶ μεταδίδωσι τῷ ἐμβρύῳ μέρος τῆς τροφῆς, δι' ἧς καὶ αὐτὴ τρέφεται· μὲ πόνους καὶ κινδύνους τίκτει, καὶ τεκοῦσα τρέφει καὶ ἐπιμελεῖται τοῦ βρέφους, μαντευομένη τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ καὶ προσπαθοῦσα νὰ ἐκτελῇ τὰ συμφέροντα καὶ ἀρέσκοντα αὐτῷ· πάντα πόνον ὑπὲρ τῶν τέκνων ἀνδεχεται, ἀγαπᾷ τρυφερώτατα, ἐπιμελεῖται ὡς μάλιστα δύναται πῶς νὰ γίνωσιν ὑγιᾶ, ὅταν ἀσθενῶσι, νὰ μὴ στερηθῶσιν οὐδενός τῶν ἐπιτηδείων, εὐχεται πολλὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀφιερῶματα ὑπὲρ τῆς ὑγιείας καὶ εὐτυχίας αὐτῶν, καὶ ἀποδίδει αὐτά. (2, 2, 3. 5. 6. 9. 10.)

γ) περὶ τῶν τέκνων.

Τὰ τέκνα δὲν πρέπει νὰ χαλεπαίνωσι πρὸς τοὺς γονεῖς, καὶ μικροῦς πρὸς αὐτὰ ἂν λέγωσι λόγους, διότι οἱ γονεῖς ὅ,τι δήποτε ἂν λέγωσι, νοοῦσι καὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τόσα ἀγαθὰ ὅσα οὐδεὶς ἄλλος. Τὰ τέκνα τὰ μὴ δυνάμενα νὰ ὑποφέρωσι τοὺς γονεῖς δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν εὐτυχίαν. Ἐκ πάντων μάλιστα τοὺς γονεῖς πρέπει νὰ

περιποιώμεθα. Δὲν γίνεται δεκτὴ παρὰ τοῦ Θεοῦ δέησις υἱοῦ μὴ περιποιουμένου τοὺς γονεῖς, ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν πράξῃ. Ἐὰν ἔχωμεν παραμελήσῃ τὰς ὀφειλομένας εἰς τοὺς γονεῖς θεραπείας πρέπει, ἂν σωφρονώμεν, νὰ παρακαλέσωμεν τὸν μὲν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ ἡμᾶς καὶ μὴ καταλογίσας ἐν τοῖς ἀχαρίστοις, δὲν θελήσῃ νὰ εὐεργετῇ ἡμᾶς, ἀπὸ δὲ τοὺς ἀνθρώπους νὰ προφυλαχθῶμεν μήπως ἐννοήσαντες ὅτι εἴμεθα ἀδιάφοροι πρὸς τοὺς γονεῖς καταφρονήσωσιν ἡμῶν, καὶ εἴτα εὐερεθώμεν ἐστερημένοι φίλων. Οὐδεὶς δύναται νὰ νομίσῃ ὅτι, ἂν εὐεργετήσῃ παῖδα ἀχάριστον πρὸς τοὺς γονεῖς, θὰ τύχῃ παρὰ τούτου τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης. (2, 2, 7. 8. 9. 10. 12. 13, 14.)

δ) περὶ ἀδελφῶν.

Οἱ ἀδελφοὶ εἶνε μέγα ἀγαθόν· εἶνε χρησιμώτερο. παντὸς κτήματος. Ὁ Θεὸς ἐπλασεν αὐτοὺς πρὸς μεγάλην ἀλλήλων βοήθειαν. Οἱ ἀδελφοὶ πρέπει ν' ἀγαπῶνται. Μείζων ἀγάπη οὐδαμοῦ ἀναπτύσσεται ἢ μεταξὺ ἀδελφῶν· εἰς τοῦτο τὰ μέγιστα συντελεῖ τὸ ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων ἐγεννήθησαν καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν ἀνατράφησαν. Τὸ μεταξὺ ἀδελφῶν μῖσος εἶνε παρὰ φύσιν. Πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ τιμῶσι μᾶλλον τοὺς ἔχοντας ἀδελφοὺς καὶ ἥττον ἐπιτίθενται τούτοις. Δὲν ἐξευτελίζεται ὁ εὐεργετῶν πρῶτος ἀδελφὸν κεχολωμένον. Οἱ ἀδελφοὶ ὅταν ἀγαπῶνται καὶ μακρὰν ἀλλήλων ἂν εἶνε πράττουσι πρὸς ὄφελος ἀλλήλων. (2, 3, 1. 4. 9. 14. 19.)

ε) περὶ ὑπηρέτων.

Ἐν τῇ οἰκογενεῇ συγκαταλέγονται καὶ οἱ ὑπηρεταί· καὶ οὗτοι εἶνε ὅμοιοι ἡμῖν, οὐδαμῶς διαφέροντες τῶν κυρίων κατὰ τὴν φύσιν. Ὡς ἐκούσιως ἀναλαμβάνοντες τὰ τῇ τάξεως ταύτης ἔργα πρέπει ν' ἀγαπῶσι τὸν ἐν ᾧ ὑπηρετοῦσιν οἶκον, νὰ εἶνε παρκαμόνιοι, νὰ πράττωσιν οὐ μόνον τὰ κελυόμενα ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἐχούτων νὰ εἶνε χρήσιμοι, προνοοῦντες καὶ προβουλεύόμενοι. Νὰ μὴ εἶνε ἀκόλαστοι, κλέπται, ὀφιοφάγοι, ἀργοί, φυλάργοι· διότι οὐδεὶς θελεῖ νὰ ἔχῃ ὑπηρετὴν τοιοῦτον, ἀλυσίτελῃ. Ὑπηρετῆς ἀγαθὸς εἶνε ἀντάξιος πολλῶν δούλων. Δὲν πρέπει νὰ τύπτωμεν τοὺς ὑπηρετάς, διότι εἶνε ἀφιλάνθρωπον· ὅταν ἀσθενῶσι νὰ ἐπιμελώμεθα αὐτῶν καὶ νὰ προσκαλῶμεν ἱατροὺς, ὅπως μὴ ἀποθάνωσιν. (2, 1, 15, 16. 7, 4. 10, 2. 3. 3, 13. 4.)

στ) περὶ γυμναστικῆς.

Ἐν τῶν καλλίστων τοῦ Θεοῦ δημιουργημάτων εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ὃς συνέστηκεν ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς.

Τὸ σῶμα εἶνε χρησίμον εἰς πᾶν ὅτι πράττουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὁ ἔχων

ἐπομένως αὐτὸ εὐεκτοῦν καὶ παρεσκευασμένον θὰ πλεονεκτῇ ἐν παντί. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰ σωμασκόμεν, νὰ μὴ καταφρονῶμεν τῶν μέσων, δι' ὧν κατὰ τὴν ἡ εὐεξία, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ νὰ ἐπιμελωμεθα τῆς σωμαστικής.

Πάντα ἐν γένει τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἐπιτήδεια πρὸς αὐτήν, εἰ καὶ σῶμα σώματος φύεται ἰσχυρότερον πρὸς τοὺς πόνους. Ὁ ἐπιμελούμενος τῆς εὐεξίας τοῦ σώματος ὑφίσταται πόνους εὐκολωτέρους καὶ μᾶλλον εὐχάριστους ἢ ὁ καχεκτικός, διότι ὁ ταλαιπωρῶν ἐκουσίως εὐφραίνεται ἐν τοῖς πόνοις, ἐπειδὴ ἐλπίζει ὅτι θ' ἀπολαύσῃ ἀγαθόν, τὴν εὐεξίαν. Ἀλλ' ἵνα καταστῇ δυνατὸς τῷ σώματι πρέπει νὰ συνειθίσῃ αὐτὸ νὰ ὑπηρετῇ τὴν βούλησιν καὶ νὰ γυμνάξῃ αὐτὸ ἐν πόνοις καὶ ἐν ἰδρωτί. Οἱ φύσει ἀσθενεστικοὶ τῷ σώματι, ἐὰν ἀσκηθῶσι, γίνονται κρείττονες καὶ ἰσχυρότεροι τῶν ἰσχυρῶν μὲν ἀλλ' ἀμελούντων ν' ἀσκῶνται.

Οἱ εὖ ἔχοντες τὰ σώματα εἶνε ὕγιοι, ἰσχυροί, ἀγχινοί, μνήμονες, εὐθυμοί, φαιδροί, ἐπιδεκτικοὶ ἐπιστήμης· διαζῶσιν ἥδιον καὶ κάλλιον, καὶ καταλείπουσιν εἰς τοὺς παῖδάς των εὐρωστίην καλλίονα πρὸς τὴν ζωὴν. Ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ καταφρόνησις τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας εἶνε ἴδιον παρακμαζόντων ἐθνῶν· δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας ἡ ἐπιμέλεια ταύτης εἶνε καὶ ἐθνικὴ ἀνάγκη καὶ ὑποχρέωσις, διότι θ' ἀγωνισθῶμεν ποτε περὶ ζωῆς. Καὶ ἐν πολέμῳ ὁ ἔχων τὸ σῶμα εὐεκτοῦν οὐ μόνον σώζεται εὐσχημόνως ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετεῖ, παρ' ἧς ἀξιοῦται χάριτος καὶ δοξῆς μεγάλης καὶ τιμῆς· ἐν ᾧ ἐκ τῶν ἐχόντων αὐτὸ καχεκτικὸν πολλοὶ ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκουσιν ἢ αἰσχροῦς σώζονται, ἢ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι, ἢ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ σώματος θεωρούμενοι δειλοὶ ἀποκτῶσιν αἰσχρὰν ὑπόληψιν.

Ἡ καχεξία οὕτε ὕγιεινὴ οὕτε χρῆσιμος εἰς τι εἶνε. Ὁ ἔχων καχεκτικὸν τὸ σῶμα καὶ ἀμνήμων καὶ ἄθυμος καὶ δύστροπος καὶ μανικός πολλάκις γίνεται, πολλάκις μάλιστα καὶ ἀνεπίδεκτος ἐπιστήμης· διότι οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸ μὴ ὕγιαίνειν τὸ σῶμα μέγιστα σφάλλονται ἐν τῷ διανοεῖσθαι. Οἱ ἀνάσκητοι γηράσκουσι πρὸ τοῦ δέοντος. Πρέπει ν' ἀσκάμεθα, νὰ πορευώμεθα μακρὰς πορείας· ἴδιον ἀνασκήτου εἶνε νὰ μὴ δύνηται νὰ πορευῇται μακρὰν ὁδόν. (1, 4, 8, 11, 6, 7, 2, 1, 28, 3, 5, 15, 9, 1, 12, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 5, 6.)

ζ) περὶ ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ.

τὸ μανθάνειν εἶνε ὑποχρέωσις.

Ἐνυπάρχει ἐν ἡμῖν αὐτοῖς νοητικὴ δύναμις. Οἱ ἄνθρωποι διαφέρουσιν

ἄλλήλων τὴν φύσιν, καὶ εὐφύτεροι καὶ ἀμβλύτεροι εἶνε· ἀλλὰ καὶ ἡ εὐφύεστέρα φύσις ἔχει ἀνάγκην παιδείας καὶ ἡ ἀμβλυτέρα διὰ τῆς μαθήσεως καθίσταται ἀξιόλογος. Καθῆκον ἐπομένως παντὸς ἐν γένει ἀνθρώπου εἶνε νὰ παιδεύηται· καὶ ἐν πάσῃ μὲν ἡλικίᾳ, μάλιστα δ' ὅταν εἶνε νεώτερος, διότι τότε ἐπόμενον καὶ πολὺ ἀπερίσκεπτος καὶ ἀκρατέστατος νὰ εἶνε· νὰ ἐπιμελῇται δὲ νὰ εἶνε ὅπως τὸ δυνατόν φρονιμώτατος, διότι τὸ στερούμενον φρονήσεως καταφρονεῖται, ὁ δὲ ἀμαθὴς εἶνε ἀνδράποδον, ἐν ᾧ οἱ εὐδοκίμοι οὖντες καὶ θαυμαζόμενοι εἶνε ἐκ τῶν μάλιστα ἐπισταμένων, οἱ δὲ κακοδοξοῦντες καὶ καταφρονούμενοι ἐκ τῶν ἀμαθεστάτων.

Δὲν πρέπει ὁ νεώτερος ἐπὶ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ βασιζόμενος νὰ καταφρονῇ μαθήσεως· διότι καὶ οἱ εὐφύεστατοι καὶ ἐρωμενεστατοι ταῖς ψυχαῖς, ἂν παιδευθῶσι, τότε γίνονται ἀριστοὶ καὶ ὠφέλιμοι· οὐδὲ ἐπὶ τῷ πλούτῳ ἐπαιρόμενος νὰ νομίζῃ ὅτι οὐδαμῶς ἔχει ἀνάγκην παιδείας, καὶ ὅτι θὰ ἐξαρκέσῃ αὐτῷ ὁ πλοῦτος· εἰς τὸ νὰ κατορθοῖ ὃ τι βούλεται καὶ νὰ τιμᾶται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· διότι τοῦτο εἶνε μωρόν. (1, 2, 26. 35. 4, 8, 3, 6, 17. 9, 3. 4, 1, 4. 5. 2, 22.)

η) περὶ διδασκάλου.

Ἄνευ διδασκάλου εἶνε ἀδύνατον νὰ γίνῃ τις δυνατός εἰς ὃ τι βούλεται· εἶνε δὲ καὶ γελοῖον νὰ νομίζῃ τις ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ κρίνῃ τὰ ὠφέλιμα ἀπὸ τὰ βλαβερά πράγματα ἄνευ διδασκαλίας, ἢ ὅτι μόνον διὰ τῆς κτήσεως βιβλίων θὰ καταστῇ σοφός, ἢ ὅτι θ' ἀποβῇ τοιοῦτος μόνον ἐκ τῆς ἐαυτοῦ εὐφυΐας. Ἀνάγκη ἄρα νὰ προσέρχεται πρὸς τοὺς ὑπιταγνομένους νὰ διδάξωσι τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος·

Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ γνωρίζῃ ἀκριβῶς τὰ πράγματα, ἃ διδάσκει· διότι οὕτω δύναται καὶ εἰς ἄλλους νὰ ἐξηγήσῃ αὐτά· ἐὰν δὲ δὲν εἶνε κἀτοχος αὐτῶν οὐ μόνον αὐτὸς σπᾶλλεται ἀλλὰ καὶ ἄλλους πλανᾷ. Ἀριστος διδάσκαλος εἶνε ὁ χρώμενος μάλιστα τῷ λόγῳ· διότι εἴτι κλόνει μανθάνει τις μάθημα, διὰ λόγου μανθάνει. Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ὠφελῇ τοὺς ὀρεγομένους τῶν κλῶν καὶ νὰ ποιῇ αὐτοὺς νὰ ἐπιμελῶνται τούτων· νὰ καθιστᾷ τὸν μαθητὴν ἱκανὸν ὥστε μόνος καὶ ἄνευ τῆς βοηθείας ἄλλων νὰ διεξαγάγῃ τὰς ἐκυτοῦ ὑποθέσεις· νὰ γίνηται ἀρεστός διὰ τῆς διδασκαλίας, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ παιδεύῃ· νὰ εἶνε ὑπομονητικός, πᾶς, ἀτάραχος ἐν ἐκδηλουμένῃ ἐνίοτε τοῦ μαθητοῦ ἀπαιρεσείῃ. Ἡ προσήνευ, ἡ εὐπροσηγορία, τὸ ἀστεῖον, ἡ φιλανθρωπία, εἶνε προσόντα ἀναγκασιάτατα τῷ διδασκάλῳ· ἡ χρῆσις ἐνίοτε εἰρωνείας πρὸς ἀποτροπὴν καὶ κατάπαυσιν μα-

ταιότητος εἶνε συντελεστική· Δὲν πρέπει ν' ἀποπέμπῃ τοὺς μαθητὰς ἐν-
δεῖς τῶν γνώσεων, διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν ὁποίων ἔχει λάβῃ ἀργύριον·
διότι ἄλλως θὰ εἶνε ἀνακιδῆς καὶ ἀνίσχυτος (1, 2, 39. 3, 7, 1. 11. 3,
11. 6, 1-18. 11, 17. 18. 4, 2, 1-40. 6, 1. 7, 1.)

τί διδασκτέον.

Τὰ κάλλιστα μαθήματα συντελοῦσιν εἰς τὸ καλῶς ζῆν· ὁ δ' ὁρθῶς
πεπαιδευμένος πρέπει νὰ εἶνε ἔμπειρος γεωμετρίας, ἀστρονομίας, λογιστικῆς,
ὕγιεινῆς· αἱ δ' ἐξ αὐτῶν γνώσεις νὰ περιορίζωνται ἐντὸς τῆς πρακτικῆς ἐ-
φαρμογῆς καὶ ὠφελείας· ἡ περὶ τὴν λεπτομερῆς αὐτῶν μάθησις, οὕσα ἀ-
πώλεια χρόνου, ἀποκωλύει ἀπὸ ἄλλων ὠφελίμων γνώσεων. Ὁ παιδευόμε-
νος πρέπει νὰ κατὰστῇ οὕτω φρόνιμος ὥστε νὰ μὴ διαμαρτάνῃ κρίνων
τὸ βελτίον καὶ τὰ χεῖρον, μηδὲ νὰ ἔχῃ πρὸς τοῦτο ἀνάγκην ἄλλου· ν' ἀ-
ποφεύγῃ νὰ ζητῇ τὰνεξιχνίαστα· διότι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀδυνατεῖ τὰ
πάντα νὰ ἐξιχνιάσῃ· οἱ δὲ καὶ ταῦτα ἐρευνῶντες δαίμονες, καὶ δύναν-
ται νὰ παραφρονήσωσιν· νὰ ζητῇ δὲ τὰς γνώσεις ἐκεῖνας, δι' ὧν γίνεται οὐ
μόνον αὐτοὺς εὐδαίμων ἀλλὰ καὶ τὸν οἶκον καὶ τὸν πλησίον καὶ τὴν πα-
τρίδα καθίστησιν εὐδαίμονας· νὰ μὴ προτιμᾷ θησαυροὺς ἀργυρίου ἢ χρυσί-
ου, ἀλλὰ θησαυροὺς σοφίας· οἱ ἔχοντες ὡς κτήματα τὰς γνώμας τῶν σοφῶν
εἶνε πλούσιοι ἐν ἀρετῇ· καὶ νὰ ἀρέσκηται εἰς τὰς πνευματικὰς ἀσχολίας
αἱ οὐ μόνον παρέχουσιν εὐφροσύνας, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδας ὅτι θὰ ὠφελήσωσιν·
Τὴν μεγαλυτέραν ἡδονὴν παρέχει ἡ γνώσις ὅτι παιδευμένος τις καθίστα-
ται κρείττων ἑαυτοῦ.

Πάντες πρέπει νὰ φροντίζωμεν πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας (1, 1,
2. 2, 60. 6, 8. 9. 4, 1, 3. 2, 9. 7, 2-6. 8, 11.)

ι) περὶ μαθητῶν.

Ἀγαπητοὶ εἶνε οἱ νέοι, ὧν αἱ ψυχὴ καὶ κάλλιστα πρὸς ἀρετὴν πεφύ-
κασιν· ἡ ἀγαθὴ αὐτῶν φύσις δεικνύται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ταχέως μνησθάνου-
σιν ἐκεῖνα, εἰς ἃ προσέχουσιν, καὶ ὅτι μνημονεύουσιν, ἃ ἔμαθον, καὶ ὅτι
ἐπιθυμοῦσι τῶν μαθημάτων, δι' ὧν εἶνε δυνατόν καὶ τὸν οἶκον καλῶς νὰ
διοικῶσι καὶ τὴν πατρίδα, καὶ καθόλου νὰ συμμορφῶνται πρὸς τοὺς ἀν-
θρώπους καὶ τὰνθρώπινα πράγματα. Δὲν πρέπει οἱ νέοι ν' ἀμελεῖσι τῶν
διδασκαλικῶν νοουθεσιῶν, διότι ἡ ἀμέλεια ἐμβάλλει λήθην, οἱ δ' ἐπιλανθάνομε-
νοι τῶν νοουθεσιῶν, ἐπιλανθάνονται τῆς σωφροσύνης· νὰ σέβωνται τοὺς πρε-
σβυτέρους, νὰ παραμερίζωσιν ἐν τῇ ὁδῷ ὅταν συναντῶσιν αὐτούς, καὶ νὰ
ὑποχωρῶσιν εἰς τοὺς λόγους· νὰ μὴ φοιτῶσιν εἰς δημόσια μέγη (1, 2, 21.
2, 3, 16. 4, 1, 2. 2, 1.)

ια) περὶ σοφίας καὶ μανίας.

Σοφία εἶνε ἐπιστήμη· σοφὸς δὲ ὁ ἐπιστάμενος. Ὁ δ' ἕκαστος ἐπίσταται κατὰ τοῦτο εἶνε σοφός· ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ γνωρίζῃ πάντα.

Ἀντίθετος τῇ σοφίᾳ εἶνε ἡ μανία· οὐχὶ δηλ. ἡ μεγάλη πρᾶνεια, ὡς τὸ πλῆθος δοξάζει, ἀλλ' ἡ ἄγνοια ἐαυτοῦ καὶ ἡ δοξασία ὅτι γινώσκει ὅσα δὲν ἐπίσταται.

Μόνον ὁ σοφὸς διακρίνει τὰ καλὰ καὶ τὰ γὰρ ἅ τῶν αἰσχυρῶν καὶ τὰ μὲν πράττει, τὰ δὲ εὐλαβεῖται.

Τὰ συνιστῶντα τὴν σοφίαν εἶνε: α) ἐγκράτεια, β) σωφροσύνη· γ) ἀνδρεία, δ) δικαιοσύνη. (3, 9, 4.5. 6.7. 4, 6, 7.)

ιβ) περὶ ἐγκρατείας.

Ὁ μὴ κατὰ κόρον ἐσθίων, ἀλλὰ τόπων μόνον ὅσα ἡ ὄρεξις ἡδέως δέχεται, οὗτος καὶ ὑγιεινῶς διακίβηται, καὶ δὲν κωλύεται νὰ ἐπιμελῇται τῆς ἀναπτύξεως τῆς ψυχῆς του. Πρέπει πρὸς τοῦτο ν' ἀπέχῃται τῶν μέσων ἐκείνων τὰ ὅποια παρκαينوῦσιν αὐτὸν μὴ πεινῶντα νὰ ἐσθίῃ καὶ μὴ διψῶντα νὰ πίνῃ, διότι ταῦτα εἶνε τὰ λυμαινόμενα καὶ σῶμα καὶ νοῦν καὶ ψυχὴν· ν' ἀναμένη τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἡδέων, ἐσθίων ὅταν πεινάσῃ καὶ πίνων ὅταν διψᾷ· ἡ ὀψοποιία, οἱ πολυτελεῖς οἶνοι, ἡ ἐν πάγῳ ψύξις αὐτῶν, οὐδαμῶς συντελοῦσιν εἰς τὴν ὑγίειαν καὶ ἰσχύϊν τοῦ σώματος. Καὶ τῶν φαγητῶν τὰ γλυκύτατα εἰς τὸν μὴ ἐπιθυμοῦντα φαίνονται ἀηδῆ, εἰς δὲ τὸν κεκορεσμένον προξενοῦσι καὶ βδελυγμίαν· μετὰ λιπὸν ὅμως, καὶ φαυλότερα ἀνεῖνε, φαίνονται γλυκύτατα. Ὁ ἐσθίων μετὰ μεγίστην εὐχαιριστήσεως ἔχει ἐλαχίστην ἀνάγκην ὄψου, καὶ ὁ πίνων μετὰ μεγίστης εὐχαιριστήσεως ἐλάχιστον ἐπιθυμεῖ τοῦ ποτοῦ τὸ ὅποion δὲν ἔχει.

Ἀηδὲς εἶνε τὸ ἐσθίειν μόνον τὸ ὄψον, ἄνευ ἄρτου· μεμπτὸν τὸ ἐπεσθίειν μὲ ὀλίγον ἄρτον πολὺ ὄψον· ὁ τιοῦτος εἶνε καὶ καλεῖται ὀψοφάγος. Γελῶν εἶνε τὸ γεύεσθαι μὲ τὸν ἑνα ψωμὸν πλείονων ὄψων· ὁ οὕτω συνεθισθεὶς θὰ λυπῇται ὅταν στερεῇται πολλῶν ὄψων, ὁ δὲ προπέμπων τὸν ἑνα ψωμὸν μὲ ἐν ὄψον οὐδεμίαν λύπην αἰσθάνεται. Ὁ ἀηδῶς ἐσθίων δύναται γλυκύτερον καὶ ὑγιεινότερον καὶ ὀλιγώτερα δαπανῶν νὰ ἐσθίῃ, ἢ παύεται νὰ ἐσθίῃ χωρὶς νὰ πεινᾷ (1, 2.4. 3. 6 6,5.2,1,30. 3. 5,5.11,13. 13,2.14,2).

Πρέπει νὰ κρατῶμεν τοῦ ὕπνου οὕτως, ὥστε νὰ δυνάμεθα καὶ ὅψιν νὰ κοιμηθῶμεν καὶ πρῶτ' νὰ ἐξεργηθῶμεν καὶ ν' ἀγρυπνήσωμεν. ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη· νὰ μὴ ἀγανακτῶμεν δὲ ἀπολείποντες αὐτόν, οὔτε διὰ τοῦτον νὰ παραμελῶμεν νὰ πράττωμεν τὰ δέοντα. Νὰ κοιμώμεθα κατόπιν κόπων, δι-

ὅτι τότε ὁ ὕπνος εἶνε γλυκύτερος, οὐχὶ δὲ ἀπλῶς, ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἄλλην ἀσχολίαν ἔχωμεν οὔτε ἐν μαλακῇ στρωματῇ, διότι τοῦτο οὐδεμίαν ὑγίειαν καὶ ἰσχὺν τῷ σώματι ἀπεργάζεται. (2, 1, 3. 30. 33.)

ιγ) περὶ σωφροσύνης.

Σώφρων εἶνε ὁ γινώσκων τῶν μὲν καλῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν νὰ κάμῃ χρῆσιν, τὰ δ' αἰσχροῦ εἰδὼς ν' ἀποφεύγῃ. Ἡ σωφροσύνη εἶνε τῷ ἀνθρώπῳ ἄριστον· εἶνε ἡ κρητὶς τῆς ἀρετῆς, ταύτην δὲ πρῶτον πρέπει νὰ θεμελιώσωμεν ἐν τῇ ψυχῇ, διότι ἄνευ αὐτῆς ἀδύνακτον νὰ μάθῃ τις τι ἀγαθόν, ἢ ν' ἀσκήσῃ ἄξιον ἐπαινοῦ.

Ἡ σωφροσύνη εἶνε διδασκόν· ὁ σώφρων δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἀκρατής· ἀλλὰ πάντα τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ διὰ τῆς ἀσκήσεως κρατύνονται, μάλιστα δ' ἡ σωφροσύνη. Ἐντεῦθεν οὐ μόνον πρέπει ν' ἀσκάμεν ἐγκράτειαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ προτρέπωμεν εἰς τοῦτο. (1, 5, 4. 5. 2, 23. 3, 9, 4. 4, 5, 1. 8)

Πᾶς ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶνε ἐγκρατὴς τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν, καρτερικὸς πρὸς χειμῶνα καὶ θέρους καὶ πάντας πόνους, ν' ἀρκεῖται δὲ εἰς τὰ μετὰ μέτρον. Ὁ τοιοῦτος εἶνε ὁ ἄριστος καὶ εὐδαιμονέστατος τῶν ἀνθρώπων· εἶνε μέτοχος τῆς ἀρετῆς, μανθάνει τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπιμελεῖται τούτων· προκίρῃται τὰ ἀγαθὰ καὶ ἀπέχεσθαι τῶν αἰσχροῶν.

Ὁ μὴ ὀρθῶς πράττων δὲν εἶνε σώφρων, εἶνε ἀκρατής· ὁ τοιοῦτος οὐδαμῶς διαφέρει θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου· διότι μόνον τὰ ζῶα εἶνε ἀκρατῆ· εἶνε ἐπομένως αἰσχροὺν νὰ ἐξομοιωθῇ ὁ ἄνθρωπος τοῖς ἀφρονεστάτοις τῶν θηρίων. Ὁ μὴ σώφρων εἶνε ἀνελεύθερος, δουλεύων τὴν κακίστην δουλείαν, ταῖς ἡδοναῖς· αὗται δ' οὔσαι ἐν τῷ σώματι σύμφυτοι τῇ ψυχῇ, προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν δούλην τοῦ σώματος. Ὁ δοῦλος τῶν ἡδονῶν διατίθεται αἰσχροῦς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν· ὁ τοιοῦτος οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἄλλους κακουργεῖ ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐτι πλέον. Ἀνὴρ ἥττων τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν οὐδεμιᾶς καθόλου ἀρετῆς μετέχει, οὔτε τῆς μαθήσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ οὔτε τῆς ἐπιμελείας τούτων· κωλύεται νὰ πράττῃ τὰ κάλλιστα, ἀναγκάζεται νὰ πράττῃ τὰ αἰσχιστα. Ὁ ἀπτόμενος τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν δυσκόλως σωφρονεῖ· ὁ τοιοῦτος καὶ θρασὺς καὶ ἀνόητος καὶ ῥιψοκίνδυνος εἶνε, καὶ εἰς μαχίρας δύναται νὰ κυβιστήσῃ καὶ εἰς πῦρ δύναται νὰ πηδήσῃ· δαπανᾷ πολλὰ εἰς βλαβερωτάτας ἡδονάς· δὲν εὐκαιρεῖ νὰ ἐπιμελῇται τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἀναγκάζεται νὰ σπουδάζῃ διὰ πλάγμια, περὶ ἃ μόνον

μεινόμενοι σπουδάζουσιν. Ὁ φειδόμενος χρημάτων, γενόμενος ἀκρατής, καθίσταται ἄσωτος, οὐδὲ ἀπέχεται ὧν πρόσθεν ἀπέχετο αἰσχροῦν κερδῶν. Οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐμπιστευώμεν αὐτῷ τὴν ἐπιτροπείαν παίδων ἀρρένων ἢ παρθένων, ὡς ἀναξίῳ πίστεως.

Ἡ ἀκρασία διαφθείρει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν· ἀπείργει ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὴν σοφίαν, καὶ ἐμβάλλει τὴν μωρίαν· κωλύει τὴν προσοχὴν ἀπὸ τῶν ὠφελίμων καὶ τὴν τούτων μάθησιν. διότι ἀφέλκει ἐπὶ τὰς ἡδονάς, καὶ ἀφαιροῦσα τὸν νοῦν ποιεῖ πολλάκις τοὺς ἀνθρώπους, ἐν ᾧ αἰσθάνονται καὶ τὰγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, νὰ προτιμῶσι τὸ χεῖρον ἀντὶ τοῦ βελτίονος. Ἀλλ' οὐτε ἄγει ἐπὶ τὰς πραγματικὰς ἡδονάς, καὶ διότι προλαμβάνει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, καὶ διότι οὐδεμίαν ἡδονὴν δύνανται οἱ ἄνθρωποι νὰ δοκιμάσωσιν, ὅταν οὐδὲν ἐνεκα ταύτης θέλωσι νὰ πράττωσι. Καθόλου ἡ ἡδονή, ἡ ἐκ τοῦ τρυφηλοῦ βίου, ἡ ἄνευ πόνων προερχομένη, οὔτε εὐεξίαν ἐνεργάζεται τῷ σώματι, οὔτε εἰς τὴν ψυχὴν ἐμβάλλει ἐπιστήμην ἀξίαν ἐπαίνου. (1, 2, 1. 22. 3, 8. 9. 10. 11. 5, 2. 4. 5. 2, 1. 4, 5. 20. 30. 3, 9, 3. 4, 5, 3. 4. 5. 6. 7. 8. 10. 11. 12. 8, 11.)

ιδ) περὶ ἀνδρείας.

Ἀνδρεία εἶνε ἡ γνῶσις τῶν δεινῶν καὶ ἐπικινδύνων, καὶ ἡ δύναμις τῆς κατὰλλήλου αὐτῶν χρήσεως· ἡ ἄγνοια τούτων ἀπετελεῖ τὴν δειλίαν. Ἀνδρεῖς, ἐ.ομένως εἶνε ὁ ἐπιστάμενος τὰ δεινὰ καὶ τὰ ἐπικίνδυνα καὶ δυνάμενος καλῶς αὐτοῖς χρῆσθαι· ὁ τούτου διαμαρτάνων εἶνε δειλός.

Ἡ ἀνδρεία εἶνε κάλλιστος καὶ χρήσιμος πρὸς τὰ μέγιστα πράγματα. Εἶνε διδασκόν· διότι πᾶσι φύσις διὰ τῆς μαθήσεως καὶ τῆς ἀσκήσεως αὐξάνει πρὸς ἀνδρείαν. (3, 9, 1. 2. 4, 6, 10. 11.)

ιε) περὶ δικαιοσύνης.

Ἡ γνῶσις τῶν δικαίων συνίστησι τὴν δικαιοσύνην· ἡ δικαιοσύνη ἐ.ομένως εἶνε σοφία. Ἡ ἄγνοια τῶν δικαίων ἄγει εἰς τὴν ἀδικίαν· ἐντεῦθεν καὶ οἱ δικασταὶ διὰ τὴν ἄγνοιαν αὐτῶν δίχα ψηφίζονται. Δίκαιον εἶναι τὸ νόμιμον· οὕτω καὶ τῷ θεῷ ἀρέσκει. Τὰ δίκαια, ὅπως πᾶσα ἐνάρετος, πράξις εἶνε καλὰ καὶ ἀγαθὰ.

Ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ εἶνε ἐνεργός· τὸ πράττειν τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα εἶνε ἰσχυροτέρη ἀπόδειξις ὅτι εἶναι τις δίκαιος, ἢ τὸ λέγειν περὶ αὐτῆς. Ἰκανὸν ἐπίδειγμα δικαιοσύνης εἶναι τὸ μὴ ἐθέλειν ἀδικεῖν. Δίκαιος εἶναι ὁ νόμιμος, ὁ γινώσκων δηλ. τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους νόμιμα, καὶ τὰ κελευόμενα ὑπὸ τῶν νόμων ποιῶν, ἃ δίκαιος δὲ ὁ ἄνομος ὁ παραβαίνων αὐτά.

Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ εἶνε δίκαιος, νὰ μὴ βλάβῃ οὐδένα μηδὲ κατὰ μικρόν. Ὡς ἄτομον νὰ συνκλλάσσηται μετὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τοὺς νόμους καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ ὡς πολίτης, νὰ πείθῃται εἰς τὰ κελεύσματα τῶν νόμων, ἐν τε εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. Τὸ ὅτι δῆποτε ἀδίκως ποιεῖν εἶνε αἰσχρόν.

Δικαστὰι δέον νὰ διορίζωνται ἄνδρες δεδοκιμασμένοι· αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν ἔστωσαν νομιμώταται καὶ δικαιοῦνται· ὁ βίος αὐτῶν σεμνότητος καὶ ἀνεπίληπτος· (2, 5, 20. 3, 9. 4. 5. 4, 4· 1, 6. 8. 10. 12. 13. 25· 6, 6. 8, 1. 9.)

ιστ) περὶ ἀρετῆς.

Πάντα τὰ καλὰ καὶ τάχαθ' διὰ τῆς ἀρετῆς πράττονται. Ἀρετὴ καθόλου εἶνε σοφία· εἶνε διδασκτόν, καὶ αὐξάνει διὰ τῆς μαθήσεως καὶ ἀσκήσεως· πρὸς τὰ αὐτὰ πράγματα εἶνε καλὸν καὶ ἀγαθόν· εἶνε κάλλιστον καὶ μεγαλοπρεπέστατον δι' αὐτῆς καὶ οἶκοι καὶ ἔθνη δικαιούνται χρηστῶς. Εἶνε σύντροφος τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀγαθῶν· οὐδὲν ἔργον καλόν, οὔτε θεῖον οὔτε ἀνθρώπινον ἄνευ αὐτῆς γίνεται· ταύτην τιμᾷ ὁ Θεός, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀγαθοί· διὰ ταύτην οἱ τεχνῖται μετ' ἀγάπης ἐργάζονται, οἱ δεσπότες μετὰ πίστεως φυλάττουσι τοὺς οἴκους, οἱ ὑπέρβηται μετ' εὐνοίας παρκαμένουσιν· αὕτη μετ' ὠφελείας βοηθεῖ τοὺς ἐν κκιρῷ εἰρήνης κοπιᾶζοντας, μετὰ σταθερότητος συμμαχεῖ εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα· διὰ ταύτην γίνονται ἄριστοι φίλοι.

Ἡ κτῆσις αὐτῆς γίνεται διὰ κόπων· διότι ἡ πρὸς τὴν ἀρετὴν ἄγουσα ὁδὸς εἶνε μακρά, ἀνωφερὴς καὶ τραχεῖα κατ' ἀρχάς· ἀλλ' εἰς τὸ ἄκρον ὅταν τις φθάσῃ, τότε εἶνε εὐκόλος. Ἀντὶ τῶν κόπων παρέχει ὁ Θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ τάχαθ'· Ὁ κκιρτερῶν ἐν αὐτοῖς ἀπολαύει τῶν καλῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. Πᾶσα ἡ ἀρετὴ διὰ τῆς ἀσκήσεως κκιρτύνεται. Οἱ μὴ ἀσκούντες τὴν αὐτῶν ψυχὴν οὔτε νὰ πράττωσιν ὅσα πρέπει δύνανται οὔτε ν' ἀπέχωνται ἐκείνων τὰ ὅποια πρέπει. Διὰ τῆς μετὰ τῶν κκιρστῶν μὲν ἀναστροφῆς ἀσκεῖται τις εἰς τὴν ἀρετὴν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μετὰ τῶν φκύλων διαφθείρεται· διότι ἀπὸ μὲν κκιρστῶν ἀνθρώπων, κκιρστὰ θὰ διδαχθῇ, ἀπὸ δὲ τῆς μετὰ φκύλων, θ' ἀπολέσῃ καὶ τὴν σωφροσύνην ἣν ἔχει (1, 2, 19. 20. 23. 64. 2, 1, 20· 2, 33. 6, 39. 3, 8, 5. 9, 4. 5.)

ιζ) περὶ κακίας.

Ἡ κακία εἶνε ἀντίθετος τῇ ἀρετῇ· εὐκόλως δύνανται τις νὰ ἐκλέξῃ αὐτήν· διότι ἡ πρὸς αὐτὴν φέρουσα ὁδὸς εἶνε λεία καὶ ἐγγύς· Οὐδεὶς φρόνιμος γίνεται μέλος τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς· οἱ τκύτης θιασῶται, ὅταν μὲν

εἶνε νέοι, εἶνε ἀδύνατοι τὰ σώματα, ὅταν δὲ γίνωνται πρεσβύτεροι, εἶνε ἀνόητοι ταῖς ψυχαῖς, καὶ αἰτχύνονται μὲν δι' ὅσα ἔχουσι πράξει, βαρύνονται δὲ δι' ὅσα πράττουσι. Οὐδεὶς δύναται νὰ δώσῃ πίστιν εἰς κακόν, νὰ βοηθήσῃ αὐτόν ἔχοντα ἀνάγκην, νὰ συνάψῃ πρὸς αὐτόν φιλίαν. (2, 1, 20. 31. 6, 19.)

ιη) Τίς ὁ ἀγαθός.

Καθῆκον παντός εἶνε νὰ προσπαθῇ νὰ γίνῃ ἀγαθός, καὶ κατὰ τοῦτο, καθ' ὃ θέλει νὰ φιλῇται. Ὁ φρονῶν ὅτι δύναται νὰ θεωρῇται ἀγαθός, χωρὶς οὐδὲν νὰ γινώσκῃ, ἢ ὅτι δύναται νὰ ἐπικληθῇ χωρὶς νὰ θεωρῇται ἀγαθός, εἶνε ἡλίθιος.

Ἰνα γίνῃ τις ἀγαθός πρέπει νὰ ἐπιθυμῇ ἀρετῆς καὶ νὰ ἐπιμελῇται ἐκυτοῦ. ὁ τοιοῦτος ἂς ἐλπίζῃ ὅτι ἢ ἀποβῇ καλὸς καὶ ἀγαθός. Ὁ ἀγαθὸς εἶνε αὐτάρκης, ἐγκρατής, κατεργασμένος, κοινωνεῖ χρημάτων νομίμως, ἀπέχεται τῆς πλεονεξίας, συμβιβαστικός, ἀόργητος, οὐδὲνα φθονῶν, παρέχων τὰ ἐκυτοῦ ἀγαθὰ οἰκεῖται τοῖς φίλοις, θεωρῶν τὰ τῶν φίλων οἰκεῖα ἐκυτῷ, ἀπολαύει ἡδέως καὶ ἀπραγμόνως σίτων καὶ ποτῶν, πονεῖ, καὶ διὰ τοὺς πόνους κοιμᾶται ἡδέως. νέος μὲν ὢν ἐπικινεῖται ὑπὸ τῶν γεραιτέρων, γεραιτέρος δὲ γενόμενος τιμᾶται ὑπὸ τῶν νέων καὶ τῶν τε πλαισιῶν πράξεων ἀναμνησκόμενος καὶ ὀρθῶς τὰς παρούσας ἐπιτελῶν ἡδεται. αἰσθάνεται τὴν μερίστην ἡδονήν, ὅταν ἀξίως ἐπικληθῇ, καὶ ὅταν θεῶν ἐργον ἐκυτοῦ καλόν. ἀγαπᾶται ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ὑπὸ τῶν φίλων, τιμᾶται δὲ ὑπὸ τῆς πατρίδος, καὶ μετὰ θάνατον ἔτι συνοδεύει αὐτόν διὰρκῶς ἡ τιμὴ, ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ ἐν τοῖς ὅσμοσιν ἀκμάζει (1, 2, 2. 2, 1, 31. 34. 6, 23. 24. 28. 39. 4, 1, 5.)

ιθ) περὶ ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ.

Τὸ ἀγαθὸν δὲν εἶνε ἀπόλυτον, ἀλλ' εἶνε ἀγαθὸν σχετικῶς πρὸς τι. ἀγαθὸν δὲ εἶνε αὐτὸ τὸ ὠφέλιμον. Δὲν εἶνε δὲ διάφορον τοῦ καλοῦ. Τὸ καλόν, ὅπως καὶ τὸ ἀγαθόν, δὲν εἶνε ἀπόλυτον, ἀλλ' εἶνε καλόν σχετικῶς πρὸς τι. καλόν δὲ εἶνε αὐτὸ τὸ χρήσιμον. Πάντα εἶνε ἀγαθὰ καὶ καλὰ σχετικῶς πρὸς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, πρὸς ἃ καλῶς ἔχουσι. Ὁ ἄνθρωπος μόνον διὰ τῆς σοφίας διακρίνει τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλόν. Σημ. περὶ ἀγαθοῦ III, ια. (3, 8, 2. 3. 5. 7. 4, 6, 8. 9.)

κ) περὶ φιλίας.

Πάντων κτημάτων μέγιστον καὶ κράτιστον καὶ πικροφώτατον εἶνε φίλος σαφὴς καὶ εὐκρινής. Ὁ τοιοῦτος εἶνε προτιμητέος ἀντὶ πάντων χρημάτων καὶ πόνων, ὁ θάνατος δ' αὐτοῦ εἶνε μειονέκτημα μέγα, καὶ ἐπὶ τούτῳ σφόδρα πρέπει νὰ λυπώμεθα.

Ἐρέπει ν' ἀπαχόμεθα μὲν τοῦ ἀκρατοῦς φίλου, τοῦ δαπνηροῦ καὶ μὴ αὐτάρκους, τοῦ δυνατοῦ χρηματίζεσθαι καὶ πολλῶν χρημάτων ἐπιθυμοῦντος, τοῦ δυστρόπου ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συναλλαγαῖς, τοῦ λαμβάνοντος ἀλλὰ μὴ ἀποδίδοντος τὰ χρήματα, τοῦ προσπαθοῦντος ὀθενδῆποτε νὰ κερδαίνει, τοῦ στασιώδους καὶ παρέχοντος τοῖς φίλοις ἐχθρούς, τοῦ εὐηργετημένου καὶ μὴ ἀντευεργετοῦντος, νὰ κτώμεθα δὲ τοὺς ἐγκρατεῖς τῶν τοῦ σώματος ἡδονῶν, τοὺς εὐοίκους, τοὺς ἐντίμους ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συναλλαγαῖς, τοὺς ἀμιλλωμένους ἐν τῇ ἀνταποδώσει τῶν εὐεργεσιῶν.

Δοκιμάζομεν χρηστὸν φίλον ἀποβλέποντες εἰς τὴν πρὸς τοὺς πρότερον φίλους συμπεριφορὰν αὐτοῦ. Πρὸς σύναψιν φιλείας ἀνάγκη πρῶτον νὰ ἐρωτῶμεν ἀρμοδίως τὸ θεῖον, εἴτα νὰ γινώσκωμεν τὴν τέχνην τοῦ κτᾶσθαι φίλους ἀγαθοὺς. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ εἴμεθα ἡμεῖς πρῶτοι ἀγαθοί· διότι ἀδύνατον ὁ πονηρὸς ν' ἀποκτήσῃ χρηστοῦ φίλους· ἡ φιλία μόνον τῶν χρηστῶν τὰς ψυχὰς συνάπτει, ἐν δὲ ταῖς τῶν πονηρῶν δὲν ἐπικρατεῖ· οἱ πονηροὶ εἶνε ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι. Νὰ ἐκτιμῶμεν, ἀγαπῶμεν καὶ ἐπιτιμῶμεν αὐτοὺς εἰλικρινεῖς ἐπαίνους· νὰ μὴ ὀλιγωρῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἐπιμελώμεθα αὐτῶν διότι οἱ φίλοι δέονται τῆς θεραπείας ἡμῶν· νὰ χαίρωμεν δὲ ἐπὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῇ εὐτυχίᾳ αὐτῶν, ὅσον ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις· νὰ μὴ ἀποκαμῶμεν μηχανώμενοι τίνι τρόπῳ θὰ γινώμεθα αὐτοῖς ὡρέλιμοι· νὰ ὑπερτερῶμεν ἐν ταῖς πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσίαις· τοῦτο εἶνε ἀνδρὸς ἀρετὴ· ἐν δουλείᾳ ὄντας νὰ ἐλευθερῶμεν· νὰ εἴμεθα φιλόφρονες, εὐπροσῆγοροι· δύσκολον ν' ἀποκτήσωμεν φίλον ἄκοντα, οὐδὲ βίᾳ νὰ κρατῶμεν αὐτόν· ὁ τοιοῦτος ἐχθρὸς μᾶλλον δύναται ν' ἀποβῇ. Δι' οὐδὲν ἄλλο τόσον νὰ χαίρωμεν, ὅσον διὰ τὴν κτῆσιν ἀγαθῶν φίλων, οὓς νὰ θεωρῶμεν περιουσίαν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων πρέπει νὰ εἴμεθα ἄξιοι αὐτῶν, ἐξετάζοντες δηλ. ἡμᾶς αὐτοὺς τίνα ἄξιον ἀποδίδουσιν ἡμῖν οἱ φίλοι.

Οἱ ἀγαθοὶ φίλοι οὐδέποτε ἐρίζουσιν, ἀν δέ ποτε ὀργισθῶσιν, ἡ ὀργὴ αὐτῶν δὲν προβίνει μέχρι τοῦ σημείου, καθ' ὃ θὰ μετανοήσωσι· δὲν φθονοῦσιν καθόλου ἀλλήλους· παρέχουσι τὴν ἐκυτῶν περιουσίαν οἰκείαν τοῖς φίλοις, τὴν δὲ τῶν φίλων θεωροῦσιν ἐκυτῶν· ἀναπληροῦσι πᾶσαν ἀλλήλων ἑλλειψιν ἐν τε ταῖς ἰδίαις καὶ ταῖς πολιτικαῖς ἀνάγκαις, συνεπικουροῦσι, συμπράττουσιν ἀλλήλοις, ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις ἀλλήλων εὐφραίνονται, ἐν δὲ ταῖς δυστυχίαις τὰ μάλιστα συμβοηθοῦσι. Καθόλου ἐν πάσαις ταῖς ὑπηρεσίαις, ἃς ἐκτελοῦσιν αἱ χεῖρες, οἱ ὀρθαλμοί, τὰ ὦτα, οἱ πόδες, ἐν οὐδεμίᾳ τούτων ὑπολείπεται φίλος εὐεργετῶν. Οἱ χρηστοὶ φίλοι οὐδέποτε προδίδονται (1, 2,

23. 2, 4, 1. 7. 5, 3. 6, 1-9, 12, 14-19. 33-35. 3, 11. 7. 10. 11. 35.)

κα) περὶ εὐεργεσίας.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη νὰ εἶνε εὐκοινωνήτος· τοῦτο δὲ εἶνε καὶ τὸ συμφέρον αὐτοῦ· διότι ἔχει ἀνάγκη τῆς βοήθειας πάντων ἐν γένει· ν' ἀγαπᾷ τοὺς μεθ' ὧν ἀναστρέφεται· τὸ συνκίσθημά τοῦτο εἶνε τόσο φυσικόν, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς θηρίοις ἀπαντᾷ. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη ἐγκρατεῖται ἐν τῷ εὐεργετεῖν ἀλλήλους. Καὶ πρῶτον μὲν ὀφείλει νὰ εὐεργετῇ τοὺς συγγενεῖς· εἶνε σκληρόν νὰ βλέπῃ μετ' ἀδιαφορίας αὐτοὺς ἀπολλυμένους δι' ἐνδεῖαν· ἐπειτα τοὺς φίλους, τοὺς γνωρίμους, ὧν πασχόντων πρέπει νὰ μεταλαμβάνῃ τοῦ βάρους, ν' ἀνακουρίξῃ αὐτοὺς κατὰ δύναμιν, καὶ νὰ ἐπιμελῇται ὅπως διασωθῶσι. Ἐκ τῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῷ εὐεργεσιῶν δὲν πρέπει ν' ἀποκλείηται καὶ ἡ δ' ἀλόγου θεραπείας τῶν ἐξ ἀγνοίας προσεχρημένων ἀποριῶν (2, 7. 1)

Ἀλλ' ἐν ταῖς καρδίαις πάντων ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχει νόμος ἄγραφος, ν' ἀνταποδίδωσι τοῖς εὐεργετοῦσι τὴν εὐεργεσίαν· ὁ νόμος δ' οὗτος εἶνε πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν· καὶ δὴ οἱ παραβάται αὐτοῦ τιμωροῦνται, στερούμενοι φίλων ἀγαθῶν καὶ μισοῦμενοι ὑπὸ τῶν εὐεργετῶν, οἵτινες μόνον τοὺς ἀνταποδίδοντας τὴν εὐεργεσίαν ἀγαπᾶσι. Ὁ εὐεργετούμενος ὑπὸ χρηστῶν ἀνθρώπων καὶ δι' ἀντευεργεσιῶν προσπαθῶν νὰ κατὰστήσῃ αὐτοὺς φίλους εἶνε ἕξις ἐπικίνου· τὸναντίον εἶνε κατὰ πτυστος ὁ ἐπὶ βλάβῃ τῶν εὐεργετῶν προσπαθῶν νὰ κάμῃ φίλους τοὺς πονηροὺς.

Οἱ εὐεργετηθέντες εἴτε ὑπὸ φίλου εἴτε ὑπὸ πολεμίου, ὅταν, δυνάμενοι ν' ἀποδώσωσι ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην, δὲν ἀνταποδίδωσι, καλοῦνται καὶ εἶνε ἀχάριστοι. Οἱ τοιοῦτοι καταλογίζονται ἐν τοῖς ἀδίκαις· διότι ἡ ἀχαριστία εἶνε καθαρὰ ἀδικία. (2, 2, 1. 2. 3. 3, 4. 23. 6, 27. 7, 1. 2. 9. 8. 10, 2, 4, 24 8, 11.)

κβ) περὶ ἀλληλεγγύης.

Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων πρέπει νὰ εἶνε ἀλληλεγγύη ἐν πάσαις ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν αὐτῶν· ἀλλ' ὁ ἐπιθυμῶν τυχύτης πρέπει πρῶτος νὰ διδῇ τὸ παράδειγμα. Ἐὰν θέλῃ νὰ φιλοξενῇται πρέπει πρῶτος νὰ κάμῃ ἀρχὴν φιλοξενῶν· ἐὰν θέλῃ νὰ ὑποδέχωνται αὐτὸν ἐν πόλει τινί, ὅσας ἐκεῖσε μεταβῇ, καὶ νὰ τύχῃ ὧν δεῖται, πρέπει νὰ φροντίσῃ πρῶτος ταῦτα νὰ πράττῃ. Ἐὰν καθόλου θέλῃ ὑπὸ οἰουδήποτε νὰ τιμᾷται καὶ νὰ ὠφεληται, πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ εἶνε αὐτός πρῶτος ὠφέλιμος. (1 2, 55. 2, 3, 11. 12. 13. 3, 11. 12.)

ηγ) περὶ εὐπροσηγορίας.

Δὲν δικαιούμεθα οὐδὲ συμφέρει ἡμῖν νὰ προσφερώμεθα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους κατ' ὃν τρόπον θέλομεν, ἀλλ' ὁρίῳς καὶ δικαίως. Ὁφείλομεν νὰ εἰμεθα εὐπροσηγοροί, προσπαθοῦντες καὶ νὰ γινώμεθα ἀρεστοὶ τῷ γείτονι, ἵνα ἐν πάσαις ἡμῶν ταῖς περιστάσεσιν ἔχωμεν αὐτὸν βοηθόν, καὶ νὰ προκαλῶμεν τὴν συμπάθειαν συνοδοιπόρου ἢ συμπλου ἢ πικντός ἐν γένει, ὃν ἂν συναντῶμεν· ν' ἀναστρεφώμεθα προσφιλῶς πρὸς τοὺς καλοὺς καγαθοὺς· διότι οὕτω προσελκύωμεν αὐτούς· νὰ εἴμεθα εὖνοι· τοῦτο εἶνε συμφέρον ἡμῖν· διότι πᾶς τις εὖνοσι ὅσους ἂν νομίσῃ ὅτι εὖνοϊκῶς διακρίνεται αὐτῷ· νὰ ἐπαινώμεν πάντα ἄξιον ἐπαινοῦ· διότι οὕτω προκαλοῦμεν τὴν ἀγάπην αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ ἐπαινοὶ καὶ αἱ συστάσεις ἡμῶν ἔστωσαν ἀληθεῖς· διότι οὐδὲνα οὐδαμῶς ὠφελοῦμεν λέγοντες ψευδεῖς περὶ αὐτοῦ ἐπαινοὺς· οἱ τοιοῦτοι ἐπαινοὶ δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν ἀνυπολόγιστον ὄλεθρον τῷ συνιστάμένῳ· νὰ πρεσβύωμεν τοὺς ἐνδεεῖς εὐπροσηγόρως καὶ προσπνῶς εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν ἐλλείψεων αὐτῶν· διότι οὕτω συντελοῦμεν εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ. (2, 2, 12. 6, 33. 34. 36. 37. 38. 3, 12, 1. 4, 6, 5)

κδ) πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν τὴν βίαν.

Ὁφείλομεν νὰ συμμορφώμεθα πρὸς τὰ πράγματα, διότι ἄλλως καὶ λύπην θὰ δοκιμάζωμεν καὶ παρὰ τὸ συμφέρον ἡμῶν ἔσται· πρὸς τοὺς δυστροποῦντας δὲ πρέπει νὰ φερώμεθα μετὰ πραότητος, ποιούμενοι χρῆσιν τῆς παιθοῦς καὶ ἀποφεύγοντες τὴν βίαν. Διὰ τῆς βίας εἶνε ἀδύνατον νὰ προσελκύωμεν ἀνθρώπους, πολλῶ δ' ἥττον νὰ συγκρατῶμεν αὐτούς. Ἡ βίς εἶνε ἴδιον τῶν ἰσχυρῶν μὲν ἀλλ' ἀφρόνων οἱ φρόνιμοι ἥκιστα γίνονται βίαιοι· ἡ χρῆσις τῆς βίας προξενεῖ ἔχθρας καὶ γεννᾷ κινδύνους, ἐν ᾧ διὰ τῆς παιθοῦς κακοῦργοι τις ταῦτά καὶ ἄνευ κινδύνων, πρὸς δὲ τοῦτοις προσιτᾶται καὶ φίλος· (1, 2, 10. 2, 6, 9. 3, 11, 11. 13, 3.)

κε) πρέπει νὰ συντελῶμεν εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν.

Δὲν ὑπάρχει καλλίων ὁδὸς πρὸς εὐδοξίαν ἢ ἐκεῖνη, δι' ἣς δύναται τις νὰ γένηται ὠφέλιμος κατὰ τοῦτο κατ' ὃ θέλει καὶ νὰ φαίνεται. Ὁ ἀγαπῶν τὸν λαόν, ὁ φιλόανθρωπος, ὁ διὰ τῆς ἐκυτοῦ διδασκαλίας ποιῶν τοὺς μετ' ἐκυτοῦ συναναστρεφόμενους κρείττοντας, εἶνε πρόξενος μεγίστης εὐεργεσίας. Οἱ μὴ ὠφελοῦντες οὔτε διὰ τῶν λόγων οὔτε διὰ τῶν ἔργων, καὶ πλουσιώτατοι ἂν εἶνε, πρέπει κατὰ πάντα τρόπον νὰ κωλύονται. Οἱ συντελοῦντες ἄλλως τε εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον εὐτυχοῦσι καὶ αὐτοί· ἐὰν ὅμως φρονῶσιν ὅτι εὐτυχοῦσι χωρὶς νὰ πράττωσι τὰ συμφέροντα εἶνε ἡλίθιοι. (1, 2, 59. 61. 7, 1. 3, 10. 15. 4, 1. 4.)

περὶ εὐορκίας.

Οὐδεμία ὀργή, οὐδεμία ἀπειλὴ πρέπει ν' ἀποτρέπη ἡμᾶς τῆς εὐορκου ἐκ-
πληρώσεως τοῦ καθήκοντος, διότι ἀπὸ τούτων προφυλάσσει ἡμᾶς ὁ Θεός.
(1, 1, 18-19).

κζ) περὶ εὐθύνης.

Πᾶν ὅ,τι πράττομεν, τὸ πράττομεν γνώμῃ καὶ οὐχὶ τύχῃ· εἴμεθα
ἄρα ὑπεύθυνοι διὰ τὰς πράξεις ἡμῶν (1, 4, 9.)

κη) περὶ ἀνάγκης.

Πᾶς ἄνθρωπος πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ ἔχῃ ὅτῳ τὸ δυνατὸν ἐλα-
χίστα· ἀνάγκης· καὶ δὴ τὸ νὰ μὴ ἔχῃ τις οὐδεμίαν ἀνάγκην εἶναι θεῖον,
τὸ δὲ νὰ ἔχῃ ὡς δυνατὸν ἐλαχίστα εἶναι ἐγγυτάτω τοῦ θεοῦ. Ὅσῳ ἐλα-
χίστα ἄρα ἀνάγκης ἔχει ὁ ἄνθρωπος, τοσοῦτον εὐδαιμονέστερος εἶναι, ἅτε
προσεγγίζων τὸ θεῖον. (1, 6, 5. 10.)

κθ) περὶ φθόνου.

Φθόνος εἶναι λύπη προσερχομένη ὅχι ἐνεκὰ τῆς δυστυχίας τῶν φίλων,
οὔτε ἐνεκὰ τῆς εὐτυχίας τῶν ἐχθρῶν, ἀλλ' ἐνεκὰ τῆς εὐπραξίας τῶν φίλων.
Πολλοὶ δηλ. βοηθοῦσι μὲν τοῖς φίλοις δυστυχοῦντας, λυποῦντας ὅμως
ὅταν εὐτυχῶσιν οὐδεὶς φρόνιμος εἶναι φθονερός, μόνον δὲ οἱ ἡλίθιοι πάσχου-
σι τοῦτο (4, 9, 8).

λ' περὶ πλεονεξίας.

Ἡ πλεονεξία εἶναι ἀπλησία τοῦ ἔχειν πλεονα τῶν ἄλλων· ὁ
ἔρω· τῆς ἀπληστίας εἶναι δυσγενές, καὶ πάντες μισοῦσι τοὺς πλεονεκτοῦν-
τας. Πᾶς ἄνθρωπος ὀρεῖται ν' ἀρκῇται εἰς τὰ ὀλίγα· καὶ οὐ μόνον τοῦτο
ἀλλὰ καὶ νὰ οἰκονομῇ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι πλούσιοι. (2, 6, 21.
3, 5, 2. 4, 2, 38.)

λα) περὶ φόνου.

Οὐδενὸς τὴν ζωὴν δικαιοῦμεθα ν' ἀφαιρῶμεν· τὸ κακούργημα τοῦτο
θα συνεπιφέρῃ τάχιστον τὸν ὀλεθρον ἡμῶν. (3, 9, 13.)

λβ) περὶ ἀλαζονείας.

Ἀλαζονεία εἶναι τὸ νὰ λέγῃ τις ἢ νὰ πράττῃ ὅ,τι δὲν γνωρίζει.
οἱ ἀλαζόνες καὶ φέγονται καὶ κατὰφρονοῦνται. Δὲν συμφέρει δηλ. νὰ φαί-
νηται τις ὅτι εἶναι πλούσιος, ἀνδρεῖος, ἰσχυρός, ἐν ᾧ δὲν εἶναι ν' ἀναλαμβάνῃ
ἔργον οἷονδ' ἥποτε, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ φέρῃ εἰς πέρας· διότι οἱ
τοιοῦτοι οὐ μόνον γίνονται γελοῖοι καὶ ἄνθρωποι ἀλαζόνες, ἀλλὰ καὶ οὐδε-

μᾶς συγγνώμης τυγχάνουσι· σχηματισθείσης· δ' ἐπὶ πλέον κακῆς περὶ αὐτῶν ὑπολήψεως θὰ περτωώσῃ κακῶς τὸν βίον (1, 7, 3. 4. 3, 6. 16.)

λγ) περὶ ὑποκρισίας, κουφότητος,
πολυπραγμοσύνης, μετριοφροσύνης.

Συγγενεῖς τῇ ἀλαζονείᾳ κακίαι εἶνε ἡ κουφότης καὶ ἡ ὑποκρισία. Ἐν τοῖς κούφοις μὲν καταλέγεται ὁ οὐδέποτε λέγων τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν, διὰ τὰ φαίνεται διήθεν πολυμαθής, ἐν τοῖς ὑποκριταῖς δὲ ὁ προφυλαττόμενος τὰ ὁμιλήσῃ καὶ νομίζων ὅτι διὰ τῆς σιωπῆς θ' ἀποκτήσῃ ὑπόληψιν σώφρονος ἀνδρός. Δὲν πρέπει τὰ εἶμεθα πολυπράγμονες· αἱ ἀτομικαὶ ὑποθέσεις παρέχουσιν ἐκάστῳ ἱκανὴν ἀσχολίαν. (3, 11, 16.).

Ἐν πᾶσιν ὁ ἄνθρωπος πρέπει τὰ εἶνε μετρίφων· οὐδέποτε τὰ ἐπαίρται ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ τὰ νομίζει ὅτι ἔχει τύχῃ τῆς ἀρίστης παιδείας (4, 2. 1. 6. 4, 6.).

λδ) περὶ ἐργασίας.

Εἶνε ἐργάται καὶ ἐργάζονται μόνον οἱ ποιοῦντες ὠφελιμόν τι· τοῦναντίον, οἱ κυβεύοντες, οἱ πατεῦντες, οἱ γελωτοποιοῦντες, οἱ φαῦλα καὶ ἐπιζήμια, περιττὰ καὶ καθόλου ἀνωφελῆ πράττοντες οὔτε ἐργάζονται, καὶ ἀργοὶ εἶνε.

Ἡ ἐργασία εἶνε ἀγαθὸν καὶ ὠφελιμον εἰς τὸν ἄνθρωπον· εἶνε θεϊκῆς ἀληθείας διὰ τοῦτο ὁ θεὸς ἔδωκε τῷ ἀνθρώπῳ χεῖρας, ἵνα τῇ βοήθειᾳ ἀλλήλων ἐργάζεται. Πάντες καὶ ἐν οἰκῇ ποτε κοινωνικῇ τάξει καὶ ἂν εἶμεθα πρέπει τὰ ἐργαζώμεθα· πλούσιοι, εὐγενεῖς, γυναῖκες, νέοι, γέροντες. Καὶ οἱ μὲν πλούσιοι ὅς μὴ νομίζωσιν ὅτι διὰ τὸν πλοῦτον οὐδὲν ἄλλο δέον τὰ πράττωσιν ἢ τὰ ἐσθίωσι, καὶ καθεύδωσιν, οἱ δὲ ἐλευθερίως πεπαιδευμένοι ὅτι πρέπει τὰ εἶνε ἀργοί· διότι εἶνε αἰσχροί. Εἰς δὲ τὰς γυναῖκας οὐ μόνον πρέπει τὰ παρέχωμεν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ διδάσκωμεν αὐτὰς ταύτην τε καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς χρησιμότητά καὶ ὠφέλειαν· εἰς δὲ τοὺς γέροντας ἡ ἐργασία ἔστω ἀνάλογος τῇ ἡλικίᾳ καὶ δύνανται αὐτῶν· τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ ἐπιστασία κτημάτων, ἥτις καὶ διαρκὴς καὶ εὐκολωτάτη εἶνε, οὐδένα κίνδυνον παρέχουσα, καὶ ἀπαλλκτικὴ τοῦ ἐκ τῆς ἀργίας ὀνείδους.

Ἐκείνην τὴν ἐργασίαν, ἣν ἐπίσταται τις πρέπει τὰ ἐργάζεσθαι, διότι τότε καὶ εὐκολωτάτα καὶ τάχιστα καὶ κάλλιστα καὶ ἥδιστα ἐργάζεται· ἢ ἀποφύγῃ, ἣν δὲν ἐπίσταται ἐργασίαν· ὅτι δὲ ἀναλαμβάνει τὰ πράττει, μεθ' ὑπομονῆς καὶ καρτερίας τὰ πράττει, καὶ τὰ ἐπιμελεῖται τούτου ὡς κάλλιστα καὶ προθυμώτατα.

Πᾶσα ἐργασία δέον νὰ γίνηται ὀρθῶς καὶ εὐσυνειδήτως· διότι τοῦτο εἶνε καὶ συμφέρον· οἱ δ' οὕτω ἐργαζόμενοι ἀριστοὶ καὶ θεοφιλέστατοι εἶνε, καὶ ἡ εὐσυνειδήτος καὶ μετ' ἐπιστήμης γενομένη ἐργασία τιμᾶται πλεον.

Ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς φέρει ἀφθόλους καρπούς, ἡ ἐπιμέλεια τῶν βοσκημάτων πλοῦτον, ἡ βιομηχανία παρέχει καὶ ἄλλοις τροφήν καὶ πλοῦτον ἀτομικόν. Πᾶσα ἐργασία ἐντιμος εἶνε χρήσιμος· οὐδεμιᾷς πρέπει νὰ καταφρονῶμεν ἢ ἐργασίᾳ ἐξευγενίζει καὶ ποιεῖ ἡμᾶς ἄξιοπρεπεῖς, πλουσίους, μεγαλοπρεπεῖς, ὥστε δαπανῶντες καὶ τὴν πατρίδα οὐ μόνον ὠφελοῦμεν ἀλλὰ καὶ τιμῶμεν αὐτήν· ἀναπτύσσει ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν, διότι τὰ μέλη αὐτῆς πρὸς τὸ συμφέρον ἀλλήλων ἐργάζονται, παρέχει ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν, προξενεῖ ἰλαρότητα καὶ χαρὰν· προάγει τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἠθικὴν τῆς καρδίας διάπλασιν, ἐξασφαλίζει τὴν υἰεῖν καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ σώματος. Τούναντίον ἡ ἀργία ἀπείργει τὴν μάθησιν, ἀφαιρεῖ τὴν μελέτην τῶν τυχόν μεμαθημένων, φθείρει τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματος, καὶ κωλύει τὴν κτῆσιν καὶ σωτηρίαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.

Πᾶσα ἡδονὴ ἐκ τῆς ἐργασίας πηγάζει· αὕτη καὶ τὸ σῶμα εὐεκτηῖν ποιεῖ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ἐμβάλλει ἐπιστήμην ἀξίαν ἐπαίνου. Οἱ ἐργαζόμενοι καὶ ἄμεινον διάγουσι καὶ εὐδαίμονες εἶνε· τούναντίον οἱ ἀργοὶ εἶνε δυστυχεῖς· (1, 7, 3, 4, 6-12, 8, 3, 6, 3, 9, 9, 14, 15, 10, 10.)

λε) Περὶ τέχνης.

Ἐν παντὶ ἔργῳ ἀδύνατον νὰ μὴ ψεχθῇ τις· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐργάζηται οὕτω, ὥστε νὰ μὴ διδῇ λαβὴν εἰς τοὺς φιλαίτιους, οὓς πρέπει ν' ἀποφεύγῃ καὶ νὰ ἐπιζητῇ τὴν γνώμην τοῦ ὀρθῶς κρίνοντων. (5, 8, 5, 6.)

λστ) περὶ οἰκίας καὶ ναοῦ.

Ἡ οἰκία πρέπει νὰ ἐκπληροῖ δύο ὅρους· νὰ εἶνε χρησιμωτάτη καὶ ἡδίστη εἰς τὸ ἐνδικοιτᾶσθαι πρὸς τοῦτο νὰ ἔχῃ οὕτω κτισθῇ, ὥστε τὸ μὲν θέρος νὰ παρέχῃ τὴν ἐκ τῆς δροσερότητος ἡδονήν, τὸν δὲ χειμῶνα τὴν ἐκ τῆς θερμότητος. Τοιαῦται οἰκίαι εἶνε αἱ μεσημβριναί, αἵτινες τὸν μὲν χειμῶνα λάμπονται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὸ δὲ θέρος εἶνε σκιερὰί, ἐπεὶδὴ τότε ὁ ἥλιος πορεύεται ὑπὲρ τὴν στέγην. Ἀνάγκη ἐπομένως τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίαν βλέποντα μέρη τῆς οἰκίας νὰ οἰκοδομῶνται ὑψηλότερα, ἵνα μὴ ἀποκλείηται ὁ χειμερινὸς ἥλιος, τὰ δὲ πρὸς βορρᾶν χαμηλότερα, ἵνα μὴ ἐμπύπτωσιν οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι. Καθόλου αὕτη εἶνε ἡδίστη καὶ καλλίστη οἰκησις εἰς ἣν δύναται τις νὰ καταφεύγῃ κατὰ πάτας τοῦ ἔτους τὰς ἐποχὰς καὶ ἐν ἣ δύναται νὰ τοποθετῇ ἀσφαλῶς τὰ ὄντα.

Πρὸς οἰκοδομὴν ναοῦ ἀρμόζει τὰ μάλιστα θέσις ὑψηλή· ὁ ἐν ταιαύτῃ

χώρᾳ ἐκτισμένος νᾶός, πόρρωθεν ὀρώμενος προκχλεί ἐν τῇ ψυχῇ γλυκὺ αἶσθημα προσευχῆς καὶ διατίθῃσιν ἡμᾶς οὕτως, ὥστε ἄγνως ἔχοντες νὰ προτέλθωμεν. (3, 8, 8-10).

λξ) περὶ γραφικῆς καὶ πλαστικῆς.

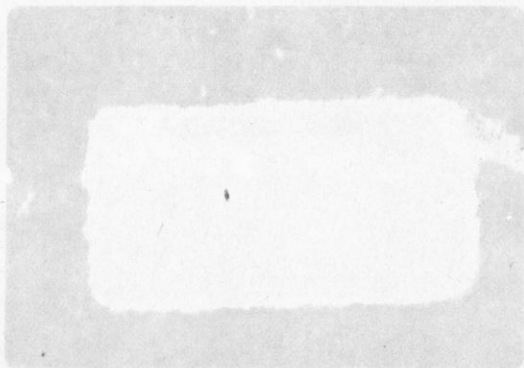
Ἡ γραφικὴ εἶνε ἀπεικόνισις τῶν ὀρώμενων· πρέπει λοιπὸν ν' ἀπομιμηται οὐ μόνον τὰ κοῖλα καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινὰ καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ μαλακὰ καὶ τὰ τραχέα καὶ τὰ λεῖα καὶ τὰ νέα καὶ παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ πιθανώτατον καὶ ἥδι-στον καὶ φιλικώτατον καὶ ποθεινώτατον καὶ ἐρασμιώτατον τῆς ψυχῆς ἥθος. Τοῦτο δὲ εἶνε μιμητόν. Δύναται δηλ. ἡ γραφικὴ νὰ μιμηται ἐν τοῖς ὁμι-μοῖσι τὸ φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν πρὸς τινὰς· ν' ἀπεικάζῃ τὸ φι-δρὸν ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις καὶ τὸ σκυθρωπὸν ἐπὶ ταῖς δυστυχίαις, καὶ τὸ με-γαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον, καὶ τὸ σωφρονικόν τε καὶ φρόνιμον, καὶ τὸ ὕβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον, καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ ἐστώτων καὶ κινουμένων ἀν-θρώπων. Οἱ ζωγράφοι τὰ πρότυπα αὐτῶν δύνανται νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ ὠραίων γυναικῶν, πρέπει δὲ ν' ἀπεικάζωσιν ἐκεῖνα, δι' ὧν φαίνονται τὰ κακὰ καὶ τὰ γαλῶν καὶ ἀγαπητὰ ἦθῃ, καὶ οὐγὶ ἐκεῖνα, δι' ὧν τὰ αἰσχρὰ καὶ πονηρὰ καὶ μισήθη. Οἱ ἀνδριαντοποιοὶ πρέπει νὰ ἐνεργάζωνται τοῖς ἀνδρά-σι τὴν πλήρη τῆς ζωῆς ἔκφρασιν· πρὸς τοῦτο πρέπει ν' ἀπεικάζωσιν οὐ μό-νον ἐξωτερικῶς τὸ σῶμα, ἀλλὰ ν' ἀπομιμῶνται καὶ τὰ πάθη τῶν ποιούντων τι σωμάτων· διότι τοῦτο παρέχει τὴν τέρψιν. Πρέπει δηλ. ν' ἀπεικάζωσι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς. (3, 10, 1-5. 6. 7. 8. 11, 1.)

λη) Ἡ νῦν θίσις σαυτοῦ.

Γινώθι σαυτόν, Ἀγνοεῖ τις ἑαυτόν ὅταν ἀγνοῇ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν· Ὁ ἐξετάσας ἑαυτόν ὁποῖός τις εἶνε ὡς πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρεῖαν, ἔχει ἐννοήσῃ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. Τὸ νὰ λέγῃ ἢ νὰ πράττῃ τις ὅσα δὲν γνωρί-ζει εἶνε σφαλερόν, καὶ τὸ ν' ἀγνοῇ ἑαυτόν καὶ νὰ δοξάζῃ καὶ νὰ φαντάζῃ-ται ὅτι γνωρίζει, εἶνε μανηκόν· Ἦς τις πρέπει νὰ ἐντείνῃ τὰς δυνάμεις εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ ἑαυτόν· Ὁ ἔχων τὴν ἀκριβῆ περὶ αὐτοῦ γνώμην ἀπολαύει πλείστων ἀγαθῶν, ὁ δὲ ἔχων ψευδῆ περὶ αὐτοῦ γνώμην πάσχει πλείστα κα-κά· (3, 7, 9. 9, 6. 16. 4, 2, 24. 25. 26.)

λθ) Ἡ ἐπίλογος.

Ἀριστα ζῶσιν οἱ τὴν μεγίστην καταβάλλοντες ἐπιμέλειαν, ὅπως γίνω-σιν ὅσῳ τὸ δυνατόν ἡθικώτατοι, ἥδιστα δὲ οἱ αἰσθανόμενοι ὅτι γίνονται ἡθικώτεροι. Τότε ὅταν ἔλθῃ τὸ μοιρᾶσι τέλος, ἀποθνήσκουσι κάλλιστα, ὁ τοιοῦτος δὲ θάνατος εἶνε εὐδαιμονέστατος, ὁ δ' εὐδαιμονέστατος εἶνε θεοφι-λέστατος. (4, 8, 2. 3. 6.)

024000027947

